

T.C
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Tarih Anabilim Dalı

Dilek AKDEMİR

II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİ
BOSNA-HERSEKLİ DEVLET ADAMLARI

Yüksek Lisans Tezi

Danışman:
Prof. Dr. Yunus ÖZGER

YOZGAT-2018

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Tarih Anabilim Dalı 80110314003 numaralı öğrencisi Dilek AKDEMİR'in hazırladığı "II.Abdülhamid Dönemi Bosna - Hersekli Devlet Adamları" başlıklı Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 11/07/2018 Çarşamba günü saat 14:00'da yapılmış, tezin onayına OY ÇOKLUĞU / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Başkan : Prof.Dr. Taha Niyazi KARACA

Üye : Prof.Dr. Yunus ÖZGER

Üye : Doç.Dr. Alparslan DEMİR

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun18../07../2018... tarih ve 25.01 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

18../07../2018

Prof.Dr. Yunus ÖZGER
Enstitü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “II. Abdülhamid Dönemi Bosna-Hersekli Devlet Adamları” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

11/07/2018

Dilek AKDEMİR

ÖZET

Osmanlı Devleti'nde 1879-1909 yılları arasında görev yapmış memurların biyografilerinden oluşan Sicill-i Ahvâl Kayıtları, biyografi yazımı için önemli kaynak durumundadır. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin son dönemi ile ilgili önemli bilgiler içermektedir.

Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kuruluş tarihi olan 1879 yılından önce Osmanlı Devleti'nde memurların sicillerinin resmi olarak tutulmadığı görülmektedir. Sicill-i Ahvâl Kayıtları ile memurlar hakkında birçok bilgiye ulaşmanın yanında, devletin malî, idarî, ekonomik, sosyal ve eğitim gibi birçok alanlarında önemli verilere ulaşılabilmektedir.

Bu çalışmada Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan ve Sicill-i Ahvâl Defterlerinde kayıtlı olan, II. Abdülhamid döneminde Osmanlı bürokrasisinde görev almış Bosna-Hersekli 171 memurun biyografileri incelenmiş ve bu inceleme sonucunda bazı çıkarımlarda bulunulmuştur. Bu kayıtların incelenmesi sonucunda Bosna-Hersekli memurların adı, baba adı, doğum yeri ve tarihi, eğitim durumu, bildiği lisanlar, bulunduğu memuriyetler ve aldığı maaşlar, göreve başlama yaşı, aldığı ödüller ve cezalar gibi birçok bilgiye ulaşılmıştır. Elde edilen bu bilgiler Bosna-Hersek tarihi ile ilgili araştırma yapacak kişiler için kaynak niteliği taşıyacaktır.

Anahtar kelimeler: Sicill-i Ahvâl, II. Abdülhamid, Bosna-Hersek, Bürokrasi

ABSTRACT

Sicill-i Ahvâl Registers, which are comprised of the biographies of the civil servants that served between the years 1879 and 1909 in Ottoman Empire, are a substantial source for biography writings. They also include significant information about the last period of the Ottoman Empire.

It is acknowledged that in the Ottoman Empire, the registrations of the civil servants were not officially kept before 1879, which is the founding date of Sicill-i Ahvâl Commission. With the Sicill-i Ahvâl Registers, a great deal of information is provided not only with the civil servants, but with a good number of fields of the state such as the finance, administration, economy, social and education as well.

In this study, the biographies of 171 Bosnia-Herzegovinian civil servants who served in the Ottoman Bureaucracy in the reign of Abdul Hamid II and are registered in the Sicill-i Ahvâl Registers that are presently kept in the Ottoman Archives of the Prime Ministry have been investigated and some assumptions have been made as a result of this investigation. Following the investigation, a great deal of information has been attained such as the names, father's names, dates and places of birth, educational statuses of the Bosnia-Herzegovinian civil servants and the languages they spoke, the civil service they executed, the salary they got, the age they started working and the rewards and punishments they received. In the light of all the information attained, this study is to hold the characteristics of a source for those who will search on the history of Bosnia-Herzegovina.

Key words: Sicill-i Ahvâl, II. Abdülhamid, Bosna-Hersek, Bureaucracy

İÇİNDEKİLER

ÖZET	IV
ABSTRACT.....	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
ÖNSÖZ.....	XVI
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
OSMANLI DEVLETİ'NİN MEMUR POLİTİKASI VE SİCİLL-İ	4
AHVÂL DEFTERLERİ	4
1.1. OSMANLI DEVLETİ'NDE MEMURLAR	4
1.1.1. Sicill-i Ahvâl Komisyonu	7
1.1.2. Sicill-i Ahvâl Defterleri.....	9
1.1.3. Sicill-i Ahvâl Defterlerinin İşlevi.....	16
İKİNCİ BÖLÜM	17
BOSNA-HERSEK TARİHİNE KISA BAKIŞ.....	17
2.1. BOSNA-HERSEK	17
2.1.1. Bosna-Hersek Adı	17
2.1.2. Coğrafi Konumu	17
2.1.3. Bosna-Hersek Nüfusu ve Etnik Yapısı.....	18
2.2. TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE BOSNA-HERSEK.....	18
2.2.1. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Bosna-Hersek.....	19
2.2.2. Bosna-Hersek'in Avusturya-Macaristan Tarafından İşgal Edilmesi.....	27
2.2.3. Bosna-Hersek'in Yugoslavya'ya Katılması	29
2.2.4. Bosna-Hersek'in Bağımsızlığını İlan Etmesi	30
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	32
BOSNA-HERSEKLİ MEMURLARIN EĞİTİM VE SOSYO-.....	32
KÜLTÜREL DURUMLARI.....	32
3.1. BOSNA-HERSEKLİ MEMURLAR	32
3.1.1. Bosna Doğumlu Memurların İsimleri	32
3.1.2. Hersek Doğumlu Memurların İsimleri.....	34
3.1.3. Bosna Doğumlu Memurlar Hakkında Genel Bilgiler.....	35

3.1.4. Hersek Doğumlu Memurlar Hakkında Genel Bilgiler	35
3.1.5. Bosna-Hersekli Memurların Eğitim Gördükleri Okullar	35
3.1.6. Memurların Lisan Bilgisi Durumu	36
3.2. BOSNA-HERSEKLİ MEMURLARIN İCRA ETTİKLERİ	37
MESLEKLER.....	37
3.2.1. Yerel Yöneticiler	37
3.2.2. Hukukçular	38
3.2.3. Eğitimciler	40
3.2.4. Tabipler	41
3.2.5. Tercümanlar	42
3.2.6. Mühendisler	44
3.2.7. Polis ve Komiserler	44
3.3. MEMURLARIN ALDIĞI ÖDÜL VE CEZALAR.....	47
3.3.1. MADALYALAR.....	47
3.3.1.1. Liyakat Madalyası.....	48
3.3.1.2. Yunan Muhârebe Madalyası	49
3.3.1.3. Hamidiye-Hicâz Demiryolu Madalyası	50
3.3.1.4. İftihar Madalyası	50
3.3.1.5. Sanayi-i Nefise Madalyası	51
3.3.1.6. Karadağ Madalyası	51
3.3.1.7. Hamiyyet-i Vataniye (Tesisat-ı Askeriye) Madalyası	51
3.3.1.8. Tahlîsiye Madalyası	52
3.3.2. RÜTBELER.....	52
3.3.3. NİŞANLAR	55
3.3.3.1. Mecidiye Nişanı.....	56
3.3.3.2. Osmanlı Nişânı (Nişân-ı 'Âli-i Osmâni).....	57
3.3.3.3. Memurlara Yabancı Devletler Tarafından Verilen Nişanlar	58
3.4. MEMURLARIN İŞLEDİKLERİ SUÇLAR VE ALMIŞ	59
OLDUKLARI CEZALAR.....	59
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	62
BOSNA-HERSEK DOĞUMLU MEMURLARIN	62
BİYOĞRAFİLERİ	62
4.1. BOSNA-HERSEKLİ MEMURLARIN BİYOĞRAFİLERİ	62
4.1.1. Abbas Efendi	62

4.1.2. Abdullah Efend	63
4.1.3. Abdullah Münib Bey.....	64
4.1.4. Abdullah Sezai Efendi.....	65
4.1.5. Abdullah Sıdkı Efendi	66
4.1.6. Abdülhak Efendi	67
4.1.7. Abdülhalim Efendi.....	69
4.1.8. Abdüllatif Efendi.....	70
4.1.9. Abdüllatif Mazhar Efendi	72
4.1.10. Abdüsselam Efendi.....	74
4.1.11. Ahmed Efendi.....	75
4.1.12. Ahmed Asım Efendi.....	76
4.1.13. Ahmed Fahri Efendi.....	78
4.1.14. Ahmed Fevzi Efendi.....	82
4.1.15. Ahmed Hamdi Bey	83
4.1.16. Ahmed Hamdi Efendi	85
4.1.17. Ahmed Hamdi Efendi	90
4.1.18. Ahmed Hamdi Efendi	91
4.1.19. Ahmed Hamza Efendi.....	93
4.1.20. Ahmed Nuri Efendi.....	97
4.1.21. Ahmed Raşid Efendi	98
4.1.22. Ahmed Şükrü Efendi.....	101
4.1.23. Ahmed Tevfik Efendi	101
4.1.24. Ali Efendi	102
4.1.25. Ali Efendi	103
4.1.26. Ali Efendi	104
4.1.27. Ali Cemal Efendi	105
4.1.28. Ali Nafiz Bey	106
4.1.29. Ali Remzi Efendi	108
4.1.30. Ali Rıza Efendi.....	111
4.1.31. Ali Saib Bey.....	112
4.1.32. Asım Efendi	113
4.1.33. Asım Efendi	114
4.1.34. Aziz İzzet Efendi.....	116
4.1.35. Aziz Zekai Bey.....	117

4.1.36. Cafer Bey	121
4.1.37. Derviş Adil Efendi	123
4.1.38. Derviş Ali Efendi	124
4.1.39. Derviş İsmail Efendi.....	125
4.1.40. Eşref Efendi	126
4.1.41. Eyüb Kamil Efendi	127
4.1.42. Eyüb Sabri Efendi	129
4.1.43. Hâcî Atıf Efendi.....	130
4.1.44. Hâcî Mustafa Efendi.....	132
4.1.45. Hâfız Abbas Hilmi Efendi	133
4.1.46. Hâfız Muharrem Lütfî Efendi.....	134
4.1.47. Hâfız Yusuf Ziya Efendi	135
4.1.48. Hakkı Bey.....	135
4.1.49. Halil Sıdkı Efendi.....	136
4.1.50. Hasan Efendi	142
4.1.51. Hasan Fahri Efendi	142
4.1.52. Hasan Hilmi Efendi	143
4.1.53. Hasan Kamil Bey.....	144
4.1.54. Hasan Remzi Efendi.....	146
4.1.55. Hasan Şevki Bey	147
4.1.56. Hasan Tahsin Efendi	151
4.1.57. Hasan Tahsin Efendi	151
4.1.58. Hasan Zülfikâr Efendi	152
4.1.59. Haşim Atıf Efendi.....	153
4.1.60. Haydar Kemali Efendi.....	154
4.1.61. Haydar Hocasâde Ahmed Zahid Efendi.....	154
4.1.62. Hilmi Bey	156
4.1.63. Hurşid Ağa.....	157
4.1.64. Hüseyin Hüsnü Efendi	158
4.1.65. Hüseyin Nami Efendi.....	159
4.1.66. Hüseyin Tahsin Efendi	161
4.1.67. Hocasâde Mehmed Cevdet Efendi.....	161
4.1.68. İbrahim Edhem Efendi.....	162
4.1.69. İbrahim Edhem Efendi.....	163

4.1.70. İbrahim Edhem Efendi.....	164
4.1.71. İbrahim Edhem Efendi.....	167
4.1.72. İbrahim Efendi.....	169
4.1.73. İbrahim Efendi.....	170
4.1.74. İbrahim Hakkı Bey	170
4.1.75. İbrahim Hakkı Bey	173
4.1.76. İbrahim Hakkı Efendi.....	173
4.1.77. İbrahim Hulusi Efendi.....	174
4.1.78. İbrahim Hüsni Efendi.....	176
4.1.79. İdris Efendi	177
4.1.80. İsmail Hakkı Efendi	178
4.1.81. Kamil Efendi	179
4.1.82. Mahmud Efendi.....	184
4.1.83. Mahmud Enver Efendi	185
4.1.84. Mahmud Hamdi Efendi	186
4.1.85. Mahmud Ziya Bey	187
4.1.86. Mehmed Ali Efendi.....	189
4.1.87. Mehmed Atıf Efendi.....	189
4.1.88. Mehmed Emin Efendi.....	190
4.1.89. Mehmed Emin Efendi.....	191
4.1.90. Mehmed Fahri Efendi.....	192
4.1.91. Mehmed Fuad Efendi.....	194
4.1.92. Mehmed Galib Efendi	195
4.1.93. Mehmed Hayri Efendi	196
4.1.94. Mehmed Hayrullah Efendi	197
4.1.95. Mehmed Hilmi Efendi	198
4.1.96. Mehmed Hulusi Efendi.....	199
4.1.97. Mehmed Kamil Efendi.....	201
4.1.98. Mehmed Kemal Efendi.....	202
4.1.99. Mehmed Mecidi Efendi.....	206
4.1.100. Mehmed Murad Bey	207
4.1.101. Mehmed Nabi Bey	208
4.1.102. Mehmed Nafiz Bey.....	211
4.1.103. Mehmed Nureddin Efendi	212

4.1.104. Mehmed Nuri Efendi.....	213
4.1.105. Mehmed Nuri Efendi.....	214
4.1.106. Mehmed Ragıb Efendi.....	216
4.1.107. Mehmed Sabri Efendi.....	218
4.1.108. Mehmed Said Efendi.....	220
4.1.109. Mehmed Sami Efendi.....	221
4.1.110. Mehmed Sıdkı Bey.....	222
4.1.111. Mehmed Şakir Efendi.....	223
4.1.112. Mehmed Şevki Efendi.....	223
4.1.113. Mehmed Tevfik Efendi.....	225
4.1.114. Mehmed Tevfik Efendi.....	226
4.1.115. Mehmed Vasfi Bey.....	227
4.1.116. Mehmed Zati Efendi.....	230
4.1.117. Mehmed Zeki Efendi.....	231
4.1.118. Mirâlem Şükrü Efendi.....	233
4.1.119. Muharrem Vehbi Efendi.....	236
4.1.120. Mustafa Asım Efendi.....	237
4.1.121. Mustafa Asım Efendi.....	238
4.1.122. Mustafa Asım Efendi.....	239
4.1.123. Mustafa Behçet Efendi.....	239
4.1.124. Mustafa Efendi.....	240
4.1.125. Mustafa Eşref Efendi.....	241
4.1.126. Mustafa Lütfi Efendi.....	242
4.1.127. Mustafa Mazhar Efendi.....	242
4.1.128. Mustafa Raşid Efendi.....	243
4.1.129. Mustafa Remzi Efendi.....	244
4.1.130. Mustafa Sabri Efendi.....	245
4.1.131. Mustafa Şevket Efendi.....	246
4.1.132. Mustafa Şükrü Efendi.....	247
4.1.133. Nazif Efendi.....	248
4.1.134. Nezir Remzi Efendi.....	249
4.1.135. Osman Asaf Bey.....	249
4.1.136. Osman Efendi.....	250
4.1.137. Osman Mazhar Bey.....	251

4.1.138. Osman Nuri Efendi	253
4.1.139. Osman Nuri Efendi	254
4.1.140. Osman Paşa.....	255
4.1.141. Ömer Efendi	256
4.1.142. Ömer Efendi	257
4.1.143. Ömer Fevzi Efendi	258
4.1.144. Ömer Lütfi Efendi	259
4.1.145. Ömer Lütfi Efendi	260
4.1.146. Pivovdik Arif Efendi	261
4.1.147. Rıdvan Bey.....	264
4.1.148. Rıdvanbeyzâde Süleyman Bey	265
4.1.149. Rifat Efendi.....	268
4.1.150. Rifat Rıza Bey.....	269
4.1.151. Rıza Efendi.....	271
4.1.152. Salih Efendi.....	272
4.1.153. Salih Lütfi Efendi.....	275
4.1.154. Salih Necmi Efendi	277
4.1.155. Salih Sabri Efendi.....	277
4.1.156. Salih Vahid Efendi	278
4.1.157. Süleyman Efendi	280
4.1.158. Süleyman Efendi	281
4.1.159. Süleyman Efendi	282
4.1.160. Süleyman Faik Memiç Efendi	283
4.1.161. Süleyman Sırrı Bey	284
4.1.162. Süleyman Şükrü Efendi	285
4.1.163. Şakir Ağa.....	285
4.1.164. Şerif Abdülkerim Sabit Bey.....	286
4.1.165. Tahir Tayyar Efendi	289
4.1.166. Tevfik Efendi.....	289
4.1.167. Topçuzâde İsmail Hakkı Efendi.....	290
4.1.168. Veli Hayri Efendi	291
4.1.169. Yusuf Efendi	291
4.1.170. Yusuf Ziya Efendi	292
4.1.171. Yusuf Ziya Efendi	293

SONUÇ.....	295
EKLER.....	299
KAYNAKÇA.....	332
DİZİN.....	337
ÖZGEÇMİŞ	341

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Bosna Doğumlu Memurların İsimleri

Tablo 3.2: Hersek Doğumlu Memurların İsimleri

Tablo 3.3: Bosna-Hersekli Yerel Yöneticiler

Tablo 3.4: Bosna-Hersekli Eğitimciler

Tablo 3.5: Bosna-Hersekli Tabipler

Tablo 3.6: Bosna-Hersekli Tercümanlar

Tablo 3.7: Bosna-Hersekli Mühendisler

Tablo 3.8: Bosna-Hersekli Polis ve Komiserler

KISALTMALAR LİSTESİ

BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
BOAR	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi
BOA. DH. SAİD	: Dâhiliye Nezâreti Sicill-i Ahvâl İdare-i Umûmiyesi
BOA. DH. SAİD.d.	: Dâhiliye Nezâreti Sicill-i Ahvâl Defterleri Fihristi
C.	: Cilt
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
bkz.	: Bakınız
TTK	: Türk Tarih Kurumu
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Çev.	: Çeviren
Haz.	: Hazırlayan
H.	: Hicrî

ÖNSÖZ

II. Abdülhamid döneminden başlayarak tutulan Sicill-i Ahvâl Defterleri yakın dönem Osmanlı biyografi yazımında başvurulan en önemli kaynak durumundadır. Bu defterler Osmanlı tarihi açısından önemli bilgiler içermektedir. Osmanlı Devleti'nde görev yapmış memurların biyografi kayıtlarından oluşan Sicill-i Ahvâl Defterlerinin incelenmesi ile dönemin bürokrasi yapısının genel hatları hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir.

Yapılan bu çalışmada Bosna-Hersek doğumlu 171 memurun biyografileri ve bu biyografilerin incelenmesi sonucunda elde edilen çıkarımlar bulunmaktadır. Araştırma dört bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde, Osmanlı Devleti'nin memur politikası kuruluşun başlayarak ana hatları ile anlatılmış ve Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kuruluşu, işleyişi, Sicill-i Ahvâl Defterlerinin özellikleri ve defterlerin işlevi hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, Bosna-Hersek adı, coğrafi konumu, nüfusu ve etnik yapısı anlatılmıştır. Bosna-Hersek tarihine değinilmiş ve Osmanlı döneminden başlayarak bağımsızlığına kadar geçen süreç kısaca ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına göre Bosna-Hersekli memurların adları, baba adları, eğitim durumları, meslekleri, görev yaptıkları yerler vb. konusunda ayrıntılı bilgilere yer verilmiş ve memurların almış oldukları madalya, rütbe ve nişanlar belirtilmiştir. Aynı zamanda memurların aldığı cezalar konusu da ele alınmıştır. Bu bölümde bilgiler sunulurken okuyucunun daha iyi anlayabilmesi için tablolardan faydalanılmıştır. Dördüncü ve son bölümde Bosna-Hersekli 171 memurun biyografileri bulunmaktadır. Bu bölümde biyografiler aslına uygun bir şekilde okuyucuya sunulmuştur. Memurlardan bir kişinin belgesi okunamayacak durumda olduğundan bu kısımda yer almamaktadır. Yine silik durumda olduğu için iki paragraf ve bazı kelimeler çıkarılmıştır.

Yapılan bu çalışma sonucunda elde edilen bilgiler Osmanlı Devleti'nin memur politikası konusunda önemli çıkarımlarda bulunmamızı sağlayacak ve ayrıca sosyal tarih, kültür tarihi, yerel tarih çalışmaları ve şecere araştırmaları açısından da büyük önem taşıyacaktır.

Tez olarak seçilen bu konu üzerindeki çalışmalarımız 2015 yılında başlamıştır. Bu süre zarfında aynı arşiv kaynakları kullanılarak Mehmet Akgün tarafından “Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Bosna Doğumlu Memurlar” adlı bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Konulara farklı açılardan bakmış olmamız ve böylece yapılan çalışmaların birbirinden farklı olması sevindirici olmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında gösterdiği destekten dolayı değerli hocam Prof. Dr. Yunus Özger’e ve Prof. Dr. Taha Niyazi Karaca, Dr. Öğr. Üyesi M. İbrahim Yıldırım ve Dr. Öğrt. Üyesi Aslı Kahraman Çınar hocalarım başta olmak üzere bütün hocalarıma teşekkür ediyor ve saygılarımı sunuyorum. Ayrıca gösterdikleri sabır ve anlayıştan dolayı babam Seyit Ahmet Akdemir’e, annem ve kardeşlerime de teşekkür ediyorum.

Dilek AKDEMİR

Yozgat-2018

GİRİŞ

Araştırmanın İçeriği ve Kapsamı

Araştırmamızın konusu II. Abdülhamid döneminde Osmanlı Devleti'nin farklı alanlarında görev almış ve Sicill-i Ahvâl Defterlerinde kayıtlı bulunan Bosna-Hersekli memurların biyografilerinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu çalışmanın hazırlanmasında başvurulan en önemli kaynak, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Sicill-i Ahvâl Defterleri'dir. Sicill-i Ahvâl Defterleri belirli bir düzene bağlı olarak hazırlanmış ve memurların doğum tarihleri, doğum yerleri ve baba adları kayıt altına alınmıştır. Kayıtların bu şekilde hazırlanması Bosna-Hersekli memurların belirlenmesinde kolaylık sağlamıştır. Yapılan tarama sonucunda doğum yeri Bosna-Hersek olan 171 memurun biyografilerine ulaşılabilmektedir. Memurların biyografi belgelerinin kopyaları alınarak bunların çevirileri yapılmıştır. Bu çalışma memurların sicil belgelerinde değişiklik yapılmadan, tamamen transkript yapılarak oluşturulmuştur. Açıklanması gereken bazı yer adları ve bazı kelimeler dipnotlarla belirtilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde, II. Mahmud dönemi ve Tanzimat dönemi yönetimde sivil bürokrasinin etkin olduğu bir dönemdir. II. Mahmud döneminde yapılan reformlar ile yeni personel politikasının temelleri atılmıştır. Bütün bu çalışmalar II. Abdülhamid döneminde en üst düzeye ulaşmıştır. İzlediği merkeziyetçi politikanın gereği olarak bürokrasiyi kontrol altında tutmak isteyen Sultan II. Abdülhamid döneminde yapılan çalışmalar sonucunda devlet memurlarının biyografilerinin kayıt altına alınması gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Sicill-i Ahvâl Komisyonu oluşturulmuştur.

Sicill-i Ahvâl Komisyonu, devletin memurları hakkında bilmesi gereken bazı konulara kısa sürede ulaşmak istemesinin bir gereği olarak oluşturulmuştur. Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun görevleri ve isminde değişiklik olsa da Osmanlı Devleti'nin sona ermesine kadar varlığını devam ettirmiştir. Komisyon, memurların sicil bilgilerinin Sicill-i Ahvâl Defterlerine kaydedilmesine karar vermiştir.

Osmanlı Devleti'nin son dönemi için önemli bir bilgi kaynağı olan *Sicill-i Ahvâl Defterleri* bütün devlet memurlarının biyografilerini içermektedir. Memurların

biyografilerinin resmî bir kurum tarafından tutulmasıyla Osmanlı Devleti'nde daha önce görülmeyen modern bir uygulamaya geçilmiştir.

Defterlerde herhangi bir nedenden dolayı hata olduğu zaman hatanın üzeri okumayı engellemeyecek şekilde çizilerek yanına doğrusu yazılırdı. Tercüme-i hal belgeleri incelendiğinde bir biyografi içinde farklı kâtiplere ait yazıların olduğu görülmektedir. Bir belgede kişilere özel farklı yazıların bulunması bu belgelerin okunmasını zorlaştırmakta ve zaman kaybına neden olmaktadır.

Tarihi Süreç İçerisinde Bosna-Hersek

Bosna-Hersek, Avrupa'nın güneydoğusunda Balkan Yarımadası'nın kuzeybatısında yer almaktadır. Bulunduğu coğrafi konum nedeni ile her zaman büyük önem taşımıştır. Bölge eski çağlardan itibaren birçok kavmin işgaline uğramıştır. Bosna'da ilk Türk yönetiminin kurulması ve Türk-İslâm medeniyetinin kalıcı hale gelmesi II. Mehmed döneminde olmuştur. Türkler, Bosna-Hersek'in fethinden sonra bölgenin kalkınması için çaba sarf etmişlerdir. Bosna-Hersekli Müslüman halk her zaman Osmanlı Devlet'ne bağlılığını korumuştur.

Sultan II. Abdülhamid tahta çıktığında devletin her tarafında durum çok kötüydü. Hristiyan halk, Avusturya ve Rusya'nın kışkırtmalarıyla her bölgede harekete geçmişti. 1878 yılında toplanan Berlin Kongresi ile Bosna-Hersek Avusturya tarafından işgal edilecek ve bölgenin idaresi de Avusturya'nın elinde olacaktı. Bosna-Hersek'in Avusturya-Macaristan'a bağlanması ise 5 Ekim 1908 yılında ilân edilmiştir. Bu durum Rusya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı Devleti ve Sırbistan arasında büyük sorunların çıkmasına neden olmuştur. Bu olay o an için savaşa neden olmasa da sonraki yıllarda I. Dünya Savaşı'nın nedenlerinden birisi olmuştur.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Bosna-Hersek 31 Ocak 1946 tarihli Teşkilât-ı Esasiyye Kanunu'yla kurulan *Yugoslav Federal Halk Cumhuriyeti*'ni meydana getiren altı cumhuriyetten birisi olmuştur. Bosna-Hersek dışındaki diğer cumhuriyetler, Sırbistan, Hırvatistan, Slovenya, Makedonya ve Karadağ'dır. Bosna-Hersek'in 1992 yılında bağımsızlığını ilan etmesi ve bunun Avrupa topluluğu ve ABD tarafından resmen tanınmasıyla Bosna'da iç savaş başlamıştır. ABD'nin 1996

yılında uyguladığı baskı politikası sonucunda Paris’te barış antlaşması imzalanmıştır. Ancak Bosna-Hersek’te karışıklıklar uzun süre devam etmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ'NİN MEMUR POLİTİKASI VE SİCİLL-İ AHVÂL DEFTERLERİ

1.1. OSMANLI DEVLETİ'NDE MEMURLAR

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat döneminden önce devletin ihtiyaç duyduğu memurlar *kalem* adı verilen devlet dairelerinde işi yerinde öğrenirlerdi. Memur yetiştiren birer okul durumunda olan devlet dairelerine genellikle memur ve devlet ileri gelenlerinin çocukları *çırak* (*şagird*) olarak alınırlardı¹. Şagirdler mekteplerde sekiz, on yaşına kadar sadece Kur'an-ı kerim okuyup, Arapça ve Farsça görmeden bir takrib rüüs aldıktan sonra kalemlere alınıyorlardı². Divân-ı hümâyûn kaleminde en yüksek mertebeli memur durumunda bulunan hâceler, bu memur adaylarına hocalık yaparak, kalem işleri ile yazışmaların ayrıntılarını öğretirlerdi. Meşk usulü ile kalemde öğrenilmesi gereken bilgileri öğrenen *öğrenci-memurlar* ilk memuriyete başladıklarında maaş almaz, üç beş yıl sonra düşük maaşla mülazim ve zamanla kıdemine bağlı olarak kalem gelirlerinden pay alırlardı³.

Osmanlı Devleti'nde klasik dönemde memurlar *muvazzaf* olmadıkları için belirli bir maaş sistemine de bağlı değillerdi. Genel olarak valiler, mütesellimler ve voyvodalar dönemin kurallarına uygun olarak maktu fiyatlarla, gezici memurlar ya da kalemde görevli olanlar, senelik bazı ödenek, muayyenat ve resmî hediyeler ile hayatlarını devam ettirmişlerdir⁴.

II. Mahmut ve sonrasında Tanzimat dönemi, siyasi, idari, ekonomik, kültürel ve sosyal olarak önemli gelişmelerin olduğu, nezaretlerin ve nezaret meclislerinin kurulduğu, uzmanlaşmanın başlayıp geliştiği, sivil bürokrasinin idari alanda söz sahibi olduğu ve devlet teşkilatındaki büyümeye bağlı olarak bürokratik kadroların daha da genişlediği bir dönem olmuştur⁵. II. Mahmut 1830'lara gelindiğinde personel politikasının temellerini atmıştır. Memur rütbelerinde yeni bir hiyerarşi oluşturulmuş, yıllık tevcihat uygulaması kaldırılmıştır. Eski tahsisat sisteminin yerine maaş

¹ Ali Akyıldız, *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İstanbul 2012, s. 25.

² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Ankara 1984, s. 53.

³ Ali Akyıldız, *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, s. 25-26.

⁴ Yunus Özger, *Osmanlı Ordusunda Emeklilik Sistemi ve Askerî Tekaüd Sandığı (1865-1923)*, İstanbul 2011, s. 71.

⁵ Gülden Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi (1879-1909)*, İstanbul 2004, s. 1.

sistemine geçilmiştir. Memurların eğitimi için ilk olarak laik resmi okullar kurulmuştur⁶.

Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyıl daha çok idari reformların yapıldığı bir dönemdir. Bu idari reformlar birbirini tamamlamakta ve merkeziyetçiliği ön plana çıkarmaktadır⁷. 3 Kasım 1839'da devlet ileri gelenlerinin, büyük bir halk kitlesinin, her din ve sınıftan grupların liderlerinin ve yabancı diplomatların önünde ilan edilen *Tanzimat Fermanı*, imparatorluğun devlet ve toplum hayatında bir dönüm noktası ve yeni bir dönemin habercisi olmuştur. Artık aydın bürokrat grup, devletin fonksiyonunu kaybetmiş kurumlarını ve sarsılan merkezi otoriteyi tekrar kurmak, devletin malî, adlî, idarî alanlarda düzenli bir yapıya sahip olması için hâkimiyeti ele geçirmişti⁸. Fermanın hazırlanmasında Mustafa Reşit Paşa'nın etki ve katkısı önemlidir. Gülhane Parkı'nda okunmasından dolayı "*Gülhane Hatt-ı Hümayunu*" olarak adlandırılan bu ferman ile devletin sorumluluk sahası genişletiliyor, dinine bakılmaksızın bütün halka eşit hak, mal, onur ve yaşam teminatı tanınıyordu⁹.

Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinden sonra idari, ekonomik, sosyal ve eğitim alanlarında ve memur kadroları ile ilgili birçok yenilikler yapılmıştır. Ahmet Cevdet Paşa'nın katkılarıyla, memurların istihdamı gibi bazı konularla ilgili nizamnameler yayınlanmış ve önemli adımlar atılmıştır. Yeni ve modern mektepler açılmış ve bu mekteplerden mezun olan kişiler imtihana tabi tutularak başarılı olanlar memuriyetlere yerleştirilmişlerdir. Bu mekteplere öncelikle devlet dairelerinde çalışan memurların çocukları alınmıştır. Gençler bürokraside istihdam edilmiş ve bu şekilde modern anlamda bir kadrolaşma sistemine geçilmiştir¹⁰.

Tanzimat döneminde yapılacak düzenlemeler, iyi yetişmiş idari yöneticiler ile mümkün olabilirdi. Böylece kaymakamlık ve müdürlük gibi idari görevlerde istihdam olunacak memurların yetişmesi için 1859 yılında İstanbul'da ilk sivil yükseköğretim kurumu olan *Mekteb-i Mülkiye* kurulmuştur¹¹. Sistem üzerinde yapılan bütün bu yeniliklerden sonra memurlarla ilgili vesîkaların yazılmasında ve

⁶ Carter V. Findley, *Kalemîyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul 1996, s. 25.

⁷ İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilât ve İdare Tarihi*, Ankara 2012, s. 467.

⁸ Ortaylı, *Türkiye Teşkilât ve İdare Tarihi*, s. 401.

⁹ Musa Çadırcı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara 2013, s. 173-174.

¹⁰ Yunus Özger, *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları*, İstanbul 2010, s. 19-20.

¹¹ Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1982'ye)*, Ankara 1982, s. 115.

bürokratik işlemlerde uyulması gereken kurallarla ilgili yeni düzenlemeler yapılmıştır. Tanzimat dönemi ile beraber memurların işe devamının sağlanması, işe başlama ve bitiş saatleri, tatil günleri, maaş usulleri ve memurları yargılama yöntemlerini içeren bazı konular ele alınmıştır¹². Yasalar, vergilendirme, mülkiyet, sivil veya askeri okullarda eğitim, askere veya herhangi bir memuriyete alınmada Osmanlı vatandaşı olan herkese güven ve özgürlük sağlanmıştır¹³.

Tanzimatçılara göre devletin içine düştüğü kötü gidişattan kurtulması için yapılan diğer yeniliklerin yanında memur kadroları ile ilgili düzenlemeler mutlaka yapılmalıydı. Bu nedenle fermana ilk bakıldığında halkın geneline hitap ediyormuş gibi görünen ifadelerin öncelikle memurların statüsünü daha modern bir duruma getirmeyi amaçladığı görülebilir. Bunun nedeni yenilikleri halka anlatma ve uygulama konusunda memurların gösterecekleri gayretin reformların başarısını etkileyecek olmasıdır¹⁴.

II. Abdülhamid devrine gelindiğinde mülki idarede ve devlet dairelerinde görev yapan memur sayısında büyük bir artışın olduğu görülmektedir. Bu dönemde devlet idaresi bürokratik bir hale dönüşmüş görünmektedir. Memur sayısındaki artışın sebepleri arasında merkezi idarenin güçlenmesi, devlet dairelerinde yeni hizmet alanlarının açılması, Osmanlı vatandaşları için geçim alanlarının azalması, rüşvet ve kayırma yöntemlerinin artması gibi konular yer almaktadır. Bu dönemde devletin merkezi idare şekli daha da kuvvetlenmiştir¹⁵.

Memurların sicil kayıtları konusunda önemli girişimlerde bulunulmuş ve 1879 ve 1887 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerle konu ele alınmış ve memurlar sahib-i rey ve diğer bütün mülkî memurlar olarak ikiye ayrılmıştır. Birinci gruptaki memurların sicilleri kontrol edilerek ve gerekirse denetlenerek özel defterlere geçirilmiş ve Sicill-i Ahvâl Komisyonu'na gönderilmiştir. İkinci grubu oluşturan memurlar öncelikle bazı vekâletlerde ve vilayetlerde kurulmuş olan personel sicil sisteminin şubelerinde kaydedilmiş veya bazen aslıyla muhafaza edilmiştir¹⁶.

¹² Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 21.

¹³ Lord Kinross, *Osmalı İmparatorluğu'nun Yükselişi ve Çöküşü*, çev. Meral Gaspıralı, İstanbul 2009, s. 482.

¹⁴ Abdullah Saydam, "Tanzimat'ın Memurları", *Türkler*, C. XIII, Ankara 2002, s. 668.

¹⁵ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. VIII, Ankara 2011, s. 332.

¹⁶ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 21-22.

II. Meşrutiyet'in ilanından sonra Kanûnî Esâsî maddelerine göre her daire memurunu kendisi belirleyeceğinden, umûmî sicillere gerek duyulmamıştır. Bundan sonra her memur için kendi dairesi tarafından kişiye özel sicil dosyaları hazırlanmış ve memurların biyografilerinin özetleri ve sicil belgeleri memur dosyalarında muhafaza edilmeye başlanmıştır¹⁷.

1.1.1. Sicill-i Ahvâl Komisyonu

Sicil, resmi belgelerin kaydedildiği kütük anlamına gelmektedir¹⁸. Devlet memurlarının durumlarının işlendiği dosyaya da sicil denilmektedir¹⁹. Sicil terimi, Divân-ı Hümâyûn, nüfus kayıtları ve şer'î mahkeme yerine de kullanılmıştır. Memurların sicil kayıtlarının tutulduğu daireye ise *Sicill-i Ahvâl* denilmiştir. 1296 (1878-1879) yılından itibaren Osmanlı Devleti'nde memurların sicil kayıtları tutulmaya başlanmıştır. Devlet memurlarından imzaları ile alınan hal tercümeleri sırası ile numaralandırılarak büyük defterlere kaydediliyor ve daha sonra oluşan değişiklikler bu defterler üzerinde yapılıyordu. Osmanlı saltanatının sonuna kadar kayıt altına alınmış iki yüzden daha fazla defter olduğu bilinmektedir²⁰.

Osmanlı Devleti'nde Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulmasından önce bazı meslek gruplarının biyografilerinden oluşan tercüme-i ahvâl eserleri hazırlanmıştır. Bu eserlere "*Tabakât*" adı verilmiş olup, eserlerin ana kaynağını rüûs ve tahvil kalemi kayıtları oluşturmuştur²¹. Bütün bu çalışmalar Osmanlı Devleti'nde biyografi yazımına verilen önemi açıkça göstermektedir.

Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun resmi sicil işlemlerini uygulamaya başladığı 1879 senesinden daha önce bu alanda bazı adımların atıldığı bilinmektedir. Ethem Paşa, 26 Ocak 1877 yılında sadrazamlığa getirilmişti. Bu dönemde yeniden kurulan Dâhiliye Nezareti Ahmet Cevdet Paşa'ya bırakılmış ve 26 Mart 1877'de bu nezarete bağlı olarak "*Memurin Kalemi Müdürlüğü*" oluşturulmuştur. Bu kurumun görevleri, mülkiye ve kalemiye memurlarının menşelerini, nerelerde ne şekilde hizmet ettiklerini ve görev sürelerini *sicill-i mahsûsa* kaydetmekti. Ayrıca gerektiğinde o

¹⁷ Serap Sunay, *II. Abdülhamid Döneminde Balıkesirli Mülkî Görevliler Hakkında Bir İnceleme (Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre 1879-1909)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar 2007, s. 14.

¹⁸ Recep Toparlı, *Türkçe Sözlük*, Ankara 2005, s. 1764.

¹⁹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca Sözlük*, Ankara 2011, s. 1110.

²⁰ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, İstanbul 1971, s. 210.

²¹ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 22.

kayıtlara başvurulmasını sağlamak ve bu memurlardan, görevden alınacaklar veya tayin edileceklerle kanunen cezalandırılmaları uygun bulunanların durumlarının ve isimlerinin üst kısma işaretlenmesi ile emekliliği gelenler hakkında gerekli işlemlerin yapılmasıydı. Kaza Kaymakamlıklarına liyakat sahibi kişilerin atanmasını sağlamak için kurulan *İntihâb-ı Kaymakamlar Komisyonu*'nun bir süre sonra ihtiyaca cevap veremez hale gelmesiyle, Sultan II. Abdülhamid'in isteği ile Osmanlı Devleti'nde *Sicill-i Ahvâl Komisyonu* oluşturulmuş ve bu işin esaslarını belirlemek amacıyla Sadrazam Hayreddin Paşa zamanında *muvakkat* bir komisyon oluşturulmuştur²².

II. Abdülhamid devleti merkezileştirme politikasının gereği olarak bütün yetkileri sarayda toplamış ve sarayı devlet işlerinin merkezi durumuna getirerek, Bâbıali'yi devre dışı bırakmıştır²³. Memurların seçimi ve eğitimi konularına önem vermiş ve Kanûn-ı Esasi'de yaptığı değişikliklerle memurların özlük haklarını daha iyi duruma getirmiştir. İzlediği merkeziyetçi politikanın gereği olarak sivil bürokrasiyi denetim altına almak istemiş ve bu maksatla 5 Şubat 1879 yılında *Sicill-i Ahvâl Komisyonu*'nun kurulmasını sağlamıştır²⁴. *Sicill-i Ahvâl Komisyonu* devletin memurları hakkında bilmesi gereken bilgilere kolaylıkla ulaşmak istemesinin bir sonucu olarak oluşturulmuştur²⁵. Osmanlı Devleti'nde görev almış memurların sicillerinin düzenli bir şekilde tutulması, devletin çalışanlarını tanımasını, işlerin daha kolay ve hızlı bir şekilde yürümesini sağlamıştır.

Memur seçimi ve tayini konularında yapılacak değişiklikler nedeni ile *Sicill-i Ahvâl Komisyonu* kaldırılmış ve 1896 yılında *Memûrîn-i Mülkiye Komisyonu* kurulmuştur. Kurulan bu komisyon memurların atama ve personel sicil sisteminin düzenlenmesinden sorumluydu. 1908 yılında da *Memûrîn-i Mülkiye Komisyonu* kaldırılarak, Dâhiliye Nezareti'ne bağlı olarak *Sicill-i Ahvâl İdâresi* kurulmuştur²⁶. *Sicill-i Ahvâl Komisyonu* ve şubeleri, Osmanlı Devleti'nin sona ermesine kadar bazen bağımsız bir komisyon, bazen de başka görevler olarak veya isim değiştirerek

²² Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi*, s. 8-11.

²³ Ahmet Gündüz, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Kırşehir Doğumlu Memurlar (1879-1909)", *Tarih Çalışmaları Uluslararası Tarih Dergisi*, C. III, Sayı: 1, 2011, s. 134.

²⁴ Ümmühan Uğurlu, *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Tokatlı Devlet Memurları*, Tokat 2014, s. 11.

²⁵ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi*, s. 8.

²⁶ Ahmet Yadi, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Ordu Doğumlu Memurlar", *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C. III, Sayı: 6, 2012, s. 301.

varlığını devam ettirmiştir²⁷. Komisyon, memurların sicil bilgilerinin Sicill-i Ahvâl Defterlerine kaydını kararlaştırmıştır.

1.1.2. Sicill-i Ahvâl Defterleri

Memurların sicilleri ile ilgili bilgilerin ve belgelerin kaydedildiği ve bu bilgi ve belgelerin içeriğine göre de farklı isimlerle adlandırılan bazı defter ve belgeler oluşturulmuştur²⁸. Osmanlı Devleti'nde memurların görev yaptıkları süre boyunca hal tercümelerine konu olan özel ya da memuriyetleri sırasındaki durumlar, tarihi seyir, ahlak gibi durumların ve resmi belgelerin de kaydının yapıldığı defterlerin resmi olarak kaydedilmesine *Sicill-i Ahvâl* denilmiştir. Bu şekilde oluşturulan defterlere de *Sicill-i Umumi Defterleri* adı verilmiştir²⁹.

Sicill-i Ahvâl Defterleri yakın dönem Osmanlı biyografi yazımında müracaat edilen en önemli kaynak durumunda olup, *Esas Künye Defterleri* adıyla da bilinmektedir. Sicill-i Ahvâl Defterleri, II. Abdülhamid döneminde Osmanlı devlet teşkilatında görev yapan memurların, çalışmaları boyunca gelişim aşamalarını izlemek amacıyla 1879 senesinde Dâhiliye Nezareti'ne bağlı olarak kurulan Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun ve 1896 yılında bu komisyonun kaldırılmasıyla onun yerine kurulan Memurin-i Mülkiye Komisyonu'nun çalışmaları sonucu 1879-1909 yılları arasında düzenlenmiştir. Defterler, bu dönemde görev yapan devlet memurlarının sicil kayıtlarından oluşmaktadır³⁰.

Sicill-i Ahvâl Defterlerinin ne şekilde olacağına dair birçok tarifname ve nizamname hazırlanmıştır. Bunlardan *Sicill-i Ahvâl Kanûn-ı Umumi*'si 8 fasıl ve 39 maddeden meydana gelmektedir. Birinci fasılda sicill-i ahvâlin tanımı yapılmış ve ikinci fasılda Sicill-i Ahvâl Defterlerine kaydedilecek kişiler belirtilmiştir. Üçüncü fasıl tercüme-i hâl belgelerinin nasıl kaydedileceğini açıklamış, dördüncü fasılda ise tercüme-i hâl ve mevcut evrakın nelerden oluştuğu belirtilmiştir. Beşinci fasılda tercüme-i hâl evraklarının Sicill-i Ahvâl Dairesi'ne ne şekilde gönderileceği ve altıncı fasılda ise tercüme-i hâl evraklarının Sicill-i Ahvâl Dairesi'nde nasıl bir işlemde geçeceği belirtilmiştir. Yedinci fasıl temel siciller ve kayıt defterleri

²⁷ Atilla Çetin, "Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları Hakkında Bir Araştırma", *Vakıflar Dergisi*, Sayı: 29, Ankara 2005, s. 92.

²⁸ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi*, s. 122.

²⁹ Yusuf İhsan Genç, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi*, İstanbul 2010, s. 237.

³⁰ Gülden Sarıyıldız, "Sicill-i Ahvâl Defterleri", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 37, İstanbul 2009, s. 135.

konusunda bilgi vermektedir. Sekizinci ve onuncu fasıllar sicile geçirmelerin hangi adımlardan oluşacağı hakkındadır.

Otuz üçüncü maddeden otuz dokuzuncu maddenin sonuna kadar olan kısımda memuriyete atanacak kişilerin hangi durumlarda ve ne şekilde tayinlerinin yapılacağı, memuriyete geçerken yanlış bilgi verenler için ne gibi işlemler yapılacağı, maaşla ya da mülâzemetle yeniden memuriyete başlamak isteyenlerin ne gibi aşamalardan geçmesi gerektiği, memur olabilmek için şahadetnamesini alan her memurun bu evrakı muhafaza etmesi ve gerektiğinde evrakları ortaya çıkarmasının nasıl olacağı, evrakların nereden ve nasıl alınıp verilmesi gerektiği ve hangi defterlere kaydedileceği konuları ele alınmıştır. Sicil-i Ahvâl reisi ve genel müdürünün bu kanunnamenin korunması konusunda sorumluluk sahibi oldukları zeyl kısmında belirtilmiştir³¹.

Bu tarifnameye göre tercüme-i hâl bilgilerinin memurların görev yaptıkları dairenin en yüksek idarecisi tarafından onaylanarak doğrulanması ve mühürlenmesi gerekmektedir. Belgeye yazılan bilgileri doğrulamak için nüfus tezkeresi, mektep diploması, tasdikname, ruhsâtname, mazbata, berat ve ferman gibi belgelerin gösterilmesi gerekmektedir³². Sicill-i Ahvâl Defterlerinde bulunan memurların doğum yeri, baba adı, öğrenim durumu, bildiği yabancı diller gibi ilk bölümde ki kayıtlar, biyografisi yazılan kişilerce hazırlanırken, terfi, nişan, azil, ceza ve emeklilik gibi mesleki yaşantılarındaki değişiklikler ise tâbi oldukları kurumdan gelen yazılardan eklenmekteydi³³.

Sicill-i Ahvâl Defterleri, dönemin devlet adamlarından Ahmet Cevdet Paşa'nın öncülüğünde tutulmaya başlanmıştır. Belki de bu nedenden olsa gerek ilk hazırlanan sicil dosyası onun adına düzenlenmiştir. Osmanlı Devleti'nin son dönemi için önemli bir bilgi hazinesi olan *Sicill-i Ahvâl Defterlerinin* hazırlanmasındaki en önemli neden devlet merkezi ve taşrada görevli bütün memurlardan tercüme-i hâl örneği olarak *Sicill-i Umumi Defterlerini* oluşturmaktır. Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulmasından başlayarak 1909 yılına kadar mülkî ve adlî

³¹ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 24-25.

³² Uğurlu, *Tokatlı Devlet Memurları*, s. 13-14.

³³ Nurgül Bozkurt, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Simavlı Memurlar", *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 27, Celalabat 2011, s. 2.

memurlardan 92.000 memurun sicil kaydı yapılmış ve bunlar 201 defterde toplanmıştır³⁴.

Sicill-i Ahvâl Defterleri, Müslim-Gayrimüslim bütün devlet memurlarının biyografilerini içermektedir. Osmanlı Devleti'nde bu defterler düzenlenmeden önce memurların sicillerini bir defterde toplayan idarî bir bölüm bulunmuyordu. Devlet memurlarının biyografilerinin ilk defa resmî bir kurum tarafından tutulmasıyla Osmanlı Devleti'nde daha önce görülmeyen modern bir yöntem uygulanmaya başlanmıştır³⁵.

Sicill-i Ahvâl Komisyonu tarafından zor şartlarda oluşturulan biyografiler memurlar hakkında önemli birçok bilgi vermekle birlikte bazı kusurları da bulunmaktadır. Örneğin 1879 yılından 1885 yılına kadar geçen dönemde memurların Sicill-i Ahvâl Komisyonu'na vermiş oldukları bilgiler araştırma yapılmadan ve resmi belgelerle doğruluğu ispatlanmadan sicillere geçirilmiştir. Bu nedenle bilinmesi gereken bazı konular aydınlığa kavuşturulamamıştır. Biyografilerde bulunan ikinci eksiklik ise memurların vukuat cetvellerinin komisyona ulaşamaması ya da ulaşanların imkânsızlıklar nedeniyle hemen sicillere eklenememesidir³⁶. Sicill-i Ahvâl Komisyonu, 1884 yılından itibaren hazırlanan tercüme-i hâl varakalarını bir ihbarnâme olarak kabul etmiş ve tercüme-i hâl varakaları sicile geçirilmeden resmi belge ve arşiv kayıtlarından faydalanılarak bilgilerin doğruluğunun tespiti, eksiklerin tamamlanması, yanlışlıkların düzeltilmesi için çalışmıştır.

Sicil nizamları gereği olarak hazırlanan defterlerde herhangi bir nedenden dolayı silinti ve kazıntı yapılamazdı. Bu defterlerde bir hata olduğu zaman hatanın üzeri okumayı engellemeyecek şekilde çizilerek yanına doğrusu yazılırdı. Sicill-i Ahvâl Defterlerinde bu biçimde uygulamaların olduğu görülmektedir³⁷. Sultan II. Abdülhamid zamanında tutulmaya başlanan Sicill-i Ahvâl Kayıtları ile Osmanlı vatandaşı olan tüm memurların biyografileri ve mesleki yaşantıları kayıt altına alınmış ve bu memurlardan *Sicil Varakası* alınması Sicill-i Ahvâl Komisyonu talimatı ile karara bağlanmıştır.

³⁴ Gündüz, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Kırşehir Doğumlu Memurlar (1879-1909)", s. 133-135.

³⁵ Emrah Çetin, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Bartın Doğumlu Memurlar", *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 18, 2017, s. 93.

³⁶ Bozkurt, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Simavlı Memurlar", s. 3.

³⁷ Sarıyıldız, "Sicill-i Ahvâl Defterleri", s. 135.

Tercüme-i hâl evrakları hazırlanırken memurlara bazı sorular yöneltilmiş ve bu şekilde belgeler oluşturulmuştur. Sicill-i Ahvâl Kayıtları oluşturulurken görevlilerin yeterli eğitime sahip olmaması, yazışmalarda karşılaşılan sorunlar, yeterli miktarda ödenek ayrılmaması, mekân ve örgütlenme ve hal tercümelerinin merkeze ulaştırılması gibi bazı konularda zorluklarla karşılaşmıştır³⁸. Sicil-i Ahvâl Defterleri beş farklı soruya verilen cevaptan oluşmaktadır. Birinci sorunun cevabında tercüme-i hâl sahibinin ve babasının ismi, lakabı, milliyeti ve tabiiyeti bulunmaktadır. Kendisi ve babasının bey, efendi, paşa ve ağa gibi sınıflardan hangisini kullandığı, babasının mesleği, varsa rütbesi ya da hangi sınıftan olduğu, nereli olduğu, hayatta olup olmadığı yazılırdı. Ailesi meşhur bir sülaleden ise bu bilgi de kayıt altına alınırdı³⁹. Hersekli memurlardan Ali Efendi'nin sicil kaydında bu sorulara cevap olarak verilen bilgiler şu şekilde belirtilmektedir: “*Ali Efendi, Hersek Sancağı eşrâfından ve tüccârdan müteveffâ Mahmud Ağa'nın oğludur.*”⁴⁰ Ahmed Hamdi Bey'in tercüme-i hâl kayıtlarında ise şu bilgiler bulunmaktadır. “*Ahmed Hamdi Bey, Şirvân Kazâsı Kâ-im-i makâmı Hersekli müteveffâ Müftüzâde İsmail Hakkı Efendi'nin oğludur.*”⁴¹

Tercüme-i hâl sahibinin ikinci soruya vermiş olduğu cevapta, doğum yeri ve tarihi Hicrî ve Rumî olarak yazılır, ay ve gün açıkça belirtilirdi. Eğer tarihler kişi tarafından tam olarak hatırlanmıyorsa, yaklaşık olarak bir tarih yazılır ve “*takribi*” kelimesi eklenirdi⁴². Hersekli memurlardan Ali Saib Bey'e ait kayıtlarda doğum yeri ve tarihi şu şekilde geçmektedir: “*Bin iki yüz seksen dört sene-i hicriyesinde Hersek'te tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir.*”⁴³ Üçüncü sorunun cevabında, hangi mekteplerde hangi ilimleri öğrenmiştir. Diploması var mıdır ve hangi dilleri konuşup yazabilmektedir. Eserleri bulunuyorsa, isimleri ve ne ile ilgili oldukları da belirtilmiştir⁴⁴. Hersekli memurlardan Hasan Fahri Efendi'ye ait kayıtlarda üçüncü soruya karşılık verilen bilgiler şu şekilde geçmektedir. “*Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Bergama Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde*

³⁸ Uğurlu, *Tokatlı Devlet Memurları*, s. 12-14.

³⁹ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 25

⁴⁰ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), Dâhiliye Nezâreti Sicill-i Ahvâl Defterleri (DH. SAİD. d)*, nr. 117/413, s. 413.

⁴¹ *BOA. DH. SAİD. d*, nr. 51/359, s. 359.

⁴² Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 25.

⁴³ *BOA. DH. SAİD. d*, nr. 75//359, s. 359.

⁴⁴ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonunun Kuruluşu ve İşlevi*, s. 128.

müretteb dersleri tahsîl ile ‘aliyyü’l-a‘lâ dereceden şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar ve Boşnak lisânına âşinâ olduğu tercüme-i hâlinde mündericdir.”⁴⁵

Dördüncü sorunun cevabında tercüme-i hâl sahibi memurun resmi izinle basılmış risale ve kitap gibi bir eser ve telifi varsa ne ile ilgili olduğu, hangi tarihte ve nerede yayımlandığı belirtilmiştir. Teknik bir icat sahibi ise ya da padişah beratı ile bir imtiyazı varsa, hangi tarihte nerede ve ne icat ettiği belirtilmiştir⁴⁶. Bosnalı memurlardan Şerif Abdülkerim Sabit Bey’in sicil kayıtlarında şu bilgiler bulunmaktadır. “*Sabâh-ı İnşirâh ve İmdâdü’l Midâd ve Şukûfezâr nâmında üç kıt‘a risâle telif ile bi ruhsât-ı resmiyyeye tab‘ ve neşr etmiştir.*”⁴⁷ Bosna doğumlu memurlardan Mehmed Kamil Efendi’ye ait kayıtlarda ise şu bilgiler yer almaktadır: “*Hüsn-i ahlâka dâir te’lif eylediği İkâzü’l-ihvân nâm risâle ile şerî‘ yolunda tercüme ettiği Muallakât-ı Seb‘a’ya ve Ashâb-ı kirâm razianhümü’l-mülkü’l ‘alâm hazerâtının terâcim-i ahvâl-ı mehâsin-i iştihâlini câmi‘ tertîb eylediği Metâli’ü’n-Nücûm nâm eseri ruhsât-ı resmiyye ile neşr eylemiştir.*”⁴⁸

Beşinci sorunun cevabında memurun devlet hizmetine kaç yaşında, hangi tarihte nerede başlamış olduğu, muvazzaf (kadrolu) veya mülâzemetle (stajyer) mi işe başladığı, hangi memuriyetlerde bulunduğu, bu memuriyetlerden aldığı maaş, harcırah, ücret vb. almış mıdır, aldığı rütbe ve nişanlar sırasıyla gösterilir. Açıkta (mazûl) kalmışsa bu da belirtilirdi⁴⁹.

Hersekli memurlardan Ali Efendi’ye ait sicil kaydında: “*Bin üç yüz on yedi senesi şehr-i Rebîü’l-evvelinin ikisinde (28 Haziran sene 1315) sekiz yüz gurus ma‘aşla Rüsûmât Emânet-i Celîlesi’nde istihdâmı husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhî şeref-sudûr ve sünûh buyurulması üzerine ber-mantûk-ı emr-u ferman-ı hümayûn ma‘aş-ı mezkûr ile Mektûbî Kalemi’ne ta’yîn kılınmış ve bin üç yüz yirmi üç senesi şehr-i Şevvâlü’l-mükerreminin yirmisinde nikelden ma‘mûl Hicâz Demiryolu Madalyası ihsân buyurulmuştur... Rüsûmât Emânet-i Celîlesi Mektûbî Kalemi’ne târîh-i ta’yîniyle mikdâr-ı ma‘aş-ı irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî bâ mani‘ (20 Haziran sene [1]315) târîhli tezkeresinden anlaşılmış ve nikelden*

⁴⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 118/275, s. 275.

⁴⁶ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 25.

⁴⁷ BOA. DH. SAİD. d, nr. 42/27, s. 27.

⁴⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 38/269, s. 269.

⁴⁹ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 25.

ma'mûl Hamidiye Hicâz Demiryolu Madalyası'nun berât-ı hümâyûnu ile nüfus tezkere-i osmânîyesi şu 'bece aynen görülerek mûmâileyhe iâde kılınmıştır...

Mûmâileyhin vazife-i mevdûasını ifâde-i sûi ve ikdâmı görülmesine mebnî üç yüz yirmi altı senesi Muharreminin beşinde (26 Kânûn-i sâni sene [1]323) ma'aşıyla kalem-i mezkûr ser-mukayyidliğine terfi' edildiği Rûsûmât-ı Sicill Şu'besi'nin ol bâbda ki vuku'ât pusulasında beyân kılınmıştır.”⁵⁰ şeklinde memuriyet hayatı ile ilgili ayrıntılı bilgilere ulaşmak mümkündür.

Altıncı sorunun cevabında tercüme sahibi memurun devlet hizmetinde bulunduğu sürede hakkında bir şikâyet olmuş mudur, mahkeme edilmiş ise sonucunun nasıl olduğu, ceza alıp almadığı ve kendisinde berat kararı var ise bunlar da belirtilirdi⁵¹. Bosna-Hersekli memurlardan Topçuzâde İsmail Hakkı Efendi'nin sicil kaydında şu bilgiler bulunmaktadır: “...Vazife-i me'mûresine müteallik hakkında şikâyet vukû'uyla taht-ı muhâkemeye alınmamıştır...”⁵²

Biyografi kâğıtlarına gereksiz bilgiler ve memuriyet gereği olan işler yazılmazdı. Bu kâğıtlardaki birinci ve ikinci soruların cevapları, memurun nüfus tezkeresi ile diğer belge özelliğini taşıyan evraklar, üçüncü sorunun cevabı için Maarif Nezareti'ne bağlı okulların diploma ve tasdiknameleri, batı ülkelerinden mezun olanlar için Maarif Nezareti tarafından onaylanan diplomalar gösterilirdi. Dördüncü sorunun cevabı için Maarif Nezareti tarafından verilen resmi ruhsâtnameler, yayınlanan kitap ve risalelerin birer örneği, teknik buluşlar, imtiyaz beratları gösterilir. Beşinci sorunun cevabı için yazışmalar, mazbatalar, memuriyet kimlikleri, ferman, berat vb. bulunan diğer vesikalar gösterilmekteydi.

Evrak sahibi kişilerin bu bilgileri İstanbul'da bulunuyorlarsa mensup oldukları dairenin, İstanbul dışında iseler yerel idarenin en yüksek memuru tarafından tasdik ettirmeleri gerekiyordu. Bu on beş madde ile Sicill-i Ahvâl Defterlerinin nasıl oluşturulacağı net bir şekilde belirtilmiştir⁵³. Tercüme-i hâl belgeleri varaka sahibi tarafından bu şekilde doldurulduktan sonra altına üç kuruşluk bir pul yapıştırılırdı. Pulun üzerine ay ve gün, Hicrî ve Mâlî tarihler ile nerede yazıldığı gösterilirdi. Bulduğu görev ya da son memuriyeti yazılarak memurun

⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d, nr.117/413, s. 413.

⁵¹ Sarıyıldız, *Sicil-i Ahvâl Komisyonunun Kuruluşu ve İşlevi*, s. 128.

⁵² BOA. DH. SAİD. d, nr. 23/403, s. 403.

⁵³ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 26.

kendisi tarafından imzalanır ve şahsî mühürle mühürlenirdi⁵⁴. Sicill-i Ahvâl Defterleri memurların isimlerine göre alfabetik sıraya bağlı olarak oluşturulmuş 17 fihristten oluşmaktadır. Aynı adı taşıyan birçok memur bulunmaktadır. Sicil kaydı aranılan memurun baba adı ve doğum tarihinin bilinmesi ile hangi defterde kayıtlı olduğu kolayca bulunabilmektedir⁵⁵.

Sicill-i Ahvâl Defterlerinde bütün memurlar için iki sayfa ayrılmıştır. Fakat memurlardan bazılarının bilgileri için yarım sayfa yeterli olmuş bazılarında da iki sayfa yeterli olmadığından zeyiller yazılmıştır. Bu durumda devamının hangi cilt veya sayfada bulunduğu ikinci sayfanın kenar kısmına not alınmıştır. Bu biyografilerde ki yazılar ve mühürler incelendiğinde bazı biyografileri bir kâtip yazarken bazılarının ilaveler yapılarak başka bir kâtip tarafından yazıldığı görülmektedir. Yazılarda ve mühürlerde görülen farklılıklar bunu açıkça göstermektedir⁵⁶. Bir biyografi içinde kişilere özel farklı yazıların bulunması belgelerin okunmasını zorlaştırmakta ve zaman kaybına neden olmaktadır.

Sicill-i Ahvâl kayıtlarında memurların özgeçmişlerini içeren bilgiler zamanla bazı değişikliklere uğramış olsa da cevaplanması istenen sorular kısaca şu şekilde sıralanabilir⁵⁷.

- Memurun ve babasının adı, baba mesleği, lakabı, unvanı ve şöhreti,
- Memurun doğum yeri, tarihi ve milliyeti,
- Memurun okuduğu okullar, aldığı dersler, bildiği diller, diploma alıp almadığı ve aldıysa dereceleri, bulunduğu görevler, varsa eserleri ve içeriği,
- Memuriyete hangi tarihte ve kaç yaşında başladığı, maaş alarak mı stajyer olarak mı işe başladığı, tayin ve azil durumları ile maaşında ki artma ve azalmalar,
- Memurun aldığı rütbe, nişan ve madalyalar,
- Memur hakkında yapılan şikâyetler, yargılanıp yargılanmadığı ve almış olduğu cezalar,

⁵⁴ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi*, s.133.

⁵⁵ Genç, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi*, s. 237.

⁵⁶ Uğurlu, *Tokatlı Devlet Memurları*, s. 17-18.

⁵⁷ Ahmet Gündüz, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Kırşehir Doğumlu Memurlar (1879-1909)", s. 133.

- Açıkta kalmış ise mazûliyet maaşı alıp almadığı ve aldıysa miktarı gibi konular belirtilmektedir⁵⁸.

Bir memur, tercüme-i hâl belgesindeki soruları cevapladıktan sonra varakasını bağlı bulunduğu kuruma verirdi. Memurun kendisi ile ilgili verdiği bilgilere bağlı olarak termüme-i hâl hûlâsası hazırlanır ve kaydedilirdi⁵⁹.

1.1.3. Sicill-i Ahvâl Defterlerinin İşlevi

Sicill-i Ahvâl Defterleri yalnız memurların biyografi kaynakları değildir. 19. yüzyıl arşiv araştırmalarında birçok yönden önemli konulara kaynaklık edebilecek özelliğe sahiptir. Memurların görev yaptıkları şehirler ile ilgili bazı özellikleri ortaya çıkaran, devletin idarî ve malî politikasının takibinin yapılmasını ve dönemin eğitim sistemi hakkında bilgi edinmemizi sağlayan önemli kaynaklardır⁶⁰.

Sicill-i Ahvâl Kayıtları farklı alanlarla ilgili önemli bilgilere ulaşmamızı sağlayan vesikâlardır. Defterlerin yardımı ile bazı kurumların tesis veya kaldırılış tarihi hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir. Kayıtlarda yer alan bilgilerden bazı bölgelerin idari yapılarındaki değişiklikler izlenebilmektedir. Bazı kurumlarda başka isimler altında dönüşümler yaşandığı görülmektedir. İncelenen defterlerde belirtilen tarihte veya dönemde adı geçen şehirlerde bulunan eğitim kurumları ve bu kurumlarda çalışan müderrisler hakkında da bilgi sahibi olunabilmektedir. Memlehalının (tuzlaların) sayıları, işletme düzenleri ve buldukları yerlerle ilgili bilgilere ulaşılabilir⁶¹.

⁵⁸ Uğurlu, *Tokatlı Devlet Memurları*, s. 17.

⁵⁹ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi*, s. 124-125.

⁶⁰ Yunus Özger, "Sicill-i Ahvâl Defterlerinde Kayıtlı Bayburtlu Osmanlı Devlet Memurları", *Tarih Çalışmaları Uluslararası Tarih Dergisi*, C. VII, Sayı: 4, 2015, s. 69-85.

⁶¹ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 28-29.

İKİNCİ BÖLÜM

BOSNA-HERSEK TARİHİNE KISA BAKIŞ

2.1. BOSNA-HERSEK

Osmanlı Devleti, Avrupa kıtasında bulunan topraklarını Rumeli ismiyle adlandırmıştır. Rumeli’de bulunan Osmanlı toprakları, Eflak, Buğdan, Silistre, Semendire, Mora, İşkodra, Bosna (Hersek’e bağlı Karadağ ve Cebel), Girit, Cezayir-i Bahr-i Sefid eyaletleri gibi yerlerden oluşmaktaydı. Bosna bu eyaletler içinde seçkin bir yere sahipti⁶². Bosna Eyaleti bulunduğu coğrafyada, Osmanlı Devleti’nin sağlam bir seddi ve Rumeli bölgesinin kilidi olarak kabul edilmiştir. Bosna-Hesek küçük bir coğrafyaya sahip olmasına rağmen Mısır ve Şam gibi ayrı bir ülke olarak görülmüştür⁶³.

2.1.1. Bosna-Hersek Adı

Bosna-Hersek, Avrupa’nın güneydoğusunda, Balkan Yarımadası’nın kuzeybatısında bulunmaktadır. Bosna adı, Sava Nehri’nin bir kolu olan ve ülkenin kuzeyinde bulunan Bosna Nehri’nden gelmektedir. Bu nehrin Eski Çağ’daki adı Bosante Nehri’dir. Hersek adına gelince, bu isim Orta Çağ’da yine bu bölgede kurulmuş olan Hersek (Hercegovina) Dukalığı’ndan gelmektedir⁶⁴.

2.1.2. Coğrafi Konumu

Dünya tarihinin akışını birçok kez önemli bir şekilde etkileyen Bosna-Hersek, Balkanların kalbi diyebileceğimiz bir bölgede, kültür ve dinlerin kesişme noktasında bulunmaktadır. Bosna-Hersek, Una, Sava ve Drina nehirlerinin etkisiyle kuzeyde doğal bir hududa sahiptir. Geniş ormanlara sahip olan Bosna sıradağları bu bölgeyi Balkanların doğal ulaşım ağından ayırarak, ülkenin ticari, iktisadi ve siyasi yönden yer aldığı coğrafyasından farklı olmasına sebep olmuştur⁶⁵. Bosna-Hersek’in kuzey ve batısında Hırvatistan, doğusunda Sırbistan ve güneydoğusunda Karadağ bulunmaktadır. 51.129 km² yüzölçümüne sahip olan Bosna-Hersek’in dağlık bir

⁶² Ahmet Cevat Eren, *Mahmut II. Zamanında Bosna-Hersek*, İstanbul 1965, s. 15-16.

⁶³ Ömer Bosnavî, *Bosna Tarihi*, Haz. Kâmil Su, Ankara 1979, s. 121.

⁶⁴ Atike Kaptan, *Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek Tarihi ve Türkiye-Bosna-Hersek İlişkileri*, Ankara 2008, s. 5.

⁶⁵ Mehmet Yılmazata, *Avrupa Devletlerinin Bloklama Sürecinde 1908/1909 Bosna’nın İlhak Krizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006, s. 3.

bölgede bulunmasından dolayı ülkede kara ulaşımı yeterince gelişmemiştir. Bölge coğrafi konumu ve yer altı zenginlikleri bakımından stratejik öneme sahiptir⁶⁶.

2.1.3. Bosna-Hersek Nüfusu ve Etnik Yapısı

Osmanlı Devleti tarafından 1851’de yapılan nüfus sayımında, ülke nüfusunun 315.228’i Müslüman, 306.000’i Gayrimüslüm olarak belirlenmiştir. Müslümanların dışındaki nüfusun 226.312’si Ortodokslardan, 78.383’ü Katoliklerden ve 1305’i de Yahudilerden meydana gelmektedir. Bölgede Osmanlı hâkimiyeti sona erdikten sonra Avusturya tarafından resmi olarak yapılan nüfus sayımında Müslümanlar 448.613, Ortodokslar 496.485 ve Katolikler 208.391 kişiden oluşmaktaydı. Bu sayımda Müslüman nüfusun azaldığı açıkça görülebilmektedir. Bunun nedeni Katolikler, Avusturya’nın bazı bölgelerinden Bosna’ya getirilirken, bir taraftan da Müslüman nüfus çeşitli nedenlerle göçe zorlanmıştır. 1910 yılındaki sayımda Müslümanlar nüfusun % 32,25’ini, Katolikler % 22,87’sini ve Ortodokslar ise % 43,49’unu oluşturmuştur. Yugoslavya’nın kurulmasından sonra 1921’de yapılan nüfus sayımında Müslümanların nüfusa oranı % 31,12 olmuştur⁶⁷.

Türkçe, Balkanlar’da ve Bosna-Hersek’te halen geçerli dil olma özelliğini sürdürmektedir. Bölgede baskın olarak Sırp-Hırvat dilinin Sırpçalar tarafından konuşulan Sırpça şekli kullanılmaktadır. Boşnakların konuştukları dil Sırpçaya, Herseklielerin konuştukları dil ise Hırvatçaya çok yakındır. Bosna-Hersek’teki Müslümanlar arasında *Boşnakça* ana dil olarak kullanılmıştır.

2.2. TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE BOSNA-HERSEK

Bosna Vilâyeti geniş bir memleket olup, yüksek dağlara ve ayrıca fethedilmesi zor olan kalelere sahip bir ülkeydi. Sınırları bir taraftan Avrupa ülkeleri ile diğer taraftan Rumeli ile hudut durumundaydı⁶⁸. Böylece Bosna-Hersek coğrafi konumu nedeni ile her zaman büyük önem taşımıştır. Eski çağlarda Bosna-Hersek’e ilk yerleşenler Hint-Avrupa halkı İlliryahılar’dır. Daha sonra Romalıların nüfuz alanı olan bölge VI. yüzyılda Avarlar ve Slovenler tarafından ele geçirilmiştir. XII. asrın

⁶⁶ Kaptan, *Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek Tarihi ve Türkiye-Bosna-Hersek İlişkileri*, s. 5.

⁶⁷ Saıda Kondo, *Bosna-Hersek Coğrafyası*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003, s. 56-57.

⁶⁸ İdris-i Bitlisî, *Heşt Behişt (Fatih Sultan Mehmed Devri 1451-1481)*, çev. Muhammed İbrahim Yıldırım, Ankara 2013, s. 166.

ortalarından başlayarak Osmanlı hâkimiyetine kadar geçen zaman içinde ise Macar hâkimiyetinde kalmıştır⁶⁹.

Sırp ve Hırvat kabileler 626-640 yılları arasında Balkan Yarımadası'nın kuzeybatısını ele geçirmişlerdir. Hırvatlar, Hristiyanlığın Katolik mezhebini ve Sırlar da Ortodoks mezhebini kabul etmişlerdir. Bosna bu iki din sahası arasında bulunmasından dolayı papazlar ile Macar ve Sırp krallarının amansız mücadelelerine maruz kalmıştır. Bunlara rağmen bölgede Bosna tarihinde önemli bir yeri olan *Bogomilizm* denilen yeni bir mezhep ortaya çıkmıştır. Bogomillerin vaftizi, Meryem Ana ve azizler kültürünü, haçı, mukaddes resimleri ve Papaz sınıfını da kabul etmemiştir. Bütün bunlar Bosna-Hersek'te İslamiyet'in hızla yayılmasını kolaylaştırmıştır. Bosnalılar, mezhepleri birbirinden farklı olan Sırp ve Hırvat milletleri arasında dili aynı ancak dini farklı bir millet olarak ortaya çıkmıştır⁷⁰. Bu bölgede bulunan Katolik Hırvatlar ve Bogomil mezhebindeki Boşnaklar Bosna'nın yerli ahalisiydiler. Osmanlı Devleti'nin Bosna'yı fethinden sonra Sırlar, Karadağ ve Sırbistan gibi yerlerden buraya getirilerek yerleştirilmişlerdir. Bosna bölgesinde Ortodoks mabedi olarak karşımıza çıkan en eski eser *Papraça Kilisesi* 1547 tarihinde yapılmıştır. Yani Osmanlıların bu bölgeye hâkim olmasından yaklaşık seksen yıl sonra inşâ edilmiştir⁷¹.

2.2.1. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Bosna-Hersek

Bosna'yı bir Osmanlı eyaleti olarak özel yapan bazı etkenlerin olduğu düşünülmüştür. Bunlar; imtiyazlara kısmi bir neden oluşturan sınır toprağı olması, Müslümanlığa kitlesel geçiş, mülklerin ve bir aşamaya kadar yönetici grubun makamlarının irsî doğası, sipahi eksenli askerî yönetim sisteminin bulunmasıdır. Ancak bunlardan yalnız biri, Müslümanlığa geçiş hepsinden daha önemli bir yere sahiptir⁷². Türklerin Bosna'ya nüfuzu ve yerleşmesi 1430 yılından itibaren artmaya başlamıştır. Ancak bu bölgede Türk fetihlerinin gelişmesi, ilk Türk yönetiminin kurulması ve Türk-İslâm medeniyetinin kalıcı hale gelmesi II. Mehmed döneminde olmuştur⁷³.

⁶⁹ Kaptan, *Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek Tarihi ve Türkiye-Bosna-Hersek İlişkileri*, s. 7-11.

⁷⁰ İsmet Demir ve diğ., *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri (1516-1919)*, Ankara 1992, s. 6.

⁷¹ Kaptan, *Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek Tarihi ve Türkiye-Bosna-Hersek İlişkileri*, s. 11.

⁷² Nenad Moğanın, "Osmanlı Bosnası", *Türkler*, C. X, çev. Bayram Sinkaya, Ankara 2002, s. 399.

⁷³ Eren, *Mahmut II. Zamanında Bosna-Hersek*, s. 15-16.

Osmanlı Devleti'nin İstanbul'u fethi ve Bizans İmparatorluğu'na son vermesi Avrupa'da büyük heyecana sebep olmuş ve Papa II. Pi liderliğinde yeni bir haçlı seferi hazırlıkları başlamıştır. Bosna Krallığı ve Hersek Dukalığı'nın haçlı seferi çağrısına verdikleri önem dikkatleri çekmiştir. Fatih Sultan Mehmet bütün bu gelişmelerden rahatsız olmuş ve Balkan fetihlerini tamamlama kararı almıştır. Fatih Sultan Mehmet'in şahsen katıldığı bu sefer Osmanlı Devleti'nin galibiyetiyle sonuçlanmıştır. Bosna Kralı Stefan Tomaşeviç, Osmanlı Devleti'ne verdiği haracı kesmesi, gönderilen elçileri hapse attırması ve haçlı seferlerinin hazırlıkları sırasında Macaristan'ı, Venedik'i ve Arnavut Kralı İskender'i Türkler aleyhinde kışkırtması ile Türk düşmanlığının artmasından dolayı idam edilmiştir⁷⁴. Fatih Sultan Mehmet hâkimiyetine aldığı Bosna şehirlerindeki halkın bir kısmını iskân edilmek üzere İstanbul'a göndermiş ve Bosna Sancakbeyliği'ne de Minnet oğlu Mehmet Bey'i getirmiştir⁷⁵. 1461-1463 yılları arasında Balkanların fethi tamamlanmıştır. Arnavutluk ve Bosna'nın fethini anlayabilmek için bu coğrafyaları çok iyi bilmek gerekir. Yanya, İşkodra ve Bosna'nın dağlık arazisi görüldüğünde bu fütuhatın ve bunu tamamlayan diplomasinin ne kadar ustaca ve ileri tekniklere dayandığı görülecektir⁷⁶.

Bosna'dan sonra 1470 yılında Hersek'te de bir sancak kurulmuştur. 1482'de Hersek bölgesinin diğer bazı yerleri de fethedilerek bu sancağın toprakları içine alınmıştır⁷⁷. Bosna'da beylik olarak idare olunduğu 1463 yılından 1550 yılına kadar Bosna-Saray sancak merkezi iken 1550 yılında merkez Travnik olmuştur. 1583 yılında Bosna'nın eyalet olmasıyla merkez Banja Luka olarak kabul edilmiştir. Ancak 1684'te merkez yine Travnik'e nakledilmiştir. 1684 yılından 1850 yılına kadar Travnik eyalet merkezi olmuştur⁷⁸. Tanzimat döneminde yapılan yeni düzenleme ile 1866 yılında vilâyet olarak adlandırılan Bosna'nın sancakları Saraybosna, İzvornik, Bana Luka, Bihke, Travnik, Hersek ve Yenipazar şehirlerinden meydana gelmekteydi⁷⁹. Osmanlı Devleti'nin en büyük idari

⁷⁴ Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 7.

⁷⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. II, Ankara 2011, s. 82-83.

⁷⁶ İlber Ortaylı, *Osmanlı'yı Yeniden Keşfetmek*, İstanbul 2009, s. 71.

⁷⁷ *Sâlnâme-i Vilâyet-i Bosna: 1287 Hicri/1870*, Haz. Hamit Pehlivanlı, Ankara 2014, s. XIII.

⁷⁸ Eren, *Mahmut II. Zamanında Bosna-Hersek*, s. 18.

⁷⁹ Feridun Emecen, "Bosna Eyaleti", *TDVİA*, C. VI, İstanbul 1992, s. 296.

birimlerinden olan Bosna en geniş olduğu dönemlerde, İç Bosna, Krajina, Yenipazar Sancağı, Trebinya ve Zeta dâhil Hersek'i de içine alan bir eyalet durumundaydı⁸⁰.

Türkler, Bosna'nın fethinden sonra bölgenin imar edilmesi ve kalkınması için çaba sarf etmişlerdir. Garb yazarlarının da tasdik ettikleri üzere Bosna'nın gerçek kurucuları Türkler olmuştur. Bosna, tarihi şehirleri, camileri ve kervansaraylarıyla Türk kültürünü yansıtmaktadır⁸¹. Bölge şehir ve kasabalarında önemli gelişmeler olmuş ve Klasik Türk el sanatları ziraate göre daha fazla önem kazanmıştır. Osmanlı esnaf teşkilatı ve lonca sistemi büyük gelişme kaydetmiştir. Dericilik, kuyumculuk ve şehir halkının ihtiyaçlarına yönelik alanlarla ilgili esnaf kollarının ehemmiyeti artmıştır⁸². Başlangıçta sınır bölgesinde bir askeri karakol özelliği taşıyan Saraybosna'nın, Osmanlı nüfuzunun Adriyatik'e doğru yayılmasıyla önemi artmıştır. XVI. yüzyılın sonlarına gelindiğinde Saraybosna 40.000 olarak tahmin edilen nüfusuyla Balkanların batısında en büyük ticaret merkezi durumundaydı. Bursa, İstanbul ve Edirne'yi Adriyatik limanlarına bağlayan kervan yolunun en mühim durak noktası olduğundan, şehrin canlı bir ticareti bulunmaktaydı. Bu ticari canlılık ve genişleme farklı dinlere sahip yerli bir kent burjuvazisinin ortaya çıkmasına neden oldu. Osmanlı egemenliğinden önce Bosnalı tüccarlar Dubrovnik tarafından transit ticaretinden dışlanırken, Osmanlı Devleti'nin Adriyatik ticaretinde Bosnalı ve Türk tüccara sağlamış olduğu himaye ile Ancona ve Venedik'te yerleşmeleri dahi mümkün olabilmıştır⁸³.

Osmanlı Devleti'nin Bosna-Hersek'i fethetmesi bu bölge halkının yaşamında hiçbir değişikliğe neden olmamıştır. Millet sistemi içerisinde örgütlenmiş olan toplumlara müdahalede bulunulmamış, böylece Bosna-Hersek halkı dil ve geleneklerini aynen korumuştur. Kendilerini her zaman devletin diğer bölgelerindeki halktan farklı görmüşler ve Bosnalılık ya da günümüzde kullanılan şekliyle Boşnaklık bilinci her zaman mevcut olmuştur⁸⁴.

Osmanlı Devleti'nin Bosna-Hersek'i fethettiğinde Bosnalılar Bogomil mezhebine mensuptular. Bogomillerin, Hz. İsa'yı Allah'ın kulu ve Peygamberi

⁸⁰ *Sâlnâme-i Vilâyet-i Bosna: 1287 Hicrî/1870*, s. XII.

⁸¹ Eren, *Mahmut II. Zamanında Bosna-Hersek*, s. 16.

⁸² Branislav Djurdjev, "Bosna-Hersek", *TDVİA*, İstanbul 1992, s. 299.

⁸³ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, C. I, Haz. Muhittin Salih Eren, İstanbul 2004, s. 322.

⁸⁴ Zafer Gölen, *Tanzimat Döneminde Bosna Hersek*, Ankara 2010, s. 14.

olarak tanınmaları İslamiyeti kabul etmelerini kolaylaştırmıştır. Bosnalıların kitleler halinde İslamiyet'e geçmeleri Fatih Sultan Mehmet'i çok sevindirmiş ve Padişah Bosnalıları ordu ve saray hizmetinde önemli görevlere getirmiştir. İslamiyeti kabul eden Bosnalılar namuslu ve sadakatli insanlar olarak Osmanlı Devleti'ne hizmet etmişlerdir. 1544 ile 1611 yılları arasında Bosna yerlilerinden dokuz kişi sadrazamlık makamına kadar yükselmiştir⁸⁵.

İslam dinini kabul edenlere Boşnak ismi verilmiştir. Boşnaklar, kendi din ve Allah inançlarına yakın buldukları İslam dinini günümüze kadar Balkanlar'da sürdürmüşlerdir. Türklerle evlilik yapan ve İslam dinini seçen Boşnaklar, Slav ve Hırvatlar tarafından Türk olarak görülmüşlerdir.

Bosna-Hersek'te bazı isyanlar olmakla birlikte Müslüman halk Osmanlıya bağlı kalmıştır. Osmanlı Devleti, Bosna Müslümanlarını "*sadık, dürüst tebaa*" ve "*iyi yetişmiş askerler*" olarak övmüş ve takdir etmiştir. Müslüman Boşnaklar, askeri alandaki başarılarından dolayı Osmanlı Devleti'nin kuzeybatı sınırını uzun süre savunmuşlardır⁸⁶.

Fransız İhtilalinin sonuçlarından birisi olan Milliyetçilik fikirleri sürekli olarak Nizam-ı Cedid döneminde Osmanlı Devleti'nde yayılmaya başlamıştır. Milliyetçilik, önceleri yabancı devletlerin etkisiyle ve siyasi amaçlarla imparatorluğun Hristiyan halkı üzerinde etkili olmuştur⁸⁷. Osmanlı Devleti'nde, Hristiyanların devlet ile olan ilişkileri vergiden dolayı olduğu için milliyetçilik hareketlerinin yaygın olarak yaşandığı dönemlerde en çok kullanılan konu da bu olmuştur. Hristiyan halkın büyük oranda vergi vermelerinden dolayı fakirleştikleri ve bu sebepten isyan ettikleri propagandası Balkanlar'daki ayaklanmaların en önemli sebeplerinden olmuştur⁸⁸.

Dalmaçya sahillerinin Fransızların hâkimiyetine geçmesiyle, bu bölgede Milliyetçilik akımı etkili olmuştur. Napolyon isyanların çıkmasıyla Bosna'yı içerden ele geçirmek istemiş ancak Bosna kaptanları buna engel olmuşlardır. Osmanlı Devleti, Bosna'da *Kıla-i Hakaniye Kaptanları* adında idarî bir sistem kurmuştu. Kaptanların görevleri, hudutları muhafaza etmek, bölge etrafındaki yolları güvenli

⁸⁵ Mustafa Cezar, *Mufasssal Osmanlı Tarihi*, C. I, Ankara 2010, s. 499-500.

⁸⁶ Kaptan, *Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek Tarihi ve Türkiye-Bosna-Hersek İlişkileri*, s. 13-14.

⁸⁷ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. V, Ankara 2011, s. 101.

⁸⁸ Taha Niyazi Karaca, *Büyük Oyun*, İstanbul 2011, s. 217.

durumda bulundurmak, kalelere silah ve cephane sağlamaktı⁸⁹. Bosnalılar, batı sınırında Napolyon'a karşı ülkelerini savunurken, ülkenin güney ve kuzey sınırında daha büyük bir tehlike baş göstermişti. Sırbistan'ın bağımsızlığı için Kara Yorgi öncülüğünde toplanan Sırlar, bu sırada Sırbistan'ın idaresini elinde bulunduran Belgrad Yamaklarının keyfi hareketlerinden memnun olmadıklarını bahane ederek 1804 yılında ayaklanma çıkarttılar⁹⁰. Balkanlardaki ilk milli özellikli ayaklanma Sırbistan'da meydana gelmiştir. Liderleri Kara Yorgi'nin çabaları sonucunda düzenli ve milli bir ayaklanma hareketine dönüşmüştür⁹¹.

Kara Yorgi, Bosna-Hersek'teki Hristiyanları ayaklandırmak ve Karadağ ile birleşerek Büyük Sırbistan Devleti'ni kurmak istiyordu. İsyan bastırılmadan 1806-1812 Osmanlı-Rus savaşı başlamış ve Sırbistan, Bosna'ya karşı harekete geçmiştir. Sırbistan ve Karadağ'da bulunan Müslümanların ihtilâlcilerin zulmünden kaçarak Bosna'ya göç etmeleri ve Belgrat'ın düşmesi Bosnalıları çok üzmüştür. Çünkü Boşnaklar Belgrat Kalesi'ni topraklarının kilidi olarak görüyorlardı. Bosna kaptan ve askerleri eyaletin asayişini sağlayarak isyanlara izin vermemişlerdir⁹².

Napolyon'un Rusya ile savaşa girme ihtimalinin güçlenmesiyle, Rusya Türklerle savaşı bitirmeye ve bir antlaşma yapmaya mecbur kaldı. Ve Türkler ile Ruslar arasında 1812 yılında *Bükreş Antlaşması* imzalandı⁹³. Antlaşma ile Rusya Basarabya'yı muhafaza etse de Eflak ve Buğdan Osmanlı Devleti'ne geri verildi. İki devlet arasında Prut Nehri sınır olarak kabul edildi. Ruslara güvenerek isyan eden Sırlar için padişahın bazı imtiyazlar vermesi bu antlaşma ile kabul edilmiştir⁹⁴.

Sırbistan ve Eflak-Boğdan'ın özerklik haklarını genişletmiş olmaları, Rusya'nın Slavları tahrik etmesi, Avusturya'nın asileri koruması, Karadağlıların Hersek asileri ile işbirliği içinde olmaları ve Osmanlı'ya karşı gelecek kuvveti kendisinde göremeyen Karadağlıların, Hersek'in Hristiyan halkını ayaklanmaya kışkırtması ile Hersek'te de ayaklanmalar başlamıştır⁹⁵. Ömer Paşa 21 Kasım 1861'de Piva zaferiyle önemli başarılar elde etse de isyanın bitmesi Karadağ

⁸⁹ Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 8-11.

⁹⁰ Eren, *Mahmud II. Zamanında Bosna-Hersek*, s. 38.

⁹¹ Alaaddin Yalçınkaya, "III. Selim ve II. Mahmud Dönemleri Osmanlı Dış Politikası", *Türkler*, C. XII, Ankara 2002, s. 644.

⁹² Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 11-12.

⁹³ Eren, *Mahmud II. Zamanında Bosna-Hersek*, s. 45.

⁹⁴ Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. V, s. 100.

⁹⁵ Turgut Subaşı, "Sultan Abdülmecid ve Sultan Abdülaziz", *Türkler*, C. XII, Ankara 2002, s. 765.

meselesinin halledilmesine bağılıydı. Osmanlı ordusu Karadağ'ın başkenti Çetine'ye girmek üzereyken Avrupa devletlerinin isteğiyle *İşkodra Antlaşması* imzalandı. İsyanın bastırılması Karadağ zaferinden sonra gerçekleşebilmiştir. Bosna-Hersek meselesi ise daha sonraki yıllarda da sürmüştür. İsyanın bastırılması için Ömer Paşa'nın Bosna'yı ele geçirmesi (1850-1851), ileri gelenlerin sürgüne gönderilmesi ve gereğinden fazla sert davranılmasıyla Boşnakların askerlik ve hükümete karşı düşünceleri değişmeye başlamıştı.

Cevdet Paşa müfettiş olarak Bosna'ya gönderilmiş ve Sadrazam Fuad Paşa'dan askerî konularda düzenlemelerin yapılması için talimat almıştır. Boşnaklardan oluşan meclisten Avusturyalılar ve Sırların kuşkulanıp araştırma yapmalarına rağmen dışarıya bir kelime sızdırılmaması ile Boşnaklar, Ahmet Cevdet Paşa'nın güvenini kazanmışlar ve askerlik konusundaki fikirleri değişmiş, bölgeden üç tabur asker çıkarılmıştır⁹⁶.

Bosna'nın güneybatısında yer alan Hersek, 1875 senesinde Bosna'ya bağılı bir sancak durumundaydı. Bosna-Hersek, Sırbistan ile Karadağ gibi iki Slav ülkesi ve Avusturya-Macaristan'ın Dalmaçya ve Hırvatistan bölgeleri ile komşu olmasından dolayı hem komşu ülkelerin ve hem de Rusya'nın Slav propagandalarına elverişli bir konumda bulunuyordu⁹⁷. Avusturya-Macaristan, Bosna-Hersek'i hâkimiyetine alarak Selanik'e ulaşmak istiyordu. Bu nedenle 1875 senesinde Bosna-Hersek'te çıkan isyanlarda Avusturya-Macaristan'ın etkisi çok büyüktür. Ayrıca 1856 Paris Antlaşması'ndan sonra Karadağ, Sırbistan ve Girit gibi yerlerin, çıkan isyanlardan sonra muhtariyet kazanması Bosna-Hersek'in Hristiyanlarını heyecanlandırıyor⁹⁸.

Bosna-Hersek nüfusunun çoğunluğunu Hristiyanlar oluştursa da Müslümanlar ekonomik ve sosyal bakımdan daha iyi durumdaydı. Çünkü tarımın esasını oluşturan "çiftlikler" Müslüman ağaların elinde bulunuyordu. Toprağın sahibi ağalar ile toprağı işleyen Hristiyanlar arasındaki ilişkiler iyiydi. Bu düzen Osmanlı Devleti'nin bu topraklara ait aşarın toplanması görevini mültezimlere bırakmasıyla bozulma yoluna girmiştir. Bazı mültezimlerin çiftçileri ezmeye başlamaları Hristiyan çiftçilerin geçimini zorlaştırdı. Bu çiftçiler beylerin ve ağaların topraklarını ele

⁹⁶ Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 13-15.

⁹⁷ Fahir Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, İstanbul 2010, s. 701-702.

⁹⁸ Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 18.

geçirmek isteyince Hersek'te Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında çatışmalar başladı⁹⁹.

Yabancı ülkelerden gelen tahrikçilerin yardımı ile 1875 yılı ilkbaharında ayaklanan Hersek Hristiyanlarının en önemli şikâyetleri vergi konusu olmuştur. İsyan köylüler ile Osmanlı memurları arasında verginin harcandığı yerler sebebiyle çıkan anlaşmazlık sonucunda patlak vermiştir. Bir süre sonra isyan ülkenin her tarafına yayılmıştır¹⁰⁰. Hersek'e bağlı Nevesin Kazası Hristiyanlarından 160 kişilik bir grubun ağnam vergisi vermemek için Karadağ'a sığınmaları ve Karadağ Prensi'nin olanları Rusya'ya bildirmesi ile Hersek ayaklanması kısa zamanda bir Avrupa sorunu olmuştur¹⁰¹. Mültecilerin dönmesine izin verilmesi devletin zaafi olarak görülmüştür. Bosna Valisi Müşir Derviş Paşa'nın İstanbul'a görüş sorması ve yardımcı kuvvetleri beklemesi isyanın genişlemesine neden olmuştur. Hersek'in, Karadağ sınırındaki bazı yerlerinin asilerin eline geçmesiyle konunun önemi anlaşılacak 4.200 kişilik kuvvet gönderilmiştir. Fakat Esad Paşa isyana müdahale etmekte geç kalmasından dolayı görevinden alınmış ve Mahmut Nedim Paşa sadrazamlığa getirilmiştir. Sürekli olarak dış destek bulan Hersek isyanı, Hersek sancağının Osmanlı Devleti ve yerli Hristiyanlar ile Karadağlılar ve Sırp lar arasında bir savaş meydanına dönüşmesine neden olmuştur¹⁰².

İsyan kısa sürede genişlemiş, Sırbistan, Karadağ, Bosna ve Bulgaristan gibi Panslavizm'in etkili olduğu ülkelerde de büyük heyecana neden olmuştur. Balkan Slavlarındaki bu hareketlenmeler Osmanlı Devleti kadar Avusturya-Macaristan'ı da telaşlandırdı. Nüfusu içinde Slavları barındıran Avusturya bu ayaklanmanın kendi topraklarına sıçramasından endişelendi¹⁰³. Rusya, Balkan Slavlarını tahrik etmekle bu halkları Osmanlı Devleti'ne karşı kıskırtmaktaydı. Rusya'nın politikası, Balkanlarda isyanların çıkmasıyla muhtar yönetimler kurulması ve sonra bunları Osmanlı ülkelerine karşı bir maşa gibi kullanarak Bâbiâli'yi zayıflatmaktı¹⁰⁴.

Rusya, Almanya ve Avusturya devletlerinin başvekilleri Berlin'de bir araya gelerek, Osmanlı Devleti'ne bir nota vermeyi kararlaştırdılar. Bu nota Paris

⁹⁹ Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, s. 702.

¹⁰⁰ Engelhardt, *Tanzimat ve Türkiye*, çev. Ali Reşad, İstanbul 1999, s. 342.

¹⁰¹ Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, s. 702.

¹⁰² Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 19.

¹⁰³ Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, s. 702-703.

¹⁰⁴ Ziya Nur Aksun, *Osmanlı Tarihi*, C. III, İstanbul, 1994, s. 429.

Antlaşması'nı imzalamış devletlerden İngiltere, Fransa ve İtalya tarafından da kabul edildi. Osmanlı Devleti'ne, 1839 ve 1856 fermanları ile yapmış olduğu vaatleri yerine getiremediğinden ve Adalet Fermanı ile yeniden yaptığı vaatleri gerçekleştireceğine yönelik güvence vermemesinden dolayı ve devam eden isyanın bir an önce bitmesi için bu notanın hazırlandığı iletilmiştir. Bâbıâî'nin iç işlerine karışmak gibi bir niyetlerinin olmadığı da belirtilmiştir. *Andrasy Notası* (30 Kasım 1875) şu maddelerden oluşmaktadır: Hristiyanlara din serbestliği sağlanacak, iltizam usulü kaldırılacak, çiftçilerin topraklarına sahip çıkması için gerekli tedbirler alınacak, vergiler mahallî ihtiyaçlar için kullanılacak, bu ıslahatların yapılması için Müslüman ve Hristiyan halk temsilcilerinden bir meclis oluşturulacaktı. Osmanlı Devleti isyanın daha da büyümesine engel olmak ve barışın kurulmasına engel olan taraf olmamak adına bu notayı kabul etmiştir. Fakat isyancılar tarafından kabul edilmemiştir. Onlara göre Bosna-Hersek'ten Türk askeri çekilmeli ve bütün ıslahatlar Avrupa Devletleri tarafından yapılmalıydı¹⁰⁵.

Şimdiye kadar Balkan olaylarını mevcut durumun korunması ile çözmek isteyen Avusturya, bundan sonra ayaklanma olan bölgeleri kontrolü altına almaya karar vermiştir. Asıl hedefi ise Bosna-Hersek'ti. Avusturya bundan sonra Balkan bunalımında Rusya ile birlikte yürümeye mecbur kalmıştır. Ancak bu aynı zamanda Balkanlar'da Avusturya- Rusya çatışmasının da bir başlangıcı olmuştur¹⁰⁶.

6 Mayıs 1876 yılında Müslüman olan bir Bulgar kızı nedeni ile meydana gelen, Fransız ve Alman konsoloslarının öldürülmesi ile sonuçlanan *Selanik Olayı* Avrupalıların Türkler aleyhine dönmesine sebep olmuştur. Rusya, Avusturya ve Almanya başvekilleri Berlin'de görüşmüşler ve Rusya Başvekili tarafından hazırlanan *Berlin Memorandumu* kabul edilmiştir¹⁰⁷.

Memorandumda şu kararlar alınmıştır. Bosna-Hersek sorununun Andrassy lâyihasındaki maddelere göre çözümlenmesi, Bosna-Hersek'te iki aylık bir mütareke ilanı ile Türk ordusunun belli bir bölgeye çekilmesi, tahribattan doğan zararın ödenmesi ve konsolosların ıslahatları kontrol etmeleridir. Mütareke süresince bunlar yapılmaz ise adı geçen devletlerin fiilen müdahalesi uygun bulunmuşsa da bu memorandum Osmanlı Devleti tarafından saltanat değişikliği sebebiyle kabul

¹⁰⁵ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. VII, Ankara 1977, s. 81-82.

¹⁰⁶ Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, s. 710-711.

¹⁰⁷ Bayram Kodaman, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, C. XII, İstanbul 1989, s. 87.

edilmemiştir. İsyân, Osmanlı Devleti'nin Sırbistan ve Karadağ ile savaşa girmesiyle devam etmiştir. Çünkü Sırp ve Karadağlı gönüllüler, Hersek asilerine yardım etmekteydiler. Osmanlı ordusu bu savaşta başarılı olmasına rağmen Rusya'nın 31 Ekim 1876 tarihinde verdiği ultimatom nedeniyle mütareke imzalamak zorunda kalmıştır¹⁰⁸.

31 Mart 1876 tarihine gelindiğinde Londra'da bir protokol imzalandı. Bu protokolü İstanbul Konferansı'na katılan devletler imzalamışlardır. Böylece aralarında Osmanlı Devleti'ne karşı kurulmuş olan cephenin devam ettiğini göstermek istediler. Protokolün amacı Osmanlı Devleti'nin Hristiyan halk için vadettiği ıslahatları yerine getirmesi ve bu şekilde Avrupa barışının korunması idi. Osmanlı Devleti bir nota ile devletlere Londra Protokolü'nü kabul etmediğini duyurdu. Bunun üzerine Rusya, Bâbîâlî'ye savaş ilan ettiğini bir beyanname ile Avrupa devletlerine bildirdi. Bu savaşta büyük devletler tarafsız kalmayı tercih etmişlerdir. Ancak İngiltere, Rusya'nın harp sebeplerini haklı bulmamış ve Rusya'nın yalnız başına Balkanlar'daki Hristiyan halkın durumunu ıslah etmek üzere savaşa başvurmasını Paris Antlaşması'nın maddelerine ters bulmuştur¹⁰⁹.

Bunun üzerine Ruslarla 31 Ocak 1878 tarihinde Edirne'de mütareke yapılmıştır. Daha sonra ise *Ayastefanos Muahedesi* imzalanmıştır. (3 Mart 1878) Yapılan bu antlaşmayla Romanya, Sırbistan ve Karadağ bağımsızlıklarını kazanmış ve Bulgaristan Osmanlı hâkimiyetinde muhtar bir prenslik durumuna getirilmiştir. Bosna-Hersek'teki halktan vergi bakayası alınmayacak ve 1880 yılına kadar olan vergiler de zarar görmüş olan kişilerin zararlarının ödenmesi için sarf edilecekti. Bu tarihten sonraki vergiler hakkında Rusya ve Avusturya söz sahibi olacaktı. Rusya bu antlaşma ile büyük kazançlar elde etmiş ve Balkanlar'daki nüfuzunu artırmıştır. Osmanlı Devleti'nin müracaatı ile İngiltere ve Avusturya kendilerine arazi verilmesi durumunda antlaşmanın değiştirilmesi için çaba göstereceklerini belirtmişlerdir¹¹⁰

2.2.2. Bosna-Hersek'in Avusturya-Macaristan Tarafından İşgal Edilmesi

31 Ağustos 1876 yılında Sultan II. Abdülhamid tahta çıktığında devletin her tarafında durum son derece kötüydü. Hristiyan halk, Avusturya ve Rusya'nın gizli ya da açık kışkırtmalarıyla her bölgede harekete geçmişti. Bosna-Hersek ve Bulgaristan

¹⁰⁸ Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 20.

¹⁰⁹ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. VIII, s. 39-57.

¹¹⁰ Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 21.

ayaklanmış, Slavlık adına Sırbistan ve Karadağ'da Osmanlı Devleti'ne karşı başkaldırmıştı. Osmanlı hazinesi borcunun yarısını dahi ödeyecek durumda değildi. Osmanlı Devleti bir hasta adam olarak görülmekteydi¹¹¹.

Berlin'de büyük Avrupa devletlerinin bir araya gelmesiyle bir kongre toplanmıştır. (13 Temmuz 1878) Avusturya-Macaristan Murahhası Kont Andrassy, Osmanlı Devleti'nin Bosna-Hersek'te asayişini sağlayamadığı için Avusturya-Macaristan Devleti'nin de bu durumdan rahatsız olduğunu belirtmiştir. İngiltere Delegesi Lord Salisbury de Bosna-Hersek'in Avusturya-Macaristan tarafından işgal edilmesini önermiş ve bu teklif Rusya Delegesi Prens Gorçakof tarafından da kabul edilmiştir. Osmanlı Delegesi Alexandır Karatodori Paşa bu teklifi şiddetle reddetmiştir¹¹². Bundan sonra Bosna-Hersek Avusturya tarafından işgal edilecek ve bölgenin idaresi de Avusturya'nın elinde olacaktı. Ancak bu durum Osmanlı hâkimiyetinin Bosna-Hersek üzerinden kalktığı anlamına gelmemekteydi. Avusturya Yenipazar'da askeri kuvvet bulundurabilecekti.

Ayastefanos Antlaşması, Balkanlar'daki Osmanlı topraklarının Rusya nüfuzu altında Balkan devletleri arasında paylaşılmasıydı. Ancak Berlin Antlaşması, bölme durumunu imparatorluğun geneline yayıyordu. Avusturya'nın Bosna-Hersek'i işgali ve İngiltere'nin Kıbrıs'a yerleşmesi bunu açıkça göstermektedir¹¹³. Hariciye Nâzırı Alexandır Karatodori Paşa ve Maarif Nâzırı Münir Paşa Avusturya ile yapılacak görüşmeler için görevlendirilmiştir. Bu görüşmeden amaç Bosna-Hersek'te Osmanlı hâkimiyetinin devamı, işgalin bitmesi, halkın Osmanlı kanunlarına bağlı olması ve Yenipazar'a gidecek Avusturya askerlerinin sayısı ve nerede kalacaklarının belirlenmesi idi. Yenipazar'ın Osmanlı Devleti'nin elinden çıkması, Avusturya'nın Selanik'e kadar ilerlemesi demektir. İşgalden sonra bölge bir askerî vali tarafından yönetilmeye başlanmıştır¹¹⁴. Berlin Antlaşması, Osmanlı tarihi ve Avrupa tarihi açısından önemli sonuçlar doğurmuştur. Osmanlı Devleti'nin 19. yüzyıldaki parçalanma sürecinde önemli bir basamağı oluşturmaktadır. Bundan sonra İngiltere ve Avusturya, Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü koruma politikasından vazgeçmişler ve bu iki devletin yerini Almanya almıştır. Berlin'de yapılan düzenleme taraflardan hiçbirini memnun etmemiştir. Rusya arzu ettiği güçlü Slav

¹¹¹ Kemal Sözen, *Ahmet Cevdet Paşa'nın Felsefi Düşüncesi*, İstanbul 1998, 22.

¹¹² Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 22.

¹¹³ Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. VIII, s. 77-78.

¹¹⁴ Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, 22-23.

devletini kuramamış, Balkan Slavları da istediklerini elde edememişlerdir. Avusturya, Bosna-Hersek'i tam olarak sınırları içine katamamıştır. Bosna-Hersek'in Avusturya yönetimine geçmesi Sırbistan'daki ulusçu duyguları daha da güçlendirmiştir. Yani Berlin Antlaşması, bundan sonra ortaya çıkan Balkan sorunlarının ve belki de I. Dünya Savaşı'nın temelini oluşturmaktadır¹¹⁵.

Bosna-Hersek'in Avusturya-Macaristan'a bağlanması 5 Ekim 1908 yılında ilân edilmiştir. Bu durum Rusya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı Devleti ve Sırbistan arasında büyük sorunların çıkmasına neden olmuştur. Bu olay o an için savaşa neden olmasa da sonraki yıllarda I. Dünya Savaşı'nın nedenlerinden birisi olmuştur. Osmanlı Devleti, Nisan 1909 tarihinde Avusturya-Macaristan'dan emlak-ı emiriye bedeli olarak 2,5 milyon altın alarak ilhakı kabul etmek zorunda kalmıştır.

Bosna-Hersek'in Avusturya-Macaristan'a ilhakından sonra iki yıl eski kanunlar uygulanmış ve 1910 yılında yeni anayasa yapılmıştır. Bu kanunla sadece mahallî konuları çözümlmek üzere teşri-i selâhiyeti olan bir *Diyet Meclisi* oluşturulmuştur. Meclis, yetmiş iki milletvekili ve tayinle getirilen yirmi üyeden oluşuyordu. Bosna-Hersek'in yönetiminden Saraybosna'daki yerli hükümet sorumluydu. Hükümetin başında yüksek rütbeli bir komutan bulunmaktaydı¹¹⁶.

Bosna-Hersek'in ilhakına karşılık en sert tepki bölgeyi kendi doğal yayılma alanı olarak gören ve Balkan ulusçuluk hareketlerine ağır bir darbe olarak düşünen Sırbistan'dan gelmiştir. Sırbistan, Slav milliyetçiliğinin büyük destekçisi Rusya'ya başvurduğu zaman bir sonuç alamadı. Çünkü Rusya 1905 yenilgisini unutmamıştı ve müttefiki Fransa'dan Balkanlarda oluşacak bir çatışmada yardım alamayacağını biliyordu¹¹⁷.

2.2.3. Bosna-Hersek'in Yugoslavya'ya Katılması

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun I. Dünya Savaşı'ndan sonra parçalanmasıyla Bosna-Hersek 24 Kasım 1918 tarihinde Sırbistan Krallığı'nın egemenliğine geçmiştir. Bu şekilde Slav birliğini kurma konusunda önemli bir adım atılmıştır. 1 Aralık 1918 tarihinde yeni kurulmuş olan Sırp-Hırvat-Sloven Krallığı'na, Sırbistan'ın bir parçası olarak katılmış olan Bosna-Hersek'in durumu 1919 yılında

¹¹⁵ Oral Sander, *Siyasi Tarih*, Ankara 2012, s. 315.

¹¹⁶ Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 23-24.

¹¹⁷ Sander, *Siyasi Tarih*, s. 321.

imzalanan St. Germain ve Trianon Barış Antlaşmaları ile onaylanmıştır. II. Dünya Savaşı sırasında Almanya, İtalya ve Hırvatistan devletleri arasında imzalanan Zagreb Antlaşması (15 Mayıs 1941) ve Roma Antlaşması (18 Mayıs 1941) ile Bosna-Hersek'in bir bölümü yeni kurulmuş olan Hırvatistan'a bağlanmış ve diğer bölümü de Almanya'nın işgali altında kalmıştır¹¹⁸.

Almanya'nın aldığı yenilgi sonrasında Bosna-Hersek 1945'te birleştirilerek, 31 Ocak 1946 tarihli Teşkilât-ı Esasiyye Kanunu'yla kurulan *Yugoslav Federal Halk Cumhuriyeti*'ni meydana getiren altı cumhuriyetten birisi olmuştur. Bosna-Hersek dışındaki diğer cumhuriyetler, Sırbistan, Hırvatistan, Slovenya, Makedonya ve Karadağ'dır¹¹⁹.

Demokratik hareketler bütün sosyalist ülkelerde olduğu gibi Yugoslav Cumhuriyetleri'nde de 1989 yılında başlamıştır. 1990 yılından başlayarak bağımsızlık hareketleri de gözle görünür bir hal almıştır. Bu cumhuriyetlerin Sırbistan ile olan ilişkileri bozulmaya başlamış ve sonunda Bosna'da üç buçuk yıl devam edecek olan iç savaş başlamıştır¹²⁰.

Yugoslavya'nın o dönemde ki itibarının Tito'nun dengeli yönetiminden kaynaklandığı ortadaydı. Tito, ülkedeki bütün hassas dengeleri koruyan ve problemlerin çözülmesinde hakemliği tartışılmaz birisiydi¹²¹. Yugoslavya'nın karmaşık yapısı Tito yönetimi ile bir arada tutulabilmiştir. Onun 1980'de ölmesiyle etnik ve milli hareketlenmeler oluşmaya başlamıştır. Sırbistan'ın "*Büyük Sırbistan*" hayali Yugoslavya'nın tam bir karışıklığa sürüklenmesine sebep olmuştur. Cumhuriyetler bağımsızlıklarını ilan etse de Sırbistan bu bağımsızlıkları tanımamış ve Hırvatistan ile Slovenya'ya saldırmıştır. Fakat bu cumhuriyetlerin Katolik olmalarından dolayı Avrupa ve Almanya'nın çabalarıyla çatışmalar sona ermiştir.

2.2.4. Bosna-Hersek'in Bağımsızlığını İlan Etmesi

Bosna-Hersek'te 1990'da yapılan seçimleri Aliya İzzet Begoviç liderliğindeki Demokratik Eylem Partisi (SDA) kazanmış ve Begoviç devlet başkanı olarak seçilmiştir. Bosna-Hersek bir referandum düzenlemiş ve çıkan sonuç üzerine Mart 1992 yılında bağımsızlığını ilân etmiştir. Referandumda Müslümanlar, Katolikler ve

¹¹⁸ Kaptan, *Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek Tarihi ve Türkiye-Bosna-Hersek İlişkileri*, s. 17.

¹¹⁹ Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 24.

¹²⁰ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, İstanbul 2012, s. 1102-1103.

¹²¹ Mustafa Selver, *Balkanlara Stratejik Yaklaşım ve Bosna*, İstanbul 2003, s. 80.

cumhuriyet sınırları içinde bulunan diğer unsurlar bağımsızlık için oy kullanmışlardır¹²².

Bosna-Hersek'in bağımsızlığının Avrupa topluluğu ve ABD tarafından resmen tanınmasıyla Bosna'da bir iç savaş başlamıştır. Birleşmiş Milletlerin, Avrupa Topluluğu'nun ve NATO'nun çabalarına rağmen bu iç savaş üç buçuk yıl devam etmiştir. ABD, 1996 yılında uyguladığı baskı politikası ile "*Dayton Anlaşması*" nı Bosna, Sırbistan ve Hırvatistan'a kabul ettirmiş ve daha sonra Paris'te barış antlaşması yapılmıştır. Bu antlaşma ile Bosna'nın % 49'u Sırlara bırakılmış ve antlaşmanın denetimi için Bosna'ya 60.000 kişilik çok uluslu NATO ordusu gönderilmiştir¹²³.

¹²² Demir, *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, s. 24-25.

¹²³ Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, s. 1104.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BOSNA-HERSEKLİ MEMURLARIN EĞİTİM VE SOSYO- KÜLTÜREL DURUMLARI

3.1. BOSNA-HERSEKLİ MEMURLAR

Osmanlı bürokrasisine baktığımızda Bosna-Hersekli memurların önemli görevlerde bulunmuş oldukları görülmektedir. Sicil-i Ahvâl Defterlerinde bulunan Bosna-Hersekli memurların biyografileri, onların isimleri, unvanları, babalarının isim ve unvanları, memurların doğum tarihleri ve doğum yerleri, konuştukları lisanlar, eğitimleri ve meslekleri hakkında önemli bilgilere ulaşmamızı sağlamaktadır. Bütün bu bilgilerden faydalanılarak memurların eğitim ve sosyo-kültürel durumları bazı başlıklarla değerlendirilebilmektedir. Memurlarla ilgili elde edilen bilgiler bilimsel çalışmalar açısından (kültür tarihi, sosyal tarih, yerel tarih ve şecere tarihi) büyük önem taşımaktadır.

3.1.1. Bosna Doğumlu Memurların İsimleri

Sicil-i Ahvâl Defterlerinde kayıtlı Bosna doğumlu memurlar 140 kişiden oluşmaktadır. Memurların isimlerinin ve unvanlarının tespiti bu bölgede yaygın olarak kullanılan isimler, meslekler ve yerleşim yerleri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. İsimler incelendiğinde memurların büyük bir kısmının çift isimli oldukları ve isimlerinin yanında *Efendi*, *Bey*, *Ağa* ve *Paşa* gibi unvanları kullandıkları görülmektedir. Ve yine aynı adı taşıyan memur sayısı da oldukça fazladır.

Bosnalı memurların isimlerine dikkat edildiğinde en çok tekrarlanan ismin 27 kişi ile *Mehmed* olduğu görülmektedir. Bu isimden sonra 10 kişinin isminde *Ahmed* ve yine 10 kişinin isminde de *Mustafa* bulunmaktadır. Ömer isimli iki kişinin, Osman isimli dört kişinin ve Ali isimli yedi kişinin bulunduğu görülmektedir. Hz. Muhammed'in adına hürmeten Mehmed, Ahmed ve Mustafa isimlerinin daha çok kullanıldığı görülmektedir. Bundan başka halife isimlerinden olan Ömer, Osman ve Ali ile Hasan ve Hüseyin gibi ehl-i beyte ait adların oldukça fazla kullanıldığı tespit edilmiştir¹²⁴. Bosnalı memurlardan 121 kişinin *Efendi* unvanını, 18 kişinin *Bey*

¹²⁴ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 33.

unvanını kullandığı ve 2 kişinin de *Ağa* unvanını kullandığı bilinmektedir. Bu memurlardan iki kişi *Hâcı* ve 3 kişi de *Hafız* sıfatı ile anılmıştır. Yine isimlere baktığımızda *İbrahim Edhem Efendi* isminin 4 defa, *Süleyman Efendi* isminin 3 defa ve *İbrahim Hakkı Bey* isminin 3 defa tekrarlandığı görülmektedir.

Tablo 3.1: Bosna Doğumlu Memurların İsimleri

Memurun Adı	Sayısı	Memurun Adı	Sayısı
Abbas Efendi	1	Mehmed Atıf Efendi	1
Abdullah Efendi	1	Mehmed Emin Efendi	1
Abdullah Münib Bey	1	Mehmed Fahri Efendi	1
Abdullah Sezai Efendi	1	Mehmed Fuad Efendi	1
Abdullah Sıdkı Efendi	1	Mehmed Galib Efendi	1
Abdülhak Efendi	1	Mehmed Hayri Efendi	1
Abdüllatif Efendi	1	Mehmed Hayrullah Efendi	1
Abdüllatif Mazhar Efendi	1	Mehmed Hilmi Efendi	1
Abdüsselam Efendi	1	Mehmed Hulusi Efendi	1
Ahmed Efendi	1	Mehmed Kamil Efendi	1
Ahmed Asım Efendi	1	Mehmed Kemal Efendi	1
Ahmed Fahri Efendi	1	Mehmed Nabi Bey	1
Ahmed Fevzi Efendi	1	Mehmed Nafiz Bey	1
Ahmed Hamdi Efendi	2	Mehmed Nureddin Efendi	1
Ahmed Hamza Efendi	1	Mehmed Nuri Efendi	2
Ahmed Nuri Efendi	1	Mehmed Ragıp Efendi	1
Ahmed Raşid Efendi	1	Mehmed Sabri Efendi	1
Ahmed Şükrü Efendi	1	Mehmed Said Efendi	1
Ali Efendi	2	Mehmed Sami Efendi	1
Ali Cemal Efendi	1	Mehmed Sıdkı Bey	1
Ali Nafiz Bey	1	Mehmed Şakir Efendi	1
Ali Remzi Efendi	1	Mehmed Şevki Efendi	1
Ali Rıza Efendi	1	Mehmed Tevfik Efendi	1
Asım Efendi	2	Mehmed Vasfi Bey	1
Aziz İzzet Efendi	1	Mehmed Zati Efendi	1
Aziz Zekai Bey	1	Mehmed Zeki Efendi	1
Cafer Bey	1	Mirâlem Şükrü Efendi	1
Derviş Adil Efendi	1	Muharrem Vehbi Efendi	1
Derviş Ali Efendi	1	Mustafa Asım Efendi	2
Derviş İsmail Efendi	1	Mustafa Efendi	1
Eşref Efendi	1	Mustafa Eşref Efendi	1
Eyüb Kamil Efendi	1	Mustafa Lütü Efendi	1
Eyüb Sabri Efendi	1	Mustafa Raşid Efendi	1
Hâcı Atıf Efendi	1	Mustafa Remzi Efendi	1
Hâcı Mustafa Efendi	1	Mustafa Sabri Efendi	1
Hâfız Abbas Hilmi Efendi	1	Mustafa Şevket Efendi	1
Hâfız Muharrem Lütü Efendi	1	Mustafa Şükrü Efendi	1
Hâfız Yusuf Ziya Efendi	1	Nazif Efendi	1
Halil Sıdkı Efendi	1	Nezir Remzi Efendi	1
Hasan Efendi	1	Osman Asaf Bey	1
Hasan Hilmi Efendi	1	Osman Efendi	1
Hasan Kamil Bey	1	Osman Mazhar Bey	1
Hasan Remzi Efendi	1	Osman Nuri Efendi	2
Hasan Şevki Bey	1	Ömer Efendi	2
Hasan Tahsin Efendi	1	Ömer Fevzi Efendi	1
Haşim Atıf Efendi	1	Rıfat Rıza Bey	1

Haydar Hocazâde Ahmed Zahid Efendi	1	Salih Efendi	1
Hilmi Bey	1	Salih Necmi Efendi	1
Hurşid Ağa	1	Salih Sabri Efendi	1
Hüseyin Nami Efendi	1	Salih Vahid Efendi	1
Hüseyin Tahsin Efendi	1	Süleyman Efendi	3
İbrahim Edhem Efendi	4	Süleyman Faik Memiç Efendi	1
İbrahim Efendi	2	Süleyman Sırrı Bey	1
İbrahim Hakkı Bey	2	Süleyman Şükrü Efendi	1
İbrahim Hulusi Efendi	1	Şakir Ağa	1
İbrahim Hüsnü Efendi	1	Şerif Abdülkerim Sabit Bey	1
İdris Efendi	1	Tevfik Efendi	1
İsmail Hakkı Efendi	1	Topçuzâde İsmail Hakkı Efendi	1
Kamil Efendi	1	Veli Hayri Efendi	1
Mahmud Efendi	1	Yusuf Efendi	1
Mahmud Enver Efendi	1	Yusuf Ziya Efendi	1
Mahmud Hamdi Efendi	1	İbrahim Hakkı Efendi	1
Mahmud Ziya Bey	1		
Mehmed Ali Efendi	1		

3.1.2. Hersek Doğumlu Memurların İsimleri

Sicil-i Ahvâl kayıtlarına göre Hersek doğumlu memurlar 31 kişiden oluşmaktadır. Bu memurlardan 24 kişi *Efendi*, 6 kişi *Bey* ve 1 kişi de *Paşa* unvanını kullanmıştır. Osmanlı Devleti'nde en üst kademelerde görev almış olan Hersekli memurlar incelendiğinde *Mehmed* isminde 5 kişi, *Mustafa* ve *Ahmed* isimlerinde ise 3 kişi bulunmaktadır. Hersekli memurlar arasında da aynı adı taşıyan kişiler vardır. *Ömer Lütfi Efendi* isminde 2 kişi bulunmaktadır.

Tablo: 3.2: Hersek Doğumlu Memurların İsimleri

Memurun Adı	Sayısı	Memurun Adı	Sayısı
Abdülhalim Efendi	1	Mehmed Murad Bey	1
Ahmed Hamdi Bey	1	Mehmed Tevfik Efendi	1
Ahmed Hamdi Efendi	1	Mustafa Asım Efendi	1
Ahmed Tevfik Efendi	1	Mustafa Behçet Efendi	1
Ali Efendi	1	Mustafa Mazhar Efendi	1
Ali Saib Bey	1	Osman Paşa	1
Hakkı Bey	1	Ömer Lütfi Efendi	2
Hasan Fahri Efendi	1	Pivovdik Arif Efendi	1
Hasan Tahsin Efendi	1	Rıdvan Bey	1
Hasan Zülfikâr Efendi	1	Rıdvanbezzâde Süleyman Bey	1
Haydar Kemali Efendi	1	Rıfat Efendi	1
Hüseyin Hüsnü Efendi	1	Rıza Efendi	1
Hocazâde Mehmed Cevdet Efendi	1	Salih Lütfi Efendi	1
Mehmed Emin Efendi	1	Tahir Tayyar Efendi	1
Mehmed Mecidi Efendi	1	Yusuf Ziya Efendi	1

3.1.3. Bosna Doğumlu Memurlar Hakkında Genel Bilgiler

Bosna doğumlu memurlar hakkında elde edilen bilgiler birçok çıkarımlar yapmamızı sağlamaktadır. Memurların yaşadığı yerleşim merkezleri, bu bölgede bulunan okullar ve eğitim şekli, o dönemde kullanılan unvan ve lakaplar, meslekler, sülale isimleri bunlardan bazılarıdır. Sicil kayıtları incelendiğinde 140 memurdan 7 kişinin unvanı bulunmaktadır. Bu kişiler Haydar Hocaşâde Ahmed Zahid Efendi, Zülfikârşâde Hilmi Bey, Hâcî Süleymanşâde İbrahim Hulusi Efendi, Topçuşâde İsmail Hakkı Efendi, Mirâlem Şükrü Efendi, Zagovikoğlu Salih Sabri Efendi ve Şerif Abdülkerim Sabit Bey'dir. 23 memurun da babasının unvanı bulunmaktadır. Memurlardan 68 kişinin babalarının meslekleri hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir. Memurların baba mesleklerine bakıldığında çoğunluğunun asker, tüccar ve esnaf oldukları görülmektedir.

3.1.4. Hersek Doğumlu Memurlar Hakkında Genel Bilgiler

Sicil kayıtları incelenen Hersek doğumlu 31 memurdan 3'ünün unvanı bilinmektedir. Bu kişiler Hocaşâde Mehmed Cevdet Efendi, Pivovdik Arif Efendi ve Rıdvvanbeyşâde Süleyman Efendi'dir. Babasının unvanı bilinen memurlar ise 4 kişiden oluşmaktadır. Memurlardan 14'ünün babasının meslekleri hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir. Hersekli memurların baba mesleklerine bakıldığında yönetici, asker ve tüccarların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bunlardan 1 kişinin kaymakam, 2 kişinin müdür, 3 kişinin tüccar, 5 kişinin asker, 2 kişinin cezâ reisi ve 1 kişinin de esnaf olduğu bilinmektedir.

3.1.5. Bosna-Hersekli Memurların Eğitim Gördükleri Okullar

Osmanlı Devleti'nde kuruluştan başlayarak eğitime büyük önem verilmiştir. Kısa zamanda şehir, kasaba ve köylerde çeşitli derecelerde eğitim kurumları oluşturulmuştur. Medreselerde dersler Türkçe verilmekte, dini ve Arapça eserleri anlama açısından Arapça büyük önem arz etmekteydi¹²⁵. Tanzimatın ilanına kadar eğitim, öğretim ve adalet konularına doğrudan, devlet yönetimine de kısmen hâkim olan medreselerin, devletin ihtiyacı olan sivil, askerî ve adlî memur ile idarecilerin yetişmesinde önemli görevler üstlendiği tarihi bir gerçektir. Bütün bunlara rağmen II. Mahmut, Avrupa usulünde bir eğitimin kurulması için çaba sarfetmiş ve yapılan

¹²⁵ Mustafa Bilge, *İlk Osmanlı Medreseleri*, İstanbul 1984, s. 5-9.

ıslahatları benimseyen ve savunan bir neslin olabilmesi amacıyla eğitim alanında yapılan yeniliklere önem vermiştir. Batı tarzında rüşdiyelerin açılması ve yükseköğretim düzeyinde olan Tıbbiye ve Harbiye okullarının kurulması bu dönemde gerçekleşmiştir¹²⁶.

Avrupa tarzı batılı eğitim, Müslüman-Türk toplumu üzerinde on sekizinci yüzyılın sonlarından itibaren etkili olmaya başlamıştır. Yirminci yüzyılda daha da artarak bir sel halini almıştır. Bu gelişmelerden Osmanlı Devleti'nin her bölgesi de etkileniyor, Mısır ve Balkanlar ise diğer yerlerden daha fazla etkileniyordu¹²⁷.

Bosna-Hersekli memurların eğitim durumlarına bakıldığında, 97'si eğitimine sıbyan mektebi ile başlamıştır. Memurlardan 46'sı ibtidâi mektebinde eğitim almıştır. Rüşdiyye mektebinde eğitim alanların sayısı ise 112 kişidir. İdâdi mektebinde eğitim almış olan memurların daha az olduğu görülmektedir. Bu memurların sayısı 11'dir. Özel muallimden eğitim alan Bosna-Hersekli memurların sayısı ise 19'dur. Medresede eğitim alanlar 18 kişiden oluşmaktadır.

Bosna-Hersekli memurlardan 8 kişi hukuk eğitimi görmüştür. Tıp eğitimi alanlar ise 4 kişiden oluşmaktadır. Devlet memurlarından sıbyan mektebi ve özel muallimde eğitim alanlar 8 kişi, sıbyan mektebi ve medrese eğitimi alan memurların sayısı 4 kişidir. Sıbyan mektebi ve rüşdiyye mektebinde eğitim görenler 53 kişidir. Memurlardan ibtidâi mektebi ve rüşdiyye mektebinde eğitim görmüş olanlar 20 kişiden oluşmaktadır.

3.1.6. Memurların Lisan Bilgisi Durumu

Osmanlı Devleti'nde görev almış olan Bosna-Hersekli memurların konuştukları dillerin oldukça fazla olduğu görülmektedir. Konuşulan dillerin bu kadar çeşitli olmasında, buldukları coğrafyanın büyük etkisi olmuştur. Türkçe, Boşnakça, Bulgarca, Arnavutça, Hırvatça, İslavca, Sırpça, Fransızca, Ermenice, Rumca, Arapça, Farsça, Nemçe, Latince, Almanca, Karadağ lisanı, İtalyanca, İngilizce, Rusça, Cezair-i Fransızca ve Yunanca bu diller arasındadır.

¹²⁶ Güray Kırpık ve diğ., *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara 2012, s. 184-185.

¹²⁷ Roderic Davison. "Osmanlı Türkiyesi'nde Batılı Eğitim", çev. Mehmet Seyidanlıoğlu, *Tanzimat*, Ankara 2006, s. 464.

Bosna-Hersekli memurlardan sadece Türkçe okuryazar olarak kayıtlı olan kişi sayısı 36 kişidir ve sadece Türkçe yazabilen memur sayısı 10 kişiden ibarettir. Türkçe okuryazar olup Boşnakça konuşan 15 memur bulunmaktadır. Türkçe yazan ve Boşnakça konuşan 7 memur tespit edilebilmiştir. Türkçe ve Fransızca okuryazar olan memur sayısı ise 3 kişiden oluşmaktadır. Memurlardan Fransızca bilenlerin sayısı 25 kişidir. Almanca bilen memur sayısı 3 kişidir. İngilizce okuryazar olan memur ise bir kişidir. Memurlardan Cafer Bey en fazla lisan bilen kişi olarak dikkat çekmektedir. Bu diller Arapça, Türkçe, Boşnakça, Sırpça, Karadağ lisanı, Hırvatça, Almanca, İslavca Farsça ve Bulgarcadır.

3.2. BOSNA-HERSEKLİ MEMURLARIN İCRA ETTİKLERİ

MESLEKLER

Osmanlı Devleti'nde memur olarak çalışmış olan Bosna-Hersekli kişilerin birçok farklı alanda görev aldıkları görülmektedir. Memurların, kaymakamlık, kaymakam vekâleti, müderrislik, muallimlik, mühendislik, tercümanlık, tabiplik, polislik, komiserlik gibi pek çok birimde görev aldıkları anlaşılmaktadır. Birçok bölgede çalışmakla birlikte Balkanlar'da daha fazla görev yaptıkları söylenebilir. Memurların büyük çoğunluğunun eğitilmiş kişilerden oluştuğu görülmektedir.

3.2.1. Yerel Yöneticiler

Yerel yönetici olarak bürokraside görev alan kişileri Kaza Kaymakam Vekilleri veya Kaymakamlar, Nahiye Müdürleri ve Sancakların en yüksek görevlisi durumundaki Mutasarrıflar olarak sınıflandırabiliriz. Bosna-Hersekli memurlar içinde yönetici olarak hizmet etmiş olan 10 kişi vardır. Bunların görev alanları, kaza kaymakamlığı, kaymakam vekilliği, nahiye müdürlüğü ve mutasarrıflıktan oluşmaktadır. Sıbyan ve Rüşdiyye mekteplerinde eğitim almış 4 memur bulunmaktadır. Bunlar; Ahmed Hamdi Efendi, Ahmed Raşit Efendi, Kamil Efendi ve Mehmed Vasfi Bey'dir. Bosna-Hersek doğumlu memurlardan Osman Paşa, Sıbyan mektebi, Rüşdiyye mektebi ve özel muallimden eğitim almıştır. Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne'de eğitim gören memurlar Aziz Zekai Bey, Halil Sıdkı Efendi ve İbrahim Hakkı Bey'dir.

Kaymakamlık Vekâleti görevinde bulunan 4 memur bulunmaktadır. Bu memurlar Ahmed Hamdi Efendi, İbrahim Hakkı Bey, Kamil Efendi ve Mehmed

Vasfi Bey'dir. Kaymakamlık hizmetinde bulunanlar 3 kişidir. Bu memurlar Ahmed Raşit Efendi, Halil Sıdkı Efendi ve Rıdvan Bey'dir. Kaymakamlık ve Kaymakamlık Vekâleti görevinde bulunmuş memur Aziz Zekai Bey'dir. Memurlardan Osman Paşa, Mutasarrıflık, Mutasarrıflık Vekâleti ve Kaymakamlık gibi görevleri yerine getirmiştir.

Tablo 3.3: Bosna-Hersekli Yerel Yöneticiler

Memurum Adı	Eğitimi	Mesleği ve Görev Yaptığı Yerler
Ahmed Hamdi Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektebi	Çeşme ve Bergama Kazâları Kaymakamlık Vekâleti
Ahmed Raşid Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektebi	Kolaşin-i Zir, Bergane, Tirgovişte, Akva Kazâları Kaymakamlığı, Berane Kazâsı Kaymakamlık Vekâleti
Aziz Zekai Bey	İbtidâi Mektebi, İdâdi-i Mülkiye, İdâdi Mektebi, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	Aydın Sancağı Mutasarrıflığı, Karacasu Kazâsı Kaymakamlık Vekâleti, Vulçitrin, Palanka, Uşak, Eskişehir, Beykoz Kazâları Kaymakamlığı
Halil Sıdkı Efendi	Medrese, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	Payas Sancağı Merkez Kaymakamlığı ve Zağra-i Cedid, Boyabat, Taşköprü, Kal'acık, Haymana, Tikveş, Simav, Gediz, Malazgirt, Ayancık Kazâları Kaymakamlığı,
İbrahim Hakkı Bey	Mekteb-i Rüşdi-i Askeriye, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	Çorlu Kazâsı ve Baba-yı atık Kaymakamlık Vekâleti
Kamil Efendi	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Sındırgı Kazâsı Kaymakamlık Vekâleti
Mehmed Vasfi Bey	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Safita Kazâsı Kaymakamlık Vekâleti
Osman Paşa	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Özel Muallim	Bosna Vilâyeti Birinci Sınıf Kaymakamlığı ve Mutasarrıflık Vekâleti, Akhisar Kazâsı Kaymakamlığı, Yenipazar Sancağı Mutasarrıflığı
Rıdvan Bey	Özel Muallim, Kavânin Mektebi	Nevesin ve Gaçka Kaymakamlığı

3.2.2. Hukukçular

Osmanlı Devleti'nde klasik dönemde şehirlerin yönetimi ve yargı görevi, ilmiye sınıfına mensup olan kadılara bırakılmıştır. Kadı yalnız şehrin değil

etrafındaki köy ve nahiyelerinde mülkî amiri ve yargıcı durumundaydı. Merkez bürokrasinin bir üyesi olan kadılar, belirli bir süre için tayin edilmiş oldukları bölgelerde yargının kolluk işlerinden, mali konulardan ve şehrin idaresinden sorumluydular¹²⁸.

Toplumda yeni ihtiyaçları karşılayamayan geleneklerin artması ve çatışması yazılı kanunların hazırlanma gereğini ortaya çıkarmıştır. Osmanlı Devleti'nde yeni kanunların oluşturulması, Sultan II. Mahmut zamanında gördüğümüz, şeriat ve kanun geleneklerinden farklı olan *adalet* kavramının ortaya çıkmasının doğal bir neticesidir¹²⁹. Osmanlı Devleti'nde hukuki meseleler Tanzimat'a kadar şer'î mahkemeler yoluyla çözümlenmiştir. Tanzimat döneminde başlayan kanunlaştırma hareketi ve Avrupa yoluyla Osmanlı Devleti'ne gelen Ticaret Kanunnamesi'nin uygulanabilmesi için yeni mahkemelere ihtiyaç duyulmuştur. Bütün bunlara bağlı olarak kurulan ilk mahkeme *Nizamiye Mahkemesi* olmuştur¹³⁰. 7 Kasım 1864 tarihinde yayımlanan *Vilayet Nizamnamesi* ile Tanzimat'la birlikte uygulanmaya başlanmış olan yönetim biçiminde bazı değişikliklere gidilmiştir. Amaç ülke içinde meydana gelen karışıklıkları ortadan kaldırmaktı¹³¹.

1864 Vilayet Nizamnamesi'nin kabul edilmesinden sonra hukuk alanında meydana gelen eksikliklerin giderilmesi için her kaza, sancak ve vilayette Nizamiye Mahkemeleri (hukuk ve ceza mahkemeleri) görev yapmaya başlamıştır. Üyelerin üçü Müslüman diğer üçü de Gayrimüslim olan bu mahkemeler Müslüman olsun ya da olmasın herkese hizmet vermekteydi¹³². Bir hukuk devletinin oluşturulması, modern hukukun esaslarını ve manasını tam olarak anlamış yetkili hukukçuların yetiştirilmesi ile gerçekleşebilirdi. Bunun gerekliliği ilk olarak Sultan Abdülmecid döneminde Islahat Fermanı'nın hazırlanması sırasında anlaşılmıştır¹³³. II. Abdülhamid zamanında açılan yeni okullarla birlikte hukuk alanında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu dönemde kurulan *Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne* hukuk alanında duyulan ihtiyacı büyük ölçüde karşılamıştır¹³⁴.

¹²⁸ İlber Ortaylı, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)*, Ankara 2000, s. 12.

¹²⁹ Niyazi Berkes, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, İstanbul 2013, s. 220.

¹³⁰ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 57.

¹³¹ Çadırcı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, s. 250.

¹³² Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 57-58.

¹³³ Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. VIII, s. 397.

¹³⁴ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 57.

Bosna-Hersekli memurlara baktığımızda hukuk alanında görev yapanların 43 kişiden oluştuğu görülmektedir. Memurlardan yedi kişinin Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne’de eğitim aldığı görülmektedir. Bunlar Ahmed Hamza Efendi, Asım Efendi, Cafer Bey, Hâfız Yusuf Ziya Efendi, Mehmed Nafiz Bey ve Süleyman Faik Memiç Efendi’dir.

3.2.3. Eğitimciler

Osmanlı Devleti’nde XVIII. yüzyıla gelinceye kadar eğitim kurumları medreseler, sıbyan mektepleri, Enderun mektebi ve bazı askerî mekteplerden oluşmaktaydı. Yaygın eğitim alanında da camiler, tekkeler vb. ile bazı yazar ve şairlerin etkin olduğu bilinmektedir. Medreseler, güçlü kurumlar olarak toplumu derinden etkilemişlerdir¹³⁵. Medresede ders veren kişilere *müdris* denilmiştir. Günümüz üniversite profesörleri ile kıyaslanabilir. II. Mahmut döneminde imparatorluğun kalkınması için milli eğitime büyük önem verilmiş ve medrese bunun için yetersiz görülmüştür. Batı düşüncesine karşı olan medreseler kaldırılmamış ancak Batının eğitim prensipleri ve kurumları kabul edilmiştir¹³⁶.

Osmanlı Devleti’nde eğitim alanında çalışmış Bosna-Hersekli memurların sayısı 14 kişiden oluşmaktadır. Bunlardan Abdülatif Efendi ve Şerif Abdülkerim Sabit Bey Bursa Müderrisliği, Ahmed Fevzi Efendi’de İstanbul Müderrisliği yapmıştır.

Tablo 3.4: Bosna-Hersekli Eğitimciler

Memuru Adı	Eğitimi	Mesleği ve Görev Yaptığı Yerler
Abdülatif Efendi	Medrese, Fatih Câmî’nde Eğitim, Mekteb-i Nüvvâb	Bursa Müderrisliği
Ahmed Fahri Efendi	Rüşdiyye Mektebi	İstanbul Polis Mektebi Kavânîn Muallimliği
Ahmed Fevzi Efendi	Sıbyân Mektebi, Fatih Câmî’nde Eğitim	İstanbul Müderrisliği,
Asım Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri, Mekteb-i İdâdi-i Mülkiye	Gelibolu Rum ve Ermeni Mektebi Lisân-ı Osmânî Muallimliği
Asım Efendi	Mekteb-i İdâdi-i Mülkiye, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	Gelibolu Ermeni ve Musevi Mektepleri Lisân-ı Osmânî Muallimliği, Gelibolu Hüsn-i Hatt Muallimliği,

¹³⁵ Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi*, s. 46.

¹³⁶ Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. V, s. 158-159.

		Fransızca Muallimliği Vekâleti, Ma'lûmât-ı Fenniye Muallimliği Vekâleti
Aziz Zekai Bey	İbtidâi Mektebi, İdâdî-i Mülkiye, İdâdî Mektebi, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	Fransızca Muallimliği, Zirâât Muallimliği, Kitâbet Muallimliği
Mahmud Ziya Bey	Mekteb-i İdâdî-i Mülkiye, Dârü'l-muallimin-i Âliye Şubesi	Ma'lûmât-ı Fenniye, Hesab, Coğrafya, Türkçe, Hendese, Fransızca, Cebir, İlm-i mevâlid ve Hıfzu's-sıhha Dersleri Muallimlikleri
Mehmed Fahri Efendi	Sıbyân Mektebi, Mekteb-i Sultaniye	Fransızca, Telgraf İşletmesi ve Nizâmâtı Dersleri Muallimliği
Mehmed Hulusi Efendi	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Silivri Kazâsı Rik'a Muallimliği
Mehmed Tevfik Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri, Medrese, Dârü'l-muallimin-i Rüşdiyye	Bosna Mekteb-i Rüşdiyyesi Muallim-i Sâniligi, Bitlis Mekteb-i Rüşdiyyesi Muallim-i Evveligi
Mehmed Zeki Efendi	İbtidâi ve Rüşdiyye Mektepleri	Alasonya Kazâsı Mekteb-i İbtidâiyesi Hatt Muallimliği, Alasonya Kazâsı İbtidâiyesi Yazı Muallimliği
Mustafa Raşid Efendi	Sıbyân Mektebi, Medrese, Mekteb-i Nüvvâb	Hanya Mekteb-i Rüşdiyyesi Muallimliği, Kozan Sancağı Niyâbeti
Salih Vahit Efendi	İbtidâi ve Rüşdiyye Mektepleri	Kırkağaç Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi Rik'a Muallimliği, Usûl-ı Muhâsebe Muallimliği
Şerif Abdülkerim Sabit Bey	Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i Sultaniye, Özel Muallim	Bursa Müderrisliği

3.2.4. Tabipler

Doğuda ve özellikle İslâm dünyasında hastane açılması çok eski tarihlere dayanmaktadır. Türklerde hastaneye Maristan, Darüssıhna, Darüşşifa, Darülafiye, Darüttıp, Bimaristan, Bimarhane gibi isimler verilmiştir. Kanuni zamanında tıp öğrencilerinin ayrı bir medresede eğitim almaları sağlanmıştır¹³⁷. Osmanlı'da Yeniçeriliğin kaldırılmasından sonra yeni bir ordunun kurulması zorunluluğu üç okulun; eskiden kalan Mühendishane ve Harbiye'nin geliştirilmesini ve Tıbbiyenin ise yeniden kurulmasını gerektirmiştir. Tıbbiyenin yeniden kurulmasının nedenleri, ordunun sağlık ihtiyaçlarının karşılanması, kolera salgınının Yakın Doğu'ya kadar

¹³⁷ Osman Ergin, *Türk Maarif Tarihi*, İstanbul 1977, s. 143-144.

yayılmış olması ve yabancı hekimlerin kontrolsüz bir biçimde çoğalmış olmasıdır. 1827 yılına gelindiğinde ilk tıp okulu “*Tıphâne-i âmire*” açılmıştır. 1828-1829 tarihinde de “*Cerrahhâne*” adlı bir okul daha açılmıştır. Asıl Tıbbiyenin kurulması 1838 yılında bu iki okulun bir araya getirilmesi sonucunda olmuştur. Bu okula yerli ve yabancı hocalar tayin edilmiştir. 1555 yılında Kanuni Sultan Süleyman tarafından kurulan Tıp Medresesinin yetiştirdiği hekimlerin de bu okulda yer aldıkları bilinmektedir¹³⁸.

Osmanlı Devleti’nde Tıp alanında çalışmış Bosna-Hersekli memurlar Haşım Atıf Efendi ve Hilmi Bey’dir. Bu iki kişinin de Rüşdiyye Mektebi’nden ve Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye’den mezun oldukları görülmektedir.

Tablo 3.5: Bosna-Hersekli Tabipler

M emurun Adı	Eğitimi	Mesleği ve Görev Yaptığı Yerler
Haşım Atıf Efendi	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye-i Şâhâne	Cile Belediye Tababeti, Merkab Belediye Tababeti
Hilmi Bey	İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i İdâdî, Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye	Köprülü Kazâsı Belde Tababeti

3.2.5. Tercümanlar

Osmanlı Devleti’nde Tercümanlık büyük önem taşımakla birlikte ne zaman kurulduğu tam olarak bilinmemektedir. Bu müessesenin XIV. yüzyıl sonlarından itibaren var olduğu söylenebilir¹³⁹. İstanbul’un başkent olması ile birlikte Avrupa devletleri ile temaslar daha da kuvvetlenmiştir. Sefir göndermek, gelen sefirlerle görüşmek, Avrupa devletleri ile yazışmalar gibi işlerde yabancı dilleri bilen kişilere ihtiyaç artmıştı.

Savaşlarla uğraşan Türkler arasında ise bu konuya yeterince önem verilmiyordu. Ayrıca teşkilatsızlık, vesaitsizlik ve bunlardan daha önemlisi dini telakki engel olduğundan ilk zamanlarda bu iş mühtediler tarafından yapılıyordu. İstanbul’un fethedilmesinden sonra Rumlar kaybettikleri mevkilerini, patrikhane teşkilâtıyla ve Bâbiâli tercümanlığını elde etmekle telafi ettiler. Bazı Rumlar Türklerin harici siyasetini ele geçirerek Rum milletine hizmet ederken Türklere

¹³⁸ Berkes, *Türkiye’de Çağdaşlaşma*, s. 184-185.

¹³⁹ Hamit Pehlivanlı, “Osmanlılarda İstihbaratçılık”, *Türkler*, C. XIII, Ankara 2002, s. 656-657.

ihanet ettiler. Rumlar patrikhanenin idaresinde olan okullarda bazı gençlere Türkçe ile birlikte Arapça, Farsça ve dönemin siyasi ve uluslararası dili Fransızca'yı öğretiler. Böylece Bâbîâlî tercümanlığını Eflak ve Buğdan prensliğini elde ederek serbestçe yaşadılar. Osmanlı Devleti'nde asıl hariciye nazırları Reisülküttablar değil, Rum tercümanları idi¹⁴⁰.

Osmanlı Devleti'nin hayati işlerinde önemli roller oynamış olan antlaşmaların düzenlenmesi ve teatisi sırasında tercümanlık yapan, Osmanlı Devleti'nin en yetkili adamı adına söz söyleyen Rum tercümanlar olmuştur. 1820 yılında Yunanistan'ın kurulması, bu konuda İstanbul Rumları ile Patrikhanenin önemli rollerinin olduğunun ve Rusya'nın Türk toprakları ve Müslüman olmayan unsurlar konusunda ki emellerinin görülmesiyle devletçe Rumlardan geçte olsa yüz çevrilmiş ve tercümanlık gibi mühim işlerin mutlaka Türkler tarafından yapılmasına karar verilerek Bâbîâlî'de bir *Tercüme Odası* açılmıştır. Burada bir yandan Türk gençlerine özellikle Fransızca olmak üzere birçok lisan öğretilirken, bir yandan da Ermenilerden ve Yahudilerden faydalanma yoluna gidilmiştir¹⁴¹. Batı dillerinden birini bilmek kamu ile ilgili işlerin yürütülmesinde ve dış ilişkilerde çok büyük önem taşımaktaydı¹⁴². Bu düşünceden hareketle Bosna-Hersekli memurların batı dillerinden birçoğunu konuşup yazmalarına rağmen Tercümanlık görevini yapanların oldukça az olduğu görülmektedir.

Bosna-Hersekli memurlardan tercüman olarak Osmanlı Devleti'nde görev almış olanlar üç kişidir. Bunlar Abdullah Münib Bey, Salih Necmi Efendi ve Şerif Abdülkerim Sabit Efendi'dir. Abdullah Münib Bey ve Şerif Abdülkerim Sabit Bey Bâbîâlî Tercüme Odası'nda çalışmışlardır. Salih Necmi Efendi ise Yenipazar Sancağı Tercümanlığı yapmıştır.

Tablo 3.6: Bosna-Hersekli Tercümanlar

Memurun Adı	Eğitimi	Mesleği ve Görev Yaptığı Yerler
Abdullah Münib Bey	Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	Bâbîâlî Tercüme Odası
Salih Necmi Efendi	Rüşdiyye Mektebi	Yenipazar Sancağı Tercümânlığı
Şerif Abdülkerim Sabit Efendi	Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i Sultanî,	Bâbîâlî Tercüme Odası

¹⁴⁰ Ergin, *Türk Maarif Tarihi*, s. 68-69.

¹⁴¹ Ergin, *Türk Maarif Tarihi*, s. 638.

¹⁴² Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, çev. Boğaç Babür Turna, Ankara 2011, s. 122.

	Özel Muallim	
--	--------------	--

3.2.6. Mühendisler

Osmanlı Devleti’nde XVIII. asrın sonlarına doğru askerî alandaki ihtiyaçlara bağlı olarak *Mühendishane-i Berri Hümayun* kurulmuştur. Bayındırlık işlerindeki artışın sonucunda mühendislere olan talep artmış ve Sultan Abdülaziz döneminde 1875 yılında Sultanî okulunda “*Turuk u Meâbir*” adlı ilk *Mülkî Mühendis Okulu* hizmete girmiştir¹⁴³.

Bosna-Hersekli memurlardan mühendis olarak görev yapanlar, Ahmed Nuri Efendi, İbrahim Efendi, Mehmed Ragıb Efendi ve Ömer Efendi olmak üzere dört kişiden oluşmaktadır. İbrahim Efendi, Mehmed Ragıb Efendi ve Ömer Efendi Hendese-i Mülkiye Mektebi’nde eğitim görmüşlerdir.

Tablo 3.7: Bosna-Hersekli Mühendisler

Memurun Adı	Eğitimi	Mesleği ve Görev Yaptığı Yerler
Ahmed Nuri Efendi	Özel Muallim	Üsküp ve Bolu Sancağı Belediye Mühendisliği
İbrahim Efendi	İbtidâi Mektebi, İdâdî Mektebi, Hendese-i Mülkiye-i Şâhâne	Edirne Vilâyeti Umûr-ı Nâfia Mühendisliği, Edirne Vilâyeti Merkez Mühendis Muâvinliği, Gelibolu Sancağı Mühendisliği, Nezâret-i Fenniye Şubesi Mühendisliği, İstanbul Vilâyeti Mühendisliği
Mehmed Ragıb Efendi	İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Hendese-i Mülkiye Mektebi	Ankara ve Balıkesir Umûr-ı Nâfia Mühendisliği, Bitlis, Kastamonu, İzmir, Adana, Kosova ve Manastır Ser-mühendisliği, Yanya, Edirne ve Manastır Nâfia Müdüriyeti, Beyrut Vilâyeti Mühendisliği
Ömer Efendi	Rüşdiyye Mektebi, İdâdî Mektebi, Hendese-i Mülkiye Mektebi	Hicâz Demiryolu Mühendis Muâvinliği, Hüdâvendigâr Mühendisliği, Diyarbekir Mühendisliği ve Ser-mühendisliği

3.2.7. Polis ve Komiserler

¹⁴³ Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. VII, s. 398.

Osmanlı Devleti'nde polis ve güvenlik kavramları, “*asayiş*”, “*zâbıta*” ve “*emniyet*” kelimeleri ile açıklanmıştır. Güvenlik hizmetlerini ifade etmek için kullanılan “Emniyet” sözcüğü, Türkçeye, Arapça “*emine*” kökünden geçmiş ve sözlükte güvenlik ve asayiş anlamına gelmektedir¹⁴⁴.

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat dönemine gelinceye kadar zabıta işleri bir merkezden değil birkaç elden idare olunmaktaydı. İstanbul'da Yeniçeri Ağası ve daha sonra serasker, topçubaşı ve sonra tophane müşiri, kaptan-ı derya ve sonra bahriye nazırı, bostancıbaşı (Padişahın saray ve bahçe muhafızı) ve zabıtiye müşiri kendilerine ayrılmış olan sahalarda emniyet işleri ile meşgul olmaktadır. 1846 yılında bir Zabıtiye Müşirliği'nin kurulmasıyla zabıtaya ait işlerin hemen hepsi bu kuruma verilmiştir. Zabıtiye Müşirliği bünyesinde Zabıtiye Feriki, Alâybeyi, Taburağası, Bölükbaşı vb. büyük rütbeli zabıtlar olduğu gibi küçük karakollar için evvel ve sâni mülazim derecelerinde amirler de bulunmaktaydı.

1261 (1845) yılında ilk defa “*Polis*” adı altında ilk teşkilat oluşturulmuştur. Polisin en mühim görevi pasaport işleriyle ve ecnebilerle ilgilenmek olduğundan ve ecnebiler de bu dönemde vapurla İstanbul'a gelerek Galata ve Tophane'de bulduklarından ve en fazla zabıta vukuatı meyhane, baloz ve umumhanelerin çoğunluğunun Galata'da bulunmasından dolayı yeni polis teşkilatı bu nedenle önceden beri bu bölgenin zabıta işlerine bakan *Tophane Müşirliği* emrine bırakılmıştır. Polisler, zaptiyelerden farklı olarak, okuma yazma bilenlerden seçildikleri için görevlendirildikleri karakollarda zabıtiye zabıtlarıyla adli ve idarî her türlü tahkikatlarla da ilgilenirdi¹⁴⁵.

Polis ve komiser olarak çalışmış Bosna-Hersekli memurlar 17 kişiden oluşmaktadır. Bunlardan Ahmed Fahri Efendi, Eşref Efendi, Hâcî Atıf Efendi, Mehmed Fuat Efendi, Rıfat Efendi ve Salih Lütfî Efendi İstanbul'da görev yapmışlardır. Bu memurlardan on beş kişi Rüşdiyye Mektebi'nde eğitim görmüştür.

Tablo 3.8: Bosna-Hersekli Polis ve Komiserler

Memurun Adı	Eğitimi	Mesleği ve Görev Yaptığı Yerler
-------------	---------	---------------------------------

¹⁴⁴ Remzi Fındıklı, “Osmanlı Devleti'nde Güvenlik ve Polis”, *Osmanlı*, C. XI, Editör: Güler Eren, Ankara 1999, s. 295.

¹⁴⁵ Ergin, *Türk Maarif Tarihi*, s. 1177-1178.

Ahmed Fahri Efendi	Rüşdiyye Mektebi	İstanbul Polis Merkezi Memûrluğu ve Polis Müdüriyeti Vekâleti, Emniyet-i Umûmiye Müfettişliği, Emniyet-i Umûmiye Müdüriyeti Emniyet Kalemi Müdüriyeti, Adana Vilâyeti Polis İdâresi, Emniyet-i Umûmiye Müdüriyeti Tahrîrât Kalemi Müdüriyeti
Ali Efendi	İbtidâi ve Rüşdiyye Mektepleri	Selanik Polis Neferliği
Ali Remzi Efendi	Rüşdiyye Mektebi	Musul ve Samsun Polis Üçüncü Sınıf Komiserliği, Sivas, Tokat Karahisar İkinci Sınıf Polis Komiserliği, İstanbul Polis Meclis A'zâlığı, İkinci Sınıf Polis Komiserliği, Sivil Polis Müfettişliği
Asım Efendi	Mekteb-i İdâdî-i Mülkiye, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	Arnavutköy Polis Merkezi Memûrluğu
Eşref Efendi	İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi,	İstanbul Polis Neferliği ve Çavuşluğu, Üsküdar Süvâri Üçüncü Sınıf Polis Komiserliği, Beyoğlu Süvâri Üçüncü Sınıf Polis Komiserliği, İkinci Sınıf Süvâri Polis Komiserliği, İstanbul Süvâri İkinci Sınıf Polis Komiserliği
Hâcî Atıf Efendi	Rüşdiyye Mektebi, Medrese	İstanbul Polis Neferliği, Çavuşluk, Üçüncü Sınıf Komiserlik
İsmail Hakkı Efendi	İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Varay Kazâsı Polis Neferliği, İkinci Sınıf Polis Komiserliği
Mehmed Fuat Efendi	Rüşdiyye Mektebi, Mekâtib-i Husûsiyede Eğitim	İstanbul Polis Neferliği, Çavuşluk, Üçüncü Sınıf Komiserlik
Mehmed Hayrullah Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	İzmir Polis Memûrluğu
Mehmed Hilmi Efendi	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Beyoğlu Polis Neferliği, Üçüncü Sınıf Polis Komiserliği
Mustafa Asım Efendi	İbtidâi ve Rüşdiyye Mektepleri	Kasaba Kazâsı Polis İdâresi
Osman Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	İstanbul Polis İdâresi
Ömer Efendi	Rüşdiyye ve İdâdî Mektepleri, Hendese-i Mülkiye Mektebi	Eskişehir-Ankara Kısmî Komiserliği, Selanik Aksâmı İkinci Kısım Komiserliği, Aydın Demiryolu ve Temdîd İnşaat Komiserliği
Rıfat Efendi	İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	İzmir Polis Memûrluğu, Yanya Polis Ser-komiserliği
Salih Lütfi Efendi	Sıbyân Mektebi	İstanbul Polis Neferliği, Üsküdar Çavuşluğu, İstanbul İkinci Sınıf Komiserliği, Otuz Birinci Bölük Ser-komiserliği
Yusuf Ziya Efendi	İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye	İstanbul Polis Memûrluğu,

	Mektebi	Manastır Polis Çavuşluğu ve Üçüncü Sınıf Komiserliği
--	---------	---

Bosna-Hersekli memurlardan 70 kişi mülâzemetle (stajyer) işe başlamıştır. Yine memurlardan en yüksek maaş ile işe başlayan, 2000 kuruş ile Halil Sıdkı Efendi'dir. Diğer memurlara göre daha küçük yaşta işe başlayan memur İbrahim Efendi'dir. İbrahim Efendi Telgraf ve Posta Merkezi'nde 11 yaşında işe başlamıştır.

Memurlardan 18 ile 22 yaş aralığında işe başlayanlar diğer yaşlarda göreve başlayanlara göre daha fazladır. 18 yaşında göreve başlayan 12 kişi, 19 yaşından göreve başlayan 16 kişi, 20 yaşında göreve başlayan 17 kişi, 21 yaşında işe başlayan 15 kişi ve 22 yaşında göreve başlayan 12 memur bulunmaktadır.

3.3. MEMURLARIN ALDIĞI ÖDÜL VE CEZALAR

Osmanlı Devleti her alanda bütün çalışanlarına olduğu gibi memurlarına da büyük önem vermiştir. Yaptığı çalışmalarda başarılı olarak devlete faydalı olmuş ve diğer çalışanlara da örnek olmuş memurlar devlet tarafından ödüllendirilmiştir. Osmanlı Devleti bunu yaparken memurların devlete olan bağlılığını ve memurların başarılarını artırmayı hedeflemiştir. Bunun için çalışanlara çeşitli madalya, rütbe ve nişanlar verilmiştir. Memurlara verilen bütün bu ödüller onların çalışma isteklerini artırmış ve devlete daha da faydalı olmalarını sağlamıştır.

3.3.1. MADALYALAR

İtalyanca *medaglia* sözcüğünden gelen ve üstün başarı gösteren kişilere takılan madeni nişanlara *madalya* denilmektedir. Madalyalar unutulması istenmeyen bir başarının anısına altın, gümüş, bakır ve nikel gibi çeşitli madenlerden yapılan ve bir defaya mahsus kişilere ödül olarak verilen şeref armağanlarıdır. Eski zamanlarda Yunanlılar ve Romalılar madeni paraya madalya demişlerdir. Fakat daha sonra ki dönemlerde kıymetli bir takı aracı olarak paradan farklı bir özelliğe sahip olmuştur. Madalya, batı da olduğu gibi İslam dünyasında da sıklıkla kullanılmış bir başarı armağanıdır. Madalyaların üzerinde dönemin hükümdarının adı ve baş kabartması bulunurdu¹⁴⁶.

Osmanlı Devleti'nde üstün hizmeti görülen mülkî ve askerî görevlilere farklı dereceleri olan bir tür madalya verilmesi geleneği Batı etkisiyle II. Mahmud

¹⁴⁶ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 62.

döneminde uygulanmaya başlanmıştır. Bundan daha önce de Osmanlı'da başarılı olan kişilere nişana benzeyen fakat ondan daha değerli olan sorguç, tuğ, çelenk, avize gibi ödüller sunulmuştur¹⁴⁷. Resim salonlarında eserleri sergilenen ressam ve sanatkârlara takdir mahiyetinde verilen nişanlara da madalya denilmiştir. Bu madalyalar göğse asılmayıp kutu ya da çerçeve içinde muhafaza edilmişlerdir. Ayrıca bu madalyaların birer de beratı bulunmaktaydı¹⁴⁸. Madalya nişandan daha küçük ve iki taraflı yapılmıştır. Ön yüzünde genellikle olayı vurgulayan rölyefler veya Osmanlı arması ya da hükümdarın tuğrası bulunurdu. Arka yüzünde ise verilen kişinin adının ve olayın yazıldığı görülmektedir¹⁴⁹.

Avrupa kültüründe daha fazla yer bulmuş olan madalya ve nişanın Osmanlı Devleti'nde daha geç dönemlerde kullanıldığı görülmektedir. Osmanlı Devleti'nde memurlara ödül olarak birçok madalya hazırlanmış olduğu ve madalyanın nişandan önce kullanılmaya başlandığı görülmektedir. İlk Osmanlı madalyası 1730 yılında I. Mahmut zamanında *Ferahi* adı ile çıkarılan altın madalyadır¹⁵⁰.

Ferahi adındaki bu madalyadan sonra sırayla 1754'te "*Sikke-i Cedit*", 1801'de "*Vakı'a-i Mısriyye*", 1824'te "*Hilâl-i Osmanî*", 1831'de "*İşkodra*", 1833'de "*Hünkâr İskeleyi*", 1839'da "*İftihar*" madalyaları hazırlanmıştır. Daha sonra İftihar adında ikinci bir madalya yapılmasından dolayı buna "*Atik İftihar*" ismi verilmiştir¹⁵¹.

3.3.1.1. Liyakat Madalyası

25 Ramazan 1308 (1890) tarihinde devlet memurları içinde sadakat ve kahramanlık gösterenlerin başarılarını takdir etmek ve diğer çalışanları da buna teşvik etmek amacıyla *Liyakat Madalyası* çıkarılmıştır. Liyakat madalyası altın ve gümüş olmak üzere iki çeşitten oluşmaktadır. Gümüş Liyakat Madalyası'nın bir tarafında tuğra ve arma bulunurken diğer tarafında "*sadakat ve şecaat ibraz edenlere mahsus liyakat madalyası*" yazısı ve ihdas edilme tarihi yer almaktadır.

Liyakat madalyası beratla verilirdi ve beratta madalyaya hak kazanan kişilerin adı ve şöhreti, hizmeti ve madalyanın verilme nedeni yazılırdı. 27 Muharrem 1323

¹⁴⁷ İbrahim Artuk, "Nişan", *TDVİA*, C. XXXIII, Ankara 2007, s. 154.

¹⁴⁸ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. II, s. 377-378.

¹⁴⁹ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 62-63.

¹⁵⁰ Uğurlu, *Tokatlı Devlet Memurları*, s. 60.

¹⁵¹ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. II, s. 378.

(21 Mart 1321) tarihli ek düzenleme ile kadınlar da yaptıkları hizmetler karşılığında bu madalyayı almaya hak kazanmışlardır¹⁵².

Bosna-Hersekli memurlardan Eşref Efendi, Hâfız Yusuf Ziya Efendi ve Mehmed Nabi Bey bu madalya ile ödüllendirilmişlerdir. Mehmed Nabi Bey'e ait sicil kaydında şu bilgiler yer almaktadır. “...Müşârinileyhe rü'yetkârâne ve mukaddimâne ifâ-yı vazife eylemekte olması cihetiyle bin üç yüz yirmi beş senesi Muharreminin on altısında Altın Liyâkat Madalyası ihsân buyurulmuştur...”¹⁵³

3.3.1.2. Yunan Muhârebe Madalyası

1877-1878 Osmanlı-Rus savaşıdan sonra Girit üzerinde bir İngiliz-Rus mücadelesi ortaya çıkmıştır. İngiltere, Doğu Akdeniz'deki durumunu kuvvetlendirmek amacıyla Girit'e yerleşmek istiyordu. Yunanistan, İngiltere'nin Girit Rumlarından yana bir politika izlemesinden ve Osmanlı Devleti'nin savaştaki yenilgisi nedeniyle zayıflamış olduğunu düşünerek, Girit Rumlarını kışkırtmış ve 1878 yılında burada ayaklanmalar başlamıştır.

Osmanlı Devleti sorunun büyümesini istemediği için Rumlarla *Halepa Antlaşması*'ni imzalarsa da Yunanistan ve Etnik-i Eteryâ Derneği'nin kışkırtmaları ile 1889 yılında adada tekrar ayaklanmalar başlamıştır. 18 Nisan 1897'de Osmanlı Devleti Yunanistan'a savaş ilan etmiş, fakat İngiltere'nin baskısı ile savaş sona ermiştir. Osmanlı Devleti ve Yunanistan arasında 4 Aralık 1897'de İstanbul'da bir barış imzalanmıştır¹⁵⁴.

Yunan Muharebe Madalyası, 1897 Osmanlı-Yunan Savaşına katılan ve bu savaşta başarılı olan kişilere verilmek üzere ihdas olunmuştur¹⁵⁵. II. Abdülhamid döneminde 1314 (1896-1897) yılında gümüşten yapılmıştır¹⁵⁶. Bosna-Hersekli memurlardan Ahmed Hamdi Efendi, Eşref Efendi, Hasan Şevki Bey, İbrahim Hakkı Bey, Mehmed Fuad Efendi, Mehmed Tevfik Efendi, Mehmed Zeki Efendi, Mustafa Sabri Efendi, Osman Efendi ve Salih Lütfi Efendi bu madalya ile ödüllendirilmişlerdir. Bu memurlardan Ahmed Hamdi Efendi'ye ait kaydında “...ve askerliği zamanında hüsn-i hidmeti cihetle Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-i

¹⁵² Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. II, s. 367-368.

¹⁵³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 26/183, s. 183.

¹⁵⁴ Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, s. 788-794.

¹⁵⁵ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 63.

¹⁵⁶ İbrahim Artuk, “Madalya”, *TDVİA*, C. XXVII, s.302.

Zişânı'yla, Yunan Muhârebe Madalyası ihsân buyurulduğu..."¹⁵⁷ bilgileri yer almaktadır.

3.3.1.3. Hamidiye-Hicâz Demiryolu Madalyası

Hicaz demiryoluna ait görevlerde başarılı olan ve iane verenleri ödüllendirmek amacıyla oluşturulmuş madalyanın adıdır. 16 Eylül 1318 (1902) tarihli bir düzenleme ile ihdas olunan bu madalyanın bir yüzünde "*Hamidiye Hicaz Demiryoluna hizmet eden hamiyetmendana mahsus madalyadır.*" yazısı, diğer yüzünde de tuğra ve altında bir lokomotif şekli bulunmaktaydı. Altın, gümüş ve nikel olmak üzere üç şekilde yapılmıştır. Erkekler yeşil renkli, kadınlar ise çiçek şeklinde yeşil kurdelaya bağlanmak suretiyle göğsün sağ tarafına takarlardı. Madalyayı ölen kişilerin varislerinden en büyüğü takma hakkına sahipti¹⁵⁸.

Bosna-Hersekli memurlardan Ali Efendi, Derviş Ali Efendi, Eşref Efendi, Mehmed Fahri Efendi, Osman Efendi ve Şerif Abdülkerim Sabit Bey bu madalya ile ödüllendirilmişlerdir.

3.3.1.4. İftihar Madalyası

İftihar madalyası 24 Teşrinisani 1304 (1887) tarihinde yaptırılmıştır. Bir tarafında arma ve diğer tarafında ise defne dalı içinde madalya sahibinin adı ve tarih yer almaktadır. İftihar madalyası, padişaha bağlılık gösterenlere, ziraat, sanat vb. alanlarda devlete hizmet eden ve yangınlarda ve bulaşıcı hastalık zamanlarında başarılı hizmetlerde bulunmuş kişilere verilmiştir. Altın ve gümüş olmak üzere iki çeşitten oluşmaktaydı¹⁵⁹.

Bosna-Hersekli memurlardan Mehmed Tevfik Efendi, Mustafa Şevket Efendi, Osman Mazhar Efendi ve Salih Lütfi Efendi bu madalya ile ödüllendirilmişlerdir. Bu memurlardan Osman Mazhar Efendi'ye ait sicil kayıtlarında şu bilgiler yer almaktadır. "*...muhârebât-ı vakı'adan dolayı bir kıt'a İftihâr ve bir kıt'ada Karadağ Madalyası i'tâ olunduğu...*"¹⁶⁰

¹⁵⁷ BOA. DH. SAİD. d, nr. 82/441, s. 441.

¹⁵⁸ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. II, s. 812.

¹⁵⁹ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. II, s. 38.

¹⁶⁰ BOA. DH. SAİD. d, nr. 22/459, s. 459.

3.3.1.5. Sanayi-i Nefise Madalyası

Sanayi-i Nefise Mektebi, erkek öğrenci okulu olup, Sultan Abdülhamit döneminde 1883 yılında açılmıştır. Kız öğrenciler içinde 1 Kasım 1914 tarihinde Kız Sanayi-i Nefise Mektebi açılmıştır. Bu dönemde Yıldız Sarayı'nın köşklerinden birisinde Sanayi-i Nefise Mektebi öğrencilerine özel bir odanın bulunması sanata verilen önemi göstermesi bakımından önemlidir. Darüş-ş-şafaka Mektebi'nde resim alanına önem verilmiş ve büyük başarılar elde edilmiştir. İlk Türk ressamlarına “*Darüş-ş-Şafakalı Ressamlar*” denilmesi bu başarının göstergesidir.

1884 yılından itibaren Darüş-ş-Şafaka Mektebi'nden mezun olan öğrenciler tabloları ile Padişah'ın huzuruna çıkarılıp madalya, rütbe ve Osmanlı lirasıyla ödüllendirilmişlerdir. *Sanayi-i Nefise Madalyası* diğer adıyla da *Güzel Sanatlar Okulu Madalyası* sanat alanında başarılı olanlara Padişah tarafından verilen bir ödüdür¹⁶¹. Bosna doğumlu memurlardan olan Süleyman Efendi Sanayi Madalyası'nı alarak ödüllendirilmiştir.

3.3.1.6. Karadağ Madalyası

Karadağ Madalyası Sultan Abdülaziz'in saltanatı zamanında 1279 (1862) yılında ihdas olunmuştur. Bu madalya gümüşten yapılmıştır¹⁶². Bosna-Hersekli memurlardan Osman Mazhar Bey'e Karadağ Muharabesi'nde göstermiş olduğu başarılarından dolayı bu madalya verilerek ödüllendirilmiştir. Osman Mazhar Bey'e ait sicil kaydında şu bilgiler bulunmaktadır. “...*muhârebât-ı vakı'adan dolayı bir kıt'a iftihâr ve bir kıt'ada Karadağ Madalyası i'tâ olunduğu...*”¹⁶³

3.3.1.7. Hamiyyet-i Vataniye (Tesisat-ı Askeriye) Madalyası

Milliyetçilik hareketleri XIX. yüzyılda büyük gelişme göstererek Osmanlı Devleti'ni de etkilemiştir. Böylece Balkan halklarının Osmanlı'dan ayrılma süreci hızlanmıştır. Bu çözümlenin önüne geçmek için sosyal, siyasi ve ekonomik bazı tedbirler alınmış, vatan sevgisi, vatan birliği gibi ideolojik vurgulamalar yapılmıştır. Sultan II. Abdülhamid döneminde 1896 yılında *Tesisat-ı Askeriye Madalyası* adıyla yeni bir madalya oluşturulmuştur. Madalyanın arka tarafında “*Nişane-i Hamiyyet-i*

¹⁶¹ Uğurlu, *Tokatlı Devlet Memurları*, s. 64-65.

¹⁶² Artuk, “Madalya”, s. 301.

¹⁶³ *BOA. DH. SAİD. d.*, nr. 22/459, s. 459.

Vataniye” şeklinde bir tanımlama bulunmaktadır. Bu madalya vatan sevgisinin, vatan onurunun bir nişanesi olarak ihdas edilmiş ve bu sayılan özellikleri barındıran kişilere takdim edilmiştir¹⁶⁴.

Osmanlı Devleti tarafından Bosna-Hersekli memurlardan Osman Mazhar Bey’e bu madalya verilerek ödüllendirilmiştir. Osman Mazhar Bey’e ait sicil kaydında şu bilgiler yer almaktadır. “...*Mûmâileyhin dirâyet ve ehliyet ve mesbûk olan hüsn-i hizmetine mebnî bin üç yüz on bir senesi Rebî’ü’l-evvelinin on dördünde terfîan Emîrû’l-ümerâlık Rütbesi ve üç yüz on beş senesi Rebî’ü’l-âhîrinin on beşinde Hamiyyet-i Vataniye Madalyası ve hidemât-ı hasene-i hamiyetmendânesine mebnî bin üç yüz yirmi altı senesi Rebî’ü’l-âhîrinin on ikisinde Rütbe-i Refi’a-ı Mirmirânı tevcîh ve ihsân buyurulduğu...*”¹⁶⁵

3.3.1.8. Tahlîsiye Madalyası

Tahlîsiye madalyası fiili olarak can kurtarma hizmetinde bulunanlara verilmek üzere ihdas edilmiştir. Hicrî 1276 (1859-60) yılında oluşturulan bu madalya gümüş ve bakır olmak üzere iki çeşitten oluşmaktadır. Bu madalyanın gümüşten olanı 7,5 dirhem ağırlığında, 36 milimetre kutrunda ve 830 ayardı. Bakırdan olanı ise yapılmamıştır.

Yüzünün etrafında Arap tarzında nakışlar, ortasında tuğra bulunuyordu. Arka yüzünde de yine Arap tarzında nakışlar, ortasında “*Halka düştükçe edenler imdad olunur midhat ü tahsin ile yad*” yazısı yer almaktaydı. 25 Rebiülâhir 1310 (1892) tarihinde çıkarılan nizamnamenin üçüncü maddesinde bu madalya ile ödüllendirilecek kişiler belirtilmiştir. Tahlîsiye Madalyası, yangında kalanlara, kazaen deniz, göl ve nehre düşenlere, yıkılan bina ya da duvar altında kalanlara yardım etmek amacıyla hayatını tehlikeye atarak gayret gösterenlere verilmek üzere yaptırılmıştır¹⁶⁶. Bosna-Hersekli memurlardan Salih Lütfi Efendi bu madalya ile ödüllendirilmiştir.

3.3.2. RÛTBELER

¹⁶⁴ Özger, *Yozgath Devlet Adamları*, s. 64.

¹⁶⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 22/459, s. 459.

¹⁶⁶ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, s. 374.

Rütbe, devlet memurları ve halktan bazı kişilere verilen pâyve ve unvanlar için kullanılan bir kelimedir. Derece anlamında kullanılan rütbenin çoğulu *rüteb* kelimesidir. Rütbe esas olarak büyüğü küçüğüne emir vermeğe memur ve küçüğü büyüğünün emrine boyun eğmeye mecbur bırakan askeri sınıf için oluşturulmuştur. Osmanlı Devleti'nde rütbe Yeniçeri teşkilatı ile başlamış, daha sonra mülkiye sınıfına ve Kanuni zamanında da ulemaya devretmiştir¹⁶⁷. Sultan II. Mahmud döneminde askerî ve mülkî rütbelere ihdas edilmiş ve daha sonra rütbe dereceleri de buna göre belirlenmiştir. Bu rütbelerle birlikte ilmiye rütbeleri arasında denklik oluşturulmuş ve merasim sırasındaki teşrifatta buna göre hareket edilmesi kararlaştırılmıştır¹⁶⁸.

Mülkiye rütbeleri önceleri üç dört dereceden oluşmaktaydı. Bunlar, hocalık, kapıcıbaşılık, Mir-i miranlık ve Vezirlik şeklinde belirlenmişti. Mülkiye rütbeleri H. 1248 (1832-1833) yılından itibaren memuriyete mahsus olmak üzere *ûlâ*, *saniye*, *sâlise*, *râbia* rütbeleri olarak dört kısımdan oluşmuştur. Tanzimat'tan sonra yapılan teşkilat ile mülkiye rütbeleri Osmanlı Devleti'nde şu şekilde sıralanmaktadır. *Vezir*, *Bâlâ*, *Ûlâ Evveli*, *Ûlâ Sânisî*, *Sâniye Sınıf-ı Mütamâyizi*, *Sâniye*, *Sâlise*, *Râbia*, *Hâcegânlık* ve *Hâmise*'dir¹⁶⁹.

Hâmise mülkî rütbelerin birincisi olup bu rütbeyi alanlar için "*Hamiyetlü*" elkabı kullanılmıştır. Mülazim, askerî rütbedeki karşılığıdır. "*Fütüvvetlü*" elkabı Râbia rütbesi için kullanılmıştır. Bu rütbe askeriye'den yüzbaşıya karşılık gelmektedir. Rütbe-i Salise'nin askerî rütbe olarak karşılığı binbaşidir. Bu rütbede olanlar için "*Rif'atlü*" elkabı kullanılmıştır. Rütbe-i Sâniye askerî rütbelere miralay ile denktir. Sâniye Sınıf-ı Sânisî'nin elkabı "*İzzetlü Efendi*" olarak kullanılmış ve Sâniye Sınıf-ı Mütamâyizi'nin elkabı ise "*İzzetlü Efendim*" şeklinde kullanılmıştır. *Ûlâ* rütbesinde bulunan kişiler diğer rütbe sahiplerinden farklı olarak teşrifata dâhil edilmişlerdir. Bu rütbe askeriye'deki Ferik rütbesine denk düşmektedir. *Ûlâ Sânisî* ve *Ûlâ Evveli* olarak iki kısımdan oluşmuştur. Bu rütbelere *Ûlâ Evveli* teşrifata alınmıştır. Elkab olarak "*Sa'adetlü*" şeklinde kullanılmıştır. Vilayetler

¹⁶⁷ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, S. 68.

¹⁶⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, Ankara 1965, s. 283.

¹⁶⁹ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, s. 68-69.

oluşturularak valilerin tayin edilmesinden sonra beylerbeyi payesi bir unvan olarak bırakılmış vali, mutasarrıf ve bazı eşrafa rütbe olarak verilmiştir¹⁷⁰.

Tanzimat döneminde mülkiye, askeriye ve ilmiye olarak üç gruptan oluşan devlet memurları şu şekilde sıralanmıştır.

Mülkiye Sınıfı	Askeriye Sınıfı	İlmiye Sınıfı
Sadrazam	Ser-asker	Şeyhülislam
Rütbe-i ûlâ sınıf-ı evveli	Müşir-vezir	Sadr-ı Rumeli
Rütbe-i ûlâ sınıf-ı sânisî	Ferik	Sadr-ı Anadolu
Rütbe-i sâni sınıf-ı evveli	Mirmiran	İstanbul Pâyesi
Rütbe-i sâni sınıf-ı sânisî	Mirlivâ	Haremeyn Mollası
Rütbe-i sâlis sınıf-ı evveli	Miralay	Bilâd-ı Erbaa Mollası Pâyesi
Rütbe-i sâlis sınıf-ı sânisî	Kaymakam	Mahrec Mollası Pâyesi

Bürokrasinin büyümesi ve uzmanlaşmanın artmasıyla, rütbe ve meratib sistemi yeniden düzenlenmiştir. 1838'de yapılan düzenleme ile rütbe sahiplerinin takacakları nişanlar ve merasimlerde giyilecek elbiseler belirlenmiştir. Devlet idaresinde yapılan yeniliklerin sonucunda dâhiliye, hariciye ve maliye nezaretleri oluşturulmuş ve daha önce rütbe-i ûlâda yer alan kişiler paşalık unvanını almışlardır. Böylece askeri bir rütbe olmaktan çıkarılan paşalık kalemiye sınıfına da verilmiştir. Paşalar vezaret ve müşirlik rütbesine de sahip olmuşlardır.

29 Mart 1846'da yapılan düzenleme ile memuriyetlerin öneminden dolayı sadaret müsteşarlığı ile rütbe-i bâlâ yeniden oluşturulmuştur. Rütbe-i bâlâ paye olarak şahsa verilmeyecek ancak bu iki memuriyete atanacaklara adı geçen makamlarda buldukları süre için verilecekti. Daha sonra bu rütbe memuriyetlere de tevcih edilmiştir¹⁷¹.

Sultan Abdülaziz ve Sultan II. Abdülhamid döneminde rütbe konusu mühim meselelerden biri olmuştur. Bunun sebebi rütbe almak için her türlü yola başvuruluyor olmasıydı. Rütbe konusunun bazı memurlar arasında geçimsizliklere neden olduğu da bilinmekteydi. Sait Paşa lâyihasında memurlar arasında hoşnutsuzluğa sebep olmasından dolayı rütbelerin kaldırılmasını istemiştir. Namık Kemal'de yazısında mülkî rütbelerin zararlarını ayrıntılı bir şekilde anlatmıştır¹⁷².

¹⁷⁰ Uğurlu, *Tokatlı Devlet Memurları*, s. 68-69.

¹⁷¹ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 66-67.

¹⁷² Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III. s. 70.

Bosna-Hersekli memurlardan Rütbe-i râbia 6, Rütbe-i sâlise 18, sınıf-ı sâlise 2, Rütbe-i sânisse sınıf-ı sâlisi 1, Rütbe-i sâniye sınıf-ı mütemâyizi 6, Rütbe-i sâniye sınıf-ı sâlisi 8, Rütbe-i erbaa 3, Rütbe-i evveli sınıf-ı sâlisi 2, Rütbe-i evveli sınıf-ı evveli 1, Rütbe-i sânisse 1 ve Rütbe-i hamse 1 memura verilmek üzere toplam 48 kişiye rütbe verildiği anlaşılmaktadır. Bu memurlardan Abdullah Münib Bey'e verilen rütbeler ve gerekçesi şu şekilde belirtilmiştir. “*Mûmâileyhin vezâif-i mevdûasını mukaddemâten ifâ eylesine mebnî sene-i merkûme Şa‘banü’l-muazzamının on beşinde Rütbe-i Râbia tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyhe umûr-ı me‘mûresini hüsn-i ifâda müşâhid olan ikdâm ve gayretine mebnî üç yüz on altı senesi Rebi‘ü’l-âhirinin on sekizinde terfian Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulmuştur.*”¹⁷³

Ahmed Hamdi Bey'e ait kayıtlarda şu bilgiler yer almaktadır. “*Mûmâileyhe vazife-i me‘mûriyetini ifâda ikdâm ve gayretine mebnî bin üç yüz on iki senesi şehr-i Receb-i şerîfinin yirmi üçünde Rütbe-i Râbia tevcîh buyurulmuştur.*”¹⁷⁴ Memurlardan Aziz İzzet Efendi'ye ait sicil kaydında “*Mûmâileyhin vazifesinde ikdâm ve mesâisine mebnî bin üç yüz on iki senesi Zi'l-ka‘desinin yirmi birinde Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulmuştur.*”¹⁷⁵ bilgileri yer almaktadır.

3.3.3. NİŞANLAR

Nişan kelimesi sözlükte “*alâmet, işaret*” gibi anlamlara gelmektedir. Kelime Farsça olup, Osmanlı bürokrasisinde farklı anlamlarda kullanılmıştır. Osmanlı Padişahlarının tuğrasını taşıyan belgelere “*nişân-ı hümayun*” adı verilmiştir¹⁷⁶. Nişan devlet tarafından, devletin varlığının ve bütünlüğünün korunmasında büyük gayret ve özveri ile çalışarak başarılı olan ve bu başarıları ile toplumu etkileyen şahıslara verilen nesnel bir semboldür¹⁷⁷.

Batı dünyasında Ortaçağ'dan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Türklerde eskiden beri var olmakla birlikte günümüz anlayışında ilk nişan XIX. yüzyılın ilk yarısında ihdas edilmiştir. Osmanlı Devleti'nde Sultan III. Selim'in Abu Kır'da Fransız donanmasını yakan Amiral Nelson'a gönderdiği değerli taşlarla süslü çelenk ilk nişan olarak kabul edilmiştir. Memuriyetlere özel ilk nişanın ise Sultan II.

¹⁷³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 60/493, s. 493.

¹⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d, nr. 51/359, s. 359.

¹⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 31/11, s. 11.

¹⁷⁶ Artuk, “Nişan”, s. 154.

¹⁷⁷ T. Nejat Eralp, “Osmanlılarda Nişan ve Madalya”, *Türkler*, C. XIII, Ankara 2002, s. 1232.

Mahmut döneminde 1832 yılında ihdas edildiği düşünülmektedir¹⁷⁸. Nişanlar Sultan II. Mahmut döneminde resmi bir nitelik kazanmıştır¹⁷⁹.

Tanzimat döneminde yapılan düzenleme ile Osmanlı Devleti içindeki gayrimüslimlere verilen nişanlar derecelendirildi ve yeni nişanların hazırlanmasına karar verildi. Yayınlanan *Rütbe ve Nişan Nizamnamesi* ile rütbe ve nişanlar ancak padişahın onayı ile hak edenlere verilecekti Memuriyetler de yeni atanan ile sefeinin rütbeleri aynı ise nişan halefe verilecek, değil ise yeni nişan verilip eskisi de maliye hazinesine gönderilecekti¹⁸⁰.

3.3.3.1. Mecidiye Nişanı

Sultan Abdülmecid'den ismini alan Mecidi Nişanı'nın ihdasını ilan eden nizamname 29 Ağustos 1852 (13 Zilkade 1268) tarihinde yayınlanmıştır. Bu nizamname de nişanın özellikleri, veriliş şartları ve kullanımı ile ilgili detaylı bilgilere yer verilmiştir. Nizamname altı maddeden oluşmakla birlikte ilk fasılda, nişanın genel şart ve nitelikleri belirtilmekteydi. Nişan ile birlikte bir nizamnamenin çıkarılması önemli bir gelişme olarak söylenebilir. Böylece daha başından Mecidi Nişanı Avrupa tarzı bir nişanın gerektirdiği hukukî ve idarî özellikler ile donatılmış olarak ihdas olunmuştur. Bu nişan devlete hizmette gayret ve başarı göstermiş kişileri ödüllendirmek için ihdas edilmiştir. Padişahın himayesinde olan bu nişan, birden beşe kadar sıralanan beş derece veya rütbeden oluşuyordu¹⁸¹. Kayd-ı hayat şartıyla verilen mecidiye nişanı berat ile tevcih edilip berat olmadan takılamazdı. Bu nişanı alabilmek için kişinin görevinde yirmi sene üstün hizmet etmesi gerekiyordu.

Birinci ve ikinci derecedeki nişanlar şemseli olup, şemse çap olarak nişandan daha büyük, göğsün sol tarafında iğneli bir klips ile elbise üzerine takılan parçadır. Kılıçlı olan mecidiye nişanları savaşta başarılı olan kişilere verilmiştir. Nişan ortasında kırmızı mine bordür üzerinde *Hamiyet, Sadakat ve Gayret* kelimeleri ve ayrıca nişanın çıkarılış tarihi *1268(1851)* bulunmaktadır. Padişahın tuğrası nişanın ortasındaki hafif bombeli altın bölümde bulunmaktadır¹⁸².

¹⁷⁸ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 68.

¹⁷⁹ Eralp, "Osmanlılarda Nişan ve Madalya", s. 1233.

¹⁸⁰ Özger, *Yozgatlı Devlet Adamları*, s. 68-69.

¹⁸¹ Edhem Eldem, *İftihar ve İmtiyaz (Osmanlı Nişan ve Madalyaları Tarihi)*, İstanbul 2004, s. 176.

¹⁸² Eralp, "Osmanlılarda Nişan ve Madalya", s. 684.

Bosna-Hersekli memurlardan Abdüllatif Efendi, Ahmed Hamdi Efendi, Eşref Efendi, Hasan Şevki Bey, Mahmud Hamdi Efendi, Mehmed Fuad Efendi, Mehmed Nabi Bey, Mehmed Tevfik Efendi, Osman Efendi, Osman Mazhar Bey, Osman Paşa, Salih Lütfi Efendi ve Süleyman Efendi Mecidi Nişanı'nı alarak ödüllendirilmişlerdir. Hasan Şevki Bey'e ait sicil kayıtlarında şu bilgilere ulaşılmaktadır. “*Mûmâileyhin vazife-i me'mûriyetini hüsn-i ifâ husûsunda ibrâz eylediği mesâi-i makbûleden nâşî bin üç yüz yirmi dört senesi Muharreminin on ikisinde İkinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânı ihsân buyurulduğu komisyonca ba'de'l-mutâlaa îade edilen berât-ı hümmâyûndan anlaşılmıştır.*”¹⁸³

3.3.3.2. Osmanlı Nişânı (Nişân-ı 'Âli-i Osmânî)

Sultan Abdülaziz, 9 Aralık 1861 yılında Osmanlı Nişânının ihdasına dair bir irade buyurmuştur. Bu nişânın, Mecidi Nişanı ile bazı farkları olmakla birlikte büyük benzerlikleri de bulunuyordu. Bu farklılardan biri Mecidî Nişânının beş rütbeli sistemi yerine üç rütbeli bir sistemin getirilmiş olmasıdır. Fakat daha sonra üç olan rütbe sayısı dörde çıkarılmıştır. Osmânî Nişânı için yayınlanan nizamnameye bakıldığında iki yenilik dikkat çekiyordu. Murassa nişanların sınırlanan nişan adetlerinin dışında tutulması ve Padişaha nişanı isteğine göre verme hakkının tanınmasıdır.¹⁸⁴

Nişân-ı osmânî dört dereceli olup sadece birinci ve ikinci derecelerinde şemse verilmiştir. Bu nişan aralarında motifler bulunan ve uçlarında da küçük kürecik bulunan yedi kollu yıldız şeklindedir. Kollarda ve orta bordürde yeşil kullanılmış, göbekte ise kırmızı mine kullanılmıştır. Göbekte yer alan kırmızı mine üzerinde “*el-müstenid'ü bi't-tevfikât el rabbaniye, melik-i devlet-i Osmaniye Abdülaziz Han*” yazısı ile nişanın arkasında “*Darphane-i Âmire*” damgası yer almaktadır. Nişân-ı Osmânî'nin birinci ve ikinci derecelerinin murassası bulunmaktadır¹⁸⁵.

Memurlardan Ahmed Hamdi Bey, Derviş Ali Efendi, Hasan Şevki Bey, İbrahim Hakkı Bey, Rıza Efendi ve Salih Lütfi Efendi yaptıkları başarılı işlerden dolayı bu nişan ile ödüllendirilmişlerdir. Ahmed Hamdi Bey'e ait kayıtlarda şu bilgiler yer almaktadır. “*Mûmâileyhe vezâif-i me'mûriyetini hüsn-i ifâ eylemekte*

¹⁸³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 13/475, s. 475.

¹⁸⁴ Eldem, *İftihar ve İmtiyaz*, s. 216.

¹⁸⁵ Eralp, “Osmanlılarda Nişan ve Madalya”, s. 684.

olmasından nâşî bin üç yüz on dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin on yedisinde dördüncü rütbeden Nişân-ı 'Âli-i Osmânî ihsân buyurulmuştur.”¹⁸⁶

3.3.3.3. Memurlara Yabancı Devletler Tarafından Verilen Nişanlar

Avrupa’da krallık ve şövalyelik nişanları yüzyıllardır kullanılmakla birlikte bazılarının geçmişi XI. yüzyıla ve Haçlı seferlerine katılmış olan tarikatlarla kadar gidebilmektedir. XIV. yüzyılda birçok laik krallık nişanları ihdas olunmuştu. Ancak bu nişanlar çoğunlukla asilzadelere özel olup, diğer kişilerin ödüllendirilmesinde pek kullanılmamaktaydı. Asaletten daha fazla liyakate dayalı “modern” nişanların oluşturulması daha geç tarihlerde gerçekleşmiştir. Bu olgu Fransa Kralı XIV. Louis’in 1693 yılında ihdas ettiği Saint Louis Nişanı ile başlatılmıştır¹⁸⁷.

İngiliz Dizbağı Nişanı gibi birkaç tek rütbeli nişan, Avusturya Liyakat Nişanı ve Brabant Yıldızı gibi on ya da on iki rütbeli nişanların dışında kalan birçok Avrupa nişanları üç, dört veya beş rütbeden meydana gelmekteydi. Beş rütbeli sistem en tanınmış nişanlardan Fransız *Legion d’honneur Nişanı*, Avusturya *Franz Joseph Nişanı*, İspanyol *Saint Ferdinand Nişanı* gibi bazı nişanlar tarafından uygulanmıştır. Bu nişanların rütbelerinde kullanılan unvanlar Hristiyan ve Şövalyelik geleneğine yakın olan *Büyük Haç*, *Büyük Zabit*, *kumandan*, *Zabit* veya *Şövalye* gibi terimlerden oluşmaktaydı. Avrupa nişanlarının asılmasında genellikle bir çelenk motifi veya bir taç kullanılmaktaydı¹⁸⁸.

Bosna-Hersekli memurlardan Mehmed Nabi Bey ve Salih Lütfi Efendi’ye Sırp hükümeti tarafından *Takova Nişanı* verilmiştir. Şerif Abdülkerim Sabit Bey ve Ahmed Fahri Efendi Rusya hükümeti tarafından *Saint İstanislas Nişanı* ile ödüllendirilmiştir. Mehmed Nabi Bey’e başarılı çalışmalarından dolayı Romanya Devleti tarafından *Korondi Romani Nişanı*, İspanya Hükümeti tarafından *İsabella Katolik Nişanı*, Fransa Devleti tarafından *Lejyon Dönor (Le’gion d’honneur) Nişanı* verilmiştir. *Şîr-i Hûrşîd*¹⁸⁹ Nişanı, İran Hükümeti tarafından Mehmed Nabi Bey, Mahmud Enver Efendi ve Şerif Abdülkerim Sabit Bey’e verilmiştir.

¹⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d, nr. 51/359, s. 359.

¹⁸⁷ Eldem, *İftihar ve İmtiyaz*, s. 54.

¹⁸⁸ Eldem, *İftihar ve İmtiyaz*, s. 179.

¹⁸⁹ **Şîr-i Hûrşîd:** Farsça’da aslan manasındaki “şîr” ve güneş anlamındaki “hûrşîd” sözcüklerinden oluşan “Şîr-i Hûrşîd”terkibi, bir gök cismi olan güneşin yanı sıra “aslan burcu” anlamıyla “şîri sipih” ve “şîri gerdûn”, aslan burcunda olması nedeniyle güneş anlamıyla şîr suvar tabirleri ışığında semavi

3.4. MEMURLARIN İŞLEDİKLERİ SUÇLAR VE ALMIŞ

OLDUKLARI CEZALAR

Osmanlı Devleti'nde klasik dönemde olduğu gibi Tanzimat ve sonrasında da memurlar başarılı işlerinden dolayı ödüllendirildiği gibi işlemiş oldukları suç ve hatalarından dolayı da cezalandırılmışlardır.

Memurlara yöneltilen suçlardan rüşvet, memura haklı ya da haksız bir işi yerine getirmesi için verilen para ve hediye anlamına gelmektedir. Rüşvet suçu doğrudan kamu düzenini sağlamakla görevli kişiler tarafından işlendiğinden, diğerlerinden daha tehlikelidir¹⁹⁰. Osmanlı Devleti'nde bazen açıkça alınıp verilmesine rağmen, rüşvetle her zaman mücadele edilmiştir. Bu nedenle olsa gerek makam sahibi kişilerden rüşvet alanlar, iş sahibi ile doğrudan görüşmeyip aracılar kullanmayı tercih etmişlerdir¹⁹¹.

Tanzimat dönemi ile memurların istihdamı, işledikleri suçlar ve buna karşılık alacakları cezalar konusunda düzenlemeler yapılmıştır. 3 Mayıs 1840 tarihinde yayımlanan kanun ile rüşvet suçunu işleyenler devlet memuriyetinden çıkarılacak ya da üç seneye kadar kürek cezasına çarptırılacaktır. 11 Aralık 1849 tarihinde ise memurların, Padişaha ve devlete sadakatle çalışacaklarına, rüşvet ve irtikâba izin vermeyeceklerine ve devlet malını koruyacaklarına dair yemin etmesi kuralı getirilmiştir. 23 Mayıs 1871 tarihinde memurların yargılanması konusundaki *Memurin Muhâkemesine Dair Nizâmname* ile Vilayet İdare Meclisleri, kaza ve livalar yargılama mahalli olarak tespit edilmiştir. İrade-i seniyye ile atananlar Şûrâ-yı Devlet'te yargılanırken, diğer memurlar İstanbul Vilayeti İdare Meclisi'nde yargılanacaklardı. Nizamnamenin en önemli noktalarından birisi de verilen hükümlere temyiz hakkının getirilmesidir.

Terfi, nakil veya azledilme gibi nedenlerden dolayı başka bir yerde göreve başlayan memurlar için eski görev yerlerinde zimmetlerine mal geçirmediklerini belirtmek için sicil kayıtlarında “*berâet-ı zimmeti yoktur*” denilmiştir. Görevini kötüye kullanma suçunu işleyen kişilere de rastlanmaktadır. Günümüzde olduğu gibi

bir birleşime işaret etmektedir. Hayrunnisa Turan, “Şir ü Hürşid Tasvirinin Kökeni ve İçeriğine Dair Düşünceler”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. X, Sayı: 51, 2017, s.445.

¹⁹⁰ Özger, *Yozgath Devlet Adamları*, s. 72-75.

¹⁹¹ Ahmet Mumcu, *Tarih İçindeki Genel Gelişimiyle Birlikte Osmanlı Devleti'nde Rüşvet*, İstanbul 2005 s. 115.

eskiden de işinde rehavet göstererek yapılan hizmetlerin aksamasına sebep olan memurlar olmuştur¹⁹².

Bosna-Hersekli memurlardan 34 kişi görevini kötüye kullanma, rüşvet, görevini iyi idare edememe, zimmetine mal geçirme ve görev yerini terk etme gibi suçlardan dolayı azl edilme, ihraç edilme ve açığa çıkarılma gibi yöntemlerle cezalandırılmışlardır. Görevini kötüye kullanma suçu ile itham edilen memurların oranı yaklaşık % 12'dir ve bu memurlar, Abdülhak Efendi, Ahmed Asım Efendi, Ahmed Raşid Efendi ve Mehmed Mecidi Efendi'dir. Rüşvet ile suçlanan memur Ahmed Hamza Efendi'dir. Görevini iyi idare edememekle suçlanan kişilerin oranı yaklaşık % 32'dir. Bu memurlar Ali Remzi Efendi, Aziz Zekai Bey, Halil Sıdkı Efendi, Hasan Kamil Bey, İbrahim Edhem Efendi, Mehmed Kemal Efendi, Mehmed Nuri Efendi, Rıdvanbeyzâde Süleyman Bey, Rıfat Rıza Bey, Ahmed Nuri Efendi ve Mehmed Ragıb Efendi'dir.

Zimmetine mal geçirme suçu ile suçlanan memurların oranı yaklaşık % 9 olup bu memurlar, Eyüb Kamil Efendi, Mehmed Mecidi Efendi ve Mehmed Vasfi Bey'dir. Görev yerini terk etme ya da görev yerine gitmeme gibi suçlarla itham olunan kişilerin oranı ise yaklaşık % 12'dir ve bu memurlar, Mehmed Nureddin Efendi, Pivovdik Arif Efendi, Ali Remzi Efendi ve Yusuf Ziya Efendi'dir.

Görevini kötüye kullanma suçu ile itham olunan Abdülhak Efendi'ye ait kayıtlarda “...mûmâileyhin ifâ-yı vazifede görülen rehavetiyle beraber muâmelât-ı icrâiyece yolsuz hareketinden ve imtidâd-ı me'mûriyeti hasebiyle yerli hükmüne girip tarafgirâne muâmele ve icrââtından nâşî hakkında umûmen hoşnutsuzluk gösterilmekte olduğundan bin üç yüz on üç senesi şehr-i Muharremü'l-harâmının on sekizinde (29 Haziran [1]311) azl edildiği...”¹⁹³ şeklinde bilgilere ulaşılmaktadır.

Görev yerini izinsiz olarak terk etme nedeni ile açığa çıkarıldığı anlaşılan Yusuf Ziya Efendi'ye ait sicil kaydında ise şu bilgiler yer almaktadır. “Bin üç yüz dokuz senesinde Ankara Vilâyeti Telgrafhânesi'ne mülâzemeten girip, üç yüz yirmi bir senesi Muharreminin yirmi beşinde (10 Nisan sene [1]319) iki yüz gurus ma'aşla Erzurum Vilâyeti Posta Mukayyidliği'ne ta'yîn kılınmışken vazife-i me'mûriyetini bilâ me'zûniyet terk eylesinden dolayı Rebî'ü'l-evvelinin beşinde (19 Mayıs sene

¹⁹² Özger, *Yozgath Devlet Adamları*, s. 72-81.

¹⁹³ *BOA. DH. SAİD. d.*, nr. 3/580, s. 580.

[1]319) açığı çıkarılmış ve üç yüz yirmi dört senesi Zi'l-hiccesinin on üçünde (15 Kânûn-i sâni sene [1]322) üç yüz gurus ma'aşla Beyrut Vilâyeti'nde Trablus-Şam İskelesi Telgraf ve Posta Merkezi Posta Me'mûrluğu'na bi't-ta'yîn tahlîfi icrâ kılınmıştır.”¹⁹⁴

Memurlara yöneltilen suçlamalardan sonra yapılan mahkeme sonucunda suçlu bulunan memurlar hakkında gerekli işlemler yapılmış ve suçsuz olduğu anlaşılanlar da görevlerinde bırakılmış veya başka bir merkezde işlerine devam etmişlerdir. Memurlara verilen cezalar caydırıcı etki yapmış ve böylece suçların azalmasında etkili olmuştur.

¹⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d, nr. 146/311, s. 311.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BOSNA-HERSEK DOĞUMLU MEMURLARIN BİYOGRAFİLERİ

4.1. BOSNA-HERSEKLİ MEMURLARIN BİYOGRAFİLERİ

Osmanlı Devleti'nde memur olarak çalışmış ve Sicill-i Ahvâl Defterlerinde kayıtlı bulunan 171 Bosna-Hesersekli memurdan, 140'ı Bosna doğumlu olup 31'i ise Hersek doğumludur. Bu kişiler devlet tarafından önemli görevlere getirilmişlerdir. Bosna-Hesersekli memurların eğitim durumlarının ve bildikleri yabancı dillerin de oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum çalışanların kültür düzeylerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

4.1.1. Abbas Efendi

Seyyid Ağa'nın mahdûmudur. Bin üç yüz dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1303) Bosna'da Trebin Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Mezkûr kasabada mukaddemât-ı ulûmu gördükten sonra Fâtih İbtidâi ve Rüşdî Mekteplerinden 19 Ağustos sene [1]315 ve 15 Ağustos sene [1]318 târîhli şahâdetnâme, Vefâ Mekteb-i İdâdî-i Mülkîyesi'nin müntehâ sınıfından tasdîknâme ve Dârü'l-fünûn-ı Osmânî Şu'besi'nden 'aliyyü'l-a'lâ dereceden 15 Temmuz sene [1]326 târîhli icâzetnâme almıştır. Ve medresede Fâtih ders-i 'âmlarından Bosnalı Mustafa Efendi'den, Celâle kadar ders gördüğü, Hırvatça ve Sırpça tekellüm ve kitâbet¹⁹⁵ ettiği ve Fransızcaya âşinâ olup Ermenice okuyup yazdığı tercüme-i hâlinde muharrerdir.

Bin üç yüz yirmi sekiz senesi Zi'l-ka'desinin üçünde (23 Teşrîn-i evvel sene [1]326) bin guruş ma'aşla ve Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrîn-i Adliye kararıyla Aydın Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn olunmuştur.

Zikr olunan me'mûriyete târîh-i ta'yîn ve mikdâr-ı ma'aşını mutazammın Adliye Nezâreti Sicill-i Me'mûrîn Müdüriyeti tarafından tercüme-i hâl varakası

¹⁹⁵ **Kitâbet:** Yazı yazma, bir maddeyi kaidelerine uygunşekilde kaleme alma, kâtiplik. Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, s. 601.

zîrine yazılan der-kenâr, makâm-ı nezâretten tasdîk olunmuş ve mezkûr şahâdetnâme ve icâzetnâme ve tasdîknâmelerle nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası İdâre-i Umûmîye'ce hıfz edilmiştir. 9 Zi'l-ka'de sene [1]329, Fî 19 Teşrîn-i evvel sene [1]327¹⁹⁶.

4.1.2. Abdullah Efend

Salihbeyzâde Mehmed Bey'in oğludur. Bin iki yüz seksen iki senesi Saferinin on yedisinde Bosna Vilâyeti'nde, Vişegrad Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz bir senesi Şevvâlinin beşinde on dokuz yaşında iken altı yüz guruş maktû' ücretle Mitroviçe¹⁹⁷ Kazâsı A'sâr Muvakkat Kol Muharrirliği'nde istihdâm olunmuş ve üç yüz iki senesi Zi'l-hiccesinin beşinde Tirgovişte Kazâsı A'sâr İdâresi'ne mülâzemetle, üç yüz üç senesi Şevvâlinin onunda iki yüz yirmi beş guruş ma'aşla Berane Bidâyet Mahkemesi Kâtib-i Sâniligi'ne ve üç yüz beş senesi Muharreminin yirmi dördünde iki yüz yetmiş guruş ma'aş ile Berane Kazâsı Sandık Eminliği'ne ta'yîn olunmuştur. Kazâ-ı mezkûr kâ'im-i makâmlığıyla Kosova Vilâyeti Vâliliği'nden yazılan mülâhazâta atfen, Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mûmâileyhin vazifesini hüsn-i ifâ etmekte olduğu beyân kılınmıştır. Fî 20 Zi'l-ka'de sene 1307 ve Fî 3 Haziran sene 1308.

Mûmâileyhin bin üç yüz yedi senesi Saferü'l-hayrîsinin on sekizinde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]305) inkızâsı müddetle infisâl eylediği ve şehir-i Rebî'ü'l-evvelinin on sekizinde (31 Teşrîn-i-evvel sene [1]305) ma'aşıyla Tirgovişte ve üç yüz dokuz senesi Rebî'ü'l-âhirinin on yedisinde (7 Teşrîn-i sâni sene [1]307) yine o ma'aşla Berane Kazâları Sandık Emânetlerine nakl olduğu ve mezkûr me'mûriyetlerden zimmet ve ilişiği olmadığı Kosova Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nin 13 Kânûn-i sâni sene [1]308 târîhli mazbatasına atf ile Mâliye Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nin 20 Şa'ban sene 1310 târîhli vuku'ât cetvelinde gösterilmiştir. Mûmâileyh bin üç yüz on bir senesi şehir-i Cemâziye'l-evvelinin dördünde (1 Teşrîn-i sâni sene 1309) ma'aş-ı hâlisiyle Tirgovişte Kazâsı Sandık Emâneti'ne nakl edilmiştir.

¹⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d, nr.183/42, s.42.

¹⁹⁷ **Mitroviçe:** 1580'de Yenipazar-Bosna Eyâleti'ne ve 1877'de Priştine-Kosova Vilâyeti'ne bağlı kazadır. Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adlari*, Ankara 2006, s. 371.

Mûmâileyh bin üç yüz on iki senesi şehr-i Muharremü'l-harâmının yirmi üçünde (14 Temmuz sene [1]310) iki yüz yetmiş guruş ma'aşla Berane Kazası Sandık Eminliği'ne nakl edildiği cihetle me'mûriyet-i sâbıkasından zimmet ve ilişiği olmadığı Kosova Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nin 16 Teşrîn-i evvel sene [1]311 târîhli mazbatasından anlaşıldığı, Mâliye Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nin 8 Cemâziye'l-evvel sene 1312 târîhli vuku'ât cetvelinde gösterilmiştir.

Mûmâileyhin müddet-i nizâmiyesinin inkızâsına mebnî bin üç yüz on dört senesi Saferinin on altısında (14 Temmuz sene [1]312) infisâl eylediği şu'be-i mezkûrenin 4 Haziran sene [1]313 târîhli vuku'ât cetvelinde gösterilmiştir. Mûmâileyhin kazâ-ı mezkûr Sandık Emâneti'nce muhâsebesi bi'r-rü'ye berâeti tahakkuk ettiği şu'be-i mezkûrenin 13 Teşrîn-i evvel sene [1]313 târîhli vuku'ât cetvelinde bildirilmiştir.¹⁹⁸

4.1.3. Abdullah Münib Bey

Bosna hânedânından Mustafa Bey'in oğludur. Bin iki yüz doksan iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [12]91) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde mündericidir. Karamürsel Mekteb-i Rüşdîyyesi'nde mukaddemât-ı ulûmu okuduktan sonra üç sene kadar Mekteb-i Mülkîyye-i Şâhâne'de tahsîl almış ise de şahâdetnâme alamamıştır. Türkçe ve Boşnakça ve Sırpça ve İslavca tekellüm ve kitâbet eder.

Bin üç yüz on bir senesi şehr-i Şevvâl-i şerîfinin sekizinde (6 Nisan sene [1]310) on dokuz yaşında iken mülâzemetle Bâbîâlî Tercüme Odası'na dâhil ve üç yüz on iki senesi şehr-i Ramazân-ı şerîfinin dokuzunda (23 Şubat sene [1]310) müceddeden kırk guruş ma'âşa nâil olmuştur. Divân-ı Hümâyûn Tercümânlığı'ndan tercüme-i hâlinin kayd sûreti tasdik olunmuştur. Şahâdetnâmesinin sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur. Fî 28 Cemâziye'l-evvel sene 1313, Fî 4 Teşrîn-i sâni sene 1311.

Mûmâileyhin ma'âşı bin üç yüz on üç senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi birinde (2 Teşrîn-i evvel sene [1]311) doksan guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyhin vezâif-i mevdûasını mukaddemâten ifâ eylemesine mebnî sene-i merkûme Şa'banü'l-muazzamının on beşinde Rütbe-i Râbia tevcih buyurulmuştur.

¹⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d. nr. 41/21, s.21.

Mûmâileyhe umûr-ı me'mûresini hüsn-i ifâda müşâhid olan ikdâm ve gayretine mebnî üç yüz on altı senesi Rebî'ü'l-âhirinin on sekizinde terfian Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulmuştur.

Mûmâileyhin ma'aşı üç yüz on yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinin on altısında (5 Teşrîn-i evvel sene [1]315) yüz otuz guruşa ve üç yüz on dokuz senesi Rebî'ü'l-âhirinin sekizinde (12 Temmuz sene [1]317) iki yüz otuz guruşa ve üç yüz yirmi bir senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmisinde (1 Ağustos sene [1]319) iki yüz altmış guruşa ve sene-i merkûme Şevvâlinin yirmi ikisinde (29 Kânûn-i evvel sene [1]319) üç yüz guruşa ve üç yüz yirmi iki senesi Zi'l-hiccesinin dördünde (27 Kânûn-i sâni sene [1]320) üç yüz yetmiş beş guruşa iblâğ edildiği, 7 Mayıs sene [1]322 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir¹⁹⁹.

4.1.4. Abdullah Sezai Efendi

Müteveffâ Hasan Sabri Efend'nin mahdûmudur. Bin iki yüz kırk dokuz senesi Rebî'ü'l-evvelinde Bosna'da Trebin Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyye ve muallim-i mahsûsdan birer mikdâr Arabî ve Fârisî okumuştur. Türkçe kitâbet eder.

Yetmiş bir senesi Cemâziye'l-evvelinde yirmi iki yaşında iken iki yüz elli guruş ma'aşla kasaba-ı mezkûre Mîrî Anbâr Eminliği'ne ta'yîn olunarak yetmiş üç senesi Zi'l-hiccesinde yüz elli guruş aylıkla Trebin Sandık Eminliği'yle, Nüfus Mukayyidliği'ne nakl edilmiş ve seksen iki senesi Cemâziye's-sânîyesine kadar ma'aşı bi't-tedric üç yüz guruşa bâliğ olduğu gibi uhdesine tapu me'mûriyeti dâhi ilâve olunmuş ve sene-i merkûme Recebinde dört yüz guruş ma'aşla kazâ-ı mezbûr Muhâsebe Başkitâbetine ve iki mâh sonra altı yüz guruş ma'aşla Mâl Müdürlüğüne nakl edilmiş, seksen sekiz senesi Rebî'ü'l-evvelinde bi'l-isti'fâ, sene-i merkûme Zi'l-ka'desinde dört yüz altmış beş guruş ma'aşla Hersek Rüsûmât İdâresi Başkâtibi ve seksen dokuz senesi Rebî'ü'l-evvelinde ma'aş-ı hâlisiyle Çarine nâm mahallin Rüsûmât İdâresi Me'mûru olup, doksan iki senesi Rebî'ü'l-evvelinde o ma'aşla sâniyen Hersek Rüsûmât İdâresi Başkitâbeti'ne nakl ve sene-i merkûme şehr-i Ramazânında ma'aşıyla idâre-i mezbûreyi mülhak Aynele İskelesi Rüsûmât Başkitâbeti'ne tahvîl ve doksan üç senesi Rebî'ü'l-âhirinde beş yüz guruş aylıkla

¹⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d. nr. 60/493, s.493

Liyoboşka Rüsûmât İdâresi Duhân Me'mûrluğu'na ve sene-i merkûme Cemâziye's-sânîyesinde bi'l-isti'fâ, doksan dört senesi Zi'l-hiccesinde üç yüz seksen guruş ma'aşla Trebin Duhân Me'mûrluğu'na ta'yîn ve doksan beş senesi Zi'l-ka'desinde mes'ele-i zâile hasebiyle bi't-tabî' infikâk ile doksan yedi senesi Zi'l-ka'desinde bin beş yüz guruş âidât ile Karahisar-ı Sahib Sancağı Ser-tahsîldârlığı'na me'mûr ve doksan sekiz senesi Şevvâlinde me'mûriyetinin lağvıyla bi'l-infisâl doksan dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinde altı yüz guruş ma'aşla İskenderun Rüsûmât Nezâreti'ne tabî' Karataş Rüsûmât Me'mûriyeti'ne ta'yîn ve bin üç yüz üç senesi Saferinde bi'l-infisâl yine o ayda ol-mikdâr ma'aşla Bartın Rüsûmât İdâresi'ne me'mûr olmuş ve üç yüz dört senesi Cemâziye's-sânîyesinde ma'aşıyla Kartal Rüsûmât Me'mûrluğu'na tahvîl-i me'mûriyet etmiştir.

Mûmâileyhin Karataş Rüsûmât Me'mûriyeti'nden isti'fâsı mahall-i havasıyla imtizâc edememesinden ileri geldiğini ve bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığını mübeyyin Mersin Rüsûmât Müdüriyeti'nden yedinde bulunan 18 Teşrîn-i sâni sene [1]306 târihli şahâdetnâmesinde musaddak sûreti merbûttur. Der-sâdet mülhakâtı Rüsûmât Nezâreti'nin mülâhazasına atf ile Rüsûmât Emânet-i Celîlesi'nden mûmâileyhin hizmetini ifâya kifâyeti tasdik olunmuştur. Fî 22 Zi'l-hicce sene 1309 ve Fî 4 Temmuz sene 1308. Mûmâileyh bin üç yüz on senesi şehr-i Recebü'l-ferdînin on üçünde (19 Kânûn-i sâni sene [1]308) üç yüz yirmi guruş ma'aş ile nezâret-i mezkûreye mülhak Arnavutköy Rüsûmât Me'mûriyeti'ne nakl edilmiş, işe ma'zeret serd etmesine mebnî şehr-i Şa'ban-ı şerîfinin üçünde (8 Şubat sene [1]308) me'mûriyetinde ifâ edilmiştir. Mûmâileyh bin üç yüz on bir senesi Cemâziye'l-âhiresinin yedisinde (4 Kânûn-i evvel sene [1]309) isti'fâen infisâl eylemiştir²⁰⁰.

4.1.5. Abdullah Sıdkı Efendi

Asâkir Şâhâne Binbaşılığı'ndan mütekâid müteveffâ Bayram Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen üç sene-i hicriyesinde (1283 sene-i mâliye) Bosna dâhilinde Mostar Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûmu ve Üsküdar Toptaşı Mekteb-i Rüşdî-i Askerîyesi'nde müretteb dürûsu kırâatle şahâdetnâme almış ise de kazâen muhterik olduğu ve Türkçe okuyup yazdığı ve Boşnakça ve

²⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d, nr. 38/295, s.295.

Arnavutça ve Rumca ve Bulgarca tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında mezkûrdur.

Bin üç yüz iki senesi Zi'l-ka'desinin dokuzunda (8 Ağustos sene [1]301) gönüllü olarak silk-i celil askerîye dâhil ve üç yüz sekiz senesi Şevvâli selhinde (26 Mayıs sene [1]307) bâ irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî Mülâzim-i Sânîlik Rütbesi'ne nâil olmuş ise de vuku'-ı isti'fâsına binâen üç yüz on altı senesi Recebinin yedisinde (10 Teşrîn-i sâni sene [1]314) ihrâc edilmiş ve bin üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-âhiresinin altısında (27 Ağustos sene [1]318) iki yüz gurusu ma'aşla Midilli Sancağı'na tabi' Yere Nâhiyesi Mâl Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuştur. Livâ-i mezkûr muhâsebeciliğiyle, mutasarrıflığından ve Cezayir-i Bahr-i Sefid Vilâyeti Defterdârlığı'ndan yazılan mülâhazalara atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden vazifesini ifâyâ muktedir olduğu beyân kılınmıştır.

Nüfus ve ihrâc tezkereleri ve zikr olunan Mülâzim-i Sânîliğe ta'yînine dâir olan buyuruldu sûret-i musaddakasıyla kitâbet-i mezkûreye târîh-i ta'yîn ve mikdâr-ı ma'aşını ve emr-i tahlîfinin icrâsı vilâyet-i müşârünileyhâ defterdârlığına tebliğ edildiğini mutazammın Muhâsebe-i Umûmîye-i Mâliye'nin 16 Kânûn-i evvel sene [1]319 târîhli ilm-ü haberi aslı tercüme-i hâl varakasıyla şu'bece mahfûzdur. Fî 4 Rebî'ü'l-âhir sene 1324 ve Fî 15 Mayıs sene [1]322. Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi beş senesi Rebî'ü'l-evveli guresinde (1 Nisan sene [1]323) ma'aş-ı hâlisiyle ve becâyış sûretiyle Ayasu Nâhiyesi Mâl Kitâbeti'ne nakl edildiği Mâliye Sicill Şu'besi'nin 30 Mart sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasıyla bildirilmiştir²⁰¹.

4.1.6. Abdülhak Efendi

İdrisizâde İbrahim Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz elli sekiz sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd eylemiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûmu ba'de't-tahsîl Fâtih Câmî-i şerîfinde Mantığa kadar Arabî ve biraz Fârisî okumuştur. Arap ve Sırp ve Bulgar lisânlarına âşinâdır. Türkçe kitâbet eder.

Bin iki yüz yetmiş dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin dokuzunda yirmi bir yaşında olduğu halde Rumeli Kazaskerliği Mahfîl-i Şeri'yyât Kalemi'ne mülâzemetle duhûl ederek seksen dört senesi başında Rumeli Kazaskerliği Dâiresinde zımmî Hâsılât-ı Kalemiye ile Vekâyi' Kitâbeti Odası'na nakl olunup

²⁰¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 119/473, s. 473.

sene-i mezbûre Şevvâlinin on dokuzunda Edirne Rûûsuna nâil olmuş ve seksen altı senesi evâhirinde Der-saâdet Ticâret Mahkemesi A'zâ Mülâzımlığı'na tahvîl-i me'mûriyetle o sırada Bâbîâlf'de güşâd bulunan Divân-ı Ahkâm-ı Adliye-i Kavânîn Dershânesi'ne müdâvemet etmiş ve seksen sekiz senesi Saferinde bin guruş iblâğıyla Ticâret Mahkemesi A'zâlığı'na me'mûr olup doksan senesi evâilinde iki bin guruş ma'aşla Kayseri'ye ve doksan iki senesi Saferinde bin beş yüz guruş ma'aşla Yozgat Ticâret Mahkemeleri Riyâsetlerine tahvîl-i me'mûriyet ve doksan üç senesi şehir-i Ramazân-ı şerîfnde iki bin beş yüz guruş ma'aş ile tekrar Kayseri Ticâret Mahkemesi Riyâseti'ne ric'at edip doksan beş senesi Cemâziye'l-evvelinde iki bin guruş ma'aşla Sivas Ticâret ve doksan sekiz senesi Zi'l-ka'desinde üç bin beş yüz guruş ma'aşla el-yevm bulunduğu Adana Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Riyâset-i Evvelisi'ne ta'yîn olunmuştur. Bulduğu me'mûriyetlerden nakl ve tahvîl sûretleriyle infikâk ederek umûr-ı me'mûresinden dolayı müttehem olmamış ve taht-ı muhâkemeye alınmamıştır.

Adana Vilâyeti Adliye Müfettişi İzzetlû Tevfik Bey'in yazdığı mütâlaada efendi mûmâileyh ticâret riyâsetlerinde bulunarak hâsıl ettiği tecrübe ve meleke ile tatbîk-i kavânînde ve ifâ-yı me'mûriyette kifâyeti anlaşılmiş ve kendisi evvelden mûmâileyhin bulunduğu ve kendisinin Adana'ya me'mûriyeti biraz müddet olduğu cihetle ahlâkça tecrübe edememiştir, denilip vilâyet-i müşârünileyhâ Vâlisi Devletlû Abidin Paşa Hazretleri tarafından derç olunan mülâhazada teftîş-i me'mûriyet husûsâsıyla Sivas'ta bulunduğu sırada mûmâileyh, Sivas Ticâret Mahkemesi Reisi olmak cihetiyle mûmâileyhin hüsn-i hâlini işitmiş olduğu gibi Adanaca da vazifesinde meşgûl bulunduğu tasdik olunur ve Adliye Nâzırı Devletlû Asım Paşa Hazretlerinin yazdığı mülâhazada vilâyetin iş bu şahâdeti tasdik kılınır, denilmiştir. Fî 9 Ramazân sene [1]300 ve Fî 2 Temmuz sene [1]299.

Mûmâileyh Abdülhak Efendi bin üç yüz iki senesi Rebî'ü'l-evvelinin on dördünde vâki' bin üç yüz senesi Kânûn-i evvelinin yirmisinde yine üç bin beş yüz guruş ma'aş ile Edirne Vilâyeti Bidâyet Mahkemesi Riyâset-i Evvelisi'ne nakl olunmuştur. Efendi mûmâileyh uhdesine bin üç yüz beş senesi Muharreminin on beşinde İzmir paye-i mücerredi tevcîh buyurularak sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin yirmi sekizinde Yanya Vilâyeti Bidâyet Mahkemesi Riyâset-i Evvelisi'ne nakl-i me'mûriyet eylemiştir. Efendi mûmâileyhin me'mûriyeti bin üç yüz altı senesi

Rebî'ü'l-evvelinin ikisinde ma'aş-ı hâlisi ve becâyış sûreti ile Manastır Vilâyeti Bidâyet Mahkemesi Riyâset-i Evvelisi'ne tahvîl buyurulmuştur.

Manastır Vilâyeti hey'et-i tahkîkâsı zarfında icrâ kılınan tahkîkât-ı hâvî lâyiha mündericâtına nazaran mûmâileyhin ifâ-yı vazifede görülen rehâvetiyle beraber muâmelât-ı icrâiyece yolsuz hareketinden ve imtidâd-ı me'mûriyeti hasebiyle yerli hükmüne girip tarafgîrâne muâmele ve icrââtından nâşî hakkında umûmen hoşnutsuzluk gösterilmekte olduğundan bin üç yüz on üç senesi şehr-i Muharremü'l-harâmının on sekizinde (29 Haziran sene [1]311) azl edildiği Adliye Nezâret-i Celîlesi Sicill-i Ahvâl Müdüriyeti'nin 18 Cemâziye'l-âhire sene [1]313 târîhli mazbatasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ol bâbda ki müdâfaanâmesi Encümen-i İntihâb-ı Adliyece lede't-tedkîk şimdîye kadar hakkında şikâyet vukû' bulmaksızın ifâ-yı vazifede bulunmuş olduğu gibi makâm-ı nezâretten tahsînnâmesiyle de hizmeti takdîr edilmiş olması ehliyetini müeyyed bulunduğundan cevâz-ı istihdâmına karar verildiği, müdüriyet-i mezkûrenin 3 Receb sene [1]313 târîhli müzekkiresinde gösterilmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz on üç Şevvâlinin dokuzunda (12 Mart sene [1]313) bin yüz altmış altı guruş ma'zûliyyet ma'aş-ı tahsîsâtı bildirilmiştir²⁰².

4.1.7. Abdülhalim Efendi

Müteveffâ Salih Ağa'nın oğludur. Hasan Mekkî Bey demekle müteârifdir. Bin iki yüz doksan bir sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1290) Hersek Sancağı'nda Mostar Kasabası'nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Seniçe Sıbyân Mektebi'nde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve mekteb-i rüşdîsinde tahsîl-i müretteb-i fûnûnu kırâatle sınıfından üçüncü olarak gurre Muharrem sene [1]311 târîhinde şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz on senesi Zi'l-hiccesinin yirmi beşinde (28 Haziran sene[1]309) on dokuz yaşında iken Yenipazar Sancağı Tahrîrât Kalemi'ne mülâzemetle²⁰³, bin üç yüz on üç senesi Rebî'ü'l-âhirinin ikisinde (Fî 9 Teşrîn-i evvel sene [1]311) yüz guruş ma'aş ile livâ-i mezkûr Vergi Kalemi Defterciliği'ne ta'yîn olmuştur. Livâ-i

²⁰² BOA. DH. SAİD. d, nr. 3/580, s.580.

²⁰³ Mülâzemet: Bir memuriyete geçmek üzere bir daireye maaşsız devam ve hizmet etme. Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul 1978, s.1399.

mezkûr Vergi Me'mûrluğu'yla, mutasarrıflığından ve Kosova Vilâyeti Defterdârlığı'yla ma'a Tahrîr-Vergi İdâre-i Umûmîyesi Müdüriyeti'nden yazılan mülâhazâta atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden deftercilik vazifesini ifâya kifâyeti beyân kılınmıştır. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi ile mekteb şahâdetnâmesinin musaddak sûretleri ve defterciliğe tarih-i ta'yîniyle mikdâr-ı ma'aşını hâvî idâre-i mezkûrenin 28 Temmuz sene [1]312 târîhli müzekkiresi aslı tercüme-i hâl zeyliyle mahfûzdur. 18 Receb sene [1]316, Fî 16 Teşrîn-i sâni sene [1]314. Mûmâileyhin ma'âş bin üç yüz on dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin on dokuzunda (21 Ağustos sene [1]317) dokuz yüz elli guruşa iblâğ edildiği mezkûr şu'benin Fî 29 Eylül sene [1]317 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz on yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinin sekizinde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]315) iki yüz yetmiş guruş ma'âşla Kolaşın Kazâsı Sandık Emâneti'ne nakl edildiği Muhâsebe-i Umûmîye-i Mâliye'nin 12 Eylül sene [1]313 târîhli ilm-ü haberinden anlaşıldığı Mâliye Sicill Şu'besi'nin Teşrîn-i evvel sene [1]316 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir²⁰⁴.

4.1.8. Abdüllatif Efendi

Nüvvâbdan Lütfullah Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz elli altı sene-i hicriyesinde (1256 sene-i mâliye) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mahall-i mezbûrda Hâcî Tahir Efendi Medresesi'nde ve ba'de Fâtih Câmî-i şerîfinde tahsîl-i ulûm-ı âliye etmiş ve mekteb-i nüvvâbda ikmâl-i tahsîl ile sınıf-ı râbiden 19 Şevvâl sene 1285 târîhli ve 213 numaralı tezkereyi almış ve 21 Şevvâl sene 1309 târîhli ve 284 numaralı karar üzerine sınıf-ı sâlîse terfî' edilmiştir. Türkçe kitâbet eder.

Bin iki yüz yetmiş altı senesi Saferü'l-hayrîsinin yirmi üçünde (9 Eylül sene 1275) âidâtla Bosna Vilâyeti Mahkeme-i Şer'îyyesi Kitâbeti'ne bi't-ta'yîn seksen altı senesi Cemâziye'l-âhiresi guresinden (27 Ağustos sene 1285) seksen sekiz senesi Şevvâlinin on beşine değin (15 Kânûn-i evvel sene 1287) bin beş yüz yetmiş guruş ma'âş ile Yenice-i Vardar ve sene-i merkûme Zi'l-ka'desi guresinden (30 Kânûn-i evvel sene 1287) Zi'l-hiccesinin on beşine kadar (18 Kânûn-i sâni sene 1287) bin sekiz yüz guruş ma'âş ile Ksendire Kazâları niyâbetlerinde ifâ-yı hizmetle târîh-i

²⁰⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 79/419, s.419.

mezkûrda yine bin sekiz yüz guruş ma‘aş ile Tırhala niyâbetine nakl edilmiş ise de doksan senesi şehr-i Şa‘banü’l-muazzamının on beşinde (5 Eylül sene 1289) azl edilip, doksan bir senesi Muharremü’l-harâmının yirmi dokuzundan (5 Mart sene 1290) doksan üç senesi Muharremü’l-harâmının yirmi dokuzuna değin (12 Şubat sene 1291) yine bin sekiz yüz guruş ma‘aş ile Bozcaada ve sene-i mezkûre Saferü’l-hayrîsinin on beşinden (28 Şubat sene 1291) doksan beş senesi Saferü’l-hayrîsinin on beşine kadar (6 Şubat sene 1293) mikdâr-ı mezkûr ma‘aş ile Bafva ve şehr-i Şa‘ban-ı şerîfi guresinden (19 Temmuz sene 1294) doksan yedi senesi Zi’l-ka‘desi guresine kadar (23 Eylül sene 1296) iki bin iki yüz elli guruş ma‘aş ile Preşova ve doksan sekiz senesi Zi’l-ka‘desi guresinden (12 Eylül sene 1297) bin üç yüz senesi Cemâziye’l-âhiresi guresine değin (28 Mart sene 1299) bin iki yüz elli guruş ma‘aş ile sâniyen Yenice-i Vardar niyâbetlerinde istihdâm ile mezbûr niyâbetten infisâlından sonra da‘va vekâletiyle Yenice-i Vardar’da ikâmet etmiş ise de bazı tezvîrâta kalkıştığından bahsle âher bir mahalle naklî mûmâileyhin selefi ile ahâliden bazıları tarafından istirhâm olunması üzerine keyfîyet vilâyetinden bi’l-isti‘lâm alınan cevâbda silk-i niyâbete tâlib olduğı ve mahall-i mezkûrdan infikâk eylediğı gösterilmiş ve üç yüz beş senesi Saferü’l-hayrî guresinden (7 Teşrîn-i evvel sene 1303) bin iki yüz guruş ma‘aş ile Milas Kazâsı niyâbetine me‘mûr ve üç yüz altı senesi Muharremü’l-harâmı guresinde (26 Ağustos sene 1304) bin iki yüz elli guruş ma‘aş ile Ohri Kazâsı niyâbetine muntâkil ve üç yüz yedi senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin beşinde (17 Teşrîn-i sâni sene 1305) isti‘fâen munfasıl olup bin iki yüz doksan üç senesi Rebî‘ü’l-evvelinin on üçünde bâ sıhhat Bursa Müderrisliği’ne ve doksan dokuz senesi Rebî‘ü’l-evvelinin ikisinde Beşinci Rütbe-i Mecîdî Nişân-ı Zîşânı’na nâil olmuştur.

Selanik Mahkeme-i Şer‘iyyesi’nden yazılan mülâhazada, tercüme-i hâl varakası mündericâtı evrâk-ı resmiyyeye mutâbıktır, denilmiştir. Bosna Vilâyeti Mahkeme-i Şer‘iyyesi Kitâbeti’ne târîh-i me‘mûriyeti bir kıt‘a mürâsele-i şer‘iyyeye ve Yenice-i Vardar ve Ksendire ve Tırhala ve Bozcaada ve Bafva, Preşova ve sâniyen Yenice-i Vardar ve Milas ve Ohri niyâbetlerinde müddet-i istihdâmıyla kemiyet-i maâşâtı ve Tırhala ve Ohri’den esbâb-ı infisâli ve sâniyen bulunduğu Yenice-i Vardar niyâbetlerinden sonra hakkındaki şikâyetin sebebi Meclis-i İntihâb-ı Hükâm’üş Şer‘i’den tercüme-i hâl varakası zahrîne yazılan 14 Zi’l-hicce sene 1313 târîhli şerhin tatbîk edilmesi ve zikr olunan Bozcaada ve Bafva ve iki defa Yenice ve

Milas ve Ohri ve Tırhala Kazâları niyâbetlerinden berâet-i zimmetine dâir mezkûr kazâlar İdâre Meclisleriyle, Yenice ve Milas ve Manastır Hey'et-i Adliyesi'nin 3 Zi'l-ka'de sene 1288 ve gurre Şa'ban sene 1290 ve 29 Muharrem sene 1293 ve 15 Safer sene 1295 ve 29 Şevvâl sene 1297 ve 4 Cemâziye'l-âhire sene 1300 ve 4 Cemâziye'l-âhire sene m[inhu] ve 21 Zi'l-hicce sene 1305 ve 6 Muharrem sene 1306 ve 16 Teşrîn-i sâni sene 1305 ve 10 Kânûn-i evvel sene 1305 ve 19 Kânûn-i evvel sene m[inhu] târihli mazbatalarıyla Rütbe-i Âliye Rûûs-ı Hümâyûnu ve Beşinci Rütbe Mecîdî Nişân-ı Berât-ı Âlisi'nin ve nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle Meclis-i İntihâb-ı Hükâmü'ş Şer'î'den i'tâ kılınan sınıf-ı râbia ve sâlis tezkerelerinin Selanik Mahkeme-i Şer'îyesi'nden musaddak sûretleri varakasıyla hıfz edilmiştir. Fî 5 Zi'l-ka'de sene 1314, 26 Mart sene 1313²⁰⁵.

4.1.9. Abdüllatif Mazhar Efendi

Erkân-ı Harbiye Mîralâylarından müteveffâ Tevfik Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz doksan senesi Muharreminde Bosna'da tevellüd etmiştir. Sıbyân ve rüşdiyye mekteplerinde bir müddet tahsilde bulunmuştur. Fransa'da tahsîli zımnında Lisân Mektebi'ne devam etmiştir.

Bin üç yüz beş senesi Şevvâlinin on sekizinde on beş yaşında mülâzemetle Defter-i Hâkânî Nezâreti Muhâsebe Kalemi'ne dâhil olarak üç yüz yedi senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi birinde tahsîs olunan yirmi beş guruş ma'aş, sene-i merkûme şehir-i Ramazânının yirmi üçünde kırk guruşa iblâğ olunmuştur. Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlesi'nden muharrer mütâlaada muhâsebeciliğin mülâhazasına atf ile mûmâileyhin devamı tasdik olunmuştur. Fî 25 Rebî'ü'l-âhir sene 1312 ve Fî 12 Teşrîn-i evvel sene 1310.

Mûmâileyh bin üç yüz dokuz senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi ikisinde (11 Kânûn-i sâni sene 1307) yüz elli guruş ma'aşla nezâret-i müşârünileyhâ Mukâbele Kalemine nakl ve ma'aşı şehir-i Ramazân-ı şerîfinin on altısında (1 Nisan sene 1308) iki yüz guruşa ve Zi'l-ka'desinin on sekizinde (1 Haziran sene 1308) iki yüz on guruşa ve üç yüz on senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi yedisinde (5 Kânûn-i evvel sene 1308) iki yüz otuz guruşa iblâğ edilmiştir.

²⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 72/421, s. 421.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on bir senesi Zi‘l-hiccesinin dokuzunda (1 Haziran sene [1]310) iki yüz kırk guruşa ve üç yüz on üç senesi Rebî‘ü‘l-evvelinin üçünde (12 Ağustos sene [1]311) iki yüz yetmiş beş guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on dört senesi Rebî‘ü‘l-evveli guresinde (29 Temmuz sene [1]312) iki yüz seksen dokuz guruşa iblâğ edildiği Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlesi Sicill Şu‘besi’nin 6 Mayıs sene [1]317 târîhli vuku‘ât cetvelinde gösterilmiştir. Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on yedi senesi Şa‘banının beşinde (26 Teşrîn-i sâni sene [1]315) üç yüz yirmi guruşa iblâğ edildiği şu‘be-i merkûmenin 10 Nisan sene [1]316 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz yirmi senesi Şa‘banının on üçünde (1 Teşrîn-i sâni sene [1]318) dört yüz yetmiş guruşa bi‘l-iblâğ mezkûr Şu‘be Başkâtib Muâvinliği’ne nakl ve hüsn-i hizmetini cihetle üç yüz yirmi dört senesi Şa‘banının yedisinde uhdesine Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurularak, ma‘aş-ı mezbûr şehr-i Ramazânının dördünde (9 Teşrîn-i evvel sene [1]322) beş yüz guruşa iblâğ edildiği 25 Şubat sene [1]322 târîhli vuku‘ât pusulasında beyân kılınmıştır.

Mûmâileyhin ma‘aşı 21 Nisan sene [1]323 târîhinde beş yüz elli guruşa ve 17 Şubat sene [1]323 târîhinde altı yüz elli guruşa iblâğ ve kısmî mezkûr başkitâbetine ve 15 Teşrîn-i sâni sene [1]324 târîhinde yedi yüz guruşa iblâğ ve 22 Mart sene [1]325 târîhinde ma‘aş-ı hâlisiyle İstatistik Kalemî Başkâtibeti’ne nakl edildiği Defter-i Hâkânî Encümeni’nden imtihânı bi‘l-icrâ Dördüncü Sınıf Defter-i Hâkânî Me‘mûriyeti’ne ehliyeti tahakkuk etmesine mebnî istihsâl eylediği 17 Receb sene [1]327 târîhinde intihâbının görülüp iâde kılındığı ve 23 Temmuz sene [1]325 târîhinde bin dört yüz guruş ma‘aşla birinci sınıftan Midilli Sancağı Defter-i Hâkânî Me‘mûriyeti’ne nakl olunarak 29 Temmuz sene [1]325 târîhinde işe mübâşeret eylediği ve mahallince icrâ kılınan tensîkâtta 5 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhinde me‘mûriyetinde ifâ ve 17 Mayıs sene [1]326 târîhinde bin beş yüz guruş ma‘aşla Cezayir-i Bahr-ı Sefid Vilâyeti Defter-i Hâkânî Müdüriyeti’ne terfî ile 9 Haziran sene [1]326 târîhinde işe mübâşeret eylediği ve 13 Haziran sene [1]326 târîhinde iki bin guruş ma‘aşla Sivas Vilâyeti Defter-i Hâkânî Müdüriyeti’ne becâyîş-i me‘mûriyeti icrâ edildiği ve 29 Temmuz sene [1]325 târîhinden 7 Haziran sene [1]326 târîhine kadar Midilli Sancağı Defter-i Hâkânî Me‘mûriyeti’nde ve 9 Haziran sene [1]326 târîhinden i‘tibâren üç gün müddet Cezayir-i Bahr-ı Sefid Vilâyeti Defter-i Hâkânî Müdüriyeti’nde ve dokuz günde vekâletinde bulunarak tapu

hâsılâtıyla sâireden zimmet ve ilişiği olmadığı ve 29 Temmuz sene [1]326 târîhinde Sivas'ta işe mübâşeret eylediği ve 28 Haziran sene [1]327 târîhinde ma'aş-ı hâlisiyle Kosova Vilâyeti Defter-i Hâkânî Müdüriyeti'ne nakl edilip, 13 Ağustos sene [1]327 târîhinde işe mübâşeret eylediği ve 29 Temmuz sene [1]326 târîhinden gaye-i Haziran sene [1]327 târîhine kadar Sivas Vilâyeti Defter-i Hâkânî Müdüriyeti'nde bulunarak bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığı ve mühr-i zâtisi ile memhûr i'tâ eylediği tercüme-i hâl varakasında 1290 senesinde Bosna'da tevellüd eylediğini beyân ettiği halde 25 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhli nüfûs tezkere-i osmânîye sûretinde dâhi târîh-i mezkûrda Der-saâdette tevellüd eylediği ve ahîren ibrâz eylediği 2 Şubat sene [1]327 târîhli Kosova Vilâyeti'nce musahhah nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûretinde ve 1285 senesinde Der-saâdette tevellüd eylediği gösterilmekle ol vechle tezyîl kılındığı Defter-i Hâkânî Sicill Şu'besi'nin 1 Teşrîn-i evvel sene [1]328 târîhli tezkere-i cevâbiyesiyle 10 Eylül sene [1]328 târîhli vuku'ât pusulasından anlaşılmıştır. Fî 3 Kânûn-i evvel sene [1]328.

Mûmâileyhin Kosova Vilâyeti Defter-i Hâkânî Müdüriyeti'ne bidâyet-i ta'yîninde târîh-i me'mûriyeti olan 1 Ağustos sene [1]328 târîhine kadar zaman-ı evrâkına âid olan cedâvil-i şehriyeyi tamamen gönderdiği muhâsebe der-kenârında gösterilmesine ve zaman-ı me'mûriyeti muhâsebesi bi'r-rü'ye zimmet ve ilişiği bulunmadığı anlaşılmış ise de istilâ vuku'una mebnî Meclis-i İdârece tasdîk ettirilemediği, vekili Priştine Me'mûru Ahmed Efendi'nin der-kenârında beyân ve tasdîk kılınmasına nazaran ol-vechle tezyîl-i keyfiyet olunması ancak emânetin 4 Mayıs sene [1]329 târîhli der-kenârında gösterildiği şu'be-i mezkûrenin 18 Teşrîn-i sâni sene [1]329 târîhli vuku'ât pusulasından anlaşılmıştır. Fî 2 Kânûn-i evvel sene [1]329²⁰⁶.

4.1.10. Abdüsselam Efendi

İmamzâde Hacı Abdullah Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş bir senesi Recebinin onunda Bosna'da tevellüd eylemiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûmu ba'de't-tahsîl İzhâra kadar Arabî ve biraz Fıkıh okumuştur.

Bin iki yüz seksen dokuz senesinde on sekiz yaşında olduğu halde mülâzemetle Yenivaroş Kazâsı Bidâyet Mahkemesi'ne duhûl ile doksan altı senesi

²⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d, nr. 51/211, s.211.

şehir-i Şevvâlinin yirmi altısında üç yüz guruş ma‘aşla el-yevm müstahdem olduğu mahkeme-i mezkûre Müstantik Muâvinliğine me’ûr olmuştur.

Me’ûriyetinden infisâl etmemiş ve umûr-ı me’ûresinden dolayı muhâkeme görmemiştir. Yenivaroş Nâibi ve Bidâyet Mahkemesi Reisi Mustafa Efendi tarafından yazılan mülâhazada iş bu varaka mündericâtı mukârin-i sıhhat olup mûmâileyh erbâb-ı isti‘dâd ve liyâkatından ve Kosova Vilâyeti Vâlisi ile Manastır Adliye Müfettişi mûmâileyhin liyâkatı mahkeme reisinin tasdikinden anlaşılmıştır. Ve Adliye Nezâret-i Celfesi’nden dâhi iş bu mülâhaza musaddaktır, denilmiştir. Fî 24 Saferü’l-hayr sene 1303 ve Fî 20 Teşrîn-i sâni sene 1301²⁰⁷.

4.1.11. Ahmed Efendi

Mustafa Ağa’nın oğludur. Bin iki yüz elli iki senesi Muharreminin on ikinci gecesi Bosna’ya tabi‘ Mostar Kasabası’nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde Akâide dâir bazı resâil ve medresede Sarf ve Nahiv okumuştur. Türkçe okuryazar. Arnavutça ve Boşnakça ve Bulgarca tekellüm eder.

Yirmi iki yaşında olduğu halde yetmiş dört sene-i hicriyesinde üç yüz guruş ma‘aşla Boşka Kazâsı Sandık Emâneti’ne girip yetmiş bir senesinde iki yüz elli guruş ma‘aşla kazâ-ı mezkûr A‘şâr Anbârı Emâneti’ne ve müddet-i nizâmiyesinin inkizâsına mebnî seksen senesi Rebî‘ü’l-evvelinin beşinci gününden i‘tibâren üç yüz guruş ma‘aşla Mostar Kazâsı Müskirât-ı Resm-i Mîrî Tahsildârlığı’na ta‘yîn ve üç ay on gün istihdâm olunduktan sonra me’ûrin-i mezkûre lağv edilmiş ve seksen bir sene-i hicriyesi ibtidâsında beheri mürûr tezkeresinden iki guruş âidât almak üzere yüz elli guruş ma‘aş ile Hersek Sancağı dâhilinde Bileke²⁰⁸ Kazâsı Nüfûs Mukayyidliği’ne me’ûriyetle on sekiz mâh istihdâm olunmuş ve seksen üç senesinde yüz doksan guruş ma‘aşla Mostar Sancağı dâhilinde Foça Rüsûmât Me’ûriyeti’ne ta‘yîn olunarak seksen yedi senesi Rebî‘ü’l-evvelinin yirminci günü isti‘fâ ile seksen bir senesi Rebî‘ü’l-âhiri ibtidâsında yüz elli guruş ma‘aşla Trebin Kazâsı Rüsûmât Me’ûriyeti’ne ve seksen dokuz senesi Rebî‘ü’l-âhirin on ikinci günü yüz doksan guruş ma‘aşla Nikşik Rüsûmât Me’ûriyeti’ne ve doksan dört senesi Cemâziye’l-evvelinin yirminci günü üç yüz elli guruş ma‘aş ile muvakkaten

²⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d, nr. 9/167, s. 167.

²⁰⁸ Bileke: 1866’da Bosna Vilâyeti’ne bağlı kazadır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 84.

Boşika Kazâsı A‘şâr ve Ağnâm Kol Muharrirliği’ne duhûl ederek iki sene hizmet eylemiştir.

Doksan bir senesi şehri Ramazânının yirminci günü iki yüz guruş ma‘aşla Geylan Kazâsı Bidâyet Mahkemesi İkinci Kitâbeti’ne alınıp, Arnavutluk Cem‘iyyet-i İttihâdiyesi tarafından me‘mûriyet-i adliyece işten el çektirildiği esnâda açıkta kaldığından doksan sekiz senesi Şa‘ban-ı şerifinin yirminci gününde üç yüz guruş ma‘aşla ve Vulçitrin Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği’ne ta‘yîn olunarak iki buçuk sene mürûrunda isti‘fâ etmiş ve üç yüz iki senesi Şa‘banının yirminci gününde üç yüz guruş ma‘aşla Preşova Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği’ne ve oranın âb ve havasıyla imtizâc edemediğinden on sekiz mâh sonra iki yüz guruş ma‘aş ile Kolaşin-i Zir Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Kâtib-i Sânlılığı’ne müntakil olduğu halde me‘mûrin-i mezkûre Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nce tasdîk olunmadığından azîmet etmeyip bin üç yüz beş senesi, yüz seksen guruş ma‘aşla Köprülü Kazâsı dâhilinde Bogomil Nâhiyesi Tahrîrât Kitâbeti’ne ta‘yîn olunmuştur.

Vazife-i me‘mûresine müteallik şikâyet vuku‘ bulmamış ve taht-ı muhâkemeye alınmamıştır. Boşka Sandık Emâneti ve A‘şâr Kol Muharrirliği ve Nişşik Rüsûmât Me‘mûriyeti ile Bileke Nüfûs Me‘mûriyeti berâet-i zimmet mazbatalarını hicret esnâsında zayi‘ ederek diğer altı kıt‘a berâet-i zimmet varakasının sûret-i musaddakalarını rabt eylemiştir. Köprülü Kâ‘im-i makâmılığı’ndan yazılan mülâhazada mûmâileyhin iktidârı vazife-i me‘mûriyeti ifâya kâfî idiği gösterilmiştir. Fî 24 Zi‘l-ka‘de sene [1]305 ve Fî 21 Temmuz sene [1]304²⁰⁹.

4.1.12. Ahmed Asım Efendi

Müteveffâ Mehmed Tefik Efendi’nin oğludur. Bin iki yüz seksen dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1283) Bosna’da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mekteb-i ibtidâide okuduğu ve Türkçe ve İslavca okuyup yazdığı ve Nemçe lisânına dâhi âşinâ olduğu tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

²⁰⁹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 20/301, s.301.

Bin üç yüz beş sene-i hicriyesinde (mâliye 1303) mülâzemetle Aydın Vilâyeti Meclis-i İdâre Kalemi'ne kabul olunup bir sene kadar devam ile üç yüz yedi senesi Muharreminin on yedisinde (1 Eylül sene [1]305) yüz sekiz guruş ma'aşla Çeşme Rüsûmât Müdüriyeti ve sene-i mezkûre Zi'l-hiccesinin yirmi altısında (1 Ağustos sene [1]306) yüz altmış guruş ma'aşla Urla Rüsûmât Me'mûriyeti Muvakkat Muâyene Kitâbetlerine nakl olunmuş ve müddetlerinin inkızâsına mebnî üç yüz sekiz senesi Zi'l-hiccesinin yirmi sekizinde (27 Temmuz sene [1]307) iki yüz guruş ma'aşla Menemen İskelesi Muvakkat Bostân Kitâbeti'ne ta'yîn edilmiş ise de mahall-i mezbûrdan imrâr olunan Bostân tezkerelerine ilhâk olunan pulları ashâbına götürmeyip bunlar mûmâileyh tarafından âdem-i irsâliyle ve ücret-i i'tâsiyla celb olduğundan on paralık pul için kâtib mûmâileyhin yirmişer para aldığı derece-i tahkîkâ vardığı cihetle üç yüz dokuz senesi Saferinin yirmi dördünde (16 Eylül sene [1]307) azl edilmiş ve muahharen esbâb-ı azlince inde'l-istindâk bir gûne zâyiat-ı mîrî ve sû'-i isti'mâlat olmadığı anlaşılmasına mebnî münâsib bir hizmette istihdâmı mülga cem'iyet-i rüsûmiyyece bi't-tensîb 12 Teşrîn-i evvel sene [1]308 târîhinde keyfiyeti mülga İzmir Rüsûmât Nezâreti'ne teblîğ ve üç yüz on dokuz senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmisinde (21 Eylül sene [1]317) iki yüz guruş ma'aşla İstanköy Rüsûmât Müdüriyeti İkinci Kitâbeti'ne ta'yîn edilmiştir.

Mûmâileyhin mezkûr Meclis-i İdâre Kalemi'ne bir sene kadar mülâzemetle devam eylediği Aydın Vilâyeti'nin tahrîrât-ı cevâbiyesinden ve Çeşme Rüsûmât Müdüriyeti'yle Urla Rüsûmât Me'mûriyeti'ndeki Muvakkat Muâyene Kitâbetleriyle, Menemen İskelesi Muvakkat Bostân Kitâbeti'nde müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma'aş ve esbâb-ı infikâkı vazife-i hâzırasına târîh-i ta'yîniyle aldığı ma'aş mikdârı muvâfık-ı kuyûd olduğu mülga İzmir Rüsûmât Nezâreti'nin tahrîrât-ı cevâbiyesinden ve bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığı Çeşme Rüsûmât Müdüriyeti'yle, Urla Rüsûmât Me'mûriyeti'nden verilen mazbata ve şahâdetnâmelerden anlaşılması ve mezkûr sûretler ile nüfûs tezkere-i osmânîyesinin İstanköy Rüsûmât Müdüriyeti'nden musaddak sûretleri tercüme-i hâl varakasının aslıyla hıfz edilmiştir. 9 Rebî'ü'l-evvel sene [1]328, 8 Mayıs sene [1]326²¹⁰.

²¹⁰ BOA. DH. SAİD. d, nr. 166/269, s.269.

4.1.13. Ahmed Fahri Efendi

Abdullah Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz seksen altı sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1285) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Priştine Sancağı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde müretteb dersleri bi't-tahsîl aldığı şahâdetnâme-yi zayi' eylediği tercüme-i hâl varakasında mündericidir. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz senesi Şevvâlinin on birinde (1 Ağustos sene [1]299) yüz kırk guruş ma'aşla Kosova Vilâyeti Mektûbî Kalemi Mübeyyizliği'ne ta'yîn olunarak sene-i mezbûre Zi'l-ka'desinin on üçünde (2 Eylül sene m[inhu]) isti'fâen bi'l-infisâl bin üç yüz üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin sekizinde (1 Mart sene [1]302) üç yüz guruş ma'aşla Selanik Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Zâbıta Kitâbeti'ne ta'yîn olduğu halde bin üç yüz dört senesi Reb'ü'l-evvelinin yedisinde (20 Teşrîn-i sâni sene m[inhu]) ol-mikdâr ma'aşla Manastır Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Zâbıta Kitâbeti'ne tahvîl-i me'mûriyet etmiş ve bin üç yüz altı senesi Muharreminin yirmi altısında (21 Eylül sene [1]304) kezâlik isti'fâen infikâk edip sene-i mezbûre Cemâziye'l-âhiresinin on ikisinde (1 Şubat sene m[inhu]) yine ol-mikdâr ma'aşla Kastamonu Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Zâbıta Kitâbeti'ne ta'yîn edilmiş ise de bin üç yüz yedi senesi Recebinin on ikisinde (19 Şubat sene [1]305) yine isti'fâen bi'l-infikâk Der-saâdete gelerek heyet-i mümeyyizenin müretteb-i evvelde icrâ kılınan ihtimâli üzerine müstantiklikte istihdâm olunmak üzere 4 Nisan sene [1]306 târihli bir kıt'a şahâdetnâme istihsâl etmekle bin üç yüz yedi senesi Zi'l-ka'desinin dördünde (9 Haziran sene [1]306) dört yüz guruş ma'aşla ve âidât-ı mâkisiyle Beypazarı Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Mukâvelât Muharrirliği dâhi ilâve-i me'mûriyet olarak mahkeme-i mezkûre Birinci Kitâbetine ta'yîn edilmişken bin üç yüz sekiz senesi Zi'l-ka'desinin yedisinde (2 Haziran sene [1]307) Birinci Kitâbetten ve bin üç yüz dokuz senesi Muharreminin on beşinde dâhi (8 Ağustos sene m[inhu]) mezkûr Mukâvelât Muharrirliği'nden kezâlik isti'fâen ba'de'l-infikâk sene-i mezbûre Cemâziye'l-âhiresinin on ikisinde (30 Kânûn-i evvel sene m[inhu]) altı yüz guruş ma'aşla Kırşehir Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müstantikliği'ne ta'yîn ve bin üç yüz on senesi Recebinin dokuzunda (15 Kânûn-i sâni sene [1]308) yedi yüz elli guruş ma'aşla me'mûriyeti Kayseri Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müstantikliği'ne terfî olunup, Ermeniler tarafından ta'lik olunan Yafta Mes'elesi tahkîkâtını hüsn-i ifâ ettiğinden ve iş bu da'vanın Ankara'ya nakli hengâmesinde kendisinde bazı ma'lûmât

ahzı zımmında oraya celb olunduğundan dolayı Kırşehirî'ne avdetine değin merkez vilâyette istihdâm ve bin üç yüz on bir senesi Muharreminin yirmi dokuzunda (31 Mart sene [1]309) altı yüz guruş ma'aşla Kırşehirî Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müstantikliği'ne tahvîl-i me'mûriyet ederek, ailesini mahall-i me'mûriyetine götürmek üzere reis-i mahkemedan istihşâl ettiği on gün me'mûriyet üzerine Kırşehirî'ne azîmet etmiş ve o aralık işlerin kesretinden bahsle hemen mahall-i me'mûriyetine i'zâmı ve şâyet avdet etmediği takdirde isti'fâ etmesi, bundan Yozgat Mutasarrıflığı'ndan bâ telgraf kendisine teblîgât ifâ olduğu halde mahall-i me'mûriyetine avdet etmeyerek yine sene-i mezbûre Recebinin dördünde (24 Kânûn-i sâni sene m[inhu]) isti'fâ etmiş ve yine o sene Zi'l-ka'desinin on altısında (9 Mayıs sene [1]310) bin guruş ma'aşla Sarıhan Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müstantikliği'ne terfî ve bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) vuku' bulan te'cîlâtından nâşi ma'aş dokuz yüz guruşa tenzîl edip bin üç yüz on yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmisinde (14 Teşrîn-i evvel sene [1]315) me'mûriyeti ol mikdâr ma'aşla Aydın Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Müstantikliği'ne tahvîl ve uhdesine üç yüz on dokuz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi beşinde Sâlise Rütbesi tevcîh olunmuştur.

Kastamonu Vilâyeti Vâlîliği'yle, Bidâyet Mahkemesi Riyâseti'nden ve Müdde'î-i Umûmîliği'nden mûmâileyhin tercüme-i hâl varakası mündericâtı ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden dâhi Sicill-i Me'mûrîn Müdüriyeti'nin mührü tasdik kılınmıştır. Mûmâileyhin nüfus tezkere-i osmânîyesiyle hey'etimize şahâdetnâmesi ve bulunduğu me'mûriyetlere keyfiyet-i ta'yîn ve bunlardan sûret-i infikâkıyla aldığı ma'aş mikdârı ve târîhlerini mübeyyin olan evrâk-ı müsebbete-i resmîyye sûret-i musaddakaları tercüme-i hâl varakasıyla birlikte dosyasında mahfûz olduğu gibi me'mûriyet-i hâliyesine târîh-i ta'yîni ile ma'aşının mikdârı dâhi kayda muvâfıktır. Fî 6 Ramazân sene [1]319, 4 Kânûn-i evvel sene [1]317.

Mûmâileyhin imtidâd-ı me'mûriyeti cihetiyle tarafâne ifâ-yı vazife etmemekle ve olduğu vuku' bulan ihbârat-ı mevsûkadan anlaşılmiş olduğu gibi hakkında başkaca vâki' olan sû'î rivâyet ve şikâyet dâhi sâlib-i nazar-ı dikkat bulunmuş olmakla ehemmiyet-i merkûmesi der-kâr olan Aydın Vilâyeti'nde bakâ-yı me'mûriyeti câiz olamayacağından bin üç yüz on dokuz senesi Recebinin altısında (6 Teşrîn-i evvel sene [1]317) Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrin-i Adliye kararıyla ve sekiz yüz on guruş ma'aşla Kırkkilise Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müstantikliği'ne

tahvîl edildiği Adliye Nezâret-i Sicill Şu‘besi’nden mükerrer olarak vürûd eden tercüme-i hâl hulâsasından anlaşılmıştır.

Mûmâileyh bin üç yüz yirmi bir senesi Recebinin on birinde (2 Eylül sene [1]319) bin iki yüz guruş ma‘aşla ve Encümen-i İntihâb-ı Me’mûrin Adliye kararıyla Köprülü Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dosyasına nakl edilmiştir. Mûmâileyh üç yüz yirmi yedi senesi Rebî‘ü’l-evvelinin yirmi beşinde (3 Nisan sene [1]325) bin iki yüz altmış guruş ma‘aşla ve encümen-i mezkûr kararıyla Ertuğrul Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde‘î-i Umûmî Muâvinliği’ne nakl edilmiştir.

Mûmâileyhin sene-i mezkûr Ramazânının yirmi beşinde (27 Eylül sene [1]325) ma‘aş-ı hâliyesiyle ve encümen-i mezkûr kararıyla Trablus-Şam Sancağı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti’ne tahvîl edildiği mezkûr tercüme-i hâl hulâsasından anlaşılmıştır. Mûmâileyhin sene-i mezkûre Şevvâlinin on ikisinde (14 Teşrîn-i evvel sene [1]325) bin beş yüz guruş ma‘aşla Der-saâdet Polis Merkezi Me’mûrluğu’na nakl edildiği Emniyet-i Umûmî Sicill Şu‘besi’nin 10 Nisan sene [1]326 târîhli müzekkire-i cevâbiyesinde bildirilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi sekiz senesi Ramazânının onunda (1 Eylül sene [1]326) iki bin guruş ma‘aşla Emniyet-i Umûmîye Müfettişliği’ne terfi‘ olunup ibrâz-ı hüsn-i hizmet eylemesine mebnî ma‘aş sene-i merkûme Zi’l-hiccesinin yirmi birinde (1 Kânûn-i evvel sene [1]326) üç bin guruşa iblâğ edildiği 20 Kânûn-i evvel sene [1]326 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyh 25 Nisan sene [1]327 târîhinden gaye-i Mayıs sene [1]327 târîhine kadar ilâveten sekiz yüz guruş zımmî ma‘aşla İstanbul Polis Müdüriyeti Vekâletinde bulunup, Müvâzene-i Umûmîye Kanûnu mûcibince 1 Haziran sene [1]327 târîhinde Emniyet-i Umûmîye Müfettişliği’nin lağvına mebnî iki bin guruş ma‘aşla müceddeden teşekkül olunan Emniyet-i Umûmîye Müdüriyeti Emniyet Kalemi Müdüriyeti’ne nakl edildiği 15 Teşrîn-i sâni sene [1]327 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin Bulgaristan ve Sırbistan Krallarının Der-saâdeti ziyâretlerinde ittihâz olunacak tedâbir-i inzibâtının tezkeresi zımmında teşekkül eden komisyonda bulunduğu zaman hazret-i padişâhînin emrine mebnî teşrîf-i hümayûnlarının mukaddem-i âsâyış ve inzibâtın te’mîni için mahall-i mezkûre-i agraâm ve eli işten

çektilirilmiş olan Ankara Vilâyeti Polis Müdürü Saâdetlû Efendi Hazret bir ay tahkîkât etmiş Umûmîye-i Müdüriyetinin 13 Ağustos sene [1]328 târîhli tezkeresi üzerine vilâyet-i müşârünileyhâya gönderilmesine mebnî azîmet ve avdet harcirâhı olmak üzere bin altı yüz seksen gurus i'tâ kılındığı ve azîmet ve avdet harcirâhından ma'de üç mecîdiyye yevmiye ile Adana Vilâyeti Polis İdâresi muâmelâtının tahkîk ve tefîşiyle muhtâc-ı ıslah olan ahvâlin çare-i ıslâhatın istihsâli için müdüriyet-i mezkûrenin 7 Teşrîn-i evvel sene [1]328 târîhli tezkeresi üzerine Adana'ya azîmet eylediği, dört yüz gurus aylıkla İstanbul Polis Mektebi Kavânîn Muallimliği uhdesine hâl olunup 4 Kânûn-i evvel sene [1]328 târîhli iki bin beş yüz gurus ma'aşla Emniyet-i Umûmîye Müdüriyeti Tahrîrât Kalemi Müdüriyeti'ne terfî ve 6 Kânûn-i evvel sene m[inhu] târîhinde vazifesine mübâşeret eylediği ve Rusya Hükümeti tarafından i'tâ olunan Sen İstanislas Nişânî'nin kabul ve lede'l-icâb ta'likî husûsuna müsâadesine hazret-i padişâhî erzân buyurulduğu Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nin 26 Şubat sene [1]326 târîhli tezkeresinden anlaşıldığı Adana'da icrâ eylediği tahkîkât ve tefîşâtın cidden mûcib-i istifâde ve muhteviyet bulunduğu vilâyet-i müşârünileyhâdan vârid olan tahrîrâtta izbâr kılınmasına mebnî bu bâbda musaddak olan mesâi ve hidemâtına şâyân-ı teşekkür ve takdîr bulunduğu Emniyet-i Umûmîye Müdüriyeti'nin mûmâileyhe cevâben tastîr olunan (16 Kânûn-i evvel sene [1]328) vâride-i sarf Der-saâdete gelerek on gün rıhtımda kaldıktan sonra İskenderiye'ye gitmek üzere Der-saâdet Limanı'nı terk eden Rus emtiasını hâmil Sergi Vapuru'nun Der-saâdetde bulunduğu müddetçe vapura sûret-i duhûl ve hurûclarının bir intizâm-ı mükemmelliyet dâiresinde vuku'una ve inzibâtın fevka'l-âde bir sûrette te'mînine i'tina ve dikkat eylediğinden mehâfil-i ecnebiyece lisân-ı muhteviyetkârane ile söylenmekte olan hidemât-ı vakı'asının şâyân-ı takdîr bulunduğu İstanbul Polis Müdüriyeti'nin 27 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhli tezkerelerinde ve bi'l-cümle mehâkim-i osmânîyede icrâ-yı vekâlete me'zûn bulunduğu Adliye Nezâreti tarafından verilmiş ve görülüp îade edilmiş 30 Teşrîn-i sâni sene [1]325 târîhli birinci sınıfa mahsûs ruhsâtnâmeden anlaşıldığı Emniyet-i Umûmîye Me'mûriyet-i Müdüriyeti'nin 8 Kânûn-i sâni sene [1]328 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Fî 18 Mayıs sene [1]329²¹¹.

²¹¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 106/15, s.15.

4.1.14. Ahmed Fevzi Efendi

Müteveffâ Hâcî Beşir Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1285) Bosna'da Kozariç Nâhiyesi'nde tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında mestûrdur. Nâhiye-i mezkûrede mukaddemât-ı ulûm-ı diniyye tahsîl ve Kur'ân-ı azîmü'ş-şân hıfz ve ba'de Der-sââdette Fâtih Câmî-i şerîfinin müderrisinden Hâcî Ali Efendi'nin halîfe-i tedrîsine devam ile ikmâl-i tahsîl ederek icâzetnâme aldığı ve Türkçe ve Arabî tekellüm ve kitâbet ve İslâv lisânlarında tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında muharrerdir.

Ba'de'l-icâze beş sene kadar neşr-i ulûm ile meşgûl olmuş ve bin üç yüz yirmi senesi Muharreminin on birinde uhdesine İstanbul Müderrisliği tevcih ve üç yüz yirmi üç senesi Zi'l-ka'desi guresinde hareket-i hâriç derecesine terfî edilmiştir.

Otuz beş yaşında olduğu halde bin üç yüz yirmi iki senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi ikisinde (21 Ağustos sene [1]320) bin guruş ma'aşla bâ irâde-i seniyye Meclis-i İdâre Evkâf A'zâlığı'na ta'yîn ve üç yüz yirmi beş senesi Zi'l-hiccesinin yirmi sekizinde (19 Kânûn-i sâni sene [1]323) beş yüz guruş zamlı ma'aşı bin beş yüz guruşa iblâğ edilmiş ve bin üç yüz yirmi altı senesi Recebinin on altısında (1 Ağustos sene [1]324) Meclis-i İdâre Evkâf A'zâsı'nın tehdidinden dolayı kadro harici kalıp bin iki yüz elli guruş ma'zûliyet ma'aşı ahz eylemiş ve bin üç yüz yirmi yedi senesi Şa'banının yirmi sekizinde (1 Eylül sene [1]322) ahîren icrâ kılınan tensîkâtta iki bin guruş ma'aşla Mamûretülaziz Vilâyeti Evkâf Müdürlüğü'ne ta'yîn kılınp, 29 Teşrîn-i sâni sene [1]325 târihinde işe mübâşeret eylemiştir. Mamûretülaziz Vâliliği'nden yazılan mülâhazada varaka-ı mezkûre mundericâtı ve hüsn-i hâli tasdik edilmiştir.

Meclis-i İdâre Evkâf A'zâlığı'na târih-i ta'yîniyle ma'aşı ve ahîren vuku' bulan zımmî mikdâr ve târihleri ve keyfiyet-i ma'zûliyeti Mamûretülaziz Evkâf Müdüriyeti'ne iki bin guruşla ta'yîn-i târihi Sicill Şu'besine mutâbık bulunmuş ve tezkere-i osmânîyesi sûreti mahfûz olup hâiz olduğu rûûs-ı hümâyûnu aynen görülerek iâde edilmiştir. Fî 21 Cemâziye'l-evvel sene [1]328 ve 17 Mayıs sene [1]326²¹².

²¹² BOA. DH. SAİD. d. nr. 166/443, s.443.

4.1.15. Ahmed Hamdi Bey

Şirvân Kazâsı Kâ'im-i makâmı Hersekli müteveffâ Müftüzâde İsmail Hakkı Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen altı sene-i hicriyesinde (mâliye 1285) Hersek'te Trebin Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfus tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Der-saâdette, Saraçhane Mekteb-i İbtidâisi'nde mukaddemât-ı ulûmu okuduktan sonra Kütahya Mekteb-i Rüşdîyyesi'yle, Mekteb-i İdâdî-i Mülkîyye ve Mülkîyye-i Şâhânedede müddet-i muâyynesini zarfında müretteb-i ulûm ve fûnûn-ı âliyyeyi bi'l-ikmâl iki kıt'a şahâdetnâme ile me'zûniyet rûusu almıştır.

Bin üç yüz on bir sene-i hicriyesi şehir-i Şa'banü'l-muazzamının yirmi altısında (30 Şubat sene [1]309) yirmi beş yaşında iken bâ irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî sekiz yüz guruş ma'aş ile Rûsûmât Emânet-i Celîlesi Mektûbî Kalemi'ne dâhil olmuştur. Emânet-i müşârûnileyhâ mektûpçuluğundan yazılan mülâhazaya atf ile Rûsûmât Emânet-i Celîlesi'nden mûmâileyhin hüsn-i hâli ve ehliyet ve istikâmeti meşhûd idiği tasdîk kılınmıştır.

Kütahya Rüşdîyyesi'nin ve Mekteb-i Mülkîyye-i İdâdî mülâzemet rûusu ve Mekteb-i Mülkîyye-i Şâhâne şahâdetnâmeleri asılları Sicill Müdüriyetince görülerek yine iâde edilmiştir. Fî 13 Cemâziye'l-âhir sene 1312, Fî 30 Teşrîn-i sâni sene 1310.

Mûmâileyhe vazife-i me'mûriyetini ifâda ikdâm ve gayretine mebnî bin üç yüz on iki senesi şehir-i Receb-i şerîfinin yirmi üçünde Rütbe-i Râbia tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyhin ma'aş bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi't-te'cîl yedi yüz yirmi guruşa tenzîl ve üç yüz on beş senesi Zi'l-hiccesinin beşinde (4 Nisan sene [1]314) bin üç yüz guruşa ve şehir-i mezkûrun on yedisinde (17 Nisan sene [1]314) bin beş yüz guruşa iblâğ edildiği Rûsûmât-ı Sicill Şu'besi'nin 6 Mayıs sene [1]314 ve 31 Kânûn-i evvel sene [1]314 târihli vuku'ât cetvellerinde muharrerdir.

Mûmâileyhe vezâif-i me'mûriyetini hüsn-i ifâ eylemekte olmasına ve şâyân-ı taltîf-i âli olunmasına mebnî bin üç yüz on altı senesi Muharreminin üçünde terfian Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyhin vezâif-i me'mûriyetini hüsn-i ifâda müşâhid olan mesâî-i mahdûasına mebnî bin üç yüz on sekiz senesi Cemâziye'l-âhiresinin on beşinde terfian Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Sâni tevcîh buyurulmuştur.

Mûmâileyhin bin üç yüz on dokuz senesi Ramazânının on üçünde (11 Kânûn-i evvel sene [1]317) ma‘aş-ı hâlisiyle kalem-i mezkûr Ser-müsevvidliğine terfi‘ edildiği ol bâbda ki vuku‘ât pusulasında beyân edilmiştir.

Mûmâileyhin kifâyet ve liyâkatı müsellim olmasına mebnî üç yüz yirmi beş senesi Ramazânı gurrresinde (25 Eylül sene [1]323) ma‘aşıyla kalem-i mezkûr Mümeyyiz-i Râbialığına ve Mekteb-i Mülkîyye-i Kudemâyı me‘zûniyetinde ve erbâb-ı mesâi ve gayret-i ashâb-ı akt ve istikâmetinin bulunmasına mebnî ma‘aşî hin-i tensîkta derecât-ı kâfiyeye iblâğ olunmak üzere üç yüz yirmi altı senesi Şa‘banının on ikisinde (21 Ağustos sene [1]324) şimdilik bin yedi yüz elli guruş ma‘aşla Mümeyyiz-i Evvelliğe terfi‘ edildiği ol bâbda ki vuku‘ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâileyhe vezâif-i me‘mûriyetini hüsn-i ifâ eylemekte olmasından nâşî bin üç yüz on dokuz senesi Cemâziye’l-evvelinin on yedisinde Dördüncü Rütbeden Nişân-ı ‘Âli-i Osmânî ihsân buyurulmuştur. Mûmâileyhe vazife-i me‘mûriyetini hüsn-i ifâ etmekte olmasından dolayı bin üç yüz yirmi beş senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin on ikisinde terfian Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Mütêmâyizi tevcîh buyurulmuştur.

Mûmâileyhin icrâ kılınan teşkîlât-ı cedîde sırasında ya‘ni bin üç yüz yirmi yedi senesi Recebinin yirmi beşinde (1 Ağustos sene [1]325) ma‘aş-ı hâlisiyle Rûsûmât Müdüriyet-i Umûmiyesi Sicill Kalemi Mümeyyizliği’ne ta‘yîn edildiği ve Fransızcaya âşinâ olduğu gibi Slav lisânları üzerine tekellüm ve kitâbet ettiği halde evvelce tercüme-i hâline derç edilmediğinden bu cihette dâhi derç husûsu mûmâileyh tarafından bâ istidâ taleb edilmesi üzerine kuyûduna tezyîl edildiği ol bâbda ki vuku‘ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâileyhin Mekteb-i Mülkîyye-i Şâhâne’den me‘zûn ve şimdiye kadar bulunduğu vazife-i mümeyyizliklerde hüsn-i hizmet ve kifâyeti meşhûd olmakla beraber bi’t-tabi‘ usûl-ı mütekâideye vâkîf bulunmasına mebnî bin üç yüz yirmi sekiz senesi Cemâziye’l-âhîresinde (24 Haziran sene [1]326) bin sekiz yüz guruş ma‘aşla Dâire-i Hesâbiye Birinci Şu‘besi Mümeyyizliği’ne tahvîl edildiği 3 Temmuz sene [1]326 târihli vuku‘ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi sekiz senesi Şevvâlinin yirmisinde (11 Teşrîn-i evvel sene [1]326) iki bin iki yüz elli guruş ma‘aşla Pirot Rûsûmât Başmüdüriyeti

Muhâsebe Başkitâbeti'ne ta'yîn edildiği 5 Kânûn-i evvel sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâileyhin 18 Teşrîn-i evvel sene [1]326 târîhinde işe mübâşeret eylediği 3 Mayıs sene [1]327 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin ma'âş 1 Teşrîn-i evvel sene [1]327 târîhinde iki bin beş yüz guruşa iblâğ edilerek taleb ve istidâsı üzerine 1 Ağustos sene [1]328 târîhinde bin sekiz yüz guruş ma'âşla Müdüriyet-i Umûmîye Kontrol Kalemi Mümeyyizliği'ne tahvîl eylediği 5 Şubat sene [1]328 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Fî 30 Mart sene [1]329²¹³.

4.1.16. Ahmed Hamdi Efendi

Trebin Kazâsı muhâcirlerinden müteveffâ Salim Sırrı Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz elli yedi sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1257) nefsi-i Hersek'te tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Hersek Sıbyân Mektebi'nde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve mekteb-i rüşdiyyesinde birer mikdâr Arabî ve Fârisî taallüm ve sülûs ve rik'a hatlarını temeşşuk etmiştir. Türkçe okuryazar. Boşnakça tekellüm eder.

Bin iki yüz seksen üç senesi Muharremü'l-harâmı guresinde (4 Mayıs sene [12]82) yirmi altı yaşında iken Trebin Kazâsı Mâl ve Tahrîrât Kalemlerine mülâzemetle, iki yüz doksan üç senesi Zi'l-ka'desinin yirmi altısında (1 Kânûn-i evvel sene [12]92) üç yüz otuz guruş ma'âşla Trebin Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne ta'yîn ve doksan beş senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmisinde (2 Mart sene [12]94) ma'âş 400 guruşa iblâğ olunarak mahall-i mezkûrun Avusturya Devleti askerinin işgâline mebnî infisâl eylemiş ve doksan yedi senesi Rebî'ü'l-âhîrinin ikisinde (1 Mart sene [12]96) altı yüz guruş ma'âşla Demirci Kazâsı A'şâr ve Ağnâm Me'mûriyeti'ne ta'yîn ve dört yüz guruş aylıkla Akhisar Kazâsı A'şâr ve Ağnâm Başkitâbeti'ne nakl olunmasından dolayı Cemâziye'l-âhîresinin dokuzunda (6 Mayıs sene [12]96) Demirci'den infikâk ve şehir-i mezkûrun yirmi üçünde (20 Mayıs sene [12]96) Akhisar'da işe mübâşeretle şehir-i Recebü'l-ferdînin beşinde (1 Haziran sene [12]96) ma'âş 500 guruşa iblâğ olunduktan sonra beş yüz elli guruş ma'âş ile Menemen Kazâsı A'şâr ve Ağnâm Başkitâbeti'ne tahvîl-i me'mûriyet etmesinden dolayı Zi'l-hiccesinin yedisinde (31 Teşrîn-i evvel sene [12]96) Akhisâr'dan infikâk

²¹³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 51/359, s.359.

ve şehir-i mezbûrun yirmisinde (13 Teşrîn-i sâni sene [12]96) vazifesine mübâşeret ve muahheren altı yüz guruş aylıkla İzmit Kazâsı A'şâr ve Ağnâm Başkitâbeti'ne nakl olunmasından nâşi doksan dokuz senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi dokuzunda (6 Mayıs sene [12]98) infikâk ve iki gün sonra İzmit'te işe mübâşeret ve bin üç yüz senesi şehir-i Recebû'l-ferdînin yedisinde (2 Mayıs sene [12]99) ma'aş dokuz yüz guruşa iblâğ olunarak A'şâr ve Ağnâm İdârelerinin temdid edilen müddetinin hitâmı cihetiyle üç yüz dört senesi Rebî'ü'l-âhiri guresinde (15 Kânûn-i evvel sene [1]302) infisâl eylemiş ve Zi'l-hiccesinin yirmi beşinde (1 Eylül sene [1]303) dört yüz elli guruş aylıkla Sarayköy Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne ta'yîn ve üç yüz beş senesi şehir-i Şa'banü'l-muazzamının ikisinde (1 Nisan sene [1]304) ma'aş altı yüz guruşa iblâğ olduğu gibi ahîren sekiz yüz guruş aylıkla Çeşme Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne nakl olunmasından dolayı üç yüz yedi senesi şehir-i Ramazân-ı şerîfinin yirmi yedisinde (30 Nisan sene [1]306) Sarayköy'den infikâk ve şehir-i Şevvâlû'l-mükerrerinin on altısında (23 Mayıs sene [1]306) Çeşme'de işe mübâşeret eylemiş, üç yüz on senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi yedisinden (5 Kânûn-i evvel sene [1]308) şehir-i Recebû'l-ferdînin yirmi altısına kadar (1 Şubat sene [1]308) kazâ-ı mezkûr Kâ'im-i makâmlığı Vekâletinde bulunarak târîh-i mezkûrda asılın avdetine mebnî infikâkla bunun için zimmî hesabıyla altı yüz kırk altı buçuk guruş ma'aş almış ve sekiz yüz guruş aylıkla Bergama Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne nakl olunmasından dolayı üç yüz on bir senesi Rebî'ü'l-evvelinin sekizinde (7 Eylül sene [1]309) Çeşme'den infikâk ve şehir-i mezbûrun on dördünde (13 Eylül sene [1]309) Bergama'da işe mübâşeret eylemiş ve üç yüz on iki senesi Zi'l-ka'desinin on beşinde (29 Nisan sene [1]311) hazînece me'mûriyeti tasdik edilmiştir.

Aydın Vilâyeti Defterdârlığı'ndan yazılan mülâhazaya atf ile Mâlîye Nezâret-i Celîlesi'nden iktidârı vazifesini ifâyâ kâfi idiği beyân kılınmıştır. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası ve hidemât-ı muharrere-i sâbıkasında müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma'aş ve esbâb-ı infisâlini ve emvâl-i emriyyece bir güne zimmet ve ilişiği olmadığını hâvî vilâyet-i müşârunileyhâ Meclis-i İdâresi'nin 18 Cemâziye'l-âhire sene [1]311 ve 7 Zi'l-hicce sene [1]304 târîhli iki ve Sarıhan Sancağı Meclis-i İdâresi'nin üç ve Zekerna? Sancağı Meclis-i İdâresi'nin bir ve Çeşme Kazâsı Meclis-i İdâresi'nin iki ki cem'an sekiz kıt'a mazbatanın sûret-i musaddakası ve Çeşme Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı Vekâletinde müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma'aşını mutazammın vilâyet-i müşârunileyhâ Meclis-i İdâresi'nin 12

Teşrîn-i evvel sene [1]310 târîhli mazbatası ve Trebin²¹⁴ Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne târîh-i ta'yîniyle mikdâr-ı ma'aşını hâvî Muhâsebât-ı Atîka Muhâsbesi'nden muharrer 25 Ağustos sene [1]310 târîhli der-kenârını mübeyyin mezkûr me'mûriyet-i hâzırası olan Bergama Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne mahallince târîh-i ta'yîninin hazînece tasdîk-i me'mûriyetine kadar sâlifü'z-zikr sekiz yüz guruş ma'aşın nısfının ve ba'de semânının ifâsı ve emr-i tahlîfi icrâsı vilâyet-i müşârûnileyhâ Defterdârlığı'na teblîğ edildiğini mutazammın Muhâsebe-i Umûmiye-i Mâliye'nin 17 Haziran sene [1]311 târîhli ilm-ü haber aslı tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur.

Mûmâileyhin tercüme-i hâl varakasında seksen yedi senesi Eylülünün ikisinden 18 Mart sene [12]88 târîhine kadar iki yüz elli guruş ma'aşla Trebin Kazâsı'nda vâki' Fûrbanik Nâhiyesi Tahrîrât Kitâbeti'nde, 26 Mart sene [12]89 târîhinden 30 Teşrîn-i sâni sene [12]92 târîhine kadar iki yüz otuz beş guruş ma'aşla Bileke Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'nde ve şu müddet zarfından 8 Mayıs sene [12]92 târîhinden kitâbet-i mezkûreden infikâkî târîhine kadar yüz yirmi beş guruş ma'aşlı olan kazâ-ı mezkûr Nüfûs Mukayyidliğinde ilâveten istihdâm olduğu ve doksan dört senesi Kânûn-i evvelinden doksan beş senesi Mayıs nihâyetine kadar iki yüz guruş ma'aşla Beylerbeyi Sâhil Saray-ı Hümâyûnu İstabl-ı Âmire Hastahânesi'nde Kâtib Muâvinliğinde ve 1 Teşrîn-i evvel sene [12]95 târîhinden 20 Kânûn-i sâni sene [12]95 târîhine kadar üç yüz guruş ma'aşla Cezayir-i Bahr-ı Sefid İstinâf Mahkemesi Cezâ Kısmı Zâbita Kitâbeti'nde bulunduğu gösterilmiş ise de Fûrbanik Nâhiyesi Tahrîrât Kitâbeti'yle, Bileke Kazâsı Nüfûs Mukayyidliği'nde istihdâm olduğuna dâir kayd bulunamadığı ve fakat doksan iki senesi Teşrîn-i sânisinin nihâyetine kadar iki yüz otuz beş guruş ma'aşla Bileke Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'nde istihdâm olduğu mukayyid ise de târîh-i ta'yîni bilinemediği sâlifü'z-zikr Muhâsebe-i Atîka Muhâsbesi'nin der-kenârında ve Beylerbeyi Sâhil Saray-ı Hümâyûnu İstabl-ı Âmire Hastahânesi Kitâbeti Muâvinliği'nin hastahânenin güşâdından lağvına kadar ifâ-yı hüsn-i hizmet edip bir güne ilişiği olmadığına dâir hastahâne-i mezkûr hey'eti tarafından verilen tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur.

1 Haziran sene [12]95 târîhli mazbatada muharrer ise de mikdâr-ı ma'aşıyla müddet-i istihdâmı tasrîh edilememiş usûl-ı ta'yîninin ol bâbda sebk eden isti'lâma cevâben vârid olan 23 Ağustos sene [1]310 târîhli tezkerede mûmâileyhin mezkûr

²¹⁴ **Trebin (Trebinje):** 1580 yılında Bosna Eyâleti'ne bağlı sancak daha sonra Hersek'e bağlı kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 484.

hastahâne kitâbet-i hidmetinde istihdâmına dâir bir gûne kayda iktidâr olunamadığı gösterilmiş ve Cezayir-i Bahr-i Sefid İstinâf Mahkemesi Cezâ Kısmı Zâbita Kitâbeti'nde istihdâm olduğu Encümen-i Adliye-i Vilâyet'te mazbatasıyla mektebde ma'aş mikdârı üç yüz guruştan ibâret idiği ma'lûm ise de encümen-i mahsûsanın vaktiyle dâire-i intizâma alınmayan kuyûduna ve müddet-i istihdâmının bulunması imkân haricinde olduğu Cezayir-i Bahr-ı Sefid Vilâyeti'nin 29 Eylül sene [1]310 ve 27 Haziran sene [1]311 târîhli tahrîrâtında beyân olunmuştur. Fî 22 Rebî'ü'l-evvel sene 1318 ve Fî 5 Ağustos sene 1316.

Mûmâileyhin ma'aş bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]317) yedi yüz yirmi guruşa tenzîl ve üç yüz on dokuz senesi Rebî'ü'l-âhiresinin onunda (14 Temmuz sene [1]317) beş yüz kırk guruş ma'aşla Taberiye? Kazâsı Mâliye Müdürlüğü'ne nakl ile sene-i merkûme Cemâziye'l-evvelinin ikisinde (4 Ağustos sene [1]317) Taberiye'de vazifesine mübâşeret eylediği mezkûr Bergama Mâl Müdürlüğü'nden dolayı emvâl-i emîriyye Tekâüd Sandığı âidâtıyla harîk îânesinden ve tedkîkât-ı sâireden bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığı Muhâsebe-i Umûmîye-i Mâliye'nin 9 Ağustos sene [1]317 târîhli ilm-ü haberiyle Aydın Vilâyeti Defterdârlığı'ndan 18 Kânûn-i evvel sene [1]317 târîhli tahrîrâtına melfûf Meclis-i İdâre vilâyet mazbatasıyla Beyrut Vilâyeti Defterdârlığı'ndan 18 Şubat sene [1]317 târîhli tahrîrâtına atfen Mâliye Sicill Şu'besi'nin 8 Temmuz sene [1]318 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi senesi Saferinin yirmi dokuzunda (24 Mayıs sene [1]318) bi'l-isti'fâ infisâl ederek emvâl-i emîriyyeye ve seyyâre-i beriyyü'z-zimme olduğu Muhâsebe-i Umûmîye-i Mâliye'nin 11 Eylül sene [1]319 târîhli ilm-ü haberiyle Beyrut Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nin 6 Temmuz sene [1]320 târîhli mazbatasına atfen şu'be-i mezkûrenin 16 Eylül sene [1]320 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bâlâda muharrer olduğu üzere Bergama Mâl Müdürlüğü'nde bulunduğu esnâda ya'ni bin üç yüz on iki senesi Şevvâli selhinden (14 Nisan sene [1]311) sene-i mezkûre Zi'l-hiccesinin on sekizine kadar (30 Mayıs sene [1]311) Bergama Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı Vekâletinde bulunarak zimmî hesabıyla beş yüz yirmi beş buçuk guruş vekâlet ma'aş aldığını ve bin üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-evvelinin on üçünden (5 Ağustos sene [1]318) bin üç yüz yirmi üç senesi Rebî'ü'l-

âhîrinin dokuzuna kadar (31 Mayıs sene [1]320) yedi yüz yirmi guruş ve sene-i merkûme Cemâziye'l-evvelinin on birinden (1 Temmuz sene [1]321) bin üç yüz yirmi dört senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi birine kadar (30 Haziran sene [1]322) beş yüz yirmi beş guruş ma'âşla Aydın Sancağı Emânet-i A'şâr Başkitâbeti'nde bulunarak sene-i mâliye a'şârının ihâlesine mebnî bi't-tabi' infisâl ettiği ve mezkûr Kâ'im-i makâmlık Vekâletiyile, A'şâr Başkitâbetinden dolayı emvâl-i emîriyyeye sirâyet eden bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığı Aydın Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nin 7 Mart sene [1]317 ve 26 Temmuz sene [1]322 târîhli mazbatalarına atfen sâlifü'z-zikr Sicill Şu'besi'nin 15 Ağustos sene [1]322 târîhli vuku'ât pusulasıyla bildirilmiştir.

Mûmâileyhin divân-ı muhâsebâtta müteşekkil komisyonca icrâ kılınan imtihânda doksan numara kazanarak 'aliyyü'l-a'lâ i'tibâr edildiği, i'tâ olunan 29 Kânûn-i sâni sene [1]322 târîhli ve otuz sekiz numaralı şahâdetnâme sûret-i musaddakasından anlaşıldığı şu'be-i mezkûrenin 22 Şubat sene [1]322 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin Bayezid Sancağı Muhâsebeciliği'ne ta'yîni Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nin Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonu'ndan havâle buyurulan tezkeresiyle İntihâb-ı Me'mûrin-i Mâliye Komisyonu'nun melfûf mazbatasında gösterilmiş ve zikr olunan Bayezid Sancağı Birinci Sınıf Livâlardan ma'dûd ise de ba'de ma'mâfih ve ma'aşının kılıç hasebiyle oraya muhâsebeciler meyânına rağbet edenler bulunmadığı sûret-i iş'ârdan ve mûmâileyhin Birinci Sınıf Mâl Müdürlüklerinde mesbûkü'l-hademe olunmakla beraber Divân-ı Muhâsebâtta müteşekkil komisyonda bi'l-imtihân 'aliyyü'l-a'lâ dereceden şahâdetnâme istihsâliyle Üçüncü Sınıf Muhâsebeciliğe kesb-i istihkâk eylediği ve mani'-i terfî ilişiği olmadığı tercüme-i hâlinin tedkîkinden anlaşılmış olmasına mebnî aşiyân dâhi terfî-i sınıf etmesi usûl ve nizâmına tabi' olmak üzere mezkûr muhâsebeciliğe tasdik-i me'mûriyetine dâir verilen karar üzerine bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî mûcibince bin üç yüz yirmi beş senesi Recebinin on üçünde (9 Ağustos sene [1]327) bin altı yüz yirmi guruş ma'âşla zikr olunan muhâsebeciliğe ta'yîni bildirilmiştir.

Mûmâileyhin me'mûriyeti 17 Teşrîn-i sâni sene [1]324 târîhli tezkere-i sâmiye mûcibince bin üç yüz elli guruş ma'aşla Hınıs Sancağı Muhâsebeciliği'ne tahvîl edildiği 4 Kânûn-i sâni sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir²¹⁵.

4.1.17. Ahmed Hamdi Efendi

Bosna eşrâfından Zilicizâde Hâcî Abdullah İzzet Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz altmış üç senesinde (Fî sene-i mâliye [1]263) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. İbtidâiye ve Bosna Rüşdîyye mekteplerinde okumuştur. Türkçe kitâbet ve Boşnakça tekellüm eder.

İki yüz seksen bir senesi Eylülünde on sekiz yaşında iken Bosna Eyâleti'nin vilâyete tahvîlinde Mektûbî Kalemine mülâzemeten dâhil ve seksen iki senesi Zi'l-hiccesinin yirmi sekizinde (1 Mayıs sene [12]82) güşâd edilen Matbaa-ı Müretteb-i Sâniligi'ne yüz elli guruş ma'aşla ta'yîn olunarak tadrîcen ma'ası yedi yüz elli guruşa iblâğ olunmuş ve seksen dokuz senesi Haziranı gâyesinde açığa çıkarılmış ve iki yüz doksan senesi Cemâziye'l-evvelinin on sekizinde (Fî 1 Temmuz sene [12]89) dört yüz guruş ma'aşla tekrar Vilâyet Mektûbî Kalemi'ne ta'yîn ve ahîren yüz guruş zamlı beş yüz guruş ma'ası olduğu halde iki yüz doksan dört senesi Şevvâlül-muazzamının beşinde (Fî 1 Teşrîn-i-evvel sene [12]93) elli guruş daha zamlı ma'ası beş yüz guruşa iblâğ edilmiş ve Avusturya Devleti'nin Saraybosna'yı işgâl ettiği doksan dört senesi Ağustosunun altısına kadar orada istihdâm kılınmış ve muahheren Der-saâdete hicret ederek doksan dokuz senesi Saferü'l-hayrîsinin yirmi üçünde (Fî 1 Kânûn-i sâni sene [12]97) iki yüz elli guruş ma'aş ve dördüncü sınıfla, Jandarma Dâiresi Şu'be Kalemi'ne ta'yîn ve üç yüz senesi Muharremü'l-harâmının ikisinde (Fî 1 Teşrîn-i sâni sene [12]98) kırk ve üç yüz bir senesi Recebü'l-ferdînin on sekizinde (Fî 1 Mayıs sene [1]300) yirmi beş ve sene-i merkûme Şubatında seksen beş guruş zammıyla ma'ası dört yüz guruşa bi'l-iblâğ üçüncü sınıfa terfî ve üç yüz bir senesi Temmuzunda elli ve Teşrîn-i sânisinde kırk ve Kânûn-i sânisinde de yirmi guruş zammıyla beş yüz on guruşa iblâğ edilerek, sene-i merkûme Teşrîn-i sânisinin yedisinde yedi yüz guruş ma'aşla Aydın ve Cezayir-i Bahr-ı Sefid ve mülga Karesi Vilâyetlerinin Jandarma ve Zâbıta Alâylarının teftîş-i ahvâline me'mûr ta'yîn buyurulan Jandarma Dâiresi A'zâsından Ferik Saâdetlû Agâh Paşa Hazretlerinin refâkatinde on mâh istihdâm kılınarak kalemine avdet etmiş ve üç yüz üç senesi

²¹⁵ BOA. DH. SAİD. d. nr. 94/387, s.387.

Şa‘ban-ı şerîfinin yirmi yedisinde (Fî 19 Mayıs sene [1]302) yirmi ve üç yüz dört senesi Zi‘l-ka‘desinin beşinde (Fî 15 Temmuz sene [1]303) elli ve üç yüz beş senesi Cemâziye‘l-âhiresinin on beşinde (Fî 15 Şubat sene [1]303) yirmi ve üç yüz altı senesi Saferinin on altısında (Fî 10 Teşrîn-i evvel sene [1]304) kırk guruş zammıyla ma‘aşî altı yüz guruşa bi‘l-iblâğ, üç yüz altı senesi Ağustosunda ikinci sınıflara terfî‘ edilmiş ve üç yüz on üç senesi Martı ibtidâsından i‘tibâren altmış dört guruşa bi‘t-te‘cîl ma‘aşî beş yüz yetmiş altı guruşa tenzîl etmiştir.

Dâiresinden yazılan mülâhazada mûmâileyhin Jandarma Dâiresi’nde bulunduğu müddetle mikdâr-ı ma‘aşî muhâsebe kuyûduna mutâbık bulunduğu tasdik edilmiş ve Bosna Vilâyeti Matbaasıyla, Mektûbî Kaleminde müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma‘aşına dâir Jandarma Dâiresi Şu‘be Kalemi Mümeyyizbaşı Salih Vehbi ve kalem-i mezkûr künyesinden Mehmed Asım ve Mâliye Hazîne-i Celîlesi Beytü‘l-mâl Dâiresi hulefâsından İzzet Efendiler tarafından verilen şahâdetnâme ile nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasıyla hıfz edilmiştir. Fî 11 Şevvâl sene [1]324, Fî 14 Teşrîn-i sâni sene [1]322²¹⁶.

4.1.18. Ahmed Hamdi Efendi

Travnikli Glohikzâde Süleyman Bey’in oğludur. Bin iki yüz doksan sene-i hicriyesinde (1289 sene-i mâliye) Bosna’da Travnik Şehri’nde tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakasında muharrerdir. Travnik’de sıbyân mektebinde esâsî İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve ahîren Adapazarı’na hicretle mekteb-i rüşdîyyede tadrîsi mu‘tâd olan ulûm ve fûnûnu okuyup şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar. Boşnakça tekellüm eder.

Bin üç yüz on bir senesi şehr-i Şevvâlü‘l-mükerreminin yedisinde (1 Nisan sene [1]310) yirmi bir yaşında iken yüz otuz beş guruş ma‘aş ile Adapazarı’nda Akyazı Nâhiyesi Kitâbeti’ne ta‘yîn olunmuştur. Adapazarı Kazâsı Mâliye Müdürlüğü’yle, İzmit Sancağı Mutasarrıflığı’ndan ve muhâsebeciliğinden yazılan mülâhazalara atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nden hizmet-i ifâya kifâyeti beyân olunmuştur.

Nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle mekteb şahâdetnâmesinin sûret-i musaddakaları merbût ve kitâbet-i mezkûreye târîh-i ta‘yîn ve mikdâr-ı ma‘aşına dâir

²¹⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 117/439, s. 439.

Muhâsebe-i Umûmîye-i Mâliye'nin 21 Kânûn-i evvel sene [1]310 târîhli ilm-ü haberi mahfûz bulunmuştur. Fî 7 Şa'ban sene [1]316 ve Fî 6 Kânûn-i evvel sene [1]314.

Mûmâileyhin târîh-i mezkûrede (1 Nisan sene [1]310) ma'aşıyla Sandık Nâhiyesi Mâl Kitâbeti'ne nakl olunarak bin üç yüz on beş senesi Zi'l-hiccesinin yirmi birinde (1 Nisan sene [1]312) silk-i celîl askerîyeye alınmasından dolayı üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-âhiresinin onuna kadar (31 Ağustos sene [1]318) nisf ma'aş almış ve şehir-i mezbûrun on birinde (1 Eylül sene [1]318) vazife-i askerîyesini bi'l-ifâ silk-i mezkûrdan bi't-tezkere ihrâc olunarak me'mûriyetine avdet vazifesine mübâşeretle ve şehir-i mezkûrun yirmi altısında (16 Eylül sene [1]318) beş yüz guruşa tecavüz etmemek üzere âidâtla Adapazarı ve Zi'l-hiccesinin on beşinde (1 Mart sene [1]319) mikdâr-ı mezkûr âidâtla Kandıra ve üç yüz yirmi bir senesi Zi'l-hiccesinin yirmi beşinde (1 Mart sene [1]320) Geyve Kazâsı Tahsîlât Müfettişliklerine nakl edilerek üç yüz yirmi iki senesi Ramazânının yirmi birine kadar (16 Teşrîn-i sâni sene [1]320) mezkûr Geyre Kazâsı Tahsîlât Müfettişliği'nde bulunup, şehir-i mezkûrun yirmi ikisinde (17 Teşrîn-i sâni sene [1]320) dört yüz guruş ma'aşla Akhisar Nâhiyesi Vergi Kitâbeti'ne ve Zi'l-ka'desinin selhinde (22 Kânûn-i sâni sene [1]320) şehri beş yüz guruşa tecavüz etmemek üzere âidâtla sâniyen Geyre Kazâsı ve üç yüz yirmi üç senesi Muharreminin yedisinde (1 Mart sene [1]321) âidât-ı mezkûr ile İzmit Merkez Tahsîlât Müfettişliklerine ve üç yüz yirmi beş senesi Muharreminin yirmi dokuzunda (1 Mart sene [1]323) şehri dört yüz guruşa tecavüz etmemek üzere âidâtla İzmit Sancağı Ser-tasildârlığı'na nakl edildiği ve Sandık Nâhiyesi Kitâbeti'nde bulunduğu esnâda yirmi üç kura muhtârâtının hesâbâtını rü'yet ve tebeyyün edecek bakâyânın yüzde beş ve iki buçuk âidât ile tahsiline ilâveten me'mûr edilerek bakâyâ tahsiline muvaffak olduğu ve bundan dolayı bin küsür guruş âidât aldığı ve hidemât-ı ma'rûzdan beriyyü'z-zimme olduğu ve askerliği zamanında hüsn-i hizmeti cihetle Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânı'yla, Yunan Muhârebe Madalyası ihsân buyurulduğu Adapazarı Kazâsı Meclis-i İdâresi'nin 14 Eylül sene [1]318 ve İzmit Sancağı Meclis-i İdâresi'nin bâlâsı müfredâtı 7 Haziran sene [1]321 ve 24 Temmuz sene [1]321 târîhli mazbatalarından ve mezkûr nişân ve madalya berât-ı âlilerinin ve askerlik tezkeresinin sûret-i musaddakasından anlaşıldığı Mâliye Sicill Şu'besi'nin 17 Mayıs sene [1]322 târîhli vuku'ât pusulasıyla bildirilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi altı senesi Şa‘banının dokuzundan (24 Eylül sene [1]324) üç yüz yirmi yedi senesi Ramazânının on altısına (19 Eylül sene [1]315) Zi’l-ka‘desinin on birinden (11 Teşrin-i sâni sene [1]325) üç yüz yirmi sekiz senesi Rebî‘ü’l-evvelinin ikisine kadar (28 Şubat sene [1]325) yüz altmış guruş zimmî ma‘aşla idâre-i mezkûr Tahsîl Me’mûrluğu Vekâletinde bulunarak 1 Mart sene [1]326 târihinde dört yüz elli guruş ma‘aşla livâ-i mezkûr Merkez Tahsîldârlığına nakl, târih-i mezbûrdan Cemâziye’l-âhiresinin onuna kadar (5 Haziran sene [1]324) başkaca iki yüz kırk guruş zimmî ma‘aşla Tahsîl Me’mûrluğu Vekâletinde bulunduğu ve 6 Haziran sene [1]324 târihinde altı yüz guruş ma‘aşla Karamürsel Kazâsı Tahsîl Me’mûrluğu’na ve Şa‘banının onunda (3 Ağustos sene [1]326) altı yüz elli guruş ma‘aşla Adapazarı Kazâsı Mâliye Müdür Muâvinliği’ne nakl edildiği ve İzmit Ser-tahsîldârlığı’yla, Merkez Tahsîldârlığından ve Tahsîl Me’mûrluğu Vekâletlerinden zimmet ve ilişiği olmadığı livâ-i mezkûr Meclis-i İdâresi’nin mazbatasına atfen 4 Kânûn-i sâni sene [1]326 târihli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir²¹⁷.

4.1.19. Ahmed Hamza Efendi

Beşli Ağazâde Hâcî Mehmed Ağa’nın mahdûmudur. Bin iki yüz doksan bir sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1290) Bosna Vilâyeti’nde Banaluka (Banja Luka) Kasabası’nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir.

Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûmu ba‘de’t-tahsîl Fâtih Rüşdîyye-i Askerîyesi’nde müretteb dersleri tadrîs ederek 25 Nisan sene [1]304 târihli şahâdetnâmesine, menşe’-i küttâb askerîyeye bir müddet devam edip muahheren Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne’de dâhi ikmâl-i tahsîl ile a‘lâ dereceden 3 Ağustos sene [1]312 târihli me’zûniyet rûsuna nâil olmuştur. Türkçe kitâbet ve Boşnakça ve Sırpça tekellüm ve kırâat eylediği ve Bulgarcaya âşinâ olduğu tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz yedi senesi Muharremü’l-harâmının on yedisinde (1 Eylül sene [1]305) seksen guruş ma‘aşla Piyâde Dâiresi Üçüncü Şu‘besi Nüfûs Kalemi’ne dâhil ve üç yüz dokuz senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin on birinde (1 Teşrin-i sâni sene [1]307) bi’l-

²¹⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 82/441, s.441.

isti'fâ munfasıl olup üç yüz on altı senesi Şa'ban-ı şerîfinin yirmi dördünde (26 Kânûn-î evvel sene [1]314) bin dört yüz kırk guruş ma'aş ve Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrin-i Adliye kararıyla Süleymâniye Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn ve emr-i tahlîfî icrâ olunarak, hilâf-ı kanûn tevkîf-i eşhâsa bazı kesâni sahâbet ve iltizâm etmek gibi mugâyir merzî-i 'âli-i hâlâta cür'et ettiğine dâir hey'et-i mahkeme tarafından irsâl kılınan mazbata üzerine mahall-i Adliye Müfettişliğince icrâ ettirilen tedkîkât-ı hâvî Evrâk-ı Umûr Cezâiye Müdürlüğü'nce bi't-tedkîk mezkûr mazbata mündericâtının infisâlât-ı şahsiyeden münbais idiği anlaşıldığından hakkında bir gûne muâmele-i kanûniye icrâsına mahall görülemediği i'tâ olunan 5 Nisan sene [1]316 târîhli müzekkirede gösterilmiş ve ahîren mugâyir rızâ-yı âli harekâtından bahsle Nakîb Efendi'nin hedef-i ağrâz ve hakâreti olmasına rızâ gösterilmemesi istirhâmını hâvî ulemâ-yı meclisinin müteaddid imzalarıyla atebe-i ulyaya takdîm kılınan telgrafnâme üzerine bu bâbda tahkîkât-ı lâzime icrâsı zimmında Vilâyet-i Adliye Müfettişliği'ne sebk eden tebligâta cevâben vârid olup encümende kırâat olunan 13 Şubat sene [1]315 târîhli şukkada muâvin mûmâileyhin mugâyir rızâ-yı âli bir gûne hâl ve hareketi vâki' olmayıp, ancak bâdi-i şikâyet olan mes'elenin bidâyetinde işi i'zâm etmiş ve Nakîb Efendi'nin nüfûsundan bahsle mutasarrıflığa takrîr verilmiş iken bi'l-âhire verilen berâet kararını istinâf etmemek gibi mes'eleyi himâyetkârane bir halde sathi olarak tedkîk eylemek sûretiyle yolsuz muâmele ve hareketi vuku' bulmadığı gösterilmesine ve mevzû-i bahs ve şikâyet olan mes'elenin sûret-i cereyânıyla hâsıl eylediği derece-i te'sîrâta nazaran mûmâileyhin orada bakayı me'mûriyeti halen ve maslaha-i mahzûrdan gayr-i sâlim görülmesine mebnî üç yüz on sekiz senesi Saferü'l-hayrîsinin üçünde (29 Mayıs sene [1]316) bin iki yüz altmış guruş ma'aş ve Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrin-i Adliye kararıyla Hamidâbâd Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne nakl edilmiş ve zikr olunan Süleymâniye Sancağı Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'nde bulunduğu esnâda darb-ü cerh fiiliyle maznûn-ı kerim ve aziz nâm şahıslardan rüşvet aldığı hakkında vuku' bulan ihbâr üzerine icrâ kılınan tahkîkâtı hâvî olup Bağdat İstinâf-ı Müdde'î-i Umûmîliği'nden gönderilen Evrâk-ı Umûr-ı Cezâiye Müdüriyesince bi't-tedkîk muâvin mûmâileyhin merkûmândan rüşvet olarak üç yüz tahranî aldığı hakkında Salih Ahmed ve Mustafa nâm şahıslar tarafından ihbârât vuku' bulmuş ve iş bu ihbârâtın takrîri merci'-i kanûniyesine âid bulunmuş olduğundan bi'l-bahs mûmâileyhin iş bu maddeden dolayı taht-ı muhâkemeye alınması lazım geleceği

encümen-i intihâbda kırâat edilen 17 Nisan sene [1]316 târîhli müzekkirede gösterilmesiyle mûmâileyhin muhâkemesini mûcib olan şu halinden dolayı bi'l-muhâkeme tebriye etmedikçe ibkâ-yı me'mûriyeti gayr-i câiz görülerek mevki'-i me'mûriyetine kable'l-âzime azliyle zikr olunan Hamidâbâd Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne encümen-i mezkûrede sene-i merkûme Cemâziye'l-evvelinin yirmi dördünde (3 Eylül sene [1]316) diğeri ta'yîn ve ol vechle icrâ-yı muhâkemesi için mezkûr Müdde'î-i Umûmîliğine tebligât ifâ olunmak ve yine mezbûr muâvinlikte bulunduğu sırada Şehirpazar Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Reisi'nin hizmetkârı olup biraderinin keyfiyet-i katlinden dolayı maznûn bulunan Ali nâm kimse hakkında müstantiklikçe icrâ kılınan tahkîkât evrâkını kanûna mugâyir olarak kazâ-ı mezkûr muhâkemesine tevdi' eylemek sûretiyle maznûn-ı merkûmu sahâbet eylediği yolunda ahîren vuku' bulan şikâyet üzerine mahallî İstinâf-ı Müdde'î-i Umûmîliğince icrâ ve isrâ' kılınan tahkîkâtı hâvî evrâk müdüriyet-i mezkûrece bi't-tedkîk mûmâileyhin bu mes'elede muhâlif-i kanûn bir muâmelesi görülemediği ve sahâbet-i mervîyenin dâhi hüsn-i hâline dâir bi'l-ahz verilen mezâbit-i mahalliye mündericâtına nazaran aslı olmadığı cihetle mûmâileyh hakkında muâmele-i kanûniye icrâsı lazım gelmeyeceği 8 Mart sene [1]317 târîhli müzekkirede gösterilmiş ve evrâk-ı mezkûre mahallîne iâde kılınmıştır.

Mûmâileyhin esbâb-ı muhâkemesini teşkîl eden ve sâlifü'z-zikr rüşvet maddesinden dolayı icrâ kılınan tedkîkât-ı kanûniye neticesinde mani'-i muhâkemesine dâir hey'et-i mahsûsa-i ithâmiyeden verilen kararın şâyân-ı i'tirâz görülemediği mezkûr Umûr-ı Cezâiye Müdüriyeti'nden i'tâ kılınan müzekkirede gösterilmiş ve bu bâbda ki evrâk-ı tahkîkiye ve muhâkeme mahallîne iâde olunmuştur.

Evrâk-ı infisâliye ve muhâkemesiyle müdâfaanâmesi Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrin-i Adliyece bi't-tedkîk kendisinden şikâyat-ı sâbika tahkîkâtı neticesinde müşâhede olan hareketten nâşî Süleymâniye Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'nden Hamidâbad Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne becâyiş-i me'mûriyetle iktifâ kılınmış ve şikâyat-ı ahîrenin tedkîkâtı üzerine verilen mani'-i muhâkeme kararının şâyân-ı agrâz olmadığı Umûr-ı Cezâiye Dâiresi'nden bâ müzekkire beyân edilmiş olduğu gibi mezkûr Süleymâniye Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'nde bulunduğu müddetçe hüsn-i ifâ ve vazife eylediği ve erbâb-ı istikâmetten bulunduğu mezâbit-ı mahallî sûretinden anlaşılması bulunmasına mebnî 25 Eylül sene [1]317 târîhinde encümen-i

mezkûrece cevâz-ı istihdâmına karar verilmesiyle üç yüz yirmi senesi Saferü'l-hayrîsinin altısında (1 Mayıs sene [1]318) bin iki yüz altmış guruş ma'aş ve yine encümen-i mezkûr kararıyla Çatalca Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn edilmiş ise de mahkeme-i mezbûre A'zâ Mülâzımı Mehmed Efendi ile sıhriyyet-i peyda eylemesinden nâşî mûmâileyhânın bir mahkemede bulundurulması usûlen mecâz olmadığı bu kere livâ-i mezbûr Bidâyet Mahkemesi Reisi tarafından vârid olan şukkada beyân olunmuş ve mûmâileyhimâ arasında şu sûretle husûlü anlaşılan kurbuyyet-i kanûnen bir mahkemede ictimâlarına mani' bulunmuş olmakla sene-i mezbûre Ramazân-ı şerîfinin on sekizinde (5 Kânûn-i evvel sene [1]318) ma'aş-ı hâlisiyle ve encümen-i mezkûr kararıyla Tekfurdağı Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne tahvîl-i me'mûriyeti icrâ kılınmıştır. Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden yazılan mülâhazada tercüme-i hâl varakasına mevzû' Sicill Müdüriyeti'nden mührü bâ hasbe'l-kâide tasdîk olunmuştur.

Bervech-i bâlâ bulunduğu hidemâttan Süleymâniye ve Hamidâbâd ve Çatalca Sancakları Bidâyet Mahkemelerinin Müdde'î-i Umûmî Muâvinliklerinde müddet-i istihdâmıyla kemiyet-i maâşâtı ve me'mûriyet-i hâzırası olan Tekfurdağı Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne târîh-i ta'yîn ve mikdâr-ı ma'âşı ve zikr olunan Süleymaniye Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'nde iken hakkında vuku' bulan şikâyât üzerine gerek mahallince ve gerekse nezâretce cereyân eden muâmelât nezâret-i müşârünileyhâ Sicill Müdüriyeti'nin tercüme-i hâl varakası zîr ve zahrîne yazılan şerhlerden ve Piyâde Dâiresi Üçüncü Şu'besi Nüfûs Kalemi'nin sûret-i me'mûriyeti ve kemiyet-i ma'aş ve isti'fâsı Makâm-ı Vâlâ-yı Ser-askerîye'nin 6 Nisan sene [1]321 târîhli tezkere-i cevâbiyesinden anlaşılmış ve mezkûr tezkere ile Mekteb-i Rüşdî-i Askerî şahâdetnâmesi ve Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne me'zûniyet rûsunun ve nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla beraber hıfz olunmuştur. Fî 28 Receb sene [1]323 ve Fî 15 Eylül sene [1]321²¹⁸.

²¹⁸ BOA. DH. SAİD. d. nr. 113/421, s.421.

4.1.20. Ahmed Nuri Efendi

Abdullah Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1270) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Der-saâdette husûsî muallimden okumuştur. Türkçe okuryazar.

Üç yüz on dört senesi şehr-i Şevvâlinin onunda (5 Mart sene [1]313) beş yüz guruş ma'aşla Aydın Vilâyeti Üçüncü Sınıf Kondüktörlüğü'ne ta'yîn ve resm-i tahlîfi icrâ' edilmiştir. Ticâret ve Nâfia Nezâreti Turuk ve Meâbir Müdüriyeti'nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin zikr olunan kondüktörlüğe ta'yîn kılındığı sancak ve mülâhaza-ı mezkûre nezâret-i müşârünileyhâdan tasdik edilmiştir. Nüfûs tezkere-i osmânîye sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur. Fî 19 Receb sene [1]316, Fî 21 Teşrîn-i sâni sene [1]314.

Mûmâileyhin istihdâmından beklenen hizmet görülemeyip tarîk ameliyyâtının sekiz kısma mûcib olduğundan şahsiye-i tebdîl Aydın Vilâyet-i Celîlesi'nden iş'âr olunmakla bin üç yüz on altı senesi Zi'l-hiccesinin yirmi beşinde (21 Nisan sene [1]315) açığa çıkarıldığı Ticâret ve Nâfia Sicill Şu'besi'nin 1 Haziran sene [1]315 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz on yedi senesi Rebî'ü'l-âhîrinin sekizinde (3 Ağustos sene [1]315) beş yüz guruş ma'aşla Adana Vilâyeti Umûr-ı Nâfia Üçüncü Sınıf Kondüktörlüğü'ne ta'yîn edildiği mezkûr şu'benin 8 Mayıs sene [1]316 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin me'mûr olduğu tarîkin inşâatını sene-i âtiyeye tehhür etmesinden dolayı bin üç yüz on sekiz senesi Rebî'ü'l-evvelî selhinde (15 Temmuz sene [1]316) ma'aş kat' edilip sene-i merkûme Recebinin on üçünde (24 Teşrîn-i evvel sene [1]316) beş yüz guruş ma'aşla Edirne Vilâyeti dâhilinde Üsküp Belediye Mühendisliği'ne ta'yîn edildiği mezkûr şu'benin 19 Şa'ban sene [1]318 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Üç yüz yirmi beş senesi Rebî'ü'l-evvelinin on dördünde (14 Nisan sene [1]323) sekiz yüz guruş ma'aşla Bolu Sancağı Belediye Mühendisliği'ne nakl ve işe mübâşeretle üç yüz yirmi yedi senesi Saferinin altısında (14 Şubat sene [1]324) isti'fâen infikâk eylediği ve bu me'mûriyetlerden emvâl-i emîriyye ve tedkîkât-ı mukarrere-i nizâmîyeden bir gûne zimmeti olmadığı ve hüsn-i hizmeti mesbûk idiği

mahallî mazbatalarına atfen şu'be-i mezkûrenin 12 Teşrîn-i evvel sene [1]325 târîhli vuku'ât pusulasıyla 14 Teşrîn-i evvel sene [1]325 târîhli müzekkire-i cevâbiyesinde muharrerdir²¹⁹.

4.1.21. Ahmed Raşid Efendi

Bosna Kıt'ası'nda Nikşik Kasabası Hânedânından Süleyman Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz altmış bir senesinde kazâ-ı mezkûrda tevellüd etmiştir. Sıbyân ve rüşdiyye mekteblerinde Arabî ve Fârisî okumuştur. Türkçe kitâbet ve Boşnakça tekellüm eder.

Bin iki yüz seksen senesinde on dokuz yaşında iken mülâzemetle Hersek Sancağı Tahrîrât Kalemî'ne dâhil ve seksen üç senesi Rebî'ü'l-evvelinin yedisinde dört yüz guruş ma'aş ile Mostar Ticâret Mahkemesi Kitâbeti'ne me'mûriyetle, dört sene sonra munfasıl olup seksen yedi senesi Saferi evâilinde beş yüz yirmi guruş ma'aş ile Hersek Sancağı Muhâsebe Kalemî Evâmir Mukayyidliği'ne ta'yîn olunarak dört sene dâhi burada ifâ-yı hizmetle isti'fâ etmiş ve üç mâh açıkta kaldıktan sonra doksan bir senesinde beş yüz elli guruş ma'aş ile Bosna Mektûpçu Odası Müsevvidliği'ne ve birkaç gün mürûrunda altı yüz yetmiş guruş ma'aş ile mezkûr odada Bergama Sancağı Müsevvidliği'ne ve üç mâh güzerânında dokuz yüz guruş ma'aş ile Bosna Vilâyeti Evrâk Müdüriyeti Muâvinliği'ne me'mûr olarak üç sene bâ mütecâviz ve devamdan sonra bin dört yüz yirmi guruş ma'aş ile evrâk müdürü olmuş ise de aynen Avusturyalının o havaliyi istilâsıyla açığa çıkıp doksan dokuz senesinde yedi yüz elli guruş ma'aş ile muvakkaten Üsküp Sancağı Tedkîk Bakâyâ-yı Öşrîye Me'mûriyeti'ne ta'yîn olunarak bin üç yüz senesi şehr-i Recebinin onunda munfasıl ve dört mâh açıkta kalarak Zi'l-ka'desinin onundan i'tibâren iki sene yedi mâh sekiz yüz guruş ma'aş ile Kosova Vilâyeti'nde Kolaşin-i Zir Kazâsı Kâim-i makâmılığı'nda müstahdem olmuştur.

Hidemât-i mezkûreden nakl ve terfî' sûretleriyle ve istilâ sebebiyle infisâl ederek vezâif-i me'mûresinden dolayı taht-ı muhâkemeye alınmamış ve müttehem olmamıştır. Kosova Vâlisi Saâdetlû Faik Paşa Hazretleri tarafından yazılan mülâhazada mündericât-ı varaka tasdîk olunmuştur.

²¹⁹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 78/459, s.459.

Mûmâileyhin Kolaşın Kâim-i makâmılgı'nca beriyyü'z-zimme olup olmadığı Kosova Vilâyeti'nden istifâr olunarak cevâben gelen telgrafnâmede mûmâileyhin mezkûr Kâ'im-i makâmılgı'ca bir ilişgi olmadığı iş'âr olunmuş ve Üsküp Bakâyâ-yı Öşriyesi Me'mûriyeti'ne ta'yîn olunduğuna dâir Kosova Vilâyeti'nin tahrîrâtı komisyonca gönderilerek kendisine iâde edilmiştir. Fî 21 Cemâziye'l-âhir sene [1]304, Fî 5 Mart sene [1]303.

Mûmâileyh Ahmed Raşid Efendi bin üç yüz beş senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi üçünde vâki' bin üç yüz üç senesi Şubatın yirmi üçünde bin yedi yüz elli guruş ma'aş ile Kosova Vilâyeti dâhilinde Berane²²⁰ Kazâsı Kâ'im-i makâmılgı'na ta'yîn buyurulmuştur. Efendi mûmâileyh bâ irâde-i seniyye yerine diğeri ta'yîn edilmesinden dolayı sene-i merkûme Şa'banın sekizinde bi't-tabi' infisâl ederek bin üç yüz altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi sekizinde bin iki yüz elli guruş ma'aş ile vilâyet-i mezkûre mülhakâtında Tirgovişte Kazâsı Kâ'im-i makâmılgı'na me'mûr olmuştur.

Mûmâileyh bin üç yüz dokuz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi dokuzunda bin yedi yüz elli guruş ma'aşla vilâyet-i müşârünileyhâda Akva Kâ'im-i makâmılgı'na nakl buyurulmuştur. Mûmâileyhin ma'aşı bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşri te'cîliyle bin beş yüz yetmiş beş guruşa tenzîl etmiştir.

Mûmâileyhin imtidâd-ı me'mûriyetinden ve ashâb-ı musâlaha muâmelât-ı mütesâviyede bulunmaması hasebiyle aleyhinde şikâyet-ı tevâli isminden ve tebligât-ı vakı'ayı âdem-i asgâ ile tahsîlât ve te'mîn-i inzibâta ehemmiyet vermeyerek menfâat ve bekâsının te'mîni maksadıyla ahâlî beyninde ilkâ-yi fesâd eylemesinden dolayı azli Yanya Vilâyeti'nden bildirildiğinin, Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkeresinde gösterilmesine ve hakkındaki şikâyetle kendisinin müteheyyizden olmamasına binâen Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonu'ndan verilen karar üzerine bin üç yüz on beş senesi Ramazânının yedisinde (17 Kânûn-i sâni sene [1]313) azl edilmiştir.

Mûmâileyhin mukaddemâ bulunduğu berâta ve 1 Temmuz sene [1]304 târihinden 22 Teşrin-i evvel sene [1]307 târihine kadar Tirgovişte ve târih-i

²²⁰ **Berane (Berani):** 1580'de Yenipazar-Bosna Eyâleti'ne bağı kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adarı*, s. 75.

mezkûrdan 17 Kânûn-i sâni sene [1]313 târihine kadar Akva Kazâları Kâ'im-i makâmlıklarıyla üç yüz on beş senesi Zi'l-ka'desinin altısından (17 Mart sene [1]314) üç yüz on altı senesi Saferinin on dokuzuna kadar (27 Haziran sene m[inhu]) yedi yüz seksen yedi buçuk gurusu nısf ma'aşla bulunduğu Berane Kâ'im-i makâm Vekâletinden emvâl-i emîriyye ve hukuk-ı şahsiyece zimmet ve ilişiği olmadığına ve Tirgovişte Kâ'im-i makâmlığı'nda ifâ-yı hüsn-i hizmet eylediğine ve Akva'da iken Akva ve Kolaşın mevkîlerinde ârâm-sâz-ı Asker-i Şâhânenin Akva emvâline muhavvel ma'aşın tesviyesince ikdâmı meşhû olduğuna dâir Kosova Vilâyeti Meclis-i İdâresi'yle cihet-i askerîyeden verilen 17 Kânûn-i evvel sene [1]310 ve 14 Şubat sene [1]313 ve 8 Eylül sene [1]314 târihli mazbatalarıyla Kosova Vilâyeti'nin telgrafnâmesi ve eşkıya-yı meşhûreden Kolaşınli ayânın der-desti ve mukârisi hayvânâtı tedârîki ve a'sârın ve kazâlarıyla ihâlesi ve sâir hidemâtı hakkında takdîri hâvî Kosova Vilâyeti'yle Yenipazar Mutasarrıflığı'ndan kendisine yazılan sekiz kıt'a telgrafnâme ile üç kıt'a tahrîrât komisyonca aynen görülerek iâde edilmiştir.

Mûmâileyhin üçüncü sınıf Kâ'im-i makâmlığa müntehâb bulunduğu ahîren ibrâz olunan mefsûh İntihâb-ı Me'mûrin Komisyonu'nun 17 Haziran sene [1]303 târih ve seksen üç numaralı intihâbnâmesi komisyonca aynen görülerek iâde kılınmıştır.

Mûmâileyhin tahsîlât ve inzibâta ehemmiyet vermediğinden ve ahâlîsine ifâ-yı fesâd eylediğinden bahsle Kosova Vilâyeti'nden hilâf-ı vâki' sebk eden iş'âr üzerine azl edilmiş ise de gerek tahsîlât ve inzibât-ı emr-i mühimmesinde ve gerek vezâif-i mevzûa-i sâiresindeki ikdâm ve gayreti yedinde mevcûd evrâk-ı resmiyye ile müsebbet olduğu gibi ba'de'l-ınfisâl vilâyetçe Berane Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı Vekâletine ta'yîn olunması da iş'âr-ı vâki'in esâssızlığını isbât ve ta'yîn eder ahvâlden bulunduğu beyânıyla isti'zâfi hâvî Şura-yı Devlete i'tâ eylediği arzuhâl ve merbût tercüme-i hâl varaka-ı musaddakasıyla melfûfâtı üzerine Mülkîyye Dâiresi'nden bi't-tanzîm komisyona husûsâ buyurulan 5 Kânûn-i evvel sene [1]314 târih ve iki bin beş yüz on bir numaralı mazbatada Akva Kazâsı ve Yenipazar Sancağı ile Kosova Vilâyeti Meclis-i İdârelerinden tanzîm kılınmış olan merbût niyetine zimmet mazbatalarında mûmâileyhin hengâm-ı me'mûriyetinden bekâsı hüsn-i hizmet eylediği gösterilmesine nazaran infisâli istiâdât-ı mücerredeye münbais olduğu anlaşılmağla beraber tercüme-i hâlince mani'-i istihdâm bir hali

görülemediğinden yine sınıfı dâhilinde bir Kâ'im-i makâmlığa intihâbının Dâhiliye Nezâreti'ne husûsâsı tezkere kılındığı gösterilmiştir²²¹.

4.1.22. Ahmed Şükrü Efendi

Asâkir-i Redife Binbaşılardan Keskinli müteveffâ Yusuf Ziya Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen altı senesi Recebü'l-ferdînin on sekizinde (11 Teşrîn-i evvel sene [12]85) Bosna Vilâyeti'nde, Saray Şehri'nde tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakasında gösterilmiştir. Şehr-i mezkûr sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve Gelibolu ve Çankırı Rüşdiyye Mekteplerinde Arabîyeden Mantığa ve Fârisîden Gülistana kadar okumuş ise de şahâdetnâme alamamıştır. Türkçe okuryazar. Boşnakça tekellüm eder.

Bin üç yüz dört senesi Zi'l-ka'desinin dördünde (13 Temmuz sene [1]303) Kalecik Bidâyet Mahkemesi Kalemi'ne mülâzemetle, üç yüz beş senesi Cemâziye'l-âhiresinin on birinde (17 Şubat sene [1]303) yüz on iki guruş nısf ma'aşla Kitâbet-i Sâniye Vekâletine ta'yîn olunarak iki ay on dokuz gün sonra diğerinin asâleten ta'yîni cihetle infikâk etmiş ve üç yüz dokuz senesi Şa'banü'l-muazzamının on üçünde (1 Mart sene [1]306) üç yüz altmış guruş ma'aşla Kalecik Kazâsı Sandık Emâneti'ne ta'yîn edilmiştir. Kalecik Kâ'im-i makâmlığı'yla, Ankara Vilâyeti Defterdârlığı'ndan ve Mâlîye Nezâreti'nden umûr-ı me'mûresini ifâ etmekte olduğu beyân kılınmıştır.

Mezkûr defterdârlıktan yazılan der-kenârda iş bu hizmetlerinde muvâfık-ı kuyûd idiği tasdîk olunup, nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakasıyla tercüme-i hâl varakasinda gösterildiğini mübeyyin Ankara Vilâyeti Vâlîliği'nin tahrîrâtı aslı tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdu. Fî 16 Receb sene 1316 ve 18 Teşrîn-i sâni sene 1314²²².

4.1.23. Ahmed Tevfik Efendi

Tüccârdan İbrahim Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş yedi sene-i hicriyesinde Hersek'te tevellüd etmiştir. Mekteb-i sıbyânda mukaddime-i ulûmu okumuştur. Türkçe kitâbet eder.

²²¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 10/611, s.611.

²²² BOA. DH. SAİD. d, nr. 82/351, s.351.

Yirmi bir yaşında olduğu halde bin iki yüz doksan sekiz senesinde mülâzemetle, Der-saâdet Rûsûmât Nezâreti mülhakâtından Kalem-i Sultaniye Rûsûmât Müdüriyeti Dâiresi'ne duhûl ederek, bin iki yüz doksan dokuz senesi Rebî'ü'l-evvelinde yüz altmış guruş ma'aş ile nezâret-i mûmâileyha mülhakâtından Çeşme Rûsûmât Me'mûriyeti Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuş ise de sene-i mezkûre Rebî'ü'l-âhiresinde bi'l-infisâl yine sene-i mezbûre Cemâziye'l-âhiresinde yüz yirmi guruş ma'aş ile müdüriyet-i merkûme kolculuğuna ta'yîn edilerek bin üç yüz senesi Saferinde yüz altmış guruş ma'aş ile nezâret-i mezkûre merbûtâtından Maydos Rûsûmât Me'mûriyeti Kitâbeti'ne nakl olunmuş ve el-haleti hazihi murakkamü'l mikdâr ma'aş ile hizmet-i merkûmede istihdâm olunmakta bulunmuştur.

Marü'l-beyân Çeşme Kitâbeti'nde, kitâbet-i mezbûrenin lâğv edilmesi cihetiyle infisâl etmiş ve vezâif-i me'mûresinden dolayı taht-ı mes'ûliyet ve muhâkemeye alınmamıştır. Der-saâdet Rûsûmât Nâzırı Saâdetlû Refik Beyefendi Hazretleri tarafından muharrer mülâhazada mûmâileyhin hidemât-ı sâbıkası mesbûk idiği mensûb olduğu müdüriyetten verilen şerhden anlaşıldığı tenmîk ve Rûsûmât Emini Atûfetlû Edip Efendi Hazretleri cânibinden dâhi mülâhaza-ı mezbûre meâli takrîr edilmiştir. Fî 16 Rebî'ü'l-evvel sene 1303 ve Fî 11 Kânûn-i evvel sene 1301. Mûmâileyhin ma'aş-ı bin üç yüz senesi Cemâziye'l-evvelinin dördünde doksan guruş ilâvesiyle iki yüz elli guruşa isâl kılınmıştır²²³.

4.1.24. Ali Efendi

Abdullah Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen üç sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1282) Bosna'da tevellüd etmiştir. Mahall-i mezkûr mekteb-i ibtidâisi ve rüşdiyyesinden şahâdetnâme aldıktan sonra Avusturya'nın idâdîsine nakl edildiği, Türkçe, Nemçe, Sırpça, Bulgarca tekellüm ve kitâbet ettiği tercüme-i hâl varakasında muharrerdir.

Selanik Vilâyeti Polis Neferliği'nde yüz elli guruş ma'aşla müstahdem iken 29 Kânûn-i evvel sene [1]313 târîhinde ma'aş-ı iki yüz guruşa, bi'l-âhire üç yüz guruşa iblâğ olunmuş ise de târîh ve sebab-i infikâkına dâir kaydı dest-res olunamamış ve 1 Mayıs sene [1]320 târîhinden 26 Mayıs sene [1]320 târîhine kadar yüz yetmiş beş guruş ma'aşla Palanka'dan ve Karabağır'dan ve 27 Mayıs sene

²²³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 9/263, s.263.

[1]320 târîhinden 31 Ağustos sene [1]321 târîhine kadar ma'aş-ı mezkûrla, 15 Eylül sene [1]321 târîhinden 31 Mart sene [1]323 târîhine kadar iki yüz guruş ma'aşla Karalar'a ve 1 Nisan sene [1]323 târîhinden 30 Teşrîn-i sâni sene [1]323 târîhine kadar yine bu mikdâr ma'aşla Köprülü Piyâde, 15 Kânûn-i evvel sene [1]323 târîhinden 28 Nisan sene [1]324 târîhine kadar iki yüz elli, 15 Mart sene [1]325 târîhinden 31 Mayıs sene [1]328 târîhine kadar dört yüz guruş ma'aşla Köprülü Rüsûmât Merkez Bölüğü Suvâri Kolculuklarında bulunarak me'mûriyetinin Piyâde Kolculuğu'na tenzîlinden dolayı 31 Mayıs sene [1]328 târîhinde isti'fâ etmiş ve Karataş Pasaport Me'mûrluğu'nda iken zuhûr eden harp dolayısıyla Der-saadete gelerek ale'l-usûl muhâsebeye i'tâ eylediği beyânnâmede üç yüz yirmi sekiz senesi Eylülü nihâyetine kadar maâşâtını mahallinden dört yüz otuz üç guruşu tam olarak aldığı der-miyân etmesine mebnî Teşrîn-i evvel ve sâni ma'aşları kezâlik tam ve Kânûn-i evvelinden gaye-i Temmuz sene [1]329 târîhine kadar ber-mûcib karar, üç yüz on altı buçuk guruş üzerinden merkezce 15 Ağustos sene [1]329 târîhinden, gaye-i Eylül sene [1]329 târîhine kadar dâhi kur'asımın isâbet ettiği Trabzon Vilâyeti emvâlinden i'tâ edilmiştir.

Hidemât-i mezkûrede müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı maâşâtıyla keyfiyet-i isti'fâsı Selanik Düyûn-ı Umûmîye Başmüdüriyeti'nin 26 Ağustos sene [1]329 târîhli vesîkasında merkez ve Trabzon Vilâyeti'nden i'tâ kılınan ma'aş mikdârı muhâsebenin 18 Mayıs sene [1]330 târîhli tezkere-i mezbûrede gösterilmiş ve mezkûr vesîka dosyası ile birlikte hıfz ve nüfûs tezkeresi ba'de'l-mütâlaa iâde edilmiştir. Fî 31 Mayıs sene [1]330. Zıkr olunan Karataş Pasaport Me'mûrluğu'na 22 Haziran sene [1]328 târîhinde ta'yîn olunduğu ahîren ibrâz edildiği 5 Mayıs sene [1]330 târîhli şahâdetnâmeden anlaşılmıştır. Fî 8 Haziran sene [1]330²²⁴.

4.1.25. Ali Efendi

Hersek Sancağı eşrâfından ve tüccârdan müteveffâ Mahmud Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen yedi senesi şehr-i Receb-i şerîfi guresinde (14 Eylül sene 1284) Hersek Sancağı'na tabi' nefsi-i Trebin Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Bosna Medresesi'nde ulûm-ı diniyyeyi ve husûsî muallimlerden mebâdi-i fenniye tahsîl eylediği ve Türkçe ve İslavca ve Sırpça tekellüm ve kitâbet ettiği tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

²²⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 200/127, s.127.

Bin üç yüz on yedi senesi şehr-i Rebî'ü'l-evvelinin ikisinde (28 Haziran sene 1315) sekiz yüz guruş ma'aşla Rüsûmât Emânet-i Celîlesi'nde istihdâmı husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhî şeref-sudûr ve sünûh buyurulması üzerine bermantûk-ı emr-i fermân-ı hümâyûn ma'aş-ı mezkûr ile Mektûbî Kalemine ta'yîn kılınmış ve bin üç yüz yirmi üç senesi şehr-i Şevvâlü'l-mükerreminin yirmisinde nikelden ma'mûl Hicâz Demiryolu Madalyası ihsân buyurulmuştur.

Mûmâileyhin devam ve hüsn-i hâtı meşhûd idiği Rüsûmât Emânet-i Celîlesi'ne, Mektûbî Kalemi Müdürlüğü'nden tercüme-i hâl varakasına yazılan mülâhazaya atfen emânet-i müşârünileyhâ mektûpçuluğundan dâhi tasdik olunmuştur.

Rüsûmât Emânet-i Celîlesi Mektûbî Kalemi'ne târîh-i ta'yîniyle mikdâr-ı ma'aş irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî bâ mani' 20 Haziran sene [1]315 târîhli tezkeresinden anlaşılması ve nikelden ma'mûl Hamidiye Hicâz Demiryolu Madalyası'nın berât-ı hümâyûnu ile nüfûs tezkere-i osmânîyesi şu'bece aynen görülerek mûmâileyhe iâde kılınmıştır. Fî 26 Şa'ban sene [1]324 ve Fî 2 Teşrîn-i evvel sene [1]322.

Mûmâileyhin vazife-i mevdûasını ifâde-i sûi ve ikdâmı görülmesine mebnî üç yüz yirmi altı senesi Muharreminin beşinde (26 Kânûn-i sâni sene [1]323) ma'aşıyla kalem-i mezkûr ser-mukayyidliğine terfi edildiği Rüsûmât-ı Sicill Şu'besi'nin ol bâbda ki vuku'ât pusulasında beyân kılınmıştır.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi yedi senesi Recebinin yirmi yedisinde (1 Ağustos sene [1]325) icrâ kılınan tensikâta açığa çıkarılıp Tensik Kanûnu'nun dokuzuncu maddesi mücibince on altı bin iki yüz kırk sekiz guruşu tazminât olarak hizmet-i devletten kat'-ı alaka eylediği 11 Nisan sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir²²⁵.

4.1.26. Ali Efendi

Tüccârdan Derviş Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen dokuz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1288) Bosna Vilâyeti dâhilinde Trebin Kazâsı'nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Mahall-i mezkûr

²²⁵ BOA. DH. SAİD. d. nr. 117/413, s.413.

sıbyân mektebinde ve medresesinde tahsîl-i ulûm etmiştir. Türkçe okuryazar ve Boşnakça tekellüm eder.

Bin üç yüz on üç senesi Rebî'ü'l-âhirinde (1 Eylül sene [1]311) yirmi bir yaşında olduğu halde mülâzemeten Mahkeme-i Temyîz İstidâ Dâiresi'ne dâhil ve sene-i merkûme Şa'banının on ikisinde (13 Kânûn-i sâni sene 1311) kırk gurusu ma'âşa nâil olmuştur. Dâire-i mezkûre riyâsetinden mûmâileyhin mukaddem ve hüsn-i sîret ashâbından olduğu, Tensîk ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden riyâsetin şahâdetnâmesi tasdîk olunmuştur.

Nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasıyla mahfûz olduğu gibi ma'âş mikdârında muvâfık-ı kayıttır. Fî 27 Rebî'ü'l-evvel sene 1314 ve Fî 24 Ağustos sene 1312²²⁶.

4.1.27. Ali Cemal Efendi

Üçüncü Ordu-yı Hümâyûn Seyyâr Topçu Alâyı'nın Dördüncü Taburunun Cerrah Kolağası müteveffâ Mehmed Kamil Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz seksen senesi Cemâziye'l-âhiresinde (5 Teşrîn-i sâni sene [1]279) Bosna Vilâyeti'nde Travnik Kasabası'nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Kasaba-ı mezkûre rüşdîyyesinde tahsilde iken Der-saâdete gelerek Dâver Paşa Rüşdîyye-i Mülkiyyesi'nde müretteb olan dersleri okuduğu ve Türkçe kitâbet eylediği tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz bir senesi Zi'l-ka'deü's-şerîfesi gayesinde (8 Eylül sene [1]300) amele mahsûsâtı meyanında sekiz gurusu yevmiye i'tibâriyle ve iki yüz sekiz gurusu ma'âşla Fes Fabrika-ı Hümâyûn Yoklama Kitâbeti'ne ta'yîn ve üç yüz iki senesi Zi'l-ka'desinin üçünde (2 Ağustos sene [1]301) elli iki ve üç yüz dört senesi Zi'l-hiccesinin yirmi beşinde (1 Eylül sene [1]303) doksan bir ve üç yüz sekiz senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi üçünde (24 Teşrîn-i sâni sene [1]306) otuz dokuz ve üç yüz on senesi Cemâziye'l-âhiresi yedisinde (15 Kânûn-i sâni sene [1]308) yüz otuz ve üç yüz on bir senesi şehir-i Ramazân-ı şerîfinin altısında (1 Mart sene [1]310) seksen ve üç yüz on iki senesi Şevvâl-i şerîfinin on yedisinde (1 Nisan sene [1]311) altmış ve üç yüz on altı senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi yedisinde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]314) otuz ve üç yüz on sekiz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi üçünde (1 Mart sene

²²⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 70/385, s.385.

[1]317) altmış guruş zamâim ile ma‘aşî yedi yüz elli guruşa iblâğ edilmiş ve üç yüz yirmi senesi Rebî‘ü’l-evvelinin yirmi ikisinde (15 Haziran sene [1]318) ma‘aş-ı hâlisiyle ikinci sınıfa bi’t-terfi‘ Yoklama ve Ma‘aş Kitâbeti’ne ta‘yîn kılınmıştır.

Mezkûr Fabrika Nezâreti’nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin tercüme-i hâl varakası tasdik olunmuştur. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla şubece hıfz edilmiştir. Fî 30 Safer sene [1]324, Fî 11 Nisan sene [1]322.

Mûmâileyhin ma‘aşî 1 Eylül sene [1]325 târihinde icrâ kılınan tensikâta sekiz yüz guruşa iblâğ edildiği 7 Eylül sene [1]325 târihli vuku‘ât pusulasında muharrerdir. Mûmâileyhin 1 Mart sene [1]327 târihinde ber-mûcib-i teşkîlât ma‘aş ve sınıf-ı hâlisiyle mezkûr fabrikada ifâ edildiği 26 Temmuz sene [1]328 târihli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir²²⁷.

4.1.28. Ali Nafiz Bey

Hersek Sancağı Ticâret Ağzalıği’nda bulunmuş olan müteveffâ Çelebizâde Osman Bey’in oğludur. Bin iki yüz yetmiş beş senesi Ramazân-ı şerîfinin yirmi altısında (17 Nisan sene 1275) Bosna’da kâin Mostar Kasabası’nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Kasaba-ı mezkûre ibtidâi ve rüşdîyye mekteplerinde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ile sâir tadrîsi müretteb dersleri bi’l-karar şahâdetnâme almış ise de muahheren zayi‘ etmiş ve sûret-i husûsiyye de birer mikdâr Arabî ve Fârisî okumuştur. Muahheren Mekteb-i Mülkîyye-i Şâhâne’de sûret-i mahsûsada tadrîs olunan evzân-ı cedîde ve mebhâs-ı kurândan bi’l-imtihân on numara kıymet nâmeden altı numara kazanmış olduğu cihetiyle derecesi vasat i‘tibâr olunmuş ve Vergi Emânetince, Üçüncü Sınıf Defter-i Hâkânî Me’mûriyeti’ne lâyük olduğuna dâir bir kıt‘a intihâbnâme almıştır. Türkçe ve İslavca okur ve yazar. Arabîye âşinâdır.

Bosna’nın İdâresi Avusturyalılara terk olunduğu târihe kadar Hersek Sancağı Tahrîrât Kalemi’ne mülâzemetle ve ba‘de’l-terk mezkûr Hersek Defter-i Hâkânî Başkitâbeti’nde bulunmuş ve üç yüz dört senesi Şevvâlinin on ikisinde (22 Haziran sene [1]303) yirmi dokuz yaşında iken beş yüz guruş ma‘aşla Der-saâdet Merkez Tahrîr ve Vergi Tahsîl İdâresi Merkez Tahrîr Kalemi Mukayyidliği’ne bi’t-ta‘yîn üç

²²⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 116/85, s.85.

yüz on senesi Saferinin yirmi dördünde uhdesine Rütbe-i Râbia tevcih buyurulmuş ve üç yüz on bir senesi Recebi selhinde (25 Kânûn-i sâni sene [1]309) ma'ası altı yüz guruşa iblâğ ve nâm-ı me'mûriyeti kalem-i mezkûr müsevvidliğine tahvîl olunmuş ve üç yüz on dört senesi Şa'banının dokuzunda (1 Kânûn-i sâni sene [1]312) ma'ası yedi yüz guruşa doldurulup, Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]308) oşri te'cîl ve altı yüz otuz guruşa tenzîl ve üç yüz on beş senesi Recebinin altısında (20 Teşrin-i sâni sene [1]313) sekiz yüz guruşa, Recebinin on sekizinde (1 Kânûn-i evvel sene [1]313) bin guruşa iblâğ olunmuştur. Tahrîr-Vergi Tahsîl İdâresi Müdüriyeti'nden yazılan mülâhazaya atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden ifâ-yı vazifeye ikdâm ve mesâisi görülmekte olduğu beyân kılınmıştır.

Nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle mekteb-i mülkîyyede evzân-ı cedîdeden imtihânı icrâ olduğunu mübeyyin mekteb-i mezkûr müdüriyetinin tasdîknâmesinin ve ol bâbda Vergi Emânetinden i'tâ olduğunu müsebbet hulâsa-ı münderic intihâbnâme ile Rütbe-i Râbia Rûusu Hümâyûnu'nun sûret-i musaddakaları ve Hersek Defter-i Hâkânî Başkitâbeti'nde istihdâm olduğundan livâ-i mezkûrun işgâlından sonraki müddete âid bu sıfatla sûret-i istihdâmına dâir kayd bulunamadığını hâvî Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlesi'nin 19 Teşrin-i evvel sene [1]315 târihli tezkere-i cevâbiyesi ve zikr olunan Vergi-Tahsîl Kalemi'ne târih-i tavzîfinden beri ma'asına vuku' bulan zamâim ve tenzîl-i târih ve münâvirini mübeyyin müfredâtı hâvî Vergi-Tahsîl İdâresi Müdüriyeti'nin müzekkiresi aslı tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur. Fî 19 Ramazân-ı şerîf sene 1317 ve Fî 8 Kânûn-i sâni sene 1315.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi iki senesi Rebî'ü'l-evvelinin dokuzunda (1 Haziran sene [1]320) mahsûs olan bin guruş ma'asla müstahdem bulunduğu Tahrîr-Vergi Tahsîl İdâresi Merkez Tahrîr Kalemi Mümeyyizliği'ne terfi' kılındığı Muhâsebe-i Umûmîye-i Mâliye'nin 30 Haziran sene [1]320 târihli ilm-ü haberiyle 13 Temmuz sene m[inhu] târihli der-kenârına atfen Mâliye Sicill Şu'besi'nin 25 Eylül sene [1]320 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin ma'ası bin üç yüz yirmi dört senesi Rebî'ü'l-âhîrinin on altısında (Fî 27 Mayıs sene [1]322) bin yüz guruşa iblâğ edildiği şu'be-i mezkûrenin Fî 15 Şubat sene [1]322 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir²²⁸.

²²⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 102/159, s.159.

4.1.29. Ali Remzi Efendi

Simzâde Hâcî Yusuf Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz altmış altı sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [12]66) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Banaluka (Banja Luka) Mekteb-i Rüşdîyyesi'nde müretteb dersleri bi't-tahsîl 2 Teşrîn-i sâni sene [12]83 târîhli şahâdetnâme'yi almıştır. Türkçe kitâbet ve İslavca tekellüm eylediği tercüme-i hâlinde mestûrdur.

Bin iki yüz seksen yedi senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi beşinde (10 Ağustos sene [12]86) yüz doksan guruş ma'aşla Bosna Vilâyeti'nde Banaluka (Banja Luka)²²⁹ Kazâsı Ticâret Mahkemesi Zâbita Kitâbeti'ne ta'yîn olarak seksen dokuz senesi Zi'l-ka'desinin on yedisinde (4 Kânûn-i sâni sene [12]88) terk-i me'mûriyetle doksan yedi senesi Rebî'ü'l-evvelinin ikisinde (1 Şubat sene [12]95) beş yüz kırk guruş ma'aşla Karesi Sancağı Bidâyet Mahkemesi Başkitâbeti'ne ta'yîn kılınmış ve doksan sekiz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin on ikisinde (1 Mart sene [12]97) ma'aşı altı yüz guruşa iblâğ ve Cemâziye'l-âhîresinin onunda (27 Nisan sene [12]97) âdem-i iktidâr ve idâresine mebnî azl edilip bir müddet Der-saâdet İstinâf-ı Müdde'î-i Umûmîliği Kalemi'ne mülâzemetden sonra doksan dokuz senesi Şa'banının on dördünde (19 Haziran sene [12]98) yedi yüz elli guruş ma'aşla Amasya Sancağı Müstantıklığı'ne ta'yîn kılınmış ise de umûr-ı me'mûresini ifâ ve idâre edememesinden nâşî bin üç yüz senesi Saferinin yirmi üçünde (22 Kânûn-i evvel sene [12]98) azl edilmiş ve üç yüz dört senesi Şevvâlinin onunda (19 Haziran sene [1]303) yine yedi yüz elli guruş ma'aşla Süleymâniye Bidâyet Mahkemesi Müstantikiği'ne bi't-ta'yîn, üç yüz beş senesi Cemâziye'l-âhîresinin onunda (11 Şubat sene [1]303) azl edilmiştir.

Üç yüz yedi senesi Cemâziye'l-evveli guresinden (12 Kânûn-i evvel sene [1]305) üç yüz sekiz senesi Rebî'ü'l-evvelinin sekizine kadar (10 Teşrîn-i evvel sene [1]306) altı yüz guruş ma'aşla Musul Vilâyeti Mektûbî Kalemi Müsevvidliği'nde bulunup selefinin iâde-i me'mûriyet etmesine mebnî bi't-tabî' infikâk ve sene-i merkûme Cemâziye'l-âhîresinin yirmi birinden (20 Kânûn-i sâni sene [1]306) Şevvâlinin yirmi üçüne kadar (20 Mayıs sene [1]307) yedi yüz elli guruş ma'aşla vilâyet-i müşârünileyhâ Polis Üçüncü Sınıf Komiserliği'nde bulunarak

²²⁹ **Banaluka (Banja Luka):** 1833'de ve 1866'da Bosna Eyâleti'ne bağlı sancaktır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 62.

me'mûriyetinin Zâbıta Nezâretince tasdîk olunmaması hasebiyle infisâl edip, üç yüz dokuz senesi Ramazân-ı şerîfinin on beşinde (31 Mart sene [1]308) yine o mikdâr ma'âşla İşkodra ve üç yüz on senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi üçünde (1 Kânûn-i evvel sene [1]308) mezkûr ma'âşla Sivas Vilâyetleri İkinci Sınıf Polis Komiserliklerine ta'yîn ve üç yüz on bir senesi Ramazân-ı şerîfinin altısında (1 Mart sene [1]310) yine zikr olunan ma'âşla Tokat ve üç yüz on üç senesi Şa'banının yirmi sekizinde (1 Şubat sene [1]311) yine ma'âşıyla Karahisar-ı Şarkî Sancakları İkinci Sınıf Polis Komiserliklerine nakl edilerek bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî te'cîliyle ma'âş altı yüz yetmiş beş guruşa tenzîl edip üç yüz on beş senesi Muharreminin on dördünde (3 Haziran sene [1]313) beş yüz seksen beş guruş ma'âş ve yine Komiser-i Sânilik ile İstanbul Polis Meclis A'zâlığı'na ta'yîn kılınmış ve üç yüz on yedi senesi Rebî'ü'l-evvelinin beşinde (1 Temmuz sene [1]315) ma'âş altı yüz guruşa doldurulmuştur.

Tokat Mutasarrıflığı'ndan yazılan mülâhazada mündericât-ı varakasının merbût evrâk-ı resmiyyeye muvâfık olduğu ve mûmâileyhin umûr-ı me'mûresine mukaddem ve müdâvim bulunduğu ve Sivas Vilâyeti Sicil Komisyonu husûsiyesinde varaka-ı mezkûrenin usûlüne mutâbık olduğu ve makâm-ı vilâyetten muhteviyât varakasının muvâfık nefsü'l-emr idiği tenmîk ve Zâbıta Nezâreti'nden vazife-i me'mûresini ifâ etmekte olduğu tasdîk edilmiştir.

Hidemât-ı mezkûrede müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı maâşâtıyla keyfiyet-i tahvîl ve infisâl ve berâtı ve Süleymâniye Sancağı Müstantikliği'nden sebep-i infisâli hakkında ma'lûmât-ı kuyûdiyeye dest-res olunamadığı Adliye ve Mâliye ve Zâbıta Nezâret-i Celîlesi'yle Hüdâvendigâr ve Sivas ve Musul Vilâyetlerinin 27 Teşrîn-i sâni sene [1]312 ve 4 Ağustos sene [1]314 ve 25 Eylül sene [1]315 ve 27 Kânûn-i sâni sene [1]312 ve 10 Şubat sene [1]314 ve 25 Mayıs sene [1]315 ve 11 Temmuz sene [1]315 târihli tezkere ve tahrîrât-ı cevâbiyelerinin ve Zâbıta Nezâreti Muhâsebesi'nin 13 Nisan sene [1]312 târihli kayd pusulasıyla Tokat ve Karahisar-ı Şarkî Sancakları ve Sivas Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nin 27 Kânûn-i sâni sene [1]311 ve 2 Temmuz sene [1]313 ve 25 Haziran sene [1]313 târihli mazbatalarından anlaşılıp ve Üçüncü ve İkinci Sınıf Polis Komiserliklerine mahsûs intihâbnâmeleri görülüp mezkûr mezâbit ile beraber kendisine iâde ve nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle mekteb-i rüşdî şahâdetnâmesinin musaddak sûretleri tercüme-i hâl varakasıyla maan hıfz edilmiştir.

Mûmâileyhin tercüme-i hâl varakasında seksen sekiz senesi Ağustosunda beş yüz guruş ma'aşla Bosna Vilâyeti'nde Banaluka (Banja Luka) Sancağı Defter-i Hâkânî Başkitâbeti'nde ve doksan üç senesi Kânûn-i evvelinde ma'aş-ı mezkûrla Meclis-i Temyîz Hukuk Kitâbeti'nde ve doksan sekiz senesi Kânûn-i sânisinde altı yüz guruş ma'aşla Sivas Vilâyeti'nde Erbaa Kazâsı A'şâr ve Ağnâm Me'mûriyetlerinde ve üç yüz yedi senesi Şubatında dört yüz guruş ma'aşla Samsun Üçüncü Sınıf Polis Komiserliği'nde bulunduğu muharrer ise de ifâdesini müeyyed evrâk-ı müsebbete ibrâz edemediği cihetle sebk eden isti'lâmâta cevâben Mâliye ve Defter-i Hâkânî ve Adliye Nezâret-i Celîleleriyle, Trabzon ve Sivas Vilâyetlerinden vârid olan 27 Teşrîn-i sâni sene [1]313 ve 20 Ağustos sene [1]314 ve 9 Şubat sene [1]312 ve 4 Ağustos sene [1]314 ve 11 Temmuz sene [1]315 târîhli tezkere ve tahrîrât-ı cevâbiyelerde mûmâileyhin hidemât-ı mezkûrede istihdâmına dâir kayd olduğu bildirilmiştir. Fî 12 Safer sene 1318, Fî 28 Mayıs sene 1316.

Mûmâileyhin tercüme-i hâl hulâsasının hin-i tanzîminde evrâk-ı müsebbete ibrâz edemediğinden dolayı derç edilmeyen bazı me'mûriyetlerden ilâvesini hâvî istidâsına melfûf ibrâz edilen ve Bosna eşrâfından Simzâde İbrahim Fehim ve Banaluka (Banja Luka) Evkâf-ı Muhâsebeci Vekili Sâbıkı Ömer ve Muhâsebeci Muâvin Sâbıkı Mehmed Halid Efendiler taraflarından verilip, komisyonca ba'de'l-mütâlaa îde olunan 25 Mayıs sene [1]316 târîhli şahâdetnâmeye nazaran Banaluka (Banja Luka) Sancağı Meclis-i Temyiz Hukuk Kalemi'ne mülâzemeten devam ettikten sonra seksen beş senesi Muharreminde (Nisan sene [12]84) iki yüz guruş ma'aşla Gradişka²³⁰ Kazâsı Deâvî Kitâbeti'ne ta'yîn edilerek, seksen yedi senesi Cemâziye'l-evvvelinde (Temmuz sene [12]86) ma'aş-ı hâlisiyle Banaluka (Banja Luka) Sancağı Mahkeme-i Ticâret Kitâbeti'ne nakl ettiği ve seksen dokuz senesi Recebinde (1 Eylül sene [12]88) iki yüz elli guruş ma'aş ve ilâve-i me'mûriyet olarak livâ-i mezkûr Defter-i Hâkânî Kitâbeti'ne ta'yîn olunup ve doksan beş senesi Muharreminde (Kânûn-i sâni sene [12]93) mezkûr Defter-i Hâkânî Kitâbeti uhdesinde kalmak üzere beş yüz guruş ma'aşla livâ-i mezkûr Meclis-i Temyîz Hukuk Kitâbeti'ne nakl ederek, istilâ sebebiyle sene-i merkûme Şa'banında (1 Eylül sene [12]94) munfasıl olduğu gösterilmiş ve Mâliye Nezâreti'nden 19 Şubat sene [1]315 târîhli tezkere-i cevâbiyesinde ve üç yüz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin altısından (1 Şubat

²³⁰ **Gradişka:** 1866 yılında Banaluka-Bosna Vilâyeti'ne bağlı kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 205.

sene [12]98) üç yüz bir senesi Şevvâlinin dördüne kadar (14 Temmuz sene [1]300) altı yüz guruş ma‘aşla Yıldızeli Kazâsı ve şehir-i mezkûrun dokuzundan (19 Temmuz sene [1]300) üç yüz iki senesi Reb‘ü’l-evvelinin yirmi beşine kadar (30 Kânûn-i evvel sene [1]300) Erbaa Kazâsı A‘şâr Memûriyetlerinde bulunarak isti‘fâen infikâk eylediği ve mezkûr Yıldızeli Kazâsı A‘şâr Me‘mûriyetince zimmet ve ilişığının olmayıp, Erbaa Kazâsı A‘şâr Me‘mûriyetince mülga A‘şâr İdâresi’nden müdevver defterlerde me‘mûriyet ve künyenin esâsıyla ma‘aşı gösterilmediği cihetle zimmet ve ilişığinede tesâdüf olunamadığı bildirilmekle ilâve ve tenzîl edildiği mûmâileyhin âdem-i devamıyla beraber nezâretçe kendisine edilen tenbihâtı asgâ etmeyip gece gündüz mevki‘-i me‘mûriyetini terk etmek gibi vezâif-i me‘mûresiyle gayr-i kâbil tatbîk olunarak tekrar vuku‘una mebnî üç yüz on dokuz senesi Şa‘banının on sekizinde (17 Teşrîn-i sânî sene [1]317) ihrâc edilmiş ise de sene-i merkûme Ramazânının on dokuzunda (17 Kânûn-i evvel sene [1]317) yine altı yüz guruş ma‘aşla tekrar Altıncı Bölüğün İkinci Sınıf Polis Komiserliği’ne ta‘yîn ve üç yüz yirmi dört senesi Saferinin sekizinde (21 Mart sene [1]322) dokuz yüz guruş ma‘aşla dokuz numara Sivil Polis Müfettişliği’ne tahvîl ve üç yüz yirmi beş senesi Reb‘ü’l-evvelinin on dördünde (14 Nisan sene [1]323) bin guruş ma‘aşla muvakkat ilâve Üçüncü Bölüğü Ser-komiserliği’ne terfi‘ edildiği, Zâbita Nezâreti Sicill Şu‘besi’nin 9 Şubat sene [1]324 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir²³¹.

4.1.30. Ali Rıza Efendi

Müteveffâ Salih Efendi’nin oğludur. Bin iki yüz doksan dokuz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1298) Bosna’da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Karacık Sıbyân Mektebinde mukaddime-i ulûmu ve rüşdîyye mektebinde müretteb dürûsu kırâat eylediği ve Türkçe okuyup yazdığı ve Bulgarca tekellüm ettiği tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz on dört senesi Ağustosunun on dördünde silk-i celîl askerîyeye duhûl ve ser-çavuşluğa kadar terfi‘ edip 23 Ağustos sene [1]320 târîhli ihtiyât tezkeresi ahz eylemiştir. Üç yüz yirmi iki senesi Recebinin yirmi beşinde (22 Eylül sene [1]320) şehri üç yüz guruşa tecâvüz etmemek üzere âidâtla Dedeâğaç Merkez Kazâsı Yedinci Dâire Piyâde Tahsildârlığı’na ta‘yîn ve Hazîne-i Celîlece 343 numaraya kayd olunmuştur. Dedeâğaç Sancağı Muhâsebeciliği’nden ve Tahsîlât

²³¹ BOA. DH. SAİD. d. nr. 81/315, s.315.

İdâresi Mümeyyiz-i Evveliğiyle, müdürlüğünden yazılan mülâhazalara atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi nâmına müsteşârlığından iktidârı vazife-i mezkûreyi ifâya kâfi olduğu beyân kılınmıştır.

Nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle, ihtiyât tezkeresi sûret-i musaddakaları ve mezkûr tahsildârlığa târîh-i ta'yîn ve mikdâr-ı âidâtıyla hazînece mezkûr numaraya kayd olunduğu hâki tahsîlât idâresinden 9 Teşrîn-i evvel sene [1]322 târîhli müzekkiresi aslı tercüme-i hâl varakasıyla şu'bece mahfûzdur. Fî 27 Rebî'ü'l-âhir sene 1324 ve Fî 7 Haziran sene 1322²³².

4.1.31. Ali Saib Bey

Asâkir-i Şâhâne Binbaşlılarından müteveffâ Ahmed Azmi Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz seksen dört sene-i hicriyesinde Hersek'te tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Mahall-i mezkûr mekteb-i ibtidâisinde mukaddime-i ulûmu ve muallim-i mahsûsda bir mikdâr Arabî ve Fârisî taallüm etmiş ve Hayfa Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde dâhi müretteb dersleri bi't-tahsîl şahâdetnâme almıştır. Arapça, Türkçe ve İslavca okuryazar.

Bin üç yüz dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin dördünde (23 Teşrîn-i sâni sene [1]307) yirmi bir yaşında olduğu halde mülâzemetle Adliye Nezâret-i Celîlesi Umûr-ı Cezâiye Kalemî'ne bi'd-duhûl bin üç yüz on bir senesi Recebinin on birinde (6 Kânûn-i sâni sene 1309) yirmi guruş ma'aşa nâil olmuştur.

Kalem-i mezkûr müdüriyetinde mûnderic mülâhazada mûmâileyhin gayret ve kifâyeti meşhûd idiği Tensîk ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'den, müdüriyetinin şahâdeti tasdik olunmuştur. Tezkere-i osmânîyesi ve mekteb-i rüşdiyye şahâdetnâmesi sûret-i musaddakaları tercüme varakasına merbûttur. Fî 29 Rebî'ü'l-evvel sene 1316, Fî 5 Ağustos sene 1314.

Mûmâileyhin bin üç yüz on üç senesi Saferinin yirmi yedisinde (7 Ağustos sene [1]311) isti'fâ edip Mekteb-i Hukuktan a'lâ derecede me'zûn bulunmasına mebnî bin üç yüz on sekiz senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi sekizinde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]316) bin sekiz yüz guruş ma'aşla Hudeyde Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn edildiği ve usûl-ı müteharre

²³² BOA. DH. SAİD. d. nr. 134/451, s.451.

vechle uhdesine Rütbe-i Râbia tevcih buyurulduğu, 26 Haziran sene [1]326 târîhli tezkere-i cevâbiyede gösterilmiştir.

Mûmâileyhin esbâb-ı sıhhiyeye binâen vuku‘u isti‘fâsına mebnî bin üç yüz on dokuz senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin dokuzunda (12 Temmuz sene [1]317) yerine diğeri ta‘yîn buyurulmuştur. Mûmâileyh bin üç yüz yirmi senesi Muharreminin on birinde (7 Nisan sene [1]318) bin üç yüz elli guruş ma‘aşla Bingazi Sancağı Ticâret Mahkemesi Riyâseti’ne ta‘yîn buyurulmuştur. Mûmâileyh bin üç yüz yirmi dört senesi Zi‘l ka‘desinin on dördünde (17 Kânûn-i evvel sene [1]322) iki bin guruş ma‘aşla Erzurum Vilâyeti Ticâret Mahkemesi Riyâseti’ne nakl buyurulmuştur.

Mûmâileyh lisâna âşinâ bulunmasına mebnî bin üç yüz yirmi yedi senesi Cemâziye’l-âhîresinin yirmi ikisinde (27 Haziran sene [1]325) iki bin beş yüz guruş ma‘aşla Trablusgarb Ticâret Mahkemesi Riyâseti’ne nakl edilip, 1 Eylül sene [1]325 târîhinde icrâ kılınan tensîkâtta me’mûriyetinde ifâ edildiği Hayfa Kazâsı dâhilinde Karye Nâhiyesi Kitâbeti’nde beş mah vekâlette bulunarak ifâ-yı hüsn-i hidmet eylediğini ibrâz edip, dosyasında hıfz edilen 17 Teşrîn-i evvel sene [1]307 târîhli mazbata mündericâtından anlaşıldığı sâlifü’z-zikr 26 Haziran sene [1]326 târîhli Adliye Nezâreti Me’mûriyet Kalemî Müdüriyeti’nin tezkere-i cevâbiyesinde beyân kılınmıştır.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi sekiz senesi Recebinin yedisinde (1 Temmuz sene [1]326) me’mûriyetinin lağvından nâşî munfasıl olup mâh-ı mezkûrun onunda (4 Temmuz sene [1]326) iki bin yedi yüz elli guruş ma‘aşla ve Encümen-i İntihâb-ı Me’mûrin Adliye kararıyla Van Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Hukuk Riyâseti’ne ta‘yîn edildiği 13 Temmuz sene [1]326 târîhli tezkere-i cevâbiyede beyân kılınmıştır²³³.

4.1.32. Asım Efendi

Gelibolu Rüsûmât İdâresi Ser-kolcusu Abdi Bey’in mahdûmudur. Bin iki yüz doksan beş sene-i hicriyesinde tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında ve mazbata reisinin Bosna Vilâyeti dâhilinde İskovile²³⁴ Kasabası ashâbının tercüme-i hâl varakasında muharrerdir. Gelibolu Sıbyân Mektebi’nde

²³³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 75/359, s.359.

²³⁴ İskovile (Vakıf): 1866’da Travnik-Bosna Vilâyeti’ne bağlı kazâ merkezidir. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 508.

mukaddemât-ı ulûmu gördükten sonra mekteb-i rüşdîye duhûl etmiş ve mekteb-i rüşdîyyenin idâdîye-i kalemiye hasebiyle takayyüd-i mezkûre bi'd-duhûl a'lâ derecede nehâri-i idâdî şahâdetnâmesi istihsâl ettikten sonra Edirne Mekteb-i İdâdî-i Mülkîyyesi'ne dâhil olarak oradan dâhi 'aliyyü'l-a'lâ derecede idâdî şahâdetnâmesi ahzına kesb-i istihkâk eylemiştir. Türkçe kitâbet eder. Fransızca ve İslavcaya âşinâdır.

Bin üç yüz on dört senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi birinde (16 Teşrîn-i evvel sene [1]312) on dokuz yaşında olduğu halde iki yüz gurus ma'aş ile Gelibolu Rum ve Ermeni Mektebi Lisân-ı Osmânî Muallimliği'ne ta'yîn edilmiştir. Edirne Vilâyeti Maârif Müdüriyeti'nden tercüme-i hâl varakasına yazılan mülâhazada mûmâileyhin ifâde-i vakı'ada tasdîk edilmiş ve Maârif-i Umûmîye Nâzırı Devletlû Zühdi Paşa Hazretleri cânibinden tasdîk-i mezkûr te'yîd buyurulmuştur.

Keyfiyet-i istihdâm kemiyet-i ma'aşı Edirne Maârif Muhâsebesi müzekkiresinden anlaşılmış ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi ile Mekteb-i İdâdî-i Mülkîyyesi şahâdetnâmesi ve Edirne Mekteb-i İdâdî-i Mülkîyyesi'nden 'aliyyü'l-a'lâ derecede şahâdetnâme ahzına kesb-i istihkâk ettiğine ve şahâdetnâmesinin dürûsuna tanzîm bulunduğu dâir mekteb-i mezkûr müdüriyetinin tasdîknâmesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasına merbûten şu'bece mahfûz bulunmuştur. Fî 20 Rebî'ü'l-âhir sene [1]324 maa 31 Mayıs sene [1]322²³⁵.

4.1.33. Asım Efendi

Makriköy Rüsûmât Me'mûru Abdullah Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz doksan beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1294) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Edirne Mekteb-i İdâdî-i Mülkîyyesi'nde ikmâl-i tahsîl ile şahâdetnâme ve Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne'ye dâhil olarak 'aliyyü'l-a'lâ derecede me'zûniyet rûûsu ahz eylemiştir. Türkçe okuyup yazmakla beraber Arabî ve Fârisîye ve Fransızca ve Sırpçaya âşinâ olduğu tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz on dört senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi birinde (16 Teşrîn-i evvel sene [1]312) yüzer gurus ma'aşla Gelibolu Ermeni ve Musevi Mektepleri Lisân-ı Osmânî Muallimliklerine ta'yîn kılınarak mezkûr muallimlikler uhdesinde

²³⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 125/349, s.349.

olduğu halde üç yüz on beş senesi Zi'l-ka'desinin yirmisinde (1 Nisan sene [1]314) ayrıca yüz guruş ma'aşla mahall-i mezkûr idâdî mektebi Hüsn-i Hat Muallimliği'ne ta'yîn olunmuş ve ilâve-i me'mûriyet olarak bin üç yüz on altı senesi Cemâziye'l-evvelinin sekizinde (13 Eylül sene [1]314) yüz otuz beş guruş nısf ma'aşla Fransızca ve kırk beş guruş nısf ma'aşla Ciro, doksan guruş nısf ma'aşla Ma'lûmât-ı Fenniye Muallimlikleri Vekâletlerinde der-uhde ederek bin üç yüz on yedi senesi Muharreminin on altısında (15 Mayıs sene [1]315) Hüsn-i Hat Muallimliği'nden isti'fâsına ve vezâif-i sâiresinde dârû'l muallimin me'zûnlarına hasredilmesine mebnî Mekteb-i İdâdî Muallimliklerinin ve kezâlik isti'fâsı hasebiyle sene-i merkûme Cemâziye'l-evvelinin on üçünde dâhi (7 Eylül sene [1]315) zikr olunan Ermeni ve Musevi Mektepleri Muallimliklerinden infikâk eylemiş ve bin üç yüz yirmi dört senesi Muharreminin onunda (23 Şubat sene [1]321) bin seksen guruş ma'aşla Haleb Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Ser-müstantikliği'ne ta'yîn kılınmıştır.

Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne Müdüriyeti'den mûmâileyhin tercüme-i hâl varakası mündericâtı ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden dâhi Sicill-i Me'mûrîn Müdüriyeti'nin mührü tasdik edilmiştir.

Mûmâileyhin nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle mekteb-i hukuk ve idâdî şahâdetnâmeleri sûret-i musaddakaları ve bulunduğu me'mûriyetlere keyfiyet-i ta'yîn ve bunlardan sûret-i infikâkıyla aldığı ma'aş mikdârı ve târihlerini mübeyyin evrâk-ı müsebbete-i resmiyye ve Haleb Vilâyeti Bidâyet Mahkemesi Ser-müstantikliği'ne ta'yîni mutazammın İntihâb Komisyonu'nun mazbatasını tercüme-i hâl varakasıyla birlikte Sicill Kalemince mahfûz olduğu gibi me'mûriyet-i hâzırasına ta'yîn ile mikdâr-ı ma'aşı muvâfık-ı kayd bulunmuştur.

Mûmâileyhin uhdesine mevdû' mevâd-ı cezâiyeden bir kısmını te'hîrâta ve düçâr eylediği ve te'hîrât-ı vakı'anın te'mîn-i müteâfia müstenid olmadığı cihetle mûcib-i intibâh olmak üzere bin üç yüz yirmi beş senesi Rebî'ü'l-âhîrinin on dokuzunda (19 Mayıs sene [1]323) dokuz yüz guruş ma'aşla Kastamonu Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Ser-müstantikliği'ne ve şâyân-ı terfî' görünmesine mebnî bin üç yüz yirmi altı senesi Recebinin selhinde (9 Ağustos sene [1]324) bin guruş ma'aşla ve Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrîn Adliye kararıyla Koniçe Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne tahvîl ve isti'fâsı vuku'una mebnî sene-i merkûme Şevvâlinin yirmi dokuzunda (14 Teşrîn-i sâni sene [1]324)

yerine diğeri ta'yîn olunmuş ve Zi'l-hiccesinin on sekizinde (29 Kânûn-i evvel sene [1]324) bin beş yüz guruş ma'aşla ve Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrin Adliye kararıyla Selanik Vilâyeti Ser-müstantikliği'ne ta'yîn buyurulmuştur.

Mûmâileyhin üç yüz yirmi yedi senesi Şa'banının altısında (10 Ağustos sene [1]325) yine bin beş yüz guruş ma'aşla Arnavutköy Polis Merkezi Me'mûrluğu'na nakl ve şehr-i mezkûrun on altısında (20 Ağustos sene [1]325) ifâ-yı vazifeye mübâşeret²³⁶ eylediği Emniyet-i Umûmîye Sicill Şu'besi'nin 21 Nisan sene [1]326 târîhli tezkere-i cevâbiyesinden anlaşılmıştır. 3 Zi'l-hicce sene [1]328, Fî 22 Teşrîn-i sâni sene [1]326²³⁷.

4.1.34. Aziz İzzet Efendi

Tüccârdan Bosnalı Hâcî İbrahim Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz altmış yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinde Bosna'da tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve Bosna'da rüşdîyye ve mülkiyye mekteplerinde ve medresede Arabî ve Fârisî ve Târîh ve Fetva ve Hey'et ve Coğrafya ve İnşâ ve Hesab taallüm eylemiştir. Türkçe ve İslavca ve Latince okuryazar.

Seksen üç senesi Zi'l-ka'desinin yedisinde on yedi yaşında olduğu halde mülâzemetle Bosna Vilâyeti Cinâyet Kalemî'ne ve sene-i merkûme âhîrinde kezâlik mülâzemetle Muhâsebe-i Merkeziye Kalemî'ne duhûl edip seksen altı senesi Rebî'ü'l-âhîrinin üçünde iki yüz elli guruş ma'aşa nâil olmuş ve ma'aşı sene-i merkûme evâhîrinde üç yüz guruşa iblâğ edilip, seksen sekiz senesi Recebinin yirmi sekizinde merkez mutasarrıflığının lağvına mebnî bir müddet bilâ ma'aş Muhâsebe-i Vilâyet Kalemî'ne devam ile seksen dokuz sene-i hicriyesi evâilinde yine üç yüz guruş ma'aş tahsîs olunmuş ve doksan bir sene-i hicriyesi evâiliyle doksan iki senesi Zi'l-ka'desinin on dördünde ellişer guruş ve doksan üç senesi Rebî'ü'l-evvelinin on sekizinde seksen guruş ve Zi'l-ka'desinin yirmi altısında yirmi guruş zamâim ile ma'aşı beş yüz guruşa terfi' eylemiştir.

Doksan beş senesi Rebî'ü'l-evvelinin dokuzunda bi'l-isti'fâ iki yüz otuz beş guruş ma'aşla Merkez Vilâyet Sandık Emâneti Muâvini olup Avusturyalının Bosna Kıt'ası'na târîh-i duhûlü olan sene-i merkûme Şa'banının on dokuzuna kadar ifâ-yı

²³⁶ **Mübâşeret:** Bir işe başlama. Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, s. 817.

²³⁷ *BOA. DH. SAİD. d.*, nr. 176/277, s.277.

me'mûriyet eylemiş ve bin üç yüz senesi Muharreminin yirmi dördünde dört yüz guruş ma'aşla Beytü'l Mâl İdâresi'nde Muhâlefât Kitâbeti refâkatine ta'yîn kılınmıştır. Encümen-i İdâre-i Mâliye Başkitâbeti'nden yazılan mülâhazaya atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mûmâileyhin iktidârıyla sınıfı beyân edilmiştir. Mûmâileyhin ma'aşu üç yüz beş senesi Şevvâlinin üçünde üç yüz guruş zammıyla yedi yüz guruşa iblâğ edilerek Usûl-ı Muzâafa Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuştur. Fî 28 Zi'l-hicce sene 1307 ve Fî 2 Ağustos sene 1306.

Efendi mûmâileyhin ma'aşu bin üç yüz dokuz senesi Cemâziye'l-âhiresinin on üçünde bin guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyhin vazifesinde ikdâm ve mesâisine mebnî bin üç yüz on iki senesi Zi'l-ka'desinin yirmi birinde Rûtbe-i Sâlise tevcîh buyurulmuştur.

Mûmâileyhin ma'aşu bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi't-te'cil dokuz yüz guruşa tenzîl²³⁸ edilmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz on yedi senesi Zi'l-hiccesinin on sekizinde (5 Nisan sene [1]313) bin kırk dört guruş ma'aşla kalem-i mezkûr Mümeyyiz-i Sânilîğine ta'yîn, ma'aşu bin üç yüz on sekiz senesi Şevvâlinin on dördünde (22 Kânûn-i sâni sene [1]316) bin yüz elli guruşa iblâğ edildiği şu'be-i mezkûrenin 5 Kânûn-i evvel sene [1]316 ve 13 Şubat sene [1]317 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhe hidemât-ı muhtevâsına mebnî bin üç yüz on dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin ikisinde terfîan Rûtbe-i Sâniye Sınıf-ı Sâni tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi senesi Zi'l-hiccesinin ikisinde (16 Şubat sene [1]318) vefat ettiği şu'be-i merkûmenin 23 Mart sene [1]319 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir²³⁹.

4.1.35. Aziz Zekai Bey

Tüccârdan müteveffâ Hâcî Salih Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan sekiz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1296) Bosna'nın Gradiška Kasabası'nda tevellüd²⁴⁰ eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Aydın Mekteb-i İbtidâi ve Mülkî İdâdîsi'yle, İzmir Mekteb-i İdâdî-i Mülkiyesi'nde ve Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne'de tahsîl ile Aydın ve İzmir Mekteb-i İdâdîlerinden 25 Şubat sene [1]314 ve 26 Haziran sene [1]316 ve Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne'den

²³⁸ **Tenzîl:** İndirme, azaltma, aşağı düşürme. Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, s. 1260.

²³⁹ *BOA. DH. SAİD. d.*, nr. 31/11, s.11.

²⁴⁰ **Tevellüd:** Doğma, doğum. Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, s. 1283.

28 Haziran sene [1]319 târîhli ‘aliyyü’l-a‘lâ derecelerden üç kıt‘a şahâdetnâme almıştır. Türkçe ve Fransızca tekellüm, kitâbet ve Hırvatça ve Bulgarca ve Sırpça tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

Bin üç yüz yirmi bir senesi Cemâziye’l-âhiresinin on birinde (22 Ağustos sene [1]319) beş yüz guruş ma‘aş ile Aydın Vilâyeti Maiyyet-i Me’mûriyeti’ne ta‘yîn ve üç yüz yirmi üç senesi Saferinin sekizinde (1 Nisan sene [1]321) Aydın Sancağı Mutasarrıflığı maiyyetine nakl olunarak Livâ-i Mülkîyye Müstantikliği’yle, Hükümet Dâiresi İnşâat Kitâbeti’nde istihdâm ile üç yüz yirmi dört senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin on dördünde (25 Mayıs sene [1]322) dört yüz elli guruş ma‘aşla Aydın Mekteb-i İdâdîsi Müdüriyeti’nden nisf ve iki yüz elli iki guruş ma‘aşla Fransızca ve yüz iki guruş ma‘aşla Zirâât ve seksen dört guruş ma‘aşla Kitâbet Muallimliklerinin sülûsân ma‘aşlarıyla vekâletlerine ilâveten me’mûriyet olarak ta‘yîn kılınarak sene-i merkûme Cemâziye’l-evvelinin üçünde (11 Haziran sene [1]322) ayrıca iki yüz yirmi beş guruş zimmî ma‘aşla Karacasu Kazâsı Kâ’im-i makâm Vekâleti dâhi kezâlik ilâveten me’mûriyet edilip, şehir-i mezkûrun on dördünde (22 Haziran sene [1]322) Mekteb-i İdâdî Müdüriyeti’yle, muallimliklerinden ve Cemâziye’l-âhiresinin on ikisinde (20 Temmuz sene [1]322) zikr olunan Kâim-i makâm Vekâletinden müddet-i mahdûda-ı nizâmîyesinin ikmâlîne mebnî sene-i merkûme Recebinin on beşinde (22 Ağustos sene [1]322) maiyyet-i me’mûrluğundan infikâk eylemiştir.

Merkez-i vilâyette müstahdem bulunduğu müddetçe Mektûbî ve Meclis-i İdâre Vilâyet Kalemleriyle, Mülkîyye Müstantikliğini de fahrî olarak ifâ eylemiştir. Aydın Vilâyeti Vâlîliği’nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin uhdesine mevdû‘-ı vazifeyi hüsn-i ifâya sa‘y ve gayreti ve ehliyet ve hüsn-i hâli meşhûd bulunduğu musaddak edilmiştir.

Hidemât-ı mezkûrede müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma‘aşını ve Kâ’im-i makâm Vekâletinden dolayı zimmet ve ilişiği olmadığı ve hüsn-i hizmet ve gayretini ve bir kazâ kâ’im-i makâmlığı idâreye vukûf-ı peydâ eylemiş erbâb-ı dirâyet ve ehliyeti bulunduğunu mutazammın nüfûs tezkere-i osmânîyesi ve üç kıt‘a şahâdetnâme sûret-i musaddakaları aslı tercüme-i hâl varakasıyla beraber hıfz edilmiştir. Mûmâileyhin tanzîm ve i‘tâ eylediği tercüme-i hâl varakasında İzmir’de iken üç yüz elli guruş ma‘aş ile Kozan nâm mekteb-i husûsiyyede Fransızca ve Coğrafya ve Târîh ve Hendese dersleri muallimliğinde bulunduğu muharrer ise de

evrâk-ı müsebbete ibrâz edememiştir. 6 Zi'l-ka'de sene [1]324, 9 Kânûn-i evvel sene [1]322.

Mûmâileyh Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vâki' olan iş'âr ve Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonu'ndan verilen karar üzerine bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penahî mûcibince bin üç yüz yirmi beş senesi Cemâziye'l-evvelinin beşinde (3 Haziran sene [1]323) bin yüz yirmi beş guruş ma'aşla ve Vulçitrin Kazâsı Kâ'im-i makâmılığı'na ta'yîn buyurulmuştur.

Mûmâileyhin ma'aşı sene-i merkûme Şevvâlinin sekizinde (1 Teşrîn-i sâni sene [1]323) bin yedi yüz elli guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyhin Palanka Kâ'im-i makâmıyla becâyışine dâir Rumeli Vilâyet-i Osmânîyesi Müfettişliği'nden vârid olan telgrafnâmeye atfen Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vuku' bulan iş'âr üzerine bi'l-istizân şeref-sâdır olan idâre-i seniyye mûcibince bin üç yüz yirmi altı senesi Cemâziye'l-âhiresinin on beşinde (1 Temmuz sene [1]324) ma'aş-ı hâlisi ve becâyış sûretiyle kazâ-ı mezkûr Kâ'im-i makâmılığına nakl buyurulmuştur.

Mûmâileyhin 2 Haziran sene [1]323 târîhinden 16 Temmuz sene [1]324 târîhine kadar mezkûr Vulçitrin Kazâsı Kâ'im-i makâmılığı'nda bulunarak zaman-ı me'mûriyetinde kemâl-i sıdk ve istikâmetle ifâ-yı hüsn-i vazife ile emr-i ehemmi tahsîlâta ve asâyış ve imrân ve terkî memleket husûsâtından ve karada iâne-i ahâlî ile mekteb-i ibtidâi inşâ ve güşâda muvaffakati ve tedkîkât-ı muktezâdan zimmet ve ilişiği olmadığı kazâ-ı mezkûr Meclis-i İdâresi'nin Priştine ve Kosova Meclis-i İdâreleri'nden müzeyyil 30 Temmuz sene [1]324 târîhli mazbatasında beyân kılınmış ve mazbata-i mezkûre ile kazâ-ı mezkûr kâ'im-i makâmılığında iken bir takım eşhâsı şedide-yi der-destle muhâkemeye tevdi'î-i husûsunda ki hizmet ve muvaffakatinde takrîren Kosova Vilâyeti'nin livâ-i mezkûr mutasarrıflığından teblîğ olunan tahrîrâtı ile hüsn-i hizmetini takrîren Müfettiş-i Umûmîlikten kendisine muharrer diğer iki tahrîrât Sicill-i Ahvâl İdâre-i Umûmîyesi'nce aynen görülerek iâde edilmiştir.

Mûmâileyhin ma'aşı bin üç yüz yirmi yedi senesi Recebinin yirmi yedisinde (1 Ağustos sene [1]325) icrâ kılınan tensîkâta yirmi bin guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyhin iktidâr ve ehliyetinden bahsle terfian başka mahale naklî vilâyetten iş'âr olunmakla sene-i merkûme Ramazânının yirmi dördünde (26 Eylül sene [1]325) iki bin beş yüz guruş ma'aşla Uşak Kazâsı Kâ'im-i makâmılığı'na nakl buyurulmuştur. Mûmâileyh Vilâyet Tensîk Komisyonu'nun kararı üzerine sene-i

mezkûre Saferü'l-muazzamının yirmi sekizinde (28 Teşrîn-i sâni sene [1]325) ma'âş-ı hâlisiyle Eskişehir Kazâsı Kâ'im-i makâmı'na nakl buyurulmuştur.

Mûmâileyhin 18 Temmuz sene [1]324 târîhinden 10 Ağustos sene [1]325 târîhine kadar bulunduğu Palanka Kazâsı Kâ'im-i makâmı'nda tedkîkât-ı makarra ve sâireden zimmet ve ilişiği olmadığı Kosova Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nden musaddak mahallî Meclis-i İdâresi'nin 28 Mart sene [1]326 târîhli mazbatasında beyân kılınmıştır.

Mûmâileyhin 7 Teşrîn-i evvel sene [1]325 târîhinden 6 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhine kadar Uşak Kazâsı Kâ'im-i makâmı'nda bulunarak tekâüdiyye ve sâireden zimmet ve ilişiği olmadığı kazâ-ı mezkûr Meclis-i İdâresi'nin 5 Eylül sene [1]326 târîhli mazbatasında gösterilmiş ve mezâbit-i mezkûre aynen görülerek iâde edilmiştir.

Mûmâileyhin idâresizliğinden dolayı bin üç yüz otuz senesi Ramazânının yirmi birinde (21 Ağustos sene [1]328) azliyle yerine diğeri ta'yîn buyurulmuştur. Mûmâileyhin 9 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhinden 28 Ağustos sene [1]328 târîhine kadar Eskişehir Kazâsı Kâ'im-i makâmı'nda bulunarak âidât-i tekâüdiyyeden zimmet ve ilişiği olmadığı mahallî Meclis-i İdâresi'nden aynen görülüp iâde edilen 7 Kânûn-i sâni sene [1]328 târîhli mazbatasından anlaşılmıştır.

Mûmâileyhin cevâz-ı istihdâmında taht-ı karara alınması hakkında ki istifânâmesi üzerine tetkîk edilen tercüme-i hâlinde mani'-i istihdâm ilişiği görülemediğinden cevâz-ı istihdâmına dâir İntihâb-ı Me'mûrin Komisyonu'ndan verilen karar mücibince işâretiyle 28 Kânûn-i sâni sene [1]328 târîhinde Tensîb-i Âli Nezâret-penahî iktirân etmiş bulunduğu Me'mûriyet Kalemi Müdüriyetlerinin 29 Kânûn-i sâni sene [1]328 târîhli müzekkiresiyle bildirilmiştir. Fî 7 Receb sene [1]328.

Mûmâileyhin Uşak'tan Eskişehir'e târîh-i naklinden sonra Uşak'ta kaldığı müddet zarfında nısf ma'âş isti'fâ etmiş olup ancak bir gün için tam ma'âş verildiği anlaşılmağla fazla me'hûzu bulunan kırk buçuk guruşun bi'l-istidâd Kânûn-i evvel sene [1]326 târîhinde emvâl-i mahalliye irâd kayd olunduğu ve Eskişehir Kâim-i makâmı'ndan azline, 21 Ağustos sene [1]328 târîhinde irâde-i seniyye-i şeref-sudûr etmiş iken 28 Ağustos sene [1]328 târîhinde infikâk ederek nısf ma'âş almak

muktezî iken bu müddet zarfında tam ma‘aş isti‘fâ ettiğinden dolayı fazla me’hûzu bulunan beş yüz altmış guruş otuz paranın da bi’l-istidâd teslîm-i sandık edildiği Hüdâvendigâr Vilâyeti’nin 17 Haziran sene [1]329 târîhli tahrîrât-ı cevâbiyesinde gösterilmiştir. Evsâf-ı matlûbaya haiz olan mûmâileyh bin üç yüz otuz senesi Reb‘ü’l-âhirinin yirmi üçünde (19 Mart sene [1]329) iki bin guruş ma‘aşla Beykoz Kazâsı Kâ‘im-i makâmlığı’na ta‘yîn buyurulmuştur. Fî 28 Eylül sene [1]329²⁴¹.

4.1.36. Cafer Bey

Fevzi Mahmud Hidâyet Paşa ahfâdından Bekir Bey’in mahdûmudur. Bin iki yüz seksen üç sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1282) Bosna’da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu okuduktan sonra Fâtih Câmî-i Şerîfi ders-i ‘âmlarından Bosnalı Hulusi Efendi’den ulûm-ı Arabîyi bi’t-tahsîl ve ikmâl ile sene [1]313 târîhli icâzetnâme ve eşnâsı tahsilde Dârü’l-muallimin Mektebine devam ederek 7 Nisan sene [1]303 târîhli ehliyetnâme ve ba‘de Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne’de ikmâl-i tahsîl ile 19 Haziran sene [1]311 târîhli ‘aliyyü’l-a‘lâ derecesinde me’zûniyet rûusu istihsâl etmiştir. Arabî ve Türkçe ve Boşnak ve Sırp ve Karadağ ve Hırvat ve Almanca ve İslavca tekellüm ve kitâbet, Fârs dürûsu ve Bulgar lisânlarına âşinâ olduğu tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

Tatbîkât-ı kanûniyede kesb-i muhârese etmek üzere üç mâh Der-saâdet Bidâyet Mahkemesi İkinci Cezâ Dâiresi’yle, İstinâf Hukuk Kalemi’nde mülâzemeten bulduktan sonra bin üç yüz on üç senesi Saferü’l-hayrîsinin yirmi ikisinde (23 Mayıs sene [1]312) bin dört yüz guruş ma‘aş ve Encümen-i İntihâb Adliye kararıyla Amasya Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde‘î-i Umûmî Muâvinliği’ne ta‘yîn ve ma‘aş üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) icrâ kılınan te‘cîlâtta bin iki yüz altmış guruşa tenzîl edilmiştir. Mekteb-i Hukuk Müdüriyeti’nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin 19 Haziran sene [1]311 târîhinde ‘aliyyü’l-a‘lâ derecede me’zûniyet rûusu ahz eylediği tasdik olunmuştur.

Mûmâileyhin mezkûr Müdde‘î-i Umûmî Muâvinliği’ne târîh-i ta‘yîniyle mikdâr-ı ma‘aş ve târîh-i tenzîli Adliye Sicill Şu‘besi’nden tercüme-i hâli zîrine muharrer kayıttan anlaşılması ve mekteb-i hukukun me’zûniyet rûusuyla dârü’l-

²⁴¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 111/467, s.467.

mualliminden ehliyet ve mûmâileyhin Bosnalı Hulusi Efendi tarafından i'tâ kılınan icâzetnâmelerin sûret-i musaddakalarıyla nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûreti bi't-tatbîk tercüme-i hâliyle beraber hıfz edilmiştir. Fî 26 Muharrem sene [1]317 ve Fî 25 Mayıs sene [1]315.

Mûmâileyh Encümen-i İntihâb Me'mûrin-i Adliyece verilen karar üzerine ve bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi mûcibince bin üç yüz on altı senesi Cemâziye'l-âhiresinin on dördünde (18 Teşrîn-i evvel sene [1]314) bin iki yüz altmış guruş ma'aşla Taşlıca Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne nakl buyurulmuştur.

Mûmâileyhin kalem ve hey'et-i kifâyetine mebnî üç yüz on sekiz senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi sekizinde (11 Eylül sene [1]316) bin altı yüz yirmi guruş ma'aşla İşkodra Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne nakl olunup kendisine tazyîk ve haysiyetini kesr ve ihlâl ettiğinden bahsle Leş Kazası Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvini Yunus Efendi tarafından telgrafla vuku' bulan şikâyet üzerine keyfiyetin tahkîk ve işârı mahallî İstinâf Müdde'î-i Umûmîliği'ne tebliğ edilerek vârid olan 11 Ağustos sene [1]317 târîhli tahrîrât-ı cevâbiyede müşteki merkûmun o esnâda ve düçâr olduğu hastalığının te'sîriyle Galata hisse mübtelâ ederek tabib raporundan anlaşıldığı beyânıyla şikâyet-i vakı'anın bî-esâs olduğu izbâr kılındığı ve kalem ve kifâyetine mebnî üç yüz yirmi senesi Şevvâlinin yirmi sekizinde (14 Kânûn-i sâni sene [1]318) iki bin guruş ma'aşla Kosova Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne terfî' ve üç yüz yirmi dört senesi Saferü'l-hayrîsinin yirmi sekizinde (29 Kânûn-i sâni sene [1]322) üç bin guruş ma'aşla Edirne Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Müdde'î-i Umûmîliği'ne nakl olunup ma'aş-ı üç yüz yirmi beş senesi Saferinin beşinde (6 Mart sene [1]323) üç bin beş yüz guruşa iblâğ ve kifâyeti hasebiyle üç yüz yirmi yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinin selhinde (6 Temmuz sene [1]325) ma'aş-ı hâlisiyle Selanik Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Müdde'î-i Umûmîliği'ne ve Ramazânının sekizinde (10 Eylül sene [1]325) yine ma'aş-ı hâlisiyle Üsküdâr Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmîliği'ne ve üç yüz yirmi sekiz senesi Saferinin altısında (4 Şubat sene [1]325) ma'aş-ı mezkûrla Beyoğlu Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmîliği'ne ve üç yüz yirmi dokuz senesi Şa'banının onunda (24 Temmuz sene [1]327) dört bin guruş ma'aşla Başmüdde'î-i Umûmî Başmuâvinliği'ne nakl

buyurulduğu Adliye Sicill-i Me'mûrîn Müdüriyeti'nin 26 Mart sene [1]328 târîhli müzekkire-i cevâbiyesiyle bildirilmiştir.

İstanbul'un ehemmiyet-i inzibâtiyesi vezâif-i mühimme-i zâbitanın teferruâtını ihâta ve idâreye tabîf' daha müsâid bir zâtın Polis Müdüriyeti'nde bulunmasına lüzûm gösterdiğine ve mûmâileyhin der-kâr olan iktidâr ve ehliyeti ve hüsn-i hulk ve sîret gibi bir zâbita me'mûriyetinin bi-hakkın hâiz olması lazım gelen evsâfî cem' olmasına binâen üç yüz otuz bir senesi Muharreminin guresinde (28 Teşrîn-i sâni sene [1]328) yedi bin guruş ma'aşla mezkûr Müdüriyet-i Umûmîye'ye ta'yîn buyurulmuştur.

Mûmâileyhin sene-i merkûme Saferinin on altısında (12 Kânûn-i sâni sene [1]328) yerine diğerinin ta'yîni cihetiyle infisâli vuku' bulmuştur. Mûmâieyhin cevâz-ı istihdâm kararının i'tâsıyla ma'zûliyet tahsîsi istidâsı hakkında i'tâ edildiği arzuhâli zuhûruna idâre-i infisâli vuku' bulmasına nazaran câizü'l-istihdâm âdî mestût müsâade-i âliye nezâret-penâhî idiğine dâir Me'mûriyet Kalemi Müdüriyeti'nden yazılan der-kenâr 2 Şubat sene [1]328 târîhinde mûcibince işâret-i âliyesine iktidâr eylemiştir. 14 Şubat sene m[inhu]. Mûmâileyh sene-i mezkûre Rebî'ü'l-evvelinin onunda (6 Şubat sene [1]328) üç bin beş yüz guruş ma'aşla Der-saâdet İstinâf Mahkemesi A'zâlığı'na ta'yîn buyurulmuştur. Fî 27 Mart sene [1]329²⁴².

4.1.37. Derviş Adil Efendi

Rütbe-i mütemâyiz ashâbından silahşörân-ı hazret-i şehriyârîden İzzetlû Ömer Abdi Bey'in oğludur. Bin iki yüz seksen sekiz sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd etmiştir. Sıbyân ve sultanî mekteplerinde okumuştur. Türkçe ve Fransızca ve İslavca okuryazar.

Bin üç yüz sekiz senesi şehir-i Saferinin yirmi yedisinde (30 Eylül sene 1306) yirmi yaşında iken bâ irâde-i seniyye-i hazret-i padişahî üç yüz guruş ma'aş ile Kireç Kapısı Gümrüğü Muhâsebe Ketebesini refâkatine alınmıştır. Kireç Kapısı Gümrük Nezâreti'nden muharrer mülâhazaya atfen umûr-ı me'mûriyesince hüsn-i hizmeti meşhûd idiği Rüsûmât Emânet-i Celîlesi'nden tasdik kılınmıştır. Fî 11 Rebî'ü'l-evvel sene 1314 ve Fî 8 Ağustos sene 1312.

²⁴² BOA. DH. SAİD. d. nr. 76/301, s.301.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on bir senesi Recebinin on beşinde (10 Kânûn-i sâni sene [1]309) üç yüz kırk guruşa ve Şa‘banının yirmi birinde (15 Şubat sene [1]310) dört yüz guruşa iblâğla İskele Hâceliği’ne ve üç yüz on iki senesi Şa‘banının dokuzunda (23 Kânûn-i sâni sene [1]310) gerek mezkûrun lağvından dolayı ma‘aşıyla Galata Emtia-i Dâhiliye Gümrük Nezâreti İskele Me’mûrluğu’na ta’yîn edildiği Rûsûmât-ı Sicill Şu‘besi’nin 12 Nisan sene [1]313 târihli vuku‘ât cetvelinde muharrerdir²⁴³.

4.1.38. Derviş Ali Efendi

Müteveffâ Ali Efendi’nin oğludur. Bin iki yüz altmış dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1264) Bosna’da tevellüd ettiği nüfus tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve muallim-i mahsûsdan Sarf ve Nahiv ve Gülistan ile Fenni-hesab ve Coğrafya okumuştur. Türkçe okuryazar. Bulgar ve Sırp ve Karadağ lisânıyla tekellüm eder.

Bin üç yüz on üç senesi şehir-i Receb-i şerîfînin yirmi yedisinde (1 Kânûn-i sâni sene [1]311) sekiz yüz guruş ma‘aşla Telgraf ve Posta Nezâreti Eşyâ-Anbâr Me’mûriyeti’ne bi’t-ta’yîn, üç yüz on dört senesi şehir-i Ramazân-ı şerîfînin on birinde (1 Şubat sene [1]312) bin elli guruşa iblâğ edilen ma‘aş şehir-i Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) dokuz yüz kırk beş guruşa bi’t-te‘cîl üç yüz on beş senesi şehir-i Saferü’l-hayrîsinin yirmi sekizinde uhdesine Rütbe-i Sâlise tevcîh ve şehir-i Şa‘ban-ı şerîfînin on sekizinde Dördüncü Rütbeden bir kıt‘a Nişân-ı ‘Âli-i Osmânî inâyet ve ihsân buyurulmuştur.

Telgraf ve Posta Nezâreti’nden vazifesine yoluyla devamı tasdik olunmuştur. Me’mûriyeti nezâret-i müşârunileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbıktır. Şu‘bece aynen görülen nüfus tezkere-i osmânîyesi yine kendisine iâde kılınmıştır. Fî 26 Cemaziye’l-evvel sene [1]319, Fî 28 Ağustos sene [1]317. Mûmâileyhin ma‘aş bin üç yüz on yedi senesi Ramazânının on ikisinde (1 Kânûn-i sâni sene [1]315) bin beş yüz guruşa iblâğ edildiği Telgraf ve Posta Sicill Şu‘besi’nin 15 Rebî‘ü’l-âhir sene [1]318 târihli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyh mezkûr itibâr-ı me’mûriyetine târih-i ta’yînin beri Telgraf ve Posta Nezâreti Ta‘dâd Komisyonu A‘zâlığı’yla Mübâyaât Me’mûrluğu’nda ilâve-i

²⁴³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 68/349, s.349.

me'mûriyet olarak ma'aş-ı mahsûsuyla ifâ-yı vazife eylemekte iken 15 Mayıs sene [1]317 târîhinde Mübâyaât Me'mûrluğu vazifesinden affını istirhâm eylemesi üzerine nezâret-i mezkûre Meclis-i İdâresi'nin 24 Mayıs sene [1]317 târîhli kararıyla yalnız Ta'dâd Komisyonu A'zâlığı'nda ifâ edilmiş ve üç yüz yirmi bir senesi Şa'banın on dördünde nikelden ma'mûl bir kıt'a Hicâz Demiryolu Madalyası'yla taltîf buyurulmuş olduğu sene-i mezkûrenin 15 Muharrem sene [1]322 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ma'aşı bin üç yüz yirmi iki senesi Şa'banın on altısında (13 Teşrîn-i evvel sene [1]320) bin altı yüz elli guruşa çıkarılarak tahlîfi icrâ kılındığı şu'be-i mezkûrenin 14 Mayıs sene [1]322 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir²⁴⁴.

4.1.39. Derviş İsmail Efendi

Mustafa Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz kırk sene-i hicriyesinde metrûk Bosna Vilâyeti dâhilinde Ehlune'de doğmuştur. Sibyân mektebinde ve medresede Arabîden Mültekâya ve Fârisîden Pend-i attâra kadar okumuştur. Türkçe okuryazar.

Otuz yaşında olduğu halde bin iki yüz yetmiş senesi Saferinde yüz elli guruş ma'aş ile Ehlune²⁴⁵ Kazâsı Mâl Müdüriyeti refâkatine girip yetmiş üç senesi Muharremi nihâyetinde isti'fâen munfasıl ve yetmiş beş senesi Muharreminde iki yüz guruş ma'aş ile Bafva Rûsûmât İdâresi'ne me'mûr olmuş ve bir sene sonra idâre-i merkûmun lağvı ile yetmiş yedi senesinde üç yüz guruş ma'aş ile Ehlune Kazâsı'nda müceddeden inşâsına mübâşeret olunan şose tarîkin masraf-ı me'mûriyetine ta'yîn edilmiştir.

Yetmiş sekiz senesi Saferinde avâid ile Ehlune'de Eytâm Sandığı Eminliği'ne intikâl ve iki sene sonra isti'fâ edip seksen senesinde iki yüz elli guruş ma'aş ile mahall-i mezkûr Rûsûmât Müdüriyeti Sandık Emîni olmuş ise de doksan beş senesinde Bosna Kıt'ası'na Avusturya askerinin duhûlü sebebiyle açıkta kalıp bin üç yüz bir senesi Cemâziye'l-evvelinde üç yüz guruş ma'aş ile İzmir Rûsûmât Nezâreti'ne mülhak Ekincik İskelesi Rûsûmât Me'mûriyeti'ne ta'yîn kılınmıştır.

²⁴⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 101/463, s.463.

²⁴⁵ Ehlune (Livni): 1866 yılında Travnik-Bosna Vilâyeti'ne bağlı bir kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 164.

Me'mûriyetince sû'-i hâl ve hareketi vuku' bulmamış ve taht-ı muhâkemeye alınmamıştır. İzmir Rûsûmât Nezâreti'nden muharrer mülâhazada mûmâileyhin mâ-sebak ahvâlinin sıdk ve hakikate mutâbık ve umûr-ı me'mûresini ifâya kâfî liyâkatı olduğu Matbû' Müdüriyeti'nden şahâdetine mebnî ifâde olunarak Aydın Vilâyet-i Celîlesi'nden me'mûriyeti ve Rûsûmât Emânet-i Âliyesi'nden dâhi iktidârı mezbûr mülâhazaya istinâd ile tasdîk kılınmıştır. Fî 7 Cemâziye'l-evvel sene 1306 ve Fî 28 Kânûn-i evvel sene 1304²⁴⁶.

4.1.40. Eşref Efendi

Meşâyihden müteveffâ Derviş Mehmed Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş sekiz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1277) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Travnik İbtidâi ve Rüşdî Mekteplerinde müretteb dersleri bi't-tahsîl, 3 Temmuz sene [12]91 târihli rüşdî şahâdetnâmesi almıştır. Boşnakça tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

Bin iki yüz doksan yedi senesi Recebinin ikisinde (29 Mayıs sene [12]96) üç yüz guruş ma'aşla Der-saâdet Polis Üçüncü Bölüğü Beşinci Çavuşluğu'nun İkinci Neferliği'ne bi't-ta'yîn üç yüz senesi Şa'banının yedisinde (1 Haziran sene [12]99) Yedinci Bölüğün Üçüncü Çavuşluğu'nun Birinci Neferliği'ne nakl ve üç yüz iki senesi Saferi guresinde (8 Teşrîn-i sâni sene [1]300) üç yüz elli guruş ma'aşla mezkûr bölüğün Sekizinci Çavuşluğu'na terfi' ile üç yüz on üç senesi Cemâziye'l-evvelinin on birinde Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânı ihsân buyurulmuş ve üç yüz on dört senesi şehr-i Rebî'ü'l-âhirinin yirmi altısında (22 Eylül sene [1]312) dört yüz guruş ma'aşla İstanbul Süvâri Polis İkinci Çavuşluğu'na nakl ve üç yüz on beş senesi şehr-i Rebî'ü'l-âhirinin yirmi beşinde (11 Eylül sene [1]313) açıktan ve üç yüz on altı senesi Muharreminin yirmi üçünde (1 Haziran sene [1]314) beş yüz kırk guruş ma'aşla asâleten Üsküdar ciheti Süvâri Üçüncü Sınıf Polis Komiserliği'ne terfi' edilerek sene-i merkûme şehr-i Rebî'ü'l-evvelinin on üçünde Yunan Muhârebe Madalyası'na nâil olmuş ve üç yüz on sekiz senesi şehr-i Ramazân-ı şerîfinin ikisinde (11 Kânûn-i evvel sene [1]316) ma'aşıyla Beyoğlu Süvâri Üçüncü Sınıf Polis Komiserliği'ne nakl ve üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi dokuzunda (20 Ağustos sene [1]318) açıktan İkinci Sınıf Süvâri Polis Komiserliği'ne intihâb olunup üç yüz yirmi bir senesi Saferinin yirmi ikisinde nikelden ma'mûl

²⁴⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 21/351, s.351.

Hicâz Demiryolu ve üç yüz yirmi üç senesi Recebinin on dokuzunda Gümüş Liyâkat Madalyaları ihsân buyurulmuş ve üç yüz yirmi beş senesi şehri Rebî'ü'l-evvelinin yedisinde (7 Nisan sene [1]323) altı yüz yetmiş beş guruş ma'aşla asâleten İstanbul ciheti Sûvâri İkinci Sınıf Polis Komiserliği'ne terfi edilmiştir.

Zâbıta Nezâreti'nden mûmâileyhin zikr olunan komiserliğinde müstahdem olduğu tasdîk edilmiştir. Me'mûriyetleri târîhleriyle mikdâr-ı ma'aşlarını mutazammın Zâbıta Nezâreti Muhâsebesi'nin 2 Mart sene [1]325 târîhli müzekkire-i müzeyyilesi Sicill-i Ahvâl İdâre-i Umûmiyesi'nce aslı tercüme-i hâl varakasıyla birlikte hıfz ve iki kıt'a intihâbnâme ile hâmil olduğu nişân ve madalyalar berât-ı âlileri ve mekteb şahâdetnâmesi ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi idâre-i umûmiyesince aynen görülerek iâde edilmiştir. Fî 14 Rebî'ü'l-evvel sene [1]327 ve Fî 21 Nisan sene [1]325²⁴⁷.

4.1.41. Eyüb Kamil Efendi

Müteveffâ Süleyman Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş yedi sene-i hicriyesinde (sene mâliye 1276) Bosna'da tevellüd ettiği tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Mahallî sıbyân ve rüşdîyye mekteplerinde okuyup Türkçe kitâbet ederek İslavca okuduğu ve Rumca tekellüm eylediği tercüme-i hâlinde mestûrdur.

Mülga İntihâb-ı Me'mûrin Komisyonu'nun 5 Eylül sene [1]303 târîhli ve seksen beş adedli Nâhiye Müdürlüğü İntihâbnâmesini hâizdir. Bin üç yüz üç senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi beşinden (19 Kânûn-i sâni sene [1]301) Şevvâl-i şerîfinin onuna değin (30 Haziran sene [1]302) âidâtla Radovişte Kazâsı Tahsildârlığı'nda bulunarak bin üç yüz beş senesi Saferinin dokuzunda (15 Teşrîn-i evvel sene [1]303) dört yüz seksen guruş ma'aşla Vodina ve Karacaâbad Nâhiyesi Müdüriyeti'ne ta'yîn ve üç yüz on iki senesi Cemâziye'l-evveli selhinde (15 Teşrîn-i sâni sene [1]310) beş yüz altmış guruş ma'aşla Lithor Nâhiyesi Müdüriyeti'ne nakl olunup nâhiye-i mezkûre nüvvâbbaşından Leftokarya Karyesi ahâlîsinden Banikaçola ve Banikaralonya ve Yorgiforaka nâm kâhyaların mandıralarında zahire çıkarılan iki yüz elli re's keçinin iki kat resmî olan iki bin yedi yüz elli guruşdan bin beş yüz guruşunu zimmetine geçirdiği iddiâ olunmasından dolayı Selanik Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nce cereyân eden muhâkeme neticesinde mûmâileyhin iş bu harekâtı kanûn-ı

²⁴⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 151/299, s.299.

cedidin doksanınıcı maddesine muvâfık olduğu cihetle üç mâh müddetle habsine ve altı mâh müddetle me'mûriyetinden tardına ve müddeayât olan on beş liranın kendisinden tahsiline kâbil-i istinâf olmak üzere ise de ahîren karar-ı mezkûr Şurâ-yı Devlet İstinâf Mahkemesi'nce bi't-tedkîk mûmâileyhin ağnâm-ı meknûn ashâbından alınması iktizâ eden iki kat resm-i müdüriyet bin beş yüz gurusunu zimmetine geçirdiği iddiâ olunmakta ise de resm-i mezkûrun bâliğ olunduğu iki bin yedi yüz elli gurusu on bir gün zarfında tesviye edecekleri ağnâm-ı meknûn ashâbının vermiş oldukları evrâk meyânında mevcûdesinden ve meblâğ-ı mezbûre muharreben bin iki yüz elli gurusu Kazâ Mâl Sandığı'na teslimleri vuku' bulmuş olduğu evrâk-ı mündericâtından anlaşılmiş ve tesviye-i deynleri zımmında mûmâileyhin ashâb-ı ağnâma teblîğ ve mahkemeye irâ'e eylediği ihbârnamesinin bir neticesi ağnâm-ı ashâbına teblîğ olunduğu karye muhtarı tarafından tasdîk edilmiş olup mezkûr bin beş yüz gurusun mûmâileyhin teslim etmiş olduklarına dâir esbâb-ı subûtiye bulunamadığına binâen mûmâileyhin hukuk-ı umûmîye ve şahsiyece berâetine ve hazîne-i celîlesinin mezkûr senet mûcibince ashâb-ı ağnâma hemen mürâcaatla isti'fâ-yı hukuk etmesine karar verildiği şurâ-yı mezkûr İstinâf Mahkemesi'nin 21 Haziran sene [1]315 târîhli i'lâmı sûret-i musaddakasından anlaşılmiş ve taht-ı muhâkemeye alınmakla yerine diğerinin ta'yîni cânib-i vilâyetten iş'âr olunması üzerine bin üç yüz on yedi senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi birinde (17 Temmuz sene [1]315) azl edilmiştir.

Mûmâileyhin Radovişte Kazâsı Ser-tahsildârlığı'yla Vodina, Karacaaâbad ve Lithor Nâhiyeleri Müdüriyetleri'nde müddet-i istihdâmıyla mikdâr-ı ma'aş ve esbâb-ı infisâli Kosova Vilâyeti'nin 31 Mayıs sene [1]309 târîhli tahrîrât ve berâetini hâvî Üsküp Sancağı Meclis-i İdâresi'nin 22 Teşrîn-i evvel sene [1]302 târîhli mazbatasıyla Me'mûriyet Kalemi'nin 9 Ağustos sene [1]315 târîhli müzekkiresinden ve Karacaaâbad Nâhiyesi'nden zimmet ve ilişđi olmadığı Selanik Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nden musaddak ve Vodina Kazâsı İdâre Meclisi'nin 8 Kânûn-i sâni sene [1]310 târîhli mazbatasından ve Lithor Nâhiyesi Müdüriyeti'nde iken vefayât Askerîye emr-i mühimmesindeki hidemâtını takrîren hey'et-i askerîye tarafından verilen yedi kıt'a şahâdetnâmeden anlaşılmiş ve Nâhiye Müdürlüğü İntihâbnâmesinden tezkere-i osmânîyesi ve Şurâ-yı Devlet İstinâf Mahkemesi'nin mezkûr 21 Haziran sene [1]315 târîhli berâet-i a'lâmı sûret-i musaddakası görülüp iâde edilmiştir.

Mûmâileyhin tercüme-i hâl varakasında bin iki yüz doksan beş târîhinde yüz elli guruş ma‘aşla Bosna Vilâyeti Mektûbi Kalemi Mübeyyizliği’nde ve doksan yedi târîhinde âidâtla Komanova Kazâsı Ser-tahsîldârlığı’nda ve doksan sekiz târîhinde dâhi yine âidâtla Koçana Kazâsı Bakâyâ-yı Öşrîye Tahsîl ve Tedkîk Me’mûrluğu’nda istihdâm edildiği muharrer bulunmuş ve bi’l-muhâbere Mâliye Nezâreti Kosova Vilâyeti’nden alınan 13 Nisan sene [1]309 ve 21 Mayıs sene [1]309 târîhli tezkere ve tahrîrât-ı cevâbiyede mûmâileyhin hidemât-ı mezkûrede istihdâmına dâir kayd bulunmadığı gösterilmiş ise de mûmâileyhin yedinde olup ibrâz ettiği 30 Haziran sene [12]91 ve 26 Eylül sene [1]300 târîhli iki kıt‘a mazbatada, mezkûr fermanda ve Koçana Kazâları Tahsîldârlıklarında bulunduğu, yalnız müddet-i istihdâmından aldığı âidât mikdârının musarrah olduğu anlaşılmıştır. 14 Cemâziye’l-evvel sene [1]317, 8 Eylül sene [1]315²⁴⁸.-

4.1.42. Eyüb Sabri Efendi

Humbara Hastahânesi İmâm-ı Evveli Başımâmzâde Hâfız Akif Efendi’nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş üç sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]273) Bosna Vilâyeti dâhilinde Travnik Kasabası’nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Travnik Mekteb-i İbtidâi ve Rüşdiyyesi’nde müretteb olan dersleri ve muallim-i mahsûsdan Arabî okuduğu ve Türkçe kitâbet ve Sırpça tekellüm eylediği tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz sene-i Şa‘ban-ı şerîfinin on sekizinde (11 Haziran sene [1]289) ma‘aş-ı mukâbil olarak sekiz guruş yevmiye ile Fes Fabrika-ı Hümâyûnu Kitâbeti’ne ta‘yîn ve üç yüz iki senesi Receb-i şerîfinin on altısında (20 Nisan sene [1]301) iki ve üç yüz beş senesi Muharreminin yirmi beşinde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]303) dört ve üç yüz dokuz senesi Muharreminin sekizinde (1 Ağustos sene [1]307) bir ve üç yüz on bir senesi Cemâziye’l-âhiresinin yirmi üçünde (19 Kânûn-i evvel sene [1]309) beş ve üç yüz on üç senesi Rebî‘ü’l-âhiresinin yirmi dördünde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]311) yine beş guruş zamâim ile yevmiyesi yirmi beş guruşa iblâğ ve üç yüz on altı senesi Zi’l-hiccesinin on dokuzunda (1 Nisan sene [1]315) yevmiyesinin ma‘aşla tahvîliyle yedi yüz on iki buçuk guruş ma‘aşla ileride ikinci sınıfa terfî‘ edilmek üzere üçüncü sınıfla İzmit Fabrika-ı Hümâyûnu Kâtib-i Sânilîği’ne nakl ve üç yüz on sekiz senesi Zi’l-ka‘desinin yirmi üçünde (1 Mart sene [1]317) yüz elli bir buçuk

²⁴⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 76/395, s.395.

guruş zammıyla ma‘aşî sekiz yüz altmış dört guruşa bi’l-iblâğ ikinci sınıfa terfi‘ edilmiştir.

Fabrika-ı Hümâyûn mezkûr müdüriyeti tarafından yazılan mülâhazada mûmâileyhin fabrika-ı mezkûrun başkâtib vekili ve ikinci kâtibi olduğu tasdik olunmuştur. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi şu‘bece aynen görülerek İzmit fabrikalarına târîh-i ta‘yîniyle mikdâr-ı yevmiye ve maâşâtına dâir Fabrika-ı Hümâyûnlar Nezâreti’nin kayd sûreti aslı tercüme-i hâl varakasıyla hıfz edilmiştir.

Mûmâileyhin i‘tâ eylediği tercüme-i hâl varakasında evâhir Eylül sene [12]93 târîhinde mülâzemetle Travnik Sancağı Muhâsebe Kalemi’ne dâhil ve bir sene sonra iki yüz elli guruş ma‘aşâ nâil olarak iki mâh kalem-i mezkûrda bulunduğu muharrer ise de keyfiyeti Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nden bi’l-istifsâr alınan cevâbnâmede bu bâbda hazînece bir gûne kayd ve işâret olmadığı gösterilmiştir. Fî 7 Rebî‘ü’l-evvel sene [1]324, Fî 18 Nisan sene [1]322.

Mûmâileyhin 1 Eylül sene [1]325 târîhinde icrâ kılınan tensîkâtta sekiz yüz guruş ma‘aş ve sınıf-ı hâlisiyle Livâ Emânet-i Umûmiye Dâiresi Birinci Şu‘besi’ne nakl edildiği Harbiye Nezâreti Sicill Şu‘besi’nin 14 Mayıs sene [1]327 târîhli vuku‘ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâileyhin 1 Mart sene [1]327 târîhinde hasbe’t-teşkîlât-ı ma‘aş ve sınıfiyla dâire-i mezkûre Üçüncü Melbûsât ve Techîzât Şu‘besi’ne ve 15 Teşrîn-i evvel sene [1]327 târîhinde bi’l-imtihân bin guruş ma‘aş ve birinci sınıfa terfi‘ ile dâiresi Yedinci Te’diyât Şu‘besi’ne nakl edildiği 26 Temmuz sene [1]328 târîhli vuku‘ât pusulasıyla bildirilmiştir. Fî 13 Teşrîn-i evvel sene [1]328²⁴⁹.

4.1.43. Hâcî Atıf Efendi

Hâcî Hâfız Hasan Efendi’nin mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1273) Bosna’da tevelüd etmiştir. Travnik Sancağı Mekteb-i Rüşdiyyesi’nden bâ şahâdetnâme neş’et eylediği ve medâriste Molla Câmîsine kadar dürûs gördüğü ve Türkçe kitâbet ve Boşnakça tekellüm ettiği ve Hırvatça okuyup yazdığı tercüme-i hâlinde mündericidir.

²⁴⁹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 120/101, s.101.

5 Kânûn-i sâni sene [1]305 târihinden 20 Mayıs sene [1]308 târihine kadar Adapazarı Kazâsı Kapı Tahsildârlığı'nda bulunduktan sonra 20 Mayıs sene [1]309 târihinde kazâ-ı mezkûr Zirâât Bankası Tahsildârlığı'na ta'yîn ve 18 Temmuz sene [1]310 târihinde bin beş yüz guruş ücret-i maktûa ile Emânet-i A'sâr Üçüncü Kol Muharrirliği ilâveten me'mûriyet edilip her ikisinde de 26 Eylül sene [1]310 târihine kadar istihdâm kılınmış ve mezkûr tahsildârlıklardan min-hasbe'l-mecmû iki bin iki yüz altmış guruş âidâtı ahz eylemiştir.

21 Teşrîn-i sâni sene [1]311 târihinde üç yüz guruş ma'aşla Der-saâdet Polis Neferliği'ne ta'yîn olunup, 18 Teşrîn-i evvel sene [1]313 târihinde üç yüz elli guruş ma'aşla Çavuşluğa, 11 Haziran sene [1]316 târihinde açıktan ve 14 Nisan sene [1]319 târihinde beş yüz guruş ma'aşla asaleten On Altıncı İhtiyat Bölüğü Üçüncü Sınıf Komiserliğe terfi' ile derece-i ehliyet ve ma'lûmâta nazaran ba'demâ istihdâmı muvâfık olamayacağından 1 Eylül sene [1]325 târihinde Dâhiliye Tensik Komisyonu'nca, Tensikât Kanûnunun on birinci maddesi ile kadro haricine çıkarılmış ve on bir bin üç yüz seksen dört guruş tazminat olarak hükümetle kat'-ı alaka eylemiş ise de vâki' olan mürâcaatı üzerine Tedkik-Tensik Komisyonu'nca mani'-i istihdâm bir hali olmadığı ve okuryazar takımından bulunduğu anlaşılmasına binâen 22 Teşrîn-i sâni sene [1]326 târihinde cevâz-ı istihdâmına karar verilmiştir.

Tahsildârlıklarla A'sâr Muharrirliği'nde müddet-i istihdâmıyla mekteb-i âidât ve ücreti ve Tekâüd Sandığı'na âid tedkikâtın ve sâireden zimmet ve ilişiği olmadığı Adapazarı Kazâsı Meclis-i İdâresi'nin 6 Mayıs sene [1]311 târihli mazbatasıyla İzmit Sancağı Mutasarrıflığı'nın 30 Kânûn-i evvel sene [1]326 târihli tahrîrât-ı cevâbiyesi ve Polis Neferliği'ne ta'yîn ve açıktan ve asâleten terfi' ve Tensikât Kanûnu'nun on birinci maddesi mücibince kadro haricinde bırakıldığı târihleriyle maâşâtı ve tazminat mekâdiri ve cevâz-ı istihdâm kararı mülga Zâbıtâ Nezâreti'nin 8 Mayıs sene [1]323 târihli tezkerede Emniyet-i Umûmîye Sicill-i Ahvâl Me'mûriyeti'nin 19 Şubat sene [1]326 târihli tezkere-i cavâbiyeleri mündericâtından anlaşılıp zikr olunan mazbata ile intihâbnâme ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi idâre-i umûmîyece aynen görülerek iâde ve tahrîrât ve tezkere ve tezkere-i cevâbiyeler dosyasında hıfz edilmiştir. 12 Mayıs sene 1327²⁵⁰.

²⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d. nr. 181/211, s.211.

4.1.44. Hâcî Mustafa Efendi

Sipâhî Alemdâranından müteveffâ Ahmed Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz altmış üç sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1263) Bosna'da Travnik Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfus tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mezkûr kasaba rüşdiyye mektebinde okuyup şahâdetnâme aldığı ve muahheren sûret-i husûsâda Arabî ve Fârisî tahsîl ederek Türkçe kitâbet ve İslav ve Bulgarca tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında muharrerdir.

Bin iki yüz seksen dört senesi Ramazân-ı şerîfinin on sekizinden (1 Kânûn-i sâni sene ([12]83) seksen yedi senesi Rebî'ü'l-âhirinin on beşine kadar (2 Temmuz sene [12]86) yedi yüz on guruş ma'aşla Foyniçe²⁵¹ Kazâsı Rûsûmât Me'mûriyeti'nde ve seksen sekiz senesi Muharreminin yirmi yedisinden (6 Nisan sene [12]87) doksan iki senesi Muharreminin on altısına değin (10 Şubat sene [12]92) o mikdâr ma'aşla İzvornik Sancağı Rûsûmât ve doksan üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi birinden (1 Temmuz sene [12]92) şehir-i Şevvâlinin yirmi beşine kadar (31 Teşrîn-i evvel sene [12]92) altı yüz altmış beş guruş ma'aş ile Ankara Vilâyeti'nde Niğbolu Memlâhası merkez ve doksan dört senesi Cemâziye'l-evvelinin üçünden (4 Mayıs sene [12]93) Recebinin on altısına kadar (evâsıt Temmuz sene [12]93) bin guruş ma'aş ile sâniyen İzvornik Rûsûmât Müdüriyetlerinde bulunarak doksan sekiz senesi Rebî'ü'l-evveli guresinde (19 Kânûn-i sâni sene [12]96) altı yüz kırk guruş ma'aşla Manastır Vilâyeti'nde Bihlişte Nâhiyesi Müdürlüğü'ne ta'yîn ve sene-i merkûme Cemâziye'l-evvelinin üçünde (21 Mart sene [12]97) beş yüz altmış guruş ma'aşla vilâyet-i mezkûrede Resne Nâhiyesi Müdürlüğü'ne nakl edilerek üç yüz dört senesi Muharreminin yirmisinde (6 Teşrîn-i evvel sene [1]302) munfasıl ve Cemâziyel-evvelinin altısında (17 Şubat sene [1]302) sekiz yüz guruş ma'aşla Edirne Vilâyeti'nde İlbasan Nâhiyesi Müdürlüğü'ne me'mûr ve üç yüz beş senesi Şa'banın yedisinde (7 Şubat sene [1]304) mezkûr'l-mikdâr ma'aşla Tekfurdağı Sancağı dâhilinde İncik ve üç yüz yedi senesi Zi'l ka'desinin yedisinde (13 Haziran sene [1]306) yine o kadar ma'aşla Ergiri Nâhiyesi'nden müdürlüklerine müntâkil olmuştur.

Tekfurdağı Sancağı Mutasarrıflığı'ndan mûmâileyhin vazifesini hüsn-i ifâ etmekte olduğu ve Edirne Vilâyeti Vâliliği'nde müdüriyet-i mezkûrede müstahdem

²⁵¹ **Foyniçe:** 1866 yılında Bosna Vilâyeti'ne bağlı bir kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 185.

idiği tasdik olunmuştur. Rüsûmât-ı me'mûr ve müdürlüklerinde müddet-i istihdâmıyla kemiyet-i maâşâtı Rüsûmât Emânet-i Celîlesi'nden 8 Muharrem sene [1]311 târîhli ve yüz elli beş numaralı tezkere-i cevâbiyesine melfûf 17 Haziran sene [1]309 Karişane? ve Resne ve İpsala ve İncecik Nâhiyeleri müdürlüklerinde müddet-i me'mûriyet ve mikdâr-ı ma'âşıyla keyfiyet ve tahvîl ve infisâl ve Ergiri Nâhiyesi Müdürlüğü'ne keyfiyet-i ta'yîn ve kemiyet-i ma'âş Me'mûrin Kalemi'nin 22 Mayıs sene [1]309 târîhli pusulalarına ve târîh ve mahall-i vilâdeti nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında tatbîk edilip, evrâk-ı mezkûre tercüme hâl varakasıyla birlikte hıfz edilmiştir. Fî 17 Rebî'ü'l-âhir sene [1]317, Fî 12 Ağustos sene [1]315.

Mûmâileyh bin üç yüz on senesi Muharreminin yirmi altısında (8 Ağustos sene [1]308) yedi yüz doksan dokuz guruş ma'âşla Maçka ve üç yüz on iki senesi Zi'l-hiccesinin üçünde (15 Mayıs sene [1]311) dört yüz seksen guruş ma'âşla Şarta ve üç yüz on üç senesi Saferinin ikisinde (13 Temmuz sene [1]311) dört yüz guruş ma'âşla Erenköy ve üç yüz on beş senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi üçünde (8 Teşrîn-i evvel sene [1]313) dört yüz seksen guruş ma'âşla Bayramiç Nâhiyeleri Müdüriyetlerine nakl ile yeni Me'mûriyet Kalemi Müdüriyeti'nin 11 Mart sene [1]316 târîhli müzekkire-i cevâbiyesinde gösterilmiştir²⁵².

4.1.45. Hâfız Abbas Hilmi Efendi

Tüccârdan müteveffâ Hâcî Muharrem Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen dokuz sene-i hicriyesinde (1289 sene-i mâliye) Bosna'da tevellüd etmiştir. Mahalle mekteb-i ibtidâisinde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyyeyi tahsîl ve Mitroviçe ve Vulçitrin medreselerinde hıfzî ikmâl ve muahheren Der-saâdette Amcazâde Hüseyin Paşa Medresesi'nde kayd ile Der-saâdetten Gürcü Hâfız Abdullah Efendi'den Sarfdan bed' ile Molla Câmîi'nin nihâyetine kadar Tedrîs ve Türkçe kitâbet eylediği ve Boşnak ve Arnavutçaya âşinâ idiği tercüme-i hâl varakasında muharrerdir.

Bin üç yüz on altı senesi Muharreminin yirmi üçünde (1 Haziran sene [1]324) iki yüz guruş ma'âşla bi'l-imtihân Dârü'l-aceze Câmî-i Şerîf İmâmet vazifesine ta'yîn ve üç yüz yirmi yedi senesi Saferü'l-muazzamının on altısında (16 Teşrîn-i sâni sene [1]325) ma'âş üç yüz guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyhin vezâifini ifâda

²⁵² BOA. DH. SAİD. d. nr. 77/257, s.257.

ve iktidâr ve ehliyeti müşâhede olunmakta bulunup, Dârü'l-aceze Müdüriyeti'nce tasdik edilmiştir. Târîh-i ta'yîniyle ma'aş-ı kemiyâtının muvâfık olunup, tercüme-i hâl varakası zahrînde muharrer dâire-i mezkûr muhâsebeciliğinin der-kenârından ve cihet-i mezkûrun uhdesine görülmesi de iki kıt'a ücret-i sûret musaddakalardan anlaşılmış, sûretlerinden ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasıyla birlikte hıfz edilmiştir. 18 Kânûn-i sâni sene [1]327²⁵³.

4.1.46. Hâfız Muharrem Lütfî Efendi

İmâm Osman Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan iki senesinde (sene-i mâliye 1291) Bosna'da tevellüd eylemiştir. Mekteb-i ibtidâide mukaddemât-ı ulûmu ve Şehzâdebaşı'nda Ekmekçizâde Ahmed Paşa Medresesi'ne kayd ile Fâtih ders-i 'âmlarından Gürcü Abdullah Efendi'den Mantığa kadar ulûm-ı Arabîyeyi tahsîl ve Türkçe kitâbet ettiği ve Boşnakçaya âşinâ olduğu tercüme-i hâl varakasinda muharrerdır.

8 Temmuz sene [1]314 târihinden itibaren bin dört yüz guruş mukâbilinde Üsküdar'da kâin Çekme Karyesi İmâmetini ve vekâleten dâhi hitâbetini on dört mah kadar ifâ ederek üç yüz on yedi senesi Rebî'ü'l-evvelinin beşinde (1 Temmuz sene [1]315) yüz guruş ma'aşla bi'l-imtihân Dârü'l-aceze Câmî-i şerîfi Müezzinliği'ne ta'yîn ve üç yüz yirmi yedi senesi Zi'l-ka'desinin on altısında (16 Teşrîn-i sâni sene [1]325) ma'aşı iki yüz guruşa iblâğ edilmiştir.

Mûmâileyhin vazifesini ifâda iktidâr ve ehliyeti meşhûd bulunduğu Dârü'l-aceze Müdüriyetince tasdik edilmiştir. Çekme Karyesi İmâmetiyle, hitâbeti vekâletinde müddet-i istihdâmıyla aldığı ücret mikdârının muvâfık olduğu ve kendisinin erbâb-ı namus ve liyâkattan hüsn-i ahlâk ashâbından bulunduğu karye-i mezkûre hey'et-i ihtiyâriyesi tarafından mu'tî 23 Nisan sene [1]327 târihli ilm-ü haber sûret-i musaddakasının ve müezzinlik cihetine müteallik me'mûriyeti vuku'âtıyla ma'aşı kemiyâtı karar-ı mezkûr muhâsebeciliğinin tercüme-i hâl varakası zahrînde muharrer der-kenâr ile cihet-i mezkûre uhdesine tevdi'dir.

Evkâf-ı Hümâyûndan mu'tî 22 Şubat sene [1]323 târihli berât sûret-i musaddakasından anlaşılmış ve sâlifü'l-beyân, ilm-ü haber ve berât ve tezkere-i

²⁵³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 184/154, s.154.

osmânîyesi sûret-i musaddakası varaka-ı mezkûre ile birlikte hıfz edilmiştir. 17 Kânûn-i sâni sene [1]327²⁵⁴.

4.1.47. Hâfız Yusuf Ziya Efendi

Odacıbaşı demekle müteârif müteveffâ Ömer Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1292) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Maksat-i re'sinde hıfz-ı Kur'an-ı Kerime muvaffak olduktan ve mahallî medresesinde Sarf ve Nahiv, Arabî okuduktan sonra ve Der-saâdete gelerek Fâtih ders-i 'âmlarından küttâbî-i hazret-i şehriyârî Tokâdî Mustafa Sabri Efendi'den ulûm-ı âliye ve âliyye-i Arabîyeyi tahsîl ile icâzetnâme ve Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne'de müretteb-i ulûm ve fûnûnu tahsîl ve ikmâl ile 22 Kânûn-i evvel sene [1]320 târihli a'lâ dereceden me'zûniyet rûusu almıştır. Boşnak ve Hırvat lisânlarıyla kitâbet ve Sırpça tekellüm edip, Fârisî ve Bulgar lisânlarına âşinâ idiği tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

Bin üç yüz yirmi bir senesi Zi'l-hiccesinin on yedisinde Gümüş Liyâkat Madalyası ihsân buyurulup, üç yüz yirmi üç senesi Recebinin yirmi beşinde (12 Eylül sene [1]321) Encümen-i İntihâb Me'mûrin-i Adliye kararıyla ve bin guruş ma'aş ile Tirgovişte Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn ve emr-i tahlîfî icrâ olunmuştur.

Târîh-i ta'yîniyle mikdâr-ı ma'aş ve tahlîfî icrâ edildiği Adliye Nezâret-i Celîlesi Sicill Müdüriyeti'nden tercüme-i hâl zîrine yazılan ve nezâret-i müşârünileyhâdan tasdîk edilen der-kenârdan anlaşılmış ve nâil olduğu madalya berât-ı hümayûnüyle icâzetnâme ve me'zûniyet rûusu ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla birlikte hıfz edilmiştir. Fî 23 Zi'l-ka'de sene 1324, Fî 26 Kânûn-i evvel sene [1] 322²⁵⁵.

4.1.48. Hakkı Bey

Zülfikâr Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş sekiz târihinde Hersek Sancağı'na tabi' İstoloça (Stolac) Kasabası'nda tevellüd eylemiştir. Mostar Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde tadrîs olunan dersleri tederrüs ve ikmâl ile şahâdetnâme almış ve

²⁵⁴ BOA. DH. SAİD. d, nr. 186/217, s.217.

²⁵⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 140/105, s.105.

mezkûr şahâdetnâmenin sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasına rabt edilmiştir. Türkçe kitâbet eder.

On beş yaşında olduğu halde doksan üç senesi Zi'l-hiccesinde üç yüz seksen guruş ma'aşla Gaçka²⁵⁶ Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne ta'yîn olunup doksan beş senesi Cemâziye'l-âhiresinde Bosna Kıt'ası'nın Avusturya Devleti tarafından işgâl-i askerî altına alınmasından dolayı Der-saâdete hicret etmiş ve doksan altı senesi Rebî'ü'l-âhirinin onunda üç yüz guruş ma'aşla Cezayir-i Bahr-i Sefid Vilâyeti İstinaf Mahkemesi Zâbıtâ Kitâbeti'ne ve bin üç yüz bir senesi Muharreminde vâki' doksan dokuz senesi Teşrîn-i sânîsinin yirmi yedisinde altı yüz guruş ma'aşla Sakız Bidâyet Mahkemesi Birinci Kitâbeti'ne me'mûr ve mezkûr üç yüz bir senesi Cemâziye'l-âhiresinde Rütbe-i Sâliseye nâil olmuştur.

Bulduğu me'mûriyetlerden infisâli istilâ ve tahvîl sûretleriyle vuku' bulup umûr-ı me'mûresinden dolayı müttehem olmamıştır. Mahkeme-i mezkûre riyâsetinden yazılan mülâhazada mûmâileyh mukaddemdir ve Cezayir-i Bahr-ı Sefid Vilâyet-i Celîlesi Vâlîliği ile vilâyet-i müşârünileyhâ mülga Adliye Müfettişliğinden mûmâileyhin ahvâl-i mahkemesi Reisi'nin tasdîkından anlaşılmıştır. Ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden dâhi iş bu mülâhaza musaddaktır, denilmiştir. Fî gaye-i Cemâziye'l-evvel sene 1304 ve Fî 14 Kânûn-i sânî sene 1302²⁵⁷.

4.1.49. Halil Sıdkı Efendi

Haydarpaşa Sülâlesinden Mehmed Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz elli dört sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd etmiştir. Fâtih'de medrese-nişîn olarak Arabî ve Fârisî ve Atîk Mekteb-i Mülkîyye-i Şâhâne'de dâhi tedrîsi mu'tâd olan fûnûnu okuyup bi'l-ımtihân şahâdetnâme alarak çıkmıştır. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz seksen iki sene-i hicriyesinde yirmi sekiz yaşında olduğu halde iki bin guruş ma'aş ile Haleb Vilâyeti dâhilinde kâin Payas Sancağı Merkez Kâ'im-i makâmlığı'na me'mûr ve iki sene sonra munfasıl olup seksen beş senesinde mezkûrû'l-mikdâr ma'aş ile Edirne Vilâyeti dâhilinde vâki' Zağra-i Cedid Kâ'im-i makâmlığı'na ittisâl ve yirmi üç mâh mürûrunda infisâl ederek seksen dokuz senesinde bin üç yüz elli guruş ma'aş ile Kastamonu Vilâyeti dâhilinde kâin Boyabat

²⁵⁶ **Gaçka (Gaçko):** 1580'de Hersek-Bosna Vilâyeti'ne bağlı bir kazâ, 1875'de Hersek Vilâyeti'ne ve 1878'de Avusturya-Macaristan'a bağlı bir sancaktır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 186.

²⁵⁷ *BOA. DH. SAİD. d.* nr. 13/143, s.143.

Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'na bi't-ta'yîn on sekiz ay ifâ-yı hüsn-i hizmet ettikten sonra infisâli vuku' bulmuş ve doksan bir senesinde bin sekiz yüz guruş ma'aş ile vilâyet-i mezkûre dâhilinde vâki' Taşköprü Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'na ta'yîn ve on yedi mâh sonra azl olunup doksan iki senesinde bin üç yüz elli guruş iblâğla vilâyet-i mezbûre dâhilinde kâin Kal'acık Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'na ittisâl ve dokuz mâh mürûrunda infikâk ederek doksan üç senesinde bin sekiz yüz guruş ma'aşla Ankara Vilâyeti dâhilinde vâki' Haymana Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı uhdesine tevcîh eylemiş ve bir sene üç ay sonra bi'l-infisâl doksan beş senesinde bin yedi yüz elli guruş ma'aş ile Selanik Vilâyeti dâhilinde kâin Tikveş Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'na me'mûr ve altı ay sonra ma'zûl olup doksan sekiz senesinde bin iki yüz elli guruş iblâğla Hüdâvendigâr Vilâyeti dâhilinde kâin Simav Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'na ta'yîn ve bir sene sekiz ay ifâ-yı vazife ettikten sonra mikdâr-ı mezbûr ma'aş ile me'mûriyeti vilâyet-i mezkûre dâhilinde kâin Gediz Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'na tahvîl olunmuş ve el-yevm me'mûriyet-i mezbûrede müstahdem bulunmuştur. Şimdiye kadar me'mûr olduğu hidemâtdan nakl ve tahvîl ve becâyiş ve isti'fâ sûretleriyle ve hasbe'l-kader infikâk ederek vezâif-i mürettebe dolayı taht-ı muhâkemeye alınmamış ve müttehem olmamıştır.

Kütahya Sancağı Mutasarrıf Vekili Muhâsebecisi İzzetlû Ahmed Hilmi Efendi tarafından yazılan mülâhazada mûmâileyhin tercüme-i hâli iş bu varaka mündericâtından anlaşılması ve ifâ-yı vazife-i me'mûriyete sa'y u ikdâm etmekte olunmuş ve Hüdâvendigâr Vilâyeti Vâli Vekili ve Defterdârı Saâdetlû Namık Efendi Hazretleri cânibinden ilâve kılınan mutâlaada dâhi mûmâileyhin vazifesince ikdâmı mutasarrıflığın tasdikinden anlaşılması, denilmiştir.

Mûmâileyhin İkinci Sınıf Kâ'im-i makâmlığı'na intihâb olduğu müş'ir Me'mûriyet-i Mülkîyye İntihâb Komisyonu'ndan verilmiş olan 22 Safer sene [12]95 târîhli intihâbnâme ve atîk Mekteb-i Mülkîyye-i Şâhâne'den i'tâ olunan 28 Nisan sene [12]82 târîhli şahâdetnâmenin Gediz Kazâsı Meclis-i İdâresi'nden musaddak sûretleri merbûttur. Fî 16 Muharrem sene [1]302 ve Fî 24 Teşrîn-i evvel sene [1]300.

Mûmâileyh Halil Sıdkı Efendi hakkında vuku' bulan şikâyet üzerine gönderilen me'mûr-ı mahsûsa ma'rifetiyle icrâ kılınan tahkîkât-ı ibtidâiyeyi mutazammın mahallinden irsâl olunan evrâk-ı me'mûriyete nazaran kâ'im-i makâm mûmâileyh bazı me'mûrînin ahâlî-i mükellefeye tefrîk edilen şose tarîk hissesinin

tesviyesi için hilâf-ı nizâm-ı tahsîl eyledikleri seksen bir bin kûsür guruşun on sekiz bin şu kadar guruş için cihet-i sarf ta'yîn edilemediği anlaşılmiş ve ahâlîden bu gibi paranın cemî mugâyir-i nizâm olduktan başka sâlifü'z-zikr on sekiz bin guruş içinde cihet-i sarf gösterilememesi hakkında müstelzim-i mes'ûliyet bulunmuş olduğu beyânıyla me'mûriyet-i sâire ile beraber kâ'im-i makâm mûmâileyhin dâhi icrâ-yı muhâkemesi hakkında Hüdâvendigâr Vilâyet-i Celîlesi'nde vârid olan Tahrîrât İntihâb-ı Me'mûrin Komisyonu'ndan verilen müzekkire ve evrâk-ı müteferriâ ile beraber Şûra-yı Devlet'e lede'l havâle ol bâbda Bidâyet-i Müdde'î-i Umûmîliği'nden evvel ve âhir istifâr-ı mütâlaa olunarak re'sen ve zeylen alınan takrîrler üzerine cereyân eden müzâkerâtı hâvî Dâhiliye Dâiresi'nden kalem olup bir sûret-i musaddakası komisyonuna mezkûrdan tebliğ edilerek iâde kılınan 24 Ramazân sene [1]305 târîhli mazbatada turuk ve meâbir inşâatı için ahâlî-i mükellefeden nakden bedel isti'fâsına dâir evvel ve âhir bir gûne mesâğ yoksa da muâmele-i mezkûre memnûiyyet-i katiyyenin i'lânından ya'ni ahâlî-i mükellefenin bizzat ve-yâhûd yerlerine şahsen bedel gönderilerek bi'l-vâsita mükellefiyeti hakkında ittihâz olunan kararın tebligâtında mukaddem cereyân etmiş ve ma'mâfih ahâlîden bedel-i nakti alınması vilâyet-i mezkûre ile Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'ndan iş'ârına müstenid olarak kâ'im-i makâm tarafından bu bâbda amelliyâtından başka bir şeye müdâhele edilmemiş olduğundan bunun için mûmâileyh hakkında bir şey tertîb etmeyeceğine dâir mezkûr Müdde'î-i Umûmîliğinden der-miyân olunan mutâlaa dâirece muvâfık hâl ve maslahat görünmekle keyfiyetin komisyon-ı mezkûr ile vilâyet-i müşârünileyhâya ve ba'de izin inşâ ve turuk ve meâbir mes'elesinde ta'limât ve iş'ârât-i mahsûsa haricinde muâmeleden tevkî edilmesinden ta'mîmen vilâyete ve müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara tebliğ olunması ve Gediz Kazâsınca ahâlîden toplanılan mebâliğden mahall-i sarfı gösterilemeyen sâlifü'z-zikr on sekiz bin guruştan dolayı kazâ-ı mezkûr Dâire-i Belediyesi Reisi Hâcı Ali Ağa'nın riyâseti şahsında teşekkül etmiş olan komisyon hey'etinin icrâ-ı muhâkemesi ve evrâk-ı merkûme meyânında bulunan şikâyetnâmeler kazâ-ı mezkûr nâibi Osmân Efendi tarafından ahîren i'tâ olunan arzuhâllerde kâ'im-i makâm mûmâileyhin mugâyir-i nizâm bazı ahvâl ve harekâtı hakkında vilâyetçe usûlü dâiresinde tahkîkât ve tedkîkât-ı lazime bi'l-icrâ evrâk-ı müsebbete ve musaddakasının irsâli maddelerinin ilâveten vilâyet-i mezkûreye iş'âr ve tevcihi husûslarının Dâhiliye Nezâret-i Celîlesince havâle-i tezkere kılındığı gösterilmiştir. Mûmâileyh tahsîlât ve sâir husûsâtta betâetinden nâşî tebdîli vilâyetten iş'âr olunması üzerine bin üç yüz on

senesi şehr-i Muharremü'l-harâmının sekizinde (2 Temmuz sene [1]308) azl olunmuştur.

Mûmâileyhin Gediz Kâ'im-i makâmı iken bir emir ve me'zûniyete müstenid olunmaksızın Murad Dağı'nın keşfi için mahallince ta'yîn kılınan me'mûriyet-i tahkîkiyeye verilip, âmir ve sâriklerinden tahsîli lazım gelen iki bin iki yüz seksen guruş harcirâhın sarfınca müşterek bulunduğu ve üç yüz dört sene-i mâliyesi ağnâm rûsûmundan on sekiz bin kûsür guruş bakâyâ var iken yevmiyeye irâd kayd ile bin dört yüz kırk bir guruş âidât aldığı ve kazâ-ı mezkûrun üç yüz altı senesi hâsîlât-ı öşriyesinden mahallince Evrâm ve Pandili uhdelerine temînâtsiz ihâle edilip merkûmanın i'lân-ı iflâs etmelerinden dolayı yeniden mevki'-i müzâyedeye konulan palamutun müzâyede ve ihâle-i âhiresinde evvelki ihâle fiyatını tespitle hazîneye tertîb edecek zarar ziyânlar müzâyede ve ihâle-i muâmelâtından yolsuz ve nizâmsız cereyânı maddesinden mûmâileyhin sarf-ı me'mûriyetine âid cihette tahkîkât-ı ibtidâiye evrâkı Şura-yı Devletçe tedkik olunmak üzere vilâyete irsâl olduğu Gediz Kazâsı Meclis-i İdâresi'nin Kütahya Meclis-i İdâresi'nden musaddak 15 Ağustos sene [1]308 târîhli devr-i muhâsebe defterinde tasrîh edilmiş olup âmir ve sâriklerinden tahsîli lazım gelen mezkûr harcirâhdan mûmâileyhin hissesine isâbet eden üç yüz sekiz buçuk guruş ile ağnâm âidâtı olarak aranılan bin seksen bir guruş otuz para teslîm-i hazf olunarak, 3 Ağustos sene [1]310 yevmiyesine irâd kayd edildiği ve şu halde mûmâileyhin zaman-ı idâresince emvâl-i emîriyyeden zimmet ve ilişiği kalmadığı Hüdâvendigâr Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nin mezkûr devr-i muhâsebe defteri zîrindeki 6 Ağustos sene [1]310 târîhli mazbatasından anlaşılmıştır.

Bâlâda beyân olduğu üzere kazâ-ı mezkûr üç yüz altı senesi palamut hâsîlâtı müzâyede ve ihâlesinin hilâf-ı nizâm cereyân ettirilmesinden ve mültezim ve kefillerin istitâat mâliyeleri taht-ı te'mîne aldırılmamasından dolayı taht-ı muhâkemeye almaları lazım gelen me'mûrin-i mahalliyeden kazâ-ı mezkûr kâ'im-i makâmı Hayri Efendi'nin iş bu suistimâlinin vuku'u esnâsında çekirge itlâfi zımmında kurrada bulunduğu tahkîkât-ı vakı'adan anlaşılıp ihâledeki muâmelât-ı câriyeyi tedkik etmeksizin ihâle kararını imzâ etmesi dikkatsizlik derecesinde kalarak suistimâlata kasten iştirâki sabit olamamış ve kendisi zaten azl edilmiş olmasına nazaran hakkında başka muâmeleye mahal kalmadığından Şurâ-yı Devlet Dâhiliye Dâiresince tezekkür olduğu 12 Kânûn-i evvel sene [1]310 târîhli tezkere-i sâmiye ile Sicill-i Ahvâl Dâire-i Umûmîyesi'ne tebliğ buyurulmuştur.

Mûmâileyhe Gediz Kâ'im-i makâmı iken bin üç yüz iki senesi şehr-i Receb-i şerîfinin yirmi ikisinde Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulduğu, ahîren Sicill-i Ahvâl Dâire-i Umûmîyesince aynen görölerek îade edilen rûûs-ı hümâyûndan anlaşılmıştır. Mûmâileyh bin üç yüz on iki senesi şehr-i Zi'l-ka'desinin yirmi altısında (9 Mayıs sene [1]311) iki bin beş yüz gurus ma'aş ile Bitlis Vilâyeti'nde Malazgirt Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'na ta'yîn buyurulmuştur.

Mûmâileyh acz ve iktidârsızlığından nâşî umûr ve muâmelât-ı kazâyı muattal hükmüne gelmiş olduğundan ve ehemmiyet-i fevka'l-âdesi bulunan kazâ-ı mezkûrda kendisinin ibkâsı mahzûrdan sâlim olamayacağından bahsle sehlü'l-idâre bir kazâyâ nakl-i me'mûriyeti ile oraya erbâb-ı iktidârdan birinin sür'at-ı ta'yîni Bitlis Vilâyeti'nde Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr edilmekle ileride açılacak bir Kâ'im-i makâmlığa ta'yîn olunmak üzere bin üç yüz on dört senesi Saferü'l hayrîsinin on birinde (10 Temmuz sene [1]312) azl edilmiştir.

Mûmâileyhin 11 Ağustos sene [1]311 târîhinden 12 Ağustos sene [1]312 târîhine kadar bulunduğu Malazgirt Kâ'im-i makâmlığı'nda ifâ-yı hüsn-i hizmet ve sadakatle emvâl-i emîriyye ve hukuk-ı şahsiyeden ve maâşât-ı tedkîkâtından zimmet ve ilişiği olmadığı kazâ-ı mezkûr Meclis-i İdâresi mazbatasından beyân olunduğu gibi mûmâileyhin müddet-i me'mûriyetinde vazife-i mevdûasını hüsn-i ifâ ile ibrâz-ı müessir-i ve müessir-i sadakat edildiği ve emvâl-i emîriyyeye ve hukuk-ı şahsiye ile maâşât-ı tedkîkâtından beriyyü'z-zimme bulunduğu kazâ-ı mezkûr Meclis-i İdâresi'nin mazbatasına atfen Muş Sancağı Meclis-i İdâresi'nden dâhi tasdîk kılınmış idiği komisyonca ta'yînü'l-mütâlaa îade kılınan 17 Ağustos sene [1]312 târîhli mazbatada görölmesi üzerine mûmâileyhin kazâ-ı mezkûr Kâ'im-i makâmlığından acz ve iktidârsızlığından bahsle tebdîl buyurulmuş iken bi'l-âhire yerine verilen mazbatada hüsn-i ifâ-yı vazife eylediğinin gösterilmesine ve iş'âr-ı vilâyetle mezkûr mazbata mündericâtının yek-diğereine beyân bulunmasına mebnî hakikat-i hâlin iş'ârı hakkında sebk eden istifsâra cevâben Bitlis Vilâyeti Vâli Vekili Kumandanlığı'ndan var olan 9 Teşrîn-i evvel sene [1]316 târîhli tahrîrâtta iktidârı Malazgirt'ten ehemmiyet-i fevka'l-âdesiyle münâsib olmadığı bildirilen mûmâileyhin başkaca bir hali ve siyâk olmamasından ve esnâ-yı infisâlinde de bu bâbda ki muhâberenin o zaman me'mûrlarınca tahattur edilememesinden istihsâl eylediği kazâ-ı mazbatasına istinâd derhal yerine mazbata verilmesi eser-i duhûlden münbais bulunduğu Muş Mutasarraflığı'ndan iş'âr-i cevâbiyesine atfen beyân edilmiştir.

Mûmâileyhe bin üç yüz on beş senesi Muharreminin yirmi ikisinde (12 Haziran sene [1]313) bin iki yüz elli guruş ma'zûliyet ma'aşı tahsîs buyurulmuştur. Ayancık Kâ'im-i makâmlığı'na ikinci sınıf intihâbnâmesi hâiz olduğu halde Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonunca üçüncü sınıfa tenzîl edilmiş olan ve mülâzemetinin en kademeli bulunan mûmâileyhin ta'yîni hakkında Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nden havâle buyurulan tezkeresi üzerine komisyonca bazı Kâ'im-i makâmlıklarda yolsuz muâmelât ve tahsîlât ve sâireden mebnî hakkında vâki' olan şikâyâtta ve me'mûriyet-i âhiresi olan mezkûr Malazgirt Kâ'im-i makâmlığı'ndan dâhi acz ve iktidârsızlığından nâşî infisâl eylediği tercüme-i hâlinin tedkîkâtından anlaşılmağa bir kere daha tecrübe edilmek üzere tenzîl-i sınıfiyla istihdâmı komisyonunun kararı iktizâsından olmasına binâen kendisine tenbîhât-ı lâzime icrâ olunmak üzere ber-mûcib iş'âr-ı tasdîk me'mûriyeti hakkında verilen karar ve bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî mûcibince bin üç yüz on yedi senesi Recebinin sekizinde (31 Teşrîn-i evvel sene [1]315) bin yüz yirmi beş guruş ma'aşla Kastamonu Vilâyeti'nde me'mûr, Ayancık Kâ'im-i makâmlığı'na ta'yîn kılınmıştır.

Mûmâileyhin şeyhûhetle beraber ifâ-yı vazifeye âdem-i iktidârdan nâşî umûr-ı kazâ hâl-i tedennîde bulunduğundan ve tahsîlât emr-i mühimmeside bi't-tabî' bakamadığından bahsle azli yahud tekâüdünün icrâsıyla yerine diğerrinin ta'yîni Kastamonu Vilâyeti'nden alınan melfûf tahrîrâtta iş'âr olduğundan bahsle ileride istidâ ettiği halde tekâüdü icrâ edilmek üzere azli hakkında Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vuku' bulan iş'âr ve Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonu'ndan verilen karar üzerine bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet penâhî mûcibince bin üç yüz on dokuz senesi Recebinin yirmi dördünde (23 Teşrîn-i evvel sene [1]317) azl edilmiştir.

Mûmâileyhin 31 Kânûn-i evvel sene [1]315 târîhinden 24 Teşrîn-i evvel sene [1]317 târîhine kadar asâleten ve târîh-i mezkûrdan 28 Teşrîn-i sâni sene m[inhu] târîhine kadar vekâleten bulunduğu mezkûr Ayancık Kâ'im-i makâmlığı'nca ifâ-yı hüsn-i hizmetle emvâl-i emîriyyeye ve tekâüd sandığı âidâtıyla âidât-ı sâireden zimmet ve ilişiği olmadığı kazâ-ı mezkûr Meclis-i İdâresi'nden komisyonca aynen görülüp iâde olunan Ramazân sene [1]319 târîhli mazbatasında gösterilmiş ve zîrine

Sinop Sancağı Meclis-i İdâresi'nden yazılan 8 Kânûn-i evvel sene [1]317 târîhli mazbatada berâet-i zimmeti tasdîk edilmiştir²⁵⁸.

4.1.50. Hasan Efendi

Müteveffâ Salih Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz altmış dört senesi Şevvâlinin on dördünde Bosna Vilâyeti'nde Yayçe²⁵⁹ Kazâsı'nın Varçar Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-i diniyye ve muallim-i mahsûsdan bir mikdâr Arabî ve Fârisî okumuştur. Türkçe ve Boşnakça ve Hırvatça okuryazar.

Bin iki yüz seksen iki senesi Cemâziye'l-evvelinde on sekiz yaşında Varçar Nâhiyesi Kalemi'ne mülâzemetle, seksen üç senesi Rebî'ü'l-âhîrinin üçünde yüz elli guruş ma'aşla nâhiye-i mezkûre kitâbetine bi't-ta'yîn doksan üç senesi Rebî'ü'l-âhîrinin dokuzunda üç yüz guruş ma'aşla Klivaç Kazâsı Tahîrât Kitâbeti inzimâmıyla Deâvî Kitâbetine nakl ederek, doksan dört senesi Şevvâlinin on ikisinde Bosna Kıt'ası'nın Avusturya Devleti tarafından işgâl olunmasıyla infikâk etmiş ve bin üç yüz yedi senesi Şevvâlinin yirmi birinde iki yüz guruş ma'aş ile Mudanya Kazâsı'nda Tirilye Nâhiyesi Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuştur.

Kazâ-ı mezkûr kâ'im-i makâmılığından ve Hüdâvendigâr Vilâyeti Defterdârlığı'yla, Vâliliğinden yazılan mülâhazâta atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mûmâileyhin ifâ-yı me'mûriyete iktidârı beyân kılınmıştır. Fî 20 Şevvâl sene [1]309 ve Fî 5 Mayıs sene [1]308²⁶⁰.

4.1.51. Hasan Fahri Efendi

Bergama Kazâsı Mâl Müdürü Ahmed Hamdi Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan yedi sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1296) Hersek'te tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Bergama Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde müretteb dersleri tahsîl ile 'aliyyü'l-a'lâ dereceden şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar ve Boşnak lisânına âşinâ olduğu tercüme-i hâlinde mûndericidir.

²⁵⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 3/934, s.934.

²⁵⁹ Yayçe: 1866'da Travnik-Bosna Vilâyeti'ne bağlı bir kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 260.

²⁶⁰ BOA. DH. SAİD. d, nr. 40/211, s.211.

Bin üç yüz on beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1314) mezkûr Bergama Kazâsı Telgrafhânesi'ne mülâzemetle girip, üç yüz yirmi bir senesi Rebî'ü'l-evvelinin üçünde (17 Mayıs sene [1]319) iki yüz elli guruş muvakkat ma'âşla Selanik Vilâyeti Telgraf Muhâbere Me'mûrluğu'na ta'yîn ve üç yüz yirmi iki senesi Muharremi guresinde (4 Nisan sene [1]320) iki yüz elli guruş asâlet-i ma'âşla Aydın Vilâyeti'nde Ayvalık Kazâsı Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti'ne nakl olunmuştur.

Aydın Vilâyeti Telgraf ve Posta Başmüdüriyeti Vekâletiyle, Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdik kılınmıştır. Memûriyetleri nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâbere Kalemleri kuyûduna mutâbık olup mekteb-i rüşdî şahâdetnâmesiyle nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakaları aslı tercüme-i hâliyle beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nde mahfûzdur. Fî 23 Rebî'ü'l-evvel sene [1]324, Fî 4 Mayıs sene [1]323²⁶¹.

4.1.52. Hasan Hilmi Efendi

Hâfız Hasan Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz altmış iki sene-i hicriyesinde Bosna Vilâyeti dâhilinde Gradaçak Kasabası'nda tevellüd eylemiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûmu ba'de't-tahsîl kasaba-ı mezkûrda vâki' Murâdiye Medresesi'nde Sarf ve Nahiv, Arabî okumuştur. Türkçe kitâbet eder.

Yetmiş dokuz sene-i hicriyesinde on dokuz yaşında olduğu halde kazâ-ı mezkûr mahkeme-i şer'iyyesine mülâzemetle duhûl ederek, seksen sene-i hicriyesi evâilinde zımmî âidâtla Bosna Vilâyeti dâhilinde Muğlara Mahkeme-i Şer'iyye Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuş ve üç sene sonra vilâyet-i mezkûre dâhilinde vâki' Neşte Kazâsı Mahkeme-i Şer'iyye Kitâbeti'ne tahvîl-i me'mûriyetle bir sene sonra yüz doksan guruş ma'âşla kazâ-ı mezkûr Deâvî Kitâbetine ve bir sene güzerânında zımmî âidât ve yüz doksan guruş ma'âşla Graçaniçe²⁶² Kazâsı Mahkeme-i Şer'iyyesi Deâvî Kitâbeti'ne ta'yîn olup üç sene sonra ma'âş-ı mezkûrla Neşte Kazâsı Mahkeme-i Şer'iyye Deâvî Kitâbetlerine tahvîl-i me'mûriyet etmiş ve iki sene mürûrunda ma'âş-ı hâlisiyle Gradaçak Kazâsı Mahkeme-i Şer'iyye ve Deâvî Kitâbetlerine ve bir sene sonra üç yüz seksen guruş ma'âşla mezkûr Graçaniçe Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne ve

²⁶¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 118/275, s.275.

²⁶² **Graçaniçe:** 1866 yılında İzvornik-Bosna Vilâyeti'ne bağlı bir kazadır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 205.

doksan beş sene-i Cemâziye'l-âhiresinde üç yüz seksen guruş ma'aşla mezbûr Neşte Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne intikâl ve doksan altı Cemâziye'l-evvelinde isti'fâ ile doksan yedi Şevvâlinin beşinde dört yüz guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr niyâbeti vekâletine ta'yîn olunarak yirmi beş mâh sonra kezâlik bi'l-isti'fâ Der-saâdete gelip üç mâh açıktâ kaldıktan sonra Der-saâdet Bidâyet Mahkemesi İstinkâk Dâiresi'ne mülâzemetle, bin üç yüz senesi Recebinin yirmi altısında üç yüz guruş ma'aşla İzmit Sancağı dâhilinde Adapazarı Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği'ne ta'yîn olunmuştur.

Bulunduğu me'mûriyetlerden tahvîl ve isti'fâ sûretleriyle infikâk edip vazife-i me'mûresinden dolayı mes'ûl olmamıştır. Adapazarı Bidâyet Mahkemesi Riyâseti'nden yazılan mülâhazada mûmâileyh mukaddemdir. Ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden dâhi iş bu mülâhaza musaddaktır, denilmiştir. Fî 10 Şevvâl sene 1303 ve Fî 30 Haziran sene 1302²⁶³.

4.1.53. Hasan Kamil Bey

Bosna Vilâyeti'ne tabi' Çelebipazarı Hânedânından müteveffâ Hâcibeyzâde Mehmed Mazhar Bey'in oğludur. Bin iki yüz elli sekiz sene-i hicriyesinde (1257) Bosna'ya tabi' Çelebipazarı'nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mahallî sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve muallim-i mahsûsdan Sarf ve Nahiv, Arabî ve Fârisî ve Hesab tahsîl eylediği ve Türkçe ve Boşnakça ve Hırvatça tekellüm ettiği tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin iki yüz seksen dört senesi Zi'l-ka'desinin on dokuzundan (1 Mart sene [1]284) seksen yedi senesi Zi'l-hiccesinin yirmisine kadar (gaye-i Şubat sene [12]86) yedi yüz elli altı guruş ma'âşa mülga Bosna Vilâyeti'ne tabi' Çelebipazarı²⁶⁴ Kazâsı Nüfûs Me'mûrluğu'nda, şehir-i mezkûrun yirmi yedisinden (1 Mart sene [12]87) doksan iki senesi Zi'l-ka'desinin beşine kadar (21 Teşrîn-i sâni sene [12]91) yüz doksan guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr Deâvî Kitâbetinde istihdâm olup doksan yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinin on dokuzunda (17 Mart sene [12]96) altı yüz guruş ma'aşla Gekbuze Kazâsı A'sâr Me'mûriyeti'ne ta'yîn, doksan sekiz senesi Ramazân-

²⁶³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 11/271, s.271.

²⁶⁴ Çelebipazarı (Ruganiçe): 1877 yılında Bosna Vilâyeti'ne bağlı bir kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 124.

1 şerîfinin yirmi üçünde (6 Ağustos sene [12]97) âdem-i idâresinden nâşî azl edilmiş ve doksan dokuz senesi Şevvâlinin selhinde (1 Eylül sene [12]98) âidâtla Burdur Sancağı Ser-tahsildârlığı'na ta'yîn ve üç yüz bir senesi Rebî'ü'l-evvelinin on beşinde (Kânûn-i sâni sene [12]99) Denizli Sancağı Ser-tahsildârlığı'nda bulunduğu sırada yedi bin dokuz yüz elli dokuz guruş âidât almıştır.

Üç yüz altı senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmisinde (12 Kânûn-i evvel sene [1]302) yedi yüz elli guruş ma'aşla İpsâla Emlâk-ı Hümâyûn Şu'besi Muâvinliği'ne ta'yîn olunarak, âb u havası mahallî ile âdem-i imtizâcından nâşî üç yüz sekiz senesi Zi'l-ka'desinin on ikisinden (7 Haziran sene [1]306) sene-i merkûme Cemâziye'l-âhîresinin yirmi dördüne (23 Kânûn-i sâni sene [1]306) ma'aş-ı mezkûrun Akköprü Emlâk-ı Hümâyûn Müdürlüğü'ne ta'yîn, üç yüz on iki senesi Zi'l-hiccesinin altısında bi'l-isti'fâ (18 Mayıs sene [1]311) âdem-i imtizâcından nâşî azl edilerek üç yüz on dokuz senesi Ramazân-ı şerîfinin on dokuzunda (17 Kânûn-i evvel sene [1]317) kezâ ma'aşıyla Emlâk-i Hümâyûn Orman Me'mûrluğu'na ta'yîn ve üç yüz yirmi senesi Saferinin yirmi ikisinde (17 Mayıs sene [1]318) ma'aşıyla mülga Edirne Komisyonu dâhilinde Baba-yı atîk Emlâk-ı Hümâyûn Şu'besi Me'mûr Muâvinliği'ne nakl ve üç yüz yirmi üç senesi Muharreminin yirmisinde (14 Mart sene [1]321) vuku' bulan tensîkâta me'mûriyetine ta'yîn edilinceye kadar ma'aşı mensûb olduğu idâreden verilmek üzere açığa çıkarılmıştır. Mülga Edirne Emlâk-i Hümâyûn Komisyonu Riyâseti'nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin umûr-ı me'mûriyesince hüsn-i hizmetine mübeyyin Hazîne-i Hâssa-i Şâhâne Nezâret-i Âliyesi'nden tasdîk olunmuştur.

Bulduğu hidemâtle aldığı maâşât mikdârı ve âidâtının tevârih ve kemiyâtını mübeyyin Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nin üç kıt'a tezkere-i cevâbiyesi Emlâk-ı Hümâyûn Kalemi der-kenârını hâvî müzekkire²⁶⁵ Gekbuze ve Burdur ve Denizli Kazâları ve Sancakları Meclis-i İdârelerinden verilen berâet-i zimmet mazbataları nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla şu'bede hıfz edilmiştir. 30 Zi'l-ka'ade sene [1]325, 22 Kânûn-i evvel sene [1]323²⁶⁶.

²⁶⁵ **Müzekkire:** Bir iş için üstün makama yazılan resmî kâğıt. Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, s. 928.

²⁶⁶ *BOA. DH. SAİD. d.*, nr. 144/387, s.387.

4.1.54. Hasan Remzi Efendi

Asâkir-i Şâhâne mülâzımlarından müteveffâ Mustafa Efendi'nin mahdûmu olup Hâcî Âdemoğlu demekle ma'rûftur. Bin iki yüz doksan iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1291) Bosna'nın Trebin Karyesi'nde tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Kesriye Kazâsı İbtidâi ve Rüşdî Mektebelerinde okumuş ise de şahâdetnâme almaya muvaffak olamadığı ve Bulgarca tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında mündericidir. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz on bir senesi Şevvâlinin on birinde (5 Nisan sene [1]310) on dokuz yaşında olduğu halde mülâzemetle Cum'a Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Kalemi'ne dâhil olarak bin üç yüz on dört senesi Cemâziye'l-âhiresinin ikisinde (27 Eylül sene [1]312) mahkeme-i mezkûre ikinci kâtibinin bedel-i nakdî i'tâsıyla muvakkaten silk-i celîl-i askerîye alınmasından nâşî yüz on iki buçuk guruş nisf ma'âşla kitâbet-i mezkûre vekâletine ta'yîn olunup bin üç yüz on dört senesi Şa'banının on beşinde (7 Kânûn-i sâni sene [1]312) ikinci kâtibin me'mûriyeti başta avdet eylemesine mebnî infikâk eylemiş ve bin üç yüz on beş senesi Muharreminin on ikisinde (ibtidâ-i Haziran sene [1]313) Manastır Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Kalemi'ne mülâzemetle devamı başlayıp bin üç yüz on beş senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi dokuzunda (16 Ağustos sene [1]313) iki yüz yirmi beş guruş ma'âşla Rakalar Kazâsı Bidâyet Mahkemesi İkinci Kitâbeti'ne bi't-ta'yîn emr-i tahlîfi icrâ kılınmıştır.

Rakalar Bidâyet Mahkemesi Reisi ile Debre Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvini taraflarından ve Manastır Bidâyet Mahkemesi Riyâset-i ulâsından efendi mûmâileyhin devamı Sancak ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden dâhi Sicill-i Me'mûrîn Müdüriyeti'nin mührü tasdîk kılınmıştır.

Efendi mûmâileyhin Cum'a Bidâyet Mahkemesi İkinci Kitâbeti Vekâletinde istihdâmına dâir olan evrâk-ı müsebbete ile tezkere-i osmânîyesi suret-i varakaları ikinci kitâbetine intihâbı hakkındaki İntihâb Komisyonu'nun mazbatasını tercüme-i hâl varakasıyla dosyasında mahfûz olduğu misillü târih-i me'mûriyetiyle mikdâr-ı ma'âş dâhi muvâfik-ı kuyûddur. 19 Cemâziye'l-evvel sene 1316, 23 Eylül sene 1314²⁶⁷.

²⁶⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 82/257, s.257.

4.1.55. Hasan Şevki Bey

Müteveffâ Ferik Selim Paşa'nın mahdûmudur. Bin iki yüz seksen iki senesi Cemâziye'l-âhiresinde Bosna'da tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde ve Hersek Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde ulûm-ı lâzimeyi okumuştur. Türkçe kitâbet ve Boşnakça ve Rumca tekellüm eder. On sekiz yaşında olduğu halde bin üç yüz senesi Zi'l-ka'desinde mülâzemetle Der-saâdet İstinâf Mahkemesi Hukuk Kısımına duhûl ile bin üç yüz dört senesi Rebî'ü'l-âhirinde yüz elli guruş ma'aş ile Rûsûmât Emânet-i Muhâsebe Kalemi'ne ta'yîn olunmuştur. Vazife-i me'mûresinden dolayı muhâkeme ve mes'ûliyet görmemiştir.

Emânet-i müşârünileyhâ muhâsebecisi İzzetlû Agâh Bey tarafından muharrer mülâhazada mûmâileyhin hizmeti mesbûk ve hüsn-i hâli meşhûd idiği tenmîk ve Der-saâdet Emîni Atufetlû Edib Efendi Hazretleri cânibinden dâhi mülâhaza-ı mezkûreye atf ile mûmâileyhin hüsn-i hâl ve hizmeti tasdik kılınmıştır. Fî 29 Receb sene 1304 ve Fî 11 Nisan sene 1302.

Mûmâileyh Şevki Bey'in ma'aşu bin üç yüz dört senesi Şa'banının on sekizine müsâdif bin üç yüz üç senesi Nisanının yirmi dokuzunda iki yüz elli guruşa iblâğ kılınmıştır. Mûmâileyhin ma'aşu bin üç yüz beş senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi beşinde üç yüz guruşa ve şehr-i şerîf-i Şa'banının beşinde üç yüz elli guruşa iblâğ ve Şevvâlinin on yedisinde beş yüz guruş ma'aşla Kireç Kapısı Rûsûmât Nezâreti Yevmiye Mukayyidliği'ne nakl edilmiştir.

Mûmâileyh bin üç yüz on senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmisinde (30 Eylül sene [1]308) yedi yüz guruş ma'aş ile Galata Gümrük Nezâret-i Kâtib-i Sâniligine nakl edilmiştir. Mûmâileyhin ma'aşu sene-i merkûme şehr-i Şa'banü'l-muazzamının yirmi birinde (26 Şubat sene [1]308) bin guruşa iblâğ edilmiştir.

Mûmâileyhe vazife-i me'mûriyetini hüsn-i ifâ ve gayretine mebnî bin üç yüz on bir senesi Zi'l-hiccesinin üçünde rûtbe-i râbia tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyhin ma'aşu bin üç yüz on üç senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi dokuzunda (7 Eylül sene [1]311) bin yüz guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz on dört senesi Rebî'ü'l-evvelinin ikisinde (31 Temmuz sene [1]312) bin beş yüz guruş ma'aş ile Ma'a-müskirât Zahire Gümrüğü Nezâreti Muhâsebe Başkitâbeti'ne nakl edildiği

Rüsûmât Emânet-i Sicill Şu‘besi’nin 12 Nisan sene [1]317 târîhli vuku‘ât cetvelinde gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yedi senesi Şevvâlinin dokuzunda (16 Mayıs sene [1]306) bin iki yüz elli guruş ma‘aşla Cîsr-i Mustafa Paşa Rüsûmât Müdüriyeti Muhâsebe Başkitâbeti’ne nakl edildiği Rüsûmât Emânet-i Sicill Şu‘besi’nin 5 Teşrîn-i evvel sene [1]309 târîhli vuku‘ât cetvelinde gösterilmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz dokuz senesi Cemâziye’l-âhiresinin on birinde (31 Kânûn-i evvel sene [1]307) yedi yüz guruş ma‘aşla Zahire Gümrüğü Nezâreti İkinci Kitâbeti’ne nakl edildiği şu‘be-i mezkûrenin 13 Eylül sene [1]311 târîhli vuku‘ât cetvelinde gösterilmiştir.

Mûmâileyhin sene-i mezkûre Zi’l-ka‘desinin yirmi sekizinde (11 Haziran sene [1]308) ma‘aş-ı hâlisiyle ve becâyış sûretiyle emânet-i müşârûnileyhâ muhâsebe kaleminde Eşyâ-yı Gayyibe Kitâbeti Maiyyetliğine nakl edildiği mezkûr 5 Teşrîn-i evvel sene [1]309 târîhli vuku‘ât cetvelinde gösterilmiştir. Mûmâileyhin ma‘aş sene-i merkûme Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi’t-te‘cîl bin üç yüz elli guruşa tenzîl edilmiştir.

Mûmâileyhin cihet-i askerîyeye âid husûsâtta ikdâm ve gayreti müşâhid olunmasına mebnî bin üç yüz on altı senesi Cemâziye’l-âhiresinin yirmi sekizinde Dördüncü Rütbeden Nişân-ı ‘Âli-i Osmâni ihsân ve sene-i mezkûre Zi’l-ka‘desinin dokuzunda terfîan Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulmuştur.

Mûmâileyhin vezâif-i me’mûriyeti hüsn-i ifâ eylemesine mebnî bin üç yüz on dokuz senesi Cemâziye’l-evvelinin on yedisinde terfîan Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Sâni tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyhin sene-i mezkûre Recebinin yirmisinde (20 Teşrîn-i evvel sene [1]317) iki bin iki yüz elli guruş ma‘aşla Selanik Emtia-i Ecnebiye Gümrüğü Müdüriyeti’ne nakl edildiği şu‘be-i mezkûrenin vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ma‘aş-ı bin üç yüz yirmi üç senesi Rebî‘ü’l-evvelinin onunda (2 Mayıs sene [1]321) iki bin altı yüz guruşa iblâğ edildiği sâlifü’z-zikr Sicill Şu‘besinin 15 Teşrîn-i evvel sene [1]321 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin vazife-i me’mûriyetince ikdâm ve gayreti müşâhid olduğundan sene-i merkûme Cemâziye’l-âhiresinin on dördünde terfîan Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Mütemâyizi tevcîh buyurulmuştur.

Umûr-ı idâre ve muâmelât-ı rûsûmiyede tecrübe ve kifâyet ve istikâmeti meşhûd ve mücerreb olan mûmâileyhin bir derece terfi' rütbesiyle Beyrut Rûsûmât Nezâreti'ne ta'yîni komisyon-ı mahsûsaca tensîb kılındığı beyânıyla ifâ-yı muktezâsı Rûsûmât Emânet-i Celîlesi'nin Me'mûriyet-i Mülkîyye Komisyonu'na havâle buyurulan tezkeresinde gösterilmekle tedkîk edilen tercüme-i hâline nazaran mukaddemâ bazı Rûsûmât-ı Nezâret ve Müdüriyetleri Başkitâbetlerinde istihdâm olunarak 20 Teşrîn-i evvel sene [1]317 târîhinde iki bin kûsür guruş ma'âşla birinci defa mezkûr Selanik Emtia-i Ecnebiye Gümrüğü Müdüriyeti'ne ta'yîn kılındığı anlaşılıp eğerce tercüme-i hâlinde mani'-i istihdâm ilişiği olmamakla beraber emânet-i müşârünileyhâca kifâyet ve liyâkatı tasdîk edilmekte bulunması cihetiyle mûmâileyhin Üçüncü Sınıf Nezâretlerden birine terfi'-i me'mûriyeti câiz olabilir ise de Beyrut Rûsûmât Nezâreti muâmelâtının kesret ve ehemmiyeti ve nezâket-i mevkîyesi hasebiyle birinci derecede nezâretlerden ma'dûd ve nezâret ma'âşî dâhi altı bin guruş raddesinde müstevfî olmasıyla oraya müteaddid nezâretlerde tecrübe ve hidmeti sebk edenlerden ve yâhud me'mûriyet merkezi rûsûmiyenin mücerreb ve mesbûkü'l-hademe olanlarından birinin intihâbı muvâfık-ı maslahat olacağından zikr olunan Beyrut Rûsûmât Nezâreti'ne evsâf-ı matlûbayı hâiz ve diğerk münâsebetin intihâbı mûmâileyhin emânet-i müşârünileyhâya havâlesi tezekkür olunmuş ise de üç re's tarafından mûmâileyhin tercüme-i hâline nazaran Rûsûmât Nezâretine terfi'-i ekseriyet-i ârâ ile musaddak olup Üçüncü Sınıf Rûsûmât Nâzırları içinde Beyrut Rûsûmât Nezâreti'ne münâsib biri bulunduğu halde kâide-i silsileye riâyet edilmesi hakkındaki mutâla'a becâyişde nezâret-i mezkûrenin ehemmiyet ve nezâketi cihetiyle bir muktedir nâzır ta'yîn ve acâleten mahalline i'zâmı lüzûmuna ve mûmâileyhin tecrübe ve kifâyet ve istikâmeti mücerreb bulunmasına binâen intihâb kılındığı emânet-i müşârünileyhânın cümle-i iş'ârından olmasına göre tasdîk-i me'mûriyeti der-miyân kılınmasına mebnî bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi mûcibince bin üç yüz yirmi üç senesi Zi'l-hiccesinin yirmi dördünde (5 Şubat sene [1]321) beş bin guruş ma'âşla Beyrut Rûsûmât Nezâreti'ne ta'yîn buyurulmuştur.

Mûmâileyhin vazife-i me'mûriyetini hüsn-i ifâ husûsunda ibrâz eylediği mesâi-i makbûleden nâşî bin üç yüz yirmi dört senesi Muharreminin on ikisinde İkinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânı ihsân buyurulduğu komisyonca ba'de'l-mutâlaa iâde edilen berât-ı hümâyûndan anlaşılmıştır.

Mahallî olan Selanik Rûsûmât Müdüriyeti'ne mukaddemâ bir hayli seneler Selanik Emtia-i Ecnebiye Gümrüğü Müdüriyeti'nde istihdâm ile ahvâl-i mahalliyeye vukûf-ı peydâ etmiş ve mahallî ticâretinin takrîr ve i'timâdlarını celbe muvaffak olmuş ve ehliyet ve iktidârı mücerreb bulunmuş olan mûmâileyhin ta'yîni hakkında Mâliye Nezâret-i Âliyesi'nin tezkeresi üzerine bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye mücibince bin üç yüz yirmi yedi senesi Ramazânının on dördünde (16 Ağustos sene [1]325) beş bin guruş ma'aşla mezkûr Selanik Rûsûmât Müdüriyeti'ne nakl edilmiştir.

Mûmâileyhe Sırbistan Hükümeti tarafından i'tâ olunan İkinci Rütbeden Saint (Sen) Sava Nişânı'nın kabul ve lede'l-icâb ta'lîfi husûsuna bin üç yüz yirmi sekiz senesi Muharreminin yirmi dördünde müsâadesine erzân buyurulmuştur. Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi sekiz senesi Rebî'ü'l-evveli guresinde (28 Şubat sene [1]325) vilâyetçe icrâ kılınan tensikâta ma'aşıyla vazifesinde ifâ edildiği 29 Teşrîn-i evvel sene [1]327 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâileyhe bin üç yüz on dört senesi Zi'l-ka'desinin yirmi üçünde Yunan Muhârebe Madalyası ihsân buyurulduğu ma'a-müskirât Zahîre Gümrüğü Nezâret-i Muhâsebe Başkitâbeti'nde bulunduğu esnâda vazifeyi vekâleten ifâ edilmek üzere 30 Mart sene [1]314 târîhinde iki bin guruş ma'aşla muvakkaten Ulûfe-i Rûsûmât Müdüriyeti'ne ta'yîn kılınıp 21 Mayıs sene [1]314 târîhinde hitâm-ı me'mûriyetine mebnî vazifesine ric'atle ma'aşı 15 Haziran sene [1]314 târîhinde bin beş yüz guruşa iblâğ edildiği müzeyyil ve şehir-i Rûsûmât Başmüdüriyetinde bulunduğu müddet zarfında sâdikâne ve müstakimâne ifâ edilmiş etmekle beraber vâridât-ı rûsûmiyenin tezyîdi husûsunda vâki' olan mesâi'-i rü'yet-i mendâneside şâyan-ı takdîr görüldüğü başmüdüriyet-i mezkûre vekâletiyile Vilâyet Defterdârlığına yazılan şerhe atfen Beyrut Vilâyet Meclis-i İdâresi'nden verilen 10 Teşrîn-i evvel sene [1]325 târîhli mazbatadan anlaşılıp sâlifü'z-zikr madalyasının berâtı ba'de'l-mutâlaa îade edildiği 10 Eylül sene [1]329 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Fî 3 Teşrîn-i sâni sene [1]329.

Mûmâileyhin mahall-i mezkûrun meskûtu üzerine ve Der-saâdete gelerek Teşrîn-i sâni sene [1]328 târîhine kadar ma'aşı nâm ve karar-ı ahz mücibince 1 Kânûn-i evvel sene [1]328 târîhinden i'tibâren iki yüz guruş mütebâkisi vakf olarak i'tâ kılındığı Rûsûmât-ı Me'mûrin Müdüriyeti'nin 16 Teşrîn-i sâni sene [1]329 târîhli

vuku'ât pusulasıyla bildirilmiştir. Mûmâileyh ehliyet ve kifâyeti ve akt ve istikâmeti mücerreb olmasına mebnî bin üç yüz otuz bir senesi Zi'l-ka'desinin on birinde (5 Teşrîn-i evvel sene [1]329) beş bin guruş ma'aşla Edirne Rûsûmât Başmüdüriyeti'ne ta'yîn buyurulmuştur. Fî 19 Mart sene [1]330²⁶⁸.

4.1.56. Hasan Tahsin Efendi

Müteveffâ Mehmed Sabit Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz doksan altı sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1295) Bosna'da Trebin Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve mekteb-i rüşdiyyede Sarf ve Nahiv ve Gülistan ile Fenni-hesab ve Coğrafya okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz on altı senesi Receb-i şerîfinin yirmi dokuzunda (1 Kânûn-i evvel sene [1]316) yetmiş beş guruş ma'aşla İzmir Vilâyeti Telgraf ve Posta Merkezi Posta Mümeyyizliği'ne ta'yîn kılınmıştır.

Aydın Vilâyeti Telgraf ve Posta Başmüdüriyeti'yle, Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdik olunmuştur. Me'mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbıktır. Nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâliyle beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nde mahfûzdur. Fî 2 Zi'l-ka'de sene [1]324, Fî 5 Kânûn-i evvel sene [1]322.

Mûmâileyhin ma'aşu bin üç yüz on sekiz senesi Zi'l-hiccesinin ikisinde (10 Mart sene [1]317) iki yüz guruşa iblâğ edildiği Telgraf ve Posta Nezâreti Sicill Şu'besi'nin 2 Nisan sene [1]320 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi senesi Rebî'ü'l-evvelinin beşinde (29 Mayıs sene [1]318) vefat eylediği, 30 Muharrem sene [1]322 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir²⁶⁹.

4.1.57. Hasan Tahsin Efendi

²⁶⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 13/475, s.475.

²⁶⁹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 106/181, s.181.

Müteveffâ Abdullah Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1273) Hersek Sancağı'nda İstoloça²⁷⁰ Kazâsı'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyye ve Saraybosna Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde Arabîden Sarf ve Nahiv ve Fârisîden Gülistan okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz doksan sene-i hicriyesinde on sekiz yaşında iken Edirne Vilâyet-i Celîlesi Telgraphânesi'ne mülâzemetle girip, doksan dokuz senesi şehr-i Cemâziye'l-âhiresinin sekizinde (15 Nisan sene [1]298) üç yüz guruş ma'aşla Aydın Vilâyeti'nde Çal Kazâsı Postahânesi'ne me'mûr ve üç yüz iki senesi şehr-i Şevvâlinin onunda (11 Temmuz sene [1]301) altı yüz guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr Telgraf ve Posta Müdüriyeti'ne ta'yîn olunmuştur.

Aydın Vilâyeti Telgraf ve Posta Başmüdüriyeti'yle Telgraf ve Posta Nezâret-i Celîlesi'nden me'mûriyetine yoluyla devamı tasdik ve zikr olunan me'mûriyetler Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûdâtı tatbîk edilmiştir. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla şu'bece mahfûzdur. 20 Muharrem sene [1]317, Fî 19 Mayıs sene [1]315. Mûmâileyhin bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi't-te'cîl beş yüz kırk guruşa tenzîl eylediği Telgraf ve Posta Sicill Şu'besi'nin 12 Muharrem sene [1]315 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Merkezin muharrerât muvassılı Lütfî Efendi hizmet-i resmiyyesinden başka ticâretle de meşgûl olduğu halde mûmâileyh ile müsâmaha eylememesinden dolayı bin üç yüz on sekiz senesi Saferinin yirmi yedisinde (3 Haziran sene [1]316) Meclis-i İdâre Nezâret kararıyla târîh edildiği şu'be-i mezkûrenin 23 Cemâziye'l-âhire sene [1]319 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir²⁷¹.

4.1.58. Hasan Zülfikâr Efendi

Yalova Telgraf Çavuşu Mustafa Ağa'nın oğludur. Bin üç yüz yedi sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1306) Hersek'te Trebin Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Trebin Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde Arabî ve Fârisî ve

²⁷⁰ **İstoloça (Stolac):** 1866'da Hersek-Bosna Vilâyeti'ne bağlı bir kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 258.

²⁷¹ *BOA. DH. SAİD. d.* nr. 84/335, s.335.

Fenni-hesab ve Coğrafya okuduğu ve Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz yirmi dört sene-i hicriyesinde Yalova Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti refâkatine mülâzemetle devam edip üç yüz yirmi beş senesi Recebinin beşinde (1 Ağustos sene [1]323) yüz guruş muvakkat ma'aşla bi't-tavzîf tahlîfî icrâ kılınmıştır. Yalova Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti'yle, Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdik olunmuştur. Me'mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olunup nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâliyle beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nde mahfûzdur. Fî 23 Cemâziye'l-evvel sene 1327, Fî 30 Mayıs sene 1325²⁷².

4.1.59. Haşim Atıf Efendi

Bosnalı Hâcî Atıf Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen bir sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1280) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûmu okuduktan sonra Der-saâdette Fâtih Mekteb-i Rüşdiyyesi'yle, Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiyye-i Şâhâne'de müretteb-i funûnu bi't-tahsîl, 19 Mayıs sene [1]302 târîhli şahâdetnâme ile 15 Teşrîn-i evvel sene [1]310 târîhli tabâbet icâzetnâmesini almıştır. Türkçe ve İslavca tekellüm ve kitâbet eylediği, Arabî ve Fârisî ve Fransızcaya âşinâ olduğu tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz on iki senesi Cemâziye'l-evveli selhinde (16 Teşrîn-i sâni sene [1]310) Cile ve Merkab Kazâları Belediyesi hâsılâtından münâsafana tesviye olunmak üzere bin guruş ma'aşla mezkûr kazâlar Belediye Tabâbeti'ne ta'yîn olunmuş ise de Merkab Kazâsı'ndan i'tâsı lâzım gelen beş yüz guruşun, iki yüz elli guruş hesabıyla tesviye edilmesinden ve ma'mafih muntazaman da verilememesinden nâşî bin üç yüz on üç senesi Receb-i şerîfînde (Kânûn-i sâni sene [1]311) isti'fâen infisâl eylemiştir.

Mûmâileyhin tabâbet-i mezkûreye târîh-i ta'yîn ve infisâliyle mikdâr-ı ma'âşı Beyrut Vilâyeti'nin 27 Teşrîn-i evvel sene [1]313 târîhli tahrîrât-ı cevâbiyesiyle 22 Kânûn-i evvel sene [1]310 târîhli diğer tahrîrâtı sûret-i musaddakasından anlaşılmış

²⁷² BOA. DH. SAİD. d, nr. 151/425, s.425.

ve mekteb-i rüşdî şahâdetnâmesiyle, doktorluk icâzetnâmesi nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakaları bi't-tatbîk tercüme-i hâliyle beraber hıfz edilmiştir. Fî 18 Safer sene [1]317 ve Fî 14 Haziran sene [1]315²⁷³.

4.1.60. Haydar Kemali Efendi

Asâkir-i Şâhâne mülâzımlarından Hersek Sancağı'nın Gaçka Kasabası mülhakâtından Zagarca Karyeli İbrahim Edhem Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz doksan senesi şehr-i Cemâziye'l-evvelinin on sekizinde karye-i merkûmede tevellüd etmiştir. Sıbyân Mektebi'nde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve Taşlıca Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde müretteb dersleri okuyup şahâdetnâme almıştır. Türkçe ve Boşnakça okuryazar ve tekellüm eder.

Bin üç yüz sekiz senesi şehr-i Zi'l-hiccesinin on beşinde (10 Temmuz sene [1]307) Taşlıca Sancağı Muhâsebe Kalemî'ne mülâzemetle üç yüz on senesi şehr-i Recebül'ferdînin yirmi yedisinde (1 Şubat sene [1]308) elli guruş ma'aşla Kazâ Kitâbeti refâkatine me'mûr olmuştur. Taşlıca Muhâsebeciliği'yle, mutasarrıflığından ve Kosova Vilâyeti Defterdâr ve Vâliliğinden yazılan mülâhazalara atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mûmâileyhin iktidârı vazifesini ifâya kâfi idiği beyân kılınmıştır.

Şahâdetnâme ile tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakaları mûmâileyhin târîh-i mezkûrda muharrerü'l-mikdâr ma'aşla refâkat-i mezkûreye ta'yîni hakkında Kosova Vilâyeti Vâliliği'nin mürûr 30 Temmuz sene [1]309 târîhli ve on numaralı inhâsı tercüme-i hâl varakasına merbûttur. Fî 11 Saferü'l-hayr sene [1]311, Fî 12 Ağustos sene [1]309.

Mûmâileyh bin üç yüz on iki senesi şehr-i Rebî'ü'l-evvelinin on üçünde (1 Ağustos sene [1]310) Jandarma tahsîsâtında takriben üç buçuk guruş ta'yînât ve yüz yirmi guruş ma'aşla livâ-i mezkûr fırka-ı tahsîliyesi efrâdına ilhâk olunmuştur²⁷⁴.

4.1.61. Haydar Hocaşâde Ahmed Zahid Efendi

Ali Abdullah Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz altmış beş târîhinde Bosna Vilâyeti dâhilinde Bileke Kasabası'nda dünyaya gelmiştir. Sıbyân mektebinde

²⁷³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 77/197, s.197.

²⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 45/191, s.191.

mukaddime-i ulûmu ve Banaluka (Banja Luka) Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde tadrîsi müretteb olan fûnûnu tahsîl ile birinci ve ilm-i hukuk taallümüyle bi'l-imtihân isbât-ı ehliyet ederek mahkeme-i nizâmiyede Deâvî Vekâleti için ikinci sınıftan iki kıt'a şahâdetnâme almıştır. Türkçe kitâbet ve Boşnakça tekellüm eder.

Bin iki yüz seksen beş senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmisinde yirmi yaşında olduğu halde yüz doksan guruş ma'aş ile Banaluka (Banja Luka) Rûsûmât Kitâbeti'ne ta'yîn olunarak seksen yedi senesi şehr-i Şa'ban-ı şerîfinin beşinde üç yüz seksen guruş ma'aş ile me'mûriyeti Sava Rûsûmât Müdüriyeti Kâtib-i Sâniyesine tahvîl kılınp, seksen dokuz senesi Şevvâlinin yedisinde isti'fâ eylemiştir. Bir gün sonra yüz doksan guruş aylıkla Banaluka (Banja Luka) Ticâret Mahkemesi Kitâbeti'ne ve doksan senesi Muharreminin on beşinde üç yüz seksen guruş ma'aş ile Gradişka Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne ve doksan iki senesi Şevvâlinin yirmi dördünde yedi yüz on guruş aylıkla İzvornik Sancağı Meclis-i Temyîz Hukuk Başkitâbeti'ne bi't-ta'yîn, doksan altı senesi Zi'l-hiccesi guresinde Avusturyalının Bosna Kıt'âsı'nı işgâl eylesinden dolayı Der-saâdete hicret etmiştir.

Şehr-i mezbûrun yirmi birinde âidât ile Tekfurdağı Sancağı mezkûr Bidâyet Mahkemesi Mukâvelât Muharrirliği'ne me'mûr olarak doksan yedi senesi Muharreminin beşinde altı yüz guruş ma'aş ile livâ-i mezkûr Bidâyet Mahkemesi Hukuk ve Cezâ Dâireleri Başkitâbeti'ne ve bin üç yüz bir senesi Şa'banının on dokuzunda bin dört yüz guruş ma'aş ile livâ-i mezbûr Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ve bin üç yüz dört senesi Zi'l-hiccesinin yirmi üçünde muharrerü'l mikdâr ma'aş ile Gümülcine Sancağı Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne nakl edilmiştir. Hidemât-ı mezkûreden nakl ve tahvîl ve isti'fâ sûretleriyle ve Avusturyalının Bosna Kıt'âsı'nı işgâl-i askerî altına alması sebebiyle infikâk ederek umûr-ı me'mûresine müteallik bir şeyle taht-ı muhâkemeye alınmamış ve müttehem olmamıştır.

Gümülcine Sancağı Bidâyet Mahkemesi Reisi Evvel ve Sânisî Hürmetlû Mehmed Avni ve Sami Efendiler taraflarından müştereken yazılan mülâhazada iş bu varaka mündericâtının nefsü'l-emmâre muvâfık olduğu ve mûmâileyhin ehliyet ve liyâkat ve iktidârı derece-i kifâye ve matlûbada idiği tenmîk ve Edirne Vâlisi Devletlû İzzet Paşa Hazretleri tarafından derç olunan mütâlaada mûmâileyhin me'mûriyeti ve Adliye Nâzırı Devletlû Cevdet Paşa Hazretleri cânibinden ilâve

kılınan mütâlaada dâhi vilâyetin şahâdeti tasdîk edilmiştir. Mûmâileyhin sâlifü'z-zikr iki kıt'â şahâdetnâmesiyle tezkere-i hamidiyesinin mûmâileyh Avni Efendi tarafından musaddak sûretleri merbûttur. Fî 19 Receb sene [1]305 ve Fî 19 Mart sene [1]304.

Mûmâileyh Ahmed Zahid Efendi bin üç yüz altı senesi Muharreminin üçünde yine bin dört yüz guruş ma'aş ve becâyış sûreti ile Dedeğağaç Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne nakl edilmiştir. Mûmâileyhin âher mahale nakl ve tahviline add müfettişliğinden lüzûm gösterilmesine mebnî bin üç yüz on dört senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi beşinde (21 Eylül sene 1312) ma'aş-ı hâlisi ile Gümüşhane Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne nakl buyurulmuştur.

Mûmâileyhin ma'aşı sene-i merkûme Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene 1313) icrâ kılınan Tensîkât-ı Umûmîyede bin iki yüz altmış guruşa tenzîl edilmiştir. Mûmâileyh Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrin-i Adliyece verilen karar ve bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî mûcibince bin üç yüz on altı senesi Recebinin yirmi sekizinde (30 Teşrîn-i sâni sene 1314) ma'aş-ı hâlisiyle Preveze Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne nakl buyurulmuştur. Mûmâileyhe vezâif-i me'mûriyetini hüsn-i ifâ etmekte olmasına mebnî bin üç yüz on sekiz senesi Cemâziye'l-evvelinin beşinde Rütbe-i Erbaa tevcîh buyurulmuştur.

Mûmâileyh kıdemi cihetiyle encümen-i mezkûrdan verilen karara atfen Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden vâki' olan iş'âr üzerine bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî mûcibince bin üç yüz yirmi dört senesi Rebî'ü'l-evvelinin on dördünde (25 Nisan sene [1]322) iki bin guruş ma'aşla İşkodra Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne terfî' buyurulmuştur²⁷⁵.

4.1.62. Hilmi Bey

Bosna'da Foça Kasabası Belediye Reisi Hüseyin Bey'in mahdûmudur. Zülfikârzâde demekle müteârifdir. Bin iki yüz doksan dokuz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]297) Bosna'da Foça Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Kasaba-ı mezkûre mekteb-i

²⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 18/113, s.113.

ibtidâisinde mukaddemât-ı ulûmu ba'de't-tahsîl Rehber-i Ma'rifet Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde ve Der-saâdet Mekteb-i İdâdî-i Mülkiyyesi'yle Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiyye'de ikmâl-i tahsîl ederek Temmuz sene [1]312 târîhli aliyyü'l a'lâ mertebeli rüşdî ve 6 Teşrîn-i evvel sene [1]318 târîhli ve a'lâ dereceli idâdî şahâdetnâmeleriyle 19 Ağustos sene [1]323 târîhli ve sekiz yüz on iki numaralı tabâbet diploması ahz eylemiştir. Türkçe ve Fransızca ve İslavca tekellüm ve kitâbet eylediği tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

Bin üç yüz yirmi beş senesi Ramazânü'l-mübârekenin yedisinde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]323) altı yüz guruş ma'aşla Aydın Vilâyeti'nde Köprülü Kazâsı Belde Tabâbeti'ne ta'yîn olunarak sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin on altısında (8 Kânûn-i evvel sene [1]323) vazifesine mübâşeret eylemiştir.

Ta'yîn-i mübâşereti târîhleriyle mikdâr-ı ma'aşı ve tabâbet diploması târîh numarasının muvâfık-ı kayd olduğu Umûr-ı Tıbbiye-i Mülkiyye Nezâreti Sicill Şu'besi Müdüriyeti'nin tercüme-i hâli zahrînde muharrer der-kenârından anlaşılıp nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle rüşdî ve idâdî şahâdetnâmelerinin musaddak sûretleri aslı tercüme-i hâl varakasıyla birlikte Sicill-i Ahvâl-i İdâre-i Umûmîyesince hıfz edilmiştir. Fî 5 Muharrem sene [1]327, Fî 15 Kânûn-i sâni sene [1]324²⁷⁶.

4.1.63. Hursid Ağa

Müteveffâ Abdullah Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz altmış iki senesi şehr-i Receb-i şerîfi guresinde (13 Haziran sene [1]262) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu okumuş ise de şahâdetnâmesi olmadığı ve Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin iki yüz doksan dokuz senesi şehr-i Zi'l-ka'desinin yirmi altısında (27 Eylül sene 1298) üç yüz yirmi guruş ma'aş ile Beyrut Rüsûmât Müdüriyeti Kolcubaşılığ'ına ta'yîn ve üç yüz üç senesi Zi'l-ka'desinin yirmi birinde (19 Ağustos sene [1]302) iki yüz elli guruş ma'aş ile Beyrut Rüsûmât Nezâreti Sevk Me'mûrluğ'ına nakl ve üç yüz on beş senesi şehr-i Zî'l-hiccesinin yirmi ikisinde (6 Mayıs sene [1]314) elli guruşluk zammıyla ma'aşı üç yüz guruşa iblâğ edilmiştir. Birun Rüsûmât Nezâreti'nden yazılan mülâhazaya atfen Rüsûmât Emânet-i

²⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 151/183, s.183.

Celîlesi'nden hizmeti mesbûk ve vazife-i hâliyesini ifâya iktidârı kâfî olduğu tasdik kılınmıştır. Hidemâtı muvâfık-ı kuyûd olduğu Beyrut Rûsûmât Nezâreti'nin tercüme-i hâl varakasına yazılan şerhden anlaşılmiş ve kolcubaşılıkta bulunduğu müddet zarfında bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığına dâir verilen şahâdetnâme ile nüfûs tezkere-i osmânîyesinin Beyrut Rûsûmât Nezâreti'nin musaddak sûretleri aslı tercüme-i hâl varakasıyla şu'bede hıfz edilmiştir. Fî 5 Cemâziye'l-evvel sene [1]324 ve Fî 14 Haziran sene [1]322²⁷⁷.

4.1.64. Hüseyin Hüsnü Efendi

Salih Niyazi Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş bir senesi Muharreminin evâilinde (12 Eylül sene 1270) Hersek Sancağı'nda Mostar Şehri'nde tevellüd etmiştir. Mostar Sıbyân Mektebi'nde mukaddemât-ı ulûm ve muallim-i mahsûsdan Sarf ve Nahiv, Arabî ve Fıkh-ı şerîfden ve Halebî ve emsâlini tadrîs etmiştir. Türkçe ve İslavca okuryazar. Rumca ve İslavca söyler.

Bin iki yüz seksen yedi senesi Şevvâlinin guresinde (12 Kânûn-i evvel sene [1]286) on altı yaşında olduğu halde Hersek Sancağı Tahrîrât Kalemi'ne mülâzemetle, Zi'l-hiccesinin yirmi birinde (29 Şubat sene [1]286) altmış guruş ma'âşa nâil olmuş ve bin iki yüz seksen dokuz senesi Cemâziye'l-âhiresinin dokuzunda (2 Ağustos sene [1]288) iki yüz otuz beş guruş ma'âşla kalem-i mezkûr Türkçe Konturâtı Kitâbeti'ne ve doksan iki senesi Zi'l-ka'desinin on beşinde (1 Kânûn-i evvel sene [1]291) livâ-i mezkûrun vilâyete tahvîlinde dört yüz guruş ma'âşla Mektûbî Kalemi Refik-i Sânilîğine ve doksan üç senesi Şa'ban-ı şerîfinin yirmi dördünde (1 Eylül sene [1]292) vilâyetin lağvı hasebiyle yine o ma'âşla livâ-i mezbûr Tahrîrât Kalemi Refik-i Sânilîğine tahvîl-i me'mûriyet ederek bin iki yüz doksan beş senesinde Bosna Vilâyeti işgâl-i askerîyeye alındıktan sonra me'mûriyet-i mezkûrede yedi mâh daha istihdâm olunarak açığa çıkarılmış ve üç yüz iki senesi Zi'l-ka'desinin ikisinde (1 Ağustos sene [1]301) üç yüz guruş ma'âşla Sakız Sancağı'nın Merkez Mutasarrıflığı Tahrîrât Kalemi Evrâk Mukayyidliği'ne ve üç yüz üç senesi şehr-i Ramazân-ı şerîfinin on altısında (4 Haziran sene [1]302) beş yüz guruş ma'âşla ve Voliso Nâhiyesi Tahrîrât Kitâbeti'ne ve üç yüz dört senesi Zi'l-hiccesinin üçünde (10 Ağustos sene [1]303) ol mikdâr ma'âşla Kardamile Tahrîrât Kitâbeti'ne ve üç yüz beş senesi şehr-i Ramazân-ı şerîfinin sekizinde (7 Mayıs sene

²⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d, nr. 124/455, s.455.

[1]304) altı yüz guruş ma'aşla Leryoz Kazası Tahrîrât Kitâbeti'ne nakl etmiş ve Sakız'dan Leryoz'a kadar yüz guruş harcirâh ve üç yüz beş senesi Zi'l-ka'desinin otuzundan (28 Temmuz sene [1]304) üç yüz altı senesi Saferinin yirmi birine kadar (15 Teşrîn-i evvel sene [1]304) Batnos Müdürlüğü Vekâletinde bulunarak zimmî hesabıyla şehri yüz yirmi guruş almıştır.

Leryoz Kâ'im-i makâmlığı'yla, Sakız Mutasarrıflığı'ndan yazılan mülâhazalarda hüsn-i ahlâk ashâbından olduğu ve me'mûriyetini hüsn-i ifâya muktedir bulunduğu tasdik edilmiştir. Bosna Vilâyeti'ndeki me'mûriyetlerini musaddak yedinde evrâk olmayıp ve Voliso ve Kardamile Tahrîrât Kâtiblikleriyle Batnos Müdürü Vekâletinde bulunduğu dâir üç kıt'a mazbata ile Kırkkilise Sancağı'ndan aldığı tezkere-i osmânîyesinin musaddak sûretleri varakasıyla Vilâyet-i Sicill-i Ahvâl Komisyonu husûsîyyesinde mahfûzdur. Fî 11 Muharrem sene 1313 ve Fî 22 Haziran sene 1311. Mûmâileyhin ma'aşı bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi't-te'cîliyle beş yüz kırk guruşa tenzîl ve bin üç yüz on yedi senesi Şevvâlinin yirmi dokuzunda (17 Şubat sene [1]315) mezkûrû'l-mikdâr ma'aşla Mesir Kazası Tahrîrât Kitâbeti'ne nakl edildiği mahallî mazbatası mündericâtından anlaşıldığı Cezayir-i Bahr-i Sefid Vilâyeti Sicill-i Ahvâl Komisyonu husûsîyyesinin 25 Temmuz sene [1]318 târîhli vuku'ât pusulasında bildirilmiştir²⁷⁸.

4.1.65. Hüseyin Nami Efendi

Bosnalı Hâcî Mahmud Ağazâde İbrahim Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen dokuz sene-i hicriyesinde müsâdif (sene-i mâliye 1288) Bosna dâhilinde Trebin Kazası'nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Der-saâdette Eyüb Sultan civarında Şahsultan Mekteb-i İbtidâisi'nde ve Beşiktaş Mekteb-i Rüşdî-i Askerîsi'nde ve Enderûn-ı Hümâyûn Mekteb-i Âlisi'nde tadrîs-i meşrût olan dersleri okumuş ise de şahâdetnâme alamamış olduğu tercüme-i hâl varakasında mestûrdur. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz üç senesi Şevvâlinin yirmi beşinde (15 Temmuz sene [1]303) bâ irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhî yüz yirmi guruş ma'aşla Enderûn-ı Hümâyûn Hademeliği silkine dâhil ve mezkûr hademelik uhdesinde olduğu halde bin üç yüz

²⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d. nr. 60/35, s.65.

sekiz senesi Muharreminin on dördünde (18 Ağustos sene [1]306) üç yüz yetmiş beş guruş ma‘aşla bâ irâde-i seniyye Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i Celilesi Vâridât İdâresi’ne me’mûr olup muahheren idâre-i mezkûreye Tahsîlât Şu‘besi unvânı verilip bin üç yüz on bir senesi Zi’l-hiccesinin yirmi sekizinde (21 Haziran sene [1]310) seksen buçuk guruş ma‘aşla bin üç yüz on dört senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin on üçünde (9 Eylül sene [1]312) kırk beş guruş zamlı ma‘aş ½ yüz buçuk guruşa iblâğ edilmiş ve bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrünün te’cîliyle dört yüz elli guruş on sekiz paraya tenzîl edilip, mezkûr yüz yirmi guruş hademelik ma‘aşında almakta bulunmuştur.

Evkâf-ı Hümâyûn Muhâsebesi’nin mühr-i resmi ve Vâridât Şu‘besi Muâvini Zahid Efendi’nin mühr-i zâtıyla yazılan mülâhazada erbâb-ı liyâkattan olduğu ve ifâ-yı vazifeyede mesâisi ve el-yevm Tahsîlât Şu‘besinde müstahdem bulunduğu gösterilmiş ve mülâhaza-ı mezkûre Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Devletlû Abdullah Galib Paşa Hazretleri cânibinden te’yid edilmiştir.

Ber minvâl-i muharrer mûmâileyhin Enderûn-ı Hümâyûn hademeliği silkine târîh-i duhûlüyle mikdâr-ı ma‘aş Hazîne-i Hümâyûn Kethüdâlığı’nın 21 Eylül sene [1]315 târîhli tezkere-i cevâbiyesinde ve mezkûr Vâridât İdâresine üç yüz yetmiş beş guruş ma‘aşla târîh-i duhûl ve ma‘aş-ı mezkûrede zamâim ve tevârihi ve ahîren dört yüz elli guruş on sekiz paraya tenzîl Cihât İdâresinin 11 Receb sene [1]308 ve 27 Haziran sene [1]312 ve 13 Eylül sene [1]312 ve 18 Eylül sene [1]313 târîhli ilm-ü haberinden anlaşılıp evrâk-ı müzekkire ile nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasıyla Evkâf-ı Hümâyûn Sicill Şu‘besi’nde mahfûzdur. Fî 29 Rebî‘ü’l-evvel sene [1]321, Fî 12 Haziran sene [1]319.

Mûmâileyhin ma‘aş ½ yüz on dokuz senesi Muharreminin dokuzunda (15 Nisan sene [1]317) dört yüz yetmiş yedi guruş on sekiz paraya iblâğ edildiği Evkâf-ı Hümâyûn Sicill Şu‘besi’nin ol bâbda ki vuku‘ât pusulasında bildirilmiştir. Mûmâileyhin ma‘aş ½ irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî sene-i merkûme Recebinin on beşinde (15 Teşrîn-i evvel sene [1]317) beş yüz guruş zammıyla dokuz yüz yetmiş yedi guruş on sekiz paraya iblâğ buyurulmuştur.

Mûmâileyh bin üç yüz yirmi yedi senesi Şa‘banının yirmi sekizinde (1 Eylül sene [1]325) icrâ kılınan tensîkâta yedi yüz guruş ma‘aşla Dördüncü Dâire-i Vakfiyye Sandık Eminliği’ne nakl edilmiş ise de vâki‘ olan istidâsı üzerine ma‘aşıyla

Üçüncü Dâire-i Vakfiyye Sandık Eminliği'ne tahvîl edildiği 26 Nisan sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâileyhin ma'aşı bin üç yüz yirmi sekiz senesi Recebinin sekizinde (1 Temmuz sene [1]326) altı yüz guruşa tenzîl olunduğu 6 Teşrîn-i evvel sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasında zikr edilmiştir²⁷⁹.

4.1.66. Hüseyin Tahsin Efendi

Tüccârdan müteveffâ Bosnalı Hüseyin Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan yedi sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1296) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Fâtih Mekteb-i Rüşdîyyesi'nde Sarf ve Nahiv, Arabî ve Gülistan ile Fenni-hesab ve Coğrafya ve Fransızca tadrîs eylediği ve Türkçe ve Fransızca okuryazar ve Boşnakça tekellüm eder olduğu tercüme-i hâlinde mezkûrdur.

Bin üç yüz yirmi bir sene-i hicriyesinde Galata Postahânesi'ne mülâzemetle devam edip üç yüz yirmi iki senesi Zi'l-hicresinin on sekizinde (10 Şubat sene [1]320) yetmiş guruş ma'aşla mezkûr Postahâne Mersûle Me'mûriyeti'ne ta'yîn ve üç yüz yirmi üç senesi Şevvâlinin on altısında (1 Kânûn-i evvel sene [1]321) ma'aşı yüz on guruşa ve üç yüz yirmi dört senesi Rebî'ü'l-evvelinin ikisinde (13 Nisan sene [1]322) yüz kırk guruşa iblâğ ve tahlîfi icrâ edilmiştir. Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdîk olunmuştur. Me'mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup şu'bece aynen görülen nüfûs tezkere-i osmânîyesi kendisine iâde kılınmıştır. Fî 29 Şevvâl sene [1]325 ve Fî 22 Teşrîn-i sâni sene [1]323²⁸⁰.

4.1.67. Hocaşâde Mehmed Cevdet Efendi

Sadık Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş dokuz sene-i hicriyesi evâilinde Hersek Sancağı dâhilinde İstoloça'da tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûm ve rüşdîyye mektebinde Arabî ve Fârisî okumuştur. Boşnakça tekellüm eder. Ve Türkçe okuryazar.

²⁷⁹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 111/145, s.145.

²⁸⁰ BOA. DH. SAİD. d, nr. 148/297, s. 297.

Doksan beş senesi Rebî'ü'l-evvelinin on beşinde on altı yaşında olduğu halde mülâzemetle Hersek Sancağı Telgrafhânesi'ne duhûl ve sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinde terk ederek bin üç yüz senesi Zi'l-ka'desinin on birinde silk-i celîl askerîyeye dâhil ve üç yüz bir senesi Zi'l-hiccesinin yirmi üçünde onbaşı olup üç yüz iki senesi Zi'l-ka'desinin ikisinde silk-i mezkûrdan çıkmış ve ba'de vilâyet-i mezkûrda Tahrîr ve Vergi Kalemi'ne mülâzemet ederek üç yüz üç senesi Cemâziye'l-evvelinin on sekizinde üç yüz gurus ma'âşla İnebolu Kazâsı'na tabî' Evranya Nâhiyesi Vergi Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuştur.

Şimdiye kadar hakkında şikâyet-i vuku'uyla taht-ı muhâkemeye alınmamıştır. Kastamonu Vilâyeti Tahrîr ve Vergi Müdüriyeti'nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin kitâbet-i mezkûreyi ifâya liyâkat ve iktidârı kâfi idiği tenmîk ve Vergi Emânet-i Celîlesi'nin ilâve kılınan 25 Cemâziye'l-âhire sene [1]303 târîhli zeylinde dâhi mezkûr mülâhazaya atfen mûndericât-ı varaka tasdîk olunmuştur. Fî 20 Rebî'ü'l-evvel sene 1305 ve Fî 23 Kânûn-i evvel sene 1303²⁸¹.

4.1.68. İbrahim Edhem Efendi

Veysel Ağa'nın mahdûmudur. Bin iki yüz altmış üç sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd eylemiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûmu ba'de't-tahsîl Bosna Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde bâ şahâdetnâme çıkmıştır. Boşnakça tekellüm ve Türkçe kitâbet eder.

Seksen bir senesi şehr-i Ramazânın evâilinde on yedi yaşında olduğu halde Bosna Muhâsebe Kalemi'ne mülâzemeten duhûl ederek seksen iki senesi Zi'l-ka'desi evâsıtında elli gurus ma'âş nâil olmuş. Ve seksen dört senesi Şevvâli ibtidâsında yüz elli gurus ma'âşla kalem-i mezkûr Evâmîr Mukayyidliğine ve seksen yedi sene-i hicriyesi ibtidâsında dört yüz elli gurus ma'âşla kalem-i mezkûr Evrâk Mukayyidliğine tahvîl-i me'mûriyet ve doksan beş senesi evâilinde bi'l-isti'fâ Aydın Vilâyeti dâhilinde kâin Muğla'ya hicret edip doksan yedi senesi Rebî'ü'l-âhirinde üç yüz altmış gurus ma'âşla Bozöyük Kazâsı Birinci Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuş ve sene-i merkûme evâhirinde isti'fâ ederek doksan dokuz senesi Recebi ibtidâsında üç yüz seksen gurus ma'âşla Marmaris Bidâyet Mahkemesi Birinci Kitâbeti'ne ittisâl ve bin üç yüz senesi Şa'banında oradan dâhi isti'fâ ile üç yüz bir senesi şehr-i Ramazânı

²⁸¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 15/337, s.337.

evâilinde dört yüz guruş ma‘aşla el-yevm müstahdem bulunduğu Meğri Kazası Bidâyet Mahkemesi Birinci Kitâbeti’ne me’mûriyeti icrâ kılınmıştır. Bulduğu me’mûriyetlerden nakl ve tahvîl ve isti‘fâ sûretleriyle infikâk edip umûr-ı me’mûresinden dolayı müttehem olmamıştır.

Mahkeme-i mezkûre reisi mûmâileyh mukaddemdir. Ve Aydın Vilâyeti Adliye Müfettişi ile Vâlisi mûmâileyhin ahvâli mahkeme reisinin tasdîkinden anlaşılmıştır. Ve Adliye Nâzırı Devletlû Hasan Kasım Paşa Hazretleri iş bu mülâhaza musaddaktır, demişlerdir. Fî 2 Şa‘ban sene 1302 ve Fî 5 Mayıs sene 1301. Mûmâileyh İbrahim Edhem Efendi bin üç yüz üç senesi Muharreminin yirmi dokuzunda vâki‘ bin üç yüz bir senesi Teşrîn-i evvelinin yirmi altısında vefât etmiştir²⁸².

4.1.69. İbrahim Edhem Efendi

Hâcî Hasanzâde Süleyman Efendi’nin mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş üç sene-i hicriyesinde Bosna Vilâyeti’nde kâin Trebin Kazâsı’nda tevellüd etmiştir. Kazâ-ı mezkûr mekteb-i rüşdîyyesinde Hesab ve Hendese okumuştur. İslavca ve Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz doksan iki senesi Zi‘l-ka‘desinde on dokuz yaşında olduğu halde yüz seksen guruş ma‘aşla Trebin Kazâsı Nüfûs Kitâbeti’ne ta‘yîn olunarak beş sene kitâbet-i mezkûrede bulunmuş ve doksan yedi senesi Rebî‘ü’l-evvelinde ber-vech-i mülâzemet Nâfia Nezâreti Turuk ve Meâbir İdâresi’ne devama başlayıp doksan sekiz senesi Şevvâlinde beş yüz guruş ma‘aşla Trabzon tarîkinin Üçüncü Sınıf Kondüktörlüğü’ne me’mûr olarak üç yüz bir senesi Muharreminde altı yüz elli guruş ma‘aşla Ünye Tarîki İkinci Sınıf Kondüktörlüğü’ne nakl edilmiştir.

Bulduğu me’mûriyetlerden infisâli terfî‘ ve nakl sûretleri vuku‘ bulduğu gibi umûr-ı me’mûresinden dolayı taht-ı muhâkemeye alınmamış ve müttehem olmamıştır. Mûmâileyhin el-yevm vazifesini sûret-i matlûbâda ifâ etmekte bulunduğu Canik Mutasarrıflığı’yla Trabzon Vilâyeti Turuk ve Meâbir Müdürü

²⁸² BOA. DH. SAİD. d. nr. 8/923, s.923.

Mösyö Galan ile Nâfia Nezâret-i Celîlesi'nden tasdik olunmuştur. Fî 20 Safer sene 1304 ve Fî 6 Teşrîn-i sâni sene 1302²⁸³.

4.1.70. İbrahim Edhem Efendi

Müteveffâ Hâcî Ali Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz altmış yedi sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1267) Bosna'da tevellüd etmiştir. Bosna Vilâyeti'nde İzvornik Sancağı'nın merkezi olan Tuzla-i Zir Kasabası'ndaki mekteb-i rüşdîde ikmâl-i tahsîl ile 7 Şa'ban sene [1]284 târihli şahâdetnâme-yi ahz ettikten sonra bir sene on bir ay kadar arzuhaller hâsılâtından şehri yüz guruş alarak İzvornik Livâsı Muhâsebe ve Tahrîrât Kalemlerine devam etmekte iken bâ irâde-i şâhâne Mekteb-i Fünûn-ı Harbiye-i Şâhâne'de teşkil ve güşâd olunan Mülkîyye-i Baytar Mektebi'ne, Bosna Vilâyeti'nde ağıram kılınarak mektebin müddet-i tahsîliyesi olan dört sene zarfında müretteb olan konuları bi'l-ikmâl 18 Haziran sene [1]288 târihli şahâdetnâme-yi ahz etmiştir.

Türkçe ve Boşnakça tekellüm ve kitâbet edip Fransızcaya âşinâ idiği tercüme-i hâlinde mündericidir. Hurûf-ı Arabîye ile Boşnak lisânının dürüst yazıp okunması için Boşnak çocuklarına mahsûs Elifbâ-yı Bosnevî ve diğeri Boşnak ve Türkçe lisânlarının usûl-ı kavâidini mübeyyin mükâlemeyi hâvî Boşnakça ve Türkçe Muallimî nâmıyla iki eser te'lîf ettirmiştir.

Bin iki yüz seksen dokuz senesi Ramazânının sekizinde (26 Teşrîn-i evvel sene [1]288) mahallî Deâvi Belediyesi'nden tesviye olunmak üzere üç yüz guruş ma'aşla Bosna Vilâyeti'nde İzvornik Sancağı Baytarlığı'na ta'yîn olunup doksan iki senesi Zi'l-ka'desinin yirmi yedisinde (11 Kânûn-i evvel sene [12]91) ma'aşı yedi yüz elli guruşa iblâğ ve doksan beş senesi Şa'banının on altısında (1 Ağustos sene [1]294) ma'aşıyla Tırhala Sancağı Baytarlığı'na tahvîl kılınıp doksan altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmisinde (28 Şubat sene [12]94) ailesini almak üzere me'zûnen Bosna'ya azîmet ve Tuzla'ya muvâsalâtından yirmi gün sonra Avusturya Ordusu'nun Bosna'yı istilâ ve Teselya Kıt'ası'nı Yunan'a almak eylemesinden dolayı me'mûriyetinden infikâk etmiş ve bin üç yüz dört senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi sekizinde (11 Kânûn-i evvel sene [1]302) yine mahalle belediyesinden tesviye olunmak üzere bin iki yüz guruş ma'aşla mülga Karesi Vilâyeti İkinci Sınıf

²⁸³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 12/343, s.343.

Baytarlığı'na ta'yîn olunup (16 Kânûn-i evvel sene [1]302) târîhinde işe mübâşeret eylemiş ve üç yüz beş senesi Cemâziye'l-âhiresinin on birinde (10 Şubat sene [1]303) kezâlik belediyeden verilmek üzere bin iki yüz guruş ma'aşla Aydın Vilâyeti Baytarlığı'na nakl-i me'mûriyet ve üç yüz dokuz senesi Saferinin dördünde (27 Ağustos sene [1]307) terâkim etmiş olan on ma'aşının verilmemesinden nâşî isti'fâ etmiş ve Cemâziye'l-evvelinin yirmi yedisinde (19 Kânûn-i evvel sene [1]307) bin beş yüz guruş ma'aşla Konya Vilâyeti Baytar Müfettişliği'ne bi't-ta'yîn târîh-i mezkûrede işe mübâşeret eylemiş ve üç yüz on iki senesi Rebî'ü'l-âhîrinin beşinde (13 Eylül sene [1]310) ma'aşıyla Ankara Vilâyeti ve Eskişehir Kazâsı Baytar Müfettişliği'ne nakl ve üç yüz on dört senesi Şevvâlinde (1 Mart sene [1]313) umûm sırasında ma'aşının yüzde onu bi't-te'cîl bin üç yüz elli guruşa tenzîl edilip üç yüz on beş senesi Zi'l-ka'desinin selhinde (10 Nisan sene [1]314) mezkûrû'l-mikdâr ma'aşla Bandırma Kazâsı Muâyene-i Hayvâniyye Me'mûrluğu'na ve üç yüz on altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin on dokuzunda (27 Temmuz sene [1]314) ma'aşıyla Gelibolu ve Tekfurdağı Sancakları Sıhhiye Baytarlığı'na nakl edilerek üç yüz yirmi üç senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi üçünde (17 Mayıs sene [1]321) Tekfurdağı Muâyene-i Hayvaniye Me'mûrluğu vekâleten uhdesine nasb olunarak emrin kendisine tebliğinden i'tibâren zimmî hesabıyla yüz kırk iki guruş on iki para vekâlet ma'aşı almış ve sene-i merkûme Cemâziye'l-evvelinin sekizinde (30 Haziran sene [1]321) mezkûr Tekfurdağı Muâyene-i Hayvaniye Me'mûrluğu vazifesi asâleten ilâve-i me'mûriyet olarak uhdesine tevdi' kılınmıştır.

Hastalıklı hayvânâtın imrârına müsâade eylemesinden dolayı üç yüz yirmi yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinin on ikisinde (18 Haziran sene [1]325) azl edilmiş ve bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığı muhâsebe defterinin tedkîkinden anlaşılması üzerine sene-i merkûme Zi'l-hiccesinin yirmi ikisinde (22 Kânûn-i evvel sene [1]325) cevâz-ı istihdâmına karar verilmiş ve Tekfurdağı Muâyene-i Hayvâniye Me'mûrluğu'na âid olup Orman ve Maâdin ve Zirâât Nezâreti Tasdik Kalemince tedkîkâtı icrâ edilen muâyene-i ilm-ü haber ve makbûz-ı tevcîhât evrâk-ı müsebbetesine nazaran tedkîk noksânı olmak üzere beş yüz kûsür guruş aranılmakta olup ancak mûmâileyh tarafından i'tâ kılınan arzuhâlde meblâğ-ı mezbûrun on üç guruş on parası kendi eser-i sehvî olarak vâki' olmuş olmasına mebnî bu mikdâr te'diyeye müheyyâ ise de beş yüz kûsür guruştan mütebâkısı muvafık-ı sâirede muâyenesi icrâ edilerek kendisi tarafından bilâkis imrârına müsâade edilmiş olan

hayvânâta âid olup bunun kendisinden tahsîli mağdûriyetine mûcib olacağı istidâ-i beyân olunmasına mebnî bu cihetin tedkîki mezkûr Tatbîk Kalemine havâle edilmiş ma'mâfih hâsıl olacak neticeye göre mazbata-ı mezkûrenin kendisinden tahsîli lâzım geldiği takdîrde vereceğine dâir kefâleti mütazammın olarak Umûr-ı Baytariye Müdür Muâvinlerinden Akif Efendi'den bir kıt'a taahhüd senedi alınmış olduğu Orman ve Maâdin ve Zirâât Nezâreti Hesâbât-ı Umûmîye İdâresi'nin 12 Haziran sene [1]326 târîhli der-kenârından anlaşılmıştır. Mûmâileyhin tercüme-i hâl varakası mündericâtı Umûr-ı Baytariye Müdüriyeti tarafından yazılan mülâhazada tasdik kılınmıştır.

Tezkere-i Osmânîyesi İzvornik Sancağı Mekteb-i Rüşdiyyesi'yle Mekteb-i Harbiye-i Şâhâne Sunûf-ı Baytariyesi'ni ikmâl eylediğini nâtik şahâdetnâmesinin ve Boşnakça, Ziyâdesiyle Boşnakça ve Türkçe Muallimi nâm Risâlelerin tab'ına ruhsât verildiğine dâir Maârif-i Umûmîye Nezâreti'nin 13 Teşrîn-i sâni sene [1]302 ve 25 Ağustos sene [1]308 târîhli ruznâmelerinin sûretleri ve İzvornik ve Tırhala Sancakları Baytarlığı'ndaki müddet-i istihdâmıyla aldığı ma'aş mikdârına dâir Mâliye Nezâreti'nin 26 Haziran sene [1]326 târîhli tezkeresiyle mukaddemâ Bosna Vilâyeti Baytar Müfettişliği'nde bulunmuş olan sâbık Bolu Sancağı Baytar Müfettişlerinden İbrahim Efendi tarafından i'tâ kılınan ve zîri Umûr-ı Baytariye Müdüriyeti tarafından musaddak bulunan 14 Haziran sene [1]326 târîhli şahâdetnâmesinin aslı ve mülga Karesi ve Aydın Vilâyetleri Baytarlıklarında mikdâr-ı ma'aşıyla bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığını nâtik mahallî Deavî Belediyesi'nden i'tâ kılınıp zîrleri Vilâyetten musaddak 10 Şubat sene [1]303 ve 27 Ağustos sene [1]307 târîhli mazbataların ve Konya ve Ankara Vilâyetleri ve Eskişehir Kazâsı Baytar Müfettişliklerinde müddet-i istihdâmıyla keyfiyet-i berâtını ve aldığı ma'aş mekâdirini hâvî 6 Teşrîn-i evvel sene [1]310 ve 21 Eylül sene [1]312 târîhli Konya ve Ankara Vilâyetleri'yle Eskişehir Kazâsı Meclis-i İdâreleri mazbatalarıyla, Ankara Baytar Müfettişliği'nde bulunduğu sırada Anadolu Şimendiferi hudûdunu muhâfazasına me'mûr olan süvâri bölükleri hayvânât-ı emiriyelerini ve lede'l-icâb fahrî olarak eylediği muâyene ve tedavide redif taburlarıyla süvâri alâyları için mübâyaa ettirilen hayvânâtın intihâb ve muâyenelerinde ibrâz-ı mahâret ve sadâkat eylediğine dâir Anadolu Şimendifer hudûdu muhâfazasına me'mûr Süvâri Alâyı Kumandanlığı'ndan verilen 11 Nisan sene [1]314 târîhli şahâdetnâmenin ve Gelibolu ve Tekfurdağı Sıhhiye Baytarlığı'yla

Tekfurdağı Muâyene-i Hayvâniye Me'mûrluğu'ndan müddet-i istihdâm ve berâtını müş'ir Tekfurdağı Meclis-i İdâresi'nin 29 Mart sene [1]326 târîhli mazbatasının sûret-i musaddakaları ve üç yüz yedi târîhinden sonra bulunduğu me'mûriyetlerde aldığı ma'aş mekâdiriyle târîh-i ta'yîn ve infikâkını ve cevâz-ı istihdâmına kadar verilmiş olduğunu mübeyyin nezâret-i müşârünileyhâ Hesâbât-ı Umûmiye İdâresi'nin 12 Haziran sene [1]326 târîhli der-kenârının aslı Orman ve Maâdin ve Zirâât Nezâreti Sicill Şu'besi'nde mahfûz bulunmuştur. 29 Safer sene [1]329, Fî 16 Şubat sene [1]326²⁸⁴.

4.1.71. İbrahim Edhem Efendi

Bosna'da Bihke Kasabası ahâlisinden tüccârdan Mehmed Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş dört senesi şehir-i Şa'banü'l-muazzamının sekizinde kasaba-ı mezkûrda tevellüd etmiştir. Sıbyân ve rüşdiyye mekteplerinde müretteb dersleri tadrîs ederek şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz seksen dokuz senesi şehir-i Cemâziye'l-âhiresinin on beşinde on beş yaşında mezkûr Bihke Kasabası Rüsûmât İdâresi'ne mülâzemetle doksan bir senesi şehir-i Rebî'ü'l-evvelinin dokuzunda iki yüz guruş ma'aşla Maden Rüsûmât Me'mûriyeti'ne ta'yîn olunmuş ve doksan beş senesi Cemâziye'l-âhiresi evâsıtında ismine kur'a isâbet ettiğinden bi't-tabi' infisâl etmiş ve bir müddet mürûrunda istilâ münâsebetiyle askerîden affolunarak doksan sekiz senesi şehir-i Cemâziye'l-âhiresinin dokuzunda yüz altmış guruş ma'aşla Ekinlik Rüsûmât Kitâbeti'ne ta'yîn ve şehir-i Ramazân-ı şerîfi guresinde iki yüz kırk guruş ma'aşla İmrâlı Me'mûriyeti'ne nakl-i me'mûriyet etmiş ise de asâleti tasdik olunduğu cihetle Zi'l-hicceü's-şerîfesi selhinde yine kitâbet-i mezbûreye iâde-i me'mûriyet etmiş ve üç yüz senesi şehir-i Muharremü'l-harâmının on beşinde bi'l-isti'fâen infisâl eylemiştir.

Sene-i merkûme Rebî'ü'l-evvelinin ikisinde yüz doksan guruş ma'aşla Çan Rüsûmât Kitâbeti'ne ta'yîn olunup, şehir-i mezkûrun yirmi altısında yine isti'fâsıyla bi'l-infisâl sene-i mezkûre Zi'l-hicceü's-şerîfesinin beşinde yüz elli guruş ma'aşla Bigarus Rüsûmât Me'mûrluğu Vekâletine girmiş ve üç yüz bir senesi şehir-i Cemâziye'l-âhiresinin yirmi dokuzunda asılının avdetiyle açıkta kalmış ve sene-i merkûme şehir-i Ramazân-ı şerîfinin on birinde iki yüz elli guruş ma'aşla Tevzî

²⁸⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 177/325, s.325.

Muvakkat Me'mûrluğu'na bi't-ta'yîn üç yüz iki senesi şehr-i Muharremü'l-harâmının yirmi ikisinde müddeti münkaziyye olarak açığa çıkmış ve sene-i mezkûre şehr-i Ramazânının beşinde iki yüz guruş ma'aşla Marmara Rüsûmât Me'mûriyeti Kitâbeti'ne ve üç yüz üç senesi şehr-i Muharreminin on beşinde iki yüz elli guruş ma'aşla Paşalimanı Kitâbeti'ne ve üç yüz altı senesi şehr-i Şevvâl-i mükerrerinin yirmi ikisinde ma'aş-ı mezkûrla Geyikli Rüsûmât Me'mûriyeti Kitâbeti'ne tahvîl-i me'mûrin etmiş ise de üç yüz yedi senesi şehr-i Ramazân-ı şerîfi guresinde isti'fâen infisâl eylemesiyle şehr-i mezkûrun on beşinde üç yüz guruş ma'aşla Biga Sancağı Düyûn-ı Umûmîye Me'mûrluğu'na ta'yîn kılınmıştır.

Midilli Sancağı Düyûn-ı Umûmîye Nezâreti'yle, İdâre-i Merkeziye Müdüriyet-i Umûmîyesi'nden ehliyet ve istikâmeti tasdîk olunmuştur. Mezkûr şahâdetnâme ile rüsûmât-ı kitâbet ve me'mûrluklarından berâet-i zimmetine dâir Fî 9 Temmuz sene 1288 ve Fî 7 Temmuz sene 1297 ve Fî 22 Eylül sene m[inhu] ve Fî 14 Teşrîn-i sâni sene 1298 ve Fî 1 Mart sene [12]99 ve Fî 14 Nisan sene 1300 ve Fî 7 Teşrîn-i sâni sene m[inhu] ve Fî 13 Teşrîn-i evvel sene 1301 ve Fî 22 Mayıs sene 1305 ve Fî 6 Nisan sene 1306 târihli diğer şahâdetnâme devr-i muhâsebe zeyllerinin nezâret-i mezkûrenin musaddak sûretleri tercüme-i hâl varakasına merbûttur. Fî 25 Şubat sene 1312, Fî 10 Kânûn-i sâni sene 1310.

Mûmâileyhin bin üç yüz dokuz senesi Cemâziye'l-evveli guresinde (21 Teşrîn-i sâni sene [1]307) ma'aş-ı hâlisi ve becâyiş sûretiyle Hersek Düyûn-ı Umûmîye Me'mûriyeti'ne nakl ve bin üç yüz on senesi Saferinin yirmisinde (1 Eylül sene [1]308) ma'aş-ı üç yüz elli guruşa iblâğ olunup üç yüz on altı senesi Reb'ü'l-âhirinin yirmi birinde (8 Teşrîn-i evvel sene [1]310) dört yüz guruş ma'aşla Paşalimanı Merkez Me'mûriyeti Kâtib ve Sandık Eminliği'ne tahvîl edildiği ve üç yüz on üç senesi Muharreminin on üçünden (24 Haziran sene [1]311) Saferinin on yedisine kadar (27 Temmuz sene [1]311) başkaca yüz guruş zimmî ma'aşla Merkez Me'mûriyeti Vekâletini ifâ eyleyip işretle me'lûf ve âdemü'l-iktidâr olmakla beraber mâ-fevkî hakkında hilâf-ı hakikat-i ihbârâtta bulunmasından ve sandıktan noksan zuhûr eden altı yüz kırk üç guruş kendisinden tahsîl edilip mahallince de üç yüz on beş senesi Cemâziye'l-evvelinin beşinde (20 Eylül sene [1]313) işten el çektirilmiş ve idâre-i merkeziyece bu gibi bir hali görülecek olur ise katiyyen azl edilmek üzere açıkta kaldığı müddet ma'aşları verilmeyerek tenzîl-i ma'aşla bir hizmete ta'yîni sebep kılınmış olmasından nâşî üç yüz on altı senesi Ramazân-ı şerîfinin on

dördünde (14 Kânûn-i sâni sene [1]314) üç yüz elli gurus ma'aşla Bilecik Düyûn-ı Umûmîye İdâresi A'şâr Kitâbeti'ne tenzilen ta'yîn edildiği Düyûn-ı Umûmîye-i Osmânîye Me'mûriyet Şu'besi'nin 18 Nisan sene [1]318 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir²⁸⁵.

4.1.72. İbrahim Efendi

Zirââten müteveffâ Hacı Mehmed Efendi'nin mahdûmudur. Bin üç yüz dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]302) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Tekfur Dağı İbtidâi ve İdâdî Mektepleri'nde ve ba'de Hendese-i Mülkîyye-i Şâhâne'de okuyup şahâdetnâme aldığı ve Türkçe ve Fransızca okuryazar olduğu tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz yirmi altı senesi Recebinin on ikisinde (28 Ağustos sene [1]324) sekiz yüz gurus ma'aşla Edirne Vilâyeti Umûr-ı Nâfia Mühendisliği'ne ta'yîn ve tahlîfi icrâ kılınmıştır. Ticâret ve Nâfia Nezâreti Turuk ve Meâbir Müdüriyeti'nden me'mûriyeti tasdik edilmiştir. Mûmâileyhin nüfûs tezkere-i osmânîyesi şu'bece aynen görülüp iâde kılınmıştır. Fî 7 Muharremü'l-harâm sene [1]327 ve Fî 17 Kânûn-i sâni sene [1]324.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi yedi senesi Şevvâlinin on beşinde (17 Teşrîn-i evvel sene [1]325) icrâ kılınan tensîkâta ma'aşıyla vilâyet-i müşârünileyhâ Merkez Mühendis Muâvinliği'nde ifâ edildiği Ticâret ve Nâfia Sicill Şu'besi'nin 19 Nisan sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir. Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi sekiz senesi Ramazânının üçünde (25 Ağustos sene [1]326) bin gurus ma'aşla vilâyet-i mezkûre Umûr-ı Nâfia Mühendisliği'ne terfi'edildiği 12 Kânûn-i sâni sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ma'ası bin üç yüz yirmi dokuz senesi Cemâziye'l-âhîrinin üçünde (8 Haziran sene [1]327) icrâ kılınan teşkîlâtta bin beş yüz gurus bi'l-iblâğ Gelibolu Sancağı Mühendisliği'ne nakl edilip Der-saadete gitmek üzere istihsâl eylediği bir mâh me'zûniyet, 8 Teşrîn-i evvel sene [1]327 târîhinde hitâm bulduğu halde avdet etmemiş olduğundan dolayı târîh-i mezkûrede kaydı terkîn ve sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin on üçünde (23 Teşrîn-i evvel sene [1]327) bin gurus ma'aşla, On Altıncı Dâire-i Belediye Mühendisliği'ne ta'yîn ve ma'ası, bin üç yüz

²⁸⁵ BOA. DH. SAİD. d. nr. 56/59, s.59.

otuz senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi beşinde (1 Mart sene [1]328) bin iki yüz elli guruşa ve Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi altısında (1 Nisan sene [1]328) bin beş yüz guruşa iblâğ ve üç yüz otuz bir senesi Saferinin altısında (2 Kânûn-i sâni sene [1]328) ma'aş-ı hâlisiyle Emânet-i Hey'et Fenniyesi Nezâret-i Fenniye Şu'besi Mühendisliği'ne ve 27 Mayıs sene [1]329 târîhinde bin beş yüz guruş ma'aşla İstanbul Vilâyeti Mühendisliği'ne nakl edildiği Şehremâneti Sicill Şu'besi'nin 3 Temmuz sene [1]329'da irsâl olunan Nâfia Me'mûrin Müdüriyeti'nin mükerrer tercüme-i hâl hülâsasıyla 13 Temmuz sene m[inhu] târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Fî 30 Eylül sene [1]329²⁸⁶.

4.1.73. İbrahim Efendi

Esnâftan müteveffâ Habib Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen dokuz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1288) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu okuduğu ve Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz sene-i hicriyesinde (1299 sene-i mâliye) Basra Vilâyeti Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti refâkatine mülâzemetle devam edip üç yüz altı senesi Zi'l-hiccesinin yirmi ikisinde (7 Ağustos sene [1]305) beş yüz guruş muvakkat ma'aşla tevzîf edilerek üç yüz yedi senesi Saferü'l-hayrîsinin on altısında (30 Eylül sene [1]305) me'mûriyetinin lağvıyla munfasıl olmuş ve üç yüz yirmi iki senesi Muharremü'l-harâmının yirmi yedisinde (25 Mart sene [1]320) sekiz yüz guruş ma'aşla Trablusgarp Vilâyeti'nde müceddeden güşâd edilen Gusinye Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti'ne ta'yîn ve resm-i tahlîfi icrâ kılınmıştır. Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdik olunmuştur. Me'mûriyetleri nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup şu'bece aynen görülen nüfûs tezkere-i osmânîyesi kendisine iâde edilmiştir. Fî 23 Rebî'ü'l-evvel sene [1]324 ve Fî 4 Mayıs sene [1]322²⁸⁷.

4.1.74. İbrahim Hakkı Bey

Bosna Eşrâfindan Kolinzâde müteveffâ Hasan Hüsnü Bey'in oğludur. Bin iki yüz seksen yedi sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]286) Bosna Vilâyeti'nde

²⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 159/125, s.125.

²⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 114/257, s.257.

Travnik Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Fâtih Mekteb-i Rüşdî-i Askerîyesi'nde tadrîsden sonra Mekteb-i Mülkîyye-i Şâhâne'de tahsîl ederek 'aliyyü'l-a'lâ derecesinde ulûm-i siyâsiye şahâdetnâmesi almıştır. Türkçe ve Fransızca tekellüm ve kitâbet eder, Sırp ve Karadağ ve İslav lisânlarına âşinâdır.

Bin üç yüz sekiz senesi şehr-i Şa'ban-ı şerîfinin yirmi dördünde (23 Mart sene [1]307) yirmi bir yaşında iken mekteb-i mezkûrun atîk Nizâm-nâmesi mûcibince bin guruş ma'aş ile Edirne Vilâyet-i Celîlesi Ma'iyetine me'mûr ve sene-i mezkûre Şevvâlinin on altısından (12 Mayıs sene [1]307) Zi'l-hiccesinin beşine kadar (30 Haziran sene [1]307) ilâve-i me'mûriyet olarak vilâyet-i müşârünileyhâda Baba-yı atik ve üç yüz dokuz senesi Muharreminin yedisinden (31 Temmuz sene [1]307) Saferinin dördüne kadar (27 Ağustos sene [1]307) Çorlu Kazâları Kâim-i makâm Vekâletlerinde müstahdem olarak ma'aş-ı asliyesi olan bin guruşdan mâ'dâ zimmî hesabıyla Baba-yı atik Kâim-i makâmılığı Vekâletinden dört yüz üç guruş ve Çorlu'dan üç yüz on yedi guruş almış ve üç yüz sekiz senesi Zi'l-hiccesinin yirmi birinde uhdesine Rütbe-i Sâlise tevcih buyurularak üç yüz dokuz senesi şehr-i Şa'ban-ı şerîfinin yirmi üçünde (10 Mart sene [1]308) müddet-i ma'iyetinin hitâmına mebnî vilâyet-i müşârünileyhâ ma'iyetinden infikâk etmiştir.

Üç yüz on sene-i şehr-i Şevvâl-i şerîfinin on yedisinde (22 Nisan sene [1]306) bâ irâde-i seniyye-i cenâb hilâfet-penâhî bin guruş ma'aş ile Hariciye Nezâret-i Celîlesi Umûr-ı Şehbenderi Kalemine ta'yîn buyurularak üç yüz on bir senesi Zi'l-hiccesinin yirmi birinde (13 Haziran sene [1]310) bilâ ma'aş ilâve-i me'mûriyet olarak nezâret-i müşârünileyhâ İmtihân Komisyonu Kitâbeti'ne ve üç yüz on iki senesi Saferinin on birinde (1 Ağustos sene [1]310) yine bilâ ma'aş ilâveten Bosna Mühâcirleri Emlâk ve Arazisine müteallik umûrun tesviyesi için bâ irâde-i seniyye-i nezâret-i müşârünileyhâda teşekkül eden komisyonun kitâbetine me'mûr olmuştur.

Umûr-ı Şehbenderî Müdüriyeti'nden yazılan mülâhazada tercüme-i hâlinin kaleme âid mündericâtı tasdik olunmuştur. Edirne Vilâyet-i Celîlesi Ma'iyeti'nden ve Baba-yı atik Kâ'im-i makâm Vekâletinde müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma'aşını ve hüsn-i hâl ve hareketini mübeyyin vilâyet-i müşârünileyhâ Meclis-i İdâresi'nin 14 Safer sene [1]309 ve 14 Cemâziye'l-evvel sene [1]310 târîhli iki kıt'a mazbatası ile mekteb-i mülkîyye şahâdetnâmesinin ve tezkere-i osmânîyesinin musaddak sûretleri ve Çorlu Kâ'im-i makâm Vekâletinde müddet-i hizmet ve mikdâr-ı ma'aşına dâir

lede'l-isti'lâm vilâyet-i müşârünileyhâdan nezâret-i celîlesiyle Hariciyeye vârid olan 28 Şa'ban sene [1]311 târîhli tahrîrât tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur.

Mir-i Mûmâileyhe bin üç yüz on üç senesi şehr-i Receb-i şerîfinin dokuzunda (14 Kânûn-i evvel sene [1]311) ser-müsevvid unvânı i'tâ olunmuştur. Mir-i mûmâileyhe uhdesine sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin on dördünde terfian Rûtbe-i Sâniye Sınıf-ı Sânişi tevcîh buyurulmuş ve üç yüz on dört senesi Muharreminin yirmi dördünde (24 Haziran sene [1]312) ma'aş-ı bin yüz elli guruşa iblâğ olunmuştur.

Mir-i Mûmâileyhin ma'aş-ı sene-i merkûme şehr-i Şevvâl-i şerîfinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrînin te'cîli ile bin otuz beş guruşa tenzîl etmiştir. Mir-i mûmâileyh üç yüz on beş senesi Saferinin on ikisinde (1 Temmuz sene [1]313) ma'aş-ı hâlisiyle kalem-i mezkûr Mümeyyiz-i Sâniliğine ta'yîn olunmuş ve sene-i merkûme Rebî'ü'l-âhirinin yirmi birinde Yunan Muhârebe Madalyası ihsân buyurulmuştur. Fî 28 Şevvâl sene 1315 ve 9 Mart sene 1314.

Mûmâileyhe vezâif-i me'mûriyeti mukaddemât-ı ifâ etmekte olmasına mebnî bin üç yüz on beş senesi Zi'l-ka'desinin yirmi beşinde terfian Rûtbe-i Sâniye Sınıf-ı Mütemâyizi tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyh bin üç yüz on yedi senesi Saferinin on üçünde (1 Haziran sene [1]315) ma'aş-ı hâlisiyle kalem-i mezkûr Mümeyyiz-i Sâniliğine terfi' ile ma'aş-ı sene-i merkûme Rebî'ü'l-âhirinin yirmi sekizinde (25 Ağustos sene [1]315) bin yüz otuz beş guruş iblâğ ve bin üç yüz on sekiz senesi Cemâziye'l-evvelinin ikisinde (15 Ağustos sene [1]316) ma'aş-ı hâlisiyle kalem-i mezkûr Mümeyyiz-i Evvelliğine terfi' edildiği Hariciye Sicill Şu'besi'nin 28 Kânûn-i evvel sene [1]320 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhe umûr-ı me'mûriyetini hüsni ifâda müşâhede olan ikdâm ve gayretine mebnî sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin on birinde terfian Rûtbe-i Evveli Sınıf-ı Sânişi tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyhin ma'aş-ı sene-i merkûme Zi'l-hiccesinin yedisinde (15 Mart sene [1]317) iki bin yüz otuz beş guruşa iblâğ edildiği mezkûr vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin vezâif-i me'mûriyetini hüsni ifâ eylemekte olmasına mebnî bin üç yüz on dokuz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi beşinde Üçüncü Rûtbeden Nişân-ı 'Âli-i Osmânî ihsân buyurulmuştur. Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi iki senesi Zi'l-ka'desinin ikisinde (26 Kânûn-i evvel

sene [1]320) irtihâl-i dâr-ı beka eylediği mezkûr vuku'ât pusulasında gösterilmiştir²⁸⁸.

4.1.75. İbrahim Hakki Bey

Telgraf ve Posta Nezâreti Eşyâ Kalemi ketebesinden İzzetlû Derviş Bey'in oğludur. Bin üç yüz iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1301) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve muahheren Soğukçeşme Mekteb-i Rüşdî-i Askerîyesi'yle Mercan Mekteb-i İdâdîsi'nde ve Mekteb-i Mülkîyye-i Şâhâne'de üç sene kadar tahsîl edip karîb-i a'lâ derecede şahâdetnâmelerle neş'et eylemiştir. Türkçe ve Fransızca ve Sırpça ve Boşnakça okuryazar olduğu tercüme-i hâlinde mestûrdur.

Bin üç yüz yirmi dört senesi Muharreminin yirmi sekizinde (11 Mart sene [1]322) altı yüz guruş ma'aşla Beyoğlu Telgraf Merkezi Müdüriyeti Kitâbeti'ne bi't-ta'yîn üç yüz yirmi beş senesi Muharreminin yirmisinde (20 Şubat sene [1]322) ma'aşı yedi yüz guruşa iblâğ ve tahlîfi icrâ kılınmıştır. Telgraf ve Posta Nezâreti'nden mazbatasına yoluyla devamı tasdik edilmiştir.

Me'mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicil ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup Soğukçeşme ve Mercan Mekteb-i Rüşdîyyesi'yle Mercan Mekteb-i İdâdîsi'nden ve Mekteb-i Mülkîyye-i Şâhâne'den karîb-i a'lâ derecedeki almış olduğu şahâdetnâmeleriyle nüfûs tezkere-i osmânîyesi şu'bece aynen görülüp kendisine iâde edilmiştir. 1 Rebî'ü'l-âhir sene [1]326, 19 Nisan sene [1]324²⁸⁹.

4.1.76. İbrahim Hakki Efendi

Siirt Sancağı Mutasarrıfı müteveffâ Mehmed Zeki Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen bir sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd etmiştir. Fâtih Rüşdîyye-i Askerîyesi'nde müretteb dersleri tahsîl ile şahâdetnâme almış ve menşe'-i küttâbda okumuştur. Türkçe kitâbet eder.

Bin üç yüz üç senesi Rebî'ü'l-evvelinin altısında (1 Kânûn-i-evvel sene 1301) yirmi iki yaşında iken seksen guruş ma'aşla Makâm-ı Ser-askerî İstihkâm ve İnşâat Dâiresi İkinci Şu'besi Harp Kalemi'ne mülâzim ta'yîn kılınmıştır. Şu'be-i mezkûre

²⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 78/93, s.93.

²⁸⁹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 149/465, s.465.

müdüriyetinden yazılan mülâhazada mukaddem ve müdâvim bulunduğu tasdik olunmuştur. Şahâdetnâmesi Makâm-ı Ser-askerî Sicill-i Ahvâl Şu‘besince aynen görülmüştür. Fî 22 Rebî‘ü’l-âhir sene 1312 ve Fî 11 Teşrîn-i evvel sene 1310.

Mûmâileyhin bin üç yüz on iki senesi Cemâziye’l-âhiresinin on ikisinde (1 Kânûn-i evvel sene [1]310) üç yüz yirmi guruş ma‘aşla Dördüncü Sınıf Halîfeliğine bi’t-terfî‘ ma‘aşu bin üç yüz on dokuz senesi Cemâziye’l-âhiresi guresinde (1 Eylül sene [1]317) dört yüz yirmi guruşa ve üç yüz yirmi senesi Şa‘banının on üçünde (1 Teşrîn-i sâni sene [1]318) dört yüz elli guruşa bi’l-iblâğ Üçüncü Sınıf Halîfeliğine terfî‘ edilerek ma‘aşu üç yüz yirmi iki senesi Ramazânının altısında (1 Teşrîn-i sâni sene [1]320) dört yüz doksan guruşa ve üç yüz yirmi dört senesi Cemâziye’l-evvelinin yirmi birinde (1 Temmuz sene [1]322) beş yüz guruşa iblâğ edildiği Makâm-ı Ser-askerî Sicill-i Ahvâl Şu‘besi’nin 23 Şa‘ban sene [1]322 târihli vuku‘ât cetveliyle 26 Zi’l-ka‘de sene [1]320 ve 7 Safer sene [1]320 ve 22 Cemâziye’l-evvel sene [1]323 ve 11 Şa‘ban sene [1]324 târihli vuku‘ât pusulalarında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin üç yüz yirmi yedi senesi Şa‘banının yirmi sekizinde (1 Eylül sene [1]325) icrâ kılınan tensikâta altı yüz guruş ma‘aş ve sınıf-ı hâlisiyle İnşâat Şu‘besi Muhâsebe Kısmı’na nakl edildiği 3 Nisan sene [1]327 târihli vuku‘ât pusulasında muharrerdir. Mûmâileyhin 1 Mart sene [1]327 târihinde ber-mûcib teşkilât sekiz yüz guruş ma‘aş ve ikinci sınıfa terfîan Levazamât-ı Umûmîye Dâiresi Dördüncü İnşâat ve Ta‘mirât Şu‘besi’ne nakl edildiği 26 Temmuz sene [1]328 târihli vuku‘ât pusulasıyla bildirilmiştir. Fî 15 Teşrîn-i evvel sene [1]328²⁹⁰.

4.1.77. İbrahim Hulusi Efendi

Ser-tahsildârlıkta bulunmuş olan müteveffâ Mehmed Efendi’nin oğludur. Kaplan Hâcı Süleymanzâde demekle müteârifdir. Bin iki yüz altmış sekiz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1266) Bosna’da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîye sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mahallî ibtidâi ve rüşdî mekteplerinde müretteb-i ulûmu bi’t-tahsîl şahâdetnâme almış ise de zayi‘ eylediği ve Türkçe kitâbet ve İslavca tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

Bin iki yüz doksan senesi Cemâziye’l-evvelinin yirmi sekizinden (11 Temmuz sene [12]89) doksan iki senesi Şa‘banının on ikisine kadar (1 Eylül sene

²⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d. nr. 50/381, s.381.

[12]91) yüz yetmiş beş guruş ma‘aşla Bosna dâhilinde Srebreniçe²⁹¹ Kazâsı Sandık Eminliği’nde bulunarak müddet-i nizâmiyesini ikmâl eylemesine mebnî infikâk ile şehir-i Ramazân-ı şerîfinin yirmi yedisinde (15 Teşrîn-i evvel sene [12]91) yüz doksan guruş ma‘aşla Gradaç²⁹² Kazâsı Sandık Eminliği’ne ta‘yîn ve doksan beş senesi şehir-i Rebî‘ü’l-âhirinin on birinde (2 Nisan sene [12]94) üç yüz guruş ma‘aşla terfîan Gradaç Kazâsı Mâl Müdüriyeti’ne nakl ile hicret etmesine mebnî infikâk etmiş ve üç yüz dokuz senesi Saferinin yirmi dördünde (16 Eylül sene [1]307) iki yüz elli guruş ma‘aşla Keşan Kazâsı Nüfûs Me’mûrluğu’na bi’t-ta‘yîn sene-i merkûme Zi’l-hiccesinin yirmi sekizinde (11 Temmuz sene [1]308) ma‘aşıyla Sultanyeri Kazâsı Nüfûs Me’mûriyeti’ne nakl ve üç yüz on senesi Muharreminin on birinde (16 Temmuz sene [1]308) vazifesine mübâşeret etmiştir.

Sultanyeri Kazâsı Kâ’im-i makâmılığı’ndan tercüme-i hâl varakası ale’l-usûl tasdîk kılınmıştır. Zikr olunan me’mûriyetlerde müddet-i hizmet ve mikdâr-ı maâşâtını ve zikr olunan Srebreniçe Sandık Emânetiyle, Keşan Kazâsı Nüfûs Me’mûriyeti’nden dolayı zimmet ve ilişiği olmadığını mutazammın Srebreniçe ve Keşan Kazâları Meclis-i İdâreleri’nin 9 Teşrîn-i evvel sene [12]91 ve 11 Temmuz sene [1]308 târîhli mazbataların sûret-i musaddakasında ve Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nin 5 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhli tezkere-i cevâbiyesi ve Sicill-i Nüfûs İdâre-i Umûmîyesi’nin 17 Şubat sene [1]325 târîhli tezkere-i cevâbiyesine melfûf Edirne Vilâyeti Nüfûs Müdüriyeti’nin 6 Şubat sene [1]325 târîhli tahrîrâtı ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla birlikte İdâre-i Umûmîyece hıfz edilmiştir.

Mûmâileyhin tanzîm ve i’tâ eylediği tercüme-i hâl varakasında 1 Mayıs sene [12]85 târîhinden i’tibâren iki yüz elli guruş ma‘aşla Srebreniçe Kazâsı Duhân Rûsûmât Kitâbeti’nde ve 1 Mart sene [12]87 târîhinde de âidâtla kazâ-ı mezkûr Kapı Tahsildârlığında bulunduğu muharrer ise de evvel zaman duhân öşrü maktûan ihâle kılındığından kitâbet-i mezkûre ile Tapu Tahsildârlığından müddet-i istihdâmıyla infikâkına dâir de kayda dest-res olunamadığı Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nden alınan sâlifü’z-zikr 5 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhli tezkere-i cevâbiyesinden ve 15 Temmuz sene [1]307’de iki yüz guruş ma‘aşla Gelibolu Sancağı Zirâât Bankası

²⁹¹ **Srebreniçe (Srebreniçe):** 1580 ve 1866 yıllarında Bosna’ya bağlı bir sancak ve 1870’de yine Bosna’ya bağlı bir kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 455.

²⁹² **Gradaç:** 1866’da İzvornik-Bosna Vilâyeti’ne bağlı bir kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 205.

Piyâde Tahsildârlığı'nda bulunduğu mezkûr varakada gösterilmiş ise de Zirâât Bankası İdâre Merkezince kaydı olmadığı mezkûr Banka Sicill Me'mûriyeti'nin 7 Mart sene [1]326 târîhli müzekkire-i cedîdesinden anlaşılmıştır. Fî 22 Rebî'ü'l-evvel sene 1328 ve Fî 21 Mart sene 1326.

Mûmâileyhin Tensîk Komisyonunca tekâüde sevk edilmediği gibi kadro haricinde çıkarılmayıp ba'de't-tensîk esnâyı me'mûriyetinde pul ilsâkı icâb etmeyen bir ma'aştan dolayı ashâb-ı musâlaha üç gurusluk bir pul almasından nâşî Sultanyeri Kazâsı Kâ'im-i makâm-ı Sâbıkı tarafından mezkûr posta kendisinden istidâsı ile işten el çektirilerek yerine âheri ta'yîn ve i'zâm kılındığı ve bu bâbda cereyân eden muhâbere üzerine mûmâileyhin ferâğ ve intikâl muâmelâtından dolayı lüzûm-ı kanûnu olduğu halde adet-i darandan üç gurusluk pul almış, husûsî mûcib muhâkeme görülmekte ise de hakkında icrâ-yı tahkîkât esnâsında tekâüdlükte istidâ eylemesi cihetiyle pul parası ahzı mes'elesinden ilerisine gidilmeyerek makâm-ı vilâyetten verilen emir üzerine merhameten ve mürâcaat-ı vakı'asını tedvrîcen tekâüde sevk eylediği ve mûmâileyhin kudret-i beriyyesini ifâ-yı vazifeye müsâid olmadığı ve 7 Şubat sene [1]325 târîhinden i'tibâren yüz yirmi yedi gurus ma'aşla tekâüdü icrâ edildiği Edirne Vilâyeti'nden Tedkîk-i Tensîkât Komisyonu'na yazılıp Dâhiliye Nezâreti'ne terfî' 13 Şubat sene [1]326 târîhli karar-ı cevâbiye ile Mülkiye Tekâüd Sandığı Evrâk Müdüriyeti'nin 20 Mart sene [1]327 târîhli tezkere-i mezbûresinden anlaşılmıştır²⁹³.

4.1.78. İbrahim Hüsnü Efendi

Mehmed Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş altı senesi Rebî'ü'l-evvelinde Bosna'da doğmuştur. Fâtih Mekteb-i İbtidâisi'yle, Yenişehir ve Selanik Mekteb-i Rüşdîyyesi'nde Arabî ve Fârisî ve biraz Fransızca ve Fenni-hesab ve Hendese ve Coğrafya okumuştur. Türkçe okuyazar. Arnavutça ve İslavca ve Fransızca ve İtalyanca bilir. Mekâtib-i mezkûreden aldığı şahâdetnâmelerin sûret-i mussaddakaları varakasına merbûttur.

Yirmi üç yaşında olduğu halde bin iki yüz doksan dokuz senesinde mülâzemetle İşkodra Rüsûmât Nezâreti Tahrîrât Kalemi'ne dâhil ve bin üç yüz senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi altısında iki yüz gurus ma'aş ile Şenkin Rüsûmât

²⁹³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 175/51, s.51.

İdâresi Kitâbeti'ne me'mûr olup sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin on yedisinde üç yüz guruş ma'aşla Dırac Rûsûmât İdâresi Me'mûriyeti'ne nakl eylemiştir. Hidemât-ı merkûmeden nakl ve tahvîl sûretleriyle insifâl edip vezâif-i me'mûresinden dolayı muhâkeme ve mes'ûliyet görmemiştir.

İşkodra Rûsûmât Nezâreti Vekâletinden yazılan mülâhazada mûmâileyhin hizmeti mesbûk idiği ve İşkodra Vilâyet-i Celîlesi'yle, Rûsûmât Emîni Atüfetlû Edip Efendi Hazretleri cânibinden dâhi mülâhaza-ı mezkûre tasdîk kılınmıştır. Fî 29 Receb sene [1]305 ve Fî 29 Mart sene [1]304²⁹⁴.

4.1.79. İdris Efendi

Ahmed Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]269) Bosna Vilâyeti dâhilinde Guramizde Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mahall-i mezkûr mekteb-i ibtidâi ve rûşdîyyesinde müretteb olan dersleri ba'de't-tahsîl sûret-i husûsîyede Arabî tadrîs etmiş olduğu ve Arnavutça ve Boşnakçaya da âşinâ idiği tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

Bin iki yüz doksan senesi Muharreminin on altısında (1 Mart sene [1]289) yüz doksan guruş ma'aşla Bosna Vilâyeti'nde Çaniçe Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne ta'yîn olunarak doksan bir senesi Ramazânının dördünde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]290) isti'fâen infikâk eylemiş doksan iki senesi Muharreminin onunda (2 Şubat sene [1]290) iki yüz otuz beş guruş ma'aşla Graçaniçe Kazâsı Tahrîr-Emlâk Mukayyidliği'ne ta'yîn ve sene-i mezkûre Cemâziye'l-âhiresinin on dokuzunda (8 Temmuz sene [1]291) üç yüz guruş ma'aşla zikr olunan Kazâ ve Vuku'ât Kitâbeti'ne tahvîl edilerek hicret-i vuku'una mebnî doksan beş senesi Ramazânının on altısında (30 Ağustos sene [1]294) infisâl-i tabi'ye uğradığı hemşehrilerinden Halid ve Adil Ağaların şahâdetlerinden bâhis Berane Kazâsı Meclis-i İdâresi'nden mu'ti mazbatada gösterilmiştir.

Doksan altı senesi Recebinin yirmi ikisinde (28 Haziran sene [1]295) dört yüz guruş ma'aşla Kosova Vilâyeti Zâbıta İkinci Kitâbeti'ne ta'yîn olunarak kitâbet-i mezkûrenin lağvına mebnî sene-i mezkûre Ramazânının yirmi sekizinde (1 Ağustos sene [1]295) açıkta kalıp doksan yedi senesi Rebî'ü'l-âhîrinin üçünde (1 Mart sene

²⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d, nr. 17/259, s.259.

[1]296) iki yüz yetmiş guruş ma‘aşla vilâyet-i mezkûre Bidâyet Mahkemesi Mazbata Kitâbeti’ne ta‘yîn kılınarak ve Zi’l-ka‘desinin üçünde (4 Eylül sene [1]296) mezkûr ma‘aşla A‘zâ Mülâzımlığı’na ve Zi’l-hiccesinin altısında (27 Teşrîn-i evvel sene [1]296) dört yüz guruş ma‘aşla Berane Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Başkitâbeti’ne ve bin üç yüz üç senesi Ramazânının yirmi üçünde (12 Haziran sene [1]312) yine ma‘aşıyla İpek Sancağı Bidâyet Mahkemesi Başkitâbeti’ne ve üç yüz yirmi bir senesi Cemâziye’l-âhiresi selhinde (10 Ağustos sene [1]319) yedi yüz guruş ma‘aşla Avasin Kazâsı Bidâyet Mahkemesi A‘zâlığı’na terfi‘ edilmiştir.

Avasin Kazâsı Kâim-i makâmlığı’yla, Bidâyet Mahkemesi Riyâseti’nden mûmâileyhin tercüme-i hâl varakası mündericâtı ve Adliye Nezâret-i Celîlesi’nden dâhi Sicill-i Me’mûrîn Müdüriyeti’nin mührü tasdîk kılınmıştır. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasıyla bulunduğu me’mûriyetlere keyfiyet-i ta‘yîn ve bunlardan sûret-i infikâkıyla aldığı ma‘aş mikdârı ve târîhlerini mübeyyin evrâk-ı müsebbete-i resmiyye tercüme-i hâl varakasıyla birlikte Sicill Kalemine mersûlen olduğu gibi me’mûrin-i hâzırasına mahallince vuku‘ bulan intihâbın tasdîkini mutazammın İntihâb Komisyonunun mazbatasını Berane Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Başkâtibi Süleyman Şükrü Efendi’nin evrâkı meyânına vaz‘ edilmiş ve me’mûriyet-i hâzırasına ta‘yîni târîhiyle mikdâr-ı ma‘aşı muvâfık-ı kayd bulunmuştur. Fî 11 Receb-i şerîf sene [1]325, 7 Ağustos sene [1]323²⁹⁵.

4.1.80. İsmail Hakkı Efendi

Müteveffâ Hasan Ağa’nın oğludur. Topçuzâde demekle müteârifdir. Bin iki yüz yetmiş dokuz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1278) Bosna dâhilinde Glamoç Kasabası’nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mekteb-i ibtidâide mukaddime-i ulûm-ı diniyyeyi ve rüşdîyyede müretteb dersleri tahsîl ile şahâdetnâme almış ise de zâyi‘ olduğu ve Türkçe kitâbet ve Sırp ve Bulgar lisânlarıyla tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz senesi Zi’l-ka‘desinin yirmi altısında (13 Eylül sene [12]99) üç yüz guruş ma‘aşla Kosova Vilâyeti Sekizinci Tahrîr-Fırka Seyyâresi Mukayyidliği’ne ta‘yîn olunarak üç yüz iki senesi Saferinin yirmi dördünde (1

²⁹⁵ BOA. DH. SAİD. d. nr. 142/429, s.429.

Kânûn-i evvel sene [1]300) hitâm-ı me'mûriyetle infikâk eylemiş ve Cemâziye'l âhiresinde (Nisan sene [1]301) mezkûrî'l-mikdâr ma'aşla Altıncı Tahrîr Fırkası Mukayyidliği'ne ta'yîn ve sene-i merkûme Recebinin yirmi sekizinde (1 Mayıs sene [1]301) iki yüz elli guruş ma'aşla Yenipazar Kazâsı Vergi Kitâbeti refâkatine ve üç yüz üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin on altısında (10 Mart sene [1]302) üç yüz guruş ma'aşla Varay Kazâsı Vergi Kitâbeti'ne tahvîl olunarak üç yüz yedi senesi Şevvâlinde (Haziran sene [1]306) isti'fâen infikâk eylemiş ve üç yüz sekiz senesi Recebinin on sekizinde (15 Şubat sene [1]306) kezâlik üç yüz guruş ma'aşla vilâyet-i mezkûre Polis Neferliğine ta'yîn kılınıp üç yüz dokuz senesi Recebi gurrresinde (18 Kânûn-i sâni sene [1]317) dört yüz guruş ma'aşla üçüncü ve üç yüz on dokuz senesi Zi'l-ka'desinin altısında (1 Şubat sene [1]317) beş yüz guruş ma'aşla İkinci Sınıf Polis Komiserliklerine terfi' edilmiş ve üç yüz yirmi senesi Şevvâlinin on altısında (2 Kânûn-i sâni sene [1]318) nehâfet-i vücûdiyeye mebnî Tensîk Komisyonunca açığa çıkarılmıştır.

Hidemât-ı mezkûrede müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı maâşâtıyla keyfiyet-i nakl ve tahvîl ve isti'fâsını ve hüsn-i hizmet ve berâet-i zimmeti ve me'mûriyet-i âhiresinden nehâfet-i vücûdiyesine mebnî açığa çıkarıldığı mutazammın Kosova Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nin 17 Kânûn-i sâni sene [1]318 târîhli mazbatasıyla, târîh ve mahall-i vilâdetini mübeyyin nüfûs tezkere-i osmânîyesinin musaddak sûretleri tercüme-i hâl varakasıyla birlikte hıfz edilmiştir.

Mûmâileyh tarafından tanzîm ve i'tâ kılınan tercüme-i hâl varakasında bin iki yüz doksan üç sene-i mâliyesinde üç mâh kadar iki yüz guruş ma'aşla muvakkaten Bosna'da Glamoç Kazâsı A'sâr Muharrirliği'nde ve doksan beş senesinde iki mâh müddetle muvakkaten üç yüz guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr Ağnâm Kitâbeti'nde bulunduğu muharrer ise de bunlara dâir bir gûne evrâk-ı müsebbete ibrâz edememiştir. Fî 3 Rebî'ü'l-âhir sene 1321, 19 Haziran sene 1319²⁹⁶.

4.1.81. Kamil Efendi

İbrâdili Kethüdâzâde müteveffâ Veli Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen altı sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1285) Saraybosna Şehri'nde tevellüd eylediği tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Şehr-i mezkûr sıbyân

²⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 113/131, s.131.

mektebinde mukaddime-i ulûmu ve rüşdîyye mektebinde müretteb funûnu tahsîl eylemiştir. Türkçe okuryazar ve Boşnakça tekellüm eder.

Bin iki yüz doksan dokuz senesi Zi'l-ka'desinin on birinde (12 Eylül sene [1]298) on üç yaşında iken mülga Karesi Vilâyeti Mektûbî Kalemi'ne mülâzemetle, bin üç yüz on bir senesi şehr-i Şa'banının yedisinden (20 Mayıs sene [1]300) şehr-i Ramazânının ikisine kadar (13 Haziran sene [1]300) yirmi dört gün yevmiye on sekiz guruş ücretle Balıkesir Kazâsı'nın Dördüncü Kol Afyon ve Zi'l-ka'desinin on üçünden (22 Ağustos sene [1]300) şehr-i Zi'l-hiccesinin on dördüne kadar (22 Eylül sene [1]300) otuz gün yevmiye yirmi guruş ücretle İkinci Kol Pamuk Keşfi Muharrirliklerinde istihdâm olunmuş ve şehr-i mezkûrun yirmi üçünde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]300) seksen guruş ma'aşla vilâyet-i müşârünileyhâ Evrâk Kalemi Muvazzaflığı'na ta'yîn kılınmış ve üç yüz iki senesi Zi'l-ka'desinin on dokuzundan (18 Ağustos sene [1]301) Zi'l-hiccesinin üçüne kadar (1 Eylül sene [1]301) on iki gün yevmiye on beş guruş ücretle ilâveten Üçüncü Kol Pamuk Keşfi Muharrirliği'nde müstahdem olmuş ve üç yüz bir senesi şehr-i Şa'banı guresinde (1 Nisan sene [1]302) Karesi Vilâyeti'nin ilkâsı cihetiyle açıkta kalmıştır.

Zi'l-hiccesinin yirmi altısında (22 Ağustos sene [1]304) iki yüz elli guruş ma'aşla Karahisar-ı Şarkî Giresun şose tarîkinin Aksu mevkii Tarîk Edevâtı Anbâr Me'mûrluğu'na ta'yîn olunarak ikmâl-i me'mûriyet etmiş ve Cemâziye'l-evvelinin on birinde (1 Kânûn-i sâni sene [1]304) üç yüz guruş ma'aşla Alucra Kazâsı Reji Me'mûriyeti'ne ta'yîn kılınmış ve Cemâziye'l-âhiresinin yirmi birinde (10 Şubat sene [1]304) isti'fâen infisâl eylemiş ve şehr-i Recebinin on birinde (1 Mart sene [1]305) altı yüz guruş ücret-i maktûa ile kazâ-ı mezkûr Merkez Ağnâm Kitâbeti'ne ve Zi'l-hiccesinin on altısında (1 Ağustos sene [1]305) şehrî yüz guruş ma'aşla Karesi Sancağı Evrâk Kalemi Muâvinliği'ne ta'yîn olunmuş ve üç yüz yedi senesi şehr-i Receb-i şerîfinin yirmi birinde (1 Mart sene [1]306) bin guruş ücret-i maktûa ile ilâve-i me'mûriyet olarak Merkez Kazâsı Ağnâm Kitâbeti'ne bi't-ta'yîn üç yüz sekiz senesi şehr-i Recebinin üçüne kadar (1 Şubat sene [1]306) her iki vazifeyi ifâ eyledikten sonra şehr-i mezkûrun yirmi altısında (23 Şubat sene [1]306) üç yüz kırk guruş ma'aşla Sındırgı Tahrîrât Kitâbeti'ne terfî olunmuş ve şehr-i Şevvâlinin dokuzundan (6 Mayıs sene [1]307) Zi'l-ka'desinin dördüne kadar (30 Mayıs sene [1]307) altmış guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr Belediye Riyâseti Vekâleti muvakkaten uhdesine ilâve edilmiştir.

Üç yüz dokuz senesi Zi'l-hiccesinin ikisinde (15 Haziran sene [1]308) müsâvî ma'aşla Edremit Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne becâyîşi icrâ kılınmış ve kitâbet-i mezkûreyi, uhdesine ilâve olunan Mülkîyye-i Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği vazifesiyle beraber ifâ eyledikten sonra üç yüz on üç senesi şehr-i Muharreminin yirmisinde (1 Temmuz sene [1]311) mezkûr Sındırgı Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne irca' olunmuştur.

Karesi Mutasarrıflığı'yla, Hüdâvendigâr Vâliliği'nden erbâb-ı akt ve istikâmetten olarak ifâ-yı vazifeye gayret etmekte bulunduğu tasdik olunmuştur. Tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasıyla mekteb-i rüşdîyye şahâdetnâmesi ve bulunduğu hidemâtın berâet mazbataları sûret-i musaddakaları tercüme-i hâline merbûten mahfûzdur. Fî 17 Safer sene 1316 ve Fî 24 Haziran sene 1314.

Mûmâileyhin Sındırgı Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'nde iken bin üç yüz on üç senesi Şevvâlinin yirmi dokuzundan (1 Nisan sene [1]312) sene-i mezkûre Zi'l-ka'desinin sekizine kadar (9 Nisan sene [1]312) iki yüz yirmi beş gurusu zimmî ma'aşla kazâ-ı mezkûr Kâ'im-i makâmlığı Vekâletinde bulunarak emvâl-i emîriyye ile tedkîkâtın ve sâireden ilişiği olmadığı ve zaman-ı me'mûriyetinde vezâif-i mevdûası kemâl-i akt ve istikâmet ve sadakatle ifâ ederek ibrâz-ı asâr rü'yetkârı eylediği kazâ-ı mezbûr Meclis-i İdâresi'nin 29 Teşrîn-i sâni sene [1]319 târîhli mazbatası sûret-i musaddakasında gösterilmiştir.

Mumûileyhin bin üç yüz on dört senesi Rebî'ü'l-âhirinin dokuzundan (6 Ağustos sene [1]312) Şevvâlinin sekizine kadar (gaye-i Şubat sene [1]312) yüzde yirmi ve şehr-i mezkûrun dokuzundan (1 Mart sene [1]313) bin üç yüz on altı senesi Rebî'ü'l-âhirinin on altısına kadar (23 Temmuz sene [1]314) yüzde on ve bin üç yüz on yedi senesi Rebî'ü'l-âhirinin onundan (1 Teşrîn-i sâni sene [1]315) üç yüz on sekiz senesi Zi'l-ka'desinin on altısına kadar (22 Şubat sene [1]314) yüzde yirmi âidâtla ve ilâve-i me'mûrin sûretiyle mezkûr Sındırgı Kazâsı Posta Me'mûriyeti'nde bulunarak müddet-i me'mûriyeti zarfında kemâl-i akt ve istikâmetle hüsn-i hizmeti ve Yunan Muhârebesi'nde silahlı bulunan Asâkir-i Şâhâne tarafından gelen mektûbları dâhi başkaca birer zarf içine koyarak köylerine irsâli teshîl ve tesri' etmek sûretiyle mürüvvet ve hamîyyet-i meşhûd olduğu ve erbâb-ı istikâmet ve rü'yetten bulunduğu mezkûr kazâ Meclis-i İdâresi'nin 23 Temmuz sene [1]324 târîhli

mazbatasıyla Bigadiç Telgraf ve Posta Müdüriyeti'nin 24 Şubat sene [1]316 târîhli tahrîrâtı sûret-i musaddakalarında beyân kılınmıştır.

Mûmâileyhin şehr-i mezbûrun on sekizinde (24 Şubat sene [1]316) üç yüz altmış guruş ma'aşla Kirmasti Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne nakl edildiği ve mezkûr Sındırgı Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'nde iken Mülkîyye-i Müdde-i Umûmî Muâvinliği fahrî olarak uhdesine ilâveten tevdi' kılındığı ve zaman-ı me'mûriyetinde emvâl-i emîriyye ile Tekâüd Sandığı tedkîkâtından ve sâireden zimmet ve ilişiği olmadığı ve vezâif-i mevdûasını kemâl-i akt ve istikâmet ifâ ederek bi-hakkın ibrâz-ı asâr rü'yetkârı eylediği mezkûr Sındırgı Kazâsı Meclis-i İdâresi'nin 24 Şubat sene [1]316 târîhli mazbatası sûret-i musaddakasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin şehr-i mezkûrun üçünde (1 Mart sene [1]317) mezkûr Kirmasti Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne ve mazbatasına mübâşeretle selefinin iade-i me'mûrin eylemesine mebnî diğeri bir mahale ta'yîn olunmak üzere bin üç yüz on dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi yedisinde (29 Ağustos sene [1]317) infikâk eylediği ve zimmet ve ilişiği olmadığı Kirmasti Kazâsı'yla, Hüdâvendigâr Vilâyeti Meclis-i İdâreleri'nin 9 Teşrîn-i evvel sene [1]322 târîhli mazbatası sûret-i musaddakasında beyân kılınmıştır.

Mûmâileyhin sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin yirmi yedisinden (28 Eylül sene [1]317) bin üç yüz yirmi bir senesi Cemâziye'l-âhiresinin dördüne kadar (15 Ağustos sene [1]319) üç yüz guruş ma'aşla Söğüt Kazâsı Sandık Emânetinde bulunarak Darıdere Kazâsı Reji Me'mûriyetine nakl olunduğu ve mezkûr Sandık Emânetinden dolayı zimmet ve ilişiği olmadığı ve 20 Teşrîn-i sâni sene [1]317 târîhinden 4 Şubat sene [1]318 târîhine kadar Mülkîyye Mahkemesi Müstantikliği'ne ve 31 Kânûn-i evvel sene [1]318 târîhinden 15 Eylül sene [1]319 târîhine kadar da Muhâcirin Komisyonu A'zâlığını hüsn-i ifâ eylemesi ve gayreti meşhûd olduğu ve kendisi erbâb-ı akt ve istikâmetde bulunduğu mezkûr Söğüt Kazâsı Meclis-i İdâresi'nin 16 Ağustos sene [1]319 târîhli mazbatası sûret-i musaddakasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin şehr-i mezkûrun yirmi birinden (1 Ağustos sene [1]319) bin üç yüz yirmi dört senesi Ramazânının yirmi altısına kadar (gaye-i Teşrîn-i evvel sene [1]322) beş yüz guruş ma'aşla mezkûr Darıdere Kazâsı Reji Me'mûriyeti'nde bulunarak isti'fâen infikâk eylediği Reji İdâre-i Umûmîyesi'nin ol bâbdaki

tasdîknâmesi sûret-i musaddakasında gösterilmiş ve sûret-i mezkûre dosyasıyla birlikte hıfz edilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi dört senesi Şevvâlinin on ikisinde (16 Teşrîn-i sâni sene [1]322) üç yüz altmış guruş ma‘aşla Adranos Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti’ne ta‘yîn olunduğu ve uhdesine memlûl-i vezâifi kemâl-i akt ve sadakatle mukaddemâta ifâ ederek ibrâz-ı asâr rü‘yetkârı eylediği ve mehâsin-i ahlâk ile muttasıf-ı efkâr-ı münevvere ashâbından bulunduğu kazâ-ı mezkûr Meclis-i İdâresi’nin Sicill-i Ahvâl İdâre-i Umûmiyesince aynen görülüp iâde edilen 28 Kânûn-i sâni sene [1]324 târihli hüsn-i hâl şahâdetnâmesinde beyân kılınmıştır.

Mûmâileyhin 1 Kânûn-i evvel sene [1]322 târihinden 18 Temmuz sene [1]322 târihine kadar ilâveten yüzde yirmi guruş ücret-i muayyene ile kazâ-ı mezkûr Posta Şu‘besi Me‘mûriyeti’ni ifâ edip şu‘beye âid demirbaş eşya ve sâireyi Müdür-i Cedîde kâmilen devir teslim ve pul muâmelâtını Bursa Merkez Müdürü Sandığı’na tamamen teslim ederek zaman-ı me‘mûriyetde bir gûne zimmet ve ilişiği kalmayıp hüsn-i hizmeti sebk eylediği dosya Merkez Telgraf ve Posta Müdüriyeti’nin 4 Eylül sene [1]323 târihli şahâdetnâmesinden anlaşılmıştır. Mûmâileyhin mekteb-i mülkîyyece imtihânı bi’l-icrâ ahz eylediği 21 Şubat sene [1]324 târihli Tahrîrât Müdüriyeti intihâbnâmesi görülüp iâde edilmiştir.

Mûmâileyhin sâlifü’z-zikr târih-i mübâşeretî 16 Teşrîn-i sâni sene [1]322 târihinden üç yüz yirmi yedi senesi Recebinin yirmi sekizine kadar (1 Ağustos sene [1]325) üç yüz altmış ve yevm-i mezkûrdan sene-i mezkûre Zi’l-hiccesinin birine kadar (1 Kânûn-i evvel sene [1]325) dört yüz guruş ma‘aşla kazâ-ı mezkûr Tahrîrât Kitâbeti’nde bulunup ma‘aş-ı hâlisi ve Vilâyet-i Tensîk Komisyonu kararıyla Mudanya Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti’ne nakl edilmesine mebnî infikâk eylediği ve tedkîkât ve sâireden bir gûne zimmet ve ilişiği bulunmadığına ilâveten uhdesine mevdû‘ bulunan kazâ Mülkîyye Müdde‘î-i Umûmî Muâvinliği vazifesiyle birlikte kemâl-i akt ve sadakatle hidemâta ifâ ederek istikâmet ve ahlâk-i mahrûsesi hasebiyle hoşnûtiyet-i umûmiyeyi kazandığı kazâ-ı mezkûr Meclis-i İdâresi’nin Kânûn-i evvel sene [1]325 târihli mazbatasından ve üç yüz yirmi yedi senesi Zi’l-hiccesinin altısında (6 Kânûn-i evvel sene [1]325) Mudanya’da işe mübâşeret ile üç yüz yirmi sekiz senesi Zi’l-ka‘desinin on üçünde (2 Teşrîn-i sâni sene [1]326) bin iki yüz elli guruş ma‘aşla İçel (İçil) Sancağı Tahrîrât Müdüriyeti’ne terfian ta‘yîn

kılınmasına mebnî mâh-ı mezkûrun yirmi altısında (15 Teşrîn-i sâni sene [1]326) Mudanya'dan infikâk eylediği ve emvâl-i emîriyye ve sâireden bir gûne zimmet ve ilişiği bulunmadığı ve hüsn-i hidmeti görüldüğü, Mudanya Kazâsı Meclis-i İdâresi'nin 15 Teşrîn-i sâni sene [1]326 târihli mazbatasıyla Sicill-i Me'mûrin Kalemî Müdüriyeti'nin 6 Teşrîn-i sâni sene [1]326 târihli tezkeresinden anlaşılmış ve mezâbıt-ı mezbûre ba'de'l-mutâlaa îade edilmiştir²⁹⁷.

4.1.82. Mahmud Efendi

Hersekli Mehmed Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş senesi Recebinin dokuzunda Bosna Vilâyeti'nde Travnik Sancağı'nda Preveze Kazâsı'nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve muallim-i mahsûsdan bir mikdâr Arabî ve Fârisî ve Hesab okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz seksen beş senesi şehri-i Ramazânının beşinde on beş yaşında kazâ-ı mezkûr Tahrîrât Kalemine mülâzemetle, seksen yedi senesi Recebinin on beşinde iki yüz guruş ma'âşla Travnik Sancağı'nın Glamoç Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne bi't-ta'yîn seksen sekiz senesi şehri-i Ramazânı evâhirinde ma'âşı yüz doksan guruşa tedennî ederek doksan bir senesi Cemâziye'l-âhiresinin onunda dört yüz guruş ma'âşla kazâ-ı mezkûr Mâl Müdürlüğü'ne nakl etmiş ve doksan beş senesi Şevvâlinin beşinde kazâ-ı mezbûrun Avusturya Devleti tarafından işgâl olunmasından nâşî açıkta kalarak Der-saâdete hicretle bin üç yüz bir senesi Rebî'ü'l-âhiresinin on beşinde âidât ile Karesi Vilâyeti'nin Bigadiç Kazâsı Ser-tahsîldârlığı'na ta'yîn ve üç yüz iki senesi Muharreminin onunda dört yüz guruş ma'âşla Sındırgı ve üç yüz üç senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi yedisinde beş yüz guruş ma'âşla Konak Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne nakl edilmiştir.

Konak Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'yla Karesi Sancağı Muhâsebeciliği'nden ve mutasarrıflığından ve Hüdâvendigâr Vilâyeti Defterdârlığı'yla, Vâliliğinden yazılan mülâhazaya atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mûmâileyhin ifâ-yı hüsn-i hidmet etmekte olduğu beyân kılınmıştır. Sındırgı Kazâsı Mâl Müdürlüğü'nden berâet-i zimmete dâir Karesi Vilâyeti Meclis-i İdâresi'nin 4 Cemâziye'l-evvel sene 1303

²⁹⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 79/153, s.153.

târîhli mazbatasının musaddak sûreti merbûttur. Fî 28 Şevvâl sene [1]309 ve Fî 13 Mayıs sene [1]308.

Mûmâileyhin Bigadiç Ser-tahsîldârlığı'ndan zimmet ve ilişiği olmadığı, Mâliye Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nin 18 Şevvâl sene 1309 târîhli vuku'ât cetvelinde gösterilmiştir²⁹⁸.

4.1.83. Mahmud Enver Efendi

Tüccârdan Mustafa Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz seksen dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1283) Saraybosna'da tevellüd ettiği tercüme-i hâl varakasında muharrerdir. Memleketinde mukaddime-i ulûmu okuduktan sonra Dersâdette Mekteb-i Sultanîye'de ikmâl-i tahsîl ile 16 Haziran sene [1]306 târîhli Edebiyât şahâdetnâmesi almıştır. Türkçe ve Fransızca ve İslavca tekellüm ve kitâbet eylediği varaka-ı mezkûrede mündericidir.

Bin üç yüz altı târîhinde mülâzemetle Umûr-ı Şehbenderi Kalemî'ne dâhil ve üç yüz sekiz senesi Recebinin on birinde (8 Şubat sene [1]306) otuz guruş ma'aşa nâil olup bin üç yüz dokuz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi birinde (11 Teşrîn-i sâni sene [1]307) bin guruş ma'aşla Tebriz Başşehbenderhânesi Kañçılaryalığı'na ta'yîn buyurulmuştur. Umûr-ı Şehbenderi Kalemî Müdüriyeti'nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin kaleme âid husûsâtı ve vazife-i mevdûasında ikdâm ve gayreti tasdik olunmuştur.

Mûmâileyhin mezkûr kañçırlığı târîh-i ta'yîniyle kemiyet-i ma'aşı ve Mekteb-i Sultâniye'den almış olduğu şahâdetnâmenin görülüp îade kılındığı Hariciye Sicill Şu'besi'nden tercüme-i hâline yazılan 20 Teşrîn-i sâni sene [1]307 târîhli derkenârından anlaşılmıştır. Fî 13 Safer sene [1]3017 ve Fî 9 Haziran sene [1]315.

Mûmâileyhin bin üç yüz dokuz senesi Cemâziye'l-âhîresinin yirmi beşinde (13 Kânûn-i evvel sene [1]307) vazife-i me'mûresine mübâşeretîyle üç yüz on bir senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi dokuzundan (26 Teşrîn-i sâni sene [1]309) bin üç yüz on iki senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi yedisine kadar (15 Teşrîn-i evvel sene [1]310) başkaca beş yüz guruş ma'aş ve beş yüz guruş tahsîsâtla ilâve-i me'mûriyet olarak Savcıbulak Şehbenderliği ve bin üç yüz on dört senesi Saferinin onunda (9

²⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d. nr. 40/265, s.265.

Temmuz sene [1]312) yine ayrıca yedi yüz elli guruş ma‘aş ve yedi yüz guruş tahsîsât ve kezâlik ilâve-i me‘mûriyet sûreti ile Tebriz Başşehbender Vekâletlerinde bulunarak sene-i merkûme Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî te‘cîliyle kançılaryalık ma‘aş dokuz yüz ve vekâlet ma‘aş altı yüz yetmiş beş ve tahsîsâtı altı yüz otuz guruşa tenzîl eylediği Hariciye Nezâret-i Celîlesi Muhâsebesi’nin 27 Kânûn-i sâni sene [1]315 târihli kayıt pusulasından anlaşılmıştır.

Mûmâileyhe İnan Devleti tarafından i‘tâ olunan İkinci Rütbeden Şîr-i Hurşid Nişânı’nın kabul ve lede’l-icâb taltîfi husûsuna bin üç yüz on altı senesi Rebî‘ü’l-âhirinin on dokuzunda müsâade-i seniyye-i hazret-i padişâhî erzân buyurulmuştur. Mûmâileyhin vekâleten bulunduğu Tebriz Başşehbenderliği’nde asılının muvâsalatına mebnî sene-i merkûme Cemâziye’l-evvelinin yirmi birinde (15 Eylül sene [1]314) vekâlet-i mezkûreden infikâk eylediği bi’l-ikdâm me’zûnen Der-saadete azîmetle me’zûniyeti hitâm bulunduğu halde mahal-i me’mûriyetine azîmet etmemesine mebnî sene-i mezkûre Zi’l-hiccesinin ikisinde (1 Nisan sene [1]315) ma‘aş kat‘ edildiği mezkûr kayıt pusulasından anlaşılmıştır.

Mûmâileyh hidemât ve kıdem ve ehliyetine mebnî Hariciye Nezâret-i Celîlesi’nden vâki‘ iş‘âr ve Me‘mûrin-i Mülkîyye Komisyonu’ndan verilen karar üzerine ve bi’l-istizân şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişahi mûcibince bin üç yüz on yedi senesi Saferinin on sekizinde (15 Haziran sene [1]315) bin sekiz yüz guruş ma‘aşla parti şehbenderliğine ta‘yîn buyurulmuştur²⁹⁹.

4.1.84. Mahmud Hamdi Efendi

Üçüncü Ordû-yı Hümâyûn On Sekizinci Sûvâri Alâyının, Alây Emîni müteveffâ Ali Rıza Efendi’nin oğludur. Bin iki yüz seksen bir sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]280) Bosna’da Bileke Kasabası’nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mekteb-i ibtidâide mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve muallim-i mahsûsdan Arabî ve Fârisî okumuştur. Türkçe kitâbet ve Boşnakça ve Sırpça tekellüm eder.

Bin üç yüz üç senesi Rebî‘ü’l-âhirinin yedisinde (10 Kânûn-i sâni sene [1]301) dört yüz guruş ma‘aşla Üçüncü Ordû-yı Hümâyûn’e mensûb ve Mitroviçe Hastahânesi Kâtib-i Sâniliğine ta‘yîn olunarak üç yüz dört senesi Rebî‘ü’l-evvelinin

²⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d. nr. 77/183, s.183.

on yedisinde (1 Kânûn-i-evvel sene [1]302) yüz guruş zammıyla ma‘aş, beş yüz guruşa bi’l-iblâğ mezkûr hastahâne Kâtib-i Evvelliğine nasb olunmuş ve üç yüz dokuz senesi Cemâziye’l-evvelinin yirmi sekizinde uhdesine Rütbe-i Sâlise ve üç yüz on dört senesi Saferü’l-hayrîsinin yirmi üçünde Beşinci Rütbeden Bir Kıt‘â Mecîdî Nişân-ı Zîşânı tevcih ve ihsân buyurulmuştur.

Hastahâne-i ser-tabâbeti tarafından yazılan mülâhazada mûmâileyhin ifâdesi mukârin-i hakikat ve kendisi hüsn-i ahlâk ashâbından bulunduğu tasdik olundu, denilmiştir. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi Dördüncü Rûûs ve nişân-ı berâtıyla Kâtib-i Sânilîğe ta’yîni ve mikdâr-ı ma‘aşına dâir evrâk-ı musaddaka sûretleri aslı tercüme-i hâl varakasıyla hıfz edilmiştir. Fî 27 Safer sene [1]324, Fî 9 Nisan sene [1]322³⁰⁰.

4.1.85. Mahmud Ziya Bey

Aydın Vilâyeti Telgraf ve Posta Başmüdüğü müteveffâ Mustafa Hulusi Bey’in mahdûmudur. Bin iki yüz doksan dört sene-i hicriyesinde (1293 sene-i mâliye) Bosna’da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mukaddemât-ı ulûmu sûret-i husûsiyede taallüm ve İzmir Mekteb-i İdâdi-i Mülkiyyesi’yle Der-saâdet Dârü’l-muallimin-i Âliye Şu‘besi’nde tadrîsi meşrûr-ı ulûm ve fûnûnu tahsîl ve ikmâl ederek Temmuz sene [1]311 ve 14 Kânûn-i sâni sene [1]314 târihli ve a‘lâ dereceli şahâdetnâmeler ile neş’et eylemiştir. Türkçe ve Fransızca kitâbet eder.

İki yüz elli guruş ma‘aşla Posta Mekteb-i İdâdi Mülkiyyesi Şu‘besi Ma‘lûmât-ı Fenniye ve Hesab ve Coğrafya ve Türkçe dersleri muallimliklerine ta’yîn kılınmasına mebnî bin üç yüz on yedi senesi Ramazânının on ikisinde (1 Kânûn-i sâni sene [1]315) vazifesine mübâşeret etmiş ve üç yüz elli guruşlu Muâvin-i Sâlislik vazifesine de üç yüz on sekiz senesi Cemâziye’l-evvelinin yirmi yedisinde (9 Eylül sene [1]316) ibtidâr ve Ramazânının yirmi ikisinde (gaye-i Kânûn-i evvel sene [1]316) mezkûr muallimliklerden bi’l-infikâk ber-mûcib ta’dilât dürûs-ı mezkûre mukâbilinde uhdesine tevdi‘ olunan üç yüz elli guruşla Coğrafya Muallimliği’ne mâh-ı mezbûrun yirmi üçünde (1 Kânûn-i sâni sene [1]316) ve mekteb-i mezbûr Ticâret Şu‘besi’nin seksen guruşlu diğer Coğrafya Dersi Muallimliği’ne ta’yîn edilip üç yüz on yedi senesi Cemâziye’l-evvelinin on altısından (9 Eylül sene [1]315)

³⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d. nr. 114/25, s.25.

Şa‘banının dokuzuna kadar (30 Teşrîn-i sâni sene [1]315) dört yüz elli guruşlu Muâvin-i Evvelliğiyle iki yüz ellişer guruşlu Hendese ve Ma‘lûmât-ı Fenniye ve Zi‘l-ka‘âdesinin üçünden (20 Şubat sene [1]315) Zi‘l-hiccesinin on beşine kadar (2 Nisan sene [1]316) defân sâniye olarak mezkûr Muâvin-i Evvellik vazifesi ile mekteb-i mezbûr hendese muallimliği ve üç yüz on sekiz senesi Cemâziye‘l-evvelinin yedisinden (20 Eylül sene [1]316) Ramazânının yirmi ikisine değin (gaye-i Kânûn-i evvel sene [1]316) yüz elli yedi buçuk guruş ma‘aşla hesap ve mâh-ı mezbûrun yirmi üçünden (1 Kânûn-i sâni sene [1]316) bin üç yüz yirmi bir senesi Zi‘l-hiccesinin dördüne kadar (8 Şubat sene [1]319) mekteb-i mezbûr Ticâret Şu‘besi‘nin yüz yirmi guruş ma‘aşlı Fransızca dersleri muallimliklerine vekâlet-i ifâ ile târîh-i mezbûrda Edirne Mekteb-i İdâdîsi‘nin dört yüz elli guruş ma‘aşlı Muâvin-i Sâniğiyle yüz guruşlu ilm-i eşyâ ve usûl-ı defteri ve iki yüz guruşlu Hesab ve yüz doksan guruşlu Hendese Muallimliklerini cem‘an bin kırk guruş ma‘aşla nakl ederek üç yüz yirmi iki senesi Muharreminin on altısında (20 Mayıs sene [1]320) işe mübâşeret ederek Reb‘ü‘l-âhirinin yirmi dokuzuna kadar (30 Haziran sene [1]320) me‘mûriyet-i mezkûreye bi‘l-ifâ târîh-i mezbûrda me‘zûnen infikâk etmiş ve Recebinin üçüne değin (gaye-i Ağustos sene [1]320) devam eden me‘zuniyeti müddetince vezâif-i mezkûreden dolayı nisf ma‘aş almıştır.

Buradan dâhi tahvilen me‘mûr olduğu Beyrut Mekteb-i İdâdi-i Mülkiyyesi‘nin beş yüz guruşlu Müdür-i Sâniğiyle dört yüz guruşlu Hesab ve Cebir ve Sâlisât ve iki yüz guruşlu İlm-i mevâlid ve Hıfzû‘s-sihha dersleri muallimlikleri cem‘an bin yüz guruş ma‘aşla Recebi selhinden (27 Eylül sene [1]320) ve bin üç yüz yirmi üç senesi mâh-ı Reb‘ü‘l-âhirinin yirmi yedisine değin (18 Haziran sene [1]321) bi‘l-ifâ kendisi de mezûnen infikâk etmiş ve Cemâziye‘l-âhiresi sekizinden (21 Temmuz sene [1]321) i‘tibâren mezkûr me‘mûriyetleri maâşâtı kat‘ olunup bin guruş ma‘aşla terfian ta‘yîn olduğu Maârif-i Umûmîye Nezâreti Mektûbî Kalemî Mümeyyizliği vazifesine ibtidâr etmiş ve Şa‘banın yirmi dördünde (11 Teşrîn-i evvel sene [1]321) ma‘aş zamîmeten bin üç yüz ve Zi‘l ka‘desinin on üçünde (27 Kânûn-i evvel sene [1]321) bin beş yüz on ve Zi‘l-hiccesinin yirmisinde (2 Şubat sene [1]321) bin sekiz yüz guruşa iblâğ edilmiştir.

Mûmâileyhin mukaddemâ Edirne Mekteb-i İdâdîsi Müdür-i Sâniğine hin-i nakl ve ta‘yîninde i‘tâ eylemiş olduğu tercüme-i hâl varakasına Mekâtib-i İdâdiye Müdüriyeti‘nden yazılan mülâhazada ifâdât-ı vakı‘ası mukârin-i hakikat olduğu ve

kendisi hüsn-i hâl ashâbından bulunduğu Maârif-i Umûmiye Nezâreti Mektupçuluğu'ndan iktidâr ve kifâyeti ve gayreti ve rü'yeti Maârif-i Umûmiye Nezâreti'nden dâhi tercüme-i hâl varakası ale'l-usûl tasdîk kılınmıştır.

Hidemât-i mezkûrede keyfiyet-i istihdâm ve kemiyet-i maâşâtı mühimmesine merkeziye-i maârifin 7 Şubat sene [1]321 târîhli müzekkiresinden ve İzmir İdâdî-i Mülkiyyesi'nden Temmuz sene [1]311 târîhinde ve a'lâ derecede şahâdetnâme ile Mekâtib-i İdâdiye İdâresi'nden yazılan 15 Haziran sene [1]322 târîhli der-kenârdan anlaşılıp, bunları nüfûs tezkere-i osmânîyesi ve Dârü'l-muallim-i Âliye Şu'besi şahâdetnâmesi sûret-i musaddakaları aslı tercüme-i hâl varakasına merbûten şu'bece hıfz kılınmıştır³⁰¹.

4.1.86. Mehmed Ali Efendi

Şamilzâde Derviş Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen dokuz senesi şehir-i Ramazân-ı şerîfi evâsıtında Bosna'da Çukurca Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mekâtibinde mudaddime-i ulûmu okuyup, Taşlıca Rüşdiyye Mektebi'nde ikmâl-i tahsîl ile şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar. Boşnakça tekellüm eder.

On sekiz yaşında olduğu halde bin üç yüz yedi senesi Muharremü'l-harâmının yirmi ikinci günü kırk guruş ma'âşla Taşlıca Sancağı Evrâk Mukayyidliği Muâvinliği'ne ta'yîn olunmuştur. Livâ-i mezkûr mutasarrıfı Ferik Saâdetlû Süleyman Hakkı Paşa Hazretleri cânibinden yazılan mülâhazaya atf ile vâli-i vilâyet Devletlû Ahmed Eyüb Paşa Hazretleri cânibinden efendi mûmâileyhin vazifesini ifâ etmekte olduğu ve tezkere-i osmânîyesi görüldüğü tasdîk olunmuştur. Fî 17 Receb sene [1]307, Fî 25 Şubat sene [1]305³⁰².

4.1.87. Mehmed Atif Efendi

Müteveffâ Salim Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1293) Bosna dâhilinde Banaluka'da (Banja Luka) tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde ve mekteb-i rüşdiyyede tahsîl ile şahâdetnâme almış ise de zayıf eylediği tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

³⁰¹ BOA. DH. SAİD. d. nr. 171/475, s.475.

³⁰² BOA. DH. SAİD. d. nr. 29/19, s.19.

Bin üç yüz yirmi bir senesi Şevvâlinin yirmi ikisinde (29 Kânûn-i evvel sene [1]319) seksen guruş ma'aş ile Paşabahçe Gaz Depoları ve Pulları Gümrük Me'mûriyeti Kolculuğu'na ta'yîn ve ma'aş üç yüz yirmi beş senesi Muharreminin yirmi altısında (26 Şubat sene [1]322) yüz otuz ve sene-i merkûme Rebî'ü'l-evvelinin dördünde (4 Nisan sene [1]323) yüz elli guruşa iblâğ edilmiştir.

Mûmâileyhin tercüme-i hâl varakası mündericâtının³⁰³ müvâfîk kuyûd olduğu mülga Der-saâdet Emtia-i Ecnebiye Gümrüğü Nezâreti'nden varaka-ı mezkûreye yazılan şerhten anlaşılmiş ve tezkere-i osmânîyesinin sûreti şu'bece hıfz edilmiştir. Fî 13 Receb sene [1]328 ve Fî 7 Temmuz sene [1]326³⁰⁴.

4.1.88. Mehmed Emin Efendi

Hersek Jandarma Yüzbaşısı müteveffâ Ahmed Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1273) Hersek'te tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyân mektebinde esâsî İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve mekteb-i rüşdiyyede bir mikdâr Arabî ve Fârisî okumuştur. Türkçe okuryazar. Ve Boşnakça tekellüm eder.

Bin iki yüz doksan dört senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi dördünde (15 Nisan sene [1]294) yirmi yaşında iken mezkûr Hersek Sancağı Muhâsebe ve muahheren Kastamonu Vilâyeti Vergi Kalemlerine mülâzemetle doksan dokuz senesi Muharreminin yirmi birinde (1 Kânûn-i evvel sene [1]297) üç yüz guruş ma'aşla Bartın Kazâsı'na mülhak Çarşamba Nâhiyesi Vergi Kitâbeti'ne ta'yîn olunarak bin üç yüz bir senesi Şa'banının on dokuzunda (1 Haziran sene [1]300) yine üç yüz guruş ma'aşla Bayezid ve üç yüz altı senesi Saferinin on yedisinde (11 Teşrîn-i evvel sene [1]304) ol mikdâr ma'aşla Azdavay ve buradan da yine mezkûr'l-mikdâr aylıkla Kargı Nâhiyesi Vergi Kitâbeti'ne nakline mebnî üç yüz yedi senesi Şa'banının yirmi altısında (4 Nisan sene [1]306) Azdavay'dan infikâk ve Ramazân-ı şerîfin on ikisinde (20 Nisan sene [1]306) Kargı'da işe mübâşeret eylemiştir.

Osmancık Kazâsı Mâl Müdürlüğü'yle, kâ'im-i makâmlığından müştereken ve ma'a Tahrîr-Vergi İdâre-i Umûmîyesi Müdüriyeti'nden münferiden yazılan mülâhazalara atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden iktidâr vazifesini ifâya kâfi

³⁰³ **Mündericât:** İçindekiler. Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, s. 850.

³⁰⁴ *BOA. DH. SAİD. d.*, nr. 173/115, s.115.

olduğu beyân kılınmıştır. Nüfus tezkere-i osmânîyesiyle hidemât-ı sâbıkasında müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma‘aş ve esbâb-ı infisâli mübeyyin iki kıt‘a mazbata-i mahalliye sûret-i musaddakaları ve mûmâileyh tarafından takdîm olunan istidâ‘ zeyline idâre-i mezkûreden yazılan 25 Haziran sene [1]314 târîhli der-kenâr aslı tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur. Fî 14 Şa‘ban sene [1]316 ve Fî 16 Kânûn-i evvel sene [1]314.

Mûmâleyhin bin üç yüz yirmi beş senesi Rebî‘ü’l-evveli selhinde (gaye-i Nisan sene [1]323) Kargı‘dan infikâkla Rebî‘ü’l-âhîrinin on beşinde (15 Mayıs sene [1]323) beş yüz guruş ma‘aşla ve terfian ta‘yîn olunduğu Avanos Kazâsı Mâl Müdür Muâvinliği’nde vazifesine mübâşeret ederek, Cemâziye’l-âhîresinin yirmi beşinden (23 Temmuz sene [1]323) evâilinde infikâk ve Recebinin beşinde (1 Ağustos sene [1]323) dört yüz guruş ma‘aşla ta‘yîn olunduğu Osmancık Kazâsı Tahsîl Me’mûrluğu’nda vazifesine mübâşeret eylediği ve ahîren tahsîl me’mûrları âidâtının ma‘âşa kalb olunmasından dolayı üç yüz yirmi altı senesi Saferinin on birinde (1 Mart sene [1]324) dört yüz guruş ma‘aş ve harcîrah mukâbili başkaca yüz guruş maktû‘ masraf tahsîsi kılındığı ve mezkûr kitâbetler muâvinliğinden beriyyü’z-zimme idiği Osmancık ve Avanos Kazâları Muhâsebe İdâreleri’nin 6 Mayıs sene [1]323 ve 24 Temmuz sene [1]323 târîhli mezâbıtı sûret-i musaddakasına atfen Mâliye Sicill Şu‘besi’nin 19 Temmuz sene [1]324 târîhli vuku‘ât pusulasıyla bildirilmiştir³⁰⁵.

4.1.89. Mehmed Emin Efendi

Sofya Redif Taburu Binbaşısı müteveffâ Mehmed Emin Ağa’nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş yedi sene-i hicriyesinde Bosna’da tevellüd etmiştir. Sofya Mekteb-i İbtidâi ve Rüşdîyesinde ve Fâtih Rüşdîye-i Askerîyesi’nde birer müddet tahsilde bulunduktan sonra muallim-i mahsûsdan muhtasarca Arabî okumuş ve ahîren Bâb-ı Vâlâ-yı Ser-askerî’de menşeyi-i küttâbda ikmâl-i tahsîl almıştır.

Bin iki yüz doksan dokuz senesi şehr-i Ramazân-ı şerîffinin yirmi sekizinde seksen guruş ma‘aşla Bâb-ı Valâ-yı Seraskerî Piyâde Dâiresi Üçüncü Şu‘besi ahz-ı askerî kısmına bi’d-duhûl üç yüz iki senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin yirmi yedisinde ma‘aş yüz altmış guruşa iblâğ ve üç yüz iki senesi Cemâziye’l-âhîresinin yirmi yedisinde üç

³⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d. nr. 83/473, s.473.

yüz yirmi guruş ma‘aşla dördüncü ve üç yüz beş senesi Saferinin yirmi yedisinde altı yüz kırk guruş ma‘aşla üçüncü sınıflara terfi’ edilmiştir.

Şu‘be-i mezkûre Müdür-i Sâbıkı Mirlivâ Saâdetlû Edip Paşa tarafından mûmâileyh terkî kitâbete muktedir, erbâb-ı dirâyet ve istikâmetten olup hizmet-i hâliyesinde ibrâz-ı müessir-i rü’yet ve kifâyet etmekte bulunduğu tasdik olunmuştur. Fî 16 Şa‘ban sene 1309 ve Fî 3 Mart sene 1308.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) oşrî bi’t-te‘cîl beş yüz yetmiş altı guruşa tenzîl ve üç yüz on beş senesi Rebî‘ü’l-âhirinin altısında (1 Eylül sene [1]313) sekiz yüz altmış dört guruşa iblâğ ve ikinci sınıfa terfi’ edildiği Harbiye Nezâreti Sicill Şu‘besi’nin 22 Teşrîn-i sâni sene [1]313 târîhli vuku‘ât cetvelinde gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz yirmi bir senesi Muharreminin on altısında (1 Nisan sene [1]319) dokuz yüz altmış dört guruşa iblâğ ve birinci sınıfa terfi’ ile ma‘aşı Şa‘banın yirmi dördünde (1 Teşrîn-i sâni sene [1]319) bin dört guruşa ve üç yüz yirmi dört senesi Saferinin yirmisinde (1 Nisan sene [1]322) bin seksen guruşa ve üç yüz yirmi altı senesi Rebî‘ü’l-âhirinin on ikisinde (1 Mayıs sene [1]324) bin yüz seksen guruşa bi’l-iblâğ, kısım-ı sâlis mümeyyizliğine terfi’ edildiği 14 Cemâziye’l-âhir sene [1]321 ve 18 Zi’l-hicce sene [1]321 ve 11 Şa‘ban sene [1]324 ve 5 Zi’l-hicce sene [1]326 târîhli vuku‘ât pusulalarıyla bildirilmiştir.

Mûmâileyhin ma‘aşı üç yüz yirmi yedi senesi Şa‘banının yirmi sekizinde (1 Eylül sene [1]325) icrâ kılınan tensîkâta bin beş yüz guruşa bi’l-iblâğ kısım-ı sâlis mümeyyizliğinde ifâ edildiği 29 Haziran sene [1]326 târîhli vuku‘ât pusulasında muharrerdir. Mûmâileyhin 1 Kânûn-i evvel sene [1]326 târîhinde bin yedi yüz elli guruş ma‘aşla kısım-ı sâni mümeyyizliğine terfi’ ve 1 Mart sene [1]327 târîhinde bermûcib teşkîlât-ı ma‘aş ve kısım-ı hâlisine dâire-i mezkûre ikinci şu‘besine nakl edildiği 28 Teşrîn-i sâni sene [1]327 târîhli vuku‘ât pusulasında beyân kılınmıştır³⁰⁶.

4.1.90. Mehmed Fahri Efendi

Ferîkândan Macarlı müteveffâ İskender Paşa’nın oğludur. Bin iki yüz doksan üç sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1292) Bosna’da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i

³⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 37/431, s.431.

osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve mekteb-i sultâniyede müretteb dersleri okumuştur. Türkçe ve Boşnakça ve Fransızca ve İngilizce okuryazar.

Bin üç yüz on sene-i hicriyesinde yirmi yaşında iken Beyoğlu Telgrafhânesi'ne mülâzemetle, üç yüz on üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi beşinde (1 Kânûn-i evvel sene 1311) üç yüz guruş ma'aşla Telgraf ve Posta Nezâreti Tahrîrât-ı Ecnebiye Kalemi'ne ta'yîn kılınmıştır. Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdîk olunmuştur.

Me'mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbıktır. Şu'bece aynen görülen nüfûs tezkere-i osmânîyesi kendisine îade kılınmış, mekteb şahâdetnâmesinin sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâliyle beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nde hıfz edilmiştir. Fî 9 Rebî'ü'l-evvel sene 1311, 6 Ağustos sene 1312.

Mûmâileyhin bin üç yüz on üç senesi Zi'l-ka'desinin yirmi sekizinde (28 Nisan sene [1]312) altı yüz guruş ma'aşla nezâret-i müşârünileyhâ Muhâsebât-ı Ecnebi Kalemi Başkitâbeti'ne ta'yîn edilip, ma'aş bin üç yüz on dört senesi Şa'banının on dokuzunda (11 Kânûn-i sâni sene [1]312) yedi yüz elli guruşa terfî' ve sene-i merkûme Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi't-tahvîl altı yüz yetmiş beş guruşa tenzîl edip, bin üç yüz on yedi senesi Ramazânının on ikisinde (1 Kânûn-i sâni sene [1]315) yine yedi yüz elli guruşa iblâğ edildiği Telgraf ve Posta Sicill Şu'besi'nin 22 Rebî'ü'l-evvel sene [1]314 ve 5 Zi'l-ka'de sene [1]314 ve 4 Zi'l-hicce sene [1]314 ve 15 Rebî'ü'l-âhir sene [1]318 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin vezâif-i me'mûriyetini hüsn-i ifâda müşâhid olan ikdâm ve mesâisine mebnî sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin dördünde Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyhin ma'aşının bin üç yüz on dokuz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi dokuzunda (18 Şubat sene [1]317) sekiz yüz elli guruşa iblâğ edildiği şu'be-i mezkûrenin 16 Cemâziye'l-evvel sene [1]320 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi bir senesi Saferinin on altısında (1 Mayıs sene [1]319) bin yüz guruş ma'aşla nezâret-i müşârünileyhâ Tahrîrât-ı Ecnebiye Kalemi

Mümeyyizliği'ne tahvîl olunup, sene-i merkûme Şa'banının on dördünde nikelden ma'mûl Hamidiye Hicâz Demiryolu Madalyası'yla taltîf buyurulduğu 16 Zi'l-hicce sene [1]321 târîhli vuku'ât pusulasıyla bildirilmiştir.

Mûmâileyhe bin üç yüz yirmi üç senesi Zi'l-ka'desinin yirmi yedisinde terfîan Rûtbe-i Sâniye Sınıf Sânsi tevcîh buyurulup bin üç yüz yirmi yedi senesi Ramazânının on birinde (13 Eylül sene [1]325) icrâ kılınan tensikâta iki bin beş yüz guruş ma'aşla Posta ve Telgraf ve Telefon Müdüriyet-i Umûmîyesi Telgraf Mesâlihi Kalemî Müdüriyeti'ne nakl ve 25 Teşrîn-i sâni sene [1]325 târîhinde Telgraf Mektebinin birinci ve ikinci kalemleri Fransızca ve Telgraf İşletmesi ve Nizâmâtı Dersleri Muallimliği'ne beher dersi için kırk ve otuz guruş almak üzere ilâve-i me'mûriyet olarak ta'yîn kılındığı, 21 Ağustos sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir³⁰⁷.

4.1.91. Mehmed Fuad Efendi

Hersekli Haşim Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz doksan iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [12]91) Bosna'da tevellüd ettiği nüfus tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Bosna'da rüşdiyye mektebinde dört sene okuduktan sonra Mekâtib-i Husûsiye-i İslâmiye'de Sarf ve Nahiv, Arabî ve Hesab ve Târîh ve Coğrafya tahsîl edip, Türkçe ve İslavca ve kısmen Almanca tekellüm ve kırâat ve tahrîr eylediği tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz on üç senesi Ramazân-ı şerîfinin on altısında (1 Şubat sene[13]10) üç yüz guruş ma'aşla Der-saâdet Polis Neferliği'ne bi't-ta'yîn, üç yüz on dört senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi altısında (22 Eylül sene [13]12) üç yüz elli guruş ma'aşla çavuşluğa ve üç yüz on beş senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi altısında (11 Teşrîn-i evvel sene [1]313) ma'aşıyla açıktan Üçüncü Sınıf Komiserliğine terfî edilerek üç yüz on altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin on üçünde Yunan Muhârebe Madalyası ve Ramazân-ı şerîfin yirmi dokuzunda Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zişânı ihsân buyurulmuş ve sene-i merkûme Zi'l-ka'desi guresinde (1 Mart sene [1]315) birinci bölüğe nakl ile Telgraf ve Posta Nezâreti Dâiresi'ne me'mûr edilmiştir. Ve Dâire-i Âliyesi Komiserliği'yle, İstanbul Polis Müdüriyeti'nde ve Zâbita Nâzırı Atufetlû

³⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 70/207, s.207.

Tefik Beyefendi hazretleri tarafından yazılan mülâhazalarda mûmâileyhin me'mûriyeti tasdik kılınmıştır.

Târîh-i ta'yîn ve terfisiyle mikdâr-ı ma'aş Zâbita Nezâreti Muhâsebesi'nin 15 Ağustos sene [1]316 târîhli müzekkire-i müzeyyesinden ve Yunan Muhârebe Madalyası'yla, Mecîdî Nişân-ı Zîşânî'nin ihsânı târîhlerinin berât-ı âlilerinin ve târîh ve mahall-i vilâdeti nüfûs tezkere-i osmânîyesinin musaddaka sûretlerinden anlaşılıp, evrâk-ı mezbûre tercüme-i hâl varakasıyla birlikte hıfz olunmuştur. Fî 11 Cemâziye'l-evvel sene 1311 ve Fî 23 Eylül sene [1]313³⁰⁸.

4.1.92. Mehmed Galib Efendi

Kibâr Medresesi'nden Kırkağaç Mekteb-i Rüşdiyyesi Muallimi Hâcî Mustafa Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz doksan bir sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1290) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Soma Kazâsı muzâfâtından Tırhala Karyesi Sıbyân Mektebi'nde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyyeyi ve Mekteb-i Rüşdî-i Mülkîyyesi'nde müretteb dersleri ba'de't-tahsîl 14 Mayıs sene [1]302 târîhinde 'aliyyü'l-a'lâ derecede şahâdetnâme almıştır. Medresede zahiriye mikdâr Arabî okuduğu tercüme-i hâlinde mestûrdur.

Bin üç yüz on yedi senesi Cemâziye'l-evvelinin sekizinde (1 Eylül sene [1]315) yüz elli guruş ma'aşla Kırkağaç Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi Muallim-i Sâlisiliği'ne ta'yîn kılınarak üç yüz yirmi bir senesi Muharreminin yedisinde (23 Mart sene [1]319) bi'l-isti'fâ infikâk eylemiş ve şehir-i mezkûrun yirmi dokuzunda (16 Nisan sene [1]319) ale'l-usûl tahlîfi bi'l-icrâ üç yüz guruş ma'aşla Bergama Zirâât Bankası Sandığı Muhâsebe Kitâbeti Refik-i Sâlisiliğine ta'yîn olunarak ifâ-yı vazifeye mübâşeret eylemiştir.

Kırkağaç Kâ'im-i makâmlığı'nın tercüme-i hâl mündericâtının muvâfık-ı sıhhat idiği tasdik ve mezkûr banka İdâre-i Umûmîyesinden dâhi ifâ-yı vazife etmekte olduğu tenmîk kılınmıştır.

Hidmet-i sâbıkasında müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma'aş ve sebab-i infikâk ve berâet-i zimmetini hâvî Kırkağaç Kazâsı Meclis-i İdâresi'nden 3 Nisan sene

³⁰⁸ BOA. DH. SAİD. d. nr. 81/479, s.479.

[1]319 târîhli mazbatası ve nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle mekteb şahâdetnâmesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla şu'bece mahfûz olunup hidmet-i cedîdesinde ifâ-yı vazifeye târîh-i mübâşeretî ve mikdâr-ı ma'aşa ve tahlîf olunduğu evrâk-ı muhâbereden anlaşılmıştır. Fî 7 Rebî'ü'l-evvel sene [1]325 ve Fî 7 Nisan sene [1]323. Mûmâieyhî bin üç yüz yirmi iki senesi Muharremînin yirmi ikisinde (31 Kânûn-i sâni sene [1]324) ma'aşıyla Kuşadası Zirâât Bank Sandığı Muhâsebe Kitâbeti refâkatine nakl edildiği ve hidmet-i sâbıkasından beriyyü'z-zimme olduğu Zirâât Bankası Müdüriyet-i Umûmîyesi'nin 10 Şubat sene [1]327 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâieyhî üç yüz yirmi sekiz senesi Şevvâlinin on üçünden (4 Teşrîn-i evvel sene [1]326) Zi'l-ka'desinin yirmi birine kadar (10 Teşrîn-i sâni sene [1]326) yüz altmış altı guruş sâlis ma'aşla İstanköy Zirâât Bankası Sandığı Me'mûru Vekâletinde bulunup, Zi'l-hiccesinin yirmi yedisinde (16 Kânûn-i evvel sene [1]326) beş yüz guruş ma'aşla kasaba Zirâât Bank Sandığı Me'mûriyeti'ne tahvîl olduğu ve hidemât-i sâbıkasınca zimmet ve ilişiği olmadığı Nisan sene [1]327 târîhli vuku'ât pusulasında bildirilmiştir.

Mûmâieyhî 10 Şubat sene [1]327 târîhinden gaye-i Nisan sene [1]328 târîhine kadar iki yüz guruş sâlis ma'aşla Eşme Zirâât Bank Sandığı Me'mûr Vekâletinde bulunduğu ve vekâlet-i mezkûreden dolayı bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığı 24 Eylül sene [1]328 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir. Fî 16 Şubat sene [1]328³⁰⁹.

4.1.93. Mehmed Hayri Efendi

Bosna eşrâfindan Ağanobeyzâde müteveffâ Hâcî Süleyman Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz doksan sene-i hicriyesi (sene-i mâliye 1289) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Mukaddemât-ı ulûmu Bosna'da tadrîsle Der-saadete gelerek Mekteb-i Osmânîye'nin ahîren Mekteb-i Mülkiyyesi'nin kısm-ı idâdisinde ikmâl-i tahsîl ederek, Mekteb-i Osmânîye'den 28 Temmuz sene [1]308 târîhli a'lâ ve Mekteb-i İdâdî'den dâhi 29 Haziran sene [1]314 târîhli vasat derecede şahâdetnâme almıştır.

³⁰⁹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 140/381, s.381.

Nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle iki kıt'a şahâdetnâme aynen görülüp iâde ve sûretleri tercüme-i hâl varakasıyla hıfz edilmiştir. Fî 2 Zi'l-hicce sene 1316, Fî 1 Nisan sene 1315³¹⁰.

4.1.94. Mehmed Hayrullah Efendi

Hersek Sancağı tüccâr kâtibi müteveffâ Ali Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş sekiz sene-i hicriyesinde (1277) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mostar Kazâsı Sıbyân Mektebi'nde mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve Mekteb-i Rüşdîyyesi'nde müretteb dersleri okuyup şahâdetnâme almış ise de zayı' eylediği ve Türkçe ve Boşnakça okuyup yazdığı tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz on beş senesi Muharreminin on üçünde (1 Haziran sene [1]313) üç yüz guruş ma'aşla İzmir'de Polis silkine duhûl ve Zi'l-hiccesinin yirmi birinde (30 Nisan sene [1]314) isti'fâen infisâl edip şehr-i mezkûrun yirmi beşinde (3 Mayıs sene [1]314) yine üç yüz guruş ma'aşla Bozdoğan Kazâsı Mahkeme-i Bidâyet Müstantik Muâvinliği'ne ta'yîn olunmuş ise de Adliye Nezâret-i Celîlesince asâlet-i me'mûriyeti tasdik olunmasına mebnî üç yüz on yedi senesi Saferinin ikisinde (28 Haziran sene [1]315) infisâl etmiş ve Zi'l-hicesinin on üçünde (11 Mart sene [1]316) yüz elli guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr Belediye Sandık Eminliği'yle, kitâbetine ta'yîn ve üç yüz on sekiz senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi üçünde (5 Ağustos sene [1]316) üç yüz altmış guruş ma'aşla mezkûr kazâ Mâl Sandık Eminliği'ne nakl olunmuştur.

Bozdoğan Kazâsı Mâl Müdürlüğü'yle Aydın Vilâyeti Defterdârlığı'ndan yazılan mülâhazaya atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nin iktidârı vazifesiyle mütenâsib olduğu beyân kılınmıştır. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi ve Belediye Sandık Eminliği'yle, kitâbetinde müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma'aş ve sebep-i infisâlini mübeyyin Bozdoğan Kazâsı Belediye Heyetinin 15 Kânûn-i evvel sene [1]317 târîhli mazbatasının musaddak sûretleri ve hidemât-i mesbûka-i sâiresinde müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma'aşı ve sebep-i infisâl ve berâtını mutazammın vilâyet-i müşârünileyhâ Meclis-i İdâresi'nin 26 Eylül sene [1]317 târîhli mazbatası ve emânet-i mezbûreye târîh-i ta'yîn ve mikdâr-ı ma'aşı ve emr-i tahlîffinin icrâsı vilâyet-i

³¹⁰ BOA. DH. SAİD. d. nr. 76/239, s.239.

mezkûre defterdârlığına teblîğ olunduğunu hâki Muhâsebe-i Umûmîye-i Mâliye'nin 21 Şubat sene [1]317 târîhli ilm-ü haberi aslı tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur.

Mûmâileyhin vuku'-ı isti'fâsına mebnî bin üç yüz yirmi senesi Saferinin yirmi altısında (20 Mayıs sene [1]318) mezkûr Sandık Eminliğine infikâk ettiği Aydın Vilâyeti Defterdârlığı'nın 5 Teşrîn-i evvel sene [1]318 târîhli tahrîrâtına atfen Mâliye Sicill Şu'besi'nin 26 Teşrîn-i sâni sene [1]318 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Fî 21 Rebî'ü'l-âhir sene [1]324, Fî 1 Haziran sene [1]322³¹¹.

4.1.95. Mehmed Hilmi Efendi

Esnâftan müteveffâ Hâcî İbrahim Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1294) Bosna Vilâyeti'nde Mostar Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve mekteb-i rüşdiyyede Sarf ve Nahiv, Arabî ve Gülistan ile Fenni-Hesab ve Coğrafya okuduğu ve Türkçe ve Fransızca okuyup yazdığı ve Boşnakça ve Bulgarca tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz on altı senesi Saferü'l-hayrîsinin on yedisinde (25 Haziran sene [1]314) üç yüz guruş ma'aşla Beyoğlu Ciheti Polis Neferliğine ta'yîn ve Zi'l-ka'desi guresinde (1 Mart sene [1]315) Beşiktaş bölüğüne nakl ve üç yüz on dokuz senesi Şa'ban-ı şerîfinin yirmi beşinde (24 Teşrîn-i sâni sene [1]317) mezkûr aylıkla açıktan Üçüncü Sınıf Polis Komiserliği'ne terfi' olunarak, üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-âhiresinin on dokuzunda (9 Eylül sene [1]318) isti'fâen infisâl eylemiş ve Şa'ban-ı şerîfinin on sekizinde (6 Teşrîn-i sâni sene [1]318) beş yüz guruş ma'aşla Kütahya Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Posta Seyyâr Me'mûriyeti'ne ta'yîn ve üç yüz yirmi bir senesi Rebî'ü'l-âhirinin on sekizinde (1 Temmuz sene [1]319) mezkûrül-mikdâr-ı ma'aşla Der-saâdet Postahânesi Sevk-i Mekâtib Me'mûru refâkatine nakl olunmuştur.

Telgraf ve Posta Nezâreti'den vazifesine yoluyla devamı tasdik kılınmıştır. Me'mûriyetleri nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup şu'bece aynen görülen nüfûs tezkere-i osmânîyesi kendisine iâde edilmiştir. Ve polislik hizmetine târîh-i ta'yîn ve mikdâr-ı ma'aşıyla isti'fâsını mübeyyin Zâbita Nezâret-i Celîlesi'nin kırk üç numaralı ve 14 Teşrîn-i evvel sene

³¹¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 133/301, s.301.

[1]319 târîhli tezkeresi aslı tercüme-i hâliyle maan şu'bede hıfz olunmuştur. Fî 25 Rebî'ü'l-evvel sene [1]324 ve Fî 6 Mayıs sene [1]322³¹².

4.1.96. Mehmed Hulusi Efendi

Hasan Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1270) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Bosna Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde müretteb funûnu tahsîl eylemiştir. Türkçe kitâbet eder.

Bin iki yüz seksen yedi sene-i hicriyesinde on sekiz yaşında iken Bosna Tahrîr-Emlâk Kalemî'ne mülâzemetle, Rebî'ü'l-evvelinin yirmi dördünde (1 Haziran sene [12]86) iki yüz elli guruş ma'aşla İzvornik Sancağı Seyyâr Fırkası Mukayyidliği'ne bi't-ta'yîn seksen sekiz senesi şehr-i Receb-i şerîfinin yirmi dokuzunda (1 Teşrîn-i evvel sene [12]87) ma'aşını iki yüz otuz beş guruşa tenzîl ve sene-i merkûme Zi'l-hicceü's-şerîfesinin dördünde (1 Şubat sene [12]87) ma'aşıyla Hersek Sancağı Vuku'ât Kitâbeti refâkatine ve seksen dokuz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin beşinde (gaye-i Mayıs sene [12]88) iki yüz seksen beş guruş ma'aşla Vuku'ât Kitâbeti'ne nakl edilmiş ve doksan iki senesi şehr-i Receb-i şerîfinin on birinde (1 Ağustos sene [12]91) üç yüz guruş ma'aşla Bosna Meclis-i İdâresi Kalemî'nin Üçüncü Kitâbetine ta'yîn ve doksan dört senesi şehr-i Saferü'l-hayrîsinin yirmi birinde (1 Mart sene [12]93) beş yüz elli guruş ma'aşla kalem-i mezbûr İkinci Kitâbetine terfî' edilerek doksan beş senesi şehr-i Şa'ban-ı şerîfinin yirmisinde (7 Ağustos sene [12]94) Bosna'nın işgâl-i askerî altına alınmasına mebnî infisâl eylemiş ve doksan altı senesi şehr-i Muharremü'l-harâmının on dokuzunda (gaye-i Kânûn-i evvel sene [12]96) üç yüz seksen guruş ma'aşla Silivri Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne ve Zi'l-ka'desinin yirmi dokuzunda (1 Teşrîn-i sâni sene [12]95) yetmiş beş guruş ma'aş ve ilâve-i me'mûriyetle kazâ-ı mezkûr mekteb-i rüşdiyyesi Rik'a Muallimliği'ne ta'yîn ve doksan yedi senesi Rebî'ü'l-âhîri guresinde ki (1 Mart sene [12]96) tazminâtda kitâbet ma'aşını iki yüz kırk guruşa tenzîl ve doksan dokuz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi dokuzunda (1 Eylül sene [12]98) Maârif Komisyonu Tahsisâtı'ndan verilen elli guruş ma'aşla kazâ-ı mezbûr Mekteb-i İbtidâisi Rik'a Muallimliği dâhi ilâve-i me'mûriyet edilerek, üç yüz sekiz senesi Cemâziye'l-

³¹² BOA. DH. SAİD. d. nr. 121/257, s.257.

evvelinin üçünde (23 Kânûn-ı evvel sene [1]306) altı yüz guruş ma‘aşla Çamlıca Sancağı Emlâk-ı Hümâyûn Şu‘besi Başkitâbeti’ne nakl olunmuştur.

Çatalca Emlâk-ı Hümâyûn Şu‘besi Müdüriyeti’nden yazılan mülâhazada başkitâbet hizmetine devam ve ifâ-yı hüsn-i hidmete ikdâm eylediği tasdîk ve Hazîne-i Hâssa-i Şâhâne Nezâret-i Celîlesi’nden dâhi te’yîd edilmiştir.

Zıkr olunan me’mûriyetlerden İzvornik Sancağı Seyyâr Fırkası Mukayyidliği ile Hersek Sancağı Vuku‘ât Kitâbeti’ne refâkat ve kitâbetlerinde müddet-i istihdâmıyla kemiyet-i maâşâtı ve esbâb-ı infisâli Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nin 15 Ağustos sene [1]309 târîhli ve yetmiş dokuz numaralı tezkere-i cevâbiyesine ve Silivri Kazâsı Tahrîrât ve Bosna Vilâyeti Meclis Kalemi Üçüncü ve İkinci Kitâbetlerinde müddet-i istihdâmıyla kemiyet-i maâşâtı Jandarma Dâiresi Şu‘be Kalemi Mümeyyiz-i Sânisî Salih Vehbi Efendi tarafından i’tâ kılınan 29 Kânûn-ı evvel sene [1]306 târîhli şahâdetnâme ve Silivri Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti’nde ve Mekteb-i Rüşdî ve İbtidâi Muallimliklerinde müddet-i istihdâmıyla kemiyet-i maâşâtı ve esbâb-ı infisâli ve hüsn-i hizmetiyle zimmet ve ilişiği olmadığı Çatalca Sancağı Meclis-i İdâresi’nden 29 Kânûn-ı evvel sene [1]306 ve 10 Kânûn-ı sâni sene [1]306 târîhli mazbata-i mezbûresiyle Silivri Mekteb-i Rüşdîyesi Heyetinin 1 Kânûn-ı sâni sene [1]306 târîhli şahâdetnâmesine ve Çatalca Emlâk-ı Hümâyûn Başkitâbeti’ne târîh-i ta’yîniyle mikdâr-ı ma‘aş Hazîne-i Hâssa-i Şâhâne Nezâret-i Celîlesi Sicill-i Ahvâl Şu‘besi Müdüriyeti’nin 22 Kânûn-ı evvel sene [1]309 târîhli kayd pusulasına ve târîh-i vilâdeti nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında tasdîk edilmiştir.

Tercüme-i hâl varakasında seksen dokuz senesi Saferü’l-hayrîsinin ibtidâsında yüz guruş ma‘aşla Bosna Tahrîr-Emlâk Kalemi Defter-i Celîlesi’nde bulunduğu muharrer ise de evrâk-ı müsebbete-i resmîyesi olduğunun keyfiyet Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nden lede’l istifsâr vârid olan 15 Ağustos sene [1]309 târîhli tezkere-i cevâbiyede kayd bulunamadığı bildirilmiştir. Fî 2 Rebî‘ü’l-âhir sene 1314, Fî 29 Ağustos sene [1]312.

Mûmâileyhin ma‘aş bin üç yüz on dört senesi Rebî‘ü’l-evvelinin dördünde (1 Ağustos sene [1]312) yedi yüz guruşa iblâğ edildiği Hazîne-i Hâssa-ı Şâhâne Sicill Şu‘besi’nin 25 Mayıs sene [1]314 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhe hüsn-i hidmetine mebnî bin üç yüz on yedi senesi Zi'l-hiccesinin yirmi altısında Rûtbe-i Râbia tevcîh buyurulmuştur.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi senesi Saferinin yirmisinde (15 Mayıs sene [1]318) bin guruş ma'aşla terfian Çatalca Emlâk-ı Hümâyûn Müdüriyeti'ne ta'yîn edildiği, şu'be-i merkûmenin 2 Teşrîn-i sâni sene [1]319 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhe sû' ve gayretine mebnî bin üç yüz yirmi iki senesi Rebî'ü'l-âhiri selhinde terfian Rûtbe-i Sâlise tevcîh buyurulduğu mezkûr şu'benin 7 Kânûn-i sâni sene [1]320 târihli vuku'ât pusulasında muharrerdir. Mûmâileyhin ma'aşı bin üç yüz yirmi beş senesi Zi'l-hiccesinin yirmi üçünde (14 Kânûn-i sâni sene [1]323) bin yüz elli guruşa iblâğ edildiği şu'be-i mezkûrenin 30 Kânûn-i sâni sene [1]323 târihli vuku'ât pusulasında beyân kılınmıştır³¹³.

4.1.97. Mehmed Kamil Efendi

Bosna'da Trebin Kasabası mu'teberân-ı ahâlîsinden olup Kartal Kazâsı Rûsûmât Me'mûru bulunan Müftüzâde Abdullah Sezai Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş sekiz sene-i hicriyesinde kasaba-ı mezkûrede tevellüd etmiştir. Mekteb-i ibtidâide mukaddime-i ulûm-ı diniyye okuduktan sonra Trebin Mekteb-i Rüşdiyyesi'ne devam etmekte iken mes'ele-i mündefîânın zuhûruyla Der-saâdete hicret ederek dârü't-taallümde ikmâl-i tahsîl etmiştir.

Lisân-ı Arabîye mensûr ve manzûm her türlü ibârâtı Türkçeye nakl ve tercüme ve İbârât-ı Türkiye'yi dâhi ta'rib edebilir. Türkçe kitâbet ve Boşnakça tekellüm eder. Hüsn-i ahlâka dâir te'lif eylediği İkâzü'l-ihvân nâm risâle ile şerîf yolunda tercüme ettiği Muallakât-ı Seb'a'ya ve Ashâb-ı kirâm razianhümü'l-mülkü'l 'alâm hazâretinden terâcim-i ahvâl mehâsin iştihâlini cem' tertîb eylediği Metâliü'n-Nücûm nâm eseri ruhsât-ı resmiye ile neşr eylemektedir.

Bin iki yüz doksan dokuz sene-i Muharremi evâsıtında yirmi bir yaşında Şehremâneti Kalemine mülâzemetle duhûl ve sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin on birinde elli guruş ma'aşla Tahsîlât Kalemine nakl edilip, üç yüz bir senesi Şevvâlinin yirmi birinde ve üç yüz üç senesi Saferinin beşinde yüzer guruş ve üç yüz altı senesi Saferinin yedisinde de elli guruş zam ile ma'aş-ı mezkûr üç yüz guruşa iblâğ edilmiştir. Şehremâneti Tahsîl Me'mûrluğu'ndan mûmâileyhin hüsn-i sülûk

³¹³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 72/233, s.233.

erbâbından ve umûr-ı me'mûresine müdâvim olduğu tenmîk ve şehremîni Devletlû Rıdvan Paşa Hazretleri cânibinden mülâhaza-ı mezkûre tasdîk edilmiştir.

Mûmâileyhin târîh-i ta'yîniyle mikdâr-ı ma'aşının kayda muvâfık olduğu Şehremâneti Muhâsebesinden yazılan der-kenârdan anlaşılmıştır. Üç yüz dokuz senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi üçünden i'tibâren ma'aş-ı mezkûr ile emânet-i müşârünileyhâ Mektûbî Kalemine nakl edilmiştir. Fî 28 Ramazân sene 1309 ve Fî 13 Nisan sene 1308.

Mûmâileyh bin üç yüz on senesi şehir-i Şa'ban-ı şerîfinin yirmi birinde (26 Şubat sene 1308) bin guruş ma'aşla Maiyyet-i Seniyye-i Şifre Kitâbeti'ne ta'yîn edilip ma'aşı üç yüz on bir senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi üçünde (20 Kânûn-i evvel sene 1309) bin beş yüz guruşa ve üç yüz on iki senesi Rebî'ü'l-evvelinin altısında (25 Ağustos sene 1310) iki bin guruşa bi'l-iblâğ nâmiyesinin hazret-i şehriyârî unvânına tahvîl buyurulmuş olduğu Hazîne-i Hâssa Nezâret-i Celîlesi'nin tezkeresinde beyân olunmuştur³¹⁴.

4.1.98. Mehmed Kemal Efendi

Bazı mutasarrıflıklarda bulunmuş olan Rütbe-i Sâniye ashâbından Abdi Efendi'nin mahdûmudur. Hazreti Abbas Radiallahu Teâla Anhu Efendimizin sülâle-i tahîrelerindedir. Bin iki yüz altmış sekiz sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûm ve mekteb-i rüşdiyyede Sarf ve Nahiv, Arabî ve Gülistan ve Tuhfe-i vehbî ve Baharistan ve Hesâb ve Kesr-i âşârî okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz seksen altı senesi Cemâziye'l-evvelinde on yedi yaşında olduğu halde üç yüz guruş ma'aş ile Karahisar-ı Şarkî Sancağı Tahrîrât Kalemî'ne nakl ve doksan iki senesi şehir-i Ramazân-ı şerîfinin on yedisinde üç yüz doksan guruş ma'aşla livâ-i mezbûr Muhâsebe Kalemine ve doksan yedi senesi Muharremü'l-harâmı selhinde dört yüz elli guruş ma'aş ile livâ-i mezkûr Sandık Eminliğine nakl ile doksan sekiz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yedisinde munfasıl olmuş ve bin üç yüz senesi şehir-i Ramazân-ı şerîfinin dokuzunda dört yüz guruş ma'aşla livâ-i mezkûr Düyûn-ı Umûmîye Me'mûriyetine ta'yîn ve idâre-i mezkûreden asâlet-i me'mûriyeti tasdîk olunmaksızın iktidârsızlığı cihetiyle azl edilip üç yüz beş senesi Muharremü'l-

³¹⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 38/269, s.269.

harâmının yirmi beşinde beş yüz guruş ma‘aş ile Evkâf-ı Hümâyûn Deâvî Kalemi Mukayyidliği’ne alınmıştır.

Ma‘aş sene-i merkûme Rebî‘ü’l-âhîrinin on ikisinde on beş guruş ve Cemâziye’l-âhiresinin yirmi altısında on guruş zamâim ile beş yüz yirmi beş guruşa iblâğ olduğu halde üç yüz yedi senesi Muharremü’l-harâmının on yedisinde terk-i hizmet ederek Meclis-i İdâre-i Evkâf’ın 16 Ağustos sene [1]305 târîhli kararı üzerine işe mübâşereti târîhinden i‘tibâren olmak üzere bin guruş aylıkla Bitlis Vilâyeti Evkâf Muhâsebeciliği’ne ta‘yîn olunmuştur.

Doksan sekiz senesi Teşrîn-i sânisinin yirmi üçünde üç yüz guruş ma‘aşla Karahisar-ı Şarkî Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Zâbita Kitâbeti’ne ta‘yîn kılındığını beyân eylediği halde bu hizmetinde bulunduğu dâir muhâsebece kayd görülemediği, Evkâf-ı Hümâyûn Sicill Şu‘besi’nin istîzâhı üzerine Adliye Muhâsesinin müzekkire-i cevâbiyesinde beyân kılındığı gibi mezkûr Sandık Emâneti ile Düyûn-ı Umûmîye Me’mûriyeti’ne ta‘yînine ve Deâvî Kalemine devâm ve Bitlis Evkâf Muhâsebeciliği’ne me’mûriyetini müş‘ir Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nin 12 Rebî‘ü’l-âhîr sene [1]307, Düyûn-ı Umûmîye-i Osmâniye Vâridât-ı Muhassas İdâresi’nin 15 Safer sene [1]307 târîhli iki kıt‘a tezkereleri ve Evkâf-ı Hümâyûn Muhâsesi’nin 3 Cemâziye’l-evvel sene [1]307 târîhli der-kenârı merbûtdur. Fî 7 Rebî‘ü’l-evvel sene [1]308 ve Fî 9 Teşrîn-i evvel sene [1]306.

Mûmâileyhin husûsât-ı vakfiyece vuku‘a götürdüğü mukaddemâ-i iş‘âr olunan müsâvî-i ahvâli kendisinin emniyeti sâlib ve bekâsı me’mûriyetini ve bu hale mani‘ olduğu gibi irâre eylediği kefillerinin kefâletten bâ-arzuhâl âdem-i emniyet beyânıyla vuku‘-i istinkâflarının üzerine ta‘yîn olan ve temhîl ile kendisine tebliğ edilen iki mâh zarfında tecdîd ve tevşîk-i kefâlet edemeyerek müddet-i muâyneyi geçirmeside işe ihtilâfı mani‘-i esbâb-ı nizâmiyeden bulunduğu ve müddeti zarfında kefil göstermeyerek bi’t-tabi‘ munfasıl sayılmaları usûl-ı mevzûası icâbından idiğine mebnî me’mûrin-i kefâlet nizâmnâmesinin altıncı maddesi sonuna tevfkân ve mevkîân ahvâli nokta-ı nezâretinde vazife-i me’mûriyetine hâiz olduğu ehemmiyete binâen Meclis-i İdâre-i Vilâyet’ten verilen karar üzerine azliyle yerine diğerinin ta‘yîni Bitlis Vâli Vekâletinden bildirilmiş ve hakkında öteden beri mahallinden vuku‘ bulan şikâyetin arkası alınamamış olduğundan bin üç yüz on üç senesi Saferinin yirmi dördünde (13 Ağustos sene [1]311) azl edildiği Meclis-i İdâre-

i Evkâfi'nın 19 Temmuz sene [1]311 târîhli mazbatası sûretinden anlaşıldığı Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti'nin 19 Kânûn-i evvel sene [1]314 târîhli tezkeresiyle irsâl kılınan ve dosyası meyânında hıfz edilen Meclis-i İdâresi'nin muâmeleli evrâkından anlaşılmıştır.

Mûmâileyhin mezkûr Bitlis Vilâyeti Evkâf Muhâsebeciliği'nden işe mübâşereti târihi olan 1 Kânûn-i evvel sene [1]305 târîhinden Reji İdâresi nihâyetine kadar hesâbâtı bi'r-rü'ye kâfe-i makbûzâtı yüz seksen yedi bin beş yüz elli guruş on dört para olup boşuna mesârifât-ı mahalliye dâir sâlât-ı sâiresi olan yüz seksen yedi bin dört yüz seksen sekiz guruş yirmi dokuz parasını bi't-tenzîl alınmış yedi guruş yirmi beş para açığı zuhur etmiş ve meblâğ-ı mezkûrede 10 Haziran sene [1]315 târîhinde mûmâileyh tarafından teslîm-i hazîneye edilip bundan başka emvâl-i vakfiyye ve âidât-ı tekâüdiyeden bir gûne zimmet ve ilişiği kalmamış olduğu ve bin üç yüz on yedi senesi Rebî'ü'l-evvelinin beşinde (1 Temmuz sene [1]315) dört yüz guruş ma'aşla Karahisar-ı Şarkî Sancağı Belediye Riyâseti'ne ta'yîn ve sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin on üçünde (1 Mart sene [1]316) yüz guruş zam ile ma'aşı beş yüz guruşa iblâğ kılınmış ve bin üç yüz on sekiz senesi Zi'l-ka'desinin üçünde (9 Şubat sene [1]316) müddet-i nizâmiyesinin inkızâsında nâşî infisâl ederek zimmet ve ilişiği olmadığı zîri livâ-i mezkûr Meclis-i İdâresi'nin musaddak Belediye Meclisi'nin 24 Mart sene [1]319 târîhli mazbatasıyla livâ-i mezbûr mutasarrıflığının 11 Kânûn-i sâni sene [1]319 târîhli tahrîrât-ı cevâbiyesinden anlaşıldığı Evkâf-ı Hümâyûn Sicill Şu'besi'nin ol-bâbdaki vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin Karahisar-ı Şarkî Sancağı Sandık Eminliği'nde sebep-i infisâliyle Düyûn-ı Umûmîye Me'mûrluğu'ndan târîh-i infikâkı tercüme-i hâl hülâsasında gösterilmemiş olmasına mebnî sebk eden iş'âra cevâben livâ-i mezkûr mutasarrıflığından gelen bir sûreti şu'bede mahfûz olan 2 Şubat sene [1]313 târîhli tahrîrâtta mezkûr Sandık Eminliğinden isti'fâen ve Düyûn-ı Umûmîye Me'mûrluğu'na da bin üç yüz bir senesi Zi'l-ka'desinin yirmi sekizinde (6 Eylül sene [1]300) infikâk eylediği bildirilmiş olduğu şu'be-i mezkûrenin 25 Temmuz sene [1]314 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmekle tezyîl kılındı.

Cevâz-ı istihdâmının taht-ı karara alınması istidâsını hâvî mûmâileyh tarafından Şûra-yı Devlete havâle buyurulan arzuhâl üzerine cereyân eden muhâbereye cevâben Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti'nden vârid olan 28 Rebî'ü'l-evvel

sene [1]323 târîh ve iki yüz on numaralı Tezkere-i Mülkîyye Dâiresi'nden kırâat olunarak mûmâileyhin infisâli üzerine rû'yet olunan muhâsebesi neticesinde berâeti tahkîk eylediği iş'âr edilmiş ve tedkîk edilen tercüme-i hâli sûret-i musaddakasında mani'-i istihdâm bir kayd görülememiş olmakla cevâz-ı istihdâmının nezâret-i müşârünileyhâya teblîği ve Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonu'na ma'lûmât i'tâsı tezkere kılındığı Şûra-yı Devlet Mülkîyye Dâiresi'nin 30 Temmuz sene [1]321 târîhli ve bin dokuz yüz yirmi dört numaralı mazbatasında beyân kılınmıştır.

Mûmâileyhin Diyarbekir Evkâf Muhâsebeciliği'ne intihâb edildiği hakkında Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i Celîlesi'nin Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonu'na havâle buyurulan tezkeresi üzerine mûmâileyhin bu kere nevâkısı ikmâl ettirilen tercüme-i hâlinde me'mûriyet-i ahîresinde infisâli hakkında bazı kuyûda tesâdüf olunmuş ise de mani'-i istihdâm görülememekle beraber Şûra-yı Devletçe cevâz-ı istihdâmına karar verilmiş olduğundan gideceği mahalde vazifesine hüsn-i i'tinâ etmesi kendisine tefhîm olunmak üzere ber-mûcib iş'âr tasdîk-i me'mûriyetine dâir verilen karar üzerine bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi mûcibince bin üç yüz yirmi dört senesi Rebî'ü'l-âhirinin üçünde (14 Mayıs sene [1]322) bin üç yüz elli guruş ma'aşla mezkûr Diyarbekir Evkâf Muhâsebeciliği'ne ta'yîn buyurulmuştur.

Mûmâileyhin Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti'nin iş'ârı üzerine ol-bâbda ki tezkere-i sâmiye mûcibince bin üç yüz yirmi altı senesi Şevvâlinin on sekizinde (28 Teşrîn-i evvel sene [1]324) bin sekiz yüz guruş ma'aşla Erzurum Vilâyeti Evkâf Muhâsebeciliği'ne nakl edildiği Evkâf-ı Hümâyûn Sicill Şu'besi'nin 19 Kânûn-i evvel sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin mahall-i me'mûriyetine kable'l-azîme bin üç yüz yirmi yedi senesi Şa'banının yirmi sekizinde (1 Eylül sene [1]325) icrâ kılınan tensîkâta câizü'l istihdâm olmak üzere kadro haricine çıkarılıp yedi yüz elli guruş ma'aş tahsîsi ve Tensîk Kanûnu'nun zeyli mûcibince ma'aş-ı mezkûr 9 Mayıs sene [1]326 târîhinde bin yüz yirmi beş guruşa iblâğ olunarak sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin yirmi altısında (21 Haziran sene [1]326) iki bin guruş ma'aşla Sivas Evkâf Müdüriyeti'ne ta'yîn edildiği 19 Temmuz sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Hilâf-ı kanûna ve ahvâl-i te'diyât ve muâmelâtta bulunmalarından dolayı maiyyeti heyet-i tahrîriyyesine maan mûmâileyh hakkında muâmele-i kanûniyeye

tevessül olunmak üzere bin üç yüz yirmi sekiz senesi Şevvâlinin on sekizinde (gaye-i Teşrîn-i evvel sene [1]326) işten el çektirilip İntihâb Komisyonu'nun 12 Kânûn-i sâni sene [1]326 târihli mazbatasında devam-ı me'mûriyeti câiz olamayacağı gösterilmiş olmasına binâen 1 Şubat sene [1]326 târihinde azliyle yerine diğerinin ta'yîni İdâre-i Seniyye-i şeref-sâdır buyurulmuş olduğu 1 Şubat sene [1]326 târihli vuku'ât pusulasında muharrerdir³¹⁵.

4.1.99. Mehmed Mecidi Efendi

Karahisar-ı Şarkî Cezâ Reisi Yusuf Agâh Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz seksen yedi sene-i hicriyesinde Hersek'te tevellüd etmiştir. Mahallî sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyye ve Samsun Rüşdîyye Mektebi'nde müretteb dersleri tahsîl ile şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz dört senesi Şevvâlinin guresinde on yedi yaşında iken Karahisar-ı Şarkî Telgrafhânesi'ne mülâzemetle, üç yüz yedi senesi Zi'l-ka'desinin dokuzunda beş yüz guruş ma'aş ile Aynaroz Telgrafhânesi Muhâbere Me'mûriyeti'ne ta'yîn kılınmıştır. Telgraf ve Posta Nezâreti'nin varaka mündericâtı tasdik edilmiştir. Mekteb-i rüşdî şahâdetnâmesinin sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur. Fî 29 Rebî'ü'l-âhir sene [1]311 ve Fî 27 Teşrîn-i evvel sene [1]309.

Mûmâileyh bin üç yüz sekiz senesi şehir-i Muharremü'l-harâmının üçünde (7 Ağustos sene [1]306) üç yüz seksen guruş ma'aş ile Samsun ve bin üç yüz dokuz senesi şehir-i Şa'ban-ı şerîfinin dördünde (28 Şubat sene [1]307) altı yüz guruş ma'aşla İşkodra Telgraf Merkezi Muhâberât-ı Ecnebiye Me'mûriyeti'ne nakl olunmuştur.

Mûmâileyhin bin üç yüz on senesi Saferinin on üçünde (25 Ağustos sene [1]308) altı yüz guruş ma'aşla Sivas Merkez Şefliği'ne nakl edilip bir seneden beri kefil veremediği gibi haklarında da zimmetine bin beş yüz doksan yedi guruş on para geçirdiği tebeyyün etmekle üç yüz on bir senesi Cemâziye'l-evvelinin on sekizinde (15 Teşrîn-i sâni sene [1]309) azl ile ahîren mezkûr zimmetinde bin gurusunu nezâret veznesine teslim ettiği ve İşkodra Merkezi'nde bulunduğu zaman zayi ettiği iki kıt'a taahhüdlü mektûptan dolayı aranılan yüz frank cezâyı nakdî ile zimmeti kûsûru olan beş yüz doksan yedi guruş on paranın rub'-ı ma'aşından tahsîl edilip teslim-i vezne

³¹⁵ BOA. DH. SAİD. d. nr. 22/251, s.251.

edilmek üzere bin üç yüz on bir senesi Ramazânının yirmi beşinde (20 Mart sene [1]310) sekiz yüz guruş ma‘aşla Cidde Telgraf Muhâbere Me’mûriyeti’ne nakl edilip bazı mühim şifre telgrafnâmelerin te’hîrine sebebiyet verdiğiinden bin üç yüz on üç senesi Muharreminin dokuzunda (2 Haziran sene [1]311) azl edildiği ve me’mûriyetinin infisâlinden sonra vefât ettiği Telgraf ve Posta Sicill Şu‘besi’nin 3 Muharrem sene [1]312 târîhli vuku‘ât cetveliyle 2 Zi’l-hicce sene [1]314 ve 23 Muharrem sene [1]315 târîhli vuku‘ât cetvelinde beyân edilmiştir³¹⁶.

4.1.100. Mehmed Murad Bey

Bosnalı müteveffâ Mustafa Ağa’nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş üç sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1272) Hersek’te tevellüd etmiştir. Enderûn-ı Hümâyûn Mektebi’nde müretteb dersleri tahsîl eylemiş ise de şahâdetnâme alamadığı ve Türkçe kitâbet ettiği tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin iki yüz doksan üç senesi Rebî‘ü’l-evvelinin on yedisinde (26 Mart sene [1]292) seksen üç guruş ma‘aşla Hazîne Enderûn-i Hümâyûn Hademeliği’ne dâhil olup doksan dört senesi Cemâziye’l-evvelinin on sekizinde (20 Mayıs sene [12]93) yüz kırk üç guruş ma‘aşla hazîne-i müşârünileyh Süfre Koğuşu Nöbetçibaşılığı’na terfi‘ olunarak doksan beş senesi Şevvâlinin on yedisinde (2 Teşrîn-i evvel sene [12]94) ma‘aşını iki yüz on guruşa terfi‘ ve doksan yedi senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin ikisinde (1 Mart sene [12]96) hasbe’t-tanzimât yüz altmış sekiz guruşa tenezzül ve doksan dokuz senesi Cemâziye’l-âhîresinin yirmi beşinde (2 Mayıs sene [12]98) yüz seksen guruşa terfi‘ edip sene-i merkûme Receb-i şerîfinin yirmi altısında (1 Haziran sene [12]98) nöbetçibaşılıktan isti‘fâ eylemesi üzerine ma‘aşını yüz yirmi guruşa tenzîl olunmuştur.

Üç yüz yedi senesi Ramazân-ı şerîfinin sekizinde (16 Nisan sene [1]306) üç yüz yirmi guruş ma‘aşla zat-ı hazret-i şehriyârînin hizmet-i seniyyelerine nakl ve üç yüz on dokuz senesi Muharreminin yirmi dokuzunda (5 Mayıs sene [1]317) ma‘aşını iki bin guruşa iblâğ olunup üç yüz yirmi yedi senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin altısında (14 Nisan sene [1]325) üç yüz guruş ma‘aşla ser-berber-i hazret-i şehriyârî ta’yîn buyurulmuştur. Kârin-i sâni hazret şehriyârî cânibinden mûmâileyhin hüsn-i hizmeti tasdîk kılınmıştır.

³¹⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 45/489, s.489.

Nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası ve hidemâtıyla aldığı maâşâtının tevârih ve kitâbetini mübeyyin Hazîne-i Hümâyûn Kethüdâlığı'nın derkenârını hâvî eski kıt'a mezkûre-i aslı tercüme-i hâl varakasıyla hıfz olunmuş ve vuku'ât-ı âhiresi Hazîne-i Hâssa kuyûduna muvâfık bulunmuştur. 18 Zi'l-hicce sene [1]328, Fî 7 Kânûn-i evvel sene [1]326³¹⁷.

4.1.101. Mehmed Nabi Bey

Müşirân-ı A'zâmdan müteveffâ Menemenli Mustafa Paşa'nın mahdûmudur. Bin iki yüz seksen beş senesi Recebinde Bosna'da tevellüd eylemiştir. Soğukçeşme Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde üçüncü sınıfa kadar olan dersleri okuduktan sonra leylî olarak Mekteb-i Sultâniye'ye duhûl ile orada dâhi müretteb-i ulûm ve fûnûnu tadrîs ve tekmîl ile bir kıt'a ulûm ve fûnûn ve bir kıt'a Edebiyat şahâdetnâmesi almıştır. Türkçe ve Fransızca tekellüm ve kitâbet edebilir.

Bin üç yüz beş senesi Zi'l-ka'desinde yirmi buçuk yaşında olduğu halde mülâzemetle Tahrîrât-ı Hariciye Ecnebiye Kalemî'ne dâhil ve üç yüz altı senesi şehri Ramazân-ı şerîfinin on üçünde beş yüz gurus tahsîsât ve bin gurus ma'aş ve Şehbender Vekâleti unvânı ile Atina ve Pire Başşehbender Kañçılarlığı'na me'mûr olmuştur. Vazife-i me'mûriyetinden dolayı taht-ı muhâkemeye alınmamıştır.

Tahrîrât-ı Hariciye Kâtibi Saâdetlû Naim Efendi Hazretleri tarafından muharrer mülâhazada mir-i mûmâileyhin tahrîrât-ı hariciyeye âid ifâdâtı ve umûr-ı şehbenderi Müdürü Saâdetlû Şemseddin Bey'in mutâlaasında dâhi unvân-ı mezkûr ve ma'aş ve tahsîsâtla me'mûriyet-i mezbûreye ta'yîn olduğu tasdik kılınmıştır. Zikr olunan şahâdetnâmelerin Hariciye Nezâreti Sicill Şu'besi Müdüriyeti'nden musaddak sûretleri merbûttur. Fî 6 Zi'l-hicce sene [1]306 ve Fî 22 Temmuz sene [1]305. Mir-i mûmâileyh bin üç yüz yedi senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi ikisinde bin gurus ma'aş ve ol-mikdâr tahsîsât ve kañçılarlık inzimâmı ile Belgrad Sefâret-i Seniyyesi Üçüncü Kitâbeti'ne nakl buyurulmuştur.

Mir-i Mûmâileyhe sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin on dokuzunda Dördüncü Rütbeden Mecîdî Nişânı ihsân buyurulmuştur. Mir-i mûmâileyhin me'mûriyeti sene-i mezkûre Şevvâlinin on birinde bin beş yüz gurus ma'aş ve becâyiş sûreti ile Atina Sefâret-i Seniyyesi Üçüncü Kitâbeti'ne tahvîl olunarak bin üç

³¹⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr.176/393, s.393.

yüz sekiz senesi Muharreminin on altısında uhdesine Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Sânsi tevcîh buyurulmuştur.

Mir-i Mûmâileyhe sene-i merkûme Rebî'ü'l-evvelinin beşinde Sırp Hükümeti tarafından Dördüncü Rütbeden Takova Nişânı verilmiştir. Mir-i mûmâileyh bin üç yüz dokuz senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi yedisinde (16 Kânûn-i sâni sene 1307) iki bin guruş ma'aş ve bin guruş tahsîsât ile Petersburg Şehbenderliği'ne nakl buyurulmuştur. Mir-i mûmâileyh sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin altısında (20 Mayıs sene 1308) bin dokuz yüz guruş ma'aş ile Bükreş Sefâret-i Seniyyesi İkinci Kitâbeti'ne nakl olunmuştur.

Mir-i Mûmâileyhe Yunan Devleti tarafından Beşinci Rütbeden (Sover) Nişânı i'tâ olunarak kabul ve lede'l-icâb ta'likine şehr-i mezkûrun altısında müsâade-i seniyye-i hazret-i şehriyârî erzân buyurulmuştur.

Mir-i mûmâileyh Bükreş'in havasıyla imtizâcsızlığından dolayı tahvîl-i me'mûriyetini istidâ etmesine mebnî bin üç yüz on bir senesi şehr-i Saferü'l-hayrîsinin yirmi üçünde (23 Ağustos sene 1309) ma'aş-ı hâlisiyle mâliyeden Sefâret-i Seniyyesi İkinci Kitâbeti'ne nakl olunmuştur.

Mir-i mûmâileyhe Romanya Hükümeti tarafından i'tâ olunan Dördüncü Rütbeden (Korondi Romanî) Nişânının kabul ve lede'l-icâb ta'likine sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin on beşinde müsâade-i seniyye-i hazret-i cihânbâni erzân buyurulmuştur.

Mûmâileyhe mesâi-i mahdûasına mebnî şehr-i mezbûrun yirmi beşinde terfian Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Mütemâyizi tevcîh buyurulmuştur. Mir-i mûmâileyh bin üç yüz on iki senesi şehr-i Receb-i şerîfinin sekizinde (24 Kânûn-i evvel sene 1310) ma'aş-ı hâlisiyle Bükreş Sefâret-i Seniyyesi İkinci Kitâbeti'ne nakl olunmuştur.

Lahey Sefâret-i Seniyyesi için Türkçe ve Fransızcaya muktedir bir kâtibe lüzûm görüldüğü sefâret-i müşârünileyhâdan bildirilmesine ve mûmâileyhin ehliyet ve liyâkatına mebnî sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin yirmi dokuzunda (12 Mayıs sene 1311) bin dokuz yüz guruş ma'aşla sefâret-i müşârünileyhâ başkitâbetine nakl buyurulmuştur.

Mir-i mûmâileyhin bin üç yüz on üç senesi şehr-i Muharremü'l-harâmının yirmi beşinde (6 Temmuz sene [1]311) emsâli misillû üç bin guruşa iblâğ buyurulmuştur. Mûmâileyhe İspanya Hükümeti tarafından Üçüncü Rütbeden Isabel La Katolik Nişânı i'tâ olunmakla kabul ve lede'l-icâb ta'liki husûlüne sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin yirmi üçünde irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhî şeref-sudûr buyurulmuştur.

Mûmâileyh bin üç yüz on üç senesi Recebü'l-ferdînin yedisinde (12 Kânûn-i evvel sene [1]311) ma'aş-ı hâlisi ile Paris Sefâret-i Seniyyesi Başkitâbeti'ne nakl edilmiştir. Mir-i mûmâileyhin ma'aş-ı bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi't-te'cîl iki bin yedi yüz guruşa tenzîl eylemiştir.

Mir-i mûmâileyhe umûr-ı me'mûriyetini mukaddimân ve rü'yetmendân ifâ eylemekte olmasına mebnî bin üç yüz on beş senesi Ramazânının on sekizinde tebdîlen Üçüncü Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zişânı ihsân buyurulmuştur. Mir-i mûmâileyhe bin üç yüz on altı senesi Saferinin yirmi birinde terfian Rütbe-i Evvelisi Sınıf-ı Sâni'si tevcîh buyurulmuştur. Mir-i Mûmâileyh sene-i merkûme Rebî'ü'l-âhirinin yirmi beşinde (31 Ağustos sene [1]314) üç bin altı yüz guruş ma'aşla Paris Sefâret-i Seniyyesi Müsteşârlığı'na terfi' buyurulmuştur.

Mir-i Mûmâileyhe İran Hükümeti tarafından i'tâ kılınan Ma'a-kordon İkinci Rütbeden Şir-i Hûrşîd Nişânı'nın kabul ve lede'l-icâb ta'liki husûsuna bin üç yüz on yedi senesi Zi'l-hiccesinin yirmi dördünde müsâade-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi erzân buyurulmuştur. Mir-i Mûmâileyhin Fransız Hükümeti tarafından i'tâ kılınan İkinci Rütbeden Lezyondönor (Le'gion d'honneur) Nişânı'nın kabul ve lede'l-icâb ta'liki husûsuna bin üç yüz on sekiz senesi Muharreminin on sekizinde müsâade-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi erzân buyurulmuştur. Mûmâileyhin müşâhid olan mesâ-i rü'yetmendâne münâcehetiyle sezâvâr-ı âtîfet-i seniyye olmasına mebnî sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin on ikisinde tebdîlen İkinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zişânı ihsân buyurulmuştur.

Mir-i Mûmâileyhin ma'aş-ı sene-i merkûme Recebinin on üçünde (24 Teşrîn-i evvel sene [1]316) dört bin altı yüz guruşa iblâğ buyurulmuştur. Müşârünileyhânın uhdesine bin üç yüz on dokuz senesi Şa'banı selhinde terfian Rütbe-i Evveli Sınıf-ı Evveli tevcîh buyurulmuştur. Müşârünileyhe bin üç yüz yirmi üç senesi Zi'l-

hiccesinin on dördünde tebdîlen Birinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânı ihsân buyurulmuştur.

Müşârünileyhe rü'yetkârâne ve mukaddimâne ifâ-yı vazife eylemekte olması cihetiyle bin üç yüz yirmi beş senesi Muharreminin on altısında Altın Liyâkat Madalyası ihsân buyurulmuştur³¹⁸.

4.1.102. Mehmed Nafiz Bey

Bosna Hânedânı'ndan Murad Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş dokuz sene-i hicriyesinde (1279 sene-i mâliye) Bosna'nın Foça Kasabası'nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Bosna Rüşdiyye Mektebi'nde müretteb olan dersleri okumuş ve Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne'de dâhi ikmâl-i tahsîl ile a'la derecede şahâdetnâme almıştır. İslavca tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında gösterilmiştir. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz on beş senesi Zi'l-hiccesinin yirmi birinde (ibtidâi Mayıs sene [1]314) otuz altı yaşında olduğu halde mülâzemet sûretiyle Hüdâvendigâr Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Müdde'î-i Umûmîliği Kalemî'ne dâhil olarak bin üç yüz on altı senesi Ramazânının yirmi yedisinde (27 Kânûn-i sâni sene [1]314) beş yüz guruş ma'aşla ve İntihâb-ı Me'mûrin Adliye Komisyonu kararıyla vilâyet-i müşârünileyhâ Ticâret Mahkemesi Başkitâbeti'ne ta'yîn ve usûl-ı mukarrere vechle tahlîfi icrâ kılınmıştır. Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne Müdüriyeti'nden mûmâileyhin mekteb-i mezkûreden a'la derecede me'zûn olduğu tenmîk ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden dâhi Sicill-i Me'mûrin Müdüriyeti'nin mührü tasdîk kılınmıştır.

Tezkere-i osmânîyesi ile Mekteb-i Hukuk şahâdetnâmesi sûret-i musaddakaları ve kitâbet-i mezkûreye sûret-i intihâbına dâir olan İntihâb-ı Me'mûrin Komisyonu'nun mazbatasını tercüme-i hâl varakasıyla birlikte dosyasında mahfûz olduğu gibi târîh-i ta'yîni ile mikdâr-ı ma'aş muvâfık-ı kayıddır.

Efendi mûmâileyhin bin üç yüz on yedi senesi Muharreminin yirmi altısında (25 Mayıs sene [1]315) bi'l-isti'fâ infisâl ederek bervech-i bâlâ Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne'den a'lâ derecede me'zûn olmasına mebnî sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin on dördünde (2 Mayıs sene [1]316) bin iki yüz altmış guruş ma'aş ve Encümen-i İntihâb

³¹⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 26/183, s.183.

Me'mûrin Adliye kararıyla İlbasan Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn ve kifâyeti hasebiyle bin üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi beşinde (15 Eylül sene [1]318) ma'aş-ı hâlisiyle ve encümen-i mezkûr kararıyla Prizren Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ve kıdemi cihetle şâyân-ı terfî' görülmesine mebnî bin üç yüz yirmi senesi Şevvâlinin beşinde (22 Kânûn-i evvel sene [1]318) bin iki yüz altmış guruş ma'aşla ve encümen-i mezkûr kararıyla Prizren Sancağı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne tahvîl olunup riyâset-i mezkûreye mahsûs şehri bin beş yüz guruş ma'aşın bin üç yüz yirmi beş senesi Muharreminin yirmi altısından i'tibâren (26 Şubat sene [1]322) iki bin guruşa iblâğ husûsuna bi'l-istizân irâde-i seniyye-i şeref-mutaallık buyurulmuş ve aher mahale nakli Rumeli Vilâyât-ı Şâhânesi Müfettiş-i Umûmîliği'nden iş'âr olunmasına mebnî bin üç yüz yirmi altı senesi Saferinin dokuzunda (28 Şubat sene [1]323) bin beş yüz guruş ma'aşla ve encümen-i mezkûr kararıyla Taşlıca Sancağı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne nakl-i me'mûriyeti icrâ ve Tensîk Kanûnu'na tevkîfân komisyon-ı mahsûsca bi'l-hesâb takrîr olunan şehri beş yüz yirmi beş guruş ma'zûliyet ma'aşının ikâmetgâhı olan İştib emvâlinde ve Kânûn-i evvel sene [1]325 târihinden i'tibâren kendisine tesviyesi zımmında Kazâ Mâl Müdürlüğü'ne tebligât-ı ifâ kılındığı Vilâyet Defterdârlığı'nın işârına atfen İstinâf-ı Müdde'î-i Umûmîliği'nin 30 Kânûn-i evvel sene [1]325 târihli tahrîrâtında izbâr olunmuştur. 25 Rebî'ü'l-âhir sene [1]328, 22 Nisan sene [1]326³¹⁹.

4.1.103. Mehmed Nureddin Efendi

Kara Mehmedzâdelere ve tüccârdan Derviş Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen üç sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1281) Bosna'nın Trebin Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Ma'lûmât-ı ibtidâiyeyi kazâ-ı mezkûrede gördükten sonra Viyana Dârü'l-muallimin-i Âliyesi'ne bi'd-duhûl nazarî ve târihi ba'de menşûru Alman lisânı, Coğrafya ve Târîh konularını bi't-tahsîl bin sekiz yüz doksan dokuz sene-i milâdisinde bâ şahâdetnâme neş'et etmiş ve Bosna Dârü'l-muallimin-i İbtidâi ve Rüşdiyyesi'nde a'lâ'd-derecât ikmâl-i tahsîl ile şahâdetnâme ahz etmiştir.

³¹⁹ BOA. DH. SAİD. d. nr. 166/413, s.413.

Alman ve Sırp lisânlarıyla kitâbet etmekte ve mümkün merteye Türkçe yazmakta ve Bulgarca ve Rusça anlayıp kırâat eylemekte idiği tercüme-i hâl varakasında muharrerdir.

Üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-evvelinin on ikisinde (3 Eylül sene [1]318) mülga Teftiş ve Muâyene Me'mûrluğu'na üç yüz guruş ma'aşla bi't-ta'yîn, üç yüz yirmi bir senesi Şevvâlinin üçünde (8 Kânûn-i sâni sene [1]319) elli ve üç yüz yirmi iki senesi Saferinin yirmi dördünde (27 Nisan sene [1]320) yüz elli ve üç yüz yirmi üç senesi Zi'l-hiccesinin yirmisinde (2 Şubat sene [1]321) elli guruş zamâimle ma'aş beş yüz elli guruşa iblâğ ve 1 Kânûn-i sâni sene [1]324 târihinde mezkûr ma'aşla mülga mekâtib-i ibtidâide ve 1 Şubat sene [1]324 târihinde de Kâtib-i Husûsiye Müfettişliği'ne nakl edilmiş ve muahheren sekiz yüz guruş ma'aşla naklen ta'yîn olduğu İpek Sancağı Mekâtib-i İbtidâiye Müfettişliği'ne üç yüz yirmi sekiz senesi Şevvâlinin on sekizinde (9 Teşrîn-i evvel sene [1]326) mübâşeret etmiş ise de müddet-i me'mûriyetinde hitâm bulunduğu halde ahvâl-i hamiyesine mebnî mahall-i me'mûriyetine avdet etmediğinden üç yüz yirmi dokuz senesi Şevvâlinin yirmi birinde (2 Teşrîn-i evvel sene [1]327) azl olunmuştur.

Mûmâileyhin hidemât-ı vuku'âtı sicill kaydından anlaşılması ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi ile şahâdetnâmesi sûret-i musaddakaları aslı tercüme-i hâl varakası meyânında mahfûz bulunmuştur. 14 Zi'l-hicce sene [1]329, Fî 23 Teşrîn-i sâni sene [1]327³²⁰.

4.1.104. Mehmed Nuri Efendi

El-hac Süleyman Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş sekiz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]277) Bosna Vilâyeti'nde Nikşik Kasabası'nda dünyaya geldiği sûret-i musaddakası mahfûz nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Kasaba-ı mezkûre sıbyân mektebinde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve bir mikdâr da Arabî ve Fârisî taallüm ve sülûs ve rik'a hatlarını temeşşuk etmiştir. Arabî ve Fârisî tefehhüm eder. Türkçe okuryazar. Arnavutça ve Boşnakça tekellüm eder.

Bin iki yüz doksan sekiz senesi şehri Recebü'l-ferdînin on altısında (1 Haziran sene [1]297) yirmi yaşında iken yedi yüz yirmi guruş maktû' ücretle Şayak

³²⁰ BOA. DH. SAİD. d. nr. 186/114, s.114.

Kazâsı A'şâr Muharrirliği'ne ta'yîn olunarak Zi'l-hiccesinin yirmisine kadar (gaye-i Teşrîn-i evvel sene [1]297) istihdâm olunup doksan sekiz ve doksan dokuz ve üç yüz ve üç yüz bir sene-i mâliyelerinde beşer mâh kazâ-ı mezbûr A'şâr Muharrirliğinde bulunup bunlar için dört yüz ve sekiz yüz ve altı yüz elli ve yedi yüz guruş maktû' ücret almış ve üç yüz yedi senesi şehr-i Recebü'l-ferdînin yirmi birinde (1 Mart sene [1]306) yüz de beş guruş âidâtla kazâ-ı mezbûr Vergi-i Bedelât-ı Askerîye Bakâyası Tahsildârlığı'na bi't-ta'yîn üç yüz sekiz senesi Şa'banü'l-muazzamının guresine kadar (gaye-i Şubat sene [1]306) istihdâm olunup bin seksen dört guruş otuz dört para âidât almıştır. Ve üç yüz dokuz senesi Şevvâlü'l-mükerremenin on altısında (1 Ağustos sene [1]308) iki yüz yetmiş guruş aylıkla kazâ-ı mezkûr Sandık Emânetine ta'yîn olunmuştur.

Kazâ-ı mezbûr kâ'im-i makâmlığından Draç Sancağı Muhâsebeciliği'yle, mutasarrıflığından ve İşkodra Vilâyeti Defterdârlığı'yla, Vâliliği Vekâletinden yazılan mülâhazaya atfen Mâliye Nezâret-i Celilesi'nden iktidârı vazifesini ifâya kâfi idiği beyân kılınmıştır. A'şâr Muharrirlikleriyle, bakâyâ tahsildârlığından müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı âidâtını ve berâet-i zimmetini mübeyyin kazâ-ı mezbûr Meclis-i İdâresi'nin 6 Teşrîn-i sâni sene [1]309 târihli iki kıt'a mazbatasının musaddak sûretleri ve me'mûriyet-i hâzırasına târih-i ta'yîn ve mikdâr-ı ma'aşını hâvî vilâyet-i müşârunileyhâ 25 Mart sene m[inhu] târihli inhâsı aslı tercüme-i hâl varakasıyla mahfûz bulunmuştur. Fî 18 Şevvâl sene 1316 ve Fî 17 Şubat sene 1314³²¹.

4.1.105. Mehmed Nuri Efendi

Esnâftan Hasan Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1282) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Karamürsel Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde Sarf ve Nahiv ve Gülistan ile Fenni-Hesab okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz on sene-i hicriyesinde Biga Telgrafhânesi'ne mülâzemetle, üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dördünde (24 Şubat sene [1]312) üç yüz guruş muvakkat ma'aşla Yanya Vilâyeti ve Zi'l-hiccesinin beşinde (25 Nisan sene [1]313) ma'aşıyla Yenişehir Telgraf ve Posta Merkezleri Muhâbere Me'mûriyetlerine ta'yîn ve üç yüz

³²¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 85/99, s.99.

on beş senesi Saferü'l-hayrîsinin dördünde (23 Haziran sene [1]313) mezkûr ma'âşî dört yüz guruşa iblâğ edilip, üç yüz on altı senesi Muharremü'l-harâmının on altısında (25 Mayıs sene [1]314) me'mûriyetinin lağvıyla açıkta kalmış ve Saferü'l-hayrîsinin on sekizinde (24 Haziran sene [1]314) dört yüz guruş muvakkat aylıkla Karesi Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti'ne bi't-ta'yîn, Ramazân-ı şerîffinin yirmi ikisinde (22 Kânûn-i sâni sene [1]312) me'mûriyetinin lağvına tekrar infisâl ederek Zi'l-ka'desinin guresinde (1 Mart sene [1]315) üç yüz guruş muvakkat ma'âşla Üsküp ve üç yüz on yedi senesi Saferü'l-hayrîsinin beşinde (3 Haziran sene [1]315) iki yüz otuz guruş asaleten aylıkla Koçana Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyetlerine ta'yîn ve nakl olunup vazife-i me'mûriyetini taşıyarak hey'et-i me'mûriyeti münhal sûrette sâika sermesti ile ötede beride sürünmekte olduğu ve merkezde bulunduğu müddette dâhi merâkiz-i mütecâvire me'mûriyeti ile münâkaşadan hali kalmadığı cihetle bir müddet açıkta kalarak ta'yîn olması için sene-i merkûme Zi'l-hiccesinin yirmi birinde (1 Nisan sene [1]316) idâreten azl olunmuş ve üç yüz on sekiz senesi Receb-i şerîffinin altısında (17 Teşrîn-i evvel sene [1]316) dört yüz guruş muvakkat ma'âşla Suriye Vilâyeti'nde Harran Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti'ne ta'yîn kılınmıştır.

Kosova Vilâyeti Telgraf ve Posta Başmüdüriyeti'yle, Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdîk olunmuştur. Me'mûriyetleri nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbıktır. Nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâliyle beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nde mahfûzdur. Fî 29 Ramazân sene 1320, Fî 16 Kânûn-i evvel sene [1]318.

Mûmâileyhin işrete olan inhimânı cihetiyle vazifesine devam edemediğinden nâşî sene-i merkûme Zi'l-hiccesinin yirmi altısında (3 Nisan sene [1]317) idâreten azl edildiği Telgraf ve Posta Sicill Şu'besi'nin 2 Nisan sene [1]319 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin Nezâret-i İntihâb Me'mûrin Komisyonu kararıyla bin üç yüz yirmi senesi Recebinin dördünde (23 Eylül sene [1]318) iki yüz elli guruş ma'âşla Selanik Vilâyeti'nde devamı, Telgraf ve Posta Merkezi Muvakkat Muhâbere Memûriyeti'ne ta'yîn kılınmış iken mahall-i mezkûrda iş göremeyecek derecede sarhoş olduğu halde telgrafhâneye gelip merâkiz-i sâire ile mücâdele ve muhâberâtın

te'cizine sebebiyet ve bir diğeri ve üzerinde iki yüz doksan altı guruş hâsılât olduğu ve kendisi yine mest-i lâ-yükâl bulunduğu halde sabahleyin erkenden Selanik Şimendiferi'ne râkiben gittiği merkez-i mezkûr müdürlüğünden mahall-i mezkûr Polis Müdürlüğü'ne iş'âr olunmasına ve müfettişlikten verilen müzekkirede mûmâileyhin trende sarhoş olarak yolculara sarkıntılık eylemesi üzerine jandarma ma'rifetiyle trenden indirildiği başmüdüriyetten bildirilmesine binâen İntihâb-ı Me'mûrin Komisyonu kararıyla bin üç yüz yirmi senesi Şevvâlinin yirmi ikisinde (8 Kânûn-i sâni sene [1]318) idâreten azl edildiği ve nezdinde alıkoyduğu iki yüz doksan altı guruş hâsılât akçasından istihkâkı mahsûb olunduktan sonra bâki yüz yirmi dokuz guruş on paranın kefilinden tahsîl olunmak üzere zimmetinde kaldığı şu'be-i mezkûrenin 30 Muharrem sene [1]322 târihli vuku'ât pusulasında bildirilmiştir³²².

4.1.106. Mehmed Ragıb Efendi

Emlâk-ı Hümâyûn Me'mûrlarından Hasan Kâmil Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz seksen bir senesi Cemâziye'l-evvelinde Bosna'da tevellüd etmiştir. Fâtih İbtidâi ve Rüşdî Mektepleri ve Hendese-i Mülkîyye Mekteplerinde okuyup şahâdetnâme almıştır. Zikr olunan mekteplerin birinci senesinde otuz ve ikinci senesinde altmış ve üçüncü senesinde seksen ve dördüncü senesinde yüz on ve beşinci senesinde yüz seksen guruş ma'aş almıştır. Türkçe ve Fransızca okuryazar.

Mekteb-i mezkûr nizâmnâmesi hükmünce bin üç yüz altı senesi Zi'l ka'desinde uhdesine Rütbe-i Sâniye tevcîh buyurulup, Zi'l hiccesinin yedinci günü bin guruş ma'aşla Ankara demiryolu haritasının tanzîmine ve inşâatının keşfine me'mûr olmuştur.

Mezkûr şahâdetnâme sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasına merbûttur. İfâdesi makrûn-ı sıhhat olduğu Ticâret ve Nâfia Nezâret-i Celîlesi Turuk ve Meâbir Müdürü Saâdetlû Fikri Efendi Hazretleri tarafından tasdik ve nezâret-i müşârünileyhâdan te'bîd edilmiştir. Fî 1 Rebî'ü'l-evvel sene 1312 ve Fî 1 Ağustos sene 1311. Mûmâileyh me'mûriyetinin hitâmıyla bin üç yüz on bir senesi Rebî'ü'l-âhîrinin sekizinde (7 Teşrîn-i evvel sene [1]309) bin iki yüz elli guruş ma'aş ile

³²² BOA. DH. SAİD. d. nr. 104/288, s.288.

Hüdâvendigâr Vilâyeti'nde Balıkesir Sancağı Umûr-ı Nâfia Mühendisliği'ne ta'yîn edilmiştir.

Mûmâileyhin ma'aşı bin üç yüz on iki senesi şehr-i Şa'ban-ı şerîfinin yedisinde (21 Kânûn-i sâni sene [1]310) bin beş yüz guruşa iblâğ ve bin üç yüz on üç senesi Rebî'ü'l-âhirinin on birinde (19 Eylül sene [1]311) iki bin guruş ma'aş ile Bitlis Vilâyeti Umûr-ı Nâfia Ser-mühendisliği'ne nakl edilmiştir. Mûmâileyhe vezâif-i me'mûriyetini hüsn-i ifâda ikdâm ve mesâisine mebnî bin üç yüz on iki senesi Ramazânın yirmi ikisinde terfian Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Sâniye tevcîh buyurulmuştur.

Mûmâileyhin bin üç yüz on üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin on altısında (23 Teşrîn-i sâni sene [1]311) mahall-i me'mûriyeti olan Bitlis'e kable'l-azime iki bin guruş ma'aşla Kastamonu Vilâyeti Ser-mühendisliği'ne ve bin üç yüz on dört senesi Zi'l-hiccesinin dokuzunda (29 Nisan sene [1]313) ma'aş-ı hâlisiyle İzmir Sancağı Ser-mühendisliği'ne nakl edildiği Ticâret ve Nâfia Nezâreti Sicill Şu'besi'nin 21 Şa'ban sene [1]313 ve 12 Şevvâl sene [1]315 târihli iki kıt'a vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mir-i Mûmâileyh vazife-i me'mûriyetini hüsn-i ifâda müşâhid olan ikdâm ve gayreti cihetiyle sezâvâr-ı âtifet-i seniyye olmasına mebnî bin üç yüz on beş senesi Rebî'ü'l-âhirinin on beşinde terfian Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Mütemâyizi tevcîh buyurulduğu aynen görülüp îade edilen rûûs-ı hümâyûndan anlaşılmıştır.

Mûmâileyhin bin üç yüz on yedi senesi Zi'l-ka'desinin yedisinde (24 Şubat sene [1]315) iki bin iki yüz elli guruş ma'aşla Adana ve bin üç yüz on sekiz senesi Recebinin on yedisinde (28 Teşrîn-i evvel sene [1]313) ma'aş-ı hâlisiyle Kosova ve üç yüz yirmi senesi Muharreminin on dördünde (10 Nisan sene [1]318) ma'aş ve sınıf-ı hâlisiyle Manastır Vilâyetleri Umûr-ı Nâfia Ser-mühendisliklerine nakl edildiği Ticâret ve Nâfia Nezâret-i Celîlesi Sicill Şu'besi'nin 8 Mayıs sene [1]316 ve 14 Mayıs sene [1]318 târihli vuku'ât pusulalarında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin me'mûriyeti bin üç yüz yirmi senesi Şevvâlinin yirmisinde (6 Kânûn-i sâni sene [1]318) bâ irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi üç bin guruş ma'aşla Yanya Vilâyeti Nâfia Müdüriyeti'ne bi't-tahvîl ve resm-i tahlîfi icrâ kılındığı Ticâret ve Nâfia Sicill Şu'besi'nin Fî 15 Nisan sene [1]319 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyh Ticâret ve Nâfia Nezâret Celîlesi'nde vuku' bulan iş'âr ve Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonu'ndan verilen karar üzerine bi'l-

istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet penâhi mûcibince bin üç yüz yirmi üç senesi Cemâziye'l-evvelinin üçünde (30 Haziran sene [1]321) ma'aş-ı hâlisiyle Edirne Vilâyeti Nâfia Müdüriyeti'ne nakl edilmiştir.

Mûmâileyhin inşâ ve ikmâlleri matlûb-i âli olan Turuk-i Askerîye inşaatını istikmâl-i ta'kîbden hali olmadığından bahsle tebdîl-i vilâyet-i müşârünileyhâdan taleb kılındığına mebnî bin üç yüz yirmi altı senesi Recebinin üçünde (19 Temmuz sene [1]324) açığa çıkarıldığı 9 Kânûn-i evvel sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâileyhin üç yüz yirmi yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi dokuzunda (4 Temmuz sene [1]325) Kosova Vilâyeti Nâfia Müdüriyeti Vekâletine, müdüriyetine mahsûs ma'aşın nisfiyle ta'yîn ve sene-i merkûme Şa'banının on dokuzunda (23 Ağustos sene [1]325) tensikât kadrosu mûcibince ve üç bin beş yüz guruş ma'aşla mezkûr vekâlette ifâ edildiği ve üç yüz yirmi sekiz senesi Muharremi selhinde (28 Kânûn-i sâni sene [1]325) aynı ma'aşla Manastır Vilâyeti Nâfia Müdüriyeti'ne nakl-i me'mûriyet ve sene-i merkûme Saferinin on dördünde (11 Şubat sene [1]325) işe mübâşeret eylediği Rebî'ü'l-evveli selhinde (28 Mayıs sene [1]326) iki bin beş yüz guruş ma'aşla Beyrut Vilâyeti Mühendisliği'ne nakl edildiği ol bâbdaki vuku'ât pusulasında gösterilmiştir³²³.

4.1.107. Mehmed Sabri Efendi

Asâkir-i Şâhâne Tüfekçi Ustalığında mütekâid müteveffâ Mehmed Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz doksan dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1293) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukademât-ı ulûm ve Dârü'ş-şafaka Mektebinde müretteb dersleri okuyup birinci derecede şâhâdetnâme ile neş'et etmiştir. Türkçe ve Fransızca okuryazar.

Bin üç yüz on altı senesi Zi'l-ka'desinin guresinde (1 Mart sene [1]315) iki yüz guruş muvakkat ma'aşla Telgraf ve Posta Nezâreti Tercüme-i Mühimme Kalemi'ne ta'yîn olunup, üç yüz on yedi senesi Ramazân-ı şerîffinin on ikisinde (1 Kânûn-i sâni sene [1]315) ma'aş-ı dört yüz guruşa iblâğ ve üç yüz on dokuz senesi Rebî'ü'l-evvelinin yedisinde (11 Haziran sene [1]317) ma'aşıyla Mektûbî Kalemine nakl ve üç yüz yirmi üç senesi Rebî'ü'l-evvelinin dokuzunda (1 Mayıs sene [1]321)

³²³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 60/265, s.265.

beş yüz guruş aylıkla Muhâsebât-ı Ecnebiye Kalemi Başkitâbeti'ne terfi' ve üç yüz yirmi dört senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi birinde (1 Haziran sene [1]322) bâ irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet penahi şehri dört yüz mark ma'aş ve azîmet ve avdeti için ayrıca beş yüz mark harcirâh i'tâsıyla telsiz-telgraf tahsîli zımmında Almanya'ya i'zâm kılınmış ve muahheren avdetle üç yüz yirmi altı senesi Muharreeminin on birinde (1 Şubat sene [1]323) beş yüz guruş ma'aşla Nezâret-i Fen Müşavirliği maiyyetinde Telsiz-Telgraf Fennî Me'mûriyeti'ne bi't-ta'yîn tahlîfi icrâ kılınmıştır. Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine bu yolla devamı tasdîk olunmuştur.

Memûriyetleri nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup Dârü's-şafaka Mektebi'nden birinci derecedeki almış olduğu şahâdetnâmesiyle nüfûs tezkere-i osmânîyesi şu'bece aynen mütâlaa ve kendisine îade edilmiştir. Fî 30 Receb sene [1]320 ve Fî 3 Eylül sene [1]325.

Mûmâileyh Hat Müşavirliği Muâvininin 28 Şubat sene [1]327 târihli derkenârî mûcibince târih-i vusûlundan i'tibâren bulunacağı müddet için yevmî elli guruş i'tâsı sûretiyle Derne Telsiz-Telgraf Merkezi'ne agram ve üç yüz yirmi altı senesi Rebî'ü'l-âhirinin onunda (29 Nisan sene [1]324) bin yüz guruş ma'aşla Telsiz-Telgraf Merkezleri'nde istihdâm olunmak üzere kaydı Nezâret-i Me'mûrin Mütferrikası ve sene-i mezkûre Recebinin on altısında (1 Ağustos sene [1]324) Mühendis Kalemi tahsîsâtı meyanına nakl olunup üç yüz yirmi yedi senesi Ramazânının on birinde (13 Eylül sene [1]325) icrâ olunan tensîkâtta bin yedi yüz guruş ma'aşla Posta ve Telgraf ve Telefon Müdüriyet-i Umûmîyesi Mekteb-i Müdüriyeti'ne terfian bi't-ta'yîn mektebin ikinci kısmı ilmi ve nazârî ilm-i hesap ve ilm-i mesâha ve Ameli-i Elektrik Telgraf ve Telefon alâtı ve muhtasar-ı hikmet dersleri muallimliği dâhi beher dersi için otuz guruş almak üzere 26 Teşrin-i sâni sene [1]325 târihinde uhdesine ilâve edildiği ve muahheren Ameli Elektrik Muallimliği'nden affını talep eylesesinden, 19 Kânûn-i evvel sene [1]325 târihinde mezkûr muallimliğe diğeri ta'yîn kılındığı ve akdemce bin dokuz yüz on senesi Eylülünün dördünde Paris'te inikâd eden Telgraf Konferansı'nda bulunmak ve beş yüz frank harcirâh ve konferansın devam edeceği on gün için yevmi yirmi frank i'tâ ve konferansın hitâmından sonra Avrupanın bilâd-ı meşhûrası Telgraf ve Telefon Müessesâtını görmek ve on gün dâhi dâhil olduğu halde bir mâh me'zun 'add edilmek üzere mezkûr konferansa agramı husûsuna Meclis-i Husûsî Vükela kararıyla bi'l-istizân irâde-i seniyye-i cenab padişahî şeref-sudûr buyurulduğu Mâliye

Nezâreti'nin 2 Mayıs sene [1]326 târîhli tezkeresinden anlaşıldığı 21 Ağustos sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir³²⁴.

4.1.108. Mehmed Said Efendi

Askerî Şâhâne Kolağalarından Hüseyin Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen bir sene-i hicriyesinde Bosna'da dünyaya gelmiştir. Mahallî sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyye ve mekteb-i rüşdiyyede Arabîden İzhâr ve Fârisîden Gülistan ve Hesab ve Coğrafya ve Hendese okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz doksan yedi sene-i hicriyesinde on altı yaşında mülâzemetle Manastır Telgrafhânesi'ne girip, üç yüz bir senesi Muharremü'l-harâmının on yedisinde (5 Teşrîn-i sâni sene [12]99) iki yüz seksen beş guruş ma'âşla İlbasan ve üç yüz üç senesi Rebî'ü'l-âhirinin on üçünde (8 Kânûn-i evvel sene [1]301) üç yüz seksen guruş aylıkla Tiran ve üç yüz yedi senesi Rebî'ü'l-âhiresinin yirmi beşinde (7 Kânûn-i evvel sene [1]305) üç yüz doksan beş guruş şehriye ile Ohri ve üç yüz sekiz senesi şehir-i Şa'banü'l-muazzamının yirmi yedisinde (26 Mart sene [1]307) üç yüz seksen guruş ma'âşla Tiran merkezinde Muhâbere Me'mûriyetlerine ta'yîn ve nakl ve tahvîl kılınmıştır.

Selanik Telgraf ve Posta Başmüdüriyeti'nden vazifesini hüsn-i ifâ eylediği tasdîk ve Telgraf ve Posta Nezâreti'nden varakası mündericâtının kuyûdât-ı atîka ve cedîde ile bi't-tatbîk sıhhate makrûn idiği tenmîk olunmuştur. Fî 18 Receb sene [1]313 ve Fî Kânûn-i evvel sene 1311. Mûmâileyh bin üç yüz on iki senesi Zi'l-ka'desinin on dördünde (13 Mayıs sene [1]309) üç yüz doksan beş guruş ma'âş ile Selanik Vilâyeti'nde Ohri Telgraf ve Posta Merkez Muhâbere Me'mûriyeti'ne nakl edilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz on üç senesi Rebî'ü'l-âhiresinin onunda (18 Ağustos sene [1]311) üç yüz seksen guruş ma'âşla ve becayiş sûretiyle Berat Telgraf Merkezleri Muhâbere Me'mûriyeti'ne ve bin üç yüz on altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin on beşinde (22 Temmuz sene [1]314) iki yüz doksan guruş ma'âşla İlbasan Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti'ne nakl edildiği Telgraf ve Posta Sicill Şu'besi'nin 12 Receb sene [1]313 ve 15 Şevvâl sene [1]316 târîhli vuku'ât pusulasında bildirilmiştir.

³²⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 163/95, s.95.

Mûmâileyhin ifâ-yı vazifede gösterdiği tekâsülden dolayı bin üç yüz yirmi üç senesi Şevvâlinin beşinde (21 Teşrîn-i sâni sene [1]321) târîh edilip, sene-i merkûme Zi'l-ka'desinin on yedisinde (21 Kânûn-i evvel sene m[inhu]) beş yüz guruş ma'aşla terfîan vilâyet-i müşârünileyhâda Mişe Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü'ne nakl olunduğu 18 Zi'l-hicce sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir³²⁵.

4.1.109. Mehmed Sami Efendi

Nüvvâbdan Mehmed Nuri Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz altmış sekiz senesi Muharreminin on üçünde Bosna'da Tuzla Nâhiyesi'nde tevellüd eylemiştir. Sıbyân mektebinde müretteb dersleri ve rüşdiyye mektebinde de Arabîden İzhâra ve Fârisîden Gülistana kadar okumuştur. Türkçe okuryazar. Boşnak lisânına âşinâdır.

Bin iki yüz seksen altı senesi Cemâziye'l-âhiresinde on dokuz yaşında iken mülâzemetle Bosna Sarayı Telgrafhânesi'ne girip, seksen yedi senesi Saferinin yirmi ikisinde üç yüz seksen guruş ma'aş ile Belene ve seksen dokuz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yedisinde dört yüz guruş şehriye ile Tuzla ve doksan üç senesi Zi'l-ka'desinin yirmi altısında altı yüz guruş ma'aş ile yine Bosna ve doksan dört senesi Recebinin ikisinde o ma'aş ile ve Vişegrad Telgrafhâneleri Muhâbere Me'mûriyetlerine ta'yîn olunmuş ve doksan beş senesi şehr-i Ramazân-ı şerîffinin on birinde Bosna Vilâyeti'nin Avusturya asâkiri tarafından işgâl edilmesiyle açıkta kalarak doksan altı senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi birinde dört yüz guruş ma'aş ile Priştine ciheti Muvakkat Muhâbere Me'mûru ve doksan yedi senesi Cemâziye'l-âhiresinin dördünde me'mûriyetinin lağvından dolayı munfasıl olup sene-i merkûme şehr-i Ramazân-ı şerîffinin yirmisinde altı yüz guruş ma'aş ile Edirne Merkez Posta Seyyâr Me'mûriyetine alınmıştır. Edirne Vilâyeti Telgraf Müdürü müteveffâ Raci Efendi ile vilâyet-i müşârünileyhâ Vâliliğinden ve Telgraf ve Posta Nâzırı Sâbık Atufetlû İzzet Efendi Hazretleri cânibinden iş bu varaka mündericâtı muvâfık-ı sıhhattir, denilmiştir. Fî 13 Muharrem sene 1309 ve Fî 6 Ağustos sene 1307.

Mûmâileyhin ma'ası bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin onunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi't-te'cîl beş yüz kırk guruşa tenzîl edidiği Telgraf ve Posta Sicill Şu'besi'nin 2 Zi'l-hicce sene [1]312 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz dokuz senesi Muharreminin on ikisinde (18 Nisan sene

³²⁵ BOA. DH. SAİD. d. nr. 65/319, s.319.

[1]317) ol mikdâr ma‘aşla Selanik ve Manastır Vilâyetleri arası bulunan Seyyâr Me‘mûriyetine nakl olduğu şu‘be-i mezkûrenin 2 Cemâziye’l-evvel sene [1]319 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ma‘aşu bin üç yüz yirmi senesi Recebinin on ikisinde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]318) altı yüz guruşa iblâğ edildiği sâlifü’z-zikr Sicill Şu‘besi’nin 22 Receb sene [1]321 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi üç senesi Rebî‘ü’l-evvelinin on beşinde (7 Mayıs sene [1]321) yedi yüz guruş ma‘aşla terfian vilâyet-i müşârünileyhâ da İncıkane? ile Nusretli arası Posta Seyyâr Me‘mûrluğu’na nakl ile emr-i tahlîfi icrâ kılındığı şu‘be-i merkûmenin 16 Receb sene [1]324 târîhli vuku‘ât pusulasında beyân edilmiştir³²⁶.

4.1.110. Mehmed Sıdkı Bey

Hersekli Ali Paşa sülâlesinden müteveffâ Zülfikar Bey’in mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş altı sene-i hicriyesinde Bosna’da İstoloça Kasabası’nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Kasaba-ı mezkûre sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu okuduktan sonra Mostar Mekteb-i Rüşdîsi’ne dâhil olmuşsa da mes’ele-i zâ’ile münasebetiyle şahâdetnâme alamamış ve muahharen Der-saâdette sûret-i husûsâda tahsîl görmüştür. Türkçe ve Hırvatça tekellüm eder.

Bin üç yüz sekiz senesi Muharreminin yirmi sekizinde (10 Eylül sene [1]306) otuz iki yaşında olduğu halde Hüdâvendigâr Vilâyet-i Celîlesi Evrâk Odası’na mülâzemeten dâhil olup üç yüz on bir senesi Rebî‘ü’l-evvelinin dokuzunda (9 Eylül sene [1]309) iki yüz guruş ma‘aşla vilâyet-i müşârünileyhâ Merkez Maârif Muhâsebe Me‘mûru refâkatine ta’yîn edilmiştir.

Hüdâvendigâr Vilâyeti Maârif Müdürü’yle makâm-ı vilâyetten yine tercüme-i hâl varakası mündericâtı tasdik ve Maârif-i Umûmîye Nâzırı Devletlû Zühdi Paşa Hazretleri tarafından tasdik-i mezkûr te’yîd buyurulmuştur. Keyfiyet-i istihdâm ve kemiyet-i ma‘aşu muhâsebe der-kenârından anlaşıldığı gibi Hüdâvendigâr Vilâyeti Evrâk Kalemi’ne müddet-i devamı musaddak evrâk müdüriyeti şahâdetnâmesi ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasına

³²⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 34/361, s.361.

merbûten şu'bece mahfûz bulunmuştur. Fî 18 Rebî'ü'l-evvel sene 1317, Fî 14 Temmuz sene 1315³²⁷.

4.1.111. Mehmed Şakir Efendi

Mustafa Ağa'nın mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş beş senesi Muharreminin on beşinde nefsi-i Bosna'da tevellüd etmiştir. Bosna Mekteb-i İbtidâisi'nde okumuştur. Türkçe okuryazar. Boşnakça ve Rusça ve Sırpça söyler.

Bin üç yüz beş senesi Saferinin yirmi altısında (1 Teşrîn-i sâni sene [1]303) otuz bir yaşında ve üç yüz guruş ma'aşla Çaniçe Sancağı Tarık Çavuşluğu'na ta'yîn ve bin üç yüz altı senesi Şevvâlinin dördünde (22 Mayıs sene [1]305) dört yüz guruş ma'aşla tarık-i mezkûr Peykörlüğüne ve bin üç yüz yedi senesi Recebinin yirmi birinde (1 Mart sene [1]306) beş yüz guruş ma'aşla livâ-i mezkûr kondüktörlüğüne nakl edilmiştir. Zikr olunan me'mûriyetlerde târîh-i ta'yîn ve mikdâr-ı ma'aşına dâir livâ-i mezkûr mutasarrıflığının 2 Kânûn-i sâni sene [1]308 târîhli ve bin dört yüz seksen dört numaralı tahrîrâtıyla 30 Şubat sene [1]308 târîhli der-kenârı tercüme-i hâl varakasına merbûttur.

İfadesi makrûn-ı sıhhat olduğu nezâret-i müşârünileyhâ Turuk ve Meâbir Müdürü Saâdetlû Fikri Efendi Hazretleri tarafından tasdik ve nezâret-i müşârünileyhâdan te'yîd edilmiştir. Fî 30 Safer sene 1313, Fî 9 Ağustos sene 1311.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi yedi senesi Zi'l-hiccesinin yirmi ikisinde (12 Kânûn-i evvel sene [1]325) icrâ kılınan tensikâтта sekiz yüz guruş ma'aşla İstanbul Vilâyeti Zahire Kondüktörlüğü'ne nakl edildiği ol bâbda ki vuku'ât pusulasında muharrerdir³²⁸.

4.1.112. Mehmed Şevki Efendi

Müderresinden Bosnalı müteveffâ Mehmed Sıdkı Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1270) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve muallim-i mahsûsdan Sarf ve Nahiv ve Gülistan ile Fenni-hesab ve Coğrafya ve Hendese okumuştur. Türkçe okuryazar.

³²⁷ BOA. DH. SAİD. d, nr. 85/417, s.417.

³²⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 60/249, s.249.

Bin iki yüz doksan üç senesi şehr-i Şa‘ban-ı şerîfinin on birinden (19 Ağustos sene 1292) doksan dört senesi şehr-i Ramazân-ı şerîfinin dördüne kadar (gaye-i Ağustos sene 1293) iki yüz elli guruş ma‘aşla Koniçe Rüsûmât İdâresi Duhân Tahrîr Kol Me‘mûrluğu Kitâbeti’nde istihdâm olunup me‘mûriyet-i mezkûrenin lağvından dolayı bi‘l-infisâl bin üç yüz bir senesi Rebî‘ü’l-âhirinin altısında (1 Şubat sene 1299) yüz elli guruş ma‘aşla Kırkkilise Sancağı Evkâf Kitâbeti’ne ta‘yîn ve üç yüz üç senesi Rebî‘ü’l-âhirinin yirmi altısında (20 Kânûn-i sâni sene 1301) iki yüz elli guruş iblâğla Kırkkilise Nüfûs Kitâbeti’ne tahvîl olunup üç yüz on bir senesi Rebî‘ü’l-âhirinin on altısında (15 Teşrîn-i evvel sene 1309) isti‘fâen munfasıl olmuş ve üç yüz on üç senesi şehr-i Şa‘ban-ı şerîfinin ikisinde (6 Kânûn-i sâni sene 1311) elli guruş ma‘aşla Der-saâdet Postahânesi Mühimme Dâiresi Me‘mûriyeti’ne ta‘yîn kılınmıştır. Telgraf ve Posta Nezâreti’nden vazifesine yoluyla devamı tasdik olunmuştur.

Me‘mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbıktır. Şu‘bece aynen görülen nüfûs tezkere-i osmânîyesi kendisine iâde kılınmış ve Koniçe Rüsûmât Me‘mûriyeti’yle Kırkkilise Sancağı Evkâf ve Nüfûs Kitâbeti hizmetlerini musaddak Rüsûmât Emânet-i Celîlesi’nin on yedi numara ve 5 Haziran sene 1312 târîhli tezkeresiyle Kırkkilise Mutasarrıflığı’nın 15 Mart sene 1306 ve 6 Teşrîn-i sâni sene 1309 târîhli mazbataları sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu‘besi’nde mahfûzdur. Fî 12 Cemâziye’l-evvel sene 1314, 7 Teşrîn-i evvel sene 1312.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on üç senesi Rebî‘ü’l-âhirinin altısında (1 Eylül sene [1]312) yüz elli guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on beş senesi Şevvâlinin on dokuzunda (1 Mart sene [1]312) yüz altmış beş guruşa ve üç yüz on yedi senesi Ramazânının on ikisinde (1 Kânûn-i sâni sene [1]315) üç yüz guruşa iblâğ edildiği Telgraf ve Posta Nezâreti Sicill Şu‘besi’nin 15 Şevvâl sene [1]316 ve 17 Rebî‘ü’l-âhir sene [1]318 târîhli vuku‘ât pusulalarında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz on dokuz senesi Zi‘l-hiccesinin dördünde (1 Mart sene [1]318) ma‘aş-ı hâlisiyle Fâtih Posta Şu‘besi Me‘mûrluğu refâkatine nakl

edildiği şu'be-i mezkûrenin 16 Cemâziye'l-âhir sene [1]320 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir³²⁹.

4.1.113. Mehmed Tevfik Efendi

Fâtih hocalarından Sabit Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1292) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyye ve Fâtih Mekteb-i Rüşdîyesi'nde Arabî ve Fârisî ve Fenni-hesab ve Coğrafya okuduğu ve Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz altı sene-i hicriyesinde gönüllü olarak Tophane-i Âmire İdâdî Birinci Sanayi Alâyı'na dâhil olup üç yüz on üç senesi Cemâziye'l-âhiresinde İftihâr ve üç yüz on beş senesi Saferü'l-hayrîsinde Yunan Muhârebe Madalyalarıyla ve üç yüz on altı senesi Zi'l-ka'desinde Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânî'yla taltîf olunmuş ve üç yüz on yedi senesi Saferinin on sekizinde (15 Haziran sene [1]315) çavuşluk rütbesini ihrâz ederek üç yüz yirmi senesi Recebinin beşinde (24 Eylül sene [1]318) bi't-tezkere ihrâc edilmiş ve ahîren Der-saâdet Telgrafhânesi'ne mülâzemetle, üç yüz yirmi bir senesi Muharreminin yirmi dokuzunda (14 Nisan sene [1]319) iki yüz seksen beş guruş ma'âşla Kal'a-i Sultâniye Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti'ne ta'yîn kılınmıştır. Telgraf ve Posta Nezâreti'nde vazifesine yoluyla devamı tasdik olunmuştur.

Me'mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle silk-i celîl askerîyeden almış olduğu ihrâc tezkeresi ve İftihâr ve Yunan Madalyaları ile Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânî berât-ı âlileri şu'bece aynen görülüp kendisine iâde edilmiştir. Fî 22 Rebî'ü'l-evvel sene [1]324 ve Fî 3 Mayıs sene [1]322.

Mûmâileyh bin üç yüz yirmi iki senesi Recebinin dördünde (1 Eylül sene [1]320) üç yüz seksen guruş ma'âşla terfîan Siroz Telgraf ve Posta Merkez Muhâbere Me'mûrluğu'na nakl olunmuş ise de mahall-i mezkûre kable'l-azîme sene-i merkûme Ramazânının altısında (1 Teşrîn-i sâni sene m[inhu]) yüz elli guruş ma'âşla ve becâyîş sûretiyle Der-saâdet Telgraf Merkezi Muhâbere Me'mûrluğu'na

³²⁹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 73/143, s.143.

nakl ile tahlîfi icrâ kılındığı, Telgraf ve Posta Sicill Şu‘besi’nin 24 Temmuz sene [1]323 târîhli vuku‘ât pusulasıyla bildirilmiştir³³⁰.

4.1.114. Mehmed Tevfik Efendi

Mahmud Efendi’nin mahdûmudur. Bin iki yüz altmış dokuz sene-i hicriyesinde tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında ve mevledinin Hersek Sancağı dâhilinde İstoloça Kazâsı olduğu tercüme-i hâl varakasında muharrerdir. Kazâ-ı mezkûr sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu gördükten sonra Mostar Mekteb-i Rüşdîyesi’ne duhûl ile şahâdetnâme alarak bir iki sene Saraybosna medârisinde ulûm-i Arabîye tahsîl etmiş ve ba‘de Der-saâdete gelip Dârü’l-muallimin-i Rüşdîye’ye müdâvemetle a‘lâ derecede şahâdetnâme istihsâl etmiştir. Türkçe kitâbet, Boşnakça tekellüm eder. Fransız lisânlarına âşinâdır. Şâfi‘ü’l-mezheb olanlar için Dûrr-i yekta makâmında mâlâbud nâmıyla bir kitap telîf ederek Bitlis Vilâyeti Matbaası’nda tab‘ ettirmiştir.

Bin iki yüz doksan beş senesi Cemâziye’l-âhiresinin yedisinde (27 Mayıs sene [12]94) yirmi altı yaşında olduğu halde dört yüz guruş ma‘aş ile Bosna Vilâyeti dâhilinde Ferviyeye Mekteb-i Rüşdîyesi’nde, Muallim-i Sânîliğine i‘zâm olunmuşsa da hin-i muvassalatında vilâyet-i mezkûrenin muvakkaten Avusturya Hükümeti’ne terkî münâsebetiyle Der-saâdete avdet ederek bin iki yüz doksan yedi senesi Zi’l-ka‘desinin on üçünde (5 Teşrîn-i evvel sene [12]96) dört yüz seksen guruş ma‘aş ile Bitlis Mekteb-i Rüşdîyesi Muallim-i Evvelliğine ta‘yîn olup doksan dokuz senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin yirmi ikisinde (1 Mart sene [12]98) yetmiş beş guruş ma‘aşla Rik’a Muallimliği uhdesine ilâve kılınmış ve üç yüz üç senesi Rebî‘ü’l-âhîrinin onunda (4 Kânûn-i sâni sene [1]301) ma‘aş altı yüz guruşa iblâğ edilmiş ve üç yüz sekiz senesi Muharreminin yirmi yedisinde (31 Ağustos sene [1]306) Rik’a Muallimliğinden infikâk etmiş ve üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) umûm sırasında icrâ kılınan ta‘dîlâtta ma‘aş beş yüz seksen beş guruşa tenzîl olunmuştur.

Bin üç yüz dört senesi Muharreminin yirmi birinde bâ ibtidâi hariç Edirne rûs-ı hümayûnuna nâil olmuştur. Bu bâbdaki ifâdâtı Bitlis Maârif Müdüriyeti’yle, makâm-ı vilâyetten yazılan mülâhazada tasdîk ve Maârif-i Umûmîye Nâzırı Devletlû

³³⁰ BOA. DH. SAİD. d. nr. 115/293, s.293.

Zühdi Paşa Hazretleri cânibinden tasdîk-i mezkûr te'yîd buyurulmuştur. Keyfîyet-i istihdâm ve kemiyet-i ma'âş merkez muhâsebesi der-kenârından anlaşılmış ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi ile mekteb-i rüşdî, Dârü'l-muallimin Rüşdîyye şahâdetnâmeleri ve rûs-ı hümâyûn ve Mâlâbud kitabının ruhsâtnâmesi sûret-i musaddakaları ve mezkûr kitabın bir nüshası aslı tercüme-i hâl varakasıyla şu'bece mâhfuz bulunmuştur.

Geçen Rusya muhârebesinde teşekkül eden Asâkir-i Muâvene-i Sultaniye Birinci Alâyı'nın İkinci Taburu Kâtib Muâvinliği'ne ta'yîn olduğu tercüme-i hâl varakasında muharrer olup bu bâbda varaka-ı müsebbete olarak irâe eylediği 15 Ağustos sene [12]93 târîhli asâkir-i muâvene tezkeresinde mikdâr-ı ma'âş ve târîh-i infikâkına dâir bir sarâhat mevcût olmadığından bâb-ı vâlâyı ser-askerîden istifsâr edilmiş ve 1 Kânûn-i evvel sene [1]313 târîhli ve bin beş yüz yetmiş beş numaralı tezkere-i cevâbiyede mûmâileyhin iki yüz kırk beş guruş ma'âş ile hidmet-i mezkûrede bulunduğu tasdîk olunmuşsa da târîh-i mübâşeret ve infikâkı tasrîh edilememiştir. Fî 2 Zi'l ka'de sene 1324 ve 5 Kânûn-i evvel sene 1322³³¹.

4.1.115. Mehmed Vasfi Bey

Boşka Kâ'im-i makâmı Mustafa Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz altmış dokuz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [12]69) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mostar Kasabası Sıbyân Mektebi'nde mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve mekteb-i rüşdîyyesinde müretteb fûnûnu kırâatle 25 Receb sene [1]283 târîhli bir kıt'a şahâdetnâme almıştır. Arabî ve Hırvatça tekellüm eylediği tercüme-i hâlinde muharrerdir. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz seksen iki senesi Zi'l-hiccesinin beşinde (19 Nisan sene [12]82) Hersek Sancağı Tahrîrât Kalemi'ne mülâzemetle girip, seksen altı senesi Ramazânının yirmi beşinde (6 Kânûn-i evvel sene [12]85) iki yüz guruş ma'âşla kalem-i mezkûr Refik-i Sâlisliğine ta'yîn ve seksen yedi senesi Rebî'ü'l-âhîrinin on üçünde (30 Haziran sene [12]86) infîsâl eylemiş ve Receb-i guresinde (15 Eylül sene [12]86) üç yüz guruş ma'âşla livâ-i mezkûr Meclis-i İdâre Başkâtib Muâvinliği'ne bi't-ta'yîn seksen sekiz senesi Recebinin yirmi sekizinde (1 Teşrîn-i evvel sene [12]87) ma'âş iki yüz seksen beş guruşa tedenni ve seksen dokuz senesi

³³¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 140/61, s.61.

Zi'l-ka'desi guresinde (21 Kânûn-i evvel sene [12]87) infisâl edip doksan bir senesi Muharreminin yirmi dördünde (1 Mart sene [12]90) üç yüz seksen gurus aylıkla zikr olunan Tahrîrât Kalemi Refik-i Sânilîğine alınıp doksan iki senesi Saferinin altısında (28 Şubat sene [12]90) buradan da infisâl eylemiş ve doksan dokuz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi dokuzunda (1 Teşrîn-i evvel sene [12]98) üç yüz gurus ma'aşla Benisa'b Kazâsı Vergi Kitâbeti'ne ta'yîn ve bin üç yüz iki senesi Ramazânı selhinde (1 Temmuz sene [1]301) beş yüz gurus ma'aşla kazâ-ı mezkûr Mâl Müdür Muâvinliği'ne nakl ve ol- mikdâr aylıkla Cumaayn Kazâsı Mâl Müdür Muâvinliği'ne tahvîl edilmesinden dolayı üç yüz dokuz senesi Şevvâlinin yirmi üçünde (8 Mayıs sene [1]318) Benisa'b'dan infikâkla, Zi'l-ka'desinin dördünde (21 Mayıs sene [1]308) Cemaayn'da vazifesine mübâşeret eylemiştir.

Kazâ-ı mezkûr Mâl Müdür Muâvinliği'nde bulunduğu esnâda üç yüz on iki senesi Rebî'ü'l-âhirinin on sekizinden (6 Teşrîn-i evvel sene [1]310) Şevvâlinin yirmi ikisine kadar (6 Nisan sene [1]311) ve üç yüz on dört senesi Rebî'ü'l-evvelinin on üçünden (11 Ağustos sene [1]312) Cemâziye'l-evvelinin onuna kadar (5 Teşrîn-i evvel sene [1]312) yüz yirmi gurus zımmî ma'aşla Cumaayn ve Benisa'b Kazâları Mâl Müdürlükleri Vekâletinde istihdâm olunup, şehir-i mezkûrun on birinde (6 Teşrîn-i evvel sene [1]312) altı yüz gurus ma'aşla Benisa'b Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne nakl edilmiş ise de üç yüz on beş senesi Saferinin on ikisinde (30 Haziran sene [1]313) tercüme-i hâl varakasinda ve vaktiyle âdem-i tanzîminden nâşî hazînece me'mûriyeti tasdik olunduğundan infisâl edip, bu müddet zarfında ma'aş-ı mezkûrun nisfî verilmiş ve Rebî'ü'l-evvelinin ikisinden (21 Temmuz sene [1]313) Cemâziye'l-evvelinin yirmi üçüne kadar (8 Teşrîn-i evvel sene [1]313) Safita Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı ve üç yüz on altı senesi Ramazânının ikisinden (6 Kânûn-i evvel sene [1]314) üç yüz on dört senesi Saferinin on ikisine kadar (8 Haziran sene [1]315) ikinci defa olarak Benisa'b Kazâsı Mâl Müdürlüğü Vekâletlerinde bulunup, Kâ'im-i makâmlık Vekâletinden iki bin elli yedi gurus ve Mâl Müdürlüğü Vekâletinden bin altı yüz kırk sekiz gurus vekâlet ma'aşı almış ve üç yüz on sekiz senesi Recebinin dördünde (17 Teşrîn-i evvel sene [1]316) beş yüz kırk gurus ma'aşla mezkûr Benisa'b Kazâsı Mâl Müdürlüğü'ne ta'yîn kılınıp 12 Şa'ban sene [12]92 târihinde Hersek Tahrîrât Kalemi'nde iken hüsn-i hizmetine mebnî uhdesine Rütbe-i Râbia tevcîh buyurulmuştur.

Beyrut Vilâyeti Defterdârlığı'yla, Vâliliğinden yazılan mülâhazalara atfen Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nde iktidârı vazifesini ifâya kâfi olduğu beyân kılınmıştır. Tezkere-i osmânîyesiyle mekteb şahâdetnâmesinin ve rütbe-i rûusu hümâyûnuyla me'mûriyet-i sâbıklarında müddet-i istihdâmla mekâdir-i maâşât ve emvâl-i emîriyyece bir güne zimmet ve ilişiği olmadığını mutazammın vilâyet-i müşârünileyhâ Meclis-i İdâresi'nin 4 Haziran sene [1]313 târîhli üç ve 4 Haziran sene [1]312 bir ve 2 Haziran sene [1]314 bir ve 13 Eylül sene [1]314 bir ve 15 Teşrîn-i evvel sene [1]315 bir ve 11 Eylül sene [1]316 bir ve zikr olunan kazâlar Meclis-i İdâreleri'nin on üç kıt'a ki cem'an yirmi bir kıt'a mazbatanın sûret-i musaddakası vilâyet-i mezkûre defterdârlığının 12 Haziran sene [1]317 târîhli tahrîrât-ı cevâbiyesi ve Muhâsebât-ı Atfika Muhâsebesi'nin 28 Kânûn-i sâni sene [1]317 târîhli der-kenâr-ı hâvî müzekkire müdüriyet-i mezkûreye ta'yîniyle emr-i tahlîfinin icrâsı vilâyet-i mezbûre defterdârlığına teblîğ edildiğini mutazammın Muhâsebe-i Umûmîye-i Mâliye'nin 9 Mayıs sene [1]317 târîhli ilm-ü haber aslı tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur.

Mûmâileyhin i'tâ eylediği tercüme-i hâl varakasinda seksen dört senesi Kânûn-i sânisinin beşinde iki yüz elli guruş ma'aşla Hersek Sancağı Kontrat Kitâbeti'ne, seksen yedi senesi Temmuzunun altısında üç yüz seksen guruş ma'aşla Meclis-i Temyîz Hukuk Mukayyidliği'nde ve doksan iki senesi Martında bin guruş ma'aşla Evrâk Müdürlüğü'nde bulunarak doksan dört senesi Ağustosunun otuzunda infisâl eylediği gösterilmiş ise de sâlifü'z-zikr Muhâsebât-ı Atfika Muhâsebesi'nin der-kenârında mezkûr hizmetlerde istihdâm olduğuna dâir kayıt ve ma'lûmât olmadığı gösterilmiştir. Fî 16 Muharrem sene [1]323 ve Fî 10 Mart sene [1]321.

Mûmâileyhin kazâ-ı mezkûrun üç yüz on yedi sene-i mâliyesi ağnâm ta'dâdında sût-i isti'mâlât ve ihtilâsât vuku'una sebebiyet vermesinden dolayı bin üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi ikisinde (12 Eylül sene [1]318) azl edildiği Mâliye Sicill Şu'besi'nin 28 Kânûn-i sâni sene [1]319 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir³³².

³³² BOA. DH. SAİD. d. nr. 107/425, s.425.

4.1.116. Mehmed Zati Efendi

Mehmed Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz altmış iki sene-i hicriyesinde Bosna'da Travnik Kasabası'nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Kasaba-ı mezkûre ibtidâiye ve rüşdîyye mekteblerinde müretteb dersleri ve ba'de muallim-i mahsûsdan bir mikdâr Arabî ve Fârisî okumuştur. Türkçe ve Boşnakça tekellüm ve Hırvatça okuryazar.

Bin iki yüz seksen sene-i hicriyesinde on sekiz yaşında olduğu halde mülâzemetle Travnik Sancağı Tahrîrât Kalemî'ne bi'd-duhûl ba'de bir müddet de Muhâsebe Kalemine devam eyledikten sonra seksen altı senesi Saferi guresinde (1 Mayıs sene [12]85) iki yüz elli gurusu ma'aşla kasaba-ı mezkûr Dâire Belediye Meclisi Kitâbeti'yle, Sandık Eminliğine ta'yîn ve seksen sekiz senesi Saferi guresinde (9 Nisan sene [12]87) ma'aş-ı mezkûrle me'mûriyeti kasaba-ı mezbûre Tahrîr-Emlâk Kalemî'nden fırka-i seyyâresine tahvîl olunup doksan senesi Zi'l-hiccesinin on altısında (21 Mayıs sene [12]89) fırka-i mezkûrenin lâğviyâtta nâşî infisâl ile doksan iki senesi Ramazân-i şerîfînde (Teşrîn-i evvel sene [12]91) dört yüz gurusu ma'aşla mülga Bosna Vilâyeti'nin merkez sancağı Temyiz-i Hukuk Meclisi Mukayyidliği'ne ittisâl etmiş fakat ma'aş-ı mezkûrun bütçe haricinde olmasıyla tahsîsâtına Mâliye Nezâret-i Celîlesince müsâade edilmemesinden dolayı doksan iki senesi Ramazân-ı şerîfînden (Teşrîn-i evvel sene [12]91) doksan üç senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmisine kadar (gaye-i Mayıs sene [12]92) matbaa-i vilâyet vâridâtından şehri üç yüz gurusu ma'aş tahsîs olunmuş ve doksan üç senesi Cemâziye'l-evvelinde (Haziran sene [12]92) dört yüz yirmi gurusu ma'aşla Travnik Sancağı Meclis-i Temyîz Hukuk İkinci Kitâbeti'ne nakl-i me'mûriyet eylediği halde kıt'a-i mezkûrenin Avusturya Devleti tarafından işgâl-i askerî tahtına alınmasına mebnî doksan altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmisinde (1 Mart sene [12]95) isti'fâen infisâl ederek Der-saadete gelmiştir. Bin üç yüz dokuz senesi Rebî'ü'l-evvelinin onunda (1 Teşrîn-i evvel sene [1]307) yüz gurusu ma'aşla Adliye Nezâret-i Celîlesi Sicill Kalemî Ketebesi silkine dâhil olmuştur.

Sicill Müdüriyeti'nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin mukaddem ve müdâvim olduğunu tenmîk ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden mülâhaza-ı mezkûre tasdîk olunmuştur. Mekteb-i rüşdîyyeden aldığı şahâdetnâmenin ve tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakaları tercüme-i hâl varakasına merbûttur. Efendi

mûmâileyh bin üç yüz on iki senesi Zi'l-hiccesinin beşinde (17 Mayıs sene [1]311) ma'aş-ı hâlisiyle ve becâyış sûretiyle Der-saâdet İstinâf Müdde'î-i Umûmîliği Kalemi'ne ta'yîn olunmuştur. Fî 26 Cemâziye'l-evvel sene 1316 ve 30 Eylül sene 1314³³³.

4.1.117. Mehmed Zeki Efendi

Bekir Halim Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz doksan sene-i hicriyesinde (1289 sene-i mâliye) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. İşkodra'da ibtidâiye ve Palanka Kasabası Rüşdîyye Mekteblerinde müretteb dersleri bi't-tahsîl şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz yedi senesi Muharreminin on sekizinde (2 Eylül sene [1]305) yüz elli guruş ma'aşla Alasonya Kazâsı Mekteb-i İbtidâiyesi Hatt Muallimliği'ne bi't-ta'yîn üç yüz dokuz senesi Saferinin yirmisinde (11 Eylül sene [1]307) zikr olunan muallimlik ma'aş kazâ-ı mezkûr Maârif Kitâbeti ma'aşına tahsîs edilmesinden nâşî vazife-i mezkûreyi fahrîyyen ifâ etmek üzere târîh-i mezbûrede o mikdâr ma'aşla kitâbet-i mezkûreye tahvîl-i me'mûriyet etmiş ve bin üç yüz on senesi Cemâziye'l-âhiresinin altısında (14 Kânûn-i evvel sene [1]308) fahrî muallimlik uhdesinde kalmak üzere iki yüz kırk guruş ma'aşla terfian kazâ-ı mezbûr Tahrîrât Kitâbetine me'mûr olarak üç yüz on senesi Zi'l-ka'desinin yirmi sekizinden (1 Haziran sene [1]309) bin üç yüz on üç senesi Saferinin yirmisine kadar (31 Temmuz sene [1]311) şehri yüz guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr Evkâf Müdüriyeti Vekâletine ilâveten bi'l-ifâ vekâlet-i mezkûre vazife-i asliyesi olan Tahrîrât Kitâbetinin ifâya mani' olmasından nâşî isti'fâ edip bin üç yüz on bir senesi Cemâziye'l-evvelinin dördünde (1 Kânûn-i evvel sene [1]309) fahrîyyen ifâ etmekte olduğu Yazı Muallimliğine yetmiş guruş ma'aş tahsîs olunarak yine uhdesine iâde kılınmış ve üç yüz on üç senesi Reb'ü'l-evvelinin yirmi üçünde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]311) mezkûr Tahrîrât Kitâbetiyle, Hatt Muallimliğinden bi'l-isti'fâ Der-saâdete giderek altı ay kadar mülâzemet sûretiyle Adliye Nezâret-i Sicill-i Memûrîn Müdüriyeti Kısımına ve ba'de Manastır'a azîmetle kezâlik mülâzemet sûretiyle İstinâf-ı Müdde'î-i Umûmîliği Kısımına bi'd-devâm bin üç yüz on üç senesi Zi'l-hiccesinin on dördünde (11 Mayıs sene [1]312) üç yüz guruş ma'aşla vilâyet-i müşârünileyhâ Bidâyet Mahkemesi Cezâ Kitâbeti'ne

³³³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 74/483, s.483.

ta'yîn eylemesine ve bin üç yüz on bir senesi Saferinin onunda (29 Haziran sene [1]313) ve beş yüz guruş ma'aşla Ulûm-ı Mâl Müdür Muâvinliği'ne tahvîl-i me'mûriyet etmesinden nâşî me'mûriyet-i sâbıkasından mufârakat ederek mâh-ı mezbûrun on sekizinde (7 Temmuz sene [1]313) me'mûriyet-i mülâhazası umûriyeti ifâya mübâşeret eylemiştir.

Sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin yirmi yedisinde (11 Teşrîn-i sâni sene [1]313) altı yüz guruş ma'aşla Yenişehir Tahrîrât Kalemi Müsevvid-i Evvelliğine terfî' ve sene-i mezbûre Zi'l-ka'desinin üçünde (15 Mart sene [1]314) yüz elli guruş ma'aşla Meclis-i İdâre Kitâbeti ilâveten uhdesine tevdi' ve 23 Zi'l-ka'de sene [1]312 târihinde bir kıt'a Yunan Muhârebe Madalyası'yla taltîf edilerek üç yüz on altı senesi Muharreminin on dördünde (24 Mayıs sene [1]314) her iki me'mûriyetden infîsâl-i tabîyye uğramış ve sene-i mezbûre Rebî'ü'l-evvelinin on üçünde (20 Temmuz sene [1]314) üç yüz guruş ma'aşla Manastır Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Zâbita Kitâbeti'ne ta'yîn olunarak yine sene-i merkûme Recebinin on dokuzunda (22 Teşrîn-i sâni sene [1]314) dört yüz guruş ma'aşla Yanya Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Müdde'î-i Umûmîliği Kitâbeti'ne ta'yîn olunmasından nâşî mâh-ı mezbûrun yirmi beşinde (28 Teşrîn-i evvel sene m[inhu]) me'mûriyet-i lâhikasına bed'en mübâşeret etmiş ve usûl-ı mukarrere vechle icrâ-yı emr-i tahlîfi teblîğ edilmiştir.

Vilâyet-i mezkûre vâlisiyle ve İstinâf-ı Müdde'î-i Umûmîliği'nden mûmâileyhin tercüme-i hâl varakası mûndericâtı ve Adliye Nezâret-i Celflesi'nden dâhi Sicill-i Me'mûrîn Müdüriyeti'nin mührü tasdîk olunmuştur.

Mûmâileyhin nüfûs tezkere-i osmânîyesi ve mekteb-i rüşdî şahâdetnâmesiyle Yunan Muhârebe Madalyası'nın berâtı ve bulunduğu me'mûriyetlere sûret-i ta'yîn ve bunlardan keyfiyet-i infikâkiyla aldığı maâşât mikdârını hâvî evrâk-ı müsebbete-i resmiyye sûret-i musaddakaları tercüme-i hâl varakasıyla birlikte dosyasında hıfz edildiği gibi me'mûriyet-i hâzırasına târih-i ta'yîniyle mikdâr-ı ma'aşı dâhi kayda muvâfıktır. Fî 12 Cemâziye'l-evvel sene [1]322 ma' 21 Haziran sene [1]322.

Efendi mûmâileyh bin üç yüz on sekiz senesi Saferinin sekizinde (25 Mayıs sene [1]316) selefinin îade-i me'mûriyet etmesinden nâşî açıkta kalıp ahîren vuku' bulan taleb ve istidâsı üzerine bin üç yüz on senesi Cemâziye'l-âhiresinin on dördünde (26 Eylül sene [1]316) ve beş yüz guruş ma'aşla Köprüce Sancağı Ticâret

Mahkemesi Başkitâbeti'ne bi't-ta'yîn ahvâl-i mukarrere vechle emr-i tahlîfi icrâ kılınmıştır. Fî 12 Cemâziye'l-evvel sene [1]323 ma' 21 Haziran sene [1]322.

Mûmâileyhin bin üç yüz on dokuz senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi dokuzunda (1 Ağustos sene [1]317) beş yüz kırk guruş ma'aşla livâ-i mezkûr Bidâyet Mahkemesi Başkitâbeti'ne ve üç yüz yirmi senesi Zi'l-ka'desinin on dördünde (30 Kânûn-i sâni sene [1]318) dokuz yüz guruş ma'aşla Yanya Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Başkitâbeti'ne nakl ve terfi' kılındığı Adliye Nezâret-i Sicill Şu'besi'nin ol bâbda ki vuku'ât pusulasında beyân kılınmıştır.

Mûmâileyh Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrin-i Adliye'nin kararına atfen nezâret-i müşârünileyhâdan vâki' olan iş'âr üzerine bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye mûcibince bin üç yüz yirmi bir senesi Rebî'ü'l-âhirinin beşinde (18 Haziran sene [1]319) bin iki yüz guruş ma'aşla İstarova Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Riyâseti'ne ta'yîn buyurulmuştur.

Mahkeme-i mezbûre umûr-ı cezâiyesinin mahdûd olunmasına mebnî Cezâ Riyâseti vazifesinin nâibü's-şeri' uhdesine ihâle olunmasından dolayı üç yüz yirmi dört senesi Saferinin selhinde (11 Nisan sene [1]322) bi't-tabi' infikâk ile Rebî'ü'l-evvelinin yirmi ikisinde (3 Mayıs sene [1]322) bin guruş ma'aşla Srebreniçe Sancağı Bidâyet Mahkemesi Birinci Müstantikliği'ne ta'yîn ve Zi'l-hiccesinin yirmi üçünde (27 Kânûn-i sâni sene [1]322) bin beş yüz guruş ma'aşla Manastır Vilâyeti Fevka'l-âde Mahkemesi Başkitâbeti'ne terfi' olunarak üç yüz yirmi altı senesi Recebinin on ikisinde (31 Temmuz sene [1]324) mahkeme-i mezkûrenin lağvı hasebiyle munfasıl olduğu sâlifü'z-zikr vuku'ât pusulasında gösterilmiştir³³⁴.

4.1.118. Mirâlem Şükrü Efendi

Hâcı Ali Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş dört senesi Cemâziye'l-evveli evâilinde Bosna dâhilinde Pridor³³⁵ Kasabası'nda doğmuştur. Mahall-i mezkûr mekteb-i rüşdîyyesinde müretteb dersleri okuyup, sûret-i musaddakası merbût şahâdetnâme'yi almıştır. Türkçe okuryazar. Arabî ve Fârisî ve Boşnakça tekellüm eder.

³³⁴ BOA. DH. SAİD. d, nr. 130/377, s.377.

³³⁵ Pridor: 1866 yılında Banaluka-Bosna Vilâyeti'ne bağlı bir kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 413.

Bin iki yüz doksan bir senesi Cemâziye'l-evvelinin onunda on altı yaşında mülâzemetle Pridor Kasabası Tahrîrât Kalemi'ne duhûl ile doksan üç senesi Cemâziye'l-evveli evâilinde üç yüz guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr A'şâr Muvakkat Kitâbeti'ne ta'yîn olunup iki mâh sonra müddet-i me'mûriyeti karîn-i hitâm olarak sene-i merkûme şehr-i Ramazân-ı şerîfi evâhirinde yüz doksan guruş ma'aşla Gelyoç Kazâsı Deâvî Kitâbeti'ne me'mûr olmuş ve beş mâh sonra isti'fâen infisâl ile Der-saâdete hicret etmiştir.

Bin üç yüz senesi Recebinin üçünde iki yüz kırk guruş ma'aşla Çal Kazâsı A'şâr İkinci Kitâbeti'ne me'mûr ve bin üç yüz iki senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi altısında ma'aşı üç yüz elli guruşa bâliğ olup sene-i merkûme Şevvâlinin altısında bi'l-isti'fâ bin üç yüz üç senesi Muharreminin yirmi dördünde dört yüz guruş ma'aşla Menemen Kazâsı A'şâr İkinci Kitâbeti'ne ta'yîn ve sene-i merkûme Cemâziye'l-evvelinin yirmi altısında ma'aş-ı mezkûrla Foçatin? Kazâsı A'şâr Kitâbeti'ne becâyiş-i me'mûriyeti icrâ edilmiş ve sene-i mezkûre Şevvâlinin onunda me'mûriyet-i mezkûrenin lağvı cihetle ma'zûl ve Zi'l ka'desinin yirmi ikisinde iki yüz yetmiş guruş ma'aşla Edirne Vilâyeti'nde Tırnova Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği'ne me'mûr olmuştur.

Mahkeme-i mezkûre riyâsetinden yazılan mülâhazada mûmâileyhin kifâyeti ve Edirne Vilâyeti Vâliliği ile İstinâf-ı Müdde'î-i Umûmîliği'nden me'mûriyeti ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden dâhi vilâyet-i müşârünileyhâ Müdde'î-i Umûmîliği'nin şahâdeti tasdîk olunmuştur.

Efendi mûmâileyh bin üç yüz üç senesi Nisanının on beşine müsâdif bin üç yüz dört senesi Şa'banının dördünde me'mûriyet-i mezkûreden hasbû'l-icâb infisâl ile üç yüz üç senesi Haziranına müsâdif üç yüz dört senesi Şevvâlinde üç yüz guruş ma'aşla Darıdere Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği'ne ta'yîn olunmuş ve bin üç yüz dört senesi Martının on dördüne müsâdif üç yüz beş senesi Recebinin on beşinde ma'aş-ı mezkûrla Cebel Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği'ne tahvîl-i me'mûriyet etmiş ise de üç yüz dört senesi Haziranına tesâdüf eden üç yüz beş senesi Şevvâlinde me'mûriyet-i mezkûresinden isti'fâ ederek üç yüz beş senesi Nisanının on dokuzuna müsâdif üç yüz altı senesi şehr-i Ramazân-ı şerîfi evâilinde dört yüz elli guruş ma'aşla Dedeâğaç Sancağı Bidâyet Mahkemesi Zâbita

Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuştur. Fî 16 Rebî'ü'l-âhir sene 1309 ve Fî 6 Teşrîn-i sâni sene 1307.

Mûmâileyhin bin üç yüz sekiz senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi üçünde bi'l-isti'fâ infisâl eylediği ve bir gûne ilişiği olmadığı Sicill-i Ahvâl Müdüriyet-i Umûmiyesi'ne, Adliye Nezâret-i Celîlesi Sicill-i Ahvâl Şu'besi Müdüriyeti'nden zeylen gelen 27 Rebî'ü'l-evvel sene 1309 târîhli cevâbda müstebân olmuştur.

Mûmâileyhin Nâhiye Müdürlüğü'ne intihâb olunduğu, İntihâb-ı Me'mûrin Komisyonu'nun üç yüz sekiz numaralı ve 23 Teşrîn-i evvel sene [1]307 târîhli intihâbnâmesinden anlaşılmıştır. Mûmâileyh Dâhiliye Nezâret-i Celîlesince dört yüz elli gurusu ma'aşla Beyrut Vilâyeti'nde Şakif Nâhiyesi Müdürlüğü'ne ta'yîn olduğu halde vilâyetçe işine mübâşeret ettirilmeksizin bin üç yüz on senesi şehir-i şerîf-i Recebinin yirmi üçünde (29 Kânûn-i sâni sene 1308) Trablus Sancağı Vadiyyünnasiri Nâhiyesi Müdürlüğü'ne tahvîl-i me'mûriyet ettirilip sene-i mezkûre şehir-i şerîfi Şa'banının sekizinde (13 Şubat sene [1]308) isti'fâen infisâl eylediği İntihâb-ı Me'mûrin Komisyonu'nun 10 Şevvâl sene 1310 târîhli tezkere-i cevâbiyesinde ve müddet-i me'mûriyetince emvâl-i emîriyye ve hukuk-ı şahsiyeden zimmet ve ilişiği olmadığı ve ifâ-yı hüsn-i hizmetle hoşnûdi-i umûmî kazandığı Hısnulekrad Kazâsı İdâre Meclisi'nin Trablus-Şam Sancağı Meclis-i İdâresi'nden müzeyyel 11 Şa'ban sene 1310 târîhli mazbatasından anlaşılmıştır.

Mûmâileyh bin üç yüz on bir senesi şehir-i Saferü'l-hayrîsinin on altısında (16 Ağustos sene 1309) beş yüz gurusu ma'aş ile Ankara Vilâyeti'nde Karaşar Nâhiyesi Müdüriyetine ta'yîn olunarak sene-i merkûme şehir-i Rebî'ü'l-evvelinin on beşinde (14 Eylül sene 1309) isti'fâen infisâl eylediği ve müddet-i idâresince emvâl-i emîriyye ve hukuk-ı şahsiyeden ve Tekâüd Sandığı âidâtından zimmet ve ilişiği olmadığı ve hüsn-i hizmet ve sadakat eylediği Sicill-i Ahvâl Dâire-i Umûmiyesince görülüp iade kılınan vilâyet-i müşârünileyhâ Meclis-i İdâresi'nin 13 Receb sene 1311 târîhli mazbatasında gösterilmiştir.

Mûmâileyh bin üç yüz on bir senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi birinde (18 Teşrîn-i evvel sene 1309) dört yüz gurusu nisf ma'aşla Edirne Vilâyeti'nde Çöke Nâhiye Müdüriyeti Vekâletine bi't-ta'yîn, Cemâziye'l-âhiresinin on dokuzunda (16 Kânûn-i evvel sene m[inhu]) isti'fâen infisâl eylediğini ve emvâl-i emîriyye ve hukuk-ı şahsiyeden beriyyü'z-zimme olduğunu mübeyyin vilâyet-i mezbûre Meclis-i

İdâresi'nden 24 Cemâziye'l-âhir sene 1311 târîhli mazbatası Sicill-i Ahvâl Dâire-i Umûmîyesince görölerek iâde kılınmıştır³³⁶.

4.1.119. Muharrem Vehbi Efendi

Bosnalı müteveffâ Şaban Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen dokuz sene-i hicriyesi evâsıtında (evâsıt mâliye 1288) Bosna'nın Pridor Kasabası'nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Piriştine Mekteb-i İbtidâisi'nde mukaddime-i ulûmu taallüm ve mekteb-i rüşdiyyesinde müretteb dersleri tadrîs ederek, şahâdetnâme almış ise de mezkûr şahâdetnâmeyi kazâen zâyi' eylemiştir. Türkçe okuryazar. Arnavut ve Boşnak ve Bulgarca tekellüm eder.

Bin üç yüz dokuz senesi şehr-i Ramazân-ı şerîfinin on ikisinde (29 Mart sene [1]308) gönüllü olarak Üçüncü Ordû-yı Hümâyûn Sûvâri On Dördüncü Alâyı'nın ikinci bölüğüne girip bi't-tedrîc Dördüncü Bölüğün Üçüncü Çavuşluğuna ve muahheren terk-i tezkere ederek ordû-yı mezkûrun On Üçüncü Sûvâri Alâyı'nın Birinci Bölüğünün Başçavuşluğuna kadar irtifâ eylemiş ve üç yüz on altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin on beşinde (22 Temmuz sene [1]314) redif-i mezkûresini ahz ile silk-i celîl-i askerisine çıkmış ve şehr-i Cemâziye'l-evvelinin on ikisinde (16 Eylül sene [1]314) beş yüz gurus ma'âşla Zenica Düyûn-ı Umûmîye İdâresi Muvakkat İstâre Me'mûrluğu'na konulup, Cemâziye'l-âhiresinin yirmi yedisinde (21 Teşrîn-i evvel sene [1]314) vazifesinden istiğnâ husûlüne mebnî açıktaki kalmış ve şehr-i Zi'l-hiccesinin yedisinde (5 Nisan sene [1]315) yüz yetmiş beş gurus ma'âşla Razlık Düyûn-ı Umûmîye İdâresi Piyâde Kolculuğuna ta'yîn ve üç yüz on sekiz senesi şehr-i Saferü'l-hayrîsinin on sekizinde (3 Haziran sene [1]316) üç yüz gurus ma'âşla Cuma-i Bala Düyûn-ı Umûmîye İdâresi Sûvâri Kâtibliği'ne terfî olunmuştur.

Selanik Düyûn-ı Umûmîye Nezâreti'nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin hüsn-i hâli ve vazifesiyle mütenâsib iktidârı olduğu tasdîk ve İdâre-i Merkeziye Müdüriyet-i Umûmîyesi'nden dâhi hüsn-i hâl ve iktidârının mülâhaza-ı mezkûreden anlaşıldığı tenmîk olunmuştur.

Mûmâileyhin tezkere-i osmânîyesiyle 6 Kânûn-i evvel sene [1]314 târîhli redif tezkeresinin ve bulunduğu Zenica Muvakkat İstâre Me'mûrluğu'yla Razlık

³³⁶ BOA. DH. SAİD. d, nr. 35/445, s.445.

Piyâde Kolculuğu'ndaki mikdâr-ı ma'âş ve müddet-i hidmetini ve bunlardan sebab-i infisâl ve berâet-i zimmetini mübeyyin Selanik Düyûn-ı Umûmîye Nezâreti'nden verilen 30 Haziran sene [1]317 târîhli ve bâlâsı müfredâtlı şahâdetnâmenin ve silk-i celîl-i askerîyeden hurûcunun Razlık Kolculuğuna ta'yîn-i târîhine kadar açıkta bulunan müddetleri Siroz'da eniştesi nezdinde geçirdiğini ve kendisinin ehl-i arz ve nâmustan bulunduğuna mübeyyin mahallesi hey'et-i ihtiyâriyesinden verilip Siroz Polis Komiserliği'nden tasdîk edilen 26 Şubat sene [1]316 târîhli şahâdetnâmenin sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasına merbûttur. Fî 30 Haziran sene [1]322 ve Fî 21 Cemâziye'l-evvel sene [1]324³³⁷.

4.1.120. Mustafa Asım Efendi

Asâkir-i Şâhâne Tekayyüdlüğünden mütekâid Akşehirli müteveffâ Mehmed Ağa'nın mahdûmudur. Bin iki yüz doksan bir sene-i hicriyesinde (1290 sene-i mâliye) Bosna'da tevellüd ettiği tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Turgutlu Kasabası Mekteb-i İbtidâisi ve Rüşdîyesi'nde müretteb dersleri görmüştür. Şahâdetnâmesi vardır. Türkçe tekellüm ve kitâbet eder.

Üç yüz yedi senesi Rebî'ü'l-evvelinin on beşinde (25 Kânûn-i evvel sene [1]305) mülâzemeten Kasaba Kazâsı Polis İdâresi'ne devam ederek, üç yüz on senesi Muharreminin sekizinde (20 Temmuz sene [1]308) yüz seksen guruş ma'âşla kazâ-ı mezkûre tabi' Dağmarmara Nâhiyesi Tahrîrât Kitâbeti'ne, üç yüz on bir senesi Ramazânının yirmisinde (16 Mart sene [1]310) altmış dört guruş kısmî ma'âşla nâhiye-i merkûme Müdür Vekâletine ve üç yüz on iki senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi altısında (14 Eylül sene [1]310) iki yüz kırk guruş ma'âşla Salihli Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuştur.

Salihli Kâ'im-i makâmı Şevki Efendi tarafından yazılan mülâhazada mûmâileyhin hüsn-i hâl ve kifâyeti tasdîk edilmiştir. Bulduğu me'mûriyetlerden beriyü'z-zimme olduğuna dâir olan mazbata ile mekteb şahâdetnâmesinin ve tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakaları tercüme-i hâl varakasına merbûttur. Fî 15 Rebî'ü'l-evvel sene [1]316 ve Fî 22 Temmuz sene [1]314³³⁸.

³³⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 123/233, s.233.

³³⁸ BOA. DH. SAİD. d. nr. 82/145, s.145.

4.1.121. Mustafa Asım Efendi

Terzi esnâfından müteveffâ Osman Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz doksan üç senesi Receb-i guresinde (10 Temmuz sene [1]292) Hersek'te tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mekteb-i ibtidâi ve medresede bir müddet tahsilde bulunup, Boşnakça tekellüm eylediği ve Türkçe okuyup yazdığı tercüme-i hâl varakasinda mündericidir.

Bin üç yüz dokuz senesi Saferinin on beşinde (7 Eylül sene [1]307) mülâzemetle Karesi Sancağı Sındırgı Kazâsı Tahrîrât Kalemî'ne ve muahheren Mâl Kalemine devam ederek üç yüz on bir senesi Ramazânının altısında (1 Mart sene [1]310) beş yüz guruş ücret-i maktûa ile kazâ-ı mezkûr Birinci Kol Ağnâm Ta'dâd Me'mûrluğu'na bi't-ta'yîn üç yüz on iki senesi Zi'l-hiccesinin on altısından (28 Mayıs sene [1]311) üç yüz on üç senesi Muharreminin on beşine kadar (26 Eylül sene [1]311) on beş guruş yevmiye ile kazâ-ı mezkûr Afyon ve Köprü Keşif Muharrirliği'nde ve sene-i merkûme Ramazânının yirmi sekizinde (1 Mart sene [1]312) üç yüz yetmiş beş guruş ücret-i maktûa ile kezâlik Birinci Kol Ağnâm Ta'dâdi hizmetinde bulunarak üç yüz on dört senesi Muharreminin üçünde (2 Eylül sene [1]312) on altı guruş yevmiye ile Afyon ve Köprü Keşif Muharrirliklerine ve sene-i merkûme Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) altı yüz guruş ücret-i maktûa ile Merkez Kazâ Ağnâm Kitâbeti'ne ve üç yüz on beş senesi Şevvâlinin on dokuzunda (1 Mart sene [1]314) dört yüz guruş ücret-i maktûa ile Birinci Kol Ağnâm Muharrirliği'ne me'mûr edilip Zi'l-ka'desinin yirmi birinden (1 Nisan sene [1]314) üç yüz on yedi senesi Saferinin on dokuzuna kadar (16 Eylül sene [1]315) şehri yüz otuz guruş ma'aş ile kazâ-ı mezbûr maa Sandık Eminliği Belediye Kitâbeti'nde bulunarak isti'fâen infisâl etmiş ve şehri mezbûrun dördünden (1 Eylül sene [1]315) sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin yirmi üçüne kadar (16 Teşrin-i evvel sene [1]315) iki yüz guruş ma'aş ile Zirââtbank Şu'besi Tahsildârlığında istihdâm olunarak isti'fâ ile Mâl Kalemine mülâzemetle devam etmekte iken üç yüz on sekiz senesi Rebî'ü'l-evvelinin on altısında (1 Temmuz sene [1]316) âidât ile kazâ-ı mezkûr Kapı Kitâbetine ta'yîn kılınmıştır.

Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlesi'nden Sındırgı Kazâsı Kâ-im-makâmlığı'nın mülâhazasına atf ile vazifesini ifâya muktedir bulunduğu tasdik kılınmıştır. Mûmâileyhin hidemât-ı mezkûrede müddet-i istihdâmla aldığı ma'aş ve

ücret yevmiyeleri ve sebep-i infisâli ve beriyyü'z-zimme bulunduğu Sındırgı Kazası Meclis-i İdâresi'nin 9 Kânûn-i evvel sene [1]315 târîhli mazbatası sûret-i musaddakasında ve me'mûrin-i hâzırasına târîh-i ta'yîniyle âidâtı Defter-i Hâkânî Nezâreti Muhâsebesi kaydına muvâfık idiği vuku'ât defterinde tasdîk kılınmış ve mezkûr mazbata ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakaları aslı tercüme-i hâl varakasıyla beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nde mahfûz bulunmuştur. Fî 21 Temmuz sene [1]325 ve Fî 17 Şubat sene [1]327³³⁹.

4.1.122. Mustafa Asım Efendi

Jandarma Dâiresi Tahrîrât Kalemî Mümeyyizi Hâcî Ahmed Hamdi Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1289) Bosna'da tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Fâtih Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde üç sene kadar müretteb dersleri okuduğu ve Türkçe ve Fransızca ve Bulgarca okuryazar ve Rumca ve Sırpça tekellüm eder olduğu tercüme-i hâlinde mûndericidir.

Bin üç yüz dokuz senesi Reb'ü'l-evvelinin on yedisinde (8 Teşrîn-i evvel sene [1]307) gönüllü olarak İkinci Ordû Askerî Telgraf Bölüğüne dâhil olarak Suvâri İkinci Çavuşluk Rütbesini bi'l-ihraz üç yüz on üç senesi Şevvâlinin yirmi ikisinde (23 Nisan sene [1]312) bi tezkere-i istibdâl olmuş ve üç yüz yirmi altı senesi Recebinin yirmi yedisinde (12 Ağustos sene [1]324) Der-saâdet Postahânesi Seyyâr Mülâzemetliği'ne kabul edilerek üç yüz yirmi yedi senesi Ramazânının on birinde (13 Eylül sene [1]325) tensîkâta beş yüz gurus ma'aşla Der-saâdet-Adapazarı Hattı Seyyâr Me'mûrluğu'na ta'yîn kılınmıştır.

Mülga Umûr-ı Merkeziye Müdüriyeti cânibinden vazifesine yoluyla devamı tasdîk olunmuştur. Me'mûriyeti Nezâret-i Me'mûrin Kalemî Sicill Şu'besi kuyûduna mutâbıktır. Nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle istibdâl-i tezkeresi şu'bece aynen görülüp yine kendisine iâde olunmuştur. Fî 18 Nisan sene [1]328³⁴⁰.

4.1.123. Mustafa Behçet Efendi

Ali Rıza Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen bir senesi Şevvâlinin on birinde Hersek'te tevellüd eylemiştir. Silifke Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde ikmâl-i tahsîl

³³⁹ BOA. DH. SAİD. d. nr. 164/45, s.45.

³⁴⁰ BOA. DH. SAİD. d. nr. 187/177, s.177.

etmiştir. Mekteb-i mezbûrdan aldığı şahâdetnâmenin sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasına merbûttur. Boşnakça tekellüm ve Türkçe kitâbet eder.

Bin üç yüz senesi Recebinin yirmi üçünde yirmi yaşında olduğu halde İçel Bidâyet Mahkemesi Kalemî'ne mülâzemetle dâhil olup, bin üç yüz bir senesi Recebinin dokuzunda üç yüz guruş ma'âşla mahkeme-i mezkûrede Zâbıtâ Kitâbetine ta'yîn olunmuştur. Umûr-ı me'mûresinden dolayı müttehem olmamıştır.

Mahkeme-i mezkûre riyâsetinden yazılan mülâhazada mûmâileyh mukaddemdir ve Adana Vilâyet-i Celîlesi Vâlîliği ile vilâyet-i müşârünileyhâ mefsûh Adliye Müfettişliğinden mûmâileyhin ahvâli re'isinin tasdîkinden anlaşılmıştır. Ve Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden dâhi iş bu mülâhaza musaddaktır, denilmiştir. Fî 28 Rebî'ü'l-âhir sene 1304 ve Fî Kânûn-i sâni sene 1302³⁴¹.

4.1.124. Mustafa Efendi

Veysel Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz altmış üç sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd etmiştir. Sıbyân ve bir müddet rüşdîyye mekteblerinde okumuştur. Türkçe okuryazar. Bin iki yüz seksen dokuz senesinde yirmi altı yaşında iken yedi yüz elli guruş ma'âş ile Bosna ve Hersek Hastahânesi Kitâbeti'ne girip doksan iki senesinde ma'âşıyla yol ve ebniye-i emirîyye inşâatında bulunarak muahheren Bosna ve Hersek'te muvakkaten Avusturya'nın taht-ı işgâline girmesinden nâşî infikâk etmiş ve bin üç yüz sekiz senesi şehr-i Şa'ban-ı şerîfinin on dördünde beş yüz guruş ma'âşla Der-saâdet Emtia Dâhiliye Gümrüğü Nezâreti Kurşun Mühür Me'mûru olmuştur.

Dâhiliye Gümrüğü Nezâreti'nden yazılan mülâhazaya atfen Rûsûmât Emânet-i Celîlesi'nden me'mûriyetine devamı tasdîk kılınmıştır. Fî 4 Cemâziye'l-âhire sene 1310 ve Fî 12 Kânûn-i evvel sene 1308. Mûmâileyhin bin üç yüz on iki senesi Muharreminin on dokuzunda (11 Temmuz sene [1]310) vefat eylediği Rûsûmât Emânet-i Celîlesi Sicill Şu'besi'nin vuku'ât pusulasında gösterilmiştir³⁴².

³⁴¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 13/115, s.115.

³⁴² BOA. DH. SAİD. d, nr. 44/279, s.279.

4.1.125. Mustafa Eşref Efendi

Manifaturacı esnâfindan Tiranlı Abdullah Efendi'nin oğludur. Bin üç yüz dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1302) Bosna Şehri'nde tevellüd etmiştir. Mukaddemât-ı ulûmu evvela Bosna'da muahheren Der-saâdette Hadîkatü'l-maârif Mektebi'nin ibtidâi ve rüşdî kısımlarında ve Vefa Mekteb-i İdâdîsi'nde tahsîl ile karîb-i a'lâ derecede şahâdetnâme ve Dârü'l-fünûn-ı Osmânî Ulûm-ı Tıbbiye Şu'besi'nden kezâlik karib-i a'lâ derecede me'zuniyet rûusu ahz eylemiştir. Mekteb-i Hukuk-ı Osmânîye'nin üçüncü sınıfında bulunmakta olup Türkçe, Boşnakça tekellüm ve kitâbet eylediği ve Fransızcaya âşinâ olduğu tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz yirmi senesi Ramazânının yirmi yedisinde (16 Kânûn-i evvel sene [1]318) yirmi beş guruş ma'aşla Orman ve Maâdin ve Zirâât Nezâreti Hukuk Müşavirliği Kalemî'ne ta'yîn ve ma'aşı üç yüz yirmi üç senesi Şevvâlinin dokuzunda (26 Teşrîn-i sâni sene [1]321) yüz elli guruş zamlı yüz yetmiş beş guruşa iblâğ ve üç yüz yirmi altı senesi Şa'banının ikisinde (16 Ağustos sene [1]324) icrâ edilen tensîkâtta beşinci sınıf itibâriyle ve iki yüz elli guruş ma'aşla kalem-i mezkûrda ifâ edilmiş ve üç yüz yirmi yedi senesi Şa'banının yirmi birinde (25 Ağustos sene [1]325) icrâ kılınan tensîkât-ı ahîrede dört yüz guruş ma'aşla Hesâbât-ı Umûmiye İdâresi Bütçe Kâtibi refâkatine ta'yîn edilip sene-i mezkûre Zi'l-ka'desinin dokuzunda (1 Teşrîn-i sâni sene [1]325) ma'aşıyla Zirâât Kitâbeti refâkatine üç yüz yirmi sekiz senesi Saferinin yirmi altısında (24 Şubat sene [1]325) kezâlik ma'aşıyla Evrâk Kalemine nakl edilmiştir.

Nezâret-i müşârünileyhâ Hukuk Müşavirliği Kalemî'nde iken i'tâ eylediği tercüme-i hâl varakasının zîrine hukuk müşâviri asdikasından yazılan mülâhazada vazife-i mevdûasını bi-hakkın ifâ etmekte olduğu tasdîk kılınmıştır.

Tezkere-i osmânîyesiyle Hadîkatü'l-maârif ve Vefâ İdâdî Mekteplerinden ahz eylediği Muharrem sene [1]314 ve 6 Teşrîn-i evvel sene [1]318 târîhli şahâdetnâmelerinin, Dârü'l-fünûnunun Ulûm-ı Tıbbiye kısmından aldığı me'zuniyet rûusunun sûret-i musaddakaları tercüme-i hâl varakası ile beraber hıfz edilmiş, vuku'ât-ı sâiresiyle muvâfık-ı kuyûd bulunmuştur³⁴³.

³⁴³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 184/138, s.138.

4.1.126. Mustafa Lütfi Efendi

Mülkiyye Kâ'im-i makâmılığı'ndan müteveffâ Mehmed Emin Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş sekiz sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd eylemiştir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyye ve mekteb-i rüşdiyyede Arabîden, Sarf ve Nahiv ve Fârisîden, Gülistan ve Coğrafya ve Hesab okumuştur. Türkçe okuryazar. Rum ve Sırp lisânlarda mütekellimdir.

Bin üç yüz altı senesi Muharremü'l-harâmında yirmi sekiz yaşında iken Der-saâdet Telgraf Merkezi'ne mülâzemetle girip üç yüz altı senesi şehir-i Şa'banü'l-muazzamının yirmi dokuzunda (18 Nisan sene [1]305) iki yüz guruş ma'aşla merkez mezkûr Telgraf Muvassallığı'na ta'yîn ve sene-i mezkûre Zi'l-ka'desinin yirmi ikisinde (8 Temmuz sene [1]305) o ma'aşla Der-saâdet Postahânesi Taahhüd Me'mûriyeti'ne nakl ve üç yüz yedi senesi şehir-i Receb-i şerîfinin yirmi sekizinde (8 Mart sene [1]306) ma'aşı iki yüz elli guruşa ve üç yüz sekiz senesi Şa'banü'l-muazzamının on sekizinde (17 Mart sene [1]307) iki yüz yetmiş beş guruşa iblâğ edilmiştir.

Der-saâdet Posta Müdüriyeti'nden devamla hüsn-i hâli tasdik olunmuş ve Telgraf ve Posta Nezâreti'nden varakası mündericâtı tatbikât-ı kuyûdiyeye nazaran muvâfik-ı sıhhattir, denilmiştir. Fî 12 Rebî'ü'l-evvel sene 1313 ve Fî 21 Ağustos sene 1311. Mûmâileyhin ma'aşı bin üç yüz senesi şehir-i Şevvâl-i şerîfinin yedisinde (12 Nisan sene [1]309) üç yüz yirmi beş guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyh bin üç yüz on üç senesi şehir-i Recebü'l-ferdî selhinde (4 Kânûn-i evvel sene [1]311) vefât etmiştir³⁴⁴.

4.1.127. Mustafa Mazhar Efendi

Karahisar-ı Şarkî Mahkemesi Cezâ Reisi Yusuf Ağâh Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz seksen sene-i hicriyesinde Hersek'te tevellüd eylemiştir. Mahallî sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve mekteb-i rüşdiyyede Arabîden Mantık ve Fârisîden Gülistân ve Hesab ve Coğrafya okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz doksan yedi sene-i hicriyesinde on yedi yaşında Trabzon Telgrafhânesi'ne mülâzemetle devama başlayıp üç yüz üç senesi Muharremü'l-

³⁴⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 62/405, s.405.

harâmının on dokuzunda (16 Teşrîn-i evvel sene 1301) altı yüz guruş muvakkat ma'aşla Yanya Merkez Muhâbere Me'mûriyeti'ne bi't-ta'yîn, sene-i merkûme Cemâziye'l-âhiresinin on üçünde (7 Mart sene 1302) me'mûriyetinin lağvı cihetiyle üç yüz altı senesi şehir-i Receb-i şerîfinin on altısında (6 Mart sene 1305) dört yüz guruş asâleten ma'aşla Preveze Merkez Muhâbere Me'mûriyeti'ne ta'yîn olunup sene-i merkûme Şevvâlinin on dördünde (1 Haziran sene 1305) kefil irâe edemediğinden infisâl ile ve üç yüz dokuz senesi Muharreminin yirmi yedisinde (20 Ağustos sene 1307) üç yüz guruş muvakkat ma'aşla Darıdere Merkez Me'mûriyeti'ne ta'yîn ve sene-i merkûme Rebî'ü'l-evvelinin yirmi beşinde (17 Teşrîn-i evvel sene 1307) tekrar me'mûriyetinin lağvı hasebiyle o sene Cemâziye'l-âhiresinin yirmi sekizinde (16 Kânûn-i sâni sene 1307) üç yüz guruş ma'aşla İştib ve şehir-i Receb-i şerîfinin yirmi ikisinde (9 Şubat sene 1307) üç yüz seksen guruş ma'aşla Kosova Vilâyeti'nde Seniçe merkezinin Asâlet-i Muhâbere Me'mûriyetlerine ta'yîn ve nakl olunmuştur. Telgraf ve Posta Nezâreti'nden tercüme-i hâl varakası mündericâtı kuyûdata tatbîk edilmekle muvâfık-ı sıhhat olduğundan tasdîk edilerek ve bu şerh verilmiştir. Fî 21 Cemâziye'l-âhir sene 1312, Fî 7 Kânûn-i evvel sene 1311³⁴⁵.

4.1.128. Mustafa Raşid Efendi

Hocazâde Osman Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz altmış dört sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd eylemiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûmu ba'de't-tahsîl Der-saâdete gelerek medresenişin olduğu halde Arabî ve Fârisî taallümüyle tekmîl-i nüsah ederek icâzetmâme ve mekteb-i nüvvâbdan dâhi sınıf-ı sâlise müzekkiresi almıştır. Arabî ve Fârisîce ve Bulgarca ve Boşnakça tekellüm ve Türkçe kitâbet eder.

Bin iki yüz doksan senesinde yirmi altı yaşında olduğu halde beş yüz doksan guruş ma'aşla Hanya Mekteb-i Rüşdiyyesi Muallimliğine duhûl ederek doksan dört senesi şehir-i Ramazân-ı şerîfinin guresinde şehri iki bin dokuz yüz otuz guruş ma'aş ile Kozan Sancağı niyâbetine ta'yîn olunmuş ve iki sene sonra tekmîl-i müddetle infisâl ederek doksan yedi senesi Zi'l-hiccesinde bin dört yüz guruş aylıkla el-yevm bulunduğu Görice Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne me'mûr olmuştur.

³⁴⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 54/359, s.359.

Bulunduğu me'mûriyetten müddet-i mahdûdasının münkaziye olması ve nakl sûreti ile infikâk ederek umûr-ı me'mûresinden dolayı müttehem olmamış ve taht-ı muhâkemeye alınmamıştır. Görice Mutasarrıfı Saâdetlû Ferit Bey Efendi tarafından yazılan mutâlaada mûmâileyhin bu bâbdaki ifâdesi karin-i sıhhat olduğu olunan tahkîkâtan anlaşıldığı gibi vazife-i asliyesini dâhi alıp ifâ etmekte olup cümlenin hüsn-i nazar ve hoşnûdiyesini kazânmış olduğu musaddaktır, denilip, Manastır Vilâyeti Vâlisi Devletlû Ahmed Eyüb Paşa Hazretleri tarafından dâhi ilâve olunan mülâhazada mûmâileyhin hâl ve iktidârı bâlâda gösterilmesi üzerine tasdîk kılınır, denilmiştir. Fî 23 Rebî'ü'l-evvel sene 1300 ve Fî 20 Kânûn-i sâni sene [1]298.

Mûmâileyh Mustafa Raşit Efendi bin üç yüz senesi Şa'ban-ı şerîfinin yirmi üçünde yine bin dört yüz guruş ma'aş ile İşkodra Vilâyeti Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne nakl olunarak ahîren vilâyet-i müşârunileyhâ İstinaf Mahkemesinin teşekkülüne ve mûmâileyhin taht-ı riyâsetinde olarak Bidâyet Mahkemesi Cezâ ve Hukuk Dâirelerinin birleştirilmesine mebnî ma'aşı bin üç yüz dört senesi Zi'l-hiccesinin on yedisinde iki bin guruşa iblâğ kılınmıştır.

Mûmâileyh mahallî havasıyla imtizâc edememesinden nâşî tahvîl-i me'mûriyet istidâsında bulunmasına mebnî bin üç yüz dokuz senesi Zi'l-hiccesinin altısında (20 Mayıs sene [1]308) ma'aş-ı hâlisiyle Manastır Vilâyeti Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne nakl buyurulmuştur. Mûmâileyh bin üç yüz on senesi Rebî'ü'l-evvelinin sekizinde (17 Eylül sene [1]308) vefat etmiştir³⁴⁶.

4.1.129. Mustafa Remzi Efendi

Fazlı Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen sekiz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1287) Saraybosna'da tevellüd eylemiştir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyye ve Yenipazar Mekteb-i Rüşdîyyesi'nde Arabî ve Fârisî ve Fenni-hesab tahsîli ile şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar ve Boşnakça tekellüm eder.

Bin üç yüz dört sene-i hicriyesinde on yedi yaşında iken Mitroviçe Telgrafhânesi'ne mülâzemetle, üç yüz yedi senesi Muharremü'l-harâmının dördünde (19 Ağustos sene [1]305) beş yüz guruş muvakkat ma'aşla İpek Telgraf Merkezi Muhâbere Me'mûriyetine ta'yîn olunmuştur.

³⁴⁶ BOA. DH. SAİD. d, nr. 3/302, s.302.

Kosova Vilâyeti Telgraf ve Posta Başmüdüriyeti ile vilâyet-i müşârünileyhâdan hüsn-i hâl ve devamı tasdik ve Telgraf ve Posta Nezâreti'nden varakası mündericâtı tedkîkât-ı kuyûdiyeye nazaran muvaffak-ı sıhhat idiği tenmîk olunmuştur. Mekteb-i rüşdî şahâdetnâmesinin sûret-i musaddakası şu'bede mahfûzdur. Fî 22 Muharrrem sene 1313 ve Fî 3 Temmuz sene 1311.

Mûmâileyh bin üç yüz on üç senesi şehr-i Şa'ban-ı şerîfinin yirmi dördünde (28 Kânûn-i sâni sene [1]311) üç yüz seksen gurus ma'aş ve becâyîş sûretiyle Seniçe Telgraf-Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti'ne nakl edilmiştir.

Mûmâileyhin ma'aşı bin üç yüz on yedi senesi Şevvâlinin on üçünde (1 Şubat sene [1]315) dört yüz gurus terfi' eylediği, Telgraf ve Posta Sicill Şu'besi'nin 15 Reb'ü'l-âhir sene [1]318 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi senesi Şa'banının altısında (25 Teşrin-i evvel sene [1]318) beş yüz kırk gurus ma'aşla terfian vilâyet-i müşârünileyhâda Priboy (Priboj) Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti'ne nakl edildiği mezkûr Sicill Şu'besi'nin 10 Ramazân sene [1]321 târihli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir³⁴⁷.

4.1.130. Mustafa Sabri Efendi

Asâkîr-i Şâhâne Binbaşlarından müteveffâ Muharrrem Mehmed Bey'in oğludur. Bin iki yüz doksan iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1291) Bosna'da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Ankara Vilâyeti Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde Sarf ve Nahiv, Arabî ve Gülistan ile Fenni-hesab ve Coğrafya okuduğu ve Türkçe okuryazar idiği tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz beş sene-i hicriyesinde Yanya Vilâyeti'nde Loros Kazâsı Telgrafhânesine mülâzemetle, üç yüz on dört senesi Zi'l ka'desinin on altısında (6 Nisan sene [1]303) üç yüz gurus muvakkat ma'aşla vilâyet-i müşârünileyhâ Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyetine ta'yîn ve üç yüz on beş senesi Reb'ü'l-evvelinin sekizinde Yunan Muhârebe Madalyası'yla taltîf olunarak üç yüz on altı senesi Saferü'l-hayrîyesinin on altısında (24 Haziran sene [1]314) me'mûriyetinin lâğvıyla infisâl etmiş ve Receb-i şerîfinin yirmi ikisinde (13 Teşrin-i sâni sene [1]315) dört yüz gurus aylıkla Alasonya Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere

³⁴⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 62/133, s.133.

Me'mûriyetine ta'yîn ve üç yüz on dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi altısında 28 Ağustos sene [1]317 beş yüz guruş ma'aşla vilâyet-i müşârünileyhâ da Himare Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğüne terfi' olunmuştur. Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdîk kılınmıştır.

Me'mûriyetleri nezâret-i müşârünileyhâ Sicill Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup şu'bece aynen görülen nüfûs tezkere-i osmânîyesi kendisine iâde edilmiş ve Yunan Muhârebe Madalyası berât-ı âlisi sûreti aslı tercüme-i hâliyle beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nde alıkonulmuştur. Fî 22 Rebî'ü'l-evvel sene [1]324 ve Fî 3 Mayıs sene [1]322.

Mûmâileyh bin üç yüz yirmi bir senesi Recebinin sekizinde (17 Ağustos sene [1]319) beş yüz guruş muvakkat ma'aşla ve becâyiş sûretiyle ve vilâyet-i müşârünileyhâ da Kozan Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûrluğu'na tahvîl ve ahîren bazı geceleri vazifesini terk ile hanesine gittiği icrâ kılınan tahkîkattan anlaşılmasına binâen üç yüz yirmi üç senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi yedisinde (18 Haziran sene [1]321) idâreten tevessü' edilip üç yüz yirmi beş senesi Muharreminin üçünde (3 Şubat sene [1]322) ma'aş-ı muvakkatla ve yine becâyiş sûretiyle vilâyet-i müşârünileyhâ Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûrluğuna nakl ile tahlîfi icrâ kılındığı Telgraf ve Posta Sicill Şu'besi'nin 24 Temmuz sene [1]323 târîhli vuku'ât pusulasından anlaşılmıştır³⁴⁸.

4.1.131. Mustafa Şevket Efendi

Hasan Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş altı sene-i hicriyesinde Bosna'da doğmuştur. Mahallî sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûm-ı diniyyeyi ve mekteb-i rüşdiyyede Arabîden, Sarf ve Nahiv ve Fârisîden Gülistan okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz sene-i hicriyesinde yirmi dört yaşında Diyarbekir Telgraphânesi'ne mülâzemetle girip, üç yüz senesi Cemâziye'l-evvelinin on beşinde (1 Mart sene [1]300) iki yüz elli guruş ma'aşla telgraphâne-i mezkûr Muhâbere Me'mûriyetine ve üç yüz iki senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi altısında (1 Mart sene [1]301) dört yüz guruş ma'aşla Tokat ve üç yüz beş senesi şehr-i şerîf-i Şa'banı guresinde (3 Mart

³⁴⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 120/215, s.215.

sene [1]304) beş yüz guruş aylıkla Elbistan merkezleri me'mûriyetlerine ta'yîn ve tahvîl olunmuştur.

Mûmâileyhe doksan dört sene-i hicriyesinde bir kıt'a İftihâr Madalya Nişânı ihsân buyurulmuştur. Diyarbekir Telgraf ve Posta Başmüdürlüğü'yle, Telgraf ve Posta Nezâreti'nde hüsn-i hizmet eylemekte olduğu ve varakası mündericâtı muvâfık-ı usûl bulunduğu tasdik olunmuştur. Fî 21 Ramazân sene 1312 ve Fî 6 Mart sene 1311.

Mûmâileyhin ma'aş-ı bin üç yüz on senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi ikisinde (1 Teşrîn-i evvel sene [1]308) altı yüz guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyh bin üç yüz on bir senesi Rebî'ü'l-âhîrinin on altısında (19 Eylül sene [1]309) ma'aş-ı hâlisiyle Haleb Vilâyeti'nde Birecik Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti'ne nakl edilmiştir. Mûmâileyh bin üç yüz on altı senesi Cemâziye'l-âhîresinin on üçünde (29 Teşrîn-i sâni sene [1]310) ma'aş-ı hâlisiyle vilâyet-i mezkûrede Mısırretü'l ta'cân Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyetine nakl edilmiştir.

Mûmâileyhin ma'aş-ı bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (11 Mart sene [1]313) öşrî bi't-te'cîl beş yüz kırk guruşa tenzîl edildiği Telgraf ve Posta Nezâreti Sicill Şu'besi'nin 15 Zi'l-hicce sene [1]314 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz on altı senesi Şevvâlinin beşinde (22 Şubat sene [1]314) ma'aş-ı hâlisiyle Aydın Vilâyeti'nde Muğla nâm-ı diğêr Mentêşe Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti'ne nakl ve sene-i merkûme Zi'l-ka'desi guresinde (1 Mart sene [1]315) ma'aş-ı mezkûr sekiz yüz guruşa iblâğ olduğu şu'be-i mezkûrenin 11 Muharrem sene [1]318 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi iki senesi Şevvâlinin on altısında (11 Kânûn-i evvel sene [1]320) vefat eylediği şu'be-i merkûmenin 28 Şa'ban sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasında beyân edilmiştir³⁴⁹.

4.1.132. Mustafa Şükrü Efendi

Mehmed Sadık Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş dört sene-i hicriyesinde Saraybosna'da tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde esâsı İslâmiyet olan

³⁴⁹ BOA. DH. SAİD. d. nr. 58/351, s.351.

mebâdi-i ulûm-ı diniyye ve mekteb-i rüşdiyyede biraz Arabî ve Fârisî görmüştür. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz doksan iki senesi Şevvâlinin beşinde on sekiz yaşında mülâzemetle Bosna Vilâyeti Merkez Muhâsebe Kalemi'ne girip muahheren oranın Avusturya Devleti tarafından işgâl olunması üzerine infikâk ederek bin üç yüz sekiz senesi Şevvâlinin onunda yüz yirmi beş gurus ma'aş ile Ertuğrul Sancağı'nda İnegöl Kazâsı Nüfûs Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuştur.

Kazâ-ı mezkûr kâ'im-i makâmılığıyla, livâ-i mezbûr mutasarrıflığından mûmâileyhin iş bu tercüme-i hâli nefsü'l-emre muvâfık olunduğu ve vazifesini ifâya kifâyeti bulunduğu tahmîk ve Hüdâvendigâr Vilâyeti'nden şahâdet-i mesbût ve Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi Nüfûs-ı Umûmiye Müdüriyeti'yle, müsteşârlığından me'mûriyeti tasdik kılınmıştır. Fî 7 Ramazân sene 1309 ve Fî 23 Mart sene 1308³⁵⁰.

4.1.133. Nazif Efendi

İsmail Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş iki sene-i hicriyesinde (mâlîye 1270) Bosna'da Travnik Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde tahsîl eylediği ve Boşnakça ve Hırvatça tekellüm ettiği tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

Üç yüz dört senesi Şa'banının onunda (21 Nisan sene [1]303) iki yüz yirmi gurus ma'aş ile Van Rûsûmât Müdüriyeti Muhâfaza Me'mûrluğuna ta'yîn olarak üç yüz altı senesi Şevvâlinin yirmi beşinde (8 Nisan sene [1]305) isti'fâen infisâl eylemiş ve sene-i mezkûrede Rûsûmât-ı Muhâfaza İdâresi'ne mülâzemetle kabul olunarak üç yüz on bir senesi Şevvâlinin yirmi üçünde (17 Nisan sene [1]310) üç yüz gurus ma'aş ile Sahil Muhâfaza Me'mûrluğuna bi't-ta'yîn üç yüz yirmi iki senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi yedisinde (1 Haziran sene [1]320) ma'aşı dört yüz gurusâ iblâğ olunmuştur.

Mûmâileyhin hüsn-i hizmeti meşhûd idiği ve mikdâr-ı ma'aşıyla müddet-i hizmetinin muvâfık-ı kuyûd bulunduğu tercüme-i hâl varakası zîrine Muhâfaza Müdüriyeti'nden yazılan şerhde ve Van Rûsûmât Müdüriyeti'ndeki hizmetiyle mikdâr-ı ma'aşı kalem kaydından ve sûret-i isti'fâsı ise ibrâz olunan berâet-i zimmet

³⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d. nr. 38/81, s.81.

mazbatasından anlaşılmiş ve tezkere-i osmânîyesi görülerek iâde kılınmıştır. Fî 3 Muharrem sene 1330, Fî 11 Kânûn-i evvel sene [1]327³⁵¹.

4.1.134. Nezir Remzi Efendi

Zirââttten Salih Ağa'nın oğludur. Bin üç yüz üç sene-i hicriyesinde (1302 sene-i mâliye) Bosna'nın Çaniçe Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Taşlıca Kazâsı Mekteb-i İbtidâisi'nde mukaddime-i ulûmu ve mekteb-i rüşdîyyesinde müretteb dürûsu tahsîl edip 8 Temmuz sene [1]316 târîhli rüşdî şahâdetnâmesi almıştır. Türkçe okuryazar. Boşnakça tekellüm eder.

Bir müddet Taşlıca Sancağı Vergi Muhâsebe Kalemlerine mülâzemeten devam ettikten sonra bi'l-imtihân bin üç yüz yirmi dört senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi ikisinde yüz guruş âidât-ı maktûa ile livâ-i mezbûr Tahsîlât Kitâbetine ta'yîn ve üç yüz yirmi altı senesi Saferinin on birinde (1 Mart sene [1]324) iki yüz guruş ma'aş tahsîs olunmuştur.

Taşlıca Sancağı Muhâsebeciliği ile mutasarrıflığından ve Kosova Vilâyeti Defterdârlığı'ndan yazılan mülâhazâta atfen Mâliye Nezâret-i Celîlesi nâmına müsteşârlığından iktidâr-ı vazifesini ifâya kâfi olduğu beyân edilmiştir.

Nüfûs tezkeresiyle varaka-ı imtihanîyesinin asılları ve mekteb şahâdetnâmesinin sûret-i musaddakası ve kitâbet-i mebhûsaya târîh-i ta'yîni ile mikdâr-ı âidâtı ve mezkûr âidâtın ma'aş-ı tahvîlini nâtık Kosova Defterdârlığı'nın 17 Mayıs sene [1]324 târîhli ve vâridât-ı muhâsebesinin der-kenârı tahrîrât-ı cevâbiyesi aslı tercüme-i hâl varakasıyla şu'bece mahfûzdur. Fî 3 Zi'l-ka'de sene [1]327, Fî 3 Teşrîn-i sâni sene [1]325³⁵².

4.1.135. Osman Asaf Bey

Bihke Sancağı Rüsûmât Müdürlüğü'nde bulunmuş olan müteveffâ Mehmed Kamil Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz seksen altı sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1285) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûmu ve Süleymâniye Rüşdîyye-i Mülkîyye ve

³⁵¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 187/87, s.87.

³⁵² BOA. DH. SAİD. d, nr. 171/29, s.29.

Fâtih Rüşdiyye-i Askerîye mekteblerinde müretteb dersleri okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz beş senesi Zi'l-hiccesi evâilinde (28 Temmuz sene [1]304) on dokuz yaşında olduğu halde Der-saâdet Bidâyet Mahkemesi İstintâk Dâiresine mülâzemetle, bin üç yüz yedi senesi şehr-i Muharremi on yedisinde (1 Eylül sene [1]305) üç yüz guruş ma'aşla Adliye Nezâret-i Celîlesi Pul Kalemi'ne alınmış ve bin üç yüz on bir senesi Zi'l-ka'desinin sekizinde (1 Mayıs sene [1]310) yüz guruş ve bin üç yüz on iki senesi Saferinin yirmi birinde (11 Ağustos sene [1]310) otuz ve Zi'l-ka'desinin onunda (22 Nisan sene [1]311) yirmi guruş zamâimle dört yüz elli guruşa iblâğ eylemiştir.

Adliye Nezâret-i Celîlesi Muhâsebeciliği'nden ehliyet ve liyâkatı temnîk ve nezâret-i müşârünileyhâdan tasdik olunmuştur. Nüfus tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasına merbûttur. Ma'âşa nâiliyeti ile zamâim mikdârı muvâfık-ı kayıttır. Fî 29 Rebî'ü'l-evvel sene 1316, Fî 5 Ağustos sene 1314.

Mûmâileyhin ma'âşı bin üç yüz on yedi senesi Saferi selhinde (26 Haziran sene [1]315) dört yüz doksan guruşa iblâğ edildiği nezâret-i müşârünileyhâ Sicill Şu'besi'nin ol bâbda ki vuku'ât pusulasında gösterilmiştir³⁵³.

4.1.136. Osman Efendi

Tüccârdan müteveffâ Ali Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen sekiz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1287) Bosna'da Trebin Kasabası'nda tevellüd eylediği nüfus tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve kasaba-ı mezkûre mekteb-i rüşdiyyesinde Sarf ve Nahiv, Arabî ve Gülistân ile Fenni-hesab ve Coğrafya okuduğu ve Türkçe ve İslavca okuryazar ve Fransızca tekellüm eder olduğu tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz on beş senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi birinde (6 Teşrîn-i evvel sene [1]313) üç yüz guruş ma'aşla polis silkine dâhil olarak üç yüz on altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin on üçünde Yunan Muhârebe Madalyası ve üç yüz on yedi senesi Saferinin yirmi dördünde Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişânı-ı Zîşânı ile taltîf buyurulup üç yüz on dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi yedisinde (29 Ağustos

³⁵³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 74/431, s.431.

sene [1]317) isti'fâen infisâl eylemiş ve târîh-i mezkûrede üç yüz kırk guruş ma'aşla Beyoğlu Telgrafhânesi Kapıcılığında istihdâm olunarak üç yüz yirmi bir senesi Rebî'ü'l-âhirinin guresinde (14 Haziran sene [1]319) üç yüz guruş muvakkat ma'aşla Der-saâdet Postahânesi Ser-müvezzi' Muâvinliği'ne ta'yîn ve üç yüz yirmi üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmisinde (9 Ağustos sene [1]321) dört yüz guruş aylıkla mezkûr postahânedeki ve üç yüz yirmi dört senesi Cemâziye'l-âhiresinin altısında (17 Mayıs sene [1]322) yine dört yüz guruş ma'aşla Pul Dâireleri Me'mûriyetine nakl olunup tahlîfi icrâ kılınmıştır.

Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdîk olunmuştur. Me'mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup şu'bece aynen görülen Yunan Muhârebe Madalyası'yla, Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânî berât-ı âlileri ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi kendisine iâde edilmiş ve polislik hizmetine dâir olan İstanbul Polis Müdüriyeti'nin Fî 4 Eylül sene [1]317 târîhli musaddak şahâdetnâmesi aslı tercüme-i hâliyle beraber şu'bede mahfûzdur. Fî 30 Receb sene [1]327 ve Fî 3 Ağustos sene [1]325³⁵⁴.

4.1.137. Osman Mazhar Bey

Bosna'nın Bengiç sülalesinden ve Rütbe-i Mîrmirânî Ashâbından müteveffâ Dede Paşa'nın mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş yedi senesi şehir-i Rebî'ü'l-evvelinin beşinde Bosna'da vâki' Gaçka Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûm-ı diniyyeyi ve muallim-i mahsûsdan Arabî ve Fârisî okumuştur. Türkçe ve Yunanca ve İslavca kitâbet eder.

Bin iki yüz doksan bir senesinde Hersek ihtilâlinin teskîn ve izâlesine me'mûr edilen pederi maiyyetiyle mahall-i mezkûre gidip Asâkir-i Şâhâne vesâit-i nakliyesinin tesrî' ve teshîli misillû hizmetlerde bulunmuş ve ol-vakt Bosna ve Hersek Kumandanı bulunan Yaver-i Ekrem-i Hazret-i Padişâhî Devletlû Derviş Paşa Hazretleri maiyyetinde İstoloça ve Mostar taraflarına azîmet ve ba'de Saraybosna'ya avdetle iki sene kadar Mektûbî-i Vilâyet Kalemi'ne devam etmiştir.

Târîh-i mezkûrda vuku' bulan Sırbistan Muhârebeleri'nde hayli gönüllü Suvâri celb ve cem'iyle yine müşârünileyhâ Hazretleri maiyyetinde Seniçe ve Bador ve İşkodra ve Yorgoriçe ve Ayozinli Köy ve Mudun ve Yıldıztepe ve Payalu Badiç

³⁵⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 163/89, s.89.

Muhârebeleri'nde bulunduğu gibi doksan dört senesinde Nikşik'te muhâfazası zımında icrâsına lüzûm görülen becâyîş-i askerî için ol vakt Bosna Vâlisi bulunan Şehremîni sâbıkı müteveffâ Mazhar Paşa tarafından ashâb-ı rütbeden ve mütehâyizân-ı mahalliyeden mürekkeb olmak üzere teşkîl edilen Asâkirin bilâ ma'aş ve harcirâh yüzbaşılığına ta'yîn kılınarak Mostar ve Kavasın ve Morina Zağorya cihetlerinde icrâ-yı becâyîşle Saraybosna'ya avdet ve doksan yedi senesinde mir-i müşârünileyhânın Rumeli Fevka'l-âde Kumândanlığına me'mûriyetinde yine maiyyetinde bulunarak ve Dirolar? hânedânzâdelerine ihsân buyurulan nişân-ı zişânların i'tâsına me'mûr edilmiş ve ba'de Der-saâdete hicret eylemiştir.

Zıkr olunan muhârebelerde ibrâz eylediği asâr-ı şecâate mükâfaten bin iki yüz doksan üç senesi Muharreminin yirmi beşinde dergâh-ı âli kapıcıbaşılığı ve doksan sekiz senesi Cemâziye'l-âhiresinin beşinde Istabl-ı Âmire Müdürlüğü payeleri tevcîh ve bin üç yüz beş senesi şehr-i Rebî'ü'l-evvelinin on birinde müteveffâ pederinin zaten hâmil olduğu İftihâr ve Karadağ Madalyaları intikâlen kendisine ihsân buyurulmuştur.

Sâlifü'z-zıkr muhârebelerdeki hizmetleri müşârünileyh Derviş Paşa Hazretlerinden bâ-tezkere istifsâr olunarak 17 Zi'l-hicce sene 1308 târihiyle vârid olan cevâba nazaran mûmâileyhin mahall-i mezkûrede müşârünileyh maiyyetinde bulunduğu gibi pederi Dede Paşa ve Ömer Mehmed Bey birçok muhârebâtta ibrâz-ı şecâat ve merdângi ile nihâyet şehiden vefât eylediği ve büyük pederi İsmail Ağa cengicek dâhi dağlılar tarafından şehid edildiği ve'l-hâsıl bu hânedânın uğur-ı devlet-i âliyede fevka'l-âde yararlık göstermiş ve mûmâileyh Osman Bey'in dirâyet ve besâletle muttasıf bulunmuş olduğu tasdîk ve beyân olunmuş ve kapıcıbaşılık ve Istabl-ı Âmire Müdürlüğü payeleri rû'ûs-ı hümâyûnleriyle, madalyalar berât-ı âlisi mûmâileyh tarafından bi'l-ibrâz komisyon-ı umûmîyece aynen görülerek kendisine iâde kılınmıştır. Fî 4 Rebî'ü'l-evvel sene 1309 ve Fî 25 Eylûl sene 1307.

Mir-i mûmâileyhin harbiye-i muhârebe-i müdâfaasında gayret ve şecâat göstermesinden dolayı ol-vakt Dördüncü Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zişânı ihsân buyurulmuş ise de berât-ı âlisi verilmemiş olduğundan bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhî mantûk-ı âlisine tevfikân bin üç yüz doksan senesi şehr-i Şa'ban-ı şerîfinin sekizinde bir kıt'a berât-ı âlişân verilmiş ve yine muhârebât-ı vakı'adan dolayı bir kıt'a İftihâr ve bir kıt'ada Karadağ Madalyası i'tâ olunduğu 5

Şevvâl sene 1309 târihiyle Makâm-ı Celil Ser-askerîye tastîr buyurulup Sicill-i Ahvâl Dâiresince görülen tezkere-i sâmiyeden anlaşılmasıdır.

Mûmâileyhin dirâyet ve ehliyet ve mesbûk olan hüsn-i hidmetine mebnî bin üç yüz on bir senesi Rebî'ü'l-evvelinin on dördünde terfian Emîrû'l-ümerâlık Rütbesi ve üç yüz on beş senesi Rebî'ü'l-âhîrinin on beşinde Hamiyyet-i Vataniye Madalyası ve hidemât-ı hasene-i hamiyetmendânesine mebnî bin üç yüz yirmi altı senesi Rebî'ü'l-âhîrinin on ikisinde Rütbe-i Refî'a-ı Mirmirânı tevcîh ve ihsân buyurulduğu Sicill-i Ahvâl Dâire-i Umûmîyesince ba'de'l-mutâlaa îade olunan fermân-ı hümâyûnlar ile berât-ı âliden anlaşılmasıdır³⁵⁵.

4.1.138. Osman Nuri Efendi

Ketebeden müteveffâ Ömer Avni Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan dört sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1297) Bosna Vilâyeti'nde Bihke³⁵⁶ Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Vidin Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde Sarf ve Nahiv ve Gülîstan ile Fenni-hesâb ve Coğrafya okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz on sene-i hicriyesinde ve Vidin Telgrafhânesi'ne mülâzemetle üç yüz on dört senesi Şevvâlinin on ikisinde (4 Mart sene [1]313) iki yüz elli guruş muvakkat ma'aşla Lithor ve üç yüz on beş senesi Cemâziye'l-âhîresinin on üçünde (28 Teşrîn-i evvel sene [1]313) mezkûr ma'aşla Selanik Vilâyeti Telgraf ve Posta Merkezleri Muhâbere Me'mûriyetlerine ta'yîn olup, üç yüz on altı senesi Cemâziye'l-âhîresinin on birinde (15 Teşrîn-i evvel sene [1]314) me'mûriyetinin lâğvıyla açıktaki kalmış ve üç yüz on yedi senesi Saferü'l-hayrîyesinin yirmisinde (17 Haziran sene [1]315) üç yüz guruş asâleten aylıkla Adana Vilâyeti'nin Telgraf-Posta Merkezi Posta Kitâbeti'ne ta'yîn kılınmıştır. Ve Vidin Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'yla Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdik olunmuştur. Me'mûriyetleri Nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbıktır. Nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâliyle beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nde mahfûzdur. Fî 26 Rebî'ü'l-evvel sene 1324 ve Fî 7 Mayıs sene [1]322.

³⁵⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 22/459, s.459.

³⁵⁶ Bihke (Bihaç): 1866'da Bosna Vilâyeti'ne bağlı bir sancaktır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 83.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on yedi senesi Şa‘banının onunda (1 Kânûn-i evvel sene [1]315) dört yüz guruşa iblâğ ve üç yüz yirmi dört senesi Rebî‘ü’l-evvelinin guresinde (12 Nisan sene [1]322) beş yüz guruş ma‘aşla Selanik Vilâyeti’nde Kırşova Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü’ne nakl edildiği Telgraf ve Posta Sicill Şu‘besi’nin 9 Haziran sene [1]323 târîhli vuku‘ât pusulasıyla bildirilmiştir³⁵⁷.

4.1.139. Osman Nuri Efendi

Esnâftan müteveffâ Hüseyin Ağa’nın oğludur. Bin iki yüz seksen dokuz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1288) Bosna’da tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Bosna Mekteb-i Rüşdiyyesi’nde Arabîden Sarf ve Nahiv ve Fârisîden Gülistan ile Fenni-hesab ve Coğrafya okumuştur. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz on dört senesi şehr-i Saferü’l-hayrîsinin ikisinde (1 Temmuz sene [1]312) yirmi beş yaşında iken üç yüz elli guruş ma‘aşla Galata Postahânesi Damga Me’mûriyetine ta‘yîn kılınmıştır. Telgraf Nezâreti’nden vazifesine yoluyla devamı tasdîk olunmuştur. Me’mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbıktır. Şu‘bece aynen görülen nüfûs tezkere-i osmânîyesi kendisine ihsân kılınmıştır. Fî 27 Zi’l-ka‘de sene [1]315 ve 7 Nisan sene [1]314.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dördünde (23 Şubat sene [1]312) dört yüz elli guruşa iblâğ edildiği Telgraf ve Posta Sicill Şu‘besi’nin 22 Safer sene [1]315 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on altı senesi Muharreminin yirmi birinde (30 Mayıs sene [1]314) beş yüz guruşa iblâğ edildiği şu‘be-i mezkûrenin 27 Şevvâl sene [1]317 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on dokuz senesi Rebî‘ü’l-evvelinin yirmi birinde (1 Temmuz sene [1]317) beş yüz otuz guruşa ve bin üç yüz yirmi senesi Muharreminin yirmisinde (25 Nisan sene [1]318) beş yüz seksen guruşa iblâğ edildiği şu‘be-i mezkûrenin 14 Cemâziye’l-âhir sene [1]320 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

³⁵⁷ BOA. DH. SAİD. d, nr. 120/345, s.345.

Mûmâileyhin bin üç yüz on sekiz senesi Zi'l-hiccesinin yirmi dördünden (1 Nisan sene [1]317) üç yüz on dokuz senesi Saferinin yirmi birine kadar (27 Mayıs sene [1]317) iki yüz guruş zımmî ma'aşla Galata Postahânesi Veznedârlığı Vekâletinde bulunduğu mezkûr şu'benin 17 Receb sene [1]319 târîhli vuku'ât pusulasında bildirilmiştir.

Mûmâileyhe bin üç yüz yirmi iki senesi Zi'l-ka'desinin on ikisinde nikelden ma'mûl Hamidiye Hicâz Demiryolu Madalyası i'tâ buyurulduğu ve bin üç yüz yirmi üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin altısında (26 Temmuz sene [1]321) altı yüz yirmi guruş ma'aşla Üsküdar Postahânesi Gişe Başme'mûrluğu'na terfi' ve resm-i tahlîfi icrâ kılındığı 11 Nisan sene [1]323 târîhli vuku'ât pusulasında beyân edilmiştir³⁵⁸.

4.1.140. Osman Paşa

Hersekli Vecib Paşazâde Lütfullah Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz elli sekiz târîhinde Hersek Kıt'ası'nda kâin Nevesin Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Evvelâ Nevesin Kasabası Sıbyân Mektebi'nde ve ba'de Mostar Kasabası Mekteb-i Rüşdîyyesi'nde okuyup bâ şahâdetnâmeden çıktıktan sonra Mostar Müderrisi Salih Efendi'den üç sene müddet tahsîl-i ulûm etmiştir. Türkçe ve Sırpça ve Fârisî ve Boşnakça bilir ve Türkçe kitâbet eder.

Seksen târîhinde, yirmi iki yaşında olduğu halde Baş Hümâyûn Mülûkâne Silahşörlük hizmet-i müftehiresine bi't-ta'yîn bârgir ve hademe ve levâzımât-ı sâiresi taraf-ı devletten i'tâ olunarak üç buçuk sene müddet ifâ-yı hizmetle seksen dört târîhinde mükâfâten uhdesine rikâb-ı hümâyûn kapıcıbaşılığı tevcîh ve Bosna Vilâyeti'nce birinci sınıf kâ'im-i makâmlıkta istihdâm olunmak üzere yerine bir kıt'a emirnâme-i sâmisî i'tâ buyurulmuş ise de hasbe'l-icâb eniştesi olup o târîhte Teke Sancağı Mutasarrıfı bulunan Rıdvan Paşa'nın nezdine gayretimle sekiz ay kadar paşa-yı müşârünileyhin Divân Kitâbeti ile umûr-ı sâirede bilâ ma'aş Mutasarrıf Vekâletinde bulunduktan sonra Der-saâdete avdetinde terffian uhdesine Istabl-ı Âmire Müdürlüğü payesi tevcîhiyle yine Bosna Vilâyeti'nce, birinci sınıf kâ'im-i makâmlıkta istihdâm olunmak üzere diğer bir kıt'a emirnâme-i sâmi dâhi verilmiş olduğu halde bazı umûr-ı zâtiyesinin tesviyesi zımmında bir müddet me'mûriyet talebinde bulunmayıp doksan iki senesinde iki bin iki yüz elli guruş ma'aşla Akhisar

³⁵⁸ BOA. DH. SAİD. d. nr. 74/129, s.129.

Kazâsı Kâ'im-i makâmılığı'na me'mûriyetle bir müddet hizmet ettikten sonra âriza-i vücûdiyesinden dolayı isti'fâ ile muahheren Karadağ Muhârebesi'nde şehid olan Ferik Selim Paşa merhûmun birinci defa taht-ı muhâtarada bulunduğu esnâda Asâkir-i Şâhânenin hasr-ı ve tazyîkden tahlîsi zımnında ahâlîye icrâ eylediği teşvîkâte mükâfâten beşinci ve doksan târîhinde kumandan bulunan Süleyman Paşa'nın kuvve-i askeriye ile Karadağ'a tecâvüzü ve İşkodra cihetine mürûru esnâsında vuku'a gelen hidemâtına mükâfâten uhdesine Emrirü'l-ümerâlık pâyesiyile Dördüncü Rütbeden bir kıt'a Mecîdî Nişân-ı Âlisi ihsân buyurulmuş ve doksan dört târîhinde sekiz bin beş yüz elli guruş ma'aş ile Yenipazar Sancağı Mutasarrıflığı'na ta'yîn kılınmıştır.

Şimdiye kadar bulunduğu me'mûriyetlerden nakl ve isti'fâ ve inkizâ sûretleriyle infikâk edip me'mûriyete âid bir şeyle müttehem olmamış ve taht-ı muhâkemeye alınmamıştır. Hakkâri Vâlisi Saâdetlû Fikri Paşa Hazretlerinin Kosova Vâliliği hengâmında tarafından yazılan mütâlaada mûmâileyhin okuyup yazması ve kendisinin umûr-ı me'mûresince ikdâm ve ihtimâmı var ve şimdilik idâresi de yolunda görülmektedir, denilmiştir. Fî 4 Receb sene [1]299 ve Fî 4 Teşrîn-i sâni sene [12]97³⁵⁹.

4.1.141. Ömer Efendi

Hâkân-ı Sâbık Tüfekçilerinden Hâcî Ağa'nın oğludur. Bin üç yüz beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]303) Bosna'ya tabi' Nikşik Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Mahallî ibtidâi ve mülga Enderûn-ı Hümâyûn Mektebi'nde rüşdî derecesinde tahsîl eylediği ve Türkçe okuyup yazdığı ve Boşnakça tekellüm ettiği tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz yirmi senesi Muharreminin on üçünde (8 Nisan sene [1]318) yüz yirmi guruş ma'aşla Enderûn-ı Hümâyûn Hademeliği'ne ta'yîn ve üç yüz yirmi sekiz senesi Cemâziye'l-evvelinin on altısında (13 Mayıs sene [1]326) ma'aşu iki yüz guruşa iblâğ kılınmıştır.

Hazîne-i Hümâyûn Kethüdâlığı makâm-ı âlisinden mûmâileyhin hizmetini yoluyla ifâ eylemekte bulunduğu tenmîk ve Hazîne-i Hâssa-i Şâhâne Müdüriyet-i Umûmîyesi'nden tasdik kılınmıştır. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi görülüp îade kılınmış

³⁵⁹ BOA. DH. SAİD. d. nr. 1/370, s.370.

ve bulunduğu hizmetle aldığı maâşâtın kemiyâtı ve tevârihi hazîne-i hâssa kaydına müstenid bulunmuştur. Fî 22 Kânûn-i sâni sene [1]327³⁶⁰.

4.1.142. Ömer Efendi

Topçu Binbaşılardan müteveffâ Muhsin Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1294) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde mûndericidir. Üsküdar Rüşdîyyesi'yle, idâdîsinde ve ba'de Hendese-i Mülkîyye Mektebi'nde ikmâl-i tahsîl ile bir kıt'a mühendislik şahâdetnâmesi ahz eylemiştir. Mezkûr mektebin birinci ve ikinci ve üçüncü senelerinde otuzar, dördüncüde kırk beş, beşincide altmış ve altıncıda yetmiş beş yedincide doksan gurus ma'aş aldığı ve Türkçe ve Fransızca tekellüm ve kitâbet eder olduğu tercüme-i hâlinde muharrerdir.

Bin üç yüz yirmi bir senesi Şevvâlinin üçünden (10 Kânûn-i evvel sene [1]319) sene-i mezkûre Saferü'l-hayrîsinin yirmi dördüne kadar (gaye-i Şubat sene m[inhu]) bin gurus ve şehir-i mezkûrun yirmi altısından (ibtidâi Mayıs sene [1]320) üç yüz yirmi iki senesi Saferinin yirmi beşine kadar (gaye-i Nisan sene m[inhu]) dokuz yüz yetmiş beş gurus ma'aşla Hicâz Demiryolu Mühendisi Muâvinliği'nde istihdâm kılınmış Cemâziye'l-evvelinin yirmi sekizinde (28 Temmuz sene [1]320) sekiz yüz gurus ma'aşla Hüdâvendigâr Mühendisliği'ne ta'yîn ve sene-i mezkûre Şevvâlinin yirmisinde (15 Kânûn-i evvel sene m[inhu]) bin iki yüz elli gurus ma'aşla Eskişehir- Ankara Kısmî Komiserliği'ne ve üç yüz yirmi üç senesi Saferinin yirmi beşinde (18 Nisan sene [1]321) ma'aş-ı hâlisiyle Selanik Aksâmı İkinci Kısım Komiserliğine ve sene-i mezkûre Rebî'ü'l-evvelinin yirmi yedisinde (19 Mayıs sene m[inhu]) ma'aş-ı sâbıkıyla tekrar Eskişehir-Ankara Kısmî Komiserliğine ve bin üç yüz yirmi beş senesi Rebî'ü'l-âhirinin on dokuzunda (19 Mayıs sene [1]323) bin sekiz yüz elli gurus ma'aşla Aydın Demiryolu ve Temdîd-i İnşâat Komiserliğine nakl olunarak bin üç yüz yirmi yedi senesi Rebî'ü'l-âhirinin ikisine kadar (gaye-i Nisan sene [1]325) ma'aş almıştır.

Nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle Hendese-i Mülkîyye Mektebi'nin şahâdetnâmesi aynen görülüp iâde olunmuş ve zikr olunan hidemâtı hakkında sebk eden isti'lâm üzerine Hicâz Demiryolu İdâre-i Mâliyesi'yle, Nezâret-i Muhâsebe

³⁶⁰ BOA. DH. SAİD. d, nr. 184/160, s.160.

İdâresi'nden gelen cevâblar tercüme-i hâl varakasıyla beraber şu'bece mahfûz edilmiştir.

Nezâret Demiryolları Müdür-i Umûmîyesi Vekili Zühdi Bey tarafından tercüme-i hâline yazılan mülâhazada mûmâileyhin ifâdesi tasdîk kılınmıştır. Mûmâileyhin sene-i merkûme Şa'banının on dokuzunda (23 Ağustos sene [1]325) tensîkât kadrosu mûcibince iki bin guruş ma'aşla Selanik-Manastır demiryolunun Manastır Komiserliğine ta'yîn olunup, sene-i merkûme Ramazânının on birinde (13 Eylül sene m[inhu]) isti'fâ eylemiştir. 25 Muharrem sene [1]321, Fî 24 Kânûn-i evvel sene [1]325.

Mûmâileyhin 21 Nisan sene [1]326 târîhinde bin beş yüz guruş ma'aşla Diyarbakir Vilâyeti Merkez Mühendisliğine nakl ve 30 Mayıs sene [1]326 târîhinde vazifeye mübâşeret eyleyip 17 Temmuz sene [1]326 târîhinde iki bin guruş ma'aşla vilâyet-i mezkûre mühendisliğine terfî' ve 27 Temmuz sene [1]326 târîhinde işe mübâşeret eyleyerek, 8 Haziran sene [1]327 târîhinde ma'aşı üç bin beş yüz guruşa bi'l-iblâğ vilâyet-i müşârünileyhâ ser-mühendisliğine terfî' eylediği Nâfia Sicill Şu'besi'nin ol bâbda ki vuku'ât pusulasında muharrerdir. Fî 31 Mart sene [1]329³⁶¹.

4.1.143. Ömer Fevzi Efendi

Abdi Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen altı senesi şehr-i Receb-i şerîfinin guresinde (25 Eylül sene 1285) Bosna Vilâyeti'nde tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Selanik Sıbyân Mektebi'nde mukaddemât-ı ulûmu okuduktan sonra mekteb-i rüşdîyyesinde dâhi bir müddet tadrîs almıştır. Şahâdetnâmesi yoktur. Türkçe okuryazar. Ve Boşnakça tekellüm eder.

Bin üç yüz altı senesi şehr-i Receb-i şerîfinin on yedisinde (7 Mart sene 1305) yirmi yaşında iken yüz guruş nisf ma'aş ile Selanik Rûsûmât Müdüriyeti İcmâl-i Mübeyyiz Vekâletine alınarak şehr-i Zi'l-hicceü's-şerîfesinin on beşinde (31 Temmuz sene m[inhu]) asılının avdetine mebnî açıkta kalmış ve üç yüz yedi senesi şehr-i Saferü'l-hayrîsinin on birinde (1 Teşrîn-i evvel sene 1305) iki yüz elli guruş ma'aş ile Kavala Rûsûmât Müdüriyeti Mubassırlığı'na ta'yîn ve üç yüz sekiz senesi şehr-i Muharremü'l-harâmının selhinde (3 Eylül sene 1306) ma'aşı üç yüz guruşa bi'l-iblâğ üç yüz on senesi şehr-i Ramazânü'l-mübârekinin yirmi altısında (1 Nisan

³⁶¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 168/261, s.261.

sene 1309) ma‘aş-ı hâlisiyle müdüriyet-i mezkûre aracılığına ve üç yüz on bir senesi şehir-i Rebî‘ü’l-âhirinin yirmi sekizinde (28 Eylül sene 1309) üç yüz elli guruş ma‘aş ile müdüriyet-i mezbûre Tezkere Kitâbetine nakl ve tahvîl olunmuştur.

Selanik Rüsûmât Nezâreti’nden ve Kavala Kazâsı Kâ’im-i makâmı’ndan ve Rüsûmât Emânet-i Celîlesi’nden varakasında mûnderic hizmetlerde târîh-i ta‘yîni muvâfık-ı kuyûd ve iktidâr-ı vazife-i hâzırasını ifâya kâfi idiği tasdîk kılınmıştır. Selanik Rüsûmât Müdüriyeti İcmâl Mübeyyizliği Vekâletiyle, Kavala Rüsûmât Müdüriyeti Mubassırlığı ve aracılığıyla Tezkere Kitâbetinde müddet-i istihdâmıyla mikdâr-ı ma‘aş ve esbâb-ı infikâkı Selanik Rüsûmât Nezâreti’nin tahrîrât-ı cevâbiyesinden anlaşılmış ve nüfûs tezkere-i osmânîyesinin Kavala Rüsûmât Müdüriyeti’nden musaddak sûreti aslı tercüme-i hâl varakasıyla mahfûz bulunmuştur.

Bin üç yüz dört senesi şehir-i Receb-i şerîfinin on sekizinde mülâzemetle Selanik Rüsûmât Müdüriyeti Tahrîrât Kalemî’nde yedi mâh ve Nezâret-i Tahrîrât Kalemî’nde dâhi iki buçuk sene ve muahheren üç yüz altı senesi şehir-i Receb-i şerîfinin on ikisinden, şehir-i Saferü’l-hayrîsinin on yedisine kadar yine mülâzemetle nezâret-i mezkûre Tahrîrât Kaleminde bulunduğu tercüme-i hâl varakasında muharrer ise de nezâret-i mezkûreden mevdûd tahrîrât-ı cevâbiyede buna dâir bir sarâhat yoktur. 1 Zî’l-hicce sene 1316, 31 Mart sene 1315. Mûmâileyhin bin üç yüz on iki senesi Rebî‘ü’l-evvelinin dokuzunda (28 Ağustos sene [1]310) dört yüz guruş ma‘aş ile Taşoz Rüsûmât İdâresi Me’mûrluğu’na ta‘yîn edildiği Rüsûmât Emânet-i Sicill Şu‘besi’nin 12 Nisan sene [1]313 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir³⁶².

4.1.144. Ömer Lütfi Efendi

Bosna ve Hersek eşrâfindan İsmâil Bey’in mahdûmudur. Bin üç yüz dokuz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1307) Bosna ve Hersek’te tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Kütahya İbtidâi Mektebi’nde okuduktan sonra idâdisine dâhil olarak iki sene tahsilde bulunmuş ve ba‘de Üsküp İdâdisi’nin ikinci senesine kabul ile bir müddet tahsilde bulunarak tasdîknâme almıştır. Türkçe ve Latince okuryazar olduğu tercüme-i hâl varakasında mûndericidir.

³⁶² BOA. DH. SAİD. d, nr. 84/213, s.213.

Üç yüz on dokuz sene-i mâliyesinde Kütahya ve üç yüz yirmi bir sene-i mâliyesinde Edirne Nâfia Kalemlerinde birer müddet mülâzemetle bin üç yüz yirmi üç senesi Receb-i şerîfinin yirmi dördünden (11 Eylül sene [1]321) sene-i merkûme Zi'l-hiccesinin yirmi üçüne (5 Şubat sene m[inhu]) kadar dört yüz guruş ma'âşla Edirne Vilâyeti dâhilinde Tunca Nehri Kanal Ameliyyâtı Muvakkat Kondüktörlüğü'nde bi'l-istihdâm, şehir-i mezkûrun yirmi dördünden (6 Şubat sene m[inhu]) beş yüz guruş ma'âşla Vilâyet-i müşârünileyhâ kondüktörlüğüne asâleten ta'yîn olunup, bin üç yüz yirmi yedi senesi Şevvâlinin on beşinde (17 Teşrîn-i evvel sene [1]325) mahallince icrâ kılınan tensikât mûcibince kadro harici kalarak üç yüz kırk guruş ma'zûliyet ma'âşı tahsîs olunmuş ve bin üç yüz yirmi sekiz senesi Muharremü'l-harâmının on beşinde (13 Kânûn-i evvel sene [1]325) beş yüz guruş ma'âşla Aydın Vilâyeti Üçüncü Sınıf Kondüktörlüğü'ne ta'yîn edilmiştir.

Turuk ve Meâbir Müdürüyeti'nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin me'mûriyeti tasdik kılınmıştır. Tezkere-i osmânîyesi ve tasdiknâme aynen şu'bece görülüp iâde olunmuş ve Tunca Nehri Kanal Ameliyyâtı'nda bulunduğu müddetçe tekâüdiye-i mefrûz nâmlarıyla bir gûne tedkikât icrâ edilmemiştir. Fî 6 Cemâziye'l-evvel sene [1]328 ve 2 Mayıs sene [1]326³⁶³.

4.1.145. Ömer Lütî Efendi

Soma Telgraf ve Posta Merkez Müdürü Rif'atlû Galib Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]291) Hersek'te Trebin Kasabası'nda tevellüd eylediği nüfus tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ve Söke Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde Sarf ve Nahiv, Arabî ve Gülistan ile Fenni-hesab ve Coğrafya okuduğu ve Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin üç yüz altı sene-i hicriyesinde Soma ve muahharen Yenipazar Telgrafhânelerine mülâzemetle devam edip üç yüz yirmi dört senesi Receb-i şerîfinin yirmi beşinde (1 Eylül sene [1]322) iki yüz elli guruş muvakkat ma'âşla Aydın Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûrluğu'na ta'yîn ve tahlîfi icrâ kılınmıştır. Aydın Vilâyeti Telgraf ve Posta Başmüdürlüğü'yle Telgraf ve Posta Nezâreti'den vazifesine yoluyla devamı tasdik olunmuştur.

³⁶³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 174/201, s.201.

Me'mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâliyle beraber nezâret-i müşârünileyhâ Sicill-i Ahvâl Şu'besi'nde mahfûzdur. Fî 22 Cemâziye'l-âhire sene [1]326 ve Fî 8 Temmuz sene [1]324³⁶⁴.

4.1.146. Pivovdik Arif Efendi

Mustafa Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz yetmiş üç senesi Rebî'ü'l-âhirinin sekizinde Hersek Sancağı dâhilinde kâin Nikşik Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Kasaba-ı mezkûre sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûmu ba'de't-tahsîl mekteb-i rüşdiyyede dâhi Sarf ve Nahiv ve Halebî ve Pend-i attar ve Gülistân ve Divân-ı Hâfızî Şîrâzî ve Fârâiz okumuştur. Türkçe kitâbet ve Boşnakça tekellüm eder. Arapça ve Arnavutçaya âşinâdır.

Bin iki yüz seksen beş senesi Rebî'ü'l-evvelinin on altısında on iki yaşında olduğu halde iki yüz guruş ma'aş ile Gaçka Meclis-i Deâvî Kitâbeti'ne ta'yîn olunarak seksen yedi senesi Zi'l-hiccesinin on dördünde iki yüz elli guruş ma'aş ile Çaniçe Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne me'mûr ve seksen sekiz senesi Şevvâli ibtidâsında bi'l-isti'fâ munfasıl olarak seksen dokuz senesi Rebî'ü'l-âhirinin on dördünde iki yüz guruş ma'aş ile Nikşik Kazâsı Defter-i Nüfûs Mukayyidliği'ne ve doksansenesi Rebî'ü'l-evvelinin on dördünde iki yüz elli guruş ma'aş ile kazâ-ı mezkûr Tahrîrât Kitâbetine ta'yîn ve doksansenesi Saferinin üçünde ma'aş-ı mezkûr dört yüz guruşa iblâğ edilmiş ve doksandört senesi Rebî'ü'l-evvelinde kazâ-ı mezkûr Karadağ'a geçmesinden dolayı tabîî açıktakalmış ve doksansenesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi birinde sekiz yüz guruş ma'aş ile Çelebipazarı Kazâsı A'şâr Başme'mûriyeti'ne itsâl ve doksansenesi Saferi evâilinde Avusturyalının Bosna'yı işgâl eylesmesinden dolayı bi't-tabî' infisâl ederek doksanyedi senesi Recebinin yirmi ikisinde beş yüz guruş aylıkla Taşlıca Sancağı Bidâyet Mahkemesi İcrâ Me'mûriyeti'ne bi't-ta'yîn doksansenesi Zi'l-hiccesinin on beşinde bin dört yüz guruş ma'aş ile livâ-i mezkûr Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne me'mûr olmuş ve el-yevm me'mûriyet-i mezbûrede müstahdem bulunmuştur.

Şimdiye kadar me'mûr olduğu hidemâttan nakl ve tahvîl ve isti'fâ sûretleriyle infikâk ederek umûr-ı me'mûresince taht-ı muhâkemeye alınmamış ve müttehem

³⁶⁴ BOA. DH. SAİD. d, nr. 155/71, s.71.

olmamıştır. Taşlıca Sancağı Mutasarrıfı Saâdetlû Süleyman Paşa tarafından yazılan mülâhazada efendi mûmâileyhin nizâm ve iktidârı dâiresinde ifâ-yı hüsn-i hizmet etmekte bulunduğu beyân olunarak Kosava Vâlisi Saâdetlû Faik Paşa Hazretleri tarafından derç olunan mütâlaada efendi mûmâileyhin iktidâr-ı me'mûriyetiyle mütenâsib idiği mülâhaza-ı mezkûreye atf ile tenmîk ve Adliye Nâzırı Devletlû Hasan Fehmi Paşa Hazretleri cânibinden ilâve kılınan mütâlaada dâhi vilâyetin iş bu şahâdetnâmesi tasdîk edilmiştir. Fî 21 Zi'l-ka'ade sene [1]302 ve Fî 20 Ağustos sene [1]301.

Mûmâileyh Arif Efendi'nin me'mûriyeti bin üç yüz üç senesi Zi'l-ka'adesinin dokuzunda vâki' bin üç yüz iki senesi Ağustosunun yirmi yedisinde bin dört yüz guruş ma'aş ve becâyış sûreti ile Lubin? Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne tahvîl buyurulmuştur.

Efendi Mûmâileyh livâ-i mezkûrun kazâya tahvîli ve İlbasan'ın dâhi mutasarrıflık ittihâz edilmesi cihetiyle bin üç yüz beş senesi şehir-i Ramazân-ı şerîfinin yirmi üçünde ma'aş-ı mezkûr ile livâ-i mezkûr Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne nakl edilmiş ise de sıfat-ı me'mûriyetine mugâyir-i ahvâle cür'etinden dolayı bin üç yüz altı senesi Muharreminin on ikisinde azl edilmiştir.

Mûmâileyhin son me'mûriyetinden bâdî-i infikâkı olan esbâb-ı iştikâiyenin ağrâz-ı şahsiyeden ileri geldiği tahkîkât-ı vakı'adan anlaşılması üzerine bin üç yüz sekiz senesi şehir-i Receb-i şerîfinin yirmi dokuzunda bin dört yüz guruş ma'aşla Draç Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn olunmuştur.

Mûmâileyh bilâ me'zûniyet mahall-i me'mûriyetini terk ile beraber bazı mevkûfin haklarında mugâyir-i kanûn-ı muâmelât icrâ etmekte olmasından nâşî bin üç yüz on üç senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi beşinde (3 Eylül sene [1]311) azl edilmiştir. Mûmâileyhin esbâb-ı azline karşı ahîren der-miyân eylediği müdâfaât üzerine Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrin Adliyece tedkîkât-ı lâzıma bi'l-icrâ mûmâileyhin esbâb-ı azlî cümlesinde olup bilâ me'zûniyet me'mûriyetini terk ile ötede beride dolaşmakta olduğuna dâir olan iş'âr bazı mevâd-ı mühimmenin tavsiyesi için vilâyetten gösterilen lüzûmuna mebnî azîmet etmiş olmasından idiği gelmiş ve hâlbuki bu cihet İstinâf-ı Müdde'î-i Umûmîliği'ne de resmen bildirilmiş

olduğu gibi mevkûfunun nakli mes'elesi dâhi vâli ve müsteşâr-ı vilâyetin yed-i idâresinde olup kendisinden bu bâbda bir gûne medhâli olmadığı ve teşhîf edildiği beyân ve şikâyet olunan Şeyh Sadri Efendi dâhi bir katl maddesinden dolayı mevkûf olduğu evrâk-ı mezbûre meyânında bulunan bâlâsı meşrûh bir kıt'a defterde muharrer olmakla beraber mûmâileyhin diğerk mevkûf misillû neferât icrâsıyla nakl ettirilmiş olduğu ve şikâyet beyân-ı sâireninde müsâvi olmayıp işârât-ı mücerrededen i'tibâren bulunduğu anlaşılması nazaran şikâyât-ı vakı'a Müdde'î-i Umûmînin ta'mîk-i tahkîkâtıyla hâsıl olmuş bir netice-i sahibkaya mukârin olmadığı tahkîk etmiş ve ma'mâfih sâir bir gûne mani'-i istihdâm bir halide görülememiş olduğundan bin üç yüz on üç senesi Ramazânının yirmi beşinde (20 Şubat sene [1]311) encümen-i mezkûrece cevâz-ı istihdâmına karar verildiği Adliye Nezâret-i Sicill Şu'besi'nden gelen müzekkireye melfûf vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyh Encümen-i İntihâb-ı Adliyece verilen karar üzerine ve bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhî mûcibince bin üç yüz on dört senesi Saferinin sekizinde (7 Temmuz sene [1]312) bin dört yüz gurus ma'aşla Preveze Sancağı Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn buyurulmuştur. Mûmâileyhin ma'ası bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi't-te'cîl bin iki yüz altmış guruşa tenzîl etmiştir.

Mûmâileyh ehemmiyet-i mevkîiyye ile mûnâsib olmayacak bazı ahvâl ve harekât gayr-i müreccene ve nâ-hemcivârisi hasebiyle me'mûriyeti câiz olamayacağı işârât-ı resmiyeden şitâbân alamamasına mebnî bin üç yüz on dört senesi Zi'l-hiccesinin on yedisinde (8 Mayıs sene [1]313) azl edilmiştir. Mûmâileyhin esbâb-ı infisâline karşı i'tâ etmiş olduğu müdâfaanâme ile evrâk-ı infisâliyesi encümen-i intihâbiyece lede't-tedkîk Mûmâileyhin madde-i mugâyir kanûn muâmelâtı olmayıp ancak der-miyân edilen ahvâl-i nâ-hemcivârını Vilâyet-i Adliye Müfettişlerine mütecâvizâne ve ma'lûmât --- bazı gûne işârette bulunarak Mûmâileyhâya tahtîk ve --- cerâetinden dolayı ta'kîbât-ı kanûniye icrâsı talebinde buldukları anlaşılır ise de mûmâileyhin iş bu muâmelesi dâhi cürm-i kanûnu teşkîl etmeyip hakkında idâre-i muâmele icrâsını müstelzim --- bulunmuş ve zaten bundan dolayı da azli cihetine gidilerek muâmele-i muktezâsına icrâ olunmuş ve muâmele-i mezkûre ba'demâ me'mûriyetinde âdem-i istihdâmını müstelzim esbâb-ı kanûniyeden görülememiş olmasına mebnî ifâ-yı vazifece ika' mevâlî' ve müşkülât olunmaması zımında muktezâ-ı icrâsıyla cavâz-ı istihdâmına bin üç yüz on beş senesi Cemâziye'l-

âhiresinin on altısında (30 Teşrîn-i evvel sene [1]313) encümen-i mezkûrece karar verildiği mezkûr vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyh Encümen-i İntihâb-i Adliye'ce verilen karar üzerine ve bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-padişâhi mûcibince bin üç yüz on altı senesi Saferinin yirmi altısında (4 Temmuz sene [1]314) bin iki yüz altmış guruş ma'aşla Malatya Sancağı Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn kılınmıştır³⁶⁵.

4.1.147. Rıdvan Bey

Hersekli Ali Paşa sülâlesinden Hâcî Zülfikâr Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz altmış sene-i hicriyesinde Hersek dâhilinde İstoloça Kasabası'nda tevellüd eylemiştir. Muallim-i mahsûsdan Sarf ve Nahiv ve Mantık biraz Fıkh-ı şerîf ve Beyân ve Hesab ve Târîh ve Coğrafya okumuş ve muahheren dâhi altı mâh kadar Bâbîâlî'de güşad olunan Kavânin mektebine devam eylemiştir. Arabî ve Fârisîye âşinâdır. Türkçe kitâbet ve Sırpça ve Bulgarca tekellüm eder.

Bin iki yüz seksen beş senesinde yirmi beş yaşında olduğu halde yüz elli guruş ma'aşla bi'l-intihâb İstoloça Kazâsı Bidâyet Mahkemesi ve seksen sekiz senesinde kezâlik intihâb ile bilâ ma'aş kazâ-ı mezkûr Meclis-i İdâresi A'zâsına ilhâk olunup bu esnâda emâneten idâre olunan kazâ-ı a'sâr me'mûrlarının mervî olan ihtilâsât ve sû'-i isti'mâlâtı tahkîkâtında bulunmuş ve bir buçuk sene sonra isti'fâen munfasıl olarak doksan iki senesi evâilinde iki bin yüz elli guruş iblâğla Bosna Vilâyeti Mahkeme-i Nizâmiyesi Riyâseti'ne me'mûr ve me'mûrin-i mezbûrede Rütbe-i Sâliseye nâil olmuştur.

Doksan üç senesi evâilinde iki bin guruş ma'aşla müceddeden teşkîl olunan Gaçka Sancağı Mahkeme-i Nizâmiyesi Riyâsetine intikâl ve biraz sonra isti'fâen infisâl ile doksan dört senesi evâilinde bin sekiz yüz guruş ma'aşla Nevesin Kazâsı Kâ'im-i makâmlığı'na ve sene-i mezbûre evâhirinde iki bin guruş ma'aşla muahheren kazâyâ tahvîl olunan Gaçka Kâ'im-i makâmlığı'na ta'yîn kılındığı halde doksan beş senesi evâsıtında oraların Avusturyalı tarafından işgâl-i askerî altına alınması sebebiyle Der-saâdete hicret eylemiştir.

³⁶⁵ BOA. DH. SAİD. d, nr. 2/972, s.972.

Doksan altı senesi Recebi nihâyetinde bin guruş ma'aşla Cezayir-i Bahr-i Sefid Vilâyeti Mahkeme-i İstinâfiyesi Başkitâbeti'ne ve üç yüz senesi Rebî'ü'l-âhirinde bin dört yüz guruş ma'aşla Rodos ve sene-i merkûme Şevvâlinin evâhirinde bin sekiz yüz guruş ma'aşla vilâyet-i mezkûre Merkez Müdde'î-i Umûmî Muâvinliklerine ve üç yüz bir senesi Cemâziye'l-evvelinde iki bin guruş ma'aşla Edirne Vilâyeti merkez ve üç yüz dört senesi Zi'l-ka'desinde iki bin yüz guruş aylıkla Dimetoka Kazâsı Müdde'î-i Umûmî Muâvinliklerine me'mûr olup üç yüz beş senesi Muharremi evâilinde iki bin yüz guruş ma'aşla Cizr-i Ergene Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Riyâsetine nakl edilmiştir.

Hidemât-ı mezkûreden nakl ve tahvîl ve isti'fâ sûretleriyle ve Bosna Vilâyeti'nin Avusturya askeri tarafından işgâl edilmesi sebebiyle infikâk edip umûr-ı me'mûresinden dolayı mes'ûl ve müttehem olmamıştır.

Edirne Vilâyeti Müdde'î-i Umûmîliği Vekâletinden yazılan mülâhazada iş bu varaka mündericâtı ve Edirne Vâlisi Devletlû İzzet Paşa Hazretleri tarafından mûmâileyhin me'mûriyeti ve Adliye Nâzırı Devletlû Cevdet Paşa Hazretleri cânibinden dâhi vilâyetin şahâdeti tasdîk olunmuştur. Fî 2 Receb sene [1]305 ve Fî 2 Mart sene [1]304. Mûmâileyh Rıdvan Bey bin üç yüz altı senesi Saferinin yirmi sekizinde irtihâl ve dâr-ı bekâ eylemiştir³⁶⁶.

4.1.148. Rıdvanbeyzâde Süleyman Bey

Hersekli Mustafa Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz altmış sekiz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]268) Hersek'te tevellüd eylediği nüfûs tezkeresinde mukayyedir. Mekteb-i sıbyânda mukaddime-i ulûmu tadrîsle ba'de Mostar Kasabası Rüşdîyye Mektebi'nde ikmâl-i tahsîl ile şahâdetnâme almış ise de muhterik olduğu ve Türkçe kitâbet ve Hırvat ve İslavca tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında muharrerdir.

Bin üç yüz sekiz sene-i hicriyesinde ücret-i maktûa ile Selanik Vilâyeti'nde Gevgili Kazâsı'nın ([1]307 sene-i mâliyesi) Ağnâm Me'mûrluğunda bulunup, üç yüz dokuz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi yedisinde (10 Haziran sene [1]308) iki yüz guruş nisf ma'aşla vekâleten ve üç yüz on senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi ikisinde (1 Teşrîn-i sâni sene [1]308) dört yüz guruş ma'aşla asâleten Kastamonu Vilâyeti'nde

³⁶⁶ BOA. DH. SAİD. d, nr. 18/37, s.37.

Devrekâni Nâhiyesi Müdüriyetine ta'yîn kılınmış işe âdem-i iktidârı cihetiyle umûr-ı inzibâtîyeye halel geldiği de vilâyetinden iş'âr edilmekle, üç yüz on üç senesi Ramazân-ı şerîfinin yedisinde (9 Şubat sene [1]311) azl edilmiş ve şehir-i mezkûrun on dokuzundan (21 Şubat sene [1]311) üç yüz on beş senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi altısına kadar (10 Teşrîn-i sâni sene [1]313) yine iki yüz gurusu nisf ma'aş ile Durağan Nâhiyesi Müdür Vekâletinde bulunup bi'l-isti'fâ munfasıl olmuştur. Kastamonu Vilâyeti Mektûpçuluğu'ndan tercüme-i hâl varakası mir-i mûmâileyhin idiği tasdik olunmuştur.

Zikr olunan Ağnâm Me'mûrluğuyla, Devrekâni ve Durağan Nâhiyeleri Müdürlükleri'nin vekâlet ve asâlet sûretleri ile müddet-i hizmet ve mikdâr-ı ma'aşıyla keyfiyet-i infisâl ve berâeti Gevgeli Kazâsı Meclis-i İdâresi'nin 27 Mart sene [1]307 ve Devrekâni Nâhiyesi Meclis-i İdâresi'nin Meclis-i İdâre Vilâyeti'nden musaddak (9 Şubat sene [1]311) ve Sinop Sancağı Meclis-i İdâresi'nin 24 Teşrîn-i sâni sene [1]313 târihli mazbatalarıyla Me'mûriyet Kaleminin 6 Kânûn-i evvel sene [1]313 târihli müzekkire-i müzeyyesinden anlaşılmış ve târih ve mahall-i vilâdeti nüfûs tezkeresine tatbîk edilip tezkere-i mezbûre zikr olunan mazbatalar ve Devrekâni Nâhiyesi Müdürlüğü'nde iken üç yüz sekiz ve dokuz seneleri vergi ve bedelât-ı askerîye tahsîlâtında ikdâm ve gayreti görüldüğünü mutazammın vilâyetten kendisine yazılan 29 Nisan sene [1]309 ve 25 Nisan sene [1]310 târihli iki kıt'a tasdiknâme ile beraber aynen görülüp iade edilmiştir. Fî 27 Cemâziye'l-âhire sene [1]316, Fî 31 Teşrîn-i evvel sene [1]314.

Mûmâileyhin bin üç yüz on altı senesi Saferinin on beşinde (23 Haziran sene [1]314) dört yüz seksen gurusu ma'aşla Şabanözü Nâhiyesi Müdüriyeti'ne ta'yîn ve işe mübâşeret ve ma'aş-ı hâlisi ile Karacaviran Nâhiyesi Müdürlüğü'ne becâyiş-i me'mûriyeti icrâ kılınmasına mebnî üç yüz on sekiz senesi Recebinin dördünde (10 Teşrîn-i evvel sene [1]316) Şabanözü'nden infikâk eylediği vazife-i me'mûriyeti hüsn-i ifâ ve ibrâz-ı sadâkat ve rû'yet ederek merkez-i nâhiyede mücedded sûretle medrese ve Karamürsel Karyesi'nde bir câmi ve Elmalı Karyesi'nde bir mescid-i şerîf ile bir mekteb ve Kanlıca Karyesi'nde bir de minare ve Fercifli Karyesi'nde bir câmi-i şerîf inşâsı gibi asâr-ı hazîneye hizmet ve hanı der-dest ettiği ve bi'l-umûm âhâli ve me'mûrin kendisinden memnûn ve hoşnûd olduğu ve emvâl-i emîriyye ve hukuk-ı şahsiyeden zimmet ve ilişiği olmadığı nâhiye-i mezkûre meclisinin mazbatasıyla Kengri Sancağı Meclis-i İdâresi'nin 11 Teşrîn-i sâni sene [1]316 ve

şehir-i mezkûrun sekizinde (19 Teşrîn-i evvel sene [1]316) Karacaviran'da işe mübâşeret ve tekrar Şabanözü Nâhiyesi Müdüriyeti'ne nakl edilmesine binâen üç yüz on dokuz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi dokuzunda (24 Şubat sene [1]317) Karacaviran'dan infikâk eylediği ve müddet-i me'mûriyeti zarfında vazife-i me'mûresini kemâl-i sıdk ve istikâmetle hüsn-i ifâ ve tahsîlâta sarf-ı mukadderât ile emvâl-i emîriyye ve hukuk-ı şahsiyeden ve maâşât-ı tedkîkâtından ve sâireden zimmet ve ilişiği olmadığı nâhiye-i mezkûre hey'et-i mazbatası üzerine Çerkez Kazâsı Meclis-i İdâresi'nden tebdîlen verilen 18 Mart sene [1]318 ve sene-i merkûme Zi'l-hiccesinin ikisinde (27 Şubat sene [1]317) Şabanözü'nde işe bed'an dört yüz guruş ma'aşla Tokat Nâhiyesi Müdürlüğü'ne nakl edilmesine mebnî üç yüz yirmi bir senesi Zi'l-hiccesinin on birinde (14 Şubat sene [1]319) Şabanözü'nden infikâk ederek bu defa dâhi kemâl-i sıdk ve istikâmetle hüsn-i ifâ-yı vazifeye ve tahsîlâta sarf-ı mukadderât ile hoşnûdî-i umûmî kazandı ve emvâl-i emîriyye ve hukuk-ı şahsiyeden zimmet ve ilişiği olmadığı nâhiye-i mezbûre hey'etle Kengri Sancağı Meclis-i İdâresi'nin 23 Şubat sene [1]319 ve şehir-i mezkûrun on yedisinde (20 Şubat sene [1]319) Tokat Nâhiyesi'nde vazifesine mübâşeret ve ma'aş-ı hâlisi ve becâyış sûretiyle Toraman Nâhiyesi Müdüriyeti'ne nakl edilmesi üzerine üç yüz yirmi dört senesi Saferinin üçünde (15 Mart sene [1]322) Tokat Nâhiyesi'nden infikâk eylediği ve ifâ-yı hüsn-i hizmetle emvâl-i umûmîyenin tahsîlâtına gayret ve musâvenet ve inzibât-ı nâhiyeye tebeddül-i mukadderâtla hoşnûdî-i umûmîye mazhar olduğu ve tekâüd ve ma'zûliyet sandıkları âidâtından ve sâireden zimmet ve ilişiği olmadığı nâhiye-i mezbûre ile livâ-i mezkûr Meclis-i İdârelerinin 20 Mart sene [1]322 ve şehir-i mezkûrun yirmi sekizinde (10 Nisan sene [1]322) Durağan Nâhiyesi'nde işe mübâşeret ve iktidârsızlığından nâşî tebdîli cânib vilâyetten bildirilmesi üzerine bin üç yüz yirmi yedi senesi Rebî'ü'l-evvelinin on beşinde (24 Mart sene [1]325) azliyle yerine diğerinin ta'yîn edildiği ve müdüriyet-i mezkûreden dolayı tekâüd ve ma'zûliyet sandıkları tedkîkâtından zimmet ve ilişiği olmadığı ve hidemât-ı ciddiye ve mesâisi meşhûd olduğu nâhiye-i mezkûre meclisiyle Boyabat Kazâsı Meclis-i İdâresi'nin 7 Nisan sene [1]325 târîhli mazbatalarıyla Sicill-i Ahvâl Me'mûrin Komisyonu'nun 8 Haziran sene [1]325 târîhli müzekkire-i cevâbiyesinde beyân kılınmış ve mezâbit-i mezkûre Sicill-i Ahvâl İdâre-i Umûmîyesince iâde ve müzekkire-i cevâbiye dosyasıyla birlikte hıfz edilmiştir.

Mûmâileyhin 17 Teşrîn-i evvel sene [1]325 târîhinde merkez Tensîk Komisyonu'nca dört yüz guruş kadro hârici ma'aş tahsîs edildiği 14 Nisan sene [1]327 târîhli tezkere-i cevâbiyesiyle bildirilmiştir³⁶⁷.

4.1.149. Rıfat Efendi

Müteveffâ Ali Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz seksen sene-i hicriyesinde (mâliye 1279) Hersek Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Mahall-i mezkûr ibtidâi ve rüşdî mekteplerinde müretteb olan ulûmu bi't-tahsîl şahâdetnâme ahz eylemiş ise de muhterik olduğu tercüme-i hâl varakasında muharrerdir. Türkçe okuryazar.

Bir müddet Hersek Sancağı mülga Meclis-i Temyiz Kalemî'ne devamdan sonra İzmir'e hicretle bin üç yüz senesi Şevvâlinin on birinde (1 Ağustos sene [1]299) üç yüz yirmi guruş ma'aşla İzmir ve mülhakâtı Polis Me'mûrluğuna ta'yîn olunarak üç yüz üç senesi Rebî'ü'l-âhîrinin sekizinde (1 Kânûn-i sâni sene [1]301) icrâ kılınan tensîkât sebebiyle ma'aşını üç yüz guruşa tenzîl etmiş, üç yüz on bir senesi Recebinin on sekizinde (13 Kânûn-i sâni sene [1]309) bi'l-isti'fâ târîh-i mezkûrda üç yüz guruş ma'aşla Söke Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği'ne ta'yîn olunarak üç yüz on yedi senesi Muharreminin yirmi birinde (20 Mayıs sene [1]315) dört yüz guruş ma'aşla mahkeme-i mezkûre Birinci Kitâbetine terfi' olunmuş ve Nezâret-i Celîlece me'mûriyet-i mezkûreye aherinin ta'yîn ve i'zâm kılınmasına mebnî me'mûriyet-i sâbikasına ircâ' edilerek üç yüz on dokuz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi üçünde (27 Temmuz sene [1]317) isti'fâ eylemiştir.

Ahîren vuku' bulan istidâsı üzerine hey'et-i mümeyyizece mertebe-i evveliyede imtihânı bi'l-icrâ müstantiklikte istihdâm olunmak üzere 'aliyyü'l-a'lâ derece şahâdetnâme istihsâl ederek üç yüz yirmi senesi Zi'l-hiccesinin on dördünde (1 Mart sene [1]319) altı yüz yetmiş beş guruş ma'aşla Ergiri Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müstantikliğine ta'yîn ve ma'aşını üç yüz yirmi bir senesi Rebî'ü'l- evvelinin on yedisinde (1 Haziran sene [1]319) yedi yüz elli guruşa iblâğ olunarak sene-i merkûme Cemâziye'l-âhîresinin on ikisinde (23 Ağustos sene [1]319) dokuz yüz guruş ma'aşla Yanya Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Cezâ İdâresi Başkitâbeti'ne terfi'-i me'mûriyeti icrâ edilmiştir.

³⁶⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 81/31, s.31.

Söke Kazası Kâ'im-i makâmlığı'yla, Bidâyet Mahkemesi Riyâseti ve Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'nden mûmâileyhin tercüme-i hâl varakası mündericâtı Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden dâhi Sicill-i Me'mûrîn Müdüriyeti'nin mührü tasdik edilmiştir. Nüfûs tezkere-i osmânîyesi ile hey'et-i mümeyyize şahâdetnâmesi sûret-i musaddakaları ve bulunduğu me'mûriyetlere keyfiyet-i ta'yîn ve bunlardan sûret-i infikâkıyla aldığı ma'aş mikdârı ve târîhlerini mübeyyin evrâk-ı müsebbete-i resmiyye ve Yanya İstinâf Mahkemesi Başkitâbeti'ne ta'yîni Müstantik-i İntihâb Komisyonu'nun mazbatası tercüme-i hâl varakasıyla birlikte Sicill Kalemine mahfûz olduğu gibi me'mûriyet-i hâzırasına târîh-i ta'yîni ile mikdâr-ı ma'aşı muvâfık-ı kayd bulunmuştur.

Mûmâileyh bin üç yüz yirmi yedi senesi Zi'l-ka'desinin yirmi birinde (21 Teşrîn-i sâni sene [1]325) bin guruş ma'aşla ve Encümen-i İntihâb-ı Me'mûrin Adliye kararıyla terfîan Geylan Kazası Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn buyurulmuştur.

Mûmâileyh 25 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhinde bin beş yüz guruş ma'aşla Yanya Polis Ser-komiserliğine tahvîl-i me'mûriyet eylemiştir. Mûmâileyhin 15 Eylül sene [1]326 târîhinde ma'aş-ı mezkûr ile hey'et-i intihâbiye kararıyla Der-saâdet Merkez Me'mûrluğuna tahvîl edildiği Emniyet-i Umûmî Sicill Şu'besi'nin 8 Teşrîn-i sâni sene [1]326 târîhli müzekkiresiyle bildirilmiştir. 3 Zi'l-hicce sene [1]328, Fî 22 Teşrîn-i sâni sene [1]326³⁶⁸.

4.1.150. Rifat Rıza Bey

Travnik Sancağı Muhâsebeci-yi esbâkı müderriszâde müteveffâ Abdullah Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz seksen beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]284) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Tahsîl-i İbtidâiyi mukattar reisinden gördükten sonra Fâtiht Mekteb-i Rüşdî-i Askerîyesi'nde ve Mekteb-i İdâdî-i Tıbbî Şâhâne'de müretteb dersleri okumuş ve Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'de dâhi yedinci sınıfa kadar müretteb-i ulûm ve fûnûnu tahsîl eylemiş ise de arıza-i vücûdiyesine mebnî mektebi terk etmiştir. Mekteb-i rüşdiyyeden 'aliyyü'l-a'lâ dereceden 7 Mayıs sene [1]303 ve Mekteb-i İdâdî-i Tıbbî Şâhâne'den [1]306 târîhli şahâdetnâmeleri ve Mekteb-i

³⁶⁸ BOA. DH. SAİD. d. nr. 176/371, s.371.

Tıbbiye-i Şâhânededen dâhi 1 Mart sene [1]309 târîhli tasdîknâme-yi almıştır. Sûret-i husûsiyede İslavca tahsîl ettiği ve Türkçe ve Fransızca ve İslavca kitâbet eylediği tercüme-i hâlinde mündericdir.

1 Eylül sene 1894 târîhinden i'tibâren senevisi bin yedi yüz yirmi florin ma'âşla Mostar ve Hersek Evrâk-ı Atîka Müdüriyeti'nde bulduktan sonra bin üç yüz on sekiz senesi Zi'l-ka'desinin yedisinde (13 Şubat sene [1]316) bâ irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penahî iki bin guruş ma'âşla Şehremâneti Meclis A'zâlığı'na ta'yîn kılınmış ve üç yüz on dokuz senesi Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi sekizinde 1 Ağustos sene [1]317 umûm sırasında ma'aşının öşri bi't-te'cîl bin sekiz yüz guruşa tenzîl etmiştir.

Bosna-Hersek Evrâk-ı Atîka Müdüriyeti'ne keyfiyet-i ta'yîni mutazammın Travnik Kâ'im-i makâmlığı'ndan kendisine yazılan tahrîrât ile nüfûs tezkere-i osmânîyesinin ve zikr olunan mekteb şahâdetnâme ve tasdîknâmelerin sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasıyla birlikte hıfz edilmiş ve me'mûriyet-i hâzîrasına târîh-i ta'yîn ve mikdâr-ı ma'aşıyla te'cîli Şehremâneti Muhâsebeciliği'nden tercüme-i hâl varakası zahrînde muharrer 22 Mart sene [1]319 târîhli ve der-kenârdan anlaşılmiştir. Fî 6 Rebî'ü'l-evvel sene 1321 ve Fî 20 Mayıs sene 1319.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi altı senesi Recebinin on birinde (27 Temmuz sene [1]324) meclis-i mezkûrun lağvına mebnî Tensîkât Kanûnu'nun beşinci maddesi mûcibince câizü'l-istihdâm olmak üzere kadro haricine çıkarılarak bin dört yüz guruş ve üç yüz yirmi yedi senesi Recebinin yirmi yedisinde (1 Ağustos sene [1]325) kanûn-ı mezkûr mûcibince beş yüz yetmiş guruş kadro harici ma'aş tahsîs edildiği Şehremâneti Sicill Şu'besi'nin 12 Nisan sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasıyla bildirilmiştir.

Mûmâileyhin ma'aş 9 Mayıs sene [1]326 târîhinde zeyl-i Tensîk Kanûnu mûcibince sekiz yüz elli beş guruşa iblâğ ve kendisi on beş senesi ikmâl etmiş me'mûriyet-i meyânında bulunmakla 1 Haziran sene [1]327 târîhinde Tahsîsât-ı Zâtiye İdâresi'ne devr edildiği şu'be-i mezkûrenin 20 Eylül sene [1]328 târîhli vuku'ât pusulasıyla bildirilmiştir.

Mûmâileyhin tedkîk edilen tercüme-i hâlinde kanûnen mani'-i istihdâm ilişiği görülememiş ve kendisinin vilâyet-i Umûr-ı Ecnebiye Müdüriyeti'nden istihdâm mukaddemâ karar verildiği tedkîkât-ı vakı'adan anlaşılmış olduğundan yine Umûr-ı Ecnebiye Müdüriyeti'nde istihdâm olunmak üzere cevâz-ı istihdâmına dâir İntihâb-ı Me'mûrin Komisyonu'nca verilen karar 8 Eylül sene [1]329 târîhinde mûcibince işaretiyle Tensîb-i 'Âli-i Nezâretpenâhîye iktirân ettiği Me'mûrin Kalemi Müdüriyeti'nin 11 Eylül sene [1]329 târîhli müzekkiresiyle bildirilmiştir. Fî 15 Kânûn-ı evvel sene [1]329.

Mûmâileyhin 27 Kânûn-i sâni sene [1]328 târîhinde bin beş yüz guruş ma'aşla Ankara İşkân-ı Muhâcirîn Me'mûriyeti'ne ta'yîn kılındığı ve ehliyet ve kûdret-i kâfiyeden mahrûm olmasına mebnî muâmelât ve muhâberâtın hüsn-i te'mîni kâbil olamamakta bulunmasına ve orada kaldıkça peyderpey vürûd eden muhâcirînin sür'at ve suhûletle iskân ve arasiraları mümkün olamayacağına kanaat hâsil olmasına mebnî müzemmem-i tebdîli Ankara Vilâyeti'nin bi't-tahrîrât iş'âr kılınması üzerine 25 Temmuz sene [1]329 târîhinde azl edildiği, Me'mûriyet-i Muhâcirin Müdüriyetlerinin 29 Temmuz sene [1]329 ve 3 Ağustos sene m[inhu] târîhli müzekkire-i cevâbiyeleriyle bildirilmiştir. Fî 15 Eylül sene [1]329³⁶⁹.

4.1.151. Rıza Efendi

Bagonikzâde tüccârdan müteveffâ Mustafa Bey'in oğludur. Bin iki yüz yetmiş iki senesinde Hersek Sancağı'nda Kornik Kasabası'nda tevellüd etmiştir. İki sene kadar Üsküdar Rüşdîyyesi'ne devam ederek el-yevm Üsküdar'da Yeni Câmî-i şerîfide Mantık okumaktadır. Türkçe ve Boşnakça ve İslavca ve Rusça ve Cezayir-i Fransızca lisânlarına âşinâ olup, Türkçe kitâbet eder.

Menşe'-i küttâba bir müddet devam ederek bâ-ımtihân bin iki yüz seksen sekiz senesi Saferinin yirmi üçünde yüz guruş ma'aşla Dar-ı Şûra-yı Askerî'de Evrâk Odasına ta'yîn ve sene-i merkûmede Hassâ Ordû-yı Hümâyûn Ketebesinden aklâm-ı harbiyenin tefrîkenden ordû-yı mezkûr nizâmiye yoklamasına nakl ve doksan iki senesinde dört yüz guruş ma'aş ile dördüncü sınıfa terfî' ve doksan yedi senesi Rebî'ü'l-âhiresinin ikisinde ki tenkîhâtta ma'aşı üç yüz yirmi guruşa tenzîl edilmiştir.

³⁶⁹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 112/227, s.227.

Sene-i merkûme şehr-i Ramazân-ı şerîfinin altısında altı yüz kırk guruş ma‘aşla üçüncü sınıfa terfi‘ ve bin üç yüz senesi Zi’l-hiccesinin dokuzunda uhdesine Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulmuş ve ordû-yi mezkûr Erkân-ı Harbiye Dâiresi İkinci Şu‘besi’ne nakl edilmiştir.

Şu‘be-i mezkûre müdüriyetinden muharrer mülâhazada Nizâmiye-i Zâbitân Mukayyidliği’nde müstahdem olup ifâ-yı hüsn-i hizmet etmekte olduğu tasdik olunmuştur. Rütbe-i Sâlise Rûûs-ı Hümâyûnu Makâm-ı Ser-askerî Sicill-i Ahvâl Şu‘besince aynen görülmüştür. Fî 19 Rebî‘ü’l-âhir sene 1311 ve Fî 6 Teşrîn-i evvel sene 1310.

Mûmâileyhin hüsn-i hizmet ve gayretine mebnî bin üç yüz on iki senesi Rebî‘ü’l-evvelinin üçünde Dördüncü Rütbeden Nişân-ı ‘Âli-i Osmânî ihsân buyurulmuştur. Mûmâileyh bin üç yüz on üç senesi şehr-i Muharremü’l-harâmının yirmisinde (1 Temmuz sene [1]311) dokuz yüz altmış guruş ma‘aşla şu‘be-i mezkûr İkinci Sınıf Hulefâlığı’na terfi‘ edilmiştir.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) oşrî bi’t-te’cîl sekiz yüz altmış dört guruşa tenzîl etmiştir. Mûmâileyhin bin üç yüz on yedi senesi Cemâziye’l-âhiresinin on yedisinde (9 Teşrîn-i evvel sene [1]315) irtihâl ve dâr-ı bekâ eylediği Makâm-ı Ser-askerî Sicill Şu‘besi’nin 13 Şa‘ban sene [1]317 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir³⁷⁰.

4.1.152. Salih Efendi

Berber esnâfindan Bayram Ağa’nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş altı sene-i hicriyesi evâsıtında Bosna’da tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde müretteb dersleri ve Bosna Mekteb-i Rüşdiyyesi’nde birer mikdâr Arabî ve Fârisî okumuştur. Türkçe okuryazar. Boşnakça tekellüm eder.

Doksan altı senesi Recebi ibtidâsında yirmi yaşında olduğu halde Seniçe A‘şâr İdâresi’ne mülâzemeten başlayıp sene-i merkûme ta‘şîr mevsiminde iki yüz guruş ma‘aşla üç ay Hanobeykulu A‘şâr Muharrirliği’nde istihdâm olunmuş ve doksan dokuz senesi Cemâziye’l-âhiresinin yirmisinde iki yüz guruş ma‘aşla Üsküp

³⁷⁰ BOA. DH. SAİD. d. nr. 53/163, s.163.

Sancağı A‘şâr Üçüncü Kitâbeti’ne bi’t-ta’yîn üç yüz senesi Cemâziye’l-âhiresinin dördünde isti’fâen infisâl ederek sene-i merkûme Şevvâlinin onunda yüz yirmi beş guruş ma‘aşla Kosova Vilâyeti A‘şâr Nezâreti’nden Evrâk Mukâyyidliğine me’mûr ve üç yüz bir senesi Recebinin on yedisinde üç yüz guruş ma‘aşla nezâret-i mezkûre kalemi Tahrîrât Mübeyyizliğine ve üç yüz üç senesi Muharreminin on dokuzunda dört yüz elli guruş ma‘aşla Tahrîrât Refik-i Sâniğine müntâkil olmuştur.

Vazife-i me’mûriyetinden dolayı hakkında şikâyet vuku‘ bulmamış ve taht-ı muhâkemeye alınmamıştır. Kosova Vilâyeti A‘şâr Nezâreti’yle vâli-i vilâyet Saâdetlû Faik Paşa ve ol-vakt A‘şâr ve Ağnâm Emîni bulunan Saâdetlû Arif Efendi hazerâtı tarafından yazılan mülâhazalara ma‘tûfan Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nden ilâve edilen mutâlaada mûmâileyhin me’mûriyetini hüsn-i ifâya ehliyeti kâfi olduğu gibi kendisi mukaddem ve kâr-güzâr ve mustakimü’l-etvâr bulunduğu tasdik olunmuştur.

Mûmâileyh üç yüz üç senesi Cemâziye’l-âhiresinin yedisinde refâkat-i mezkûreden bi’l-infisâl üç yüz dört senesi Şa‘banının on dokuzunda iki yüz yetmiş guruş ma‘aşla Mitroviçe Kazâsı Sandık Eminliği’ne ta’yîn edilmiştir. Fî 24 Şevvâl sene 1305 ve Fî 22 Haziran sene 1304.

Mûmâileyhin kazâ-ı mezkûr Sandık Emânetine ta’yîni üç yüz dört senesi Şa‘banının on dokuzu olmayıp, üç yüz üç senesi Şa‘banının dokuzunda (1 Mayıs sene [1]302) olduğu ve müddet-i nizâmiyesinin inkızâsına mebnî üç yüz beş senesi Şevvâlinin ikisinde (gaye-i Nisan sene [1]304) infisâl ile üç yüz altı senesi Cemâziye’l-âhiresinin beşinde (26 Kânûn-i sâni sene [1]304) beş yüz kırk guruş ma‘aşla Priştine Sancağı Sandık Emânetine bi’t-ta’yîn, üç yüz sekiz senesi Recebinin ikisinde (gaye-i Kânûn-i sâni sene [1]306) yine inkızâsı müddetle infisâl ederek Şa‘banın ikisinden (1 Mart sene [1]307) Zi’l-ka‘desinin dördüne kadar (31 Mayıs sene [1]307) yedi yüz guruş ücret-i maktûa ile livâ-i mezkûr Ağnâm Başkitâbetinde bulunarak şehri mezkûrun beşinde (1 Haziran sene [1]307) yüz beş guruş ma‘aşla Muhâsebe Kalemi Mukayyidliği’ne ta’yîn ve ma‘aşı üç yüz dokuz senesi Ramazânının yirmi altısında (1 Nisan sene [1]308) yüz otuz beş guruşa iblâğ edilerek zikr olunan Sandık Emânetleriyle, Priştine Ağnâm Başkitâbeti’nden dolayı emvâl-i emîriyye ve sâireden bir güne zimmet ve ilişiği olmadığı Kosova Vilâyeti Meclis-i İdâresi’nin 22 Teşrîn-i evvel sene [1]314 târihli mazbatasından anlaşıldığı, Mâliye

Sicill Şu‘besi’nin 22 Kânûn-i evvel sene [1]314 târîhli vuku‘ât cetvelinde gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ma‘aşı 12 Teşrîn-i evvel sene [1]314 târîhinde yüz doksan ve 21 Teşrîn-i evvel sene [1]316 târîhinde üç yüz otuz ve 12 Teşrîn-i evvel sene [1]319 târîhinde dört yüz ve 1 Mart sene [1]322 târîhinde beş yüz elli guruşa bi’l-iblâğ muhâsebe-i mezkûre Livâ Kitâbetine ve 1 Mart sene [1]323 târîhinde beş yüz guruş ma‘aşla kitâbet-i mezkûre muâvinliğine ve 30 Temmuz sene [1]324 târîhinde yedi yüz elli guruş ma‘aşla yine Livâ Kitâbetine ta‘yîn ve Kosova Vilâyeti Tensik Komisyonu’nca sekiz yüz guruş ma‘aşla ve Vulçitrin Kazâsı Mâl Müdürlüğü’ne nakline mebnî 4 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhinde kitâbet-i mezkûreden infikâk ve 14 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhinde Mâl Müdürlüğü’nden vazifesine mübâşeret eylediği ve Mâliye Müfettişliği’nce icrâ olunan teftîşatta emlâk ve arazi ve temettu‘ vergileriyle tarîk bedeli tahakkuk ettirilmediği ve vergi tezâkirinin imlâsıyla ashâbına tevzi‘ edilmediği ve a‘şâr bedelât-ı iltizâmiyesinin ehemmiyetli sûrette bakâyâ olduğu ve muahheren icrâ kılınan tedkîkât ve başkaca gönderilen lâyiha teftîşiyede de sûtette mevcût emvâl-i emîriyyeyi hiçbir sıfat-ı me’mûriyeti olmayan veznedâr-ı sâbika devr ve tevdi‘ ile mercîinden emr istihsâl etmeksizin kâ’im-i makâmlıktan tebliğ olunan emr-i mutasarrıfî üzerine harekât-ı askerîye esnâsında muhterik olan hânelerin keşfi zimmında komisyon hey’etiyle köylere gittiği anlaşılmış ve me’mûrin-i mâliyenin herhangi bir iş için mercîinden istihsâl-i emr etmeksizin mahall-i me’mûriyetlerinden tebâüd edememeleri muktezî olup mercîinden gayri bir mahalden vukû‘ bulacak tebligâtında refsi mes’ûliyete âdem-i kifâyeti aşıkâr bulunduğu halde mûmâileyh hiçbir sıfat-ı me’mûriyeti olmayan bir adamı yerine vekil bırakarak yed-i me’mûriyetine mevdû‘ emvâl-i emîriyyeyi hodbehod teslîm etmesi teşdîd-i mes’ûliyeti müstelzim-i ahvâlden bulunduğu gibi kendisinin ta‘kîbât-ı nizâmiyede tekâsülü maiyyet-i muâmelâtına nezâretteki tensîbi neticesi olarak üç yüz yirmi dört ve yirmi beş ve yirmi altı senelerinde Piriştine Livâsı’ndan kazâyâ gönderilen evrâk-ı nakdîyeden yirmi dokuz bin altı yüz kırk guruş noksan zuhûr ederek bundan sekiz bin yedi yüz beş guruşunun Saâdetlû İzzet Efendi’nin ve mütebâkiyesinin müteaddid me’mûrin zimmelerine geçirmesine meydan verdiği gösterilmesine mebnî 1 Nisan sene [1]328 târîhinde işten el çektirildiği ve ahvâl-i harbiyeden dolayı Der-saâdete vürûdundan Piriştine Sancağı Meclis-i İdâresi’nce cereyân eden muhâkeme neticesinde mûcib-i mes’ûliyet bir gûne ahvâli olmadığını

tahakkuk ederek berâet ve iâde-i me'mûriyetine karar verilmiş ve keyfiyet vilâyete de iş'âr kılınmış olduğu halde hâl-i harb dolayısıyla keyfiyetin hazîneye bildirilemediğinden bahsle müterâkim maâşâtının tesviyesi hakkında vâki' olan mürâcatına ve sûret-i hâl defterdârlıktanda da te'yîd ve tasdîk olunmasına ve Şûra-yı Devlet Mâlîye ve Nâfia Dâiresi'nden mazbatası sûret-i musaddakasına nazaran mûmâileyhin isnâd olunan ef'âlden berâetine dâir sâdır olan hükm-i i'lâmı ahvâl-i harbiyeye binâen hazîneye vürûd etmemiş ise de böyle bir hükmün lâhûrti muhâsebeci ve defterdârlığın mühürleri tahtındaki ifâdâtıyla musaddak olduğu iş'âr edilmesine mebnî ber-mûcib nizâm maâşâtının tesviyesi --- olduğu beyân edilmesiyle işten el çektirildiği 1 Nisan sene [1]328 târîhinden gaye-i Teşrîn-i sâni sene [1]328 târîhine kadar olan müddet-i ma'aşlarının nisf olarak ve 1 Kânûn-i evvel sene [1]328 târîhinden i'tibârende rûb'ı ile me'mûriyeti maâşâtının sûret-i tesviyesi hakkında ki karar mûcibince beş yüz guruş olarak tesviye edilmekte olduğu Piriştine Sancağı Meclis-i İdâresi'nin 28 Şubat sene [1]322 târîhli mazbatasıyla Kosova Vilâyeti Vâliliği'nin 11 Mart sene [1]323 târîhli tahrîrâtının ol bâbdaki evrâk-ı muhâbere ile me'mûriyet-i mâliye vuku'ât cetvelinde ve mürsel tensik defterinin Piriştine Sancağı Meclis-i İdâresi'nin 6 Kânûn-i evvel sene [1]325 târîhli diğer mazbatasından anlaşıldığı 10 Eylül sene [1]329 târîhli vuku'ât pusulasında beyân kılınmıştır. Fî 25 Eylül sene [1]329³⁷¹.

4.1.153. Salih Lütü Efendi

Acuzâde Sipâhî Mustafa Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]275) Hersek'te tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Hersek'te Mostar Kazâsı Sıbyân Mektebi'nde müretteb dersleri tahsîl edip Türkçe kitâbet ve Sırp ve İslav lisânlarıyla tekellüm eylediği tercüme-i hâlinde mündericidir.

Bin iki yüz doksan iki senesi Rebî'ü'l-âhirinin yedisinden (1 Mayıs sene [12]91) doksan beş senesi Şa'ban-ı şerîfine kadar (1 Ağustos sene [12]94) yüz guruş ma'aşla Hersek'te Mostar Merkez Hastahânesi Kalemî'nde bulunarak doksan sekiz senesi Zi'l-hiccesinin yirmisinde (31 Teşrîn-i evvel sene [12]97) üç yüz guruş ma'aşla Der-saâdet Polis Neferliği'ne ta'yîn ve bin üç yüz senesi Şa'banının yedisinde (1 Haziran sene [12]99) üç yüz elli guruş ma'aşla Üsküdar Polisi On

³⁷¹ BOA. DH. SAİD. d. nr. 19/327, s.327.

Altıncı Bölüğü Birinci Çavuşluğu'na ve üç yüz on iki senesi Saferinin altısında (27 Temmuz sene [1]310) altı yüz elli guruş ma'aşla İstanbul tertîb-i hariç İkinci Sınıf Komiserliği'ne terfi' ile sene-i hicriye-i merkûme zarfında (sene-i mâliye [1]311) memûren peşine bir a'zâm kalınıp üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) ma'aş beş yüz seksen beş guruşa te'cîl olunmuş ve üç yüz on yedi senesi Rebî'ü'l-evvelinin beşinde (1 Temmuz sene [1]315) dokuz yüz guruş ma'aşla Otuz Birinci Bölük Ser-komiserliği'ne terfi' edilerek Haydarpaşa merkezinde istihdâm edilmekte bulunmuştur.

Üç yüz iki senesi Şa'ban-ı guresinde Tahlîsiye Madalyası ve üç yüz sekiz senesi Şevvâlinin on dördünde Dördüncü Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânı ve üç yüz on senesi Muharreminin yirmi beşinde Gümüş İftihâr Madalyası ve üç yüz on iki senesi Recebinin yedisinde Rütbe-i Hamse ve üç yüz on beş senesi Saferinin on beşinde Dördüncü Rütbeden Nişân-ı 'Âli-i Osmânî ve üç yüz on altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin on üçünde Yunan Muhârebe Madalyası ve Cemâziye'l-âhiresinin on dokuzunda terfian Sâlise ve üç yüz on yedi senesi Recebinin on dördünde Sâniye-i Sınıf-ı Sânsî Rütbeleri tevcîh ve ihsân buyurulmuştur. Ve Sırp hükümeti tarafından Dördüncü Rütbeden i'tâ kılınan Takova Nişânının mûmâileyhe tarafından kabul ve lede'l-icâb ta'lîki husûsuna üç yüz on dört senesi Ramazân-ı şerîfinin yirmi üçünde müsâade-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi erzân buyurulmuştur. Üsküdar Mutasarrıflığı'yla, Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'nden yazılan mülâhazalarda mûmâileyhin ifâ-yı vazife etmekte bulunduğu tasdik kılınmıştır.

Mostar Hastahânesi Kalemî'nde müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma'aşıyla hüsn-i hizmet ve istikâmeti görüldüğü Hersek Merkez Hastahânesi Ser-tabîbi olup el-yevm Haydarpaşa Hastahânesi Ser-tabâbeti bulunan Mirlivâ Saâdetlû Mehmed Paşa ile hastahâne-i mezkûr kâtib-i sânsî iken şimdi Askerî Tekâüd Sandığı Fermân Kâtibi olan Mehmed Necip Bey taraflarından mu'tî 11 Şubat sene [1]310 târîhli şahâdetnâme sûret-i musaddakasının ve polis silkine târîh-i duhûl ve mikdâr-ı ma'aşla terfisi Zabtiye Nezâret-i Celîlesi Muhâsebesi'nin 2 Teşrîn-i evvel sene [1]312 ve 28 Teşrîn-i evvel sene [1]317 târîhli müzekkire-i müzeyyesinin ve me'mûren Peşte'ye azîmeti ve bunun için ayrıca ma'aş aldığına dâir ma'lumât-ı kuyûdiye olmadığı muhâsebe-i merkûmenin zikr olunan müzekkire-i müzeyyesinde Peşte Başşehbenderliği'nden 1 Eylül sene [1]311 târîhli şahâdetnâmesi sûret-i musaddakasında ve hâiz ve hâmil bulunduğu rütbe ve nişân ve madalyaların tevcîh

ve ihsân târîhleri rûûs ve berât-ı hümâyûnlarının ve târîh ve mahall-i vilâdeti nüfûs tezkeresinin musaddak sûretlerinin anlaşılıp bunlarla zikr olunan müzekkirelerle sûret-i musaddaka tercüme-i hâliyle birlikte hıfz ve Yunan Muhârebe Madalyası berâtıyla evrâk-ı sâire müsebbete komisyonunca aynen görülerek kendisine iâde edilmiş ve Takova Nişânı hakkındaki târîh-i irâde-i seniyye kaydına muvâfik bulunmuştur. 17 Şa‘ban sene [1]320, 5 Teşrîn-i sâni sene [1]318³⁷².

4.1.154. Salih Necmi Efendi

Hâcı Yusuf’un Hâcı Nuh Ağa’nın oğludur. Bin iki yüz seksen beş sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1284) Bosna’da Nikşik Kasabası’nda tevellüd etmiştir. Yenipazar Mekteb-i Rüşdîyesi’nden a‘lâ mertebeden 12 Haziran sene [12]99 târîhli şahâdetnâme-yi almıştır. Türkçe ve Sırpça kitâbet ve Boşnakça tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz altı senesi Rebî‘ü’l-evvelinin yirmi yedisinden (19 Teşrîn-i sâni sene [1]304) sene-i merkûme Recebinin yirmi beşine kadar (15 Mart sene [1]305) iki yüz guruş ma‘aşla Yenipazar Sancağı Tercümânlığı’nda istihdâm olunmuştur. Mûmâileyhin iktidâr ve ehliyeti vazife-i me‘mûriyetini ifâya kâfi ve hüsn-i hâl ve hareketi meşhûd idiği livâ-i mezkûr mutasarrıflığıyla, Kosova Vilâyeti Vâliliği’nden tasdîk olunmuştur.

Hidmet-i mezkûrede müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma‘aşı Kosova Vilâyeti’nin 18 Kânûn-i sâni sene [1]322 târîhli tahrîrât-ı cevâbiyesinden anlaşılıp ve şahâdetnâmesiyle nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakaları İdâre-i Umûmiye’ce hıfz edilmiştir. Fî 2 Zi‘l-ka‘de sene [1]328, Fî 10 Teşrîn-i sâni sene [1]326³⁷³.

4.1.155. Salih Sabri Efendi

İzmit Çiftlik-i Hümâyûnu Korucubaşı Mehmed Efendi’nin oğludur. Zagovikoğlu demekle müteârifdir. Bin iki yüz seksen sekiz sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1287) Bosna’da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Bosna mekâtibinde rüşdî derecesinde tahsîl eyleyerek şahâdetnâme almıştır. Türkçe ve İslavca okuyup yazdığı tercüme-i hâl varakasında mestûrdur.

³⁷² BOA. DH. SAİD. d, nr. 113/39, s.39.

³⁷³ BOA. DH. SAİD. d, nr. 166/501, s.501.

Bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) mülhakât Jandarma Alâynın Dördüncü Kartal Taburu Birinci Suvâri Bölüğü'ne kayd olarak üç yüz on yedi senesi Muharreminin üçünde (1 Mayıs sene [1]315) isti'fâ eylemiş ve üç yüz on sekiz senesi Muharreminin yirmi birinde (8 Mayıs sene [1]316) üç yüz guruş ma'aş ile Baltacı Çiftlik-i Hümâyûn Koruculuğu'na ta'yîn ve üç yüz on dokuz senesi Zi'l-hiccesinin dördünde (1 Mart sene [1]318) ma'aşı ile Balaban Çiftlik-i Hümâyûnu ve üç yüz yirmi iki senesi Recebinin gurresinde (29 Ağustos sene [1]320) üç yüz on beş guruş, yetmiş beş santim ma'aş ile Âlem Dağı Çiftlik-i Hümâyûnu Korucubaşlıklarına ve bin üç yüz yirmi dört senesi Saferinin yirmi yedisinde (9 Nisan sene 1322) o ma'aş ile Emlâk-ı Hümâyûn Birinci Şu'be Tahsildârlığı'na tahvîl edilmiştir. Emlâk-ı Hümâyûn Birinci Şu'be Müdüriyeti'nden ifâ-yı vazifede ihtimâm eylemekte olduğu tenmîk ve Hazîne-i Hâssa-i Şâhâne Nezâret-i Âliyesi'nden tasdik edilmiştir.

Hidemât ve maâşâtı kemiyâta ve tevârihine dâir Şehremânet-i Celîlesi'nden 27 Mart sene [1]323 târîhli ve altı numaralı tezkere-i cevâbiyesi ile Emlâk-ı Hümâyûn Kalemi'nin kitâbeti hâvî müzekkire aslı tercüme-i hâl varakasıyla hıfz ve nüfûs tezkere-i osmânîyesi ile Bosna mekâtibinde tahsiline dâir iki kıt'a vesîka aynen görülüp îade edilmiştir. Fî 27 Şevvâl sene [1]325 ve Fî 20 Teşrîn-i sâni sene [1]323. Mûmâileyhin hüsn-i hizmetine mebnî üç yüz yirmi altı senesi Rebî'ü'l-âhîrinin altısında Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulduğu Hazîne-i Hâssa Sicill Şu'besi'nin 10 Mayıs sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasıyla bildirilmiştir³⁷⁴.

4.1.156. Salih Vahid Efendi

Ashâb-ı emlâkdan Rahofçalı müteveffâ Süleyman Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz doksan sekiz sene-i hicriyesi Saferinde (Kânûn-i sâni sene 1296) nefsi Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Aydın Vilâyeti dâhilinde Kırkağaç Kasabası İbtidâi Mektebi'nde esâsî İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve Kula Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde müretteb dersleri kırâatle 4 Ağustos sene [1]300 târîhinde 'aliyyü'l-a'lâ derecede şahâdetnâme olmuştur. Türkçe okuryazar.

³⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 148/245, s.245.

Bin üç yüz on iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1310) Kula Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Kalemi'ne mülâzemetle, üç yüz on üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi altısında (1 Kânûn-i evvel sene [1]311) yüzde on nisbetinde âidâtla mahkeme-i mezkûre Cezâ İhrâç Tahsildârlığı'na me'mûr ve üç yüz on dört senesi Zi'l-ka'desinin beşinde (27 Mart sene [1]313) bi'l-isti'fâ munfasıl olmuş ve bir müddet Kırkağaç Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Kalemi'ne mülâzemetle üç yüz on yedi senesi Rebî'ü'l-evvelinin on yedisinde (13 Temmuz sene [1]315) Akhisar Kazâsı Orman ve Maâdin Ondalık Me'mûrluğu'na ta'yîn olunup Rebî'ü'l-âhîrinin yirmi altısında (20 Ağustos sene [1]315) bi'l-isti'fâ infisâl edip şehir-i mezkûrun yirmi dokuzunda (24 Ağustos sene [1]315) iki yüz guruş ma'aş ile Kırkağaç Kazâsı Mâl Müdürü refâkatine ta'yîn kılınmıştır.

Kazâ-ı mezkûr Mâl Müdürlüğü'yle, kâ'im-i makâmlığından ve Saruhan Sancağı Muhâsebeciliği'yle, mutasarrıflığından ve Aydın Vilâyeti Defterdârlığı'ndan yazılan mülâhazalara atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden iktidârı vazifesiyle mütenâsib olduğu beyân kılınmıştır.

Nüfûs tezkere-i osmâniyesiyle mekteb şahâdetnâmesi musaddak sûretleri sebk ettiği muharrer olan hizmetlerinde müddet-i istihdâm ve âidâtını ve infikâkı sebepleriyle biri elzem bulunduğu hâvî Aydın Vilâyet-i Celîlesi Meclis-i İdâresi'nin 27 Ağustos sene [1]316 târîhli mazbatası ve hizmet-i ahîresine târîh-i ta'yîn ve mikdâr-ı ma'aşı hâvî ve me'mûriyeti kaydı tesviye olunarak tahlîfinin icrâsı husûsu vilâyet-i müşârûnileyhâ defterdârlığına tebliğ olduğu hâvî Muhâsebe-i Umûmiye-i Mâliye'nin 24 Nisan sene [1]313 târîhli ilm-ü haber aslı tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur. Fî 14 Cemâziye'l-evvel sene 1319 ve Fî 16 Ağustos sene 1317.

Mûmâileyhin bin üç yüz on sekiz senesi Şevvâlinin yirmi beşinden (2 Şubat sene [1]316) üç yüz yirmi dört senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmi ikisine kadar (31 Temmuz sene [1]322) başkaca elli guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr mekteb-i rüşdiyyesi Rik'a Muallimliğinde bulunarak Recebinin sekizinde (15 Ağustos sene [1]322) üç yüz guruş ma'aşla Nif Kazâsı Zirââtbank Sandığı Muhâsebe Kitâbeti refâkatine nakl ile ifâ-yı vazifeye mübâşeret eylemesine mebnî mezkûr Mâliye Müdür Muâvinliği'nden infikâk edip üç yüz yirmi beş senesi Cemâziye'l-âhiresinin on dokuzunda (17 Temmuz sene [1]323) altı yüz guruş ma'aşla Tuna Sancağı Zirââtbank Sandığı Muhâsebe Kitâbeti'ne nakl edildiğine ve hidemât-ı sâbıkasından

beriyü'z-zimme olunup mahall mazbatalarına atfen Zirâât Bankası Müdüriyet-i Umûmîyesi'nin 24 Nisan sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir.

Mûmâileyhin üç yüz yirmi sekiz senesi Rebî'ü'l-evvelinin dokuzunda (7 Mayıs sene [1]326) bin guruş ma'aşla Mâliye Nezâreti Vilâyet-i Hesâbât Kalemî Birinci Sınıf Kitâbeti'ne nakline mebnî (14 Mayıs sene [1]326) Tuna'dan infikâk ile bir güne zimmet ve ilişiği olmadığı 4 Ağustos sene [1]326 târîhli vuku'ât pusulasıyla Mâliye Nezâreti'nin 25 Ağustos sene [1]326 târîhli müzekkire-i cevâbiyesinden anlaşılmıştır.

Mûmâileyhin bulunduğu kalemin nâmı ahîren Tedkîk Kalemine tahvîl olunup üç yüz yirmi dokuz senesi Ramazânının yirmi dokuzunda (10 Eylül sene [1]327) bin beş yüz guruş ma'aşla terfian Defter-i kebir Kalemî Mümeyyiz-i Sânilîği'ne nakl edildiği Mâliye Sicill Şu'besi'nin 2 Teşrîn-i evvel sene [1]327 târîhli vuku'ât pusulasıyla bildirilmiştir. Mûmâileyhin sene-i mezkûre Zi'l-ka'desinin on ikisinde (22 Teşrîn-i evvel sene [1]327) ma'aşıyla Muhâsebe Kalemî Mümeyyizliği'ne nakl edildiği 2 Teşrîn-i evvel sene [1]327 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin 13 Kânûn-i evvel sene [1]327 târîhinden i'tibâren mezkûrda bulunduğu müddetde ücret nâmıyla iki bin guruş ve taşraya gönderildiği zaman harcirâhıda dâhil olarak dört bin guruş verilmek üzere Usûl-ı Muhâsebe Muallimliği'ne ta'yîn ve 1 Mart sene[1]328 târîhinden i'tibâren iki bin guruş ma'aşla Muhâsebe-i Mâliye Merkez Masraf Kalemî Mümeyyiz-i Evvelliği'ne nakl edilerek 6 Mart sene [1]328 târîhinde mümeyyizlikte vazifesine mübâşeret eylediği 19 Haziran sene [1]329 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir. Fî 10 Temmuz sene [1]329³⁷⁵.

4.1.157. Süleyman Efendi

Bosna Yüzbaşılardan Bosnalı müteveffâ Abdullah Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş üç sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1272) Bosna'da tevellüd etmiştir. Bosnasaray'da ulûm-ı ibtidâiyeyi tahsîl ederek şahâdetnâme almış ise de zayi' eylediği ve Türkçe okuduğu tercüme-i hâl varakasında mundericidir.

Bin üç yüz on üç senesi Rebî'ü'l-evvelinin altısında (15 Ağustos sene [1]311) yüz guruş ma'aşla Matbah-ı Âmire İdâre Hademeliği'ne ta'yîn olunup üç yüz on yedi

³⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d. nr. 102/405, s.405.

senesi Cemâziye'l-evvelinin sekizinde (1 Eylül sene [1]315) ma'âşî yüz altmış ve üç yüz on dokuz senesi Ramazân-ı şerîfinin üçünde (1 Kânûn-i evvel sene [1]317) yüz seksen ve üç yüz yirmi bir senesi Şa'ban-ı şerîfinin altısında (15 Teşrîn-i evvel sene [1]319) iki yüz kırk ve üç yüz yirmi üç senesi Zi'l-ka'desinin yirmi dördünde (7 Kânûn-i sâni sene [1]321) iki yüz seksen ve üç yüz yirmi dört senesi Zi'l-hiccesinin on dokuzunda (21 Kânûn-i sâni sene [1]322) üç yüz otuz guruşa iblâğ ve üç yüz yirmi yedi senesi Rebî'ü'l-âhirinin altısında (4 Nisan sene [1]325) ma'âşîyle Matbah-ı Âmire Sofracılığı'na ve üç yüz yirmi dokuz senesi Cemâziye'l-evvelinin on beşinde (1 Mart sene [1]327) kezâ ma'âşîyle Matbah-ı Âmire Eksere Kilerciliği'ne nakl ve tahvîl olunmuştur.

Bin üç yüz on yedi senesi Rebî'ü'l-âhirinin onunda Sanayi Madalyası ve üç yüz yirmi beş senesi Zi'l-hiccesinin yirmi altısında Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânî'yle taltîf olunmuştur. Matbah-ı Âmire İdâresi'nden mûmâileyhin hüsn-i ifâ-yı vazifede ibrâz-ı mesâi eylemekte bulunduğu tenmîk ve Hazîne-i Hâssa-i Şâhâne Müdüriyet-i Umûmîyesi'nden tasdîk olunmuştur.

Nüfûs tezkeresi ve Sanayi Madalyası'nın berâtı aynen görülüp iade edilmiş ve bulunduğu hidemâtla aldığı maâşâtın tevârihi ve kemiyâtı Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişânının târîh-i tevcihi hazîne-i hâssa kaydına müstenid bulunmuş idiği Hazîne-i Hâssa Sicill Şu'besi'nin merbût 4 Nisan sene [1]328 târîhli ve 9/293 sicill numaralı hülâsada gösterilmiştir. Fî 16 Şubat sene [1]328³⁷⁶.

4.1.158. Süleyman Efendi

Elmas Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz altmış bir târîh-i hicriyesinde Bosna'da doğmuştur. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûm okumuştur. Türkçe okuryazar. Arnavutça tekellüm eder. Yirmi beş yaşında olduğu halde bin iki yüz doksan iki senesi Cemâziye'l-âhiresinin onunda üç yüz guruş ma'âş-ı muvakkat ile Doblucâ Kazâsı Duhân Tahrîr Me'mûriyeti'ne duhûl ederek sene-i merkûme evâhirinde inkızâyı müddetle infisâl etmiş ve doksan dört senesi Cemâziye'l-evvelinin ikisinden sene-i mezbûre evâhirine kadar iki yüz elli guruş ma'âş-ı muvakkat ile mahall-i mezkûr A'şâr Kol Muharrirliği'nde bulunarak doksan beş senesi Saferinde yüz

³⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d. nr. 195/199, s.199.

seksen guruş ma‘aş ile mezkûr Doblucâ Rûsûmât Kolculuğu’na girip sene-i merkûmede istilâ sebebiyle açıkta kalmıştır.

Bin üç yüz iki senesi Şa‘banında iki yüz elli guruş ma‘aş ile Preveze Rûsûmât İdâresi Aracılığı’na ve bin üç yüz dört senesi Şevvâlinin on ikisinde üç yüz guruş ma‘aş ile İspilança? Rûsûmât Me’mûriyeti’ne ta‘yîn olunmuştur.

Mezkûr hizmetlerden müddetlerinin inkızâsı ve istilâ sebebiyle ve nakl sûretiyle munfasıl olup vazâif-i me’mûresinden dolayı muhâkeme ve mes’uliyet görmemiştir. Preveze Rûsûmât Nezâreti Vekâleti tarafından yazılan mülâhazada iş bu varaka mündericâtı makrûn-ı sıhhat idiği ve Preveze Mutasarrıflığıyla, Rûsûmât Emîni Atufetlû Edip Efendi Hazretlerinin cânibinden dâhi mezkûr mülâhazaya atf ile mündericât-ı mezbûre tasdîk kılınmıştır. Fî 12 Şubat sene [1]306 ve Fî 2 Mart sene [1]305³⁷⁷.

4.1.159. Süleyman Efendi

Mehmed Efendi’nin mahdûmudur. Bin iki yüz seksen yedi sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1286) mülga Bosna Vilâyeti dâhilinde Bihke Kasabası’nda tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Der-saâdette İbtidâi ve Fâtih Rüşdî-i Askerîyesi’nde okumuştur. Türkçe ve Boşnakça okuryazar.

Bin üç yüz on üç senesi şehr-i Cemâziye’l-âhiresinin on ikisinde (18 Teşrîn-i sâni sene [1]311) yirmi altı yaşında Ticâret ve Nâfia Nezâreti Turuk ve Meâbir Kalemi’ne mülâzemetle dâhil ve şehr-i Cemâziye’l-âhiresinin yirmisinde (26 Teşrîn-i sâni sene m[inhu]) iki yüz elli guruş ma‘aşâ nâil olup resm-i tahlîfi icrâ eylemiştir.

Ticâret ve Nâfia Nezâreti Turuk ve Meâbir Müdüriyeti’nden yazılan mülâhazada ifâdesi makrûn-ı sıhhat olduğu ve mülâhaza-ı mezkûre nezâret-i müşârünileyhâdan tasdîk edilmiştir. Nüfûs tezkere-i Osmânîye sûret-i musaddakası tercüme-i hâl varakasıyla mahfûzdur. Fî 2 Rebî‘ü’l-âhir sene 1314, Fî 29 Ağustos sene 1312.

Mûmâileyhin ma‘aşî bin üç yüz on dört senesi Zi’l-ka‘desinin yirmi beşinde (15 Nisan sene [1]313) dört yüz guruşa ve bin üç yüz on beş senesi Zi’l-hiccesi

³⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d, nr. 23/435, s.435.

selhinde (9 Mayıs sene [1]314) dört yüz elli guruşa iblâğ edildiği Ticâret ve Nâfia Sicill Şu‘besi’nin 24 Mayıs sene [1]315 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz yirmi bir senesi Şa‘banının yirmi üçünde (1 Teşrîn-i sâni sene [1]319) beş yüz guruşa iblâğ edildiği mezkûr şu‘benin 28 Nisan sene [1]320 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir. Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz yirmi üç senesi Cemâziye’l-âhiresinin on ikisinde (1 Ağustos sene [1]321) beş yüz elli guruşa iblâğ edildiği mezkûr şu‘benin 14 Kânûn-i sâni sene [1]321 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi yedi senesi Şa‘banının on dokuzunda (23 Ağustos sene [1]325) icrâ kılınan tensikâtta altı yüz guruş ma‘aşla Menâbi‘ Kalemine nakl edildiği şu‘be-i mezkûrenin 11 Teşrîn-i sâni sene [1]325 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir³⁷⁸.

4.1.160. Süleyman Faik Memiç Efendi

Bosna’da Ostroviç (Vakıf) Mekteb-i İbtidâi Müdürü Ahmed Hamdi Efendi’nin mahdûmudur. Bin iki yüz doksan sene-i hicriyesinde (1290 sene-i mâliye) Bosna’nın Sazin³⁷⁹ Kasabası’nda tevellüd eylediği nüfus tezkere-i osmâniyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Kasaba-ı mezbûrede mukaddemât-ı ulûm ile ba‘de ulûm-ı âliyye ve âliye-i Arabîyeyi ve Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne’de müretteb dersleri tahsîl ve ikmâl ederek a‘lâ dereceden 22 Kânûn-i evvel sene [1]320 târîhli me’zûniyet rûsunu almıştır. Arabî ve Fârisî ve Fransızcaya âşinâ olup Sırpça ve Hırvatça tekellüm ve kitâbet ve Bulgarca yalnız tekellüm eylediği tercüme-i hâl varakasında mündericidir.

Bin üç yüz yirmi üç senesi şehri-i Receb-i şerfinin on altısında (3 Eylül sene [1]321) bin guruş ma‘aş ve Encümen-i İntihâb-ı Memûrin-i Adliye kararıyla Garaz? Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müdde‘î-i Umûmî Muâvinliği’ne bi’t-ta‘yîn emri tahlîfi icrâ kılınmıştır. Adliye Nezâret-i Celîlesi’nden yazılan mülâhazada tercüme-i hâl varakasına mevzû‘ Sicill-i Memûrin Müdüriyeti’nin mührü tasdik edilmiştir.

Me’mûriyet-i mezkûreye târîh-i ta‘yîn ve kemiyet-i ma‘aşı ve emri tahlîfi icrâ kılındığı müdüriyet-i mezbûreden tercüme-i hâl varakası zîrine yazılan şerhden

³⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d, nr. 69/479, s.479.

³⁷⁹ Sazin: 1866’da Bihke-Bosna Vilâyeti’dir. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 437.

anlaşılması ve nüfus tezkere-i osmânîyesiyle Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne'den aldığı me'zûniyet rûusunun sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla birlikte hıfz edilmiştir. Fî 28 Zi'l-hicce sene [1]323 ve 10 Şubat sene 1321.

Mûmâileyhin vukû'-ı isti'fâsına mebnî üç yüz yirmi beş senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi ikisinde (22 Nisan sene [1]323) yerine diğeri ta'yîn olup Recebin on üçünde (9 Ağustos sene [1]323) bin guruş ma'aşla Prepol³⁸⁰ Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müdde'î-i Umûmî Muâvinliği'ne ta'yîn ve uhdesine Rütbe-i Erbaa tevcîh buyurulup kifâyetine ve lisân-ı muhtelifeye âşinâ bulunmasına mebnî üç yüz yirmi yedi senesi Şa'banının yirmi dördünde (27 Ağustos sene [1]325) bin iki yüz guruş ma'aşla Resne Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne terfi' ve icrâ kılınan tensîkâta üç yüz yirmi sekiz senesi Muharreminin on beşinde (13 Kânûn-i sâni sene [1]325) me'mûriyetinde ifâ talebine mebnî sene-i mezkûre Cemâziye'l-evvelinin yirmi birinde (18 Mayıs sene [1]326) ma'aş-ı hâlisiyle Prepol Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti'ne nakl edildiği Adliye Nezâreti Sicill-i Me'mûrîn Kalemî'nin 22 Şubat sene [1]327 târîhli müzekkire-i cevâbiyesinde gösterilmiştir³⁸¹.

4.1.161. Süleyman Sırrı Bey

Silahşörân-ı Hazret-i Şehriyârîden İzzetlû Ömer Bey'in mahdûmudur. Bin iki yüz seksen yedi sene-i hicriyesinde Bosna'da tevellüd etmiştir. Sıbyân ve rüşdî mekteplerinde bir müddet okumuştur. Türkçe okuryazar. Bin üç yüz iki senesi şehir-i Şevvâlû'l-mükerremenin on altısında (17 Temmuz sene [1]301) bâ irâde-i seniyye-i Enderûn-ı Hümâyûna çerâğ ve üç yüz dokuz senesi şehir-i Rebî'ü'l-âhîrinin on yedisinde (26 Teşrîn-i evvel sene 1308) yirmi üç yaşında iken mülâzemetle bâ irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhî Rüsûmât Emânet-i Celîlesi Mektûbî Kalemî'ne dâhil ve üç yüz on senesi şehir-i Muharremü'l-harâmının onunda (22 Temmuz sene 1308) elli guruş ma'aşa nâil olmuştur.

Rüsûmât Emânet-i Mektûpçuluğu'yla, makâm-ı emânetten hidmeti mesbûk sa'y u ikdâmı meşhûd idiği tasdik kılınmıştır. Fî gurre Cemâziye'l-âhîr sene 1312 ve Fî 17 Teşrîn-i sâni sene 1310.

³⁸⁰ **Prepol (Prijepolije):** 17. y.y. da Yenipazar-Bosna Eyâleti'ne bağlı bir kazâdır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 412.

³⁸¹ *BOA. DH. SAİD. d.* nr. 108/459, s.459.

Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on bir senesi Zi‘l-hiccesinin yirmi dokuzunda (21 Haziran sene [1]310) üç yüz guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâileyhin ma‘aşı bin üç yüz on yedi senesi Receb-i şerîfinin on yedisinde (9 Teşrîn-i sâni sene [1]315) üç yüz kırk guruşa iblâğ edildiği Rûsûmât Emânet-i Sicill Şu‘besi’nin 7 Receb sene [1]318 târîhli vuku‘ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi yedi senesi Recebinin yirmi yedisinde (1 Ağustos sene [1]325) icrâ kılınan tensikâtta kadro haricine çıkarılıp 8 Teşrîn-i evvel sene [1]325 târîhinde dokuzuncu madde mûcibince on beş bin sekiz yüz on yedi guruş tazminat olarak hizmet-i devletten kat‘-ı alâka eylediği 11 Nisan sene [1]326 târîhli vuku‘ât pusulasıyla bildirilmiştir³⁸².

4.1.162. Süleyman Şükrü Efendi

Müteveffâ Hacı Salih Efendi’nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş senesi Reb‘ü‘l-evvelinin yedisinde Taşlıca³⁸³ Kasabası’nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve mekteb-i rüşdîyyede müretteb dersleri görüp şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar.

Bin iki yüz doksan yedi senesi Şa‘banı guresinde yirmi yedi yaşında iken iki yüz yetmiş guruş ma‘aşla Taşlıca Sancağı’nda Mahkeme-i Bidâyet Cezâ Dâiresi Zâbıtâ Kitâbeti’ne ta‘yîn olunup doksan sekiz senesi Cemâziye‘l-evveli guresinde ârizâ-i vücûdiyesinden nâşî terk-i hizmet ederek doksan dokuz senesi Reb‘ü‘l-âhiri guresinde iki yüz elli guruş ma‘aş ile livâ-i mezkûr Muhâsebe Kalemî Musâlih-i Cârîyye Mukayyidliği’ne alınmıştır. Livâ-i mezkûr muhâsebeciliğiyle, mutasarrıflığından ve Kosava Vilâyeti Vâlîliği’nden yazılan mülâhazalara atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi’nden mûmâileyhin vazifesini hüsn-i ifâ etmekte olduğu beyân kılınmıştır. Şahâdetnâmenin musaddak sûreti merbûttur. Fî 20 Zi‘l-ka‘de sene 1309 ve Fî 3 Haziran sene 1308³⁸⁴.

4.1.163. Şakir Ağa

Müteveffâ Abdullah Ağa’nın oğludur. Bin iki yüz yetmiş beş sene-i hicriyesinde (mâliye 1274) Bosna’da tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde

³⁸² BOA. DH. SAİD. d. nr. 50/491, s.491.

³⁸³ Taşlıca (Pljevlja): 1866’da Bosna Vilâyeti’ne bağlı bir sancaktır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 481.

³⁸⁴ BOA. DH. SAİD. d. nr. 41/27, s.27.

mukaddemât-ı ulûmu okuduğu, Boşnak, Sırp, Karadağ ve Bulgar lisânlarını tekellüm edip, Arapçaya âşinâ idiği tercüme-i hâl varakasinda mûndericdir.

Bin üç yüz dört senesi Şa‘banının yirmi beşinden (7 Mayıs sene [1]303) üç yüz altı senesi Cemâziye’l-evvelinin selhine kadar (19 Kânûn-i sâni sene [1]304) yüz elli gurus ma‘aşla Selanik ve üç yüz dokuz senesi Şevvâlinin on altısından (1 Mayıs sene [1]308) üç yüz on senesi Cemâziye’l-evvelinin üçüne kadar (11 Teşrîn-i sâni sene [1]308) mezkûrî’l-mikdâr ma‘aş ile Yafa Rûsûmât Müdüriyetleri Kolculuğu’nda istihdâm olup her ikisinden de isti‘fâen infisâl eylemiş ve üç yüz on bir senesi Rebî‘ü’l-âhirinin on beşinde (14 Teşrîn-i evvel sene [1]309) yine ol mikdâr ma‘aş ile Beyrut Dâhili Gümrüğü Kolculuğu’na ta‘yîn ve sene-i merkûme şehir-i Cemâziye’l-âhiresinin yirmi ikisinde (19 Kânûn-i evvel sene [1]309) ma‘aşıyla Yafa Rûsûmât Müdüriyeti Kolculuğu’na nakl olunup, üç yüz on iki senesi Ramazânının on altısında (gaye-i Şubat sene [1]310) isti‘fâ etmiş ve üç yüz on dört senesi Şa‘ban-ı şerîfinin on dokuzunda (11 Kânûn-i sâni sene [1]312) mülâzemetle Sirkeci Merkezi Rûsûmât Müdüriyeti’ne kabul ve üç yüz on altı senesi Şa‘ban-ı şerîfinin on ikisinde (4 Teşrîn-i sâni sene [1]314) iki yüz kırk gurus ma‘aş ile kolculuğa ta‘yîn edilmiştir.

Mûmâileyhin hüsn-i hâl ve hizmeti Sirkeci Merkezi Rûsûmât Müdüriyeti’nden tasdik kılınmıştır. Mûmâileyhin Selanik, Yafa, Beyrut ve defâ-i sâniye Yafa Müdüriyetleri Kolculuklarında müddet-i istihdâm ve mikdâr-ı ma‘aşıyla esbâb-ı infikâki ve vazife-i hâzırasına târîh-i ta‘yîniyle ma‘aş-ı mikdârı kayda muvâfik idiği Rûsûmât Müdüriyeti-i Umûmiyesi Dâire-i Hesâbiyesi’nden verilen kayd sûretinden ve Sirkeci Müdüriyeti’ndeki mülâzemeti târîhli müdüriyet-i mezkûreden verilen pusuladan ve sâlifü’z-zikr kolculuklarda bulunduğu müddet zarfında bir gûne zimmet ve ilişiği olmadığı tercüme-i hâl varakasina merbût bulunan şahâdetnâme sûret-i musaddakasından anlaşılmiş ve tezkere-i osmânîyesi aynen görülerek iâde edilmiştir. Fî 25 Şubat sene [1]328³⁸⁵.

4.1.164. Şerif Abdülkerim Sabit Bey

Haleb Vilâyeti Merkez Nâibi Şerîfzâde Faziletli Şerif Mahmud Hamdi Bey’in mahdûmudur. Bin iki yüz seksen senesi şehir-i Receb-i şerîfinde Bosna’da

³⁸⁵ BOA. DH. SAİD. d. nr. 195/265, s.265.

Saray Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Mekâtib-i rüşdîyye ve bir buçuk sene kadar Mekteb-i Sultâniye'de müretteb dersleri ve muallimin-i mahsûsdan Arabî ve Fârisî ve Fransızca ve Fenni-hesab ve Coğrafya ve Târîh okumuştur. Türkçe kitâbet eder. Fransız ve Rus lisânlarına âşinâdır. Sabâh-ı İnşirâh ve İmdâdü'l Midâd ve Şukûfezâr nâmında üç kıt'a risâle telif ile bi ruhsât-ı resmiyyeye tab' ve neşr etmiştir.

Bin iki yüz doksan beş senesi evâsıtında on beş yaşında olduğu halde mülâzemetle Bâbîâlî Tercüme Odası'na duhûl ile doksan sekiz senesinde haftada üç gün devam etmek üzere iki yüz guruş ma'aş ile Sicill-i Ahvâl Dâire-i Umûmîyesi Kalemî Müsevvidliği ilâve-i me'mûriyet edilip, ahîren mezkûr müsevvidlikten bi'l-isti'fâ Tercüme Kalemine hasr-ı devam edip, bin üç yüz bir senesi şehri Ramazân-ı şerîfi guresinde elli guruş ma'aş tahsîs edilerek ma'aşı sene-i merkûme Şevvâlinin yirmi birinde yüz elli guruşa ve üç yüz iki senesi Cemâziye'l-âhiresinin yedisinde iki yüz elli guruşa bi'l-iblâğ, üç yüz beş senesi Cemâziye'l-evvelinin on yedisinde bin beş yüz guruş ma'aş ve bin guruş tahsîsât ile Gözleve Şehbenderliği'ne ta'yîn edilmiş ve bin iki yüz doksan dört senesi Reb'ü'l-evvelinin yirmi birinde bi ibtidâi-hariç medrese-i sâniye ve Kâtib Bey Der-Bursa Müderrisliği'ne nâil olup bin üç yüz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi birinde rütbe-i ilmiyyesinin mülkîyyeye tahvîliyle uhdesine Rütbe-i Sâlise tevcîh buyurulmuştur.

Hâriciye Nezâret-i Umûr-ı Şehbenderi Müdüriyeti'nden yazılan mülâhazada mûmâileyhin Umûr-ı Şehbenderiye âid husûsâtı muvâfık nefsu'l-emr olduğu ve me'mûriyetinde hüsn-i hidmet ve ikdâm ve gayreti ve rü'yet ve ehliyeti görünmekte bulunduğu ve Divân-ı Hümâyûn Tercümânlığı'ndan ilâve kılınan mütâlaada dâhi iş bu tercüme-i hâlde kaleme âid ciheti muvâfık ve mûmâileyhin dirâyet ve ehliyeti mücerreb ve vezâif-i müterettebesinden mesâi-i cemilesi meşhûd idiği tenmîk edilmiştir.

Rütbe-i Sâlise'ye nâiliyeti târihi Divân-ı Hümâyûn Teşrîfâtçılığı'nın müzekkire-i cevâbiyesinde gösterilmiş ve telif ve neşr ettiği risâlelerin bir nüshası Sicill-i Ahvâl Dâire-i Umûmîyesi Kitâbeti'ne sene-i vazi' edilmiş ve Rütbe-i İlmiye Rûûsu'nun Hariciye Sicill-i Ahvâl Şu'besi Müdüriyeti'nden musaddak sûreti merbût bulunmuştur. Fî 2 Safer sene 1310 ve Fî 13 Ağustos sene 1308. Mûmâileyhe uhdesine umûr-ı me'mûresinde müşâhid olan ikdâm ve gayretine mebnî bin üç yüz

sekiz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi üçünde terfian Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Sâniye tevcîh buyurulmuştur.

Mûmâileyhe vezâif-i me'mûriyetini hüsn-i ifâda müşâhid olan ikdâm ve mesâisine mebnî bin üç yüz on iki senesi Zi'l-ka'desinin yirmi birinde terfian Rütbe-i Sâniye Sınıf-ı Mütemâyizi tevcîh buyurulmuştur. Mûmâileyhin ma'âşî bin üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) öşrî bi't-te'cîl bin üç yüz elli guruşa ve tahsîsâtı dokuz yüz guruşa tenzîl etmiştir.

Mûmâileyh Hâriciye Nezâret-i Celîlesi'nden vâki' olan iş'âr ve Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonu'ndan verilen karar üzerine ve bi'l-istizân şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i hilafet-penâhi mûcibince bin üç yüz on altı senesi Rebî'ü'l-evvelinin altısında (13 Temmuz sene [1]314) iki bin yedi yüz guruş ma'âş ve beş yüz guruş tahsîsât ile Batum Başşehbenderliği'ne nakl buyurulmuştur.

Mûmâileyhin merkezde istihdâmı iktizâ eylediği cihetle Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nde vuku' bulan iş'âr ve Me'mûrin-i Mülkîyye Komisyonu'ndan verilen karar üzerine ve bi'l-istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi mûcibince üç yüz on dokuz senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmi üçünde (26 Temmuz sene [1]317) bin sekiz yüz guruş ma'âşla İstişâre Odası Muâvinliği'ne nakl buyurulmuştur.

Mûmâileyh Rusya Hükümeti tarafından i'tâ olunan İkinci Rütbeden Sen (Saint) İstanislas (Stanislaus) Nişânı'nın kabul ve lede'l-icâb ta'lîfi husûsuna bin üç yüz yirmi üç senesi Rebî'ü'l-âhiresi guresinde müsâade-i seniyye-i hazret-i padişâhî erzân buyurulmuştur. Mûmâileyhe bin üç yüz yirmi beş senesi Rebî'ü'l-evvelinin yirmisinde nikelden ma'mûl Hicâz Demiryolu Madalyası ihsân buyurulduğu mezkûr şu'benin 5 Mart sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasında gösterilmiştir.

Mûmâileyhe İran Hükümeti tarafından i'tâ olunan İkinci Rütbeden Şîr-i Hurşid Nişânının kabul ve lede'l-icâb ta'lîki husûsuna bi'l-istizân üç yüz on sekiz senesi Muharremi guresinde müsâade-i seniyye erzân buyurulduğu Hariciye Sicill Şu'besi'nin 5 Mart sene [1]324 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir³⁸⁶.

³⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d, nr. 42/27, s.27.

4.1.165. Tahir Tayyar Efendi

Bekir Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz altmış dört sene-i hicriyesi evâilinde Hersek'te Fûrbânîk Nâhiyesi'nde tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde esâsı İslâmiyet olan mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve Mostar Mekteb-i Rüşdîyyesi'nde müretteb dersleri okumuştur. Türkçe okuryazar. Boşnakça tekellüm eder.

Bin iki yüz seksen sekiz sene-i hicriyesi evâilinde yirmi dört yaşında mülâzemetle Mostar Kazâsı Tahrîrât Kalemi'ne duhûl ederek, doksan senesi Muharreminin on ikisinde iki yüz elli gurusu ma'aş ile Hersek Sancağı Bocşil? Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuş ise de Bosna Kıt'ası'nın işgâl olunmasıyla açıkta kalarak bin üç yüz senesi Zi'l-ka'desinin yirmisinde iki yüz gurusu ma'aş ile İşkodra Vilâyeti Tahrîr İkinci Seyyâr Fırkası Mahallığı'na bi't-ta'yîn üç yüz bir senesi Cemâziye'l-âhiresinin onunda üç yüz gurusu ma'aş ile fırka-i mezbûre mukayyidliğine ve üç yüz iki senesi Cemâziye'l-âhiresinin yirmisinde o ma'aş ile Altıncı Fırka Mukayyidliği'ne nakl edilerek üç yüz beş senesi Cemâziye'l-âhiresi selhinde fırkanın lağvıyla açıkta kalmış ve üç yüz altı senesi Rebî'ü'l-âhiresinin beşinde üç yüz gurusu ma'aş ile Akçahisar Kazâsı Mâl Müdürü Muâvinliği'ne ta'yîn olunmuştur.

Vilâyet-i müşârünileyhâ Vergi Müdürüyeti'yle, Defterdâr ve Vâliliğinden yazılan mülâhazâta atf ile Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mûmâileyhin vazifesini ifâya kifâyeti beyân kılınmıştır. Fî 18 Şevvâl sene 1309 ve Fî 3 Mayıs sene 1308³⁸⁷.

4.1.166. Tefik Efendi

Nüvvâbdan Ferhad Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz yetmiş altı senesi Şa'banı evâilinde metrûk Bosna Vilâyeti muzâfâtından Çaniçe Kazâsı'na mülhak Roda Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Mekâtib-i âdiyede ulûm-ı âliyyeyi tahsîl eylemiştir. Türkçe okuryazar. Arabî ve Fârisî tefelhüm eder. Boşnak ve Hırvat lisânlarına âşinâdır. Bin iki yüz doksan altı senesi şehr-i Ramazânının yirmi sekizinde yirmi yaşında olduğu halde iki yüz elli gurusu ma'aşla Prepol Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti'ne ta'yîn olunmuş ve doksan yedi senesi Rebî'ü'l-âhiresinin ikisinde tensîkân ma'aşını iki yüz gurusu tenzîl edilmiştir.

³⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d. nr. 39/117, s.117.

Prepol Kazâsı Kâ'im-i makâmı Mehmed Said Efendi tarafından yazılan mülâhazada mûmâileyh Türk ve İslavca kitâbet ve Arabî ve Boşnakça tekellüm ve Fıkha ve vazife-i me'mûriyetini hakkıyla ifâya muktedir erbâb-ı nâmus ve istikâmetden olup hüsn-i hizmet ve gayreti meşhûd ve yedinde tezkere-i osmânîyesi mevcûddur, denilmiş ve mülâhaza-ı mezbûre evvel vakit Kosova Vâliliği'nde bulunan Saâdetlû Faik Paşa Hazretleri cânibinden de tasdik olunmuştur. Fî 25 Receb sene [1]307, Fî 5 Mart sene [1]306³⁸⁸.

4.1.167. Topçuzâde İsmail Hakkı Efendi

Hasan Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen sene-i hicriyesinde Bosna'da Glamoç Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Sıbyân mektebinde mukaddime-i ulûm-ı diniyye ve mekteb-i rüşdîyyede müretteb olan fûnûnu tahsîl ederek şahâdetnâme almış ise de zayıf olmuştur. Türkçe okuryazar. Boşnakça tekellüm eder.

Doksan iki senesi Şa'banı guresinde on iki yaşında olduğu halde mülâzemetle Glamoç Kazâsı Mâl Kalemi'ne dâhil olup, doksan dört senesi Rebî'ü'l-âhiri ibtidâisinden i'tibâren üç mâh iki yüz elli guruş ma'aşla kazâ-ı mezkûr A'şâr Muharrirliği'nde bi'l-istihdâm sene-i merkûme Şa'banı ibtidâsında mahall-i mezbûr A'şâr Kalemine mülâzemeten başlayıp doksan beş senesi Rebî'ü'l-âhiri guresinden i'tibâren iki mâh üç yüz guruş ma'aşla yine mezkûr kazânın Ta'dâd-ı Ağnâm Kitâbeti'nde bulunup, Bosna Kıt'ası'nın Avusturya Devleti tarafından işgâl-i askerî altına alınması sebebiyle dört sene açıkta kalarak bin üç yüz senesi Zi'l-ka'desinin yirmi altısında üç yüz guruş ma'aşla Kosova Vilâyeti Tahrîr-i Seyyâr Sekizinci Fırkası Mukayyidliği'ne ta'yîn olunmuş ve bin üç yüz bir senesi Muharreminin üçünde mezkûr firkanın lağvıyla bin üç yüz iki senesi Recebinin yirmi sekizinde iki yüz elli guruş ma'aşla Yenipazar³⁸⁹ Vergi Kitâbeti refâkatine me'mûr olmuştur.

Vazife-i me'mûresine müteallik hakkında şikâyet vukû'uyla taht-ı muhâkemeye alınmamıştır. Yenipazar Kazâsı Kâ'im-i makâmılığı'yla, Tahrîr ve Vergi Me'mûriyeti'nden ve Kosova Vilâyeti Vâliliği'nden yazılan mülâhazalarda mûmâileyhin işine mukaddem olup hüsn-i ifâ-yı vazife etmekte olduğu tasdik olduğu gibi Vergi Emânet-i Celîlesi'nin 25 Muharrem sene [1]303 târîhli

³⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d. nr. 29/79, s.79.

³⁸⁹ Yenipazar (Seniçe): 1580 yılında Bosna Eyâleti'ne bağlı bir sancaktır. Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, s. 526.

mütâlaasından dâhi mezkûr mülâhazalara nazaran mûmâileyhin hüsn-i ifâ-yı vazife etmekte olduğu anlaşılmıştır, denilmiştir.

Mûmâileyh bin üç yüz üç senesi Cemâziye'l-âhiresinin on altısında üç yüz guruş ma'aşla Yenipazar Kazâsı Vergi Kitâbeti'ne nakl edilmiştir. Fî 9 Receb sene [1]306 ve Fî 27 Şubat sene [1]304. Mûmâileyhin bin üç yüz yedi senesi Zi'l-ka'desinin yirmi beşinde (30 Haziran sene [1]306) kitâbet-i mezkûreden isti'fâen infisâl eylediği, Vergi İdâre-i Umûmîyesi'nin 23 Teşrîn-i evvel sene [1]312 târîhli müzekkiresine atfen Mâliye Sicill Şu'besi'nin 27 Teşrîn-i evvel sene [1]312 târîhli vuku'ât cetvelinde gösterilmiştir³⁹⁰.

4.1.168. Veli Hayri Efendi

Asâkir-i Şâhâne Binbaşılığı'ndan mütekâid müteveffâ Halil Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz seksen sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye [1]287) Bosna Kıt'asında tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mekteb-i ibtidâide mukaddemât-ı ulûm-ı diniyyeyi Manastır Rüşdîyye-i Askerîsi'nde müretteb olan dersleri okumuştur. Türkçe kitâbet eder.

Bin üç yüz altı senesi Şevvâl-i şerîfinin on dördünde (1 Haziran sene [1]315) seksen guruş ma'aşla Üçüncü Ordû-yi Hümâyûn Levâzım Dâiresi Üçüncü Şu'besi'ne mülâzim ta'yîn olunarak üç yüz on yedi senesi Muharremü'l-harâmının üçünde (1 Mayıs sene [1]315) üç yüz yirmi guruş ma'aşla dördüncü sınıfa terfi' olunmuştur.

Ordû-yi Hümâyûn mezkûr Levâzım Dâiresi Riyâseti'nden mûmâileyhin erbâb-ı ismetten ve mukaddem ve fa'al ve müstakîmü'l-etvâr tasdîk olunmuştur. Nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle rüşdîyyesi şahâdetnâmesi sûret-i musaddakası aslı tercüme-i hâl varakasıyla hıfz ve târîh-i ta'yîni kesb-i ma'aş şu'bece tevdi' olunan kayd sûretleri tasdîk edilmiştir. 6 Receb sene [1]325, 2 Ağustos sene [1]323³⁹¹.

4.1.169. Yusuf Efendi

Me'mûrin-i mâliyeden Yakub Efendi'nin oğludur. Bin iki yüz doksan altı sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1295) Bosna'da vâki' Travnik Kasabası'nda tevellüd ettiği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde

³⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d, nr. 23/403, s.403.

³⁹¹ BOA. DH. SAİD. d, nr. 142/395, s.395.

mukaddemât-ı ulûmu ve Akva Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyyesi'nde müretteb dersleri tahsîl ile şahâdetnâme almıştır. Türkçe okuryazar. Boşnak lisânına âşinâdır.

Bin üç yüz on beş sene-i hicriyesinde Kosova Vilâyeti'nde mezkûr Akva Kazâsı Telgraphânesi Muhâbere Me'mûriyeti refâkatine mülâzemetle, üç yüz on dokuz senesi Rebî'ü'l-âhirinin yirmi sekizinde (10 Ağustos sene [1]317) yüz elli gurusu muvakkat ma'aşla tevzîf olunarak Ramazân-ı şerîfinin ikisinde (gaye-i Teşrîn-i sâni sene [1]317) me'mûriyetinin lağvıyla munfasıl olup üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmisinde (3 Ağustos sene [1]316) iki yüz gurusu muvakkat aylıkla tekrar kazâ-ı mezbûr Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûriyeti'ne ta'yîn kılınmıştır.

Vilâyet-i müşârünileyhâ Telgraf ve Posta Başmüdüriyeti'yle, Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdîk olunmuştur. Me'mûriyeti nezâret-i müşârünileyhâ Sicill ve Muhâsebe Kalemleri kuyûduna mutâbık olup mekteb şahâdetnâmesiyle nüfûs tezkere-i osmânîyesinin sûret-i musaddakaları aslı tercüme-i hâliyle beraber şu'bede mahfûzdur. Fî 22 Rebî'ü'l-evvel sene [1]324, Fî 3 Mayıs sene [1]322.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi senesi Recebinin yirmi yedisinde (16 Teşrîn-i evvel sene [1]318) ma'aş-ı hâlisiyle vilâyet-i müşârünileyhâda muhâberatına ve sene-i merkûme Zi'l-hiccesinin on dördünde (1 Mart sene [1]319) İpek Telgraf Merkezleri Muhâbere Me'mûriyetlerine nakl edildiği Telgraf ve Posta Sicill Şu'besi'nin 18 Safer sene [1]322 târîhli vuku'ât pusulasında bildirilmiştir.

Mûmâileyhin bin üç yüz yirmi dört senesi Muharreminin yirmi ikisinde (5 Mart sene [1]322) üç yüz gurusu muvakkat ma'aşla vilâyet-i müşârünileyhâda Yenipazar Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Me'mûrluğu'na terfî ve tahlîfi icrâ kılındığı 24 Temmuz sene [1]323 târîhli vuku'ât pusulasında muharrerdir³⁹².

4.1.170. Yusuf Ziya Efendi

Müteveffâ Mehmed Ağa'nın oğludur. Bin iki yüz doksan üç sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1292) Bosna'da tevellüd eylediği nüfûs tezkere-i osmânîyesinde muharrerdir. Sıbyân mektebinde mukaddemât-ı ulûm ve diniyyeyi ve

³⁹² BOA. DH. SAİD. d. nr. 118/225, s.225.

Sivrihisar Rüşdîyye Mektebi'nde müretteb dersleri okuyup 'aliyyü'l-a'lâ derecede şahâdetnâme ile neş'et eylemiştir. Türkçe okuryazar.

Bin üç yüz dokuz senesinde Ankara Vilâyeti Telgrafhânesi'ne mülâzemeten girip, üç yüz yirmi bir senesi Muharreminin yirmi beşinde (10 Nisan sene [1]319) iki yüz guruş ma'aşla Erzurum Vilâyeti Posta Mukayyidliği'ne ta'yîn kılınmışken vazife-i me'mûriyetini bilâ me'zûniyet terk eylesinden dolayı Rebî'ü'l-evvelinin beşinde (19 Mayıs sene [1]319) açığa çıkarılmış ve üç yüz yirmi dört senesi Zi'l-hiccesinin on üçünde (15 Kânûn-i sâni sene [1]322) üç yüz guruş ma'aşla Beyrut Vilâyeti'nde Trablus-Şam İskelesi Telgraf ve Posta Merkezi Posta Me'mûrluğu'na bi't-ta'yîn tahlîfi icrâ kılınmıştır.

Telgraf ve Posta Nezâreti'nden vazifesine müdâvim bulunduğu tasdik olunmuştur. Me'mûriyetleri nezâret-i müşârunileyhâ ve muhâsebe kalemleri kuyûduna mutâbık olup şu'bece aynen görülen nüfûs tezkere-i osmânîyesiyle mekteb-i rüşdî şahâdetnâmesi kendisine iâde edilmiştir. Fî 6 Safer sene 1326, Fî 25 Şubat sene 1323³⁹³.

4.1.171. Yusuf Ziya Efendi

Müteveffâ İbrahim Efendi'nin oğludur. İslâmbovik Şehri'nde müteârifdir. Bin iki yüz doksan iki sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1291) Hersek Kasabası'nda tevellüd etmiştir. Mahallî ibtidâi mektebinde mukaddemât-ı ulûmu öğrendikten sonra rüşdîyye mektebine duhûl ve üç sene kadar tahsîl eylediği ve Bulgar, İslav lisânlarıyla tekellüm ettiği tercüme-i hâlinde muharrerdir. Türkçe kitâbet eder.

18 Mart sene [1]311 târîhinde üç yüz guruş ma'aşla İstanbul Polis Me'mûrluğu'na ta'yîn olunarak, 10 Haziran sene [1]311 târîhinde ma'aş-ı hâlisiyle Manastır'a nakl ve 1 Teşrîn-i evvel sene [1]319 târîhinde Manastır'da dört yüz guruş ma'aşla açıktan Polis Çavuşluğu'na intihâb edilmiş ve 27 Kânûn-i evvel sene [1]323 târîhinde beş yüz guruş ma'aşla asâleten me'mûriyeti bi'l-icrâ, icrâ kılınan tensikât-ı umûmîyede Manastır Tensik Komisyonu'nun 11 Teşrîn-i sâni sene [1]325 târîhli kararıyla ve sekiz yüz guruş ma'aşla Üçüncü Sınıf Komiserliği'ne terfi edilmiş ve Muvâzene-i Umûmîye Kanûnu mûcibince 1 Ağustos sene [1]325 târîhinden i'tibâren mezkûr ma'aşı ahz eylemiştir. 14 Şubat sene [1]325 târîhinde bir ay tahsîlle Selanik

³⁹³ BOA. DH. SAİD. d. nr. 146/311, s.311.

Polis Mektebi'ne sevk edilerek ikmâl-i tahsîl ile 31 Temmuz sene [1]326 târîhli a'âlâ derece şahâdetnâme ile neş'et etmiştir. Me'mûriyetleri kayda muvâfık ve nüfûs tezkeresi ile polis mektebi şahâdetnâmesi sûret-i musaddakaları dosyasında mahfûzdur. Gaye-i Cemâziye'l-evvel sene [1]329, Fî 17 Nisan sene [1]327³⁹⁴.

³⁹⁴ *BOA. DH. SAİD. d.* nr. 181/437, s.437.

SONUÇ

Bosna-Hersek bulunduğu coğrafi konumdan dolayı büyük önem arz etmektedir. Bölge bu özelliği nedeniyle tarih boyunca birçok devletin işgaline uğramıştır. Bosna-Hersek Osmanlı Devleti idaresinde iken sınır bölgesinde olmasından dolayı ayrı bir öneme sahip olmuştur. Bölge bulunduğu coğrafyada Osmanlı Devleti'nin sağlam bir seddi ve Rumeli bölgesinin kilidi olarak kabul edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin uyguladığı adil yönetim tarzı bölge halkının İslamiyeti kolaylıkla kabullenmesinde etkili olmuştur. Bosna-Hersek'te bazı isyanlar olmakla birlikte Müslüman halk Osmanlıya bağlılığını korumuştur. Osmanlı Devleti, Bosna Müslümanlarını “*sadık, dürüst tebaa*” ve “*iyi yetişmiş askerler*” olarak övmüş ve takdir etmiştir.

II. Abdülhamid döneminde görev yapmış Bosna-Hersekli memurların kaymakamlık, kaymakamlık vekâleti, mutasarrıflık, elçilik, konsolosluk, müderrislik, muallimlik, tabiplik, tercümanlık, mühendislik, polis müfettişliği ve polis komiserliği gibi birçok farklı meslekleri icra ettikleri görülmüştür. Memurların çoğunluğunun hukuk alanında görev yaptıkları tespit edilmiştir.

Bosna-Hersekli memurlar yalnız kendi bölgelerinde değil nerede görevlendirilmişler ise orada başarılı bir şekilde mesleklerini yapmışlardır. Bununla beraber en fazla Balkanlar'da görev aldıkları da söylenebilir. Bosna doğumlu memurlardan olan İbrahim Edhem Efendi, İzvornik ve Tırhala Sancağı, Karesi ve Aydın Vilayeti'nde baytarlık yaptıktan sonra Konya, Ankara ve Eskişehir'de Baytar Müfettişliği görevini yapmıştır. Görev yerlerine bakıldığında birbirinden çok farklı coğrafyalarda olduğu dikkat çekmektedir.

Memurların eğitim düzeyi yüksek kişilerden oluştuğu ve belki de buldukları coğrafyadan olsa gerek birçok farklı dili bildikleri görülmektedir. Bunlar arasında, Türkçe, Boşnakça, Bulgarca, Arnavutça, Hırvatça, İslavca, Sırpça, Fransızca, Ermenice, Rumca, Arapça, Farsça, Nemçe, Latince, Almanca, Karadağ lisanı, İtalyanca, İngilizce, Rusça, Cezair-i Fransızca ve Yunanca gibi diller vardır. Memurlardan Cafer Bey en fazla lisan bilen kişi olarak dikkat çekmektedir. Bu diller Arapça, Türkçe, Boşnakça, Sırpça, Karadağ lisanı, Hırvatça, Almanca, İslavca Farsça ve Bulgarcadır. Bu kadar fazla dilin memurlar tarafından konuşulmasına rağmen tercümanlık görevini yapanların oldukça az olması dikkat çekmektedir. Bu görevde

bulunan kişiler, Abdullah Münib Bey, Salih Necmi Efendi ve Şerif Abdülkerim Sabit Bey'dir.

Osmanlı Devleti'nde memurlara büyük önem verilmiştir. Çalışmaları ile devlete faydalı olmuş ve diğer kişilere de örnek olmuş memurlar ödüllendirilmiştir. Osmanlı Devleti bunu yaparken memurların devlete olan bağlılığını ve memurların başarılarını artırmayı hedeflemiştir. Bunun için çalışanlara çeşitli madalya, rütbe ve nişanlar verilmiştir. Memurlara verilen bu ödüller onların çalışma isteklerini artırmış ve devlete daha da faydalı olmalarını sağlamıştır.

Osmanlı Devleti tarafından bazı ödüllere layık görülen memurlar, Abdullah Münib Bey, Abdülhak Efendi, Abdüllatif Efendi, Abdüllatif Mazhar Efendi, Ahmed Fahri Efendi, Ahmed Hamdi Bey, Ali Efendi, Ali Nafiz Bey, Ali Saib Bey, Aziz İzzet Efendi, Derviş Ali Efendi, Eşref Efendi, Hâfız Yusuf Ziya Efendi, Hakkı Bey, Halil Sıdkı Efendi, Hasan Şevki Bey, Haydar Hocazâde Ahmed Zahid Efendi, İbrahim Hakkı Bey, Mahmud Enver Efendi, Mahmud Hamdi Efendi, Mehmed Fahri Efendi, Mehmed Fuad Efendi, Mehmed Hulusi Efendi, Mehmed Nabi Bey, Mehmed Ragıp Efendi, Mehmed Tevfik Efendi, Mehmed Vasfi Bey, Mehmed Zeki Efendi, Mustafa Sabri Efendi, Mustafa Şevket Efendi, Osman Efendi, Osman Mazhar Bey, Osman Nuri Efendi, Osman Paşa, Rıdvan Bey, Rıza Efendi, Salih Lütü Efendi, Salih Sabri Efendi, Süleyman Efendi, Süleyman Faik Memiç Efendi ve Şerif Abdülkerim Sabit Bey'dir.

Bu kişilerden Mehmed Nabi Bey, Türkçe ve Fransızca konuşup yazabilmektedir. Atina, Pire ve Petersburg Şehbenderliklerinde görev almış ve Belgrad, Atina, Bükreş ve Lahey Elçiliklerinde kâtiplik yapmıştır. Almış olduğu on beş ödülle dikkat çekmektedir. Dördüncü Rütbeden Takova Nişanı, Beşinci Rütbeden Sover Nişanı, Dördüncü Rütbeden Korondi Romanî Nişanı, Üçüncü Rütbeden İsabel La Katolik Nişanı, İkinci Rütbeden Şîr-i Hürşîd Nişanı, İkinci Rütbeden Lezyondönor (Le'gion d'honneur) Nişanı aldığı ödüllerden bazılarıdır.

Osmanlı Devleti'nde klasik dönemde olduğu gibi Tanzimat ve sonrasında da memurlar başarılı işlerinden dolayı ödüllendirildiği gibi işlemiş oldukları suç ve hatalarından dolayı da cezalandırılmıştır. Bosna-Hersekli memurlardan 34 kişi görevini kötüye kullanma, rüşvet, görevini iyi idare edememe, zimmetine mal geçirme ve görev yerini terk etme gibi suçlardan dolayı azl edilme, ihraç edilme ve

açığa çıkarılma gibi yöntemlerle cezalandırılmışlardır. Görevini kötüye kullanma suçu ile itham edilen memurların oranı yaklaşık % 12'dir. Bu memurlar, Abdülhak Efendi, Ahmed Asım Efendi, Ahmed Raşid Efendi ve Mehmed Mecidi Efendi'dir. Rüşvet ile suçlanan memur Ahmed Hamza Efendi'dir. Görevini iyi idare edememekle suçlanan kişilerin oranı yaklaşık % 32'dir. Bu memurlar Ali Remzi Efendi, Aziz Zekai Bey, Halil Sıdkı Efendi, Hasan Kamil Bey, İbrahim Edhem Efendi, Mehmed Kemal Efendi, Mehmed Nuri Efendi, Rıdvanbeyzâde Süleyman Bey, Rıfat Rıza Bey, Ahmed Nuri Efendi ve Mehmed Ragıb Efendi'dir.

Zimmetine mal geçirme suçu ile suçlanan memurların oranı yaklaşık % 9 olup bu memurlar, Eyüb Kamil Efendi, Mehmed Mecidi Efendi ve Mehmed Vasfi Bey'dir. Görev yerini terk etme ya da görev yerine gitmeme gibi suçlarla itham olunan kişilerin oranı ise yaklaşık % 12'dir ve bu memurlar, Mehmed Nureddin Efendi, Pivovdik Arif Efendi, Ali Remzi Efendi ve Yusuf Ziya Efendi'dir. Görevini kötüye kullanma suçu ile itham olunan Abdülhak Efendi'ye ait kayıtlarda *"...mûmâileyhin ifâ-yı vazifede görülen rehavetiyle beraber muâmelât-ı icrâiyece yolsuz hareketinden ve imtidâd-ı me'mûriyeti hasebiyle yerli hükmüne girip tarafgirâne muâmele ve icrââtından nâşî hakkında umûmen hoşnutsuzluk gösterilmekte olduğundan bin üç yüz on üç senesi şehr-i Muharremü'l-harâmının on sekizinde (29 Haziran [1]311) azl edildiği..."* şeklinde bilgilere ulaşılmaktadır.

Memurlardan eserleri ile dikkat çeken isimler de vardır. Bunlardan İbrahim Edhem Efendi'nin *"Boşnakça Ziyadesiyle Boşnakça"* ve *"Türkçe Muallimi"* adında iki risalesi bulunmaktadır. Mehmed Kamil Efendi'nin Hüsn-i ahlâka dair *"İkâzü'l-ihvân"* adında bir risalesi, şerî yolunda tercüme ettiği *"Muallakât-ı Seb'a'ya"* ve *"Metâliü'n-Nücûm"* adında eserleri bulunmaktadır. Mehmed Tevfik Efendi'nin Şâfiü'l mezheb olanlar için *"Mâlâbud"* namıyla bir kitabı telif ettirilmiştir. Şerif Abdülkerim Sabit Bey'in *"Sabâh-ı İnşirâh"*, *"İmdâdü'l Midâd"* ve *"Şukûfezâr"* adında üç risalesi bulunmaktadır.

Bosna-Hersekli memurlardan savaşlarda başarılı olarak devlete hizmet eden kişiler Osmanlı Devleti tarafından ödüllendirilmişlerdir. 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'nda başarılı olan kişilere *"Yunan Muharebe Madalyası"* verilmiştir. Bu kişiler Ahmed Hamdi Efendi, Eşref Efendi, Hasan Şevki Bey, İbrahim Hakkı Bey, Mehmed Fuad Efendi, Mehmed Tevfik Efendi, Mehmed Zeki Efendi, Mustafa Sabri

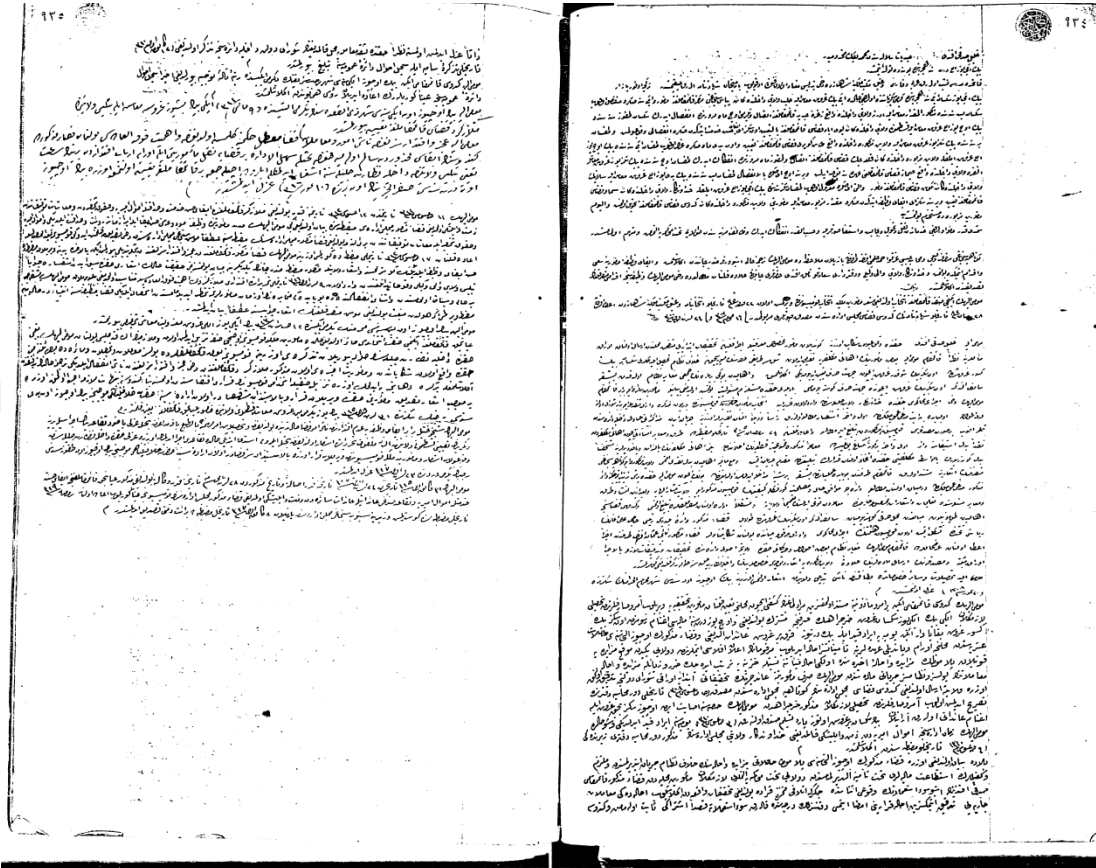
Efendi, Osman Efendi ve Salih Lütfi Efendi'dir. Ahmed Hamdi Efendi'ye ait sicil kaydında “...ve askerliği zamanında hüsn-i hizmeti cihetle Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-ı Zîşânı'yla, Yunan Muhârebe Madalyası ihsân buyurulduğu...” bilgileri yer almaktadır. Karadağ Muharebesi'nde bulunarak başarılı hizmetleri olan Osman Mazhar Bey'e ise “Karadağ Madalyası” verilmiştir. Osman Mazhar Bey'e ait sicil kaydında şu bilgiler bulunmaktadır. “...muhârebât-ı vakı'adan dolayı bir kıt'a iftihâr ve bir kıt'ada Karadağ Madalyası i'tâ olunduğu...”

Bosna-Hersekli memurlar Osmanlı Devleti tarafından önemli görevlere getirilmişler ve buldukları bu görevlerde devlete hizmet etme noktasında başarılı işler yapmışlardır.

EKLER

Ek: 1. Halil Sıdkı Efendi'ye ait Sicil Kayıt örneği

Ek: 2. Abbas Efendi'ye ait Sicil Kayıt örneği

عباسی فضه - سیدخانک محمد و صبر .
بیست و چهارم روز سنه الحجه پنجمه ، سنه مالکبه - ۱۲۰۲ ، بیست و نه نهم فضه سنه خوار پنجمه .
منه محمد فضه و محمد صالح علموی کور و کورده همکاره خواجه ابنه ای و برندی مکتب سلفه محمد محمد علی و محمد علی خلیفه خلی
نیزه و نسیم و خانکته ای و ابن مالک از مشرفین فضه و فضه یقینا و دراز الفیور عثمانی سید سلفه علی الاعلی دریم و دریم و دریم
نایب علی جبار نسیم . الحته و مدرسه ده خواجه و در حاله سلفه برندی و سلفه فضه جبار . جلال - خود و دریم کور و دریم خواجه
در صبحی نظام و کتابت ابنه ای و نشانه سیم باشا و لویه ارشیدی او فرموده بازر دینق شجره مالکده کور در .
بیست و چهارم روز سنه ای ذی القعدة سنه او حیده ، در سنه و حله ، بیست و سه و سنه و انچه انتخاب نام و به علم .
خوار به اید به شجاعتی به اید همکاره ای مدعی عمده معاذ الله فضیه و حقه .
ذکر و نسیم و فاصوره نایب فضیه و فضه معانی مشقه علی بوقف ری کجی ما مور به مد برین طرفه ز صبر و حال و رخ کی
نه برین بیله ز بلور در کنار مقام بقیه بر سلفه فضه جبار و کور و منزه نیزه و نسیم و جبار نسیم و در فضه یقینا و در فضه و نسیم
حقانده که صورت و صورتی ذره محمد به حفظه سید سلفه ای و در سنه و حله .

اهم صحتی بک ... در آن فضای قاسمی که سگی قوی از او ایمنی حق افسانه او کید ... به اکی بوز سگان ایمنی نهی سده ۱۲۸۵ ... در سعادته ... طرفه مرتب و قوی و کلید با او کالی ایضا ...

په اوج بوز اون برسه ... رسو مانه امانت جملدی ...

امانت مسا ابراهیم ... کوناچه رسیده ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

معنی ابراهیم ...

Ek: 6. Bosna Doğumlu Memurlar Hakkında Genel Bilgiler

Memurun Adı	Memurun Unvanı	Doğum Yeri ve Tarihi	Baba Adı	Babasının Unvanı	Babasının Mesleği
Abbas Efendi		Trebin-1886 (1304)	Seyid Ağa		
Abdullah Efendi		Vişegrad-1865 (1282)	Mehmed Bey	Salihbeyzâde	
Abdullah Münib Bey		Karamürsel-1875 (1292)	Mustafa Bey		
Abdullah Sezai Efendi		Trebin-1833 (1249)	Hasan Sabri Efendi		
Abdullah Sıdkı Efendi		Mostar-1866 (1283)	Bayram Efendi		Askerîye
Abdülhak Efendi		1842 (1258)	İbrahim Efendi	İdrisizâde	
Abdüllatif Efendi		1840 (1256)	Lütfullah Efendi		Nâib
Abdüllatif Mazhar Efendi		1873 (1290)	Tevfik Bey		Askerîye
Abdüselam Efendi		1855 (1271)	Hâcî Abdullah Efendi	İmamzâde	
Ahmed Efendi		Mostar-1836 (1252)	Mustafa Ağa		
Ahmed Asım Efendi		1867 (1284)	Mehmed Tevfik Efendi		
Ahmed Fahri Efendi		1869 (1286)	Abdullah Efendi		
Ahmed Fevzi Efendi		Kozariç-1868 (1285)	Hâcî Beşir Efendi		
Ahmed Hamdi Efendi		1846 (1263)	Hâcî Abdullah İzzet Ağa	Zilicizâde	
Ahmed Hamdi Efendi		Travnik-1873 (1290)	Süleyman Bey	Glohikzâde	
Ahmed Hamza Efendi		Banaluka (Banja Luka)-1874 (1291)	Hâcî Mehmed Ağa	Beşli Ağazâde	
Ahmed Nuri Efendi		1857 (1274)	Abdullah Efendi		
Ahmed Raşid Efendi		Nikşik-1845 (1261)	Süleyman Efendi		
Ahmed Şükrü Efendi		Saray-1869 (1286)	Yusuf Ziya Efendi		Askerîye
Ali Efendi		1866 (1283)	Abdullah Efendi		
Ali Efendi		Trebin-1872 (1289)	Derviş Ağa		Tüccâr
Ali Cemal Efendi		Travnik-1863 (1280)	Mehmed Kamil Efendi		Cerrah Kolağası
Ali Nafiz Bey		Mostar-1859 (1275)	Osman Bey	Çelebizâde	Tüccâr
Ali Remzi		1849 (1266)	Hâcî Yusuf	Simzâde	

Efendi			Ağa		
Ali Rıza Efendi		1881 (1299)	Salih Efendi		
Asım Efendi		1878 (1295)	Abdi Bey		Rüsûmât Memuru
Asım Efendi		1878 (1295)	Abdullah Efendi		Rüsûmât Memuru
Aziz İzzet Efendi		1851 (1267)	Hâcî İbrahim Ağa		Tüccâr
Aziz Zekai Bey		Gradiška-1880 (1298)	Hâcî Salih Efendi		Tüccâr
Cafer Bey		1866 (1283)	Bekir Bey		
Derviş Adil Efendi		1871 (1288)	Ömer Abdi Bey	Silahşörân	
Derviş Ali Efendi		1847 (1264)	Ali Efendi		
Derviş İsmail Efendi		Ehlune-1824 (1240)	Mustafa Ağa		
Eşref Efendi		1861 (1278)	Derviş Mehmed Efendi	Meşâyih	
Eyüb Kamil Efendi		1860 (1277)	Süleyman Efendi		
Eyüb Sabri Efendi		Travnik-1856 (1273)	Hâfız Akif Efendi	Başımamzâde	İmam-ı Evvellik
Hâcî Atf Efendi		1857 (1274)	Hâcî Hâfız Hasan Efendi		
Hâcî Mustafa Efendi		Travnik-1846 (1263)	Ahmed Efendi		Askerîye
Hâfız Abbas Hilmi Efendi		1872 (1289)	Hâcî Muharrem Efendi		Tüccâr
Hafız Muharrem Lütfi Efendi		1875 (1292)	Osman Efendi		İmam
Hafız Yusuf Ziya Efendi		1875 (1292)	Ömer Efendi		
Halil Sıdkı Efendi		1838 (1254)	Mehmed Bey		
Hasan Efendi		Varçar-1848 (1264)	Salih Efendi		
Hasan Hilmi Efendi		Gradaçaç-1845 (1262)	Hâfız Hasan Efendi		
Hasan Kamil Bey		Çelebipazarı-1842 (1258)	Mehmed Mazhar Bey	Hâcibeyzâde	
Hasan Remzi Efendi		Trebin-1875 (1292)	Mustafa Efendi		Askerîye
Hasan Şevki Bey		1865 (1282)	Selim Paşa		Askerîye
Hüseyin Tahsin Efendi		1880 (1297)	Hüseyin Efendi		Tüccâr
Hasan Tahsin Efendi		Trebin-1879 (1296)	Mehmed Sabit Ağa		
Haşım Atf Efendi		1864 (1281)	Hâcî Atf Efendi		
Haydar Hoca-zâde	Haydarhoca-zâde	Bileke-1848 (1265)	Ali Abdullah Efendi		

Ahmed Zahid Efendi					
Hilmi Bey	Zülfikârzâde	Foça-1881 (1299)	Hüseyin Bey		Belediye Reisi
Hurşid Ağa		1846 (1262)	Abdullah Ağa		
Hüseyin Nami Efendi		Trebin-1872 (1289)	İbrahim Efendi	Hâcı Mahmud Ağazâde	
İbrahim Edhem Efendi		1846 (1263)	Veysel Ağa		
İbrahim Edhem Efendi		Trebin-1856 (1273)	Süleyman Efendi	Hâcîhasanzâde	
İbrahim Edhem Efendi		1850 (1267)	Hâcı Ali Ağa		
İbrahim Edhem Efendi		Bihke-1857 (1274)	Mehmed Ağa		Tüccâr
İbrahim Efendi		1886 (1304)	Hâcı Mehmed Efendi		Zirâât
İbrahim Efendi		1872 (1289)	Habib Ağa		Esnaf
İbrahim Hakki Bey		Travnik-1870 (1287)	Hasan Hüsnü Bey	Kolinzâde	
İbrahim Hakki Bey		1884 (1302)	Derviş Bey		Kâtib
İbrahim Hakki Efendi		1864 (1281)	Mehmed Zeki Efendi		Mutasarrıf
İbrahim Hulusi Efendi	Kaplan Hâcı Süleymanzâde	1851 (1268)	Mehmed Efendi		Ser-tahsildârlık
İbrahim Hüsnü Efendi		1859 (1276)	Mehmed Ağa		
İdris Efendi		Guramizde-1853 (1270)	Ahmed Bey		
İsmail Hakki Efendi	Topçuzâde	Glamoç-1862 (1279)	Hasan Ağa		
Kamil Efendi		Saraybosna-1869 (1286)	Veli Ağa	Kethüdâzâde	
Mahmud Efendi		Preveze-1853 (1270)	Mehmed Efendi		
Mahmud Enver Efendi		Saraybosna-1867 (1284)	Mustafa Efendi		Tüccâr
Mahmud Hamdi Efendi		Bileke-1864 (1281)	Ali Rıza Efendi		Askerîye
Mahmud Ziya Bey		1877 (1294)	Mustafa Hulusi Bey		Telgraf ve Posta Başmüdüğü
Mehmed Ali Efendi		Çukurca-1872 (1289)	Derviş Efendi	Şamilzâde	
Mehmed Atrf Efendi		Banaluka (Banja Luka)-1878 (1295)	Salim Efendi		
Mehmed Emin Efendi		1860 (1277)	Mehmed Emin Ağa		Askerîye
Mehmed		1876 (1293)	İskender		Askerîye

Fahri Efendi			Paşa		
Mehmed Fuad Efendi		1875 (1292)	Haşim Ağa		
Mehmed Galib Efendi		1874 (1291)	Hâcı Mustafa Efendi		Muallim
Mehmed Hayri Efendi		1873 (1290)	Hâcı Süleyman Bey	Ağanobeyzâde	
Mehmed Hayrullah Efendi		1861 (1278)	Ali Efendi		Kâtib
Mehmed Hilmi Efendi		Mostar-1878 (1295)	Hâcı İbrahim Efendi		Esnaf
Mehmed Hulusi Efendi		1853 (1270)	Hasan Efendi		
Mehmed Kamil Efendi		Trebin-1861 (1278)	Abdullah Sezai Efendi	Müftüzâde	Rûsûmât Memuru
Mehmed Kemal Efendi		1851 (1268)	Abdi Efendi		Mutasarrıf
Mehmed Nabi Bey		1868 (1285)	Mustafa Paşa		Müşirân-ı A'zâmdan
Mehmed Nafiz Bey		Foça-1862 (1279)	Murad Bey		
Mehmed Nureddin Efendi		Trebin-1866 (1283)	Derviş Efendi	Karamehmed-zâde	Tüccâr
Mehmed Nuri Efendi		Niğşik-1861 (1278)	Süleyman Ağa		
Mehmed Nuri Efendi		1865 (1282)	Hasan Efendi		Esnaf
Mehmed Ragıb Efendi		1864 (1281)	Hasan Kamil Bey		Emlâk-ı Hümâyûn Memuru
Mehmed Sabri Efendi		1877 (1294)	Mehmed Ağa		Askerîye
Mehmed Said Efendi		1861 (1281)	Hüseyin Ağa		Askerîye
Mehmed Sami Efendi		Tuzla-1851 (1268)	Mehmed Nuri Efendi		Nâib
Mehmed Sıdkı Bey		İstoloça (Stolaç)-1859 (1276)	Zülfikar Bey		
Mehmed Şakir Efendi		1858 (1275)	Mustafa Ağa		
Mehmed Şevki Efendi		1853 (1270)	Mehmed Sıdkı Efendi		Müderris
Mehmed Tevfik Efendi		1877 (1294)	Sabit Efendi		Fatih Hocalarından
Mehmed Vasfi Efendi		1852 (1269)	Mustafa Bey		Kaymakam
Mehmed Zati Efendi		Travnik-1845 (1262)	Mehmed Efendi		
Mehmed Zeki Efendi		1873 (1290)	Bekir Halim Efendi		
Mirâlem Şükrü Efendi	Mirâlem	Pridor-1857 (1274)	Hâcı Ali Efendi		
Muharrem		Pridor-1872	Şaban Ağa		

Vehbi Efendi		(1289)			
Mustafa Asım Efendi		1874 (1291)	Mehmed Ağa		Askerîye
Mustafa Asım Efendi		1873 (1290)	Hâcı Ahmed Hamdi Efendi		Tahrîrât Kalemi Mümeyyizi
Mustafa Efendi		1846 (1263)	Veysel Ağa		
Mustafa Eşref Efendi		1886 (1304)	Abdullah Efendi		Esnaf
Mustafa Lütfi Efendi		1861 (1278)	Mehmed Emin Efendi		Kaymakam
Mustafa Raşid Efendi		1847 (1264)	Osman Efendi	Hocazâde	
Mustafa Remzi Efendi		Saraybosna-1871 (1288)	Fazlı Ağa		
Mustafa Sabri Efendi		1875 (1292)	Muharrem Mehmed Bey		Askerîye
Mustafa Şevket Efendi		1859 (1276)	Hasan Ağa		
Mustafa Şükrü Efendi		Saraybosna-1857 (1274)	Mehmed Sadık Efendi		
Nazif Efendi		Travnik-1855 (1272)	İsmail Ağa		
Nezir Remzi Efendi		Çaniçe-1885 (1303)	Salih Ağa		Zirâât
Osman Asaf Bey		1869 (1286)	Mehmed Kamil Efendi		Rüsûmât Müdürü
Osman Efendi		Trebin-1871 (1288)	Ali Ağa		Tüccâr
Osman Mazhar Efendi		Gaçka-1860 (1277)	Dede Paşa		
Osman Nuri Efendi		Bihke-1877 (1294)	Ömer Avni Efendi		Kâtib
Osman Nuri Efendi		1872 (1289)	Hüseyin Ağa		Esnaf
Ömer Efendi		Nikşik-1887 (1305)	Hâcı Ağa		Askerîye
Ömer Efendi		1878 (1295)	Muhsin Efendi		Askerîye
Ömer Fevzi Efendi		1869 (1286)	Abdi Ağa		
Rıfat Rıza Bey		1868 (1285)	Abdullah Efendi	Müderrişzâde	Muhâsebecilik
Salih Efendi		1859 (1276)	Bayram Ağa		Esnaf
Salih Necmi Efendi		Nikşik-1868 (1285)	Hâcı Nuh Ağa		
Salih Sabri Efendi	Zagovikoğlu	1871 (1288)	Mehmed Efendi		Korucubaşı
Salih Vahid Efendi		1880 (1298)	Süleyman Ağa		Ashab-ı Emlâktan
Süleyman Efendi		1856 (1273)	Abdullah Efendi		Askerîye
Süleyman Efendi		1845 (1261)	Elmas Ağa		
Süleyman		Bihke-1870	Mehmed		

Efendi		(1287)	Efendi		
Süleyman Faik Memiç Efendi		Sazin-1873 (1290)	Ahmed Hamdi Efendi		Müdür
Süleyman Sırrı Efendi		1870 (1287)	Ömer Efendi		Askeriye
Süleyman Şükrü Efendi		Taşlıca-1853 (1270)	Hacı Salih Efendi		
Şakir Ağa		1858 (1275)	Abdullah Ağa		
Şerif Abdülkerim Sabit Bey	Şerif	Saray-1863 (1280)	Şerif Mahmud Hamdi Bey	Şerifzâde	Nâib
Tevfik Efendi		Roda-1860 (1276)	Ferhad Efendi		Nâib
Veli Hayri Efendi		1863 (1280)	Halil Ağa		Askerîye
Yusuf Efendi		Travnik-1878 (1296)	Yakub Efendi		Maliye Memuru
Yusuf Ziya Efendi		1876 (1293)	Mehmed Ağa		

Ek: 7. Hersek Doğumlu Memurlar Hakkında Genel Bilgiler

Memurun Adı	Memurun Unvanı	Doğum Yeri ve Tarihi	Babasının Adı	Babasının Unvanı	Babasının Mesleği
Abdülhalim Efendi		Mostar-1874 (1291)	Salih Ağa		
Ahmed Hamdi Bey		Trebin-1869 (1286)	İsmail Hakkı Efendi	Müftüzâde	Kaymakam
Ahmed Hamdi Efendi		1841 (1257)	Salim Sırrı Ağa		
Ahmed Tevfik Efendi		1860 (1277)	İbrahim Ağa		Tüccâr
Ali Efendi		Trebin-1870 (1287)	Mahmud Ağa		Tüccâr
Ali Saib Bey		1867 (1284)	Ahmed Azmi Bey		Askerîye
Hakkı Bey		İstoloça (Stolaç)-1861 (1278)	Zülfikar Bey		
Hasan Fahri Efendi		1880 (1297)	Ahmed Hamdi Efendi		Müdür
Hasan Tahsin Efendi		İstoloça (Stolaç)-1857 (1274)	Abdullah Efendi		
Hasan Zülfikar Efendi		Trebin-1889 (1307)	Mustafa Ağa		Telgraf Memuru
Haydar Kemali Efendi		Zagarca-1873 (1290)	İbrahim Edhem Ağa		Askerîye
Hüseyin Hüsnü Efendi		Mostar-1854 (1271)	Salih Niyazi Efendi		
(Hocazâde) Mehmed Cevdet Efendi	Hocazâde	İstoloça (Stolaç)-1862 (1279)	Sadık Ağa		
Mehmed Emin Efendi		1857 (1274)	Ahmed Ağa		Askerîye
Mehmed Mecidi Efendi		1870 (1287)	Yusuf Agâh Efendi		Cezâ Reisi
Mehmed Murad Bey		1856 (1273)	Mustafa Ağa		
Mehmed Tevfik Efendi		İstoloça (Stolaç)-1852 (1269)	Mahmud Efendi		
Mustafa Asım Efendi		1876 (1293)	Osman Ağa		Esnaf
Mustafa Behçet Efendi		1865 (1281)	Ali Rıza Efendi		
Mustafa Mazhar Efendi		1863 (1280)	Yusuf Agâh Efendi		Cezâ Reisi
Osman Paşa		Nevesin-1842 (1258)	Lütfullah Bey	Vecib Paşazâde	
Ömer Lütfi Efendi		1891 (1309)	İsmail Bey		
Ömer Lütfi Efendi		Trebin-1875 (1292)	Galib Efendi		Müdür
Pivovdik Arif Efendi	Pivovdik	Nikşik-1856 (1273)	Mustafa Efendi		
Rıdvan Bey		İstoloça (Stolaç)-1856	Hâcı Zülfikar Bey		

		(1260)			
Rıdvanbeyzâde Süleyman Efendi	Rıdvanbey-Zâde	1851 (1268)	Mustafa Bey		
Rıfat Efendi		1863 (1280)	Ali Efendi		
Rıza Efendi		Kornik-1855 (1272)	Mustafa Bey	Bagonikzâde	Tüccâr
Salih Lütfi Efendi		1858 (1275)	Mustafa Ağa	Acuzâde	Askerîye
Tahir Tayyar Efendi		Fürbanik-1847 (1264)	Bekir Ağa		
Yusuf Ziya Efendi		1875 (1292)	İbrahim Efendi		

Ek: 8. Bosnalı Memurların Mesleki Bilgileri

Memurun Adı	İşe Başlama Tarihi	İşe Başlama Yaşı	İlk Görev Yeri	Aldığı İlk Maaş
Abbas Efendi	1910 (1328)	24	Aydın Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müddeî-i Umûmi Muâvinliği	1000 kuruş
Abdullah Efendi	1884 (1301)	19	Mitroviçe Kazâsı A'şâr Muvakkat Kol Muharrirliği	600 kuruş
Abdullah Münib Bey	1894 (1311)	19	Bâbiâlî Tercüme Odası	Mülâzemetle
Abdullah Sezai Efendi	1855 (1271)	22	Trebin Mirî Anbâr Eminliği	250 kuruş
Abdullah Sıdkı Efendi	1885 (1302)	19	Askeriye	
Abdülhak Efendi	1862 (1279)	21	Rumeli Kazâskerliği Mahfil-i Şerîyyât Kalemî	Mülâzemetle
Abdüllatif Efendi	1859 (1276)	20	Bosna Vilâyeti Mahkeme-i Şer'iyyesi Kitâbeti	Âidâtla
Abdüllatif Mazhar Efendi	1888 (1305)	15	Defter-i Hâkânî Nezâreti Muhâsebe Kalemî	Mülâzemetle
Abdüsselam Efendi	1872 (1289)	18	Yenivaroş Kazâsı Bidâyet Mahkemesi	Mülâzemetle
Ahmed Efendi	1857 (1274)	22	Boşka Kazâsı Sandık Emâneti	300 kuruş
Ahmed Asım Efendi	1888 (1305)	21	Aydın Vilâyeti Meclis-i İdâre Kalemî	Mülâzemetle
Ahmed Fahri Efendi	1883 (1300)	14	Kosova Vilâyeti Mektûbî Kalemî Mübeyyizliği	140 kuruş
Ahmed Fevzi Efendi	1902 (1320)	35	İstanbul Müderrisliği	
Ahmed Hamdi Efendi	1865 (1281)	18	Bosna Mektûbî Kalemî	Mülâzemetle
Ahmed Hamdi Efendi	1894 (1311)	21	Adapazarı-Akyazı Nâhiyesi Kitâbeti	135 kuruş
Ahmed Hamza Efendi	1889 (1307)	16	Piyade Dâiresi Üçüncü Şubesi Nüfus Kalemî	80 kuruş
Ahmed Nuri Efendi	1897 (1314)	40	Aydın Vilâyeti Üçüncü Sınıf Kondüktörlüğü	500 kuruş
Ahmed Raşid Efendi	1863 (1280)	19	Hersek Sancağı Tahrîrât Kalemî	Mülâzemetle
Ahmed Şükrü Efendi	1887 (1304)	18	Kalecik Bidâyet Mahkemesi Kalemî	Mülâzemetle
Ali Efendi			Selanik Polis Neferliği	150 kuruş
Ali Efendi	1895 (1313)	21	Mahkeme-i Temyiz İstidâ' Dâiresi	Mülâzemetle
Ali Cemal Efendi	1884 (1301)	21	Fes Fabrika-ı Hümâyûn Yoklama Kitâbeti	208 kuruş
Ali Nafiz Bey			Hersek Sancağı Tahrîrât Kalemî	Mülâzemetle
Ali Remzi Efendi	1870 (1287)	21	Banaluka (Banja Luka) Kazâsı Ticâret Mahkemesi Zâbita Kitâbeti	190 kuruş
Ali Rıza Efendi	1898 (1314)	15	Askeriye	
Asım Efendi	1896 (1314)	19	Gelibolu Rum ve Ermeni Mektebi Muallimliği	200 kuruş

Asım Efendi	1896 (1314)	19	Gelibolu Ermeni ve Musevi Mektepleri Muallimliği	100 kuruş
Aziz İzzet Efendi	1867 (1283)	17	Bosna Vilâyeti Cinâyet Kalemî	Mülâzemetle
Aziz Zekai Bey	1903 (1321)	23	Aydın Vilâyeti Maiyyet Memûriyeti	500 kuruş
Cafer Bey			İstanbul Bidâyet Mahkemesi İkinci Cezâ Dâiresi	Mülâzemetle
Derviş Adil Efendi	1890 (1308)	20	Kireç Kapısı Gümrüğü Muhâsebe Kâtibi	300 kuruş
Derviş Ali Efendi	1896 (1313)	49	Telgraf ve Posta Nezâreti Eşya-Anbâr Memûriyeti	800 kuruş
Derviş İsmail Efendi	1853 (1270)	30	Ehlune Kazâsı Mal Müdürlüğü	150 kuruş
Eşref Efendi	1880 (1297)	19	İstanbul Polis Üçüncü Bölüğü Beşinci Çavuşluğu İkinci Neferliği	300 kuruş
Eyüb Kamil Efendi	1886 (1303)	26	Radovişte Kazâsı Tahsildârlığı	Âidâtla
Eyüb Sabri Efendi	1883 (1300)	27	Fes Fabrika-ı Hümâyûnu Kitâbeti	8 kuruş yevmiye
Hâcî Atıf Efendi	1890 (1307)	33	Adapazarı Kazâsı Kapı Tahsildârlığı	
Hâcî Mustafa Efendi	1868 (1284)	21	Foyniçe Kazâsı Rûsûmât Memûriyeti	710 kuruş
Hâcî Abbas Hilmi Efendi	1898 (1316)	37	Darülaceze Câmî-i Şerif İmâmeti	200 kuruş
Hâfız Muharrem Lütfi Efendi	1898 (1316)	24	Üsküdar-Çekme Karyesi İmâmeti	1400 kuruş
Hâfız Yusuf Ziya Efendi	1905 (1323)		Tirgovişte Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müddei-i Umûmi Muâvinliği	1000 kuruş
Halil Sıdkı Efendi	1865 (1282)	28	Haleb-Payas Sancağı Kaymakamlığı	2000 kuruş
Hasan Efendi	1865 (1282)	18	Varçar Nâhiyesi Kalemî	Mülâzemetle
Hasan Hilmi Efendi	1862 (1279)	19	Gradaçaç Mahkeme-i Şer'iyesi	Mülâzemetle
Hasan Kamil Bey	1868 (1284)	26	Çelebipazarı Kazâsı Nüfus Memûrlüğü	756 kuruş
Hasan Remzi Efendi	1894 (1311)	19	Cum'a Kazâsı Bidâyet Mahkemesi	Mülâzemetle
Hasan Şevki Bey	1883 (1300)	18	İstanbul İstinâf Mahkemesi Hukuk Kısmı	Mülâzemetle
Hüseyin Tahsin Efendi	1903 (1321)	24	Galata Postahânesi	Mülâzemetle
Hasan Tahsin Efendi	1898 (1316)	20	İzmir Vilâyeti Telgraf ve Posta Merkezi	75 kuruş
Haşim Atıf Efendi	1894 (1312)	31	Cile ve Merkab Belediye Tababeti	1000 kuruş
Haydar Hocasade Ahmed Zahid Efendi	1868 (1285)	20	Banaluka (Banja Luka) Rûsûmât Kitâbeti	190 kuruş
Hilmi Efendi	1907 (1325)	26	Aydın-Köprülü Kazâsı Tababeti	600 kuruş
Hurşid Ağa	1882 (1299)	37	Beyrut Rûsûmât Müdüriyeti Kolcubaşılığı	320 kuruş
Hüseyin Nami Efendi	1886 (1303)	14	Enderun-ı Hümâyûn Hademeliği	120 kuruş
İbrahim Edhem Efendi	1865	17	Bosna Muhâsebe Kalemî	Mülâzemetle

	(1281)			
İbrahim Edhem Efendi	1875 (1292)	19	Trebin Kazâsı Nüfus Mukayyidliği	180 kuruş
İbrahim Edhem Efendi	1872 (1289)	22	İzbornik Sancağı Baytarlığı	300 kuruş
İbrahim Edhem Efendi	1872 (1289)	15	Bihke Kasabası Rüsûmât İdâresi	Mülâzemetle
İbrahim Efendi	1908 (1326)	22	Edirne Vilâyeti Umûr-ı Nâfia Mühendisliği	800 kuruş
İbrahim Efendi	1882 (1300)	11	Basra Vilâyeti Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Memûriyeti	Mülâzemetle
İbrahim Hakkı Bey	1891 (1308)	21	Edirne Vilâyet-i Celilesi Ma'yyeti	1000 kuruş
İbrahim Hakkı Bey	1906 (1324)	22	Beyoğlu Telgraf Merkezi Müdüriyeti Kitâbeti	600 kuruş
İbrahim Hakkı Efendi	1885 (1303)	22	Makam-ı Ser-askerî İstihkâm ve İnşâat Dâiresi	80 kuruş
İbrahim Hulusi Efendi	1873 (1290)	22	Srebreniçe Kazâsı Sandık Emiliği	175 kuruş
İbrahim Hüsnü Efendi	1881 (1299)	23	İşkodra Rüsûmât Nezâreti Tahrirat Kalemi	Mülâzemetle
İdris Efendi	1873 (1290)	20	Çaniçe Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti	190 kuruş
İsmail Hakkı Efendi	1883 (1300)	21	Kosova Vilâyeti Sekizinci Tahrîr Fırka-i Seyyâresi Mukayyidliği	300 kuruş
Kamil Efendi	1882 (1299)	13	Karesi Vilâyeti Mektûbî Kalemi	Mülâzemetle
Mahmud Efendi	1868 (1285)	15	Preveze Kazâsı Tahrîrât Kalemi	Mülâzemetle
Mahmud Enver Efendi	1888 (1306)	22	Umûr-ı Şehbenderi Kalemi	Mülâzemetle
Mahmud Hamdi Efendi	1886 (1303)	22	Mitroviçe Hastahânesi Kâtib-i Saniliği	400 kuruş
Mahmud Ziya Bey	1900 (1317)	23	Muallimlik	250 kuruş
Mehmed Ali Efendi	1889 (1307)	18	Taşlıca Sancağı Evrak Mukayyidliği Muâvinliği	40 kuruş
Mehmed Atıf Efendi	1904 (1321)	26	Paşabahçe Gümrük Memûriyeti	80 kuruş
Mehmed Emin Efendi	1882 (1299)	22	Bâb-ı Vala-yı Ser-askerî Piyâde Dâiresi Üçüncü Şubesi	80 kuruş
Mehmed Fahri Efendi	1892 (1310)	20	Beyoğlu Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Mehmed Fuad Efendi	1896 (1313)	21	İstanbul Polis Neferliği	300 kuruş
Mehmed Galib Efendi	1899 (1317)	26	Kırkaağaç Kazâsı Mekteb-i Rüşdiyye Muallim-i Salisliği	150 kuruş
Mehmed Hayri Efendi	-	-	-	-
Mehmed Hayrullah Efendi	1897 (1315)	37	İzmir (Polislik)	300 kuruş
Mehmed Hilmi Efendi	1898 (1316)	21	Beyoğlu Polis Neferliği	300 kuruş
Mehmed Hulusi Efendi	1870 (1287)	18	Bosna Tahrîr-Emlâk Kalemi	Mülâzemetle
Mehmed Kamil Efendi	1881 (1299)	21	Şehremâneti Kalemi	Mülâzemetle

Mehmed Kemal Efendi	1869 (1286)	17	Karahisar-ı Şarkî Sancağı Tahrîrât Kalemi	300 kuruş
Mehmed Nabi Bey	1888 (1305)	20,5	Tahrîrât Hariciye Ecnebiye Kalemi	Mülâzemetle
Mehmed Nafiz Bey	1898 (1315)	36	Hüdâvendigâr Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Müddei-i Umûmi Kalemi	Mülâzemetle
Mehmed Nureddin Efendi	1902 (1320)	37	Teftiş ve Muâyene Memûrluğu	300 kuruş
Mehmed Nuri Efendi	1881 (1298)	20	Şayak Kazâsı A'şar Muharrirliği	720 kuruş
Mehmed Nuri Efendi	1892 (1310)	28	Biga Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Mehmed Ragıb Efendi	1889 (1306)	25	Ankara (Mühendislik)	1000 kuruş
Mehmed Sabri Efendi	1899 (1316)	22	Telgraf ve Posta Nezâreti Tercüme-i Mühimme Kalemi	200 kuruş
Mehmed Said Efendi	1879 (1297)	16	Manastır Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Mehmed Sami Efendi	1869 (1286)	19	Bosnasaray Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Mehmed Sıdkı Bey	1890 (1308)	32	Hüdâvendigâr Vilâyet-i Celilesi Evrak Odası	Mülâzemetle
Mehmed Şakir Efendi	1887 (1305)	31	Çaniçe Sancağı Tarık Çavuşluğu	300 kuruş
Mehmed Şevki Efendi	1876 (1293)	23	Koniçe Rüsûmât İdâresi Duhan Tahrir Kol Memurluğu Kitâbeti	250 kuruş
Mehmed Tevfik Efendi	1888 (1306)	12	Tophane-i Amire İdâdî Birinci Sanayi Alâyı	
Mehmed Vasfi Bey	1866 (1282)	13	Hersek Sancağı Tahrîrât Kalemi	Mülâzemetle
Mehmed Zati Efendi	1863 (1280)	18	Travnik Sancağı Tahrîrât Kalemi	Mülâzemetle
Mehmed Zeki Efendi	1889 (1307)	17	Alasonya Kazâsı Mekteb-i İbtidâiyesi Hatt Muallimliği	150 kuruş
Mirâlem Şükrü Efendi	1874 (1291)	16	Pridor Kasabası Tahrîrât Kalemi	Mülâzemetle
Muharrem Vehbi Efendi	1892 (1309)	20	Askeriye	
Mustafa Asım Efendi	1889 (1307)	16	Kasaba Kazâsı Polis İdâresi	Mülâzemetle
Mustafa Asım Efendi	1891 (1309)	19	İkinci Ordu Askerî Telgraf Bölüğü	
Mustafa Efendi	1872 (1289)	26	Bosna ve Hersek Hastahânesi Kitâbeti	750 kuruş
Mustafa Eşref Efendi	1902 (1320)	16	Orman ve Maâdin ve Zirâât Nezâreti Hukuk Müşâvirliği Kalemi	25 kuruş
Mustafa Lütfi Efendi	1888 (1306)	28	İstanbul Telgraf Merkezi	Mülâzemetle
Mustafa Raşid Efendi	1873 (1290)	26	Hanya Mekteb-i Rüşdiyyesi Muallimliği	590 kuruş
Mustafa Remzi Efendi	1886 (1304)	17	Mitroviçe Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Mustafa Sabri Efendi	1887 (1305)	13	Loros Kazâsı Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Mustafa Şevket Efendi	1882 (1300)	24	Diyarbakir Telgrafhânesi	Mülâzemetle

Mustafa Şükrü Efendi	1875 (1292)	18	Bosna Vilâyeti Muhâsebe Kalemi	Mülâzemetle
Nazif Efendi	1887 (1304)	32	Van Rûsûmât Müdüriyeti Muhâfaza Memûrluğu	220 kuruş
Nezir Remzi Efendi			Taşlıca Sancağı Vergi Muhâsebe Kalemi	Mülâzemetle
Osman Asaf Bey	1888 (1305)	19	İstanbul Bidâyet Mahkemesi İstintak Dâiresi	
Osman Efendi	1897 (1315)		Polis İdâresi	300 kuruş
Osman Mazhar Bey	1874 (1291)		Asâkir-i Şâhâne	
Osman Nuri Efendi	1892 (1310)	16	Vidin Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Osman Nuri Efendi	1896 (1314)	25	Galata Postahânesi Damga Memûrluğu	350 kuruş
Ömer Efendi	1902 (1320)	15	Enderun-ı Hümâyûn Hademeliği	120 kuruş
Ömer Efendi	1903 (1321)	26	Hicâz Demiryolu Mühendis Muâvinliği	1000 kuruş
Ömer Fevzi Efendi	1889 (1306)	20	Selanik Rûsûmât Müdüriyeti İcmal-i Mübeyyiz Vekâleti	100 kuruş
Rıfat Rıza Bey	1894 (1312)	27	Mostar ve Hersek Evrâk-ı Afîka Müdüriyeti	Senevisi 1720 florin
Salih Efendi	1879 (1296)	20	Seniçe A'şar İdâresi	Mülâzemetle
Salih Necmi Efendi	1888 (1306)	21	Yenipazar Sancağı Tercümânlığı	200 kuruş
Salih Sabri Efendi	1897 (1314)	26	Askeriye	
Salih Vahid Efendi	1894 (1312)	14	Kula Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Kalemi	Mülâzemetle
Süleyman Efendi	1895 (1313)	40	Matbah-ı Amire İdâre Hademeliği	100 kuruş
Süleyman Efendi	1875 (1292)	25	Dobluca Kazâsı Duhân Tahrîr Memuriyeti	300 kuruş
Süleyman Efendi	1895 (1313)	26	Ticâret ve Nâfia Nezâreti Turuk ve Meâbir Kalemi	Mülâzemetle
Süleyman Faik Memiç Efendi	1905 (1323)	33	Garaz Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müddeî-i Umûmi Muâvinliği	1000 kuruş
Süleyman Sırrı Bey	1885 (1302)	15	Enderûn-ı Hümâyûn	
Süleyman Şükrü Efendi	1880 (1297)	27	Taşlıca Sancağı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Zâbta Kitâbeti	270 kuruş
Şakir Ağa	1887 (1304)	29	Selanik Vilâyeti Rûsûmât Müdüriyeti Kolculuğu	150 kuruş
Şerif Abdülkerim Sabit Bey	1878 (1295)	15	Bâbiâlî Tercüme Odası	Mülâzemetle
Tevfik Efendi	1879 (1296)	20	Prepol Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti	250 kuruş
Topçuzâde İsmail Hakkı Efendi	1875 (1292)	12	Glamoç Kazâsı Mâl Kalemi	Mülâzemetle
Veli Hayri Efendi	1889 (1306)	26	Üçüncü Ordû-yı Hümâyûn Lavazım Dâiresi Üçüncü Şubesi	80 kuruş
Yusuf Efendi	1897 (1315)	19	Akva Kazâsı Telgrafhânesi Muhâbere Memûriyeti	Mülâzemetle

Yusuf Ziya Efendi	1891 (1309)	16	Ankara Vilâyeti Telgrafhânesi	Mülâzemetle

Ek: 9. Hersekli Memurların Mesleki Bilgileri

Memurun Adı	İşe Başlama Tarihi	İşe Başlama Yaşı	İlk Görev Yeri	Aldığı İlk Maaş
Abdülhalim Efendi	1893 (1310)	19	Yenipazar Sancağı Tahrîrât Kalemi	Mülâzemetle
Ahmed Hamdi Bey	1894 (1311)	25	Rüsûmât Emânet-i Celilesi Mektûbî Kalem	800 kuruş
Ahmed Hamdi Efendi	1866 (1283)	26	Trebin Kazâsı Mal ve Tahrîrât Kalemi	Mülâzemetle
Ahmed Tevfik Efendi	1880 (1298)	21	İstanbul Rüsûmât Nezâreti	Mülâzemetle
Ali Efendi	1899 (1317)	30	Rüsûmât Emânet-i Celilesi	800 kuruş
Ali Saib Bey	1891 (1309)	21	Adliye Nezâret-i Celilesi	Mülâzemetle
Hakkı Bey	1876 (1293)	15	Gaçka Kazâsı Tahrîrât Kitâbeti	380 kuruş
Hasan Fahri Efendi	1897 (1315)	18	Bergama Kazâsı Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Hasan Tahsin Efendi	1873 (1290)	18	Edirne Vilâyeti Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Hasan Zülfikâr Efendi	1906 (1324)	17	Yalova Telgraf ve Posta Merkezi Muhâbere Memûriyeti Refâkati	Mülâzemetle
Haydar Kemali Efendi	1891 (1308)	18	Taşlıca Sancağı Muhâsebe Kalemi	Mülâzemetle
Hüseyin Hüsni Efendi	1870 (1287)	16	Hersek Sancağı Tahrîrât Kalemi	Mülâzemetle
Hocazâde Mehmed Cevdet Efendi	1878 (1295)	16	Hersek Sancağı Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Mehmed Emin Efendi	1877 (1294)	20	Hersek Sancağı Muhâsebe Kalemi	Mülâzemetle
Mehmed Mecidi Efendi	1887 (1304)	17	Karahisar-ı Şarkî Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Mehmed Murad Bey	1876 (1293)	20	Hazîne Enderun-i Hümâyûn Hademeliği	83 kuruş
Mehmed Tevfik Efendi	1878 (1295)	26	Feriyeye Mekteb-i Rüşdiyyesi Muallim-i Saniliği	400 kuruş
Mustafa Asım Efendi	1891 (1309)		Karesi Sancağı Sındırgı Kazâsı Tahrîrât Kalemi	Mülâzemetle
Mustafa Behçet Efendi	1883 (1300)	20	İçel Bidâyet Mahkemesi Kalemi	Mülâzemetle
Mustafa Mazhar Efendi	1879 (1297)	17	Trabzon Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Osman Paşa	1863 (1280)	22	Baş Hümâyûn Mülûkâne Silahşörlüğü	
Ömer Lütfi Efendi			Kütahya Nâfia Kalemi	Mülâzemetle
Ömer Lütfi Efendi	1888 (1306)	14	Soma Telgrafhânesi	Mülâzemetle
Pivovdik Arif Efendi	1868 (1285)	12	Gaçka Meclis-i Deâvi Kitâbeti	200 kuruş
Rıdvan Bey	1868 (1285)	25	İstoloça Kazâsı Bidâyet Mahkemesi	150 kuruş
Rıdvanbeyzâde Süleyman Bey	1890 (1308)	40	Selanik-Gevgili Kazâsı Ağnam Memûrluğu	Ücret-i Maktua ile
Rıfat Efendi			Hersek Sancağı Meclis-i	

			Temyíz Kalemí	
Rıza Efendi	1871 (1288)	20	Dar-ı Şura-yı Askeri Evrâk Odası	100 kuruş
Salih Lütfi Efendi	1875 (1292)	17	Mostar Merkez Hastahânesi Kalemí	100 kuruş
Tahir Tayyar Efendi	1871 (1288)	24	Mostar Kazâsı Tahrîrât Kalemí	Mülâzemetle
Yusuf Ziya Efendi	1895 (1312)	20	İstanbul Polis Memûrluğu	300 kuruş

Ek: 10. Bosna-Hersekli Memurlara Verilen Madalya, Rütbe ve Nişanlar

Memurum Adı	Memurun Aldığı Rütbe, Nişân ve Madalyalar
Abdullah Münib Bey	Rütbe-i Râbiâ Rütbe-i Sâlise
Abdüllatif Efendi	Sınıf-1 Sâlise Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı Sınıf-1 Râbiâ
Abdüllatif Mazhar Efendi	Rütbe-i Sâlise
Ahmed Fahri Efendi	Rütbe-i Sâlise Saint İstanislas Nişânı
Ahmed Hamdi Bey	Rütbe-i Râbiâ Rütbe-i Sâlise Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sânişi Dördüncü Rütbeden Nişân-1 ‘Âli-i Osmânî Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Mütemâyizi
Ahmed Hamdi Efendi	Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı Yunan Muhârebe Madalyası
Ali Efendi	Hamidiye Hicâz Demiryolu Madalyası
Ali Nafiz Bey	Rütbe-i Râbia
Ali Saib Bey	Rütbe-i Râbia
Aziz İzzet Efendi	Rütbe-i Sâlise Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sânişi
Derviş Ali Efendi	Rütbe-i Sâlise Dördüncü Rütbeden Nişân-1 ‘Âli-i Osmânî Hicâz Demiryolu Madalyası
Eşref Efendi	Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı Yunan Muhârebe Madalyası Hicâz Demiryolu Madalyası Gümüş Liyâkat Madalyası
Hâfız Yusuf Ziya Efendi	Gümüş Liyâkat Madalyası
Hakkı Bey	Rütbe-i Sâlise
Halil Sıdkı Efendi	Rütbe-i Sâlise
Hasan Şevki Bey	Rütbe-i Râbia Dördüncü Rütbeden Nişân-1 ‘Âli-i Osmânî Rütbe-i Sâlise Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sânişi Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Mütemâyizi İkinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı İkinci Rütbeden Saint (Sen)Sava Nişânı Yunan Muhârebe Madalyası
Haydar Hocasâde Ahmed Zahid Efendi	Rütbe-i Erbaa
İbrahim Hakkı Bey	Rütbe-i Sâlise Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sânişi Yunan Muhârebe Madalyası Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Mütemâyizi Rütbe-i Evveli Sınıf-1 Sânişi Üçüncü Rütbeden Nişân-1 ‘Âli-i Osmânî
Mahmud Enver Efendi	İkinci Rütbeden Şîr-i Hurşid Nişânı
Mahmud Hamdi Efendi	Rütbe-i Sâlise Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı Dördüncü Rûûs ve Nişân-1 Berâtı
Mehmed Fahri Efendi	Rütbe-i Sâlise Hamidiye Hicâz Demiryolu Madalyası Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sânişi
Mehmed Fuad Efendi	Yunan Muhârebe Madalyası Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı
Mehmed Hulusi Efendi	Rütbe-i Sâlise

Mehmed Nabi Bey	Dördüncü Rütbeden Mecîdî Nişânı Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sânîsi Dördüncü Rütbeden Takova Nişânı Beşinci Rütbeden (Sover) Nişânı Dördüncü Rütbeden (Korondi Romani) Nişânı Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Mütemâyizi Üçüncü Rütbeden İsaabel La Katolik Nişânı Üçüncü Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı Rütbe-i Evvelisi Sınıf-1 Sânîsi İkinci Rütbeden Şîr-i Hürşîd Nişânı İkinci Rütbeden Lezyondonor (Le'gion d'honneur) Nişânı İkinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı Rütbe-i Evveli Sınıf-1 Evveli Birinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı Altın Liyâkat Madalyası
Mehmed Ragıb Efendi	Rütbe-i Sâniye Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sânîsi Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Mütemâyizi
Mehmed Tevfik Efendi	Yunan Muhârebe Madalyası Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı İftihâr Madalyası
Mehmed Vasfi Bey	Rütbe-i Râbia Rütbe-i Rûusu Hümâyûnu
Mehmed Zeki Efendi	Yunan Muhârebe Madalyası
Mustafa Sabri Efendi	Yunan Muhârebe Madalyası
Mustafa Şevket Efendi	İftihâr Madalyası Nişânı
Osman Efendi	Yunan Muhârebe Madalyası Birinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı
Osman Mazhar Bey	İftihâr Madalyası Karadağ Madalyası Dördüncü Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı Hamîyyet-i Vataniye Madalyası
Osman Nuri Efendi	Hamidiye Hicâz Demiryolu Madalyası
Osman Paşa	Dördüncü Rütbeden Mecîdî Nişânı
Rıdvan Bey	Rütbe-i Sâliye
Rıza Efendi	Rütbe-i Sâliye Dördüncü Rütbeden Nişân-1 'Âli-i Osmânî
Salih Lütfi Efendi	Tahlîsiye Madalyası Dördüncü Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı İftihâr Madalyası Rütbe-i Hamse Dördüncü Rütbeden Nişân-1 'Âli-i Osmânî Yunan Muhârebe Madalyası Rütbe-i Sâliye Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sânîsi Dördüncü Rütbeden Takova Nişânı
Salih Sabri Efendi	Rütbe-i Sâliye
Süleyman Efendi	Sanayi Madalyası Beşinci Rütbeden Mecîdî Nişân-1 Zişânı
Süleyman Faik Memiç Efendi	Rütbe-i Erbaa
Şerif Abdülkerim Sabit Bey	Rütbe-i Sâliye Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sânîsi Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Mütemâyizi İkinci Rütbeden Saint İstanislas (Stanislaus) Nişânı Hicâz Demiryolu Madalyası İkinci Rütbeden Şîr-i Hürşîd Nişânı

Ek: 11. Bosna-Hersekli Memurların Eğitim Gördükleri Okullar

Memurların Eğitim Gördükleri Okullar	Memur Sayısı
1.İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, İdâdi-i Mülkiye, Dârü'l- fûnûn-ı Osmâni, Medrese	1
2.Sıbyân Mektebi	11
3.Rüşdiyye, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	1
4.Sıbyân Mektebi, Özel Muallim	8
5.Sıbyân Mektebi, Mekteb-i Rüşdî-i Askeriye	1
6.Sıbyân Mektebi, Fatih Câmîi'nde Eğitim	1
7.Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	53
8.Medrese, Fatih Câmîi'nde Eğitim, Mekteb-i Nüvvâb	1
9.Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye, Fransa'da Lisân Mektebi	1
10.Sıbyân Mektebi, Medrese	4
11.İbtidâi Mektebi	3
12.Rüşdiyye Mektebi	9
13.Sıbyân Mektebi, Fatih Câmîi'nde Eğitim	1
14.İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i İdâdî-i Mülkiye, Mülkiye-i Şâhâne,	1
15.İbtidâi Mektebi ve Rüşdiyye Mektebi	19
16.Sıbyân Mektebi, Fatih Rüşdiyye-i Askeriyesi, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	1
17.Özel Muallim	1
18.Medrese, Özel Muallim	1
19.Rüşdiyye Mektebi, Rüşdiyye-i Mülkiye	1
20.İbtidâi Mektebi, Özel Muallim, Rüşdiyye Mektebi	3
21.Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i İdâdi-i Mülkiye	1
22.Mekteb-i İdâdi-i Mülkiye, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	1
23.Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Mülkiye Mektebi, Medrese	1
24.İbtidâi Mektebi, Mülkî İdâdisi, İdâdi Mektebi, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	1
25.Sıbyân Mektebi, Özel Muallim, Dârü'l-muallimin Mektebi, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	1
26. Sıbyân Mektebi, Mekteb-i Sultanî	3
27.Rüşdiyye Mektebi, Medrese	1
28.İbtidâi Mektebi, Medrese, Molla Câmîi'nde Eğitim	1
29.İbtidâi Mektebi, Medrese	2
30.Medrese, Özel Muallim, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	1
31.Medrese, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	1
32.Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye-i Şâhâne	1
33.Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	1
34.İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i İdâdi, Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye	1
35.İbtidâi Mektebi, Mekteb-i Rüşdî-i Askerîsi, Enderûn-ı Hümâyûn-ı Mekteb-i Âlisi	1
36.İbtidâi Mektebi, Mülkiye-i Baytar Mektebi	1
37.İbtidâi Mektebi, İdâdi Mektebi, Hendese-i Mülkiye-i Şâhâne	1
38.Mekteb-i Rüşdî-i Askerîye, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	1
39.Sıbyân Mektebi, Mekteb-i Rüşdî-i Askeriye, İdâdi Mektebi, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne	1
40.Fatih Rüşdiyye-i Askeriyesi	1
41.İbtidâi Mektebi, Özel Muallim	1
42. Mekteb-i İdâdi-i Mülkiye, Darü'l-muallimin-i Aliye Şu'besi	1
43.İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Fatih Rüşdiyye-i Askeriyesi, Özel Muallim, Bâb-ı Vâlâ-yı Ser-askerîde Eğitim	1
44.Rüşdiyye Mektebi, Mekâtib-i Husûsiye-i İslâmiyede Eğitim	1
45.Sıbyân Mektebi, Mekteb-i Rüşdî-i Mülkiye, Medrese	1
46.Mekteb-i Osmâniye, Mekteb-i Mülkiye	1
47.Enderûn-ı Hümâyûn Mektebi	1
48.Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i Sultanî	1
49.Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	1
50.Ma'lûmât-ı İbtidâi, Dârü'l-muallimin-i Aliyesi, Dârü'l-muallim-i İbtidâi ve Rüşdiyye	1
51.İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Hendese-i Mülkiye Mektebi	1
52.Sıbyân Mektebi, Dârü'ş-şafaka Mektebi	1

53.Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Medrese, Dârü'l-muallimin-i Rüşdiyye	1
54.Hadîkaü'l-maârif Mektebi'nin İbtidâi ve Rüşti kısımları, Mekteb-i İdâdi, Dârü'l-fünûn-ı Osmânî Ulûm-ı Tıbbiye Şu'besi, Mekteb-i Hukuk-ı Osmâniye,	1
55.Sıbyân Mektebi, Medrese, Mekteb-i Nüvvâb	1
56.Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye-i Mülkiye, Fatih Askeriye Mektebi	1
57.Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, Medrese	1
58.İbtidâi Mektebi, Enderûn-ı Hümâyûn Mektebi	1
59.Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i İdâdi, Hendese-i Mülkiye Mektebi	1
60.İbtidâi Mektebi, İdâdi Mektebi	1
61.Özel Muallim, Kavânin Mektebi	1
62.İbtidâi Mektebi, Fatih Mekteb-i Rüşd-i Askeriyesi, Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne	1
63.Rüşdiyye Mektebi, Câmîi'de Eğitim	1
64.İbtidâi Mektebi, Fatih Rüşd-i Askeriyesi	1
65.Ulûm-ı Âliyye, Âliye-i Arabiye, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	1
66.Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i Sultanî, Özel Muallim	1
67.Mekteb-i Âdiye	1

Ek: 12. Bosna-Hersekli Memurların Lisan Bilgisi Durumu

Memurların Konuştukları Diller	Sayısı
1.Hırvatça ve Sırpça konuşup yazar, Fransızcaya aşına, Ermenice okuryazar	1
2.Türkçe okuryazar	34
3.Türkçe, Boşnakça ve İslavca konuşup yazar	1
4.Türkçe yazar	10
5.Türkçe okuryazar, Boşnakça, Arnavutça, Rumca ve Bulgarca konuşur	1
6.Arapça, Sırpça ve Bulgarcaya aşınadır, Türkçe yazar	1
7.Türkçe okuryazar, Arnavutça, Boşnakça ve Bulgarca konuşur	2
8.Türkçe ve İslavca okuryazar, Nemçe lisanına aşınadır	1
9.Türkçe ve Arabî konuşur ve yazar, İslav lisanlarında konuşur	1
10.Fransızcaya aşına, Slav lisanlarını konuşur ve yazar	1
11.Türkçe okuryazar, Boşnakça konuşur	15
12.Türkçe yazar, Boşnakça konuşur	7
13.Türkçe yazar, Boşnakça ve Sırpça konuşur ve okur, Bulgarcaya aşınadır	1
14.Türkçe, Nemçe, Sırpça ve Bulgarca konuşur ve yazar	1
15.Türkçe, İslavca ve Sırpça konuşur ve yazar	1
16.Türkçe ve İslavca okuryazar, Arapçaya aşınadır	1
17.Türkçe yazar, İslavca konuşur	2
18.Türkçe okuryazar, Bulgarca konuşur	2
19.Arapça, Türkçe ve İslavca okuryazar	1
20.Türkçe yazar, Fransızca ve İslavcaya aşınadır	1
21.Türkçe okuryazar, Arapça, Farsça, Fransızca ve Sırpçaya aşınadır	1
22.Türkçe, İslavca ve Latince okuryazar	1
23.Türkçe, Fransızca konuşur ve yazar, Hırvatça, Bulgarca ve Sırpça konuşur	1
24.Arapça, Türkçe, Boşnak, Sırp, Karadağ, Hırvat, Almanca ve İslavca konuşur ve yazar, Farsçaya ve Bulgarcaya aşınadır	1
25.Türkçe, Fransızca ve İslavca okuryazar	1
26. Türkçe okuryazar, Bulgar, Sırp ve Karadağ lisanlarını konuşur	1
27. Boşnakça konuşur	1
28.Türkçe yazar, İslavca okur ve Rumca konuşabilir	1
29.Türkçe yazar, Sırpça konuşur	1
30.Türkçe yazar, Boşnakça konuşur, Hırvatça okuryazar	1
31.Türkçe yazar, İslavca ve Bulgarca konuşur	2
32.Türkçe yazar, Boşnakça ve Arnavutçaya aşınadır	1
33.Türkçe yazar, Boşnakçaya aşınadır	1
34.Boşnakça ve Hırvatça yazar, Sırpça konuşur, Farsça ve Bulgarcaya aşınadır	1
35.Türkçe, Boşnakça ve Hırvatça okuryazar	1
36.Türkçe okuryazar, Boşnakçaya aşınadır	2
37.Türkçe, Boşnakça ve Hırvatça konuşur	1
38.Türkçe yazar, Boşnakça ve Rumca konuşur	1
39.Türkçe ve Fransızca okuryazar, Boşnakça konuşur	1
40.Türkçe ve İslavca konuşur ve yazar, Arapça, Farsça ve Fransızcaya aşınadır	1
41.Türkçe ve Boşnakça okuryazar ve konuşur	1
42.Türkçe, Fransızca ve İslavca konuşur ve yazar	2
43.Türkçe ve İslavca okuryazar, Rumca ve İslavca söyler	1
44.Türkçe ve İslavca okuryazar	2
45.Türkçe ve Boşnakça konuşur ve yazar, Fransızcaya aşınadır	1
46.Türkçe ve Fransızca okuryazar	3
47.Türkçe ve Fransızca konuşur ve yazar, Sırp, Karadağ ve İslav lisanlarına aşınadır	1
48.Türkçe, Fransızca, Sırpça ve Boşnakça okuryazar	1
49.Türkçe okuryazar, Arnavutça, İslavca, Fransızca ve İtalyanca bilir	1
50.Arnavutça ve Boşnakçaya aşınadır	1
52.Türkçe yazar, Sırpça ve Bulgarca konuşur	1
53.Türkçe yazar, Boşnakça ve Sırpça konuşur	1
54.Türkçe ve Fransızca yazar	1

55.Türkçe, Boşnakça, Fransızca ve İngilizce okuyuzar	1
56.Türkçe, İslavca ve kısmen Almanca konuşur ve okur	1
57.Türkçe ve Boşnakça okuyuzar	2
58.Türkçe ve Fransızca okuyuzar, Boşnakça ve Bulgarca konuşur	1
59.Türkçe ve Fransızca konuşur ve yazar	2
60.Türkçe okuyuzar, İslavca konuşur	1
61.Türkçe, Almanca ve Sırpça yazar, Bulgarca ve Rusça anlayarak okur	1
62.Arapça ve Farsça anlar, Türkçe okuyuzar, Arnavutça ve Boşnakça konuşur	1
63.Türkçe okuyuzar, Boşnakçaya aşınadır	1
64.Türkçe ve Hırvatça konuşur	1
65.Türkçe okuyuzar, Boşnakça, Rusça ve Sırpça söyler	1
66.Türkçe yazar, Boşnakça konuşur, Fransız ve lisanlarına aşınadır	1
67.Türkçe okuyuzar, Arapça ve Hırvatça konuşur	1
68.Türkçe ve Boşnakça konuşur, Hırvatça okuyuzar	1
69.Türkçe okuyuzar, Arapça, Farsça ve Boşnakça konuşur	1
70.Türkçe konuşur ve yazar	1
71.Türkçe, Fransızca ve Bulgarca okuyuzar, Rumca ve Sırpça konuşur	1
72.Türkçe, Boşnakça konuşur ve yazar, Fransızcaya aşınadır	1
73.Türkçe okuyuzar, Rumca ve Sırpça konuşur	1
74.Arapça, Farsça, Bulgarca ve Boşnakça konuşur, Türkçe yazar	1
75.Boşnakça ve Hırvatça konuşur	1
76.Türkçe ve İslavca okuyuzar, Fransızca konuşur	1
77.Türkçe, İslavca ve Yunanca yazar	1
78.Türkçe, Sırpça, Farsça ve Boşnakça bilir, Türkçe yazar	1
79.Türkçe ve Latince okuyuzar	1
80.Türkçe yazar, Boşnakça konuşur, Arapça ve Arnavutçaya aşınadır	1
81.Türkçe yazar, Sırpça ve Bulgarca konuşur, Arapça ve Farsçaya aşınadır	1
82.Türkçe yazar, Hırvat ve İslavca konuşur	1
83.İslavca tahsil etmiş, Türkçe, Fransızca ve İslavca yazar	1
84.Türkçe, Boşnakça, İslavca, Rusça ve Cezair-i Fransızca lisanlarına aşınadır, Türkçe yazar	1
85.Türkçe yazar, Sırpça ve İslavca konuşur	1
86.Türkçe ve Sırpça yazar, Boşnakça konuşur	1
87.Türkçe okur	1
88.Türkçe okuyuzar, Arnavutça konuşur	1
89.Sırpça, Hırvatça konuşur ve yazar, Bulgarca konuşur	1
90.Boşnak, Sırp, Karadağ ve Bulgar lisanlarını konuşur, Arapçaya aşınadır	1
91.Türkçe yazar, Fransız ve Rus lisanlarına aşınadır	1
92.Türkçe okuyuzar, Arapça ve Farsça anlar	1

Ek: 13. Bosna-Hersekli Hukukçular

Memurun Adı	Eğitimi	Mesleği ve Görev Yaptığı Yerler
Abbas Efendi	İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi, İdâdi Mektebi, Dârü'l-fünûn-ı Osmânî, Medrese	Aydın Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müddei-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı)
Abdullah Efendi	Sıbyân Mektebi	Berane Bidâyet Mahkemesi Kâtib-i Sanılığı (Bidâyet Mahkemesi İkinci Kâtipliği)
Abdülhak Efendi	Sıbyân Mektebi, Fatih Câmîi'nde Eğitim	İstanbul Ticâret Mahkemesi A'zâ Mülâzımlığı (Ticâret Mahkemesi Üyeliği), Divân-ı Ahkâm-ı Adliye-i Kavânîn Dershânesi, Ticâret Mahkemesi A'zâlığı, Yozgat Ticâret Mahkemesi Riyâseti (Ticâret Mahkemesi Başkanlığı), Adana, Edirne, Yanya ve Manastır Vilâyetleri Bidâyet Mahkemesi Riyâset-i Evvelisi (Bidâyet Mahkemesi Birinci Başkanlığı)
Abdüllatif Efendi	Medrese, Fatih Câmîi'nde Eğitim, Mekteb-i Nüvvâb	Bosna Mahkeme-i Şer'iyyesi Kitâbeti (Kâtiplik)
Abdüsselam Efendi	Sıbyân Mektebi	Yenivaroş Kazâsı Bidâyet Mahkemesi, Yenivaroş Kazâsı Müstantik Muâvinliği
Ahmed Efendi	Sıbyân Mektebi, Medrese	Geylan Kazâsı Bidâyet Mahkemesi İkinci Kitâbeti, Vulçitrin ve Preşova Kazâları Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği
Ahmed Fahri Efendi	Rüşdiyye Mektebi	Selanik ve Manastır Vilâyetleri İstinâf Mahkemesi Zâbıta Kitâbeti, Kastamonu Vilâyeti Bidâyet Mahkemesi Zâbıta Kitâbeti, Beypazarı Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Mukâvelât Muharrirliği, Kırşehir, Kayseri, Sarıhan, Aydın ve Kırkilise Bidâyet Mahkemesi Müstantikliği, Köprülü Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dosyası, Ertuğrul Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müddei-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı) Trablus-Şam Sancağı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti (Cezâ Dâiresi Başkanlığı)
Ahmed Hamdi Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	Cezayir-i Bahr-ı Sefid

		İstinâf Mahkemesi Cezâ Kısmı Zâbıta Kitâbeti
Ahmed Hamza Efendi	Sıbyân Mektebi, Fatih Rüşdiyye-i Askeriyesi, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	Süleymaniye, Hamidâbâd, Çatalca, Tekfurdağı Sancakları Bidâyet Mahkemesi Müddei-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı)
Ahmed Raşid Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	Mostar Ticâret Mahkemesi Kitâbeti
Ahmed Şükrü Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	Kalecik Bidâyet Mahkemesi Kalemi
Ali Remzi Efendi	Rüşdiyye Mektebi	Banaluka (Banja Luka) Kazâsı Ticâret Mahkemesi Zâbıta Kitâbeti, Karesi Sancağı Bidâyet Mahkemesi Başkitâbeti, İstanbul İstinâf-ı Müddei-i Umûmi Kalemi, Amasya Sancağı Müstantikliği, Süleymaniye Bidâyet Mahkemesi Müstantikliği, Banaluka Meclis-i Temyüz Hukuk Kalemi
Ali Saib Bey	İbtidâi Mektebi, Özel Muallim, Rüşdiyye Mekebi	Adliye Nezâret-i Celîlesi Umûr-ı Cezâiye Kalemi, Hudeyde Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müddei-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Bingazi, Erzurum, Trablusgarp Ticâret Mahkemesi Riyaseti (Ticâret Mahkemesi Başkanlığı), Van Bidâyet Mahkemesi Hukuk Riyâseti
Asım Efendi	Mekteb-i İdâdi-i Mülkiye, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	Haleb Bidâyet Mahkemesi Ser-Müsevvidliği, Haleb, Kastamonu Bidâyet Mahkemeleri Ser-Müstantikliği, Koniçe Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müddei-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Selanik Vilâyeti Ser-Müstantikliği
Cafer Bey	Sıbyân Mektebi, Özel Muallim, Dârü'l-Muallimin Mektebi, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	İstanbul Bidâyet Mahkemesi İkinci Cezâ Dâiresi, İstinâf Hukuk Kalemi, Amasya ve İşkodra Bidâyet Mahkemeleri Müddei-i Umumi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Taşlıca ve Kosava Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti (Cezâ Dâiresi Başkanlığı), Edirne ve Selanik İstinâf Mahkemeleri Müddei-i Umûmiliği,

		Üsküdar ve Beyoğlu Bidâyet Mahkemeleri Müdde-i Umûmiliği, Başmüdde-i Umûmi Başmuâvinliği (Savcı Yardımcılığı), İstanbul İstinâf Mahkemesi A'zâlığı
Hâfız Yusuf Ziya Efendi	Medrese, Özel Muallim, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	Tirgovişte Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müdde-i Umûmi Muavinliği (Savcı Yardımcılığı)
Hakkı Bey	Rüşdiyye Mektebi	Cezayir Bahr-i Sefid Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Zâbita Kitâbeti, Sakız Bidâyet Mahkemesi Birinci Kitâbeti
Hasan Hilmi Efendi	Sıbyân Mektebi, Medrese	Muğlara ve Neşte Mahkeme-i Şer'iyeye Kitâbeti, Neşte Kazâsı Deâvi Kitâbeti, Graçaniçe ve Neşte Kazâları Mahkeme-i Şer'iyeye Deâvi Kitâbeti, İstanbul Bidâyet Mahkemesi İstintak Dâiresi, Adapazarı Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği
Hasan Kamil Bey	Sıbyân Mektebi, Özel Muallim	Çelebipazarı Kazâsı Deâvi Kitâbeti
Hasan Remzi Efendi	İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Cum'a Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Kalemi, Manastır Vilâyeti Merkez Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Kalemi, Rakalar Kazâsı Bidâyet Mahkemesi İkinci Kitâbeti
Hasan Şevki Bey	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	İstanbul İstinâf Mahkemesi Hukuk Kısmı
Haydar Hoca zâde Ahmed Zahid Efendi	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Banaluka Ticâret Mahkemesi Kitâbeti, İzvornik Sancağı Meclis-i Temyiz Hukuk Başkitâbeti, Tekfurdağı Sancağı Bidâyet Mahkemesi Mukâvelât Muharrirliği, Tekfurdağı Bidâyet Mahkemesi Hukuk ve Cezâ Dâireleri Başkitâbeti, Tekfurdağı, Gümülcine, Dede ağaç, Gümüşhane, İşkodra Sancakları Müdde-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Preveze Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti (Cezâ Dâiresi Başkanlığı)
İbrahim Edhem Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	Marmaris ve Meğri Bidâyet Mahkemesi Birinci Kitâbeti
İdris Efendi	İbtidâi ve Rüşdiyye Mektepleri	Kosava Vilâyeti Bidâyet

		Mahkemesi Mazbata Kitâbeti, Berane ve İpek Bidâyet Mahkemeleri Başkitâbeti, Avasın Kazâsı Bidâyet Mahkemesi A'zâlığı
Kamil Efendi	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Sındırgı Kazâsı Mülkiye-i Müddei-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Mülkiye Mahkemesi Müstantikliği
Mehmed Hayrullah Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	Bozdoğan Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği
Mehmed Kemal Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	Karahisar Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Zâbita Kitâbeti
Mehmed Nafiz Bey	Rüşdiyye Mektebi, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	Hüdâvendigâr Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Müddei-i Umûmi Kalem ve Ticâret Mahkemesi Başkitâbeti, İlbasan ve Prizren Sancakları Bidâyet Mahkemesi Müddei-i Umuûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Prizren ve Taşlıca Sancakları Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti (Cezâ Dâiresi Başkanlığı)
Mehmed Vasfi Bey	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	Hersek Meclis Temyîz-i Hukuk Mukayyidliği
Mehmed Zatî Efendi	İbtidâi ve Rüşdiyye Mektepleri, Özel Muallim	Bosna Temyîz Hukuk Meclisi Mukayyidliği, Travnik Sancağı Meclis-i Temyîz Hukuk İkinci Kitâbeti, Adliye Nezâret-i Celilesi Sicil Kalemî Kâtibi, İstanbul İstinâf Müddei-i Umûmi Kalemî
Mehmed Zeki Efendi	İbtidâi ve Rüşdiyye Mektepleri	İstanbul Adliye Nezâret-i Sicil Memûrin Müdüriyeti Kısmı, Manastır İstinâf-ı Müddei-i Umûmiliği Kısmı, Manastır Bidâyet Mahkemesi Cezâ Kitâbeti ve İstinâf Mahkemesi Zâbita Kitâbeti, Yanya İstinâf Mahkemesi Müddei-i Umûmiliği Kitâbeti, Köprüce Ticâret Mahkemesi Başkitâbeti ve Bidâyet Mahkemesi Başkitâbeti, Yanya İstinâf Mahkemesi Başkitâbeti, İstarova Bidâyet Mahkemesi Riyâseti (Bidâyet Mahkemesi Başkanlığı), Srebreniçe Bidâyet Mahkemesi Birinci Müstantikliği, Manastır Vilâyeti Mahkemesi Başkitâbeti

Mirâlem Şükrü Efendi	Rüşdiyye Mektebi	Tırnova, Darıdere ve Cebel Bidâyet Mahkemeleri Müstantik Muâvinliği, Dedeğaç Bidâyet Mahkemesi Zâbita Kitâbeti
Mustafa Behçet Efendi	Rüşdiyye Mektebi	İçel Bidâyet Mahkemesi Kalemi ve Zâbita Kitâbeti
Mustafa Raşid Efendi	Sıbyân Mektebi, Medrese, Mekteb-i Nüvvâb	Görice, İşkodra ve Manastır Bidâyet Mahkemeleri Cezâ Dâiresi Riyâseti (Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Başkanlığı)
Osman Asaf Bey	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye-i Mülkiye, Fatih Askeriye Mektebi	İstanbul Bidâyet Mahkemesi İstintâk Dâiresi, Adliye Nezâret-i Celilesi Pul Kalemi
Pivaovdik Arif Efendi	Sıbyân Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Gaçka Meclis-i Deâvi Kitâbeti, Taşlıca Bidâyet Mahkemesi İcra Memûriyeti, Taşlıca Müddeî-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Lubin ve Draç Bidâyet Mahkemesi Müddeî-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Preveze ve Malatya Müddeî-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı)
Rıdvan Bey	Özel Muallim, Kavânin Mektebi	İstoloça Bidâyet Mahkemesi, Bosna ve Gaçka Nizâmiye Mahkemesi Riyâseti, Cezayir-i Bahr-i Sefid İstinâf Mahkemesi Başkitâbeti ve Müddeî-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Edirne ve Dimetoka Kazâları Müddeî-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Cisir-i Ergene Kazâsı Bidâyet Mahkemesi Riyâseti (Bidâyet Mahkemesi Başkanlığı)
Rıfat Efendi	İbtidâi Mektebi, Rüşdiyye Mektebi	Meclis-i Temyîz Kalemi, Söke Bidâyet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği ve Birinci Kitâbeti, Ergiri Sancağı Bidâyet Mahkemesi Müstantikliği, Yanya Vilâyeti İstinâf Mahkemesi Cezâ İdaresi Başkitâbeti, Geylan Bidâyet Mahkemesi Müddeî-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı)

Salih Vahid Efendi	İbtidâi ve Rüşdiyye Mektepleri	Kula Bidâyet Mahkemesi Kalemi ve Cezâ İhraç Tahsildârlığı, Kırkağaç Bidâyet Mahkemesi Kalemi
Süleyman Faik Memiç Efendi	Ulûm-ı Âliyye, Âliye-i Arabîye, Mekteb-i Hukuk-ı Şâhâne	Garaz ve Prepol Kazâları Bidâyet Mahkemesi Müddeî-i Umûmi Muâvinliği (Savcı Yardımcılığı), Resne ve Prepol Kazâları Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Riyâseti (Cezâ Dâiresi Başkanlığı)
Süleyman Şükrü Efendi	Sıbyân ve Rüşdiyye Mektepleri	Taşlıca Sancağı Bidâyet Mahkemesi Cezâ Dâiresi Zâbita Kitâbeti

KAYNAKÇA

1-ARŞİV BELGELERİ

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), Dâhiliye Nezâreti Sicill-i Ahvâl Defterleri (DH. SAİD. d.)

183/42, 41/21, 60/403, 38/295, 119/473, 3/580, 79/419, 72/421, 51/211, 9/167, 20/301, 166/269, 106/15, 166/443, 51/359, 94/387, 117/439, 82/441, 113/421, 78/459, 10/611, 82/351, 9/263, 200/127, 117/413, 70/385, 116/85, 102/159, 81/315, 134/451, 75/359, 125/349, 176/277, 31/11, 111/467, 76/301, 68/349, 101/463, 21/351, 151/299, 76/395, 120/101, 181/211, 77/257, 184/154, 186/217, 140/105, 13/143, 3/934, 40/211, 118/275, 11/271, 144/387, 82/257, 13/475, 148/297, 106/181, 84/335, 151/425, 77/197, 45/191, 18/113, 151/183, 124/455, 60/35, 111/145, 15/337, 9/923, 12/343, 177/325, 56/59, 159/125, 114/257, 78/93, 149/465, 50/381, 175/51, 17/259, 142/429, 113/131, 79/153, 40/265, 77/183, 114/25, 171/475, 29/19, 173/115, 83/473, 37/431, 70/207, 81/479, 140/381, 76/239, 133/301, 121/257, 72/233, 38/269, 22/251, 45/489, 176/393, 26/183, 166/413, 186/114, 85/99, 104/288, 60/265, 163/95, 65/319, 34/361, 85/417, 60/249, 73/143, 115/293, 140/61, 107/425, 74/483, 130/377, 35/445, 123/233, 82/145, 164/45, 187/177, 13/115, 44/279, 184/138, 62/405, 54/359, 3/302, 62/133, 120/215, 58/351, 38/81, 187/87, 171/29, 74/431, 163/89, 22/459, 120/345, 74/129, 1/370, 184/160, 168/261, 84/213, 174/201, 155/71, 2/972, 18/37, 81/31, 176/271, 112/227, 53/163, 19/327, 113/39, 166/501, 148/245, 102/405, 195/199, 23/435, 69/479, 108/459, 50/491, 41/27, 195/265, 42/27, 39/117, 29/79, 23/403, 142/395, 118/225, 146/311, 181/437.

2-KİTAP VE MAKALELER

Aksun, Ziya Nur; *Osmanlı Tarihi*, C. III, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1994.

Akyıldız, Ali; *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İletişim Yayınları, İstanbul 2012.

Akyüz, Yahya; *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1982'ye)*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara 1982.

Armaoğlu, Fahir; *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Alkım Yayınevi, İstanbul 2010.

Armaoğlu, Fahir; *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Alkım Yayınevi, İstanbul 2012.

- Artuk, İbrahim; “Nişan”, *TDVİA*, C. XXXIII, İstanbul 2007.
- Artuk, İbrahim; “Madalya”, *TDVİA*, C. XXVII, İstanbul 2003.
- Berkes, Niyazi; *Türkiye’de Çağdaşlaşma*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2013.
- Bilge, Mustafa; *İlk Osmanlı Medreseleri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1984.
- Bosnavî, Ömer; *Bosna Tarihi (Tarih-i Bosna Der Zaman-ı Hekimoğlu Ali Paşa)*, Haz. Kâmil Su, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1979.
- Bozkurt, Nurgül; “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Simavlı Memurlar”, *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 27, Celalabat 2011, ss. 1-12.
- Cezar, Mustafa; *Mufassal Osmanlı Tarihi*, C. I, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2010.
- Çadırcı, Musa; *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2013.
- Çetin, Atilla; “Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları Hakkında Bir Araştırma”, *Vakıflar Dergisi*, Sayı: 29, Ankara 2005.
- Çetin, Emrah; “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Bartın Doğumlu Memurlar”, *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 18, 2017.
- Davison, Roderic; “Osmanlı Türkiyesi’nde Batılı Eğitim”, çev. Mehmed Seyidanlıoğlu, *Tanzimat*, Phonix Yayınları, Ankara 2006.
- Demir, İsmet ve Diğerleri; *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri(1516-1919)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1992.
- Devellioğlu, Ferit; *Osmanlıca Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2011.
- Djurđjev, Branislav; “Bosna-Hesek”, *TDVİA*, VI, İstanbul 1992.
- Eldem, Edhem; *İftihar ve İmtiyaz Osmanlı Nişan ve Madalyaları Tarihi*, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul 2004.
- Emecen, Feridun; “Bosna Eyaleti”, *TDVİA*, C. VI, İstanbul 1992.
- Engelhardt, *Tanzimat ve Türkiye*, çev. Ali Reşad, Kaknüs Yayınları, İstanbul 1999.
- Eralp, T. Nejat; *Türkler*, C. XIII, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002.

Eren, Ahmet Cevat; *Mahmut II. Zamanında Bosna-Hersek*, Nurgök Matbası, İstanbul 1995.

Ergin, Osman; *Türk Maarif Tarihi*, Eser Kültür Yayınları, İstanbul 1977.

Fındıklı, Remzi; “Osmanlı Devleti’nde Güvenlik ve Polis”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, XI, Editör: Güler Eren, *Yeni Türkiye Yayınları*, Ankara 1999, ss. 295-301.

Findley, Carter V.; *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul 1996.

Gölen, Zafer; *Tanzîmât Döneminde Bosna Hersek*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2010.

Gündüz, Ahmet; “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Kırşehir Doğumlu Memurlar (1879-1909)”, *Tarih Çalışmaları Uluslararası Tarih Dergisi*, C. III, Sayı: 1, 2011, ss. 131-154.

Güray Kırpık ve diğ. ; *Türk Eğitim Tarihi*, Otorite Yayınları, Ankara 2012.

İdris-i Bitlisî, *Heşt Behişt (Fatih Sultan Mehmed Devri 1451-1481)*, çev. Muhammed İbrahim Yıldırım, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2013.

İnalcık, Halil; *Osmanlı İmparatorluğu’nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, Haz. Muhittin Salih Eren, Eren Yayıncılık, İstanbul 2004.

Kaptan, Atike; *Geçmişten Günümüze Bosna-Hersek Tarihi ve Türkiye-Bosna-Hersek İlişkileri*, Genel Kurmay Basımevi, Ankara 2008.

Karaca, Taha Niyazi; *Büyük Oyun*, Timaş Yayınları, İstanbul 2011.

Karal, Enver Ziya; *Osmanlı Tarihi*, C. V, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

Karal, Enver Ziya; *Osmanlı Tarihi*, C. VII, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1977.

Karal, Enver Ziya; *Osmanlı Tarihi*, C. VIII, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

Kodaman, Bayram; *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, C. XII, Çağ Yayınları, İstanbul 1989.

Kondo, Saida; *Bosna-Hersek Coğrafyası*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003.

Lewis, Bernard; *Modern Türkiye’nin Doğuşu*, çev. Boğaç Babür Turna, Arkadaş Yayınevi, Ankara 2011.

Lord Kinross, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Yükselişi ve Çöküşü*, çev. Meral Gaspıralı, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2009.

Moğanın, Nenad; "Osmanlı Bosnası", *Türkler*, C. X, Yeni Türkiye Yayınları, çev. Bayram Sinkaye, Ankara 2002, ss. 399-405.

Mumcu, Ahmet; *Tarih İçindeki Genel Gelişimiyle Birlikte Osmanlı Devleti'nde Rüşvet*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 2005.

Ortaylı, İlber; *Türkiye Teşkilât ve İdâre Tarihi*, Cedit Neşriyat, Ankara 2012.

Ortaylı, İlber; *Osmanlı'yı Yeniden Keşfetmek*, Timaş Yayınları, İstanbul 2009.

Ortaylı, İlber; *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)*, TTK Yayınları, Ankara 2000.

Özger, Yunus; *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2010.

Özger, Yunus; "Sicill-i Ahvâl Defterlerinde Kayıtlı Bayburtlu Osmanlı Devlet Memurları", *Tarih Çalışmaları Uluslararası Tarih Dergisi*, C. VII, Sayı: 4, 2015.

Özger, Yunus; *Osmanlı Ordusunda Emeklilik Sistemi ve Askerî Tekâüd Sandığı (1865-1923)*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2011.

Pakalın, Mehmet Zeki; *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1971.

Pehlivanlı, Hamit; "Osmanlılarda İstihbaratçılık", *Türkler*, C. XIII, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, ss. 653-667.

Sâlnâme-i Vilâyet-i Bosna: 1287 Hicrî/1870, Yayına Hazırlayan: Hamit Pehlivanlı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014.

Şemseddin Sami; *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1978.

Sander, Oral; *Siyasi Tarih (İlkçağlardan 1918'e)*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara 2012.

Sarıyıldız, Gülden; *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi (1879-1909)*, Der Yayınları, İstanbul 2004.

Sarıyıldız, Gülden; "Sicill-i Ahvâl Defterleri", *TDVİA*, C. XXXVII, İstanbul 2009.

Saydam, Abdullah; "Tanzimat'ın Memurları", *Türkler*, XIII, Yeni Türkiye Yayınları, Editörler: Hasan Celal Güzel ve Diğerleri, Ankara 2002.

Selver, Mustafa; *Balkanlara Stratejik Yaklaşım ve Bosna*, IQ Yayınları, İstanbul 2003.

Sezen, Tahir; *Osmanlı Yer Adları*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Yayın No: 21, Ankara 2006.

Sözen, Kemal; *Ahmet Cevdet Paşa'nın Felsefi Düşüncesi*, M. Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 1998.

Subaşı, Turgut; "Sultan Abdülmecid ve Sultan Abdülaziz", *Türkler*, C. XII, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, ss. 753-781.

Sunay, Serap; *II. Abdülhamid Döneminde Balıkesirli Mülkî Görevliler Hakkında Bir İnceleme (Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre 1879-1909)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar 2007.

Toparlı, Recep; *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2005.

Turan, Hayrunnisa; "Şir ü Hürşid Tasvirinin Kökeni ve İçeriğine Dair Düşünceler", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. X, Sayı: 51, 2017.

Uğurlu, Ümmühan; *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Tokatlı Devlet Memurları*, Özdilek Basın Yayın, Tokat 2014.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; *Osmanlı Tarihi*, C. II, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1965.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK Yayınları, Ankara 1984.

Yadi, Ahmet; "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Ordu Doğumlu Memurlar", *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C. III, Sayı: 6, Aralık 2012.

Yılmazata, Mehmet; *Avrupa Devletlerinin Bloklama Sürecinde 1908/1909 Bosna'nın İlhak Krizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.

Yalçınkaya, Alaaddin; "III. Selim ve II. Mahmud Dönemleri Osmanlı Dış Politikası", *Türkler*, C. XII, YeniTürkiye Yayınları, Ankara 2002, ss. 629-659.

Yusuf İhsan Genç ve diğ.; *Başbakanlık Osmanlı Arşivi*, Başbakanlık Basımevi, İstanbul 2010.

DİZİN

A

- Abbas Efendi, 33, 61, 296, 300, 308, 322
- Abdullah Efendi, 33, 73, 77, 95, 101, 113, 132, 150, 153, 239, 267, 278, 300, 301, 304, 306, 308, 322
- Abdullah Münib Bey, 33, 43, 54, 63, 293, 300, 308, 316
- Abdullah Sezai Efendi, 33, 64, 199, 300, 303, 308
- Abdullah Sıdkı Efendi, 33, 65, 300, 308
- Abdülhak Efendi, 33, 59, 60, 66, 67, 293, 300, 308, 322
- Abdülhalim Efendi, 34, 68, 306, 314
- Abdüllatif Efendi, 33, 40, 56, 69, 293, 300, 308, 316, 322
- Abdüllatif Mazhar Efendi, 33, 71, 293, 300, 308, 316
- Abdüselam Efendi, 33, 73, 300, 308, 322
- Ahmed Asım Efendi, 33, 59, 75, 300, 308
- Ahmed Efendi, 33, 73, 74, 130, 300, 301, 308, 322
- Ahmed Fahri Efendi, 33, 40, 45, 58, 76, 293, 300, 308, 316, 322
- Ahmed Fevzi Efendi, 33, 40, 80, 300, 308
- Ahmed Hamdi Bey, 11, 34, 54, 57, 81, 293, 299, 314, 316
- Ahmed Hamdi Efendi, 33, 34, 37, 38, 49, 56, 84, 88, 90, 141, 237, 281, 294, 300, 304, 305, 306, 308, 314, 316, 322
- Ahmed Hamza Efendi, 33, 40, 59, 92, 300, 308, 323
- Ahmed Nuri Efendi, 33, 44, 60, 95, 300, 308
- Ahmed Raşid Efendi, 33, 38, 59, 96, 97, 300, 308, 323

- Ahmed Şükrü Efendi, 33, 99, 300, 308, 323
- Ahmed Tefvik Efendi, 34, 100, 298, 314
- Ali Cemal Efendi, 33, 103, 308
- Ali Efendi, 11, 13, 33, 34, 46, 50, 57, 81, 101, 102, 103, 122, 188, 195, 232, 266, 293, 300, 301, 303, 306, 307, 308, 309, 310, 314, 316
- Ali Nafiz Bey, 33, 293, 308, 316
- Ali Remzi Efendi, 33, 46, 60, 106, 308, 323
- Ali Rıza Efendi, 33, 110, 185, 238, 308
- Ali Saib Bey, 11, 34, 110, 293, 314, 316, 323
- Asım Efendi, 33, 34, 40, 46, 112, 113, 235, 236, 237, 301, 304, 309, 311, 314, 323
- Aziz İzzet Efendi, 33, 55, 114, 293, 309, 316

B

- Banaluka (Banja Luka), 92, 106, 108, 153, 300, 302, 308, 309, 323
- Bihke, 20, 165, 166, 248, 251, 280, 281, 302, 304, 305, 310
- Bileke, 74, 75, 86, 153, 185, 301, 302

C

- Cafer Bey, 33, 37, 40, 119, 293, 301, 309, 323

D

- Derviş Adil Efendi, 33, 122, 309
- Derviş İsmail Efendi, 33, 123, 301, 309

E

- Ehlune, 123, 124, 301, 309

Eşref Efendi, 33, 45, 46, 49, 50, 56,
124, 239, 293, 294, 301, 304, 309,
311, 316
Eyüb Kamil Efendi, 33, 60, 125, 309
Eyüb Sabri Efendi, 33, 127, 309

G

Gaçka, 38, 134, 152, 249, 259, 262,
304, 314, 326
Graçaniçe, 142, 176, 324
Gradaçaç, 141, 142, 173, 301, 309

H

Hâcı Atıf Efendi, 33, 45, 46, 129, 151,
309
Hâcı Mustafa Efendi, 33, 130, 194,
301, 303, 309
Hâfız Abbas Hilmi Efendi, 33, 132
Hâfız Muharrem Lütü Efendi, 33, 309
Hâfız Yusuf Ziya Efendi, 33, 40, 49,
133, 293, 309, 316, 324
Hakkı Bey, 33, 34, 37, 38, 49, 57, 134,
169, 171, 293, 294, 302, 306, 310,
314, 316, 324
Halil Sıdkı Efendi, 33, 37, 38, 47, 60,
135, 136, 293, 295, 309, 316
Hasan Efendi, 33, 129, 140, 141, 197,
213, 301, 303, 309
Hasan Fahri Efendi, 12, 34, 141, 314
Hasan Hilmi Efendi, 33, 141, 309, 324
Hasan Kamil Bey, 33, 60, 142, 301,
303, 309, 324
Hasan Remzi Efendi, 34, 144, 301,
309, 324
Hasan Şevki Bey, 34, 49, 56, 57, 145,
293, 294, 309, 316, 324
Hasan Zülfikâr Efendi, 34, 151, 314
Haşim Atıf Efendi, 34, 42, 151, 309
Haydar Hocaşâde Ahmed Zahid, 34,
153, 293, 301
Haydar Kemali Efendi, 34, 152, 314
Hilmi Bey, 34, 42, 155, 302

Hocaşâde Mehmed Cevdet Efendi, 34,
35, 160
Hurşid Ağa, 34, 156, 302, 309
Hüseyin Hüsnü Efendi, 34, 156, 314
Hüseyin Nami Efendi, 34, 158, 302,
310
Hüseyin Tahsin Efendi, 34, 159, 301,
309

İ

İbrahim Edhem Efendi, 33, 34, 60,
161, 162, 165, 292, 294, 302, 310,
324
İbrahim Efendi, 34, 44, 47, 66, 158,
165, 167, 168, 196, 291, 300, 302,
303, 307, 310
İbrahim Hakkı Bey, 293
İbrahim Hakkı Efendi, 34, 172, 302,
310
İbrahim Hulusi Efendi, 34, 173, 302,
310
İbrahim Hüsnü Efendi, 34, 175, 302,
310
İdris Efendi, 34, 176, 302, 310, 324
İftihâr Madalyası, 273, 317
İsmail Hakkı Efendi, 11, 13, 34, 46,
81, 177, 287, 305, 310
İstoloça (Stolaça), 303, 306, 307

K

Kamil Efendi, 12, 33, 34, 37, 38, 103,
178, 199, 248, 294, 300, 302, 303,
304, 310, 311, 325
Karadağ Madalyası, 50, 51, 251, 294,
317
Kolaşin-i Zir, 38, 75, 97
Ksendire, 70

M

Mahmud Efendi, 34, 182, 224, 302,
306, 310
Mahmud Enver Efendi, 34, 58, 183,
293, 302, 310, 316

- Mahmud Hamdi Efendi, 34, 56, 185, 293, 302, 310, 316
- Mahmud Ziya Bey, 34, 41, 186, 302, 310
- Mehmed Atif Efendi, 33, 188, 310
- Mehmed Emin Efendi, 33, 34, 189, 190, 240, 302, 304, 310, 314
- Mehmed Fahri Efendi, 33, 41, 50, 191, 293, 303, 310, 316
- Mehmed Fuad Efendi, 33, 49, 56, 193, 293, 294, 303, 310, 316
- Mehmed Galib Efendi, 33, 194, 303, 310
- Mehmed Hayri Efendi, 33, 195, 303, 310
- Mehmed Hayrullah Efendi, 33, 46, 195, 303, 310
- Mehmed Hilmi Efendi, 33, 46, 196, 303, 311
- Mehmed Hulusi Efendi, 33, 41, 197, 293, 303, 311, 316
- Mehmed Kemal Efendi, 33, 60, 201, 303, 311, 325
- Mehmed Mecidi Efendi, 35, 59, 204, 306, 314
- Mehmed Murad Bey, 34, 205, 314
- Mehmed Nabi Bey, 33, 49, 56, 58, 206, 293, 303, 311, 317
- Mehmed Nafiz Bey, 33, 40, 209, 303, 311, 325
- Mehmed Nureddin Efendi, 33, 60, 211, 303, 311
- Mehmed Nuri Efendi, 33, 60, 212, 213, 219, 303, 311
- Mehmed Ragıb Efendi, 33, 44, 60, 214, 293, 303, 311, 317
- Mehmed Sabri Efendi, 33, 217, 303, 311
- Mehmed Said Efendi, 33, 218, 287, 303, 311
- Mehmed Sami Efendi, 33, 219, 303, 311
- Mehmed Sıdkı Bey, 33, 220, 303, 311
- Mehmed Şakir Efendi, 33, 221, 303, 311
- Mehmed Şevki Efendi, 33, 222, 303, 311
- Mehmed Tevfik Efendi, 33, 34, 41, 49, 50, 56, 75, 223, 224, 293, 294, 300, 303, 311, 314, 317
- Mehmed Vasfi Bey, 33, 37, 38, 60, 225, 293, 311, 317, 325
- Mehmed Zati Efendi, 33, 228, 303, 311
- Mehmed Zeki Efendi, 33, 41, 49, 172, 229, 293, 294, 302, 303, 311, 317, 325
- Mirâlem Şükrü Efendi, 33, 232, 303, 311, 326
- Mitroviçe, 62, 132, 185, 243, 271, 308, 310, 312
- Muharrem Vehbi Efendi, 33, 234, 304, 311
- Mustafa Behçet Efendi, 34, 238, 314, 326
- Mustafa Lütfi Efendi, 33, 240, 304, 311
- Mustafa Mazhar Efendi, 34, 240, 314
- Mustafa Raşid Efendi, 33, 41, 241, 304, 312, 326
- Mustafa Remzi Efendi, 33, 242, 304, 312
- Mustafa Sabri Efendi, 33, 49, 133, 243, 293, 294, 304, 312, 317
- Mustafa Şevket Efendi, 33, 50, 244, 293, 304, 312, 317
- Mustafa Şükrü Efendi, 33, 246, 304, 312

N

- Nazif Efendi, 33, 246, 304, 312
- Nezir Remzi Efendi, 33, 247, 312

O

- Osman Asaf Bey, 33, 247, 312, 326

Osman Efendi, 33, 46, 49, 50, 56, 132,
241, 248, 293, 294, 301, 304, 312,
317
Osman Mazhar Bey, 33, 51, 56, 249,
293, 294, 312, 317
Osman Nuri Efendi, 34, 251, 252, 293,
312, 317
Osman Paşa, 34, 37, 38, 56, 253, 293,
306, 314, 317

Ö

Ömer Efendi, 34, 44, 46, 133, 254,
255, 301, 304, 305, 312
Ömer Fevzi Efendi, 34, 256, 312
Ömer Lütü Efendi, 34, 257, 258, 314

P

Pivovdik Arif Efendi, 34, 35, 60, 259,
314
Prepol, 281, 287, 313, 327
Pridor, 232, 234, 303, 304, 311

R

Radovişte, 126, 127, 309
Rıdvan Bey, 34, 37, 38, 262, 263, 293,
307, 314, 317, 326
Rıdvanbeyzâde Süleyman Bey, 34, 60,
263
Rıfat Efendi, 34, 45, 46, 266, 307,
315, 326
Rıfat Rıza Bey, 34, 60, 267, 312
Rıza Efendi, 34, 57, 269, 293, 307,
315, 317

S

Salih Efendi, 34, 110, 116, 140, 253,
270, 283, 301, 304, 312
Salih Lütü Efendi, 34, 45, 46, 49, 50,
52, 56, 57, 58, 273, 293, 294, 315,
317
Salih Necmi Efendi, 34, 43, 274, 293,
312
Salih Sabri Efendi, 34, 275, 293, 312,
317
Salih Vahid Efendi, 34, 276, 312, 327
Süleyman Efendi, 33, 34, 35, 51, 56,
96, 125, 162, 278, 279, 280, 293,
300, 301, 302, 304, 305, 307, 312,
317
Süleyman Faik Memiç Efendi, 34, 40,
281, 293
Süleyman Sırrı Bey, 34, 282, 312
Süleyman Şükrü Efendi, 34, 177, 282,
305, 312, 327

Ş

Şakir Ağa, 34, 283, 305, 312
Şerif Abdülkerim Sabit Bey, 12, 34,
40, 43, 50, 58, 284, 293, 294, 313,
317

T

Tahir Tayyar Efendi, 34, 286, 315
Tevfik Efendi, 34, 287, 305, 313
Tirgovişte, 38, 62, 97, 98, 134, 309,
324

ÖZGEÇMİŞ

Dilek Akdemir, 1975 yılında Yozgat'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Taşköprü/Kastamonu'da tamamladı. Lise öğrenimine Taşköprü'de devam ettikten sonra 1993 yılında Yozgat Lisesi'nden mezun oldu.

2014 yılında Yozgat Bozok Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu.

